Peter Høeg

Romano *Panelės Smilos sniego jausmas* autorius

Tylioji mergaitė

TYTO ALBA

PETER HØEG

Tylioji mergaitė

PETER HØEG

Tylioji mergaitė

ROMANAS

Iš danų kalbos vertė
Rasa Gražulytė

VILNIUS 2009

UDK 839.8-3
Ho-54

Peter HØEG
DEN STILLE PIGE
Rosinante, 2006

KUNSTRÅDET
Danish Arts Council

The translation has been sponsored by the Danish Arts Council Committee for Literature
Knygos vertimą parėmė Danijos menų tarybos Literatūros komitetas

ISBN 978-9986-16-677-1

PIRMA DALIS

1

PoniosViešpaties valia kiekvienas žmogus skambėjo skirtinga tonacija, ir Kasparas šias tonacijas girdėjo. Geriausiai tomis trumpomis akimirkomis, kai žmonės buvo netoliese ir nesisaugojo, dar nežinodami, jog jis klausosi. Todėl ir dabar jis laukė prie lango.

Buvo šalta. Kaip būna tik Danijoje, ir tik balandį. Kai žmonės, apsėsti pakilaus džiugesio dėl šviesos, išjungia centrinį šildymą, nuneša kailinius kailininkams, padeda į šalį ilgas apatines kelnes ir išeina į gatves. Ir tik tada, kai jau būna per vėlu, pastebi, kad termometras rodo nulį, oro drėgmė – 90, o šiaurės vėjas košia kiaurai drabužius ir odą, smelkiasi iki pat širdies ir pripildo ją sibiriško niūrumo.

Gausi, pilka, šaltesnė už sniegą dulksna priminė pilką šilkinę uždangą. Iš jos išniro ilgas, juodas *Volvo* tamsintais langais. Iš automobilio išlipo vyras, moteris ir mergaitė. Iš pirmo žvilgsnio atrodė, jog galima tikėtis sėkmės.

Vyras buvo aukštas, stambus, pratęs gauti, ko nori, ir jei nepavyksta pasiekti savo, galintis norima linkme paveikti aplinkinius.

Moters plaukai buvo balti kaip sniegynas, ji atrodė verta milijono ir ganėtinai sumani uždirbti jį savo jėgomis. Mergaitė vilkėjo brangiais drabužiais ir spinduliavo orumu. Trijulė buvo tarsi nepriekaištingos prabangoje skendinčios šeimos paveikslėlis.

Jiems pasiekus kiemo vidurį, Kasparas užčiuopė jų tonaciją. Tai buvo pati juodžiausia d-moll atmaina. Tokia, kokia skamba kūrinyje *Tokata ir fuga d-moll.* Didžiuliai pragaištingi muzikos stulpai.

Ir tada jis atpažino mergaitę. Tą pačią akimirką stojo tyla.

Ji truko neilgai, gal sekundę, gal dar trumpiau. Tačiau jai stojus dingo visa realybė. Kiemas, repeticijų maniežas, Dafio kontora, langas. Blogas oras. Balandžio mėnuo. Danija. Dabartis.

Tyla baigėsi. Dingo, tarsi jos nė nebūtų buvę.

Kasparas įsitvėrė durų staktos. Tam turi būti paprastas paaiškinimas. Jis tiesiog sublogavo. Patyrė sąmonės aptemimą. Trumpalaikį insultą. Neįmanoma dvi naktis iš eilės nuo dešimtos vakaro iki aštuonių ryto praleisti prie kortų stalo ir nepatirti jokių padarinių. Arba tai buvo požeminis smūgis. Pirmieji – didieji – smūgiai buvo juntami net ir čia.

Jis atsargiai pažvelgė sau už nugaros. Dafis sėdėjo prie rašomojo stalo taip, tarsi nieko nebūtų nutikę. Kiemo viduryje trijulė prieš vėją yrėsi pirmyn. Ne, nebuvo jokio požeminio smūgio. Tai turėjo būti kažkas kita.

Talentas – tai gebėjimas atsirinkti. Kasparas turėjo sėkmingą dvidešimt penkerių metų patirtį sprendžiant, ko reikėtų atsisakyti. Užtektų tarti žodį, ir Dafis nieko neįleistų.

Kasparas atidarė duris ir ištiesė ranką.

– *Avanti**, – tarė. – Kasparas Kronė. Išties malonu susipažinti.

---

* Pirmyn (*it.*).

Tą akimirką, kai moteris paspaudė jam ranką, jųdviejų su mergaite akys susitiko. Ji vos vos, pastebimai tik juodviem, papurtė galvą.

Jis palydėjo juos į treniruočių salę, jie sustojo ir apsidairė. Saulės akiniai slėpė bet kokią išraišką, tačiau jų skleidžiamas tonas išdavė įtampą. Jie tikėjosi didesnės ištaigos. Kažko panašaus į Didžiąją salę, kurioje repetuoja Karališkoji baleto trupė. Kažko panašaus į Amalienborgo rūmų priėmimo sales. Plienmedžio, pastelinių spalvų ir paauksuotų apkalų.

– Ji vardu KlaraMarija, – ištarė moteris. – Ji nervinga. Įsitempusi. Jus mums rekomendavo Bispebjergo ligoninėje. Vaikų psichiatrijos skyriuje.

Meluojant net įgudusio melagio viduje pasigirsta aštrus džeržgesys. Ji taip pat nebuvo išimtis. Mergaitės žvilgsnis buvo nudelbtas į grindis.

– Už vieną kartą imu dešimt tūkstančių kronų, – tarė jis.

Pasakė tai, ieškodamas išeities taško padėčiai išsiaiškinti. Jiems paprieštaravus užsimegs dialogas, ir jis turės progą geriau į juos įsiklausyti.

Jie neprieštaravo. Vyras išsitraukė piniginę. Ji išsiskleidė kaip akordeono dumplės. Tokias pinigines turėdavo arklių prekiautojai – Kasparas buvo matęs jas, kai dar vaidindavo turguose. Į tą, kurią matė dabar, būtų tilpęs nedidelis arklys, Felo ponis. Iš jos išslydo dešimt standžių, naujutėlaičių tūkstantinių.

– Turiu jūsų paprašyti sumokėti iš karto už du kartus, – ištarė Kasparas. – To reikalauja mano buhalteris.

Dienos šviesą išvydo dar dešimt banknotų.

Kasparas išsitraukė vieną iš savo senų vizitinių kortelių su reljefiniais įspaudais ir parkerį.

– Kaip tik dabar esu laisvas, nes buvo atšauktas vienas susitikimas, – pasakė, – taigi galėčiau įsprausti šį seansą į savo darbotvarkę. Paprastai iš pradžių ištiriu raumenų tonusą ir nustatau kūno ritmą. Tai netrunka ilgiau nei dvidešimt minučių.

– Kurią nors kitą artimiausią dieną, – atsakė moteris.

Jis užrašė savo telefono numerį ant vizitinės kortelės.

– Aš būsiu šalia, – tarė ji.

Jis papurtė galvą.

– Apgailestauju. Tik ne tada, kai su vaikais dirbama nuodugniai.

Juos supančioje erdvėje kažkas nutiko, temperatūra ir visi dažnio rodikliai nukrito, viskas sustingo.

Kasparas užsimerkė. Kai vėl atsimerkė – po penkiolikos sekundžių, – banknotai tebegulėjo savo vietoje. Jis susirinko juos, kol dar nebuvo per vėlu.

Jie apsisuko. Per kontorą pasuko laukan. Dafis išleido juos pro lauko duris. Neatsigręždami jie perėjo kiemą. Įsėdo į automobilį. Šis pajudėjo ir dingo lietuje.

Kasparas priglaudė kaktą prie šalto stiklo. Norėjo įsidėti parkerį atgal, ten, kur šiltai gulėjo pinigai. Šie buvo dingę.

Nuo rašomojo stalo pasigirdo garsas. Čežesys. Kaip maišant kortas visiškai naujam Pjažė žaidimui. Ant stalo priešais Dafį gulėjo nedidelė raudonmedžio spalvos naujų banknotų krūvelė.

– Tavo dešiniojoje išorinėje kišenėje, – tarė valdytojas, – liko du šimtai kronų. Už juos galėsi nusiskusti. Ir pavalgyti karšto maisto. Ten taip pat rasi žinutę.

Žinutė buvo palikta ant kortos, vynų dviakės. Ant jos nugarėlės jo paties parkeriu buvo užrašyta: „Kopenhagos universitetinė ligoninė. 52.03 korpusas. Teirautis Vivjenos. Dafis.“

Tąnakt jis miegojo arklidėse.

Jose buvo likę dvidešimt du gyvuliai – arkliai ir vienas kupranugaris, – dauguma jų seni arba niekam nebetinkami. Likusieji tebebuvo išsiųsti žiemos sezonui į Prancūzijos ir Pietų Vokietijos cirkus.

Kasparas buvo pasiėmęs smuiką. Jis pasitiesė paklodę ir antklodę Roželės, pusiau berberų, pusiau arabų kilmės kumelės, aptvare. Ji liko čia, nes nepaklusdavo niekam kitam, išskyrus savo jojiką. Nepaklusdavo netgi jam.

Kasparas ėmė griežti Bacho *Partitą a-moll*. Vienintelė lemputė palubėje blausia auksine šviesa apšvietė suklususius gyvulius. Martino Buberio knygoje jis skaitė, kad žmonės, užmezgantys stiprų ryšį su gyvuliais, yra patys dvasingiausi. Tą patį jis skaitė ir Ekharto knygoje *Dievo karalystė čia pat*. Dievo reikia ieškoti gyvuliuose. Jis pagalvojo apie mergaitę.

Kad gebėdamas pasiekti žmonių, ypač vaikų, garsų branduolį, gali užsidirbti, suvokė apie devyniolikos, tada savo jėgomis išgarsino savo vardą ir ėmė iš to pelnytis. Po poros metų jis per dieną privačiai priimdavo po dešimt mokinių, kaip kad Bachas Leipcige.

Tūkstančiai vaikų. Spontaniškų, išlepintų, nepaprastai gabių, katastrofiškų vaikų.

Ir galiausiai ši mergaitė.

Jis įdėjo smuiką į dėklą ir paėmė jį į rankas taip, kaip maitinanti motina laiko savo vaiką. Tai buvo Gvarnerio, Kremonos meistro, darbas, paskutinis likęs iš gerų laikų.

Kasparas sukalbėjo vakarinę maldą. Gyvulių artumas padėjo beveik visiškai atsikratyti baimės. Jis klausėsi nuovargio, vienu metu besitelkiančio iš visų pusių. Tą akimirką, kai jau buvo benustatąs nuovargio tonaciją, šis susikristalizavo ir virto į miegą.

2

Pabudo neįprastai anksti. Gyvuliai neramiai muistėsi. Lemputė palubėje tebedegė, bet dabar, apyaušryje, jos šviesa buvo blausi. Kitoje užtvaro pusėje stovėjo kardinolas ir jo patarnautojai. Ilgais juodais paltais.

– Miorkas, – ištarė vyresnysis, – Teisingumo ministerija. Galime jus pavėžėti?

Pasijuto, tarsi grąžintas į Maskvą. Devintojo dešimtmečio pradžioje tris žiemos sezonus jis praleido Rusijos valstybiniame cirke. Tuo metu gyveno Cirko rūmuose, kampiniame Tverės ir Gnezdnikovskio gatvių name. Kopenhagos mokesčių inspekcijos rūmai Kampmano gatvėje priminė jam tą pastatą tokia pačia ikirevoliucine stilistika. Jis buvo čia jau trečią kartą per pastarąjį pusmetį, tačiau tai buvo pirmas kartas, kai jie atvažiavo jo paimti.

Pastatas skendėjo tamsoje. Durys buvo užrakintos, tačiau kardinolas turėjo raktą. Pačiame lifto valdymo pulto viršuje buvo atskiros valdymo zonos – raktas tiko ir čia. Kirkegoras

yra rašęs, kad visi žmonės turi keliaaukščius namus, tačiau nė vienas nepakyla į beletažą. Gaila, kad šalia šį rytą nebuvo Kirkegoro – jie kilo į patį pastato viršų.

Vestibiulyje pastato apačioje spindėjo marmuras ir elektriniai bronziniai deglai, bet tai buvo tik įžanga. Lifto durys atsivėrė į laiptų aikštelę, kurioje pro didžiulius stoglangius srūvančioje rytmečio šviesoje būtų buvę galima pastatyti biliardo stalą. Tarp lifto ir laiptų, kabinoje stiklinėmis sienomis, sėdėjo jaunuolis baltais marškiniais, su kaklaraiščiu, gražus kaip Anderseno Olė Lukojė, tačiau jo skambesys priminė maršo žingsnius. Suzvimbė elektrinis užraktas, ir durys priešais juos atsivėrė.

Priekyje tiesėsi platus baltas koridorius. Parketo grindys, maloni lempų šviesa ir aukštos dvivėrės durys, besiveriančios į didžiulius biurus, kuriuose buvo draudžiama rūkyti ir kur žmonės dirbo taip, tarsi jiems būtų mokama už padarytus vienetus. Buvo džiugu matyti, kad mokesčių mokėtojai ne veltui moka pinigus – patalpos ūžė taip, kaip ūždavo erdvė statant cirko palapinę. Įtarimų Kasparui kėlė tik laikas. Kai jie važiavo pro Niorebro stotį, jis žvilgtelėjo į stoties laikrodį. Tuo metu jis rodė be penkiolikos šešias.

Vienos iš paskutinių durų buvo uždarytos. Atidaręs jas Miorkas praleido Kasparą pirma savęs.

Prieškambaryje, kurio akustika buvo tarsi priebažnytyje, sėdėjo du plačiapečiai kostiumuoti vienuoliai. Jaunesnysis buvo barzdotas ir susirišęs plaukus į arklio uodegą. Linktelėję Miorkui jie atsistojo.

Durys į biurą buvo praviros, ir jie įėjo vidun. Koridoriuje temperatūra buvo maloni, o čia, viduje, buvo šalta. Pro atvirą langą buvo matyti Šv. Jurgio tvenkinys. Smelkiantis vėjas pūtė

iš Mongolijos. Prie stalo sėdinti moteris buvo panaši į kazokę – raumeninga, graži, be jokios veido išraiškos.

– Kodėl jis čia? – paklausė ji.

Priešais rašomąjį stalą puslankiu stovėjo kėdės. Jie atsisėdo.

Ant stalo priešais moterį gulėjo trys aplankai. Jos švarko atlapą puošė ženklelis – tokius segi laimingieji, iš Jos Didenybės Karalienės gavę Riterių ordino kryžių. Lentynoje ant sienos jai už nugaros buvo išrikiuotos pagoniškos sidabro taurės su įspaustais žirgų siluetais. Kasparas užsidėjo akinius. Šiuolaikinė penkiakovė. Mažiausiai viena iš taurių buvo laimėta Skandinavijos čempionate.

Moteris buvo iš tų, kurie mėgsta greitas pergales. Šviesūs gražūs jos plaukai viršugalvyje buvo tvirtai suimti į samurajaus kuodą. Kasparas girdėjo, kaip į jos garsų sistemą įsiterpė susierzinimo gaida.

Miorkas linktelėjo vienuoliams.

– Jis pateikė prašymą susigrąžinti Danijos pilietybę. Policijos užsieniečių reikalų skyrius ketina iš naujo pateikti jo bylą Pilietybės skyriui.

Kai, praėjus mėnesiui po atvykimo į Kopenhagą, Kasparas buvo pirmą kartą pakviestas atvykti į Mokesčių inspekciją, su juo kalbėtis buvo paskirtas eilinis inspektorius. Antrąjį kartą jo laukė skyriaus vadovė Asta Borelo. Tąkart jie kalbėjosi akis į akį nedideliame apklausų kabinete keliais aukštais žemiau. Tuomet jis puikiai suprato, kad šios moters vieta visai ne ten. Dabar ji buvo tikrojoje savo vietoje. Šalia moters prie kompiuterio sėdėjo kostiumuotas jaunuolis šviesiomis garbanomis, pasirengęs protokoluoti pokalbį. Biuras buvo šviesus ir didelis. Jame būtų užtekę vietos kreida nubraižyti meninio dviračių sporto areną. Atremtas į sieną stovėjo pilkas lenktyninis dvi-

ratis iš nublizginto lengvo metalo. Palei sieną – žemi staleliai ir sofos laisviems neoficialiems pokalbiams, taip pat stačiakampės kėdės ir du studijų magnetofonai parodymams liudytojų akivaizdoje įrašyti.

– Gavome duomenų iš Amerikos, – ištarė moteris. – Iš Valstybinio mokesčių departamento viršininko. Su nuoroda į 1948-ųjų gegužę pasirašytą Dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartį. Pirmieji duomenys užfiksuoti 1971-aisiais – tais metais pirmą kartą apmokestintos jo individualios veiklos pajamos. Šie duomenys rodo, jog jo honorarai siekė mažiausiai dvidešimt milijonų kronų, o prie apmokestinamųjų pajamų mokesčių deklaracijoje priskirta mažiau nei septyni šimtai tūkstančių kronų.

– O jo turtas?

Šis klausimas nuskambėjo iš vyresniojo vienuolio lūpų.

– Turto jis neturi. Nuo 1991-ųjų, remdamiesi Mokesčių kontrolės įstatymu, turime teisę įšaldyti ir užsienyje esantį turtą. Kai pirmą kartą kreipėmės į Ispaniją, mūsų prašymas buvo atmestas paaiškinus, jog varjetė atlikėjai ir flamenko šokėjai naudojasi tam tikra ne visai teisėta diplomatinės neliečiamybės forma. Kai antrą kartą kreipėmės turėdami tarptautinio teismo sprendimą, pasirodė, jog jis jau nebeturi ir to trupučio prieš tai dar turėto nekilnojamojo turto. Paskutines banko sąskaitas, kuriose iš viso yra keli milijonai, jau kontroliuojame.

– Ar gali būti, kad dalį pinigų jis laiko kitur?

– Šios galimybės atmesti negalime. Tarkime, Šveicarijoje mokesčių aferos nelaikomos nusikaltimu. Ten tai religinė dorybė. Kita vertus, tie pinigai niekada nepasieks jo sąskaitų Danijoje. Danijos nacionalinis bankas jam niekada nesuteiks leidimo atlikti pinigų pervedimo operacijų. Jis nebegalės atsidaryti jo-

kios banko sąskaitos. Kur jau čia banko sąskaita – jam niekas neišduos net ir degalinės mokėjimo kortelės.

Ji sukryžiavo rankas ir atsilošė.

– Mokesčių kontrolės įstatymo 13 skirsnyje numatoma bauda – paprastai du šimtai procentų nuo nesumokėtos mokesčių sumos – ir laisvės atėmimo bausmė, jei sukčiavimas tyčinis arba jei jo priežastis – šiurkštus aplaidumas. Šiuo atveju gresia besąlyginis laisvės atėmimas, bauda ir ne mažiau nei keturiasdešimties milijonų kronų grąžinimas. Jau nuo spalio prašome suimti jį kardomajam kalinimui, tačiau mūsų prašymas vis atmetamas. Manome, kad ilgiau mūsų prašymo atmetinėti jie nebegalės.

Stojo tyla. Ji atvertė visas turėtas kortas.

Miorkas palinko į priekį. Atmosfera patalpoje pasikeitė. Atsiskleidė viena iš a-moll pusių. Pati stipriausia. Reiklumo ir rimties melodija. Pareigūnas – priešingai nei moteris – kreipėsi tiesiai į Kasparą.

– Apsilankėme Londone ir kartu su Interpolu pasikalbėjome su advokatų kontora *De Groewe,* peržiūrinčia jūsų sutartis. Prieš metus jūs per dvidešimt keturias valandas nutraukėte visas sudarytas sutartis, remdamasis medicinos pažyma, kurios atsakingos institucijos nepatvirtino. Jie tylutėliai uždarė jums duris į visas didžiąsias tarptautines scenas. Kol paruoš bylą, kuri bus svarstoma Ispanijoje kartu su ispanų parengta mokesčių byla. Anot mūsų ekspertų, abi bylos visiškai aiškios. Turėsite grąžinti ne mažiau nei du šimtus penkiasdešimt milijonų kronų. Prie šios bausmės bus pridėta ir bausmė už vairavimą išgėrus. Už tai buvote baustas du kartus, paskutinį kartą iš jūsų besąlygiškai atimtas vairuotojo pažymėjimas. Būsite nuteistas be išlygų kalėti ne mažiau nei penkerius metus. Bausmę atliksi-

te Alaurin el Grandės kalėjime. Sako, nuo inkvizicijos laikų jis nė kiek nepasikeitė.

Moteris bandė nuslėpti savo pasipiktinimą. Nepavyko.

– Mokestinis sukčiavimas – tiesiog vagystė, – tarė ji. – Iš valstybės! Jo byla priklauso mums! Jis turi būti teisiamas čia, Danijoje!

Užplūdęs pyktis atskleidė jos esybę, Kasparas ją išgirdo. Ji turėjo labai gražių bruožų. Labai daniškų. Krikščioniškų. Socialdemokratinių. Nekentė finansinės netvarkos. Nesaikingumo. Perteklinio vartojimo. Veikiausiai be jokių skolų baigė politikos mokslų studijas. Jau turėjo sukaupusi santaupų pensijai. Į darbą važinėjo dviračiu. Dar nesulaukusi keturiasdešimties buvo apdovanota Riterių ordino kryžiumi. Išties įspūdinga. Jis pajuto jai šimtaprocentinę simpatiją, jos bruožų struktūra buvo ideali. Tokios būtų norėjęs ir jis pats.

Miorkas nekreipė į ją dėmesio. Jis buvo susitelkęs į Kasparą.

– Šis žmogus, Jansonas, kišenėje turi leidimą jus suimti, – tarė jis. – Jie gali iš karto nuvežti jus į oro uostą. Pakeliui užvežtų namo, leistų jums pasiimti dantų šepetuką ir pasą. O tada – į kelią.

Visų kitų Kasparą supančių žmonių garsai *nuslopo*. Abiejų vaikinų ir pareigūnų skambesys buvo šio muzikos kūrinio ornamentika. Moteris diktavo ritmą. Tačiau partitūra visą laiką buvo Miorko rankose.

– Galbūt yra ir kita išeitis, – tęsė jis. – Sako, kad jūs – žmogus, pas kurį žmonės nuolat grįžta. Jūs turėjote mokinę, vardu KlaraMarija. Pamanėme, gal kartais ji vėl pas jus apsilankė.

Erdvė priešais Kasparą susiūbavo. Kaip kad išsitiesus po trigubo oro kūlvirsčio pirmyn. Neįmanoma orientuotis erdvėje atliekant ore šuolius pirmyn.

– Vaikai ir suaugusieji, – tarė jis, – grįžta pas mane miniomis. Tačiau konkrečių vardų...

Jis atsilošė kėdėje, suvokdamas, kokia beviltiška jo padėtis. Ore tvyrojo milžiniška įtampa. Dar akimirka, ir kuris nors pratrūks. Kasparas tikėjosi, kad tai bus ne jis. Pajuto savyje gimstančią maldą.

Klaidą padarė moteris.

– Septyniolika tūkstančių, – sušuko ji. – Už kostiumą!

Jo malda buvo išklausyta. Budrumas buvo prarastas tik akimirką, tačiau to turėjo pakakti.

Suėmė pirštais švarko rankovę. Pagal užsakymą siūtų švarkų rankogaliai užsegami sagomis. Gatavų kostiumų rankogaliuose siuvamos tik dekoratyvinės sagos.

– Trisdešimt keturi tūkstančiai, – švelniai ištarė jis. – Septyniolika tūkstančių kainavo medžiaga. Tai *Casero*. Už siuvimą mokėjau dar septyniolika tūkstančių.

Moters viduje vėl pasigirdo ankstesnis susierzinimas. Kol kas ji tvardėsi.

Kasparas linktelėjo galva į Miorko, pareigūnų ir dviejų vaikinų pusę. Jis pirmą kartą pagavo jos žvilgsnį.

– Ar jie galėtų trumpam išeiti?

– Jie čia dar ir tam, kad užtikrintų iškviestojo teises.

Jos balsas buvo bespalvis.

– Tai susiję su mudviem, Asta.

Skyriaus vadovė nė nekrustelėjo.

– Nereikėjo sakyti apie tuos drabužius. Ataskaitas apie savo skolas ir palūkanas pateikia tik bankai, kredito teikėjai ir įmonės. Dabar jie viską suprato.

Visi aplinkui buvo nuščiuvę.

– Tai dvigubas žaidimas, – tęsė Kasparas. – Visi tie žeminan-

tys susitikimai. Kai negalime vienas kito paliesti. Nebegaliu to tverti. Nebeturiu tiek jėgų.

– Tai visiškas absurdas, – pasipiktino ji.

– Turėtum prašytis nušalinama nuo šios bylos tyrimo, Asta.

Ji atsisuko į Miorką.

– Buvau nurodžiusi jį sekti, – tarė ji. – Apie tai bus išsiųsta ataskaita. Nesupratau, kodėl jo nesuimate ir kodėl nuo mūsų slepiama informacija. Kažkas jį dengia.

Ji jau nebegalėjo valdyti savo balso.

– Todėl ir žinome apie tuos drabužius. Aš niekada nebuvau su juo susitikusi. Niekada.

Kasparas įsivaizdavo jos kvapą. Gyvenimo stepėse aromatą. Sumišusį su taigos laukinių žolių kvapu.

– Aš apsisprendžiau, – ištarė jis. – Tu išeisi iš darbo. Mes paruošime numerį. Tu numesi penkiolika kilogramų ir vaidinsi vilkėdama tinklinį triko.

Jis uždėjo ant jos rankos savąją.

– Mes susituoksime, – tęsė. – Manieže. Kaip Diana ir Marekas.

Ji sėdėjo tarsi suparalyžiuota. Tada staiga ištraukė ranką. Tarsi prisilietusi prie voro paukštėdos.

Pakilusi nuo kėdės ji apėjo stalą ir pasuko jo link. Su atletams būdinga tvirta eisena, tačiau be jokio aiškaus motyvo. Galbūt ji norėjo išmesti jį lauk. Galbūt priversti užsičiaupti. O gal tik išlieti savo pyktį.

Verčiau ji būtų likusi sėdėti. Nuo tos akimirkos, kai atsistojo, buvo pasmerkta.

Jai prisiartinus prie jo kėdės, ši virto atgal. Iš šalies atrodė, tarsi ji būtų jį pargriovusi. Tik juodu žinojo, kad ji nespėjo prie jo net prisiliesti.

Jis nusirito ant grindų.

– Asta, – sušuko, – nereikia smurto!

Nespėjusi sustoti ji bandė jo išvengti, tačiau nepavyko. Jo kūnas nučiuožė per grindis – stebėtojams atrodė, jog ji jam spyrė. Jis atsitrenkė į dviratį, šis užvirto ant jo. Ji bandė sučiupti dviratį, o atrodė, kad pakelia Kasparą nuo grindų ir trenkia jį į durų staktą.

Ji atplėšė duris. Galbūt norėjo išeiti, galbūt kviesti pagalbos, tačiau atrodė, tarsi ji blokštų Kasparą per visą prieškambarį. Ji prisiartino. Čiupo jam už rankos. Jis įvertino duris koridoriuje ir trenkėsi iš pradžių į vienas, paskui į kitas.

Šios atsidarė. Į koridorių išėjo du vyrai. Ir keletas žmonių iš kitų biurų. Olė Lukojė taip pat jau skubėjo jų link.

Kasparas atsistojo. Pasitaisė kostiumą. Ištraukė iš kišenės savo raktų ryšulį, atsegė vieną raktą ir numetė jį priešais moterį ant grindų.

– Štai, – tarė, – raktas nuo tavo buto.

Jusdama į ją įsmeigtas bendradarbių akis, ji metėsi prie jo.

Tačiau jo nepasiekė. Vyresnysis vienuolis čiupo jai už vienos rankos, Miorkas – už kitos.

Kasparas atbulomis traukėsi laiptų aikštelės durų link.

– Kad ir kaip būtų, Asta, – tarė jis, – negali paimti mano kūno kaip užstato.

Laiptų aikštelę nuo laiptų skyrė grūdinto stiklo pertvara. Jos durys buvo prie pat stiklinės kabinos. Olė Lukojė, atsekęs paskui Kasparą, buvo palikęs jas praviras.

Kasparas pagraibė po kišenes lapelio popieriaus. Rado šimto kronų banknotą. Išsitraukęs jį prispaudė prie stiklo ir užrašė: „Pasikeičiau telefono numerį į naują, įslaptintą. Įsidėjau naują

spyną. Žiedą grąžinsiu paštu. Palik mane ramybėje. Kasparas."

– Čia Astai, – tarė, – skiriuosi, koks šios vietos pavadinimas?

– H korpusas.

Ant durų nebuvo jokios iškabos. Jis ištiesė banknotą vaikinui. Šiam buvo apie trisdešimt. Kasparas su liūdesiu pagalvojo apie kančias, kurias dar teks iškęsti tokiam jaunam žmogui. Kančias, kurioms negali žmogaus nei paruošti, nei nuo jų apsaugoti. Daugiausia, ką gali padaryti, tai švelnumo akimirką užsiminti apie savo paties karčią patirtį.

– Nieko nėra amžino, – tarė. – Neamžina net ir skyriaus vadovės meilė.

Kampmano gatvė nuo šarmos buvo pilkšva, tačiau Kasparui žengus ant šaligatvio jį užliejo ryški saulės šviesa. Pasaulis jam šypsojosi. Kaip kad taikliai yra teigęs Maksimas Gorkis, rašydamas apie didįjį dresuotoją Anatolijų Anatoljevičių Durovą, – jis įlašino lašelį tyro vandens į nuodingą nevilties šaltinį, taip paversdamas jį gydomąja versme.

Kasparas norėjo bėgti, tačiau visiškai neturėjo jėgų. Jis buvo nevalgęs dvidešimt keturias valandas. Farimago gatvės kampe buvo kioskas su loterijos punktu, jis šiaip ne taip įsvirduliavo vidun.

Pro lentynose išskleistus pornografijos žurnalus jis galėjo stebėti gatvę, ši buvo tuščia.

Pardavėjas klausiamai palinko jo link. Kišenėje Kasparas turėjo dar vieną banknotą, taigi galėjo nusipirkti kolos ir sumuštinį, tačiau žinojo, kad vis tiek negalės valgyti, tik ne dabar. Tad nusipirko Danijos etapinės loterijos bilietą, su kuriuo buvo galima laimėti aštuntadalį lošimo prizo.

Ant šaligatvio pasirodė pora vienuolių. Bėgo, tačiau nerangiai, vis dar suglumę dėl įvykių eigos. Žvalgėsi į abi gatvės puses. Vyresnysis kalbėjo mobiliuoju telefonu, matyt, su savo motina. Galiausiai abu įsėdo į didelį *Renault* ir nuvažiavo.

Kasparas palaukė, kol prie geležinkelio sankasos sustojo autobusas. Tada perėjo į kitą Farimago gatvės pusę.

Autobusas buvo beveik pilnas, tačiau Kasparas rado laisvą vietą autobuso gale ir susmuko ant sėdynės kampe.

Suprato, kad nuo persekiotojų toli gražu neatsiplėšė. Jam trūko muzikos, baigtumo. Ėmė tyliai niūniuoti. Šalia sėdėjusi moteris pasitraukė nuo jo atokiau. Ją buvo galima suprasti, nes Kasparas niūniavo lūžinėjančią Bacho *d-moll tokatos* – ne Dorinės, bet ankstyvosios kūrybos – pradžią. Apsigraibęs išsitraukė loterijos bilietą. Danijos etapinės loterijos schema buvo sudėtinga. Laimėjimai dideli. Tikimybė laimėti viena iš penkių. Laimėjimams skiriami šešiasdešimt penki procentai įplaukų. Viena geriausių loterijų pasaulyje. Loterijos bilietas buvo tarsi paguoda. Sutankintas galimybių laukas. Nedidelis iššūkis visatai. Turėdamas šį bilietą jis kurstė PoniąViešpatį įrodyti savo egzistavimą. Apsireikšti laimėjimo pavidalu. Vidur balandžio mėnesio niūraus statistinio negalimumo.

3

Įprastinės klausos ir įžvalgos žmogui Kopenhaga ir jos priemiesčiai atrodo horizontaliai išplitę nuo centro į visas puses. Kasparui šis miestas visada atrodė išsidėstęs piltuvo viduje.

Viršuje, prie piltuvo krašto, ten, kur šviesa, grynas oras ir medžių viršūnėse šlamantis jūros vėjas, buvo Klampenborgas ir Sioleriodas, na, iš bėdos – Holtė ir Virumas. Ties Bagsverdu ir Gladsakse piltuvo šonai jau leidosi žemyn, o pačioje apačioje buvo išsidėstęs Glostrupas. Virš šykščių žemės sklypų plynės skambėjo klaustrofobiškas aidas, už Glostrupo ir Vidourės buvo justi Amageris, tarsi dainuojant tiesiai į piltuvo vamzdį.

Garsioji lenkų vienuolė Faustina Kovalska yra pasakiusi, jog karštai meldžiantis ir pragaras gali tapti jaukus. Anksčiau Kasparas manė, kad šventoji ištarė šiuos žodžius, nes niekada nebuvo buvusi Glostrupe. Jis gyveno čia jau šešis mėnesius, ir ši vieta jam pradėjo patikti.

Jam patiko užkandinės, parduodančios maistą išsinešti. Svingo šokių studijos. *Hells Angels* sekėjų grupės. Karstų parduotuvės. Žalios dešrelės mėsos parduotuvėlėse. Išparduotu-

vės. Ypatinga šviesa virš nuosavų namų sodų. Egzistencinis alkis gatvės praeivių veiduose, būties prasmės alkis, kankinęs ir jį patį. Atpažinęs šį alkį, kartais jis pasijusdavo nepaaiškinamai laimingas. Net ir dabar, ant paties bedugnės krašto. Jis stovėjo pagrindinėje Glostrupo gatvėje keistai laimingas, tačiau baisiai išalkęs. Toliau taip tęstis negalėjo. Net Buda ir Jėzus badavo tik trisdešimt–keturiasdešimt dienų ir po to prasitarė, kad tai nebuvo pats smagiausias užsiėmimas. Jis stabtelėjo prie kinų restorano Siestos gatvės kampe ir atsargiai dirstelėjo vidun. Restorane darbavosi vyriausioji šeimininkų duktė. Jis žengė vidun.

– Atėjau atsisveikinti, – tarė, – mane kviečia į Belgiją. Į Karė cirką. Zebriugės varjetė. Paskui filmuosiuosi Amerikos televizijai.

Jis palinko virš prekystalio.

– Kitą pavasarį grįšiu tavęs paimti. Nupirksiu salą už Riukiu. Pastatysiu tau maldyklą. Prie čiurlenančio šaltinio ir apsamanojusių uolų. Tau nebereikės stovėti prie gruzdintuvių. Stebėsime į jūrą besileidžiančią saulę, aš improvizuosiu smuiku.

Palinkęs prie jos tyliai uždainavo:

Balandžio mėnulio šviesa
rasos lašuose
jos suknelė sudrėkusi
jai tai nerūpi
ji ilgai skambina
sidabro liutnia
naktis jai baugi
tik kambaryje.

Du vilkikų vairuotojai liovėsi valgę. Mergina rimtai nužvelgė jį iš po minkštų, riestų anglių juodumo blakstienų.

– O ko, – paklausė ji, – mainais prašysi iš manęs?

Jis palenkė galvą lūpomis kone prisiliesdamas prie jos ausies. Baltos it kreidos uola. Savo linkiais primenančios dvigeldę kriauklę iš Džili Travangano salos.

– Porcijos keptų daržovių, – sušnibždėjo. – Su ryžiais ir *Tamari* sojos padažu. Ir man skirtų laiškų.

Padėjusi maistą ant stalo ji grakščiai nusklendė lyg šventyklos šokėja Džakartos rūmuose. Grįžo su peiliuku popieriui ir padėjo prie Kasparo krūvelę vokų.

Asmeninių laiškų nebuvo. Kasparas neatplėšė užklijuotų vokų. Prieš numesdamas kiekvieną laišką, jis akimirką palaikydavo jį rankoje, klausydamasis nuo jo sklindančių laisvės, judumo, nukeliauto atstumo gaidų.

Tarp laiškų buvo atvirlaiškis-kvietimas į šiuolaikinių itališkų baldų parodą. Net ir putojantis vynas nebūtų padėjęs nepastebėti, jog sėdėti ant tų baldų taip nepatogu, kad namo tektų grįžti su chiropraktiku. Buvo ir niūriai atrodančių vokų iš skolų išieškojimo agentūrų. Prie šių vokų siuntėjų buvo nurodyti miesto šiaurės vakarų dalies adresai. Taip pat buvo bilietų į Doko salos operos teatro premjeras. Amerikos skrydžių bendrovės nuolaidų kuponų. Laiškas nuo enciklopedijos anglų kalba *Great Personalities In 20th Century Comedy* leidėjų. Vieną po kito jis metė laiškus šalin.

Suskambo telefonas. Pasirodė mergina, ant nedidelio auksinio padėklo nešina telefono aparatu.

Kasparas su mergina stebeilijosi vienas į kitą. Jam adresuota korespondencija buvo siunčiama pašto dėžučių nuomos

paslaugas teikiančios įmonės Dujų gamyklos gatvėje adresu. Gauti laiškai ir siuntos iš ten du kartus per savaitę buvo parnešami į šį restoraną. Gyventojų registre buvo nurodytas Blafo cirko Griondalio parko gatvėje adresas. Ten kas dvi savaites jis atsiimdavo jam adresuotus laiškus nuo valstybinių institucijų. Pašto dėžučių nuomos įmonę saistė konfidencialumo prievolė. Sonja iš Griondalio parko gatvės dėl jo būtų padėjusi galvą. Rasti jo buvo tiesiog neįmanoma. Net ir Mokesčių inspekcija turėjo pasiduoti. Ir vis dėlto dabar kažkam pavyko iki jo prisikasti. Jis paėmė ragelį.

– Ar galėtume užsukti po penkiolikos minučių?

Kalbėjo šviesiaplaukė moteris.

– Taip, galėtumėte, – atsakė jis.

Ji baigė pokalbį. Kasparas liko sėdėti su pypsinčiu telefono rageliu rankoje.

Paskambinęs į informacijos telefonu liniją, jis susižinojo Bispebjergo ligoninės telefono numerį. Paskambinęs paprašė jį sujungti su Vaikų psichiatrijos skyriumi. Į šį skyrių arba į Mokyklų psichologinės pagalbos centrą buvo siunčiami beveik visi Kopenhagos apylinkių vaikai.

Skyriaus registratūros darbuotoja sujungė jį su fon Hesen.

Fon Hesen buvo vaikų psichiatrijos profesorė. Keletu sunkesnių atvejų juodu bendradarbiavo gydydami vaikus. Vaikams tai padėjo sveikti, tačiau jai šis procesas buvo sunkus.

– Čia Kasparas. Į mane kreipėsi vyras ir moteris su vaiku. Dešimtmete mergaite, vardu KlaraMarija. Jie sako, kad pas mane juos siuntei tu.

Iš nuostabos ji nesumojo nieko paklausti.

– Mergaitė tokiu vardu pas mus nesilankė. Bent jau ne per mano pamainą. Be to, niekada nenukreiptume paciento kitur iš anksto nesusitarę.

Jai prieš akis vėl iškilo skausmingi praeities fragmentai.

– Bet kokiu atveju, – tarė, – pas tave paciento stengtumės nesiųsti. Net jei būtume susitarę.

Kažkur už jos skambėjo Šuberto *Trio fortepijonui Es-dur*. Pirmajame plane dūzgė kompiuteris.

– Elizabete, – paklausė jis. – Ar tu dabar rašai pažinčių skelbimą?

Ji sulaikė kvapą.

– Skelbimai – pernelyg siauras kanalas, – tęsė jis. – Meilei reikia atsiverti, todėl sąlyčio plotmė turi būti didesnė nei internetas. Manau, tau būtų ne pro šalį kūno terapijos ir kokie nors balso lavinimo seansai. Galėčiau duoti tau dainavimo pamokų.

Buvo tylu. Tyloje jis išgirdo smuiku grojant Izaoką Sterną. Minkštas natas labai minkštai. Kietąsias – labai kietai. Nepriekaištinga technika. Ir beveik nepakeliamas sielvartas.

Prie jo kažkas stovėjo. Mergina. Padėjo priešais jį tuščią popieriaus lapą.

– Toji daina, – tarė, – eilėraštis. Užrašyk jį.

4

Darfo Bliunou arklidžių ir dirbtuvių kompleksą sudarė keturi pastatai, išsidėstę aplink didžiulį uždarą kiemą: administracijos pastatas, kuriame buvo trys nedidelės kontoros, du persirengimo kambariai ir treniruočių salė; aštuonkampio bokšto formos repeticijų maniežas; žemas jojyklos pastatas, už kurio buvo arklidės bei treniruočių ir volto aptvarai; sandėlis, kuriame buvo dirbtuvės, siuvykla ir atsargų palėpės.

Ant cementinės kiemo dangos telkšojo nejudančio skaidraus lietaus vandens bala. Kasparas stypsojo tarpuvartėje. Pasirodė saulė, trumpam nurimo vėjo gūsiai. Vandens paviršius tapo lygus it veidrodis. Ties veidrodžio riba sustojo juodasis *Volvo*.

Kasparas žengė į kiemo vidurį ir sustojo ligi kulkšnių vandenyje. Batai ir kojinės gėrė vandenį tarsi kempinės. Lyg gegužės pirmąją braidant fiorde prie Riorvigo uosto stovyklavietės.

Automobilio durelės atsidarė. Palei namo sieną ištipeno mergaitė. Buvo užsidėjusi saulės akinius. Paskui ją sekė šviesiaplaukė moteris. Jis prisiartino prie jų ir atidarė maniežo duris.

Įžengė vidun. Lempelė ant fortepijono jau degė. Kasparas įjungė lempas viršuje.

Viduje, be jų trijų, buvo dar vienas žmogus, vyras, greičiausiai jį įleido Dafis. Jis sėdėjo už šešių eilių, užstojęs avarinį išėjimą, priešgaisrinei tarnybai tai nebūtų patikę. Vyras buvo kažką prisitaisęs prie vienos ausies – neryškioje šviesoje nebuvo matyti ką, galbūt klausos aparatą.

Kasparas išlankstė sudedamąją kėdę, paėmė moterį už parankės ir nusivedė ją iki maniežo krašto.

– Turiu stovėti šalia, – paprieštaravo ji.

Jis nusišypsojo jai, mergaitei, vyrui prie avarinio išėjimo.

– Jūs sėdėsite čia, – tarė tyliai. – Arba visi eikite, iš kur atėję.

Ji akimirką pastovėjo. Tada atsisėdo.

Kasparas grįžo prie fortepijono, atsisėdo, nusiavė batus, nusitraukė ir išgręžė kojines. Mergaitė stovėjo visai šalia jo. Jis atvožė fortepijono dangtį. Ore tvyrojo šiokia tokia įtampa. Reikėjo paskleisti švelnumo ir šviesos. Jis pasirinko ariją iš Bacho *Goldbergo variacijų*. Ji buvo sukurta bemiegėms naktims sušvelninti.

– Mane pagrobė, – tarė mergaitė.

Ji stovėjo prie pat fortepijono. Buvo išbalusi. Kūrinio tema perėjo į fugą, ritmingą lyg guanako eisena, meilią tarsi lopšinė.

– Aš tave išvaduosiu, – atsakė jis.

– Tada jie nuskriaus mano mamą.

– Tu neturi mamos.

Jo balsas jam pačiam atrodė svetimas.

– Turiu, tik tu to nežinojai, – tarė ji.

– Jie pagrobė ir ją?

– Jie gali ją surasti. Jie gali surasti bet ką.

– O policija?

Ji papurtė galvą. Moteris neramiai išsitiesė. Ant fortepijono stovėjo nedidelis grotuvas, naudodavo jį per rytines treniruotes. Kasparas išrinko kompaktinę plokštelę, įdėjo ją į grotuvą ir pasuko aparatą taip, kad vyras su moterim atsidurtų stereogarso linijoje. Mergaitę nuvedė į garso šešėlį ir atsiklaupė priešais ją. Už jo Richteris užgrojo pirmuosius akordus taip, lyg būtų norėjęs įkalti fortepijoną į grindis.

– Kaip privertei juos atvesti tave čia?

– Pagrasinau, kad kitaip nedarysiu to, ko jie nori.

– Ko?

Ji neatsakė. Jis pradėjo nuo apačios. Įtampa blauzdose, šlaunyse, sėdmenyse, klubuose ir pilve buvo padidėjusi. Tačiau ne mėšlungiška. Prieš mergaitę nebuvo vartota seksualinė prievarta ar panašūs veiksmai. Tai – net ir jai – būtų sukėlę arba kūno sąstingį, arba perdėtą suglebimą. Tačiau nuo pat saulės rezginio, kur diafragma jungėsi su pilvo siena, mergaitės kūnas buvo visiškai sutrauktas. Dvigubas tiesiamasis nugaros raumuo buvo įsitempęs tarsi dvi plieninės stygos.

Mergaitė dešiniąja ranka, kurios stebėtojai nematė, sučiupo Kasparo kairiąją. Delne jis pajuto kietai sulankstytą popieriaus lapą.

– Surask mano mamą ir grįžk manęs.

Muzika *nuslopo.*

– Atsigulk, – tarė jis. – Ten, kur prisiliesiu, skaudės. Tu turi įsijausti ir įsiklausyti į tą skausmą. Tada jis išnyks.

Muzikos garsai vėl grįžo. Richteris skambino taip, lyg norėtų išmušti fortepijono klavišus kiaurai geležies rėmą. Moteris su vyru pakilo iš savo vietų.

– Kur jie tave laiko? – paklausė jis. – Kur tu miegi?

– Nieko nebeklausinėk.

Po mergaitės mente jo pirštai užčiuopė dvipusį raumenų mazgą. Kasparas įsiklausė į jį – išgirdo kančią, kokios vaikas dar neturėtų pažinoti. Pajuto kylant baltą pavojingą pyktį. Moteris su vyru įžengė į maniežą. Mergaitė atsitiesė ir pažvelgė jam į akis.

– Padaryk, kaip sakiau, – sušnabždėjo. – Arba daugiau niekada manęs nebepamatysi.

Jis pakėlė rankas prie jos veido ir nuėmė saulės akinius. Smūgis buvo kliudęs antakio kraštą, po oda susikaupęs kraujas nutekėjo žemyn ir susitelkė aplink žandikaulį. Akis atrodė nepažeista.

Ji atrėmė jo žvilgsnį. Nė nemirktelėjo. Paėmė iš jo akinius. Užsidėjo.

Kasparas atidarė jiems duris.

– Iš pradžių labai svarbu tęstinumas, – tarė jis. – Būtų puiku, jei ji galėtų ateiti rytoj.

– Jai reikia į mokyklą.

– Geriausia dirbti žinant kontekstą, – tęsė jis. – Man įdomu, kokia jos padėtis, ar jos tėvai išsiskyrę, ar yra kokių sunkumų, šiek tiek informacijos labai padėtų.

– Mes ją tik atlydim, – pasakė moteris. – Pirmiausia turime gauti šeimos sutikimą.

Mergaitės veidas buvo be jokios išraiškos. Kasparas atsitraukė nuo automobilio, šis nuriedėjo per balas.

Kišenėje paieškojo popieriaus užrašams. Išsitraukė Dafio įduotą kortą. Parkeriu užsirašė automobilio registracijos numerį. Kol dar neužmiršo. Sulaukus keturiasdešimties trumpalaikė atmintis po truputį nyksta.

Pajuto iš apačios kylant šaltį ir susivokė, jog stovi basas. Prie padų tebebuvo prilipusių maniežo pjuvenų.

5

Namelis ant ratų stovėjo už maniežo, prie elektros skydinių ir vandens įvadų. Kasparas uždegė šviesą ir atsisėdo ant sofos. Mergaitė jam buvo įdavusi A5 formato daugybę kartų perlenktą popieriaus lapą, suspaustą į mažytį, labai kietą paketuką. Jis labai lėtai jį išlankstė. Tai buvo pašto siuntos kvitas. Kitoje jo pusėje buvo jos ranka rašyti žodžiai ir piešinys.

Piešinys priminė vaikišką piratų žemėlapį. Ji buvo nupiešusi namą, prie abiejų jo pusių buvo prilipę kažkas panašaus į įrankių pašiūres. Po namu užrašyta *ligoninė*. Piešinio apačioje – trys žodžiai: *Pribuvėja Lionė* ir *Kainas*. Ir viskas. Jis apvertė popierių ir perskaitė kvito tekstą. Siuntėja buvo ji pati. Buvo užrašiusi tik savo vardą, KlaraMarija. Perskaityti gavėjo vardo iš pirmo karto nepavyko, nes beskaitant jam aptemo akyse. Jis užsimerkė ir kurį laiką sėdėjo uždengęs veidą delnais. Paskui perskaitė vardą.

Atsistojęs priėjo prie lentynos, kur buvo sudėtos natos, atsivertė nedidelio formato Bacho *Mažojo klavyro natų sąsiuvinio* leidimą kietais viršeliais. Viduje buvo ne *Mažasis klavyro natų*

sąsiuvinis, o pasas. Tarp paskutinių jo puslapių buvo įkištas lapelis su stulpeliu telefono numerių.

Pasistatęs telefono aparatą ant kavos staliuko, jis surinko pirmąjį lapelyje buvusį numerį.

– Rabijos fondas.

Šio jauno balso jis nebuvo girdėjęs.

– Savivaldybės gydytojas, – prisistatė jis. – Gal galėčiau pasikalbėti su viršininkės pavaduotoja?

Praėjo minutė. Prie telefono kažkas prisiartino.

– Klausau?

Balsas, keliantis apetitą. Prieš metus jis buvo sutikęs jo savininkę. Bandymas jai krimstelėti būtų kainavęs visus dantis. Tik ne dabar. Balsas buvo kimus ir iš sielvarto beveik negyvas.

Jis padėjo ragelį. Išgirdo tik vieną vienintelį žodį, ir to pakako. Tai buvo balsas žmogaus, praradusio vaiką.

Jis surinko kitą numerį.

– Tarptautinė mokykla.

– Čia Kasparas Kronė, – tarė jis, – Laisvųjų paukščių skautų būrio vadas. Turiu žinutę vienai iš savo mažųjų skaučių, Klara-Marijai – grandies susirinkimas atidėtas.

Balsas kitame laido gale kostelėjo ir pabandė susitvardyti. Moteris, nors buvo sukrėsta, mėgino prisiminti, kas buvo nurodyta sakyti.

– Ji porai dienų išvykusi į Jutlandiją. Svečiuojasi pas vieną šeimą. Ką jai perduoti, kai sugrįš? Gal paliksite telefono numerį?

– Tiesiog perduokite linkėjimus, – tarė jis. – Nuo Balerupo padalinio.

Jis atsirėmė į sofos atlošą ir sėdėjo, kol viskas grįžo į savo vietas. Nepranyko tik diafragmą sutraukęs šalčio ir baimės spazmas.

6

Nuo tada, kai Džeimsas Stiuartas Vyresnysis XIX amžiaus viduryje Paryžiuje leidosi giljotinuojamas, paskui atsistojo, pasiėmė savo nukirstą galvą ir paliko *Medranos* cirko areną skambant apokaliptinėms ovacijoms, niekas nepajėgė į sceną pasikviesti mirties – tai buvo pats sunkiausias dalykas. Kasparas nesėkmingai mėgino dvidešimt metų, tačiau visada pasijusdavo bejėgis. Kaip ir dabar.

Jis perėjo Blegdamo gatvę ir pro vieną iš šoninių įėjimų įėjo į Fėledo parką. Kopenhagos universitetinė ligoninė buvo it pilki cirko užkulisiai požemių pasaulyje: baltų uždangalų prieblanda, žmonių nuogybė, uniformuoti darbuotojai. Hierarchija. Skirtingi vaidmenys. Daugybė poliruoto plieno. Nematomų, tačiau čia pat esančių įrenginių skleidžiamas garsas. Adrenalino skonis burnoje. Jausmas, jog atsidūrei ant bedugnės krašto.

Jis išlipo iš lifto. Su korta rankoje įveikė baltą palatų labirintą, rado reikiamą numerį ir atidarė duris.

Koridoriuje švietė fluorescencinės lempos ir galiojo draudimas rūkyti. Čia, viduje, melsvų tabako dūmų debesyje skendė-

jo antikvarinės angliškos *BestLite* lempos. Žemoje lovoje plačiu vyšnios medžio rėmu, apsuptas šilkinių pagalvių, turkiškai sukryžiavęs kojas, sėdėjo vyras ir rūkė cigaretę. Be filtro, tačiau su jo paties auksiniais inicialais.

– Po pusvalandžio turiu būti teisme, – tarė jis. – Užeik, pasisveikink su Vivjena Liūdnąja.

Moteris gydytojos chalatu buvo įpusėjusi septintąją dešimtį. Jos oda buvo blyški, kone permatoma, labai plona, po ja Kasparas girdėjo pulsuojant kraują – kraują ir gyvybę. Ji ištiesė jam ranką, sausą, šiltą ir tvirtą. Jos tonacija buvo As-dur, kitomis aplinkybėmis jis būtų galėjęs klausytis jos ištisas valandas.

– Buvai čia vos prieš penkis mėnesius, – tarė ligonis. – Tikiuosi, jog šis apsilankymas tau nesukėlė keblumų.

– Vaidinau pietuose.

– Nuo Monte Karlo nebuvo skelbta apie jokius būsimus tavo pasirodymus. Tu nebuvai išvykęs iš šalies.

Kasparas prisėdo ant krėslo. Grindys buvo išklotos *Karzamra,* kambaryje stovėjo knygų spinta, pianinas, ant sienų kabėjo Richardo Mortenseno paveikslų cirko tematika ir televizorius, didelis lyg dėžė, naudojama triukui *Perpjauta moteris.*

– Atrodau geriau nei tikėjaisi, a?

Kasparas nužvelgė savo tėvą. Maksimilianas Kronė buvo sulysęs mažiausiai penkiolika kilogramų. Akiniai atrodė jam per dideli. Pagalvės buvo sudėtos ne dėl patogumo, o kad jį prilaikytų.

– Turėjau smagų lankytoją. Iš Teisingumo ministerijos. Priminė laidotuvių biuro savininką. Norėjo gauti tavo adresą. Pasiunčiau jį velniop. Jis tvirtino, kad jie yra parengę tau mokesčių bylą. Ir kai ką dar blogesnio Ispanijoje. Sakė, jog esi įtrauktas į juoduosius sąrašus. Ar tai tiesa?

Ligonis žvelgė į Kasparą su nuostaba.

– Niekada nebuvai itin patikimas. Tačiau į savižudį irgi niekada nebuvai panašus...

Rankoje jis laikė kažkokius popierius.

– Kopenhagos universitetinė ligoninė miesto centre turėjo laboratorijų ir pastatų. Aš esu tų draudimo bylų konsultantas. Todėl ir galiu vegetuoti šioje *Tūkstančio ir vienos nakties* pantomimoje, kai tuo metu Vivjenos pacientai paliekami nukraujuoti koridoriuose. Nugvelbiau valstybės ir apskrities iškviestų ekspertų sąrašą.

Sąrašą sudarė penki popieriaus lapai, gal du šimtai padrikai surašytų daniškų ir užsienietiškų įmonių ir asmenų vardų. Vienas buvo pabrauktas.

Kasparas perskaitė vardą ir ištiesė popierių atgal. Atsistojo, ėmė lytėdamas tyrinėti kambaryje esančių daiktų paviršius. Surenkamas spintas, chromuotas lempas. Baltai lakuotus didžiulių ant drobės tapytų paveikslų rėmus.

– Tai turėtų būti ji, – tarė Maksimilianas.

Kambaryje buvo pakabintos naujos užuolaidos. Kasparas suėmė pirštais sunkų brokatą.

– Kas yra H korpusas? – paklausė.

Kažkur kambaryje suskambo skaidri baimės nata, lyg kas būtų kliudęs kamertoną.

– Tokio nėra, tai tik gandai, kur apie jį išgirdai? Jis esą buvo įkurtas paskutiniame praėjusio amžiaus dešimtmetyje. Bendradarbiaujant Ypatingų finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai, Operatyvinei grupei, Finansų inspekcijai ir Mokesčių inspekcijai. Savivaldybių mokesčių institucijoms ir Konkurencijos tarnybai. Kartu su priežiūros tarnybomis. Norint užkirsti kelią naujoms ekonominių nusikaltimų formoms. Kal-

bama, jog jie kažką suuodė. Kažką rimta. Kažką, ką jie laikė paslaptyje ir dėl ko buvo priversti įsteigti specialią tarnybą. Nė velnio tuo netikiu. Bet kokiu atveju jiems tikrai nerūpėtų banali smulkaus sukčiaus mokesčių byla. Kur tu apie tai išgirdai?

Visos sunkios ligos prasideda ne fiziniame kūne, o už jo ribų. Kasparas pastebėdavo ligą anksčiau, kartais kelis mėnesius prieš jos proveržį. Taip pat ir Maksimiliano atveju. Kažkas tiesiog pasikeitė, į garsų paveikslą įsiterpė svetima gaida.

– Norėjau paklausti apie smurtą prieš vaikus, kaip smarkiai galima suduoti?

– 1995 m. birželio 14 d. įstatyme nr. 387, keistame 1997 metais, numatyta, kad *Su vaiku būtina elgtis pagarbiai, kaip su asmenybe. Draudžiama taikyti vaikui fizines bausmes arba naudoti prieš jį kitus agresyvius veiksmus.* Praktiškai tai reiškia, kad gali vaikui užlaužti ranką, tačiau jokiu būdu negali kepštelėti delnu. Greitai turėsi vaiką?

– Ne, klausiu dėl vienos mokinės.

– Nauja mažoji Fūtit?

Anglų klounas Tiudoras Holas, dar žinomas kaip Fūtitas, buvo pirmasis artistas, užsidirbęs išties nemažus pinigus iš to, jog cirko arenoje vaidino kartu su savo trejų metų sūneliu.

Kasparas atsistojo.

– Kiek, – paklausė Maksimilianas, – tu skolingas? Žinau ir pats, laidojimo biuro savininkas pasakė. Keturiasdešimt milijonų. Aš sumokėsiu. Išparduosiu visą šlamštą. Galiu surinkti keturiasdešimt milijonų. Atgausiu savo licenciją. Ginsiu tave teisme. Su lašine ir taip toliau. Užspeisiu juos į kampą.

Kasparas papurtė galvą.

Maksimilianas ranka sugraibė popierius.

– Jie įkiš tave už grotų! Išsiųs tave iš šalies! Tau nepavyks su ja susitikti!

Jis prisispaudė prie lovos krašto. Tarytum gimnastas ant skersinio, ketinantis atsistoti ant rankų.

– Nedėkinga širdis, – tarė kimiai. – Netinkama savybė klounui. Spjauna į jam ištiestą ranką. Dūmais paleidžia jam siūlomą galimybę. O juk toji moteris jau ilgus metus laikosi nuo tavęs saugiu atstumu.

Maksimilianas pasisuko į moterį.

– Kai jis mirs – o eilė ateis net ir jam – prie jo karsto bus pritaisyti ratukai. Kad tik jis pats – be niekieno pagalbos – galėtų iš šarvojimo salės nuriedėti į krematoriumą.

Pyktis, kaip visada, buvo visa apimantis, tačiau jam trūko jėgų. Ligonį ėmė purtyti kosulys, sunkus, pavojingas gyvybei.

Gydytoja leido jam išsikosėti, tada švelniai jį kilstelėjo. Kasparas ant lovos krašto padėjo kortą.

– Jei vis dar, – tarė, – pažįsti ką nors, galintį prieiti prie Centrinio motorinių transporto priemonių registro duomenų, galėtum išsiaiškinti adresą, kuriuo registruotas šis automobilis.

Maksimilianas užsimerkė. Kasparas pasuko durų link.

– Mes matėme transliaciją iš Monte Karlo, – tarė ligonis. – Ir apdovanojimus, ir tavo pasirodymą.

Kasparas sustojo. Maksimilianas ištiesęs ranką atgal suėmė moters delną. Jo veido oda aplink akis išsilygino tarsi ispanų teatro komiko.

– Norėjome, kad tai niekad nesibaigtų. Jaučiausi kaip vaikystėje. Tai vienintelis dalykas, kuris jokiu būdu negali baigtis. Meilė. Ir didieji pasirodymai.

Tėvo ir sūnaus žvilgsniai susitiko. Nebebuvo jokių kaukių. Ligonis ištvėrė kelias sekundes – daugiau nebevaliojo.

Maksimilianas ranka palietė savo plaukus. Raudonus, šiurkščius it barsuko kailis. Pakėlė juos. Tai buvo perukas. Po juo buvo lygi it arbūzas plikė.

– Koks nusivylimas, a? Pasigaminau po chemoterapijos. Iš savo plaukų. Keliu skrybėlę. Prieš didį menininką!

Kasparas grįžo prie lovos. Suėmė už didelio, pliko viršugalvio, prisitraukė prie savęs. Įsiklausė į tragizmą, slypintį daugelyje žmonių. Garsą viso to, kas galėjo būti, bet niekada nebebus.

Paliestas Maksimilianas sustingo. Po akimirkos išsilaisvino iš Kasparo rankų.

– Gana, – tarė. – Jaučiuosi kaip Lozorius. Laižomas šunų. Kada vėl tave pamatysiu? Po pusės metų?

Gydytoja atidarė Kasparui duris.

– Mergaitė, – iš lovos pasigirdo Maksimiliano balsas. – Mokinė. Tai dėl jos čia atėjai? Tiesa?

Durys už Kasparo užsidarė. Gydytoja stovėjo šalia jo.

– Parvešiu tave namo, – pasakė.

7

Kasparo matytų baltųjų – aukštesnio rango – klounų pasirodymų sėkmės paslaptis paprastai buvo jų partnerio vaidinimas, pabrėžiantis baltojo klouno pranašumą. Savaiminis autoritetas – retenybė. Priešais Kasparą einanti moteris tokį autoritetą turėjo. Jis spinduliavo iš jos, skindamas kelią koridoriuose ir atidarydamas duris.

Ji kažko iš jo norėjo, tačiau nepasakė ko. Požeminėje automobilių stovėjimo aikštelėje sustingo prie vairo, ieškodama tinkamų žodžių, tačiau jų nerado.

Automobilis buvo ilgas tarsi traukinio vagonas. Kasparas žavėjosi turčių gebėjimu suuosti vienas kitą. Tarsi *Romeo ir Džiuljetoje*. Net ir užvaldžius karščiausiai aistrai ir meilei iš pirmo žvilgsnio, kažkur dešiniojo smegenų pusrutulio viršutiniame kamputyje visada paliekama vietos banko sąskaitos išrašo duomenims.

Kasparas ištiesė moteriai mergaitės pieštą žemėlapį. Ji nieko neklausdama akimoju jį iššifravo.

– Iš viso yra trylika apskrities ligoninių ir klinikų, – tarė. –

Kiogės, Gentoftės, Herlevo, Glostrupo, Vidourės, Kopenhagos universitetinė, Frederiksbergo, Amagerio, Roskildės, Hileriodo ir kelios mažesnės klinikos Hiorsholme, Helsingiore ir Frederiksunde. Nė prie vieno iš šių pastatų nėra vandens telkinio. Nėra ir prie privačių ligoninių.

– O privačios medicinos įstaigos?

– Į šiaurę nuo Kopenhagos ir į pietus nuo Avediorės Salelių rajono iš viso apie šimtą medicinos centrų ir specializuotų klinikų. Kiek metų šio piešinio autoriui?

– Dešimt.

Ji bedė pirštu į tai, kas jam buvo panašu į ūkinius priestatus.

– Tai gali būti flygeliai. Vaikai ima suvokti perspektyvą maždaug nuo aštuonerių. Jei tai flygeliai, pastatas būtų per didelis privačiam kabinetui. Tai nepanašu į jokią man žinomą vietą.

Ji užvedė automobilį.

– Kiek Kopenhagoje pribuvėjų?

– Apie pusantro tūkstančio.

– Kiek iš jų vardu Lionė?

– Visos jos registruotos Pribuvėjų asociacijoje. Galiu išsiaiškinti.

– Per valandą?

Ji linktelėjo galvą.

Jie pasuko pro Tvenkinius Gotų gatve. Kasparas įsiklausė į ją – moteris važiavo pati nežinodama kur. Sustojo šalikelėje kažin ko apžlibinta. Liko sėdėti sugniaužusi rankose vairą. Jis išlipo duodamas jai laiko nusiraminti. Automobilis stovėjo prie užtvertosios teritorijos.

Ją supo vandeniui atspari klijuotos faneros užtvara, tokia aptveriamos statybų aikštelės. Ji atkirto dalį kelio ir namų eilę prie restorano *Senoji moneta*. Už penkiasdešimties metrų į už-

tvarą buvo įsiterpusi stiklo kabina ir vartai – ten budėjo du sargai darbiniais drabužiais.

Kasparas prisiartino prie kabinos. Už triukšmą slopinančios užtvaros sėdėjo moteris civilinės gynybos darbuotojos uniforma.

– Gal galėčiau perduoti raštelį vienam pažįstamui? – paklausė jis. – Šeimos nariui. Tai gyvybės ir mirties klausimas.

Ji papurtė galvą.

– Čia suplūdę septyni šimtai žurnalistų. Iš viso pasaulio.

– O gal galėčiau paskambinti?

Ji papurtė galvą. Kasparas nuskendusių objektų iškėlimo bendrovių, pagalbos organizacijų ir rangovų sąraše akies krašteliu nužiūrėjo pirmąją pavardę.

– Aš senojo Hanemano sūnus, – tarė. – Jis ką tik paskelbtas Sioleriodo golfo klubo garbės nariu. Senukas visą gyvenimą apie tai svajojo.

– Jis nebegalės to įvertinti, – atsakė ji. – Mirė devintajame dešimtmetyje.

Kasparas stikle pamatė savo veido atspindį. Buvo išblyškęs tarsi su grimo kauke. Moters akyse pasirodė susirūpinimas.

– Gal jums iškviesti taksi?

Jos užuojauta suveikė tarsi gliukozės injekcija. Jis panoro atsisėsti jai ant kelių ir išsipasakoti. Linktelėjo galva automobilio link.

– Manęs laukia mano vairuotoja ir asmeninė gydytoja.

– Ar, be Hanemano, domintų dar kas nors?

– Stinė Klausen. Inžinierė.

– Tamsiaplaukė?

Kasparas linktelėjo.

– Kažkaip susijusi su vandeniu?

– Ji sutverta iš vandens.

Moteris pažvelgė į priešais ją gulintį išrašą.

– Ji yra sudariusi sutartį su taksi bendrovėmis. Ši paslauga teikiama itin svarbiems asmenims. Vadinasi, ji gyvena viešbutyje. *Royal* arba *Tre Falke*. Jei kas nors sužinos, jog jums tai pasakiau, mane atleis iš darbo.

Jis giliai įkvėpė.

– Angelų, – atsakė, – niekas neatleidžia.

Kasparas įsėdo į automobilį šalia gydytojos. Ji tebesėdėjo taip, kaip jis buvo ją palikęs.

– Jis miršta, – tarė ji.

Kasparas žinojo, kad ji tai pasakys. Jam nebuvo sunku tai išgirsti. Jau seniai buvo susitaikęs su mirtimi. Tėvas Pijus yra pasakęs, kad, žvelgiant plačiau, mes visi esame prie mirties – tik vieni yra arčiau jos nei kiti.

Todėl po šių moters žodžių kažkas atsitiko ne jam – pasikeitė pati aplinka. Vieną akimirką miestas buvo tarsi matinis atvirukas, o kitą jau atrodė, kad pro automobilio langus plaukia mirtinos tylos gaubiamas požemių pasaulis.

– Jis atrodė žvalus.

– Prednizonas. Cheminė iliuzija.

– Ar jis pats tai žino?

Jie pravažiavo pro Zoologijos sodą ir Solbjergo kapines. Jis nė nepastebėjo, kaip jie pasiekė Roskildės gatvę.

– Paprastai dalis žmogaus tai žino. O kita – didesnė – dalis nenori to žinoti.

Ji pasuko Glostrupo link, įsuko į aplinkkelį, pravažiavo industrinį kvartalą ir už miesto sustojo.

Pravirko. Tylia, bet nevaldoma, smarkia rauda. Parodė į daiktadėžę, jis ištiesė jai pakelį popierinių nosinaičių.

Dėl pinigų jis vis dėlto klydo. Moters sielvartas sklido iš pačių jos gelmių, iš vietos, esančios giliau nei vertybinių popierių saugykla.

Moteris išsišnypštė nosį.

– Papasakok ką nors apie jį, – paprašė. – Ką nors iš savo mažų dienų.

Kasparas įsiklausė į savo vaikystę. Išgirdo bulvių garsą.

– Man buvo dešimt, gyvenome Skodsborge. Jie visada buvo klajokliai, net ir tada, kai jis ėmė gerai uždirbti. Jie niekada neįrengdavo daugiau nei trijų kambarių – po kambarį sau ir vieną man, kaip kad nameliuose ant ratų. Kiti kambariai būdavo uždaryti taupant šilumos energiją. Jie kraustydavosi kas metus, Skodsborge buvo pasiektas rekordas – ten išgyvenome ketverius metus, pabėgti buvo trys galimybės: Zundo sąsiauris, Pakrantės geležinkelis ir Pajūrio plentas. Ten pradėjau žongliruoti. Bulvėmis. Ant grindų patiesdavau antklodžių ir pledų, tačiau tai vis tiek nevisiškai nuslopindavo garsą, jei žongliruodamas suklysdavau. Vieną dieną jis greičiausiai išgirdo, nes staiga pasirodė tarpduryje.

Jis užsimerkė ir atmintyje atgaivino vaizdą.

– Buvo aštuntojo dešimtmečio pradžia, skurdas jau buvo pasitraukęs, tačiau jam buvo tekę jį patirti. Vaikystėje jam teko badauti, pardavinėti gvazdikėlius, dainuoti kiemuose, jis niekada to nepamiršo, panašiai kaip per karą koncentracijos stovyklose kalėję artistai – tokia patirtis amžiams įsirėžia atmintyje. Dėl šios priežasties jis metė cirką, nes, jo įsitikinimu, išeitis buvo tik viena – aukštasis išsilavinimas ir tvirtas pajamų šaltinis. Ir štai dabar jis stovėjo tarpduryje. Mano neatversti vadovėliai gulėjo ant stalo. Jis žvelgė į mane. Nuo tos akimirkos prabėgo daugiau nei trisdešimt metų. Jis galėjo

išsiųsti mane į privačią Herlufsholmo mokyklą, galėjo išsiųsti mokytis dažų pardavėjo profesijos, galėjo gerai man įkrėsti. Tačiau jis tik stovėjo tarpduryje netardamas nė žodžio. Ir tada supratau, kas dedasi jo viduje. Mes abu supratome. Tą akimirką jis suvokė, jog kartais ilgesys stipresnis už žmogų. Ir jei užgniauši jį, sunaikinsi save. Taip nieko ir neištaręs jis išėjo atbulomis ir tylutėliai uždarė duris. Niekada apie tai nesikalbėjome. Tačiau po to karto jis niekada neužeidavo vidun prieš tai nepasibeldęs.

Moteris gaudė kiekvieną jo žodį. Kai būdamas šešiasdešimt penkerių įsimyli, jautiesi lyg penkiolikos. Jei Kasparas būtų rodęs jai skaidres ir pasakojęs linksmas istorijas apie Maksimilianą, ji būtų sėdėjusi prie jo kojų tris mėnesius.

– Dėl štai tokių akimirkų aš jį ir myliu, – tarė jis.

Iškilmingas momentas. Svarbu mokėti pasitraukti, kai esi pačioje viršūnėje. Kasparas išlipo iš automobilio.

Ji taip pat išlipo, apėjo automobilio priekį.

– O be šių akimirkų, – paklausė, – ką dar atsimeni?

Ir vis dėlto jis klydo dėl to įsimylėjimo. Kai esi šešiasdešimt penkerių, norisi daugiau, norisi išsamesnio vaizdo.

– Jie riejosi kaip šunys, – tarė. – Išskyrus tokias akimirkas, jie be perstojo kivirčijosi.

Jis pasisuko eiti. Ji žengė greta jo.

– Galbūt reikėtų atleisti?

– Praėjo jau trisdešimt metų. Aš viską atleidau.

Ji sugriebė jį už rankos.

– Atleidai tik mažą dalelę. Jei pavyktų ją padidinti, dar būtų įmanoma susikurti laimingą vaikystę.

Jis pasimuistė, bet išsilaisvinti nepavyko – ji laikė jį tarsi ugniagesys gelbėtojas.

– Tai pernelyg opu, – tarė Kasparas. – Mudu smarkiai traumuoti.

– Jūs kaip du peštukai. Pliekiatės jau keturiasdešimt metų. O dabar turite daugiausia tris savaites susitaikyti.

Ji grįžo prie automobilio. Jis atsekė įkandin.

– Tris savaites?

Ji įsėdo vidun.

– Jis stiprus kaip arklys, – pasakė Kasparas.

– Aš vadovauju Kopenhagos universitetinės ligoninės nepagydomų ligonių slaugos skyriui. Mačiau pusantro tūkstančio mirčių. Jam liko daugiausia trys savaitės.

Ji bandė uždaryti automobilio dureles – Kasparas jas sulaikė.

– Mirtis – ne pabaiga. Aš giliai tikintis. Išleidus paskutinį atodūsį stoja visuotinė pauzė. Po jos žmogaus dvasia įsikūnija naujame fiziniame kūne, ir muzika vėl ima groti.

Ji pažvelgė jam į akis.

– Manai, gulėdama viena lovoje, – tarė ji, – jausiuosi geriau žinodama, jog kažkur žemėje yra kūdikis, kuriame įsikūnijusi mano mylimojo dvasia?

Jis atsirėmė į automobilį. Neapstatytuose aplinkiniuose sklypuose žolę dar buvo aptraukusi šalna.

– Aš jį myliu, – pasakė.

– Aš taip pat, – atsiliepė ji.

Kasparas pasilenkė prie jos.

– Kad jau esame vienijami šio nepaprasto jausmo, gal galėčiau paprašyti paskolinti penkis tūkstančius kronų?

Ji susirado piniginę, atsegė ją ir padavė Kasparui dvi tūkstantines. Uždarė automobilio dureles, pravėrė langą.

– Kas nutiko tam vaikui, kurio piešinį turi? – paklausė. – Ir ką tas piešinys reiškia?

Jos akių gelmė buvo neišmatuojama. Jose būtų tilpęs jis pats su visu savo sielvartu ir dar būtų likę vietos. Kasparas papurtė galvą.

– Nesuklysk mane vertindamas, – tarė ji. – Paskolą teks grąžinti su palūkanomis. Centrinio banko palūkanų norma plius du procentai.

Ji uždarė langą, įjungė variklį ir šovė iš vietos. Lyg Jutlandijos žiedo tiesiojoje. Kasparas nejučia nusistebėjo savo tėvu. Turėdamas tiek nukrypimų Maksimilianas vis tiek sugebėjo sumedžioti stambų laimikį.

8

Kasparas įžengė į Dafio kontorą ir paklojo priešais jį abu iš moters gautus banknotus.

– Namelio nuomos įmoka, – tarė.

Valdytojas ištiesė jam voką be pašto ženklo, pažymėtą pasiuntinių tarnybos antspaudu. Padavė ant stalo gulėjusį peiliuką popieriui.

Vokas spinduliavo rafinuotumu, kurio neįmanoma apčiuopti įprastinėmis juslėmis ir paaiškinti moksliškai, tačiau taip dvelkia visi vokai, kurių viduje yra laiškas ir čekis. Laiške tebuvo dvi kompiuteriu spausdintos eilutės.

Pranešame, kad KlaraMarija tolesnių kursų nebelankys. Pridedame dvidešimt tūkstančių kronų.

Jokio parašo. Ir banko čekis. Kasparas atsisėdo ant kėdės. Pasiekus dugną pranašumas tas, kad daugiau nebėra kur kristi. Kontoros durys atsivėrė. Jas prilaikė vaikinas su smilkyklėmis rankoje. Vidun įžengė Miorkas.

– Jūs išsiunčiamas iš šalies, – tarė jis. – Turite aštuoniolika valandų reikalams sutvarkyti. Rytoj ryte būsite įsodintas į lėktuvą, skrendantį į Madridą.

Galbūt dugno apskritai nėra. Galbūt krintama amžinai. Kasparas pakilo. Atidarė duris. Išėjo į kiemą.

Nusiplėšė švarką. Marškinius. Ant suoliukų prie sandėlio sėdėjo dvi grupelės dirbtuvių darbininkų. Prie vieno iš stalų kavą gėrė poilsiaujančių siuvėjų būrelis. Kasparas nusiavė batus, nusitraukė kojines. Nusimovė kelnes. Liko stovėti tik su juokdariais margintomis trumpikėmis. Šilkinėmis. Kaip ir Vagneris, Kasparas jautė silpnybę šilkui.

– Šalin viską, – tarė Kasparas siuvėjoms. – Reikia viską atiduoti. Kaip kad pasielgė turtuolis – Kristaus parabolės veikėjas. Listas. Vitgenšteinas. Longchenas Rabjamas taip pasielgė septynis kartus. Kai nebelieka ko iš tavęs atimti, tampi laisvas.

Jis laukė. Tikriausiai buvo išgąsdinęs Miorką. Teisėtai žmogų iš šalies galima išsiųsti tik pranešus jam apie tai raštu.

Sučežėjo popierius. Už Kasparo stovėjo Miorkas.

– Ar žinote ką nors apie Kainą?

– Žinoma. Jis – Biblijos veikėjas.

– Jozefą Kainą.

Kasparas nieko neatsakė.

– Čia raštas dėl išsiuntimo iš šalies, – tarė pareigūnas. – Savo švarko kišenėje rasite taksi kvitą. Su telefono numeriu. Jei kartais ką nors prisimintumėte. Apie mažąją mokinę.

Kasparas užsimerkė. Kai atsimerkė, Miorko nebebuvo. Kažkas apgaubė jo pečius užklotu. Tai buvo Dafis.

Jie sėdėjo vienas priešais kitą prie rašomojo stalo. Kasparas buvo apsigaubęs pledu. Šis buvo ilgas it vakarinė suknelė. Kasparo pojūčiai buvo apmirę. Galbūt nuo šalčio.

Priešais Dafį gulėjo Kasparo gautas laiškas. Dafis veikiausiai buvo jį perskaitęs.

– Ta mokinė man svarbi, – tarė Kasparas, – jie liko man skolingi ir nežada grįžti. Neturiu jokio adreso, jokių pėdsakų.

Valdytojas pakėlė ranką. Parodė tuščią delną. Pasuko ranką. Kitoje pusėje irgi nieko nebuvo. Ta pačia ranka perbraukė stalviršį. Ant stalo iš niekur atsirado kortelė.

– Tas aukštas vyras. Imperatorius. Savo piniginėje turėjo šitą.

Kasparas paėmė kortelę. Ant jos buvo išspausdintas vardas: Askė Brodersenas. Apačioje pieštuku buvo užrašytas telefono numeris, prasidedantis skaitmenimis 70. Kasparas apvertė kortelę. Kitoje jos pusėje tuo pačiu pieštuku buvo užrašyta pavardė arba vietovardis: Borfelt.

– Skambinau į informacijos telefonu liniją, – tarė Dafis. – Šie vardai ir telefono numeris nėra įtraukti į jų duomenų bazę.

Kasparo vaikystės laikais cirko palapinių statytojai – darbininkai ir meistrai – buvo vadinami *cirko specialistais*. Jie būdavo danai. Sezono pradžioje jie išdygdavo tarsi iš po žemių, o spalį vėl prapuldavo kaip į vandenį. Dabar šie darbininkai buvo vadinami *techniniu personalu*, o jį sudarė lenkų ir marokiečių grupelės, kurios, vadovaujamos darbų vadovo, keliavo po visą Europą ir atlikdavo itin specializuotus darbus. Cirkui išvykus jie ieškodavo kito darbdavio. Šie darbininkai tebeskambėjo tomis pačiomis – drausmės, profesionalumo ir šimtaprocentinio našumo – gaidomis. Kasparui visada patiko šis skambesys. Pirmą kartą sutikęs Dafį, jis iš karto išgirdo šį skambesį – girdėjo jį ir dabar.

Tačiau dabar jis išgirdo ir kitą garsą, iki šiol buvo jį praklausęs.

Valdytojas pastatė priešais jį telefoną. Kasparas pažvelgė pro langą.

– Įdomu, kada leisis saulė, – tarė.

Dafis pasisuko į knygų spintą, kurioje buvo sukrauta daug žinynų. Per daug valdytojui, baigusiam daugių daugiausia septynias klases. Tarp žinynų buvo ir *Užrašų ir kelionių kalendorius.* Dafis jį atsivertė.

– Po penkiolikos minučių, – pasakė.

– Tada penkiolika minučių luktelėsiu. Leidžiantis saulei man geriausiai sekasi formuluoti mintis.

Valdytojas iškėlė abi rankas. Perbraukė jomis per stalviršį. Ant stalo materializavosi Kasparo parkeris, vizitinės kortelės, smulkūs pinigai, loterijos bilietas. Raktai. Išskyrus tą, kurį Kasparas atidavė Astai Borelo.

– Parkeris *Mont Blanc Legend,* – tarė Dafis. – Svarbiems parašams. Užtat jokios pusiausvyros kitose kišenėse. Nei kreditinės kortelės. Nei piniginės. Banknotai mėtosi padrikai. Pinigai užklydę tik trumpam. Nei vairuotojo pažymėjimo. Nei nuolatinės gyvenamosios vietos. Žmogus be šaknų. Vertinant specialisto akimis. Neįsižeisk.

Kasparas pakilo ne savo valia – jis pats mieliau būtų likęs sėdėti. Iš vietos jį pakėlė oranžinis beasmenis įsiūtis, kurį sukelia pagrįsta kritika.

Iki stalo buvo mažiau nei metras. Įveikdamas trumpus atstumus mitrumu jis prilygo Kinijos stalo tenisininkams.

Nespėjo. Dešinioji Dafio ranka pranyko. Po akimirkos vėl materializavosi. Suspaudusi kūgio formos oda aptrauktą dviejų trečdalių biliardo lazdos ilgumo lazdelę. Šmaikščią it botagas. Su akies obuolio didumo žvilgančiu rutuliuku ant galo.

Tai buvo gyvūnų dresuotojo lazdelė. Kasparas buvo tokių matęs praėjusio amžiaus septintojo dešimtmečio pradžioje, kai dar nebuvo uždrausti laukinių gyvūnų pasirodymai. Gerai

užsimojęs ir žinodamas, kur smogti, vyras tokia lazdele galėjo suskaldyti liūto kaukolę.

Kasparas sustojo. Jis buvo praklausęs rafinuotuosius Dafio tonus. Atsitiko taip, kaip su ankstyvąja Bethoveno kūryba. Pasaulis tik dabar ėmė ją atrasti. Santūrių kūrinių lobyną užgožė vėlesni ryškūs darbai.

Valdytojo rankos pranyko iš regos lauko. Vėl pasirodė. Laikė laboratorinį stovą, dubenį nešlifuotų deimantų, porą stiklelių ir butelį slivovicos. Dafis įtvirtino deimantą stove, įpylė į stiklelį gėrimo, pašildė jį rankoje, uždegė degtuką. Priartino jį prie skysčio paviršiaus. Palei stiklelio kraštus ėmė šokčioti melsvi godžios liepsnos liežuvėliai. Dafis stumtelėjo stiklelį po įtvirtintu deimantu. Liepsna pagavo mineralą, šis ėmė tirpti ir kapsėti į stiklelį – tai buvo ledinukas.

Kasparas įsiklausė į saulėlydį. Prisitraukė telefoną ir surinko kortelėje užrašytą numerį.

– Klausau?

Atsiliepė ketvirtąją dešimtį peržengusi moteris.

– Aš labai artimas Askės draugas, – tarė Kasparas. – Noriu jam papasakoti vieną savo sapną.

Moteris paliko telefono ragelį gulėti ir kažkur nuėjo – jos nebuvo penkiolika sekundžių. Kasparas galėjo padėti ragelį, nes per tą laiką gavo visą reikiamą informaciją. Jį sulaikė bejėgiškumas ir absurdiška viltis kur nors fone išgirsti KlaraMarijos balsą.

Moteris grįžo.

– Askė išvykęs.

– Tolių toliausiai iki vyrų tualeto, – tarė Kasparas. – Iš ten ir turėtumėte jį pakviesti. Tas sapnas labai reikšmingas. Askė tikrai nenorėtų praleisti progos apie jį išgirsti.

Askė – iki šiol veikiausiai stovėjęs šalia – perėmė ragelį.

– Pinigus gavai. Kas tau davė šį numerį?

– Mergaitė, noriu su ja pasikalbėti.

Kasparas savo balsą girdėjo tarsi iš šalies. Balsą žmogaus, beprarandančio sveiką protą.

– Jai buvo suduota, – tęsė jis. – Tai laikoma smurtu, aš kalbėjausi su advokatu.

Ryšys nutrūko.

Įkaitęs cukrus šnypšdamas varvėjo į slivovicą. Dafis stumtelėjo stiklelį Kasparui.

– Bastytis galima iki keturiasdešimties, – pasakė valdytojas. – Tada, norint nustoti ristis žemyn, reikia susirasti nuolatinę gyvenamąją vietą. Ypač, kai žemyn ritamasi taip sparčiai.

Kasparas trūktelėjo slivovicos. Užsimerkė. Pajuto fizinį pakilimą – tokį, kokį išskleidę sparnus veikiausiai pajunta didieji plėšrieji paukščiai. Vaisių, alkoholio, cukraus ir atogrąžų karščio koncentratas nutekėjo jo gyslomis iki tolimiausių kapiliarų. Alkis, šaltis ir nuovargis atslūgo. Visos kančios ištirpo auksinėje šviesoje.

– Ir vadovaudamasis šia didžia filosofija, – tarė Kasparas, – nusprendei eiti komiškas prižiūrėtojo pareigas Glostrupe.

Dafis nusišypsojo. Per šešis jų pažinties mėnesius Kasparas pirmą kartą matė jį šypsantis.

– Prisidėjo ir teismo nuosprendis. Buvau nuteistas ketverius metus kalėti, tačiau mane paleido lygtinai pasižadėjus imtis kitos veiklos.

Kasparas susirinko savo daiktus. Paėmė dar karštą stiklelį. Padėjo ant stalo čekį.

– Skolos įmoka, – tarė.

Dafis apėjo aplink stalą. Atidarė Kasparui duris.

– Kodėl leidžiantis saulei? Kodėl mintis lengviausia formuluoti leidžiantis saulei?

Kasparas pažvelgė į valdytojo rankas. Dafis galėjo tapti garsus, koks Bachas tapo tik po mirties. Turtingas, koks Richteris niekada netapo. O štai dabar jis stovėjo čia ir laikė jam duris.

Kasparas mostelėjo ranka į saulėlydžio dangų virš miesto.

– Įsiklausyk, – tarė.

Nebuvo girdėti jokių skambių ar aiškiai išsiskiriančių garsų – tik duslus daugiasluoksnis saulę palydinčių miesto bažnyčių varpų gausmas.

– Išlieto varpo garsas tampa pagrindiniu mažorinio arba minorinio trigarsio tonu. Varpui skambant, be pagrindinio tono, girdimas ir viena oktava ir viena mažąja arba didžiąja tercija aukštesnis obertonas. Miestas – tai garsų žemėlapis. Girdi? Gruntvigo bažnyčia. D tonacija. Ir lygiai taip pat aiškiai girdimas diezas. Šioje bažnyčioje tik vienas – didysis – varpas. O čia su niekuo nesupainiojamas Išganytojo bažnyčios karilionas. Visų bažnyčių varpai skamba skirtingai. Taigi jei leidžiantis saulei kalbėdamas telefonu įsiklausysi ne į pašnekovo balsą, o į garsų foną ir sugebėsi erdvėje išdėlioti išgirstų garsų mišinį, galėsi įsivaizduoti, kurioje apytiksliai garsų žemėlapio vietoje yra tavo pašnekovas.

9

Kasparas atsisėdo ant lovos. Lėtai išgėrė. Tamsaus gintaro spalvos skystis buvo visagalis. Jis dovanojo ramybę, sotumą, minčių skaidrumą ir palaimą. Slopino neigiamas emocijas ir skatino teigiamas. Kasparas pakėlė taurę ir pagavo ja paskutinius pro langą krintančios šviesos spindulius. Balandžio šviesa buvo ypatinga. Ji spinduliavo užburiantį, optimistinį netikrumo jausmą, koks apima per daug pastačius per pokerį. Ji žadėjo pavasarį, tačiau nebuvo tikra, ar valios tą pažadą ištesėti.

Kasparas atidarė didelį plokščią kvadratinį stalčių – tokiuose architektai laiko brėžinius. Tai buvo Stinės stalčius – Kasparo užsakymu jį pagamino *Rud. Rasmussen* baldžiai.

Prieš atsirandant šiam stalčiui ji niekada nieko pas jį nepalikdavo. Rytais metodiškai susirinkdavo visus savo daiktus, dažnai jam dar miegant. Kasparui pabudus nieko nebebūdavo likę, jokio fizinio pėdsako, tik skambesys.

Jai išėjus jis ieškodavo jos buvimo įrodymų. Tikėdavosi vo-

nioje rasiąs paliktą kremą, dantų šepetuką, tačiau veltui. Kartą vakarieniaujant jis apie tai prakalbo.

– Galėčiau atlaisvinti tau porą stalčių spintoje.

Ji padėjo peilį, šakutę, nusivalė lūpas. Darė tai grakščiai, tačiau kartu priminė gyvūną, besiprausiančią katę, buvo gracinga it jaguaras.

– Esi girdėjęs apie vudu, – tarė ji. – Prieš keletą metų valėme gruntinį vandenį Haityje. Bendrovės *COWI* padalinio vadovas perspėjo mus niekada nepalikti be priežiūros asmeninių daiktų. Jei kuo nors neįtiksi vudu žyniui, gavęs tau priklausantį daiktą, jis galės tave kontroliuoti.

Maistas Kasparo burnoje virto purškiamuoju poliesterio užpildu.

– Negalime toliau susitikinėti, – pasakė jis, – jeigu taip apie mane manai. Nepakenčiu būti nuvertinamas. Esame pažįstami pusantro mėnesio. Elgiuosi pagarbiai. Su tavimi. Su visomis moterimis. Kaip mažas berniukas, kuris per tvorelę žvilgčioja į mergaitę kitoje pusėje. Tačiau niekada pirmas neperlipa kiton pusėn. Visada laukia, kol mergaitė pakvies jį žaisti.

– Ir kuris vėliau, – pertarė ji, – ima regzti planus, kaip užvaldyti visą kvartalą.

Po savaitės nieko jai nesakęs Kasparas pagamino stalčių. Jai atėjus baldas jau buvo įmontuotas į namelio sieną, o stalčius atidarytas. Ji perbraukė ranka medinį jo paviršių, nieko netardama jį atidarė ir uždarė. Jis pasirūpino, kad stalčiaus dydis būtų lygiai toks pats kaip stalčių jos bute. Jis tiksliai tiko stambaus mastelio žemėlapiui.

Kitą kartą ateidama ji atsinešė dokumentų rankinę. Nieko netarusi paliko stalčiuje žemėlapį, dėžutę su skriestuvu ir kopijavimo popieriaus. Nuo to laiko šie daiktai visada ten gulėjo.

Tebegulėjo iki šiol. Kasparas ištraukė iš stalčiaus skriestuvą, žemėlapius. Vienas jų buvo 1:25000 mastelio Kopenhagos uosto planas. Kasparas atgamino garsų paveikslą, susikurtą kalbantis telefonu.

Pirmame paveikslo plane buvo Marmuro bažnyčios varpai, jų garsas sustiprintas elektra, tačiau prislopintas, kad nedrumstų Amalienborgo rūmų gyventojų miego. Atviroje erdvėje nuotoliui nuo garso šaltinio padvigubėjus, garso slėgio lygis sumažėja šešiais decibelais. Skalėje uosto plano apačioje Kasparas skriestuvu atmatavo apie keturis kilometrus ir įbedęs skriestuvo adatėlę į Marmuro bažnyčią nubrėžė apie ją tokio spindulio apskritimą.

Gruntvigo bažnyčia buvo tolimajame garsų paveikslo plane, tačiau buvo girdėti labai aiškiai. Klausantis vienišo, vibruojančio didžiojo bažnyčios varpo skambesio, atrodė, jog jis skambina giesmę *Kalėdų varpas suskambėjo*, ją kurdamas autorius, mėgdžiodamas varpo skambesį, taip pat pasirinko D tonaciją. Akivaizdu, jog telefonas stovėjo patalpoje, esančioje daugiau nei dvidešimties metrų aukštyje, virš Ostebro ir Niorebro rajonų namų stogų, kur pastatai nebeslopino sklindančio garso. Apytikriais skaičiavimais, Gruntvigo bažnyčią ir telefoną turėjo skirti penki kilometrai. Kasparas atsiminė Išganytojo bažnyčios kariliono skambesį. Garsų paveikslo fone taip pat buvo girdėti Rotušės varpai – tuo metu jie veikiausiai mušė ketvirtį. Rotušės varpai buvo nulieti ne iš bronzos, o iš geležies rūdos – jų skambesys buvo kietas, o dažnis ne toks švarus kaip bažnyčios varpų. Jų nuotolis nuo telefono buvo penki kilometrai. Kasparas įbedė skriestuvą į Gruntvigo bažnyčią ir nubrėžė apie ją penkių kilometrų spindulio apskritimą. Du nubrėžtieji apskritimai susikirto – bendrame plote atsidūrė visas Išorinio Ostebro rajonas.

Kasparas vėl įsiklausė. Atpažino Anglikonų ir Šv. Jokūbo bažnyčias – jų varpų skambesys pynėsi į mažorinių tonų vainiką, pradedant A ir baigiant D. Jis nubrėžė dar du apskritimus.

Susikirtę su ankstesniais dviem, šiuodu atrėžė plotelį, esantį už penkiasdešimties metrų nuo kranto. Į šiaurę nuo Kopenhagos uosto įplaukos. Netoli nuo vadinamosios Smailės. Toje vietoje jūra buvo dvylikos metrų gylio. Klausa šįkart jį apgavo.

Kasparas gurkštelėjo iš taurės. Sugniuždytas nesėkmės, visus garsus girdėjo labai aiškiai. Balandį garsai ypatingi. Medžiai dar belapiai. Nėra augmenijos, kuri slopintų garsų atspindžius ir sklaidą. Jis girdėjo rimstantį Glostrupo įmonių transporto triukšmą. Tolimą 4-ojo aplinkkelio gausmą. Paukščius pelkėje. Siuvėjų balsus. Pagyvėjusius sulaukus saulėlydžio ir darbo pabaigos. Nors vis dar klegėjo, moterys mintimis jau buvo pakeliui į namus. Dauguma jų turėjo vaikų. Susilaukus jų moterų balse ima skambėti svarumo gaida. *Ostinato.*

Vieną dieną, kai jau buvo gana šilta, kad galėtum penkiolika minučių pasėdėti priešais saulutę užuovėjoje, Kasparas pietų pertraukos metu ėjo per kiemą. Moterų balsus išgirdo iš tolo. Girdėjo ne žodžius, o skambesį – jos kalbėjosi apie vaikus. Moterys pakvietė jį prisėsti – Kasparas įsitaisė ant suolelio greta jų. Moterų akyse žaidė meilios, kiek pašaipios ugnelės, kurias uždega nepavojingas flirtas, kai žinai, jog namie laukia pastovus partneris. Paprastai jam patiko šis flirtas, veikiantis it karšta vonia. Viena moteris jo paklausė: *Kodėl neturite vaikų?*

Kasparas jau buvo atkreipęs į ją dėmesį.

– Nesugebėjau susirasti moters.

Jos nusišypsojo, jis nusišypsojo, jos nesuprato, kad jis kalbėjo rimtai.

– Tai vienas iš paaiškinimų, – tęsė Kasparas. – Kitas paaiškinimas tas, kad greitai mes mirsime, vaikai pasens, žiū, jiems jau ir aštuoniasdešimt, jų sutuoktiniai jau mirę, ir nebėra nė vieno liudininko, mačiusio pirmąjį jų gyvenimo trisdešimtmetį. Galų gale mirs ir jie. Tai būtų antras paaiškinimas.

Moterys atšlijo. Tylą nutraukė ta pati moteris.

– Maniau, jog jūs klounas.

Kasparas pakilo iš vietos.

– Aš muzikantas, – tarė. – Esu sudaręs sandorį su PoniaViešpačiu. Groti visas natas. Taip pat ir tamsiąsias.

Po to karto užslėptos erotinės kibirkštėlės jiems bendraujant prigeso. Vėliau vėl šiek tiek įsižiebė, tačiau niekada nebebuvo taip, kaip iki tol.

Kasparas uždengė taurę knyga. Kad skystis mažiau nugaruotų. Jungas savo autobiografijoje rašė, kad alkoholyje žmogus ieško savo paties dvasingumo. Jungas, matyt, žinojo, ką šneka. Jis turbūt žinojo, ką reiškia turėti dvi dėžes *Krug Magnum* vyno ir nesugebėti sustoti po pirmosios. Alkoholis – kaip smuikas, kartą pradėjus nebeįmanoma sustoti. Jis pakėlė knygą ir ištuštino taurę.

Persėdo į kitą vietą. Priešais sofą. Sofą, ant kurios sėdėjo KlaraMarija. Kai pirmą kartą ją pamatė.

10

Tai buvo lygiai prieš metus.

Kasparas šiek tiek vėliau nei paprastai grįžo iš pasirodymo, buvo balandis, vidurnaktis. Jo namelis ant ratų stovėjo Vedbeko užmiestyje, sklype, kuris Kasparui priklausė jau dvidešimt metų. Per tą laiką jis nė karto nebuvo kreipęsis dėl leidimo statyboms. Dešimties tūkstančių kvadratinių metrų ploto sklypas prie jūros kranto buvo apaugęs varpučiais, o jo ribas žymėjo eglių eilė.

Namelis stovėjo vidury pievos, Kasparas privažiavo prie pat jo, sustojo, atidarė automobilio dureles ir įsiklausė.

Gamta visada groja vieną arba keletą temų, nors gal tai tik vaizduotės padarinys. Tąnakt skambėjo Antono Veberno orkestruotas ričerkaras iš Bacho ciklo *Muzikinė auka* kartu su Tagorės žodžiais: *Ne kūjų smūgiai, o bangų šokis nugludina akmenėlius iki tobulybės.*

Nuo Stinės dingimo buvo praėjusi visa amžinybė. Būtų netikslu sakyti, kad išeidama ji išsinešė jo gyvenimo prasmę – ši buvo pradėjusi nykti daug anksčiau. Stinė buvo tik pristabdžiusi šį procesą.

Iš namelio ant ratų atsklido garsas, kurio ten neturėjo būti. Kasparas išlindo iš automobilio. Dvidešimt metų lengvo kopimo į pramogų pasaulio aukštumas norom nenorom paverčia projekcijų auka.

Iki namelio durų nušliaužė keturiomis. Pagraibė po nameliu ieškodamas rakto. Šis buvo dingęs.

Išmintingesnis žmogus būtų tiesiog pasišalinęs. Arba paspaudęs porą mygtukų prie namelio durų – artistų draudimo bendrovė čia buvo įrengusi tiesioginę liniją, jungiančią su *Falck* ir *Securitas*. Tačiau esame, kokie esame. Kasparas apgraibomis sužvejojo septyniasdešimt penkių centimetrų ilgio vandentiekio vamzdį, dviem spaustukais pritvirtintą po laiptais. Vamzdis buvo senoviškas, pagamintas iš švino.

Kasparas be garso įsėlino į prieangį. Viduje girdėjo esant tik vieną asmenį – jo širdies plakimas buvo ramus, tarp aštuoniasdešimties ir devyniasdešimties kartų per minutę, cirko neūžauga.

– Užeik.

Kalbėjo vaikas, mergaitė. Kasparas niekaip nesuprato, kaip ji išgirdo jį įeinant.

Mergaitei buvo aštuoneri–devyneri. Ji nebuvo įjungusi šviesos, bet langinės buvo atidarytos, ir ji sukryžiuotomis kojomis sėdėjo ant sofos apšviesta mėnesienos. Lyg mažoji Buda.

Tebestovėdamas jis įsiklausė. Nusikaltimų istorijoje netrūksta pavyzdžių apie mažamečius vaikus, dirbusius išvien su labai žemos moralės suaugusiaisiais. Nieko įtartina neišgirdo. Atsisėdo priešais mergaitę.

– Kaip radai raktą?

– Atspėjau.

Raktas gulėjo priešais ją ant stalo. Kasparas buvo radęs tokį

gerą plyšelį jam slėpti, kad kartais pats jo nerasdavo. Atspėti jo buvimo vietos buvo neįmanoma.

– Kiek laiko tu jau čia?

– Neilgai.

– Kaip čia atsigavai?

– Autobusu ir traukiniu.

Jis linktelėjo galva.

– Kurgi ne, – tarė. – Vidurnaktį didmiestyje aštuonerių metų mergaitei atviri visi keliai.

– Devynerių, – atsiliepė ji. – Autobusu ir traukiniu iki dvylikos gali važiuoti nemokamai.

Kažkas jos viduje buvo negerai. Pernelyg intensyvi energija tokio amžiaus vaikui.

Žinoma, visi vaikai energingi. Kasparas jau trisdešimt penkerius metus buvo apsuptas kitų artistų vaikų. Ryte jie pabusdavo pusę septynių jau įjungę ketvirtą pavarą. Po keturiolikos valandų jie nė nesumažinę greičio dviejų šimtų kilometrų per valandą greičiu nugrimzdavo į miegą. Jei kas būtų sugalvojęs būdą, kaip prijungus prie vaikų elektrodus kaupti jų gaminamą energiją, būtų susikrovęs milijonus.

Tačiau kitų vaikų energija nebuvo sutelkta – jie buvo tarsi blusų cirko artistai, o priešais jį sėdinti mergaitė buvo visiškai susikoncentravusi.

– Pamačiau tave cirke ir supratau, kad tau reikėtų su manimi pasikalbėti.

Kasparas negalėjo patikėti savo ausimis. Ji kalbėjo tarsi princesė. Neišleisdamas jos iš akių jis dešine ranka susirado stalčių, kuriame laikė premjerų proga gautas dovanas, atidarė jį ir ištraukė vieno kilogramo *Neuhaus* šokolado dėžutę.

– Vaišinkis vaikų tvirkintojo saldainiais, – pastatė dėžutę ant stalo. – Ir kodėl man reikėtų su tavimi pasikalbėti?

– Nes tavo širdis nesveika.

Mergaitės veido išraiška buvo baisiai rimta.

Ji išvyniojo saldainį. Užsimerkė šokoladui tirpstant burnoje.

– Tu tikriausiai gydytoja, – tarė jis. – Ir kas gi darosi mano širdžiai?

– Visų pirma turi susirasti tą moterį. Tą, kuri tave paliko.

Nebuvo jokių laiškų ar nuotraukų, kurias ji galėjo pamatyti. Apie jį ir Stinę žinojo ne daugiau kaip penki asmenys, ir nė vienas nebūtų nieko apie tai pasakojęs vaikui.

– Kur tavo tėvai?

– Aš jų neturiu.

Mergaitės balsas buvo bejausmis, tarsi pranešimas per garsiakalbį.

– Kur tu gyveni?

– Pažadėjau nesakyti.

– Kam pažadėjai?

Mergaitė papurtė galvą.

– Nespausk manęs, – tarė. – Man tik devyneri.

Jos žodžiams Kasparas skyrė tik dalelę savo dėmesio. Jam labiau rūpėjo nustatyti mergaitės skambesį. Šis buvo nepastovus. Mergaitei nutilus skambesiui kažkas atsitikdavo. Kasparas tiksliai nežinojo kas, bet nieko panašaus dar nebuvo girdėjęs.

– Iš kur gavai šį adresą?

Mergaitė vėl papurtė galvą. Kasparas pajuto kylant nepaaiškinamą baimę. Išskaidęs ir išplėtęs klausos lauką ištyrė supančią aplinką.

Išgirdo Pajūrio plentą. Bangas ir gurgždantį smėlį pakrantėje. Vėją eglėse. Sudžiūvusioje žolėje. Daugiau nieko. Buvo tik juodu.

– Pagrok man, – paprašė ji.

Kasparas atsisėdo prie fortepijono. Mergaitė atsekė jam įkandin nešdamasi šokolado dėžutę. Įsirangiusi fotelyje užsitraukė ant savęs užklotą.

Jis skambino lauke girdėtąjį ričerkarą, visą, kokias devynias minutes. Mergaitė liovėsi kramsnoti. Ji godžiai gėrė į save muzikos garsus vos jiems spėjus palikti instrumentą.

Kasparui baigus skambinti stojo ilga pauzė. Ilgesnė nei koncertuose. Ilgesnė nei apskritai grojant žmonėms.

– Ar tu pats tai sukūrei?

– Ne, Bachas.

– Ar jis irgi iš cirko?

– Jis miręs.

Ji susimąstė. Paėmė dar vieną šokoladinį saldainį.

– Kodėl tu neturi vaikų?

Mergaitė ištiesė ranką ir įjungė už matinio stiklo plokštės įtaisytą lemputę. Prie plokštės metaliniais spaustukais buvo pritvirtintas vaikiškas piešinys. Kažkada per mėnesį jis gaudavo šimtus piešinių. Įrengęs vietą jiems kabinti jis kas savaitę, o kartais ir dažniau, juos keisdavo.

– Neradau moters, kuri norėtų tapti jų motina.

Mergaitė įrėmė į jį žvilgsnį. Nė vieno iki šiol sutikto vaiko, o gal net ir suaugusio žmogaus, žvilgsnis nebuvo toks įkyrus.

– Meluoji. Ir dar mažam vaikui.

Kasparas pajuto augant nerimą.

– Galėčiau atsikraustyti pas tave, – tarė ji.

– Kad pas mane vietos tik tiek, kiek matai. Ir pinigų pastaruoju metu turiu ne per daugiausia.

– Aš daug nevalgau.

Kasparas susitvarkydavo su visokiausiais vaikais. Su jaunaisiais nusikaltėliais, beatodairiškais penkiolikmečiais banditais,

po maskuojančiomis kelnėmis prie blauzdos juostele prisitvirtinusiais dviašmenius durklus, nuteistais lygtinai už žiaurų nemotyvuotą smurtą. Kasparui su jais nekildavo sunkumų – jis visada laikė juos už trumpo pavadžio. Tačiau dabar viskas buvo kitaip. Kasparą ėmė mušti prakaitas.

Kelias akimirkas tyrame ir griežtame it angelo mergaitės veidelyje švystelėjo demoniškas šypsnys.

– Aš tave bandau, – tarė ji. – Neketinu pas tave kraustytis. Tu nesugebėtum pasirūpinti vaiku. Netiesa ir kad valgau nedaug. Iš tiesų valgau kaip arklys. Virtuvės šeimininkė vadina mane soliteriu.

Ji pakilo nuo fotelio.

– Dabar gali parvežti mane namo.

Kelyje ji nekalbėjo, tik aiškino, kur važiuoti. Šnekėjo glaustai it ralio šturmanas. Iš Pajūrio plento pasukę į Skodsborgo plentą, jie tolo nuo jūros.

Kelias, kuriuo važiavo, buvo skiriamoji riba tarp miesto ir miško, greitkelių ir dykų plotų, terasinių ir individualių namų kvartalų. Jie važiavo per Frederiksdalį.

– Į dešinę, – tarė ji.

Jie pasuko į pietus palei ežerą, nuvažiavus kilometrą ji davė ženklą sustoti.

Aplinkui plytėjo neapstatytas plotas.

Jie tylomis sėdėjo vienas greta kito. Mergaitė pažvelgė į naktinį dangų.

– Norėčiau būti astronautė, – tarė. – Arba lėktuvo pilotė. Kuo tu norėjai būti? Kai buvai mažas.

– Klounu.

Ji žvelgė į jį.

– Juo ir tapai. Labai svarbu tapti tuo, kuo norėjai būti.

Toli danguje judėjo šviesos taškelis – galbūt krintanti žvaigždė, gal erdvėlaivis, o gal lėktuvas.

– Parvešiu tave iki pat namų, – tarė Kasparas.

Ji išlipo iš automobilio, jis atidarė dureles savo pusėje. Kol apėjo automobilį, mergaitė jau buvo dingusi.

Kasparas įtempė klausą. Už jo, Bagsverdo pusėje, rikiavosi nuosavų namų eilės, už šių buvo girdėti naktinis eismas pagrindinėmis transporto arterijomis. Dešinėje – vėjo gausmas Liungbiu radijo stoties įrenginiuose. Nuo ežero buvo girdėti, kaip pakrantėje tarsi ledukai taurėje viena į kitą grumdosi paskutinės sueižėjusio ledo lytys. Priešais jį, kvartale apie restoraną *Regata*, lodami vienas kitą budino šunys. Kasparas girdėjo, kaip vienas į kitą brūžuojasi siauri vikšrių lapai. Girdėjo naktinius gyvūnus. Vėją Pilies parko medžiuose. Pavienį žmogaus balsą nuosavo namo sode. Ūdrą, gaudančią žuvį kanale, jungiančiame šį ežerą su Liungbiu ežeru.

Tačiau mergaitės ne garselio. Ji tiesiog dingo.

Kažkur už medelyno pasigirdo užvedamo galingo variklio garsas. Kasparas puolė bėgti. Net ir tokios prastos formos, šimtą metrų įveikė per keturiolika sekundžių. Kelio šlaito viršuje pasirodė kaip tik tuo metu, kai pro šalį važiavo automobilis. Prie vairo sėdėjo moteris. Galbūt labai išlavintos klausos žmogus būtų galėjęs išgirsti ant užpakalinės automobilio sėdynės susirangiusią mergaitę. Kasparas negalėjo. Ir vis dėlto įsidėmėjo automobilio registracijos numerį. Išsitraukė parkerį ir kortelę.

Kone penkiolika minučių pirmyn atgal vaikščiojo ežero pakrante. Bandydamas išgirsti mergaitę. Ir atgauti kvapą. Bergždžiai.

Įsėdęs į automobilį, surinko tėvo telefono numerį. Maksimilianas atsiliepė iš karto. Kalbėjo pašnibždomis.

– Aš kazino, čia draudžiama turėti įjungtą telefoną, kurių velnių skambini, ar tam, kad pasiguostum prisišlapinęs į lovą?

– Gal, nors ir esi nusenęs, – paklausė Kasparas, – tebeturi priėjimą prie Centrinio motorinių transporto priemonių registro?

Kasparas padiktavo Maksmilianui numerį. Ryšys nutrūko.

Jis lėtai grįžo namo.

11

Garsas sudraskė prisiminimų šydą, ir Kasparas vėl atsidūrė namelyje ant ratų, skambėjo telefonas. Iš pradžių niekas nekalbėjo, buvo girdėti tik kimus švokštimas, lyg skambintojui būtų reikėję trisdešimties sekundžių kvapui, kurį atėmė pastangos surinkti numerį, atgauti.

– Penktadienį jau būsiu sveikas, – tarė Maksimilianas. – Radau patį geriausią filipinietį gydūną, jo rezultatai išties įspūdingi, pasirūpinsiu, kad jis atskristų čia, ir po savaitės būsiu išrašytas.

Kasparas nieko neatsakė.

– Ko čia žliumbi? – tęsė Maksimilianas. – Vasarą paplūdimyje kartu darysime oro kūlvirsčius į šoną.

Buvo girdėti tik jųdviejų kvėpavimas.

– Automobilio registracijos numeris, – tarė ligonis. – Kurį man davei. Centriniame registre jis užblokuotas. Prie jo pažymėta „pavogtas“ ir „vyksta tyrimas“, o dėl daugiau informacijos nurodyta kreiptis į vyriausiąjį policijos komisarą ir į Danijos saugumo ir žvalgybos tarnybą.

Kelias sekundes vėl buvo girdėti švokštimas.

– Jozefas Kainas? – paklausė Kasparas.

Vaikystėje stebėdamas tėvą Kasparas gavo neeilinių improvizacijos meno pamokų. Maksimilianas Kronė galėjo iškart po mirtinų pjautynių su Kasparo motina arba po Šaulių brolijos kviestinių pietų, susidėjusių iš dvylikos patiekalų ir trukusių šešiais valandas, ramiai patraukti į darbą teisme arba Pramonės darbdavių taryboje.

Tačiau dabar Maksimilianas tylėjo.

Tėvas su sūnumi klausėsi vienas kito kvėpavimo.

– Okultiniai reiškiniai, – tarė Maksimilianas. – Veikiausiai dėl jų buvo įkurtas H korpusas. Velniai rautų. Tai tik parodo, kaip smarkiai policijai suminkštėjo smegenys.

– Ar tokių reiškinių pasitaiko ir cirke?

– Tokių reiškinių nėra.

– Buvo tokia moteris. Ją minėjai ir tu, ir mama. Jau tada ji buvo sena. Rodos, buvo kažkaip susijusi su paukščiais ir turėjo neeilinę atmintį.

Tėvas tarsi negirdėjo Kasparo.

– Šalia manęs stovi Vivjena, – tarė Maksimilianas. – Ji liepia mums pasikalbėti. *Ir kodėl, po velnių, turiu kalbėtis su tuo minkštagalviu?* – klausiu. – *Jis iš karto susileidžia. Skystas kaip tryda.* Bet ji vis tiek mane spaudžia.

– Ji sako, jog tu sergi.

– Ji vadovauja nepagydomų ligonių slaugos skyriui. Ji suinteresuota įtikinti žmones, kad jie miršta.

Vėl kelios sekundės švokštimo.

– Ji nori su tavimi pasikalbėti.

Ragelis perėjo į kitas rankas.

– Pribuvėjų asociacijos registre neradau jokios Lionės, –

tarė moteris. – Tačiau man kilo viena mintis. Buvo tokia pribuvėja, galbūt vardu Lionė. Prieš penkiolika metų. Jauna. Talentinga. Turėjo daug originalių idėjų. Aršiai kritikavo tuometinę sistemą. Vadovavo įrengiant eksperimentines gimdymo palatas. Netradiciškai įrengtas palatas čia, Kopenhagos universitetinėje ligoninėje. Gimdymo vandenyje palatas Gentoftės ligoninėje. Vėliau tęsė studijas ir tapo gydytoja. Labai jauna tapo vyriausiąja gydytoja-akušere. Dėl to iš pradžių ir nepagalvojau apie ją kaip apie pribuvėją. Puikiai išmanė finansus. Perėjo dirbti iš viešojo į privatų medicinos sektorių. Kiek žinau, tebedirba jame iki šiol. Taip pat yra atidariusi uždarą, išskirtinę ir labai populiarią gimdymo kliniką Šarlotenlunde. Ar tai galėtų būti ji?

– Kokia jos pavardė?

– Praėjo daug laiko. Kiek pamenu, Borfelt.

Kasparas žvilgtelėjo į savo krumplius. Šie buvo pabalę it dirbtinių griaučių. Jis atgniaužė kumštį.

– Nežinau, – pasakė. – Galimybė nedidelė. Bet, šiaip ar taip, ačiū.

Kasparas padėjo ragelį.

Telefonų knygos asmenų ir įmonių rodyklėje tinkamos informacijos nebuvo, tačiau Kasparas rado adresą verslo skelbimų puslapiuose. Tai buvo vienintelis skelbimas skiltyje *Gimdymo klinikos*. Klinika buvo Pajūrio plento pradžioje. Reklaminiame skelbime buvo matyti klinikos pastatai. Kasparas išlankstė KlaraMarijos piešinį ir padėjo jį telefonų knygos apačioje. Mergaitės piešinys buvo gana detalus. Ji buvo pavaizdavusi didžiulio pagrindinio pastato laiptų linkį. Langų dalių skaičių. Tiksliai atkartojusi langų dalių padalijimą į dar šešis mažesnius langelius.

Prie adreso buvo nurodyti penki telefono numeriai: priimamojo, budinčio skyriaus, vaikų gydytojo, laboratorijų skyriaus ir palatų skyriaus.

Akimirką Kasparas dvejojo, ar nereikėtų paskambinti policijai. Tada surinko taksi numerį.

Iš nedidelės sieninės spintelės virš klozeto paėmė tablečių tūtelę, iškratė iš jos dvi ostijos didumo tabletes – dukart po tūkstantį du šimtus miligramų kofeino. Jų receptą su šilčiausiais linkėjimais išdavė La Mour, Karališkojo teatro gydytoja. Kasparas įsipylė į stiklinę vandens. Po penkiolikos minučių tabletės sužadins bigbendišką žvalumą, kovojantį su organizmą veikiančiu alkoholiu ir nuovargiu.

Tikrumo dėlei Kasparas išgėrė dar dvi tabletes. Žiūrėdamas į savo atspindį veidrodyje kilstelėjo stiklinę sveikindamas visus gydytojus. Gydytojus, kurie, kaip antai Lionė Borfelt, padeda mums ateiti į pasaulį. Gydytojus, kurie Kopenhagos universitetinės ligoninės nepagydomų ligonių slaugos skyriuje mus iš jo išlydi. Ir gydytojus, kurie, kaip kad La Mour ir fon Hesen, padeda mums sulaukti tos paskutinės akimirkos.

Artėjo iš aplinkkelio išsukęs automobilis. Tai negalėjo būti taksi, nes Kasparas manėsi girdįs aštuonių cilindrų gaudimą. Tačiau automobilis mažino greitį tarsi ieškodamas, kur sustoti. Kasparas užgėrė tabletes vandeniu. Apvertęs pastatė stiklinę ant lentynėlės.

Kasparui du kartus teko dalytis persirengimo kambariu su garsiuoju komiku Žaku Tati. Antrasis kartas buvo Stokholme, kai didysis meistras, išleidęs visas savo lėšas filmui *Playtime*, buvo priverstas grįžti vaidinti varjetė. Jiems baigus valytis grimą, Tati prieš pastatydamas stiklinę ją apvertė. Kasparas paklausė kodėl.

– Kad nesikauptų dulkės, *la poussière.*

– Bet juk grįšime čia rytoj.

Mimas nusišypsojo, tačiau jo akys liko rimtos.

– Tikėkimės, – atsakė. – Bet ar galime būti tuo tikri?

12

Kasparas pirmą kartą gyvenime matė *Jaguarą* su taksi ženklu. Užpakalinės automobilio durelės atsidarė savaime. Įsėdęs vidun ant minkštos sėdynės Kasparas pasijuto tarsi moters glėby. Automobilyje tvyrojo jaučio odos, brangių pakinktų kvapas ir švytėjo keista šviesa. Automobilį vairavo vaikinas su prelato apykakle. Kasparas pamėgino pagal jo skambesį nustatyti, kas jis toks. Greičiausiai smulkaus ūkininko sūnus iš Morso salos, studijuojantis teologiją be finansinės tėvų paramos. Dienas leidžia Teologijos fakultete, naktimis vairuoja taksi ir skaičiuoja kiekvieną sukrapštytą skatiką.

– Pajūrio plentas, – tarė jis. – Dėl manęs taksometrą galite ir išjungti.

Kasparui užtekdavo penkiolikos sekundžių naujam dirigentui įvertinti. Ta pati taisyklė galiojo ir taksi vairuotojams. Šis buvo už skalės ribų, jo vairavimas prilygo dirigento Furtvanglerio meistrystei, automobilis skriejo priekin veržliai it jūron skubanti upė, Gamyklos gatvė ištirpo tamsoje už nugarų.

– Apaštalo Jono žodžiais, – tarė vairuotojas, – amžinas tik Kristus. Visa kita keičiasi. Taksi automobilių sėdynėse dabar įtaisomi jutikliai, sujungti su taksometru. Nelegaliai keleivių jau nebepavežiosi.

Kasparas užsimerkė. Jam patiko važinėti taksi automobiliais. Net ir tada, kai juos – kaip kad dabar – vairavo kaimo mulkiai. Važinėdamas taksi Kasparas jautėsi tarsi feodalas, turintis karietą su vežiku. Tik dar geriau, nes, atvykus į reikiamą vietą, nebereikėjo rūpintis nei vežiku, nei sąskaitomis už karietos taisymą, nei ilgainiui iš karietos likusiu laužu. Nebelikdavo nei automobilio, nei atsakomybės.

Vairuotojas ėmė švilpauti ištrauką iš muzikos kūrinio. Švilpavo visiškai švariai, o tai reta net tarp muzikų. Melodija taip pat buvo ne iš populiariųjų – tai buvo ištrauka iš Es-dur tonacijos *BWV priedo nr. 127*, vieno iš dviejų ar trijų Bacho maršų. Melodiją – ypač šią, cirko orkestrui Džono Keidžo pritaikytą versiją – vaikinas atliko kaip niekad gerai. Ši orkestruotė visada skambėdavo prieš Kasparo pasirodymus *Barnum & Bailey* cirke, JAV, kur jis dirbo du sezonus.

– Matėme visus penkis jūsų naktinius pasirodymus, – tarė vairuotojas. – Poterio aikštėje. Nuo scenos nulipdavome pusę dvylikos nakties. Rankšluosčiu nusibraukdavome grimą. Ant kostiumų užsimesdavome paltus. Manęs laukdavo gražus automobilis. *Mustangas*. Gerai jį sutepęs ir laikydamasis dešinės, nuo keturioliktosios iki keturiasdešimt antrosios gatvės galėjau nuvažiuoti nė karto nepamatęs raudono šviesoforo signalo. Policija netrikdo eismo srauto. Laikydamasis atokiau nuo greitkelio ir Riversaido kelio, gali važinėti ištisus metus visiškai nesibaimindamas baudos už greičio viršijimą.

Tai, ką Kasparas palaikė prelato apykakle, buvo visai ne apy-

kaklė, o meistriškai įrėžtas randas, lyg vairuotojui būtų persodinta galva.

– Fyberis, – tarė Kasparas. – Francas Fyberis.

Tai buvo triukas automobiliu. Trigubas kūlverstis ore atsiplėšus nuo tramplino. Perdarytu *Volkswagenu*. Šį triuką pirmą ir paskutinį kartą pasaulio istorijoje buvo planuojama atlikti komiškai. Kasparas sąmoningai vengė skaityti apie nelaimę – jai įvykus, jis buvo mažiau nei už šešiolikos kilometrų. Abu triuką atlikę partneriai žuvo.

Kasparas šiek tiek pakreipė galvą. Blausią šviesą automobilyje skleidė plokščios žvakutės, degančios tarp pavarų svirties ir Mergelės Marijos su kūdikiu Jėzumi ikonėlės, liepsna.

Vaikinas pastebėjo Kasparo judesį.

– Be paliovos meldžiuosi. Tas nutikimas įspaudė neišdildomą žymę. Prieš pat įvykį supratau, kas atsitiks. Ėmiau melstis. Kai pabudau prijungtas prie kvėpavimo aparato, tebesimeldžiau. Meldžiuosi iki šiol. Be perstojo.

Kasparas palinko į priekį. Norėdamas įsiklausyti į priešais jį sėdintįjį. Reikšdamas susižavėjimą ranka perbraukė sėdynių apmušalus.

– Dvylika cilindrų, – tarė vaikinas. – Pasaulyje yra tik septyni tokie taksi automobiliai. Kiek yra žinoma. Visi septyni priklauso man.

– Vadinasi, išsikapstei.

– Pirmiausia įsigijau *Limousine Town Car*. Už du tūkstančius keturis šimtus dolerių. Pradėjau dirbti su padirbta licencija. Vos išėjęs iš ligoninės. Kitais metais Kopenhagoje užimsiu septyniasdešimt penkis procentus limuzinų nuomos rinkos.

– Buvai labai įžvalgus...

Jauni žmonės nesibaido komplimentų. Vaikinas priešais jį išdidžiai išsitempė.

– Tapo visiškai aišku, ką Paulius turėjo omenyje sakydamas, jog kančioje susivienijame su Jėzumi.

– Arba Ekhartas, – tarė Kasparas. – Nesu tikras, ar žinai Ekhartą? *Kančia – tai eikliausi žirgai į Dangaus karalystę.* Neabejoju, jog būtent akylumas ir padėjo tau atpažinti mano užsakymą.

Iš aplinkkelio jie pasuko į Vangedę, iš Vangedės į Gentoftę. Garsų peizažas pasikeitė. Gentoftėje skambėjo senovinės akyto optimizmo gaidos. Lyg tikintis, jog ištirpus poliarinėms kepurėms ir vandeniui užliejus Kopenhagos darbininkų rajonus, visa teritorija nuo prekybos centro GOVA iki Blidos parko kvartalo iškils į vandens paviršių ir plūduriuos it pripučiamas ratas.

Automobilis išsuko iš kelio ir sustojo apdairiai pasirinktoje tamsioje vietoje, vienoje iš gatvelių, vedančių žirgų lenktynių trasos link. Klinika buvo už penkiasdešimties metrų.

Kasparas išsitraukė Miorko įduotą taksi kvitą, akinius, parkerį, įrašė į reikiamą skiltį didžiausią įmanomą sumą, pasirašė, perplėšė kvitą ir ištiesė jo puselę vaikinui.

– Užtruksiu daugiausia dvidešimt minučių. Ar palauksi manęs?

– Čia gimdymo klinika.

– Turiu padėti vienai gimdyvei.

Vaikinas paėmė Kasparo ištiestą geltoną lapelį.

– Tai bus nepamirštama akimirka, – pasakė jis. – Vaikeliui. Ir būsimai mamai.

Kasparas atrėmė jo įžūlų geltonų akių žvilgsnį.

– Taksi užsakymą įvedžiau aš pats, – tarė jis. – Dėl su mokesčiais susijusių priežasčių telefonas, kurį nurodžiau, registruotas ne mano vardu, todėl mano pavardės užsakyme nebuvo. Taigi kyla klausimas, kaip tu mane radai. Ir kodėl.

Jis perėjo į kitą Pajūrio plento pusę irdamasis pro savo vaikystės traumų garsus. Pro sūrią nuo Zundo dvelkiančią vėsą, pro aplinkui lyg parke tvyrančią ramybę, vaikystės prisiminimus iš dvylikos skirtingų gyvenamųjų vietų tarp Šarlotenlundo forto ir Rungstedo uosto. Begarsį granito, marmuro ir žalvario svorį ištaigiuose pastatuose. Savo paties taip ir nenusistovėjusį požiūrį į turtą.

Durys buvo stiklinės, sunkios it seifo. Grindys – tamsaus raudonmedžio, ne iš specialiai augintų, o iš natūraliai du šimtus metų augusių medžių, mačiusių Kubos Santjago karnavalus. Viduje švietė populiariosios *PH* lempos. Prie rašomojo stalo sėdėjo moteris geležies pilkumo akimis ir plaukais. Norėdamas pro ją praeiti, turėjai pakloti du šimtus tūkstančių kronų, o dėl priėmimo laiko susitarti dvejus metus prieš pastojant.

Ji įkūnijo tą Piktosios motinos archetipo dalį, su kuria Kasparas vis dar nebuvo susigyvenęs. Labai liūdna suvokti, jog, būdamas keturiasdešimt dvejų, tebevaidini manieže, kuriame vis dar gyva tavo tėvų dvasia.

– Tarp sąrėmių jau mažiau nei minutė, – tarė jis. – Kur mums rasti Lionę Borfelt?

– Jos budėjimas jau baigėsi. Ar prieš atvažiuodami čia pasiskambinote?

Dalis moters įsiklausė į koridorių kairėje. Galbūt Lionės Borfelt budėjimas iš tiesų baigėsi. Tačiau ji vis dar tebebuvo čia.

– Mano žmonai isterija, – tarė Kasparas. – Ji nenori eiti vidun ir liko sėdėti automobilyje.

Moteris pakilo. Kaip žmogus, per keturiasdešimt metų dar nesusidūręs su tokia isterijos forma, kurios nenumalšintų jos autoritetas. Vos jai spėjus išžengti laukan, Kasparas uždarė ir iš

vidaus užrakino lauko duris. Ji atsisuko ir pro stiklą įsistebeilijo į jį.

Ant rašomojo stalo nieko nebuvo, tačiau pirmame atidarytame stalčiuje gulėjo telefono numerių sąrašai. Susiradęs Lionę Borfelt jis surinko vietinį jos numerį. Ji atsiliepė iš karto.

– Vestibiulis, – pasakė Kasparas. – Vienas patikimai atrodantis jaunuolis nori pristatyti jums brangų siuntinį, palydėsiu jį iki jūsų.

Jis padėjo ragelį. Sąraše po telefono numeriu buvo nurodytas Lionės namų adresas ir Rodvado pašto indeksas. Kasparas užsirašė adresą ant loterijos bilieto. Už durų stovinti moteris akimis sekė jo veiksmus. Jis raminamai jai pamojavo. Svarbu palaikyti nuoširdų ryšį. Su įsikūnijusiomis mūsų pačių pasąmonės dalimis, kurias laikinai turime nuo savęs atskirti.

Abipus koridoriaus rikiavosi ąžuolo durys su ženklais ir lentelėmis su vardais. Koridoriaus grindys buvo klotos marmuru. Akustika tokia, jog rodėsi, kad lankytojas eidamas šoka stepą ir trikdo visų ramybę. Visa tai vertė susimąstyti apie tai, kiek iš viso to, kas pasikeitė nuo tų laikų, kai Išganytojas gimė tvartelyje, iš tiesų galima pavadinti pažanga. Koridorius baigėsi dviverėmis durimis, jis įėjo vidun ir jas užrakino.

Devyniasdešimt devynios iš šimto moterų išsigąsta svetimų vyrų, įeinančių į kambarį ir užrakinančių paskui save duris. Prie rašomojo stalo sėdinti moteris buvo šimtoji. Jos viduje pasigirdo tik vos girdimas nerimo šnabždesys. Net jei jis būtų atsisegęs kelnes ir parodęs jai erekciją, ji ir toliau būtų likusi sėdėti užsikėlusi ant stalo kojas.

– Aš dirbu su vaikais, – tarė Kasparas. – Turiu dešimties metų mokinę, ji man papasakojo apie jus.

Moteris turėjo viską. Jai nebuvo nė keturiasdešimties. Ji buvo jauna, pasitikinti savimi, išsilavinusi, tituluota, turtinga, turėjo verslą ir, nors vilkėjo beformiais juodos vilnos drabužiais ir buvo užkėlusi kojas ant stalo, buvo galima spėti, jog jos figūra buvo tokia, kad ji bet kada būtų galėjusi lipti ant podiumo demonstruoti mažučių maudymosi kostiumėlių kolekcijos. Ir mielai būtų tai dariusi, jei tik būtų galėjusi įtraukti tai į sąskaitą.

Vienintelis ženklas, liudijantis apie kainą, kurią visi turime sumokėti, buvo dešimčia metų anksčiau nei turėtų atsiradusios dvi ilgos gilios raukšlės, besileidžiančios nuo jos nosies sparnelių iki lūpų kampučių.

– Dienotvarkė čia labai įtempta, – tarė ji. – Todėl lankytojai prieš tai paprastai paskambina. Arba parašo.

– Ji vardu KlaraMarija. Ji iš Rabijos fondo vaikų namų. Ją pagrobė. Neaišku kas. Ji perdavė man žinutę, kurioje buvo jūsų vardas. Ir šios vietos piešinys.

Moteris nukėlė nuo stalo kojas.

– Koks, sakėte, jos vardas? – paklausė ji. – Atrodo, lyg ir girdėtas.

Vardas buvo daugiau nei girdėtas – jis sukėlė jos galvoje tikrą minčių audrą. Kasparas tylėjo.

– Rodos, buvo atliekamas parengiamasis tyrimas. Rabijos fonde. Danijos tyrimų tarybos užsakymu. Praėjo jau daug metų. Mergaitė tokiu vardu galėjo būti viena iš tiriamųjų. Ko gero, dėl vienų ar kitų priežasčių dabar ji tai prisiminė. Asmeniškai bendravome labai nedaug.

– Apie kokį tyrimą kalbate?

– Tai buvo labai seniai.

– Ar šis tyrimas aprašytas?

Įprastinėmis aplinkybėmis moteris nebūtų atsakiusi į šį klausimą, tačiau dėl patirto sukrėtimo ji buvo atviresnė.

– Tyrimas taip ir nebuvo baigtas.

– Ir vis dėlto?

– Yra krūvelė juodraštinių lapų.

Kasparas atsisėdo ant stalo. Jei būtų segėjęs sijoną, būtų truktelėjęs jį aukštyn, kad matytųsi šlaunies lopinėlis.

– Aš velniškai turtingas, – tarė jis. – Nevedęs. Niekieno nevaržomas. Gal pasikviestumėte mane į svečius? Išgertume po puodelį arbatos. Ir pasklaidytume šešiasdešimt juodraštinių lapų iš jūsų stalčiaus.

Raukšlės jos veide patamsėjo. Moteris su visa biuro kėde atsistūmė nuo stalo, kad jis pamatytų visą jos kūną.

– Jūs tai siūlote aštuntą mėnesį nėščiai moteriai!

Moters kūno formos buvo pasikeitusios tik ten, kur augo kūdikis. Jos pilvo forma priminė didžiojo pasakų paukščio roko kiaušinį.

– Tai ne kliūtis, – pasakė jis.

Moters veidas ištįso. Kasparas priklaupė jai tarp kojų ir priglaudė ausį prie jos pilvo.

– Berniukas, – tarė. – Širdis plaka šiek tiek greičiau nei įprasta, apie šimtą trisdešimt kartų per minutę. Des-dur tonacija. Ir nujaučiami D-dur tonacijos tonai. Kaip kad Dvyniams pereinant į Vėžio ženklą. Turėtų gimti apie Jonines.

Moteris atsistūmė su kėde atgal mėgindama išsilaisvinti. Kasparas sekė jai iš paskos.

– Kodėl ji nurodė jūsų vardą?

Žingsniai jau artėjo jų link, moters ir dviejų vyrų. Kaip tik tada, kai apie vyrą ir moterį ima formuotis pasitikėjimo burbulas, jį būtinai turi susprogdinti įsiveržęs išorinis pasaulis:

vyriausiosios slaugės, įsiutę vyrai, kolektyvinė pasąmonė. Tai taip tragiška.

– Turime labai mažai laiko, – tarė jis. – Pareigūnai neranda jokių pėdsakų. Jūs – ko gero, paskutinė viltis.

Kasparas rankomis atsirėmė į kėdės ranktūrius, jo veidas buvo prie pat josios, jis kalbėjo labai tyliai.

– Kas, jei jie nužudys ją, o jūs žinosite, kad galėjote tai sustabdyti. Galvosite apie tai kiekvieną kartą pažvelgusi į savo vaiką.

Moteris atsistojo. Jos kaukė jau buvo plyšusi, nedaug trūko, kad ji atsivertų.

– Kas toks Kainas? – paklausė jis.

Kažkas paklebeno kabineto durų rankeną. Nepaleisdamas moters iš akių, Kasparas pabandė atidaryti stiklines duris, šios buvo neužrakintos. Durys vedė į balkoną. Panašų į tą, kuriuo džiaugėsi Romeo ir Džiuljeta. Tol, kol truko jų meilės istorija.

Kažkas pabandė išversti kabineto duris, nepavyko, pasigirdo tolstantys žingsniai – kažkas nuėjo atnešti rakto.

Po aštuonių valandų jis sėdės lėktuve į Madridą. Kasparas palinko prie moters. Jos veidas tapo kone permatomas. Staiga jis suprato, kad kalbėti jai neleidžia baimė. Kasparas ją paleido.

Pasirausęs kišenėse rado loterijos bilietą, nuplėšė jo kamputį ir užrašė ant jo namelio ant ratų telefono numerį. Ji nejudėjo. Kasparas paėmė ją už rankos, ištiesė jos delną ir įdėjo į jį popierėlį.

Trakštelėjo į kabineto durų spyną kišamas raktas, Kasparas atidarė duris į terasą ir persisvėrė per baliustradą.

Romeo turėjo daug geresnes sąlygas. Jam neteko susidurti su nuo jūros slenkančių rūkų ir rūgščių lietų padariniais. Varis

buvo pažaliavęs, o marmuro turėklai apaugę centimetro dumblių sluoksniu, slidžiu lyg žalias muilas.

Kasparas šleptelėjo ant vejos kaip ilgas, susiploję plaučiai išstūmė visą orą. Kai pirmą kartą tai nutinka būnant šešerių, pamanai, jog mirsi. Kai tai atsitinka sulaukus keturiasdešimt dvejų, žinai, kad tokios lengvos išeities gali nesitikėti. Siekdamas neprarasti sąmonės, Kasparas sutelkė dėmesį į žvaigždėtą dangų. Prie pat horizonto švytėjo atkaklusis Jautis – jį globojantis žvaigždynas. Jei būtų turėjęs teleskopą, kitu metų laiku užjaučiančių Žuvų žvaigždyne būtų pamatęs Uraną – netikėtų įžvalgų planetą.

– Tyrimas, – sušnabždėjo jis, – nebuvo tik medicininis. Jūs dirbote ne viena. Kažkas jums padėjo.

Ji žvelgė žemyn į jį. Po smūgio jis dar nebuvo atgavęs balso, bet ji vis tiek jį išgirdo.

Šalia moters pasirodė trijų žmonių veidai, jauniausiasis užšoko ant turėklų. Paslydęs dribo ant žemės it šuolininkas, kurio parašiutas neišsiskleidė. Nukrito už metro į dešinę nuo Kasparo, ten, kur baigėsi veja ir prasidėjo nešlifuotų akmenų grindinys. Šie mažučiai karmos skirtumai ir lemia, pakilsime ar liksime gulėti.

– Jums padėjo draugė, – tęsė Kasparas. – Šviesi it Miono salos kranto uolos. Šalta lyg gili žiema. Aštri it vokiškas skustuvas.

Moteris viršuje priminė Ofeliją. Ketvirtajame akte. Kai įvykių eigos jau nebeįmanoma atsukti atgal. Jis pataikė į dešimtuką.

Kasparas atsistojo. Lyg Bembis ant ledo. Norėjo bėgti. Tačiau jėgų užteko tik sparčiam žingsniui.

13

Kasparas persivertė per sodo tvorą ir nudribo viename iš siaurų skersgatvių, jungiančių Pajūrio ir Pakrantės plentus. Atsistojęs nusikasė iki plento, taksi nebebuvo. Perėjęs į kitą kelio pusę paspartino žingsnį. Pirmiausia reikėjo pasislėpti žirgų lenktynių trasą gaubiančioje tamsoje. Automobilio žibintai mirktelėjo pačiame keliuko, sukančio į nuosavą namą, gale, Kasparas nėrė į tamsą. *Jaguaras* užpakaliniu galu kone rėmėsi į namą, durelės atsidarė, Kasparas susmuko ant užpakalinės sėdynės.

– Turiu radiją, aprėpiantį septyniasdešimt vieno megaherco dažnių ruožą, – tarė Francas Fyberis. – Policija keičia kanalo apsaugos kodus kartą per mėnesį. Taksi vairuotojai iššifruoja juos per dvidešimt keturias valandas. Jie skambino į Gentoftės policijos skyrių, čia atvažiuoja du ekipažai.

Policijos automobilis pralėkė pro keliuką, kuriame jie stovėjo. Ties klinika sucypė stabdžiai, išlipę trys pareigūnai – moteris ir du vyrai – įbėgo į pastatą. Už pirmojo sustojo dar vienas automobilis.

– Pasimelskime, – pasiūlė Kasparas.

Geltonos vaikino akys su baime stebeilijosi į jį pro galinio vaizdo veidrodėlį. Atsidūrę akligatvyje jauni žmonės suskysta.

– Moteris. Kurią palikai už durų. Ji matė mane čia įvažiuojant.

– Minutėlę, – tarė Kasparas.

Atsilošė. Meldėsi. Tyliai. Atkartodamas savo širdies plakimą. Viešpatie, pasigailėk.

Kasparą kankino išsekimas. Baimė dėl vaiko. Alkis. Alkoholis. Kofeinas. Skausmas po kryčio. Neviltis. Pažeminimas. Kai keturiasdešimt dvejų tavęs ieško policija ir esi priverstas lakstyti gatvėmis ir skersgatviais. Ir tuo pat metu jį užliejo logikos dėsniams prieštaraujanti maldos teikiama paguoda.

Į langą kažkas pabarbeno. Vaikinas sustingo. Kasparas paspaudė mygtuką, langas atsidarė.

Beldėsi į septintąją dešimtį įžengusi moteris. Jos plaukai buvo supinti eglute, tamsoje nebuvo matyti, kuo vilkėjo, tačiau net su ašutine ir apsibarsčiusi galvą pelenais, ji vis tiek būtų atrodžiusi kaip aristokratė.

– Rodos, nekviečiau taksi.

– Gali būti, jog vieną dieną, – tarė Kasparas, – užsimanysite išsikviesti.

Moteris nusišypsojo. Jos burna buvo nuostabi. Atrodė, jog ji šešiasdešimt metų lavino šypsojimosi ir bučiavimosi įgūdžius, kol pagaliau juos ištobulino.

– Ar pažadate iki to laiko čia palaukti? – paklausė ji.

Ant vartų stulpų sumirgėjo žibintuvėlio šviesa. Bėgti nebebuvo kur.

– Bandau išgelbėti vaiką, – paaiškino Kasparas. – Nėra laiko pasakoti smulkiau, bet per klaidą manęs ieško policija.

Ji žvelgė tiesiai jam į akis. Tarsi akių gydytoja, tirianti akis

dėl žvairumo. Tada staiga išsitiesė. Pasisuko. Nuėjo pasitikti policininkų.

Ji judėjo tarsi primabalerina, dėvinti karūną. Pasiekusi vartus sustojo, užstodama šaligatvį ir vaizdą. Kažką pasakė. Davė gracingą nurodymą. Apsisuko.

Pareigūnai nė neatsigręždami perėjo į kitą Pajūrio plento pusę. Francas Fyberis susmuko prie vairo.

Kasparas išsilenkė pro langą.

– Kai įvykdysiu savo misiją, – tarė, – ir atkalėsiu skirtą laiką Ispanijoje, sugrįšiu. Ir pakviesiu jus pietų.

– O kaip aš tai paaiškinsiu savo vyrui?

– Juk jam sakyti nebūtina?

Moteris papurtė galvą.

– Labai svarbu būti atviram. Prieš dešimt metų atšventėme sidabrines vestuves. Dabar siekiame aukso.

Ant šaligatvio stovėjo du pareigūnai. Kol kas išvažiuoti nebuvo galima.

– Toks kilnus žmogus kaip jūs, – tarė Kasparas, – turėtų pažinoti savo kaimynus. Taip pat ir Lionę Borfelt.

– Pažįstu ją dvidešimt metų, – atsakė moteris. – Pažinojau dar prieš jai išgarsėjant ir čia atsikraustant.

– Ji priėmė visus keturis mano sūnus, – tarė jis. – Mudu su žmona svarstėme, kas skatina ją dirbti šį darbą? Kas įkvepia dalyvauti dviejuose tūkstančiuose gimdymų?

Moteris prikando lūpą.

– Greičiausiai pinigai, – atsakė. – Ir neišnešioti kūdikiai. Ją domina būtent jie.

Pareigūnai įsėdo į automobilius, šie pajudėjo iš vietos, Francas Fyberis užvedė *Jaguarą*. Kelias buvo laisvas.

– O autografo neduosite? – paklausė moteris.

Kasparas pasičiupinėjo kišenes, taksi kvito atiduoti negalėjo, loterijos bilietą taip pat būtų buvę išmintinga pasilaikyti. Jis išplėšė kišenę. Parkeris puikiai rašė ir ant medžiagos.

– Jaučiu, kaip šis parašas geriasi į mano šilkinius apatinius, – tarė jis.

– Laikysiu jį arti kūno.

Jaguaras šoko iš vietos.

– Stabtelėk prie vartų, – paprašė Kasparas. – Nusiųsiu jai oro bučinį.

Automobilis sustojo. Kasparas pasilenkė ir pasiuntė moteriai oro bučinį, sykiu dairydamasis lentelės su pavarde. Ši buvo nuimta ir pakeista ženklu *Parduodama*. Kasparas pažvelgė tolyn į kelią, bėgantį žirgų lenktynių trasos link. Už penkiasdešimties metrų stovėjo tamsus *Fordas*.

– Gal galėtum sustoti čia pat, už kampo? – tarė vairuotojui.

Jaguaras pasuko už kampo ir sustojo. Kasparas išlipo, grįžo atgal ir atsargiai žvilgtelėjo per tvoros viršų. *Fordas* užsivedė ir pajudėjo iš vietos. Iš už vartų išniro balerina, ji bėgo it dvidešimtmetė, pribėgusi įsėdo į *Fordą* šalia vairuotojo.

Kasparas grįžo į automobilį.

– Mus vejasi, – tarė, – tave pranokstantis persekiotojas.

Jaguaras šovė iš vietos lyg pakeltas milžiniškos rankos. Užpakalinių žibintų šviesos, švysčiodamos virš nuosavų namų, nutįso pakrantės pėsčiųjų taku. *Jaguaro* variklis ėmė groti *crescendo*, Francas Fyberis staigiai pasuko vairą į dešinę, pasaulis pasviro, automobilis užriaumojo į Pilies parko šlaitą ir nėrė kiaurai gyvatvorę. Kasparas tvirtai įsikibo, juos iš visų pusių supo medžiai ir krūmai. Kasparas pažvelgė į vaikiną priešais save, šis buvo susikaupęs, tačiau jo kūnas atsipalaidavęs. Jo ran-

kos ir kojos šoko, spaudydamos pedalus ir mygtukus. Ko gero, panašiai būtum pasijutęs sėdėdamas už Helmuto Valchos tuo metu, kai jis Alkmaro Šv. Lauryno bažnyčioje didžiuoju fortepijonu skambina Bacho *Fugos meną*. Iš išorės kėbulą daužė šimtai pneumatinių plaktukų. Įsijungė *Jaguaro* stabdžiai, ir pasigirdus tokiam traškesiui, jog atrodė, kad jie įvažiavo tiesiai į popieriaus smulkintuvą, automobilis galiausiai sustojo. Stojo tamsa.

Tamsoje buvo properšų, pamažu jos susiliejo į nedidelį apvalų regos lauką, automobilis stovėjo vidury rododendro, krūmas buvo didelis it garažas.

Pro šalį ieškodamas bėglių pravažiavo tamsusis *Fordas*.

– Galėjome užsimušti, – tarė Kasparas.

– Aš nepaliaudamas meldžiuosi. Jėzus mane girdi.

Kiekvieno automobilio garsas ypatingas, Kasparas išgirdo *Fordą* grįžtant atgal, greičiausiai jis apsisuko, automobilis lėtai pravažiavo pro šalį.

– Kaip eksperto, norėčiau tavęs kai ko paklausti, – tarė Kasparas. – Jei asmuo turi sutartį, pagal kurią jį iš užtvertosios teritorijos vežioja taksi bendrovės, ar galėtum išsiaiškinti, kur ir kada tas asmuo važiuos?

– Ar žinai jo pavardę?

Kasparas pasakė jam Stinės vardą ir pavardę. Francas Fyberis trumpai pakalbėjo mobiliuoju telefonu.

– Profesinės sąjungos yra įsteigusios taksi vairuotojų klubų. Valgyklos, žaidimų automatai, nepagrįstos paskalos. Ir informacija. Apie tą moterį žinosime po poros minučių.

Kasparas įsiklausė į Pajūrio plento eismą. Kad ir kaip žiūrėsi, palyginti su Glostrupo eismu, čia buvo visai kita galaktika. Kasparą supo skoningi prislopinti garsai: minkštas siurblio

klaksėjimas *Rolls-Royce* hidraulinėje sistemoje, daugialypė, tačiau švelniai pažabota aštuonių cilindrų *Common Rail* tipo variklių nuožmi jėga. Automobiliai, kurie buvo sukurti ne tam, kad juos išgirstum, o tam, kad staiga juos pamatytum išnyrančius iš tylos. Eismo ramybę čia sudrumsdavo nebent pavieniai charakteringi garsai: žvėriškas *Ferrario* urzgimas arba nostalgiškas obertoninis senovinio *Volkswageno* keturių cilindrų oru aušinamo *Boxer* tipo variklio cypimas.

Tarp namų garsui buvo pakankamai erdvės, aidesys tiesiogiai priklauso nuo patalpos tūrio, Kasparas užsimerkė. Jis galėjo turėti daugybę automobilių, kaip antai Čaplinas. Arba Indijos guru Bhagvanas. Galėjo įdarbinti žmonių jiems vairuoti ir taisyti. Vietoje to jis sėdėjo šiame taksi.

Buvo pats metas auksinei minčiai.

– Laimės, – tarė jis, – žmogui suteikia ne tiek mintis apie sukrapštytus pinigus ir sėkmingą veiklą, kiek žinojimas, ko galėjai sau leisti atsisakyti.

Kasparas išgirdo kone begarsį dyzelinį variklį, *Mercedesą*, tyliausią iš visų automobilių. Išgirdo tylų vėjo plakimą į nuleidžiamą automobilio stogą. *Mercedes Coupé*. Lione Borfelt dėtas Kasparas irgi būtų pirkęs tokį automobilį. *Mercedesas* važiavo lėtai ir nelygiai. Kasparas irgi būtų taip važiavęs, jei prieš tai jam būtų tekę susidurti su pačiu savimi, o paskui su policija.

Automobilis pasirodė regos lauke, pravažiavo pro kavinę *Aplink pasaulį*, prie vairo sėdėjo moteris. Kasparas užsidėjo akinius. Ant automobilio registracijos numerio plokštelės buvo matyti baltas kryželis.

Kasparas parodė automobilį pirštu, vaikinas akimoju suprato, ką daryti. *Jaguaras* lėtai išriedėjo iš krūmo, tada padidino greitį. Kasparas nesuprato, kokiais pojūčiais vadovaudamasis

Francas Fyberis vairuoja automobilį, aplinkui buvo visiškai tamsu. *Jaguaras* kliudė gyvatvorę, praslydo pro dviračių takelį ir akimirką sustojo ant kelio tarp restoranų *Prie arklidės* ir *Danijos akvariumas*. Pastarojo viduje, įstiklintoje terasoje, sėdėjo apie du šimtus žmonių, jie buvo liovęsi valgyti. *Jaguaras* vėl pajudėjo ir įsuko į Pajūrio plentą. Nuo *Mercedeso* juos skyrė penki automobiliai.

Francas Fyberis kalbėjo telefonu.

– Ją reikia paimti po keturiasdešimt penkių minučių, – baigęs tarė jis. – Pranešiau, kad važiuosiu aš.

Iki Pajūrio prospekto *Jaguaras* važiavo neatsilikdamas. Po to jų sekamas automobilis parodė posūkį į kairę, kur vyko kelio darbai ir visas eismas buvo nukreiptas į vieną juostą. Nuo mažojo *Mercedeso* juos skyrė jau dešimt automobilių, pasiekę Midelfarto gatvę jie pametė jį iš akių.

Kasparui buvo pažįstama ši teritorija. Kai dujų gamyklos pastate, kuriame tuo metu net nebuvo persirengimo kambarių, buvo pradėti rengti cirko pasirodymai, jis čia vaikštinėdavo norėdamas pailsinti ausis. Kasparas parodė, kur važiuoti, *Jaguaras* kirto kelią ties apsisukimo vieta, nučiuožė žemyn palei dujų gamyklos sklypo ribas ir sustojo.

Kasparas iššoko laukan automobiliui dar nesustojus. Peršoko tvorą, už kurios viršun kilo kelio šlaitas, ėmė ropštis stačia molėta atšlaite, jos viršuje buvo estakadinis geležinkelis. Užsiropštęs pabėgiais leidosi bėgti į šiaurę, kol kairėje atsivėrė sporto aikštynai. Tada atsitūpė.

Išgirdo ją anksčiau nei pamatė. Ji nebuvo išsukusi iš Laisvojo uosto teritorijos ir dabar važiavo Mažųjų laivelių uosto gatvės link.

Automobilis dingo už statomų biurų pastatų konteinerių uoste, tačiau Kasparas numanė, kur link ji važiavo. Ji buvo pakeliui į Smailę.

Smailės nebebuvo likę. Ji dingo, kai jis pastarąjį kartą buvo išvykęs iš Danijos. Jos vietoje atsirado kažkas kita.

Statomi pastatai užstojo vaizdą į jūrą, tačiau pro tarpą tarp dviejų namų Kasparas pamatė pylimą, supiltą už keturaukščių biurų pastatų komplekso. Pylimas tiesėsi apie penkiasdešimt–šimtą metrų į jūrą.

Kaip tik toje vietoje, kur kirtosi visi Stinės žemėlapyje nubraižyti apskritimai. Vis dėlto jis išgirdo teisingai.

Kasparas lėtai grįžo atgal. Priešais jį plytėjo Kopenhaga. Ilgos gelsvų šviesų grandinės pagrindinėse centro link besidriekiančiose gatvėse. Miesto centro pjūvis, mirgantis kalcio baltumo ir diodų melsvumo šviesomis. Tik užtvertosios teritorijos vietoje – didžiulė tamsi kiaurymė, šviesos vakuumas. Už jo, apšviestos halogeninių žibintų, – baltos atliekų deginimo gamyklų sienos, didingos it šventyklos. Už jų – Amageris, lyg oranžiniais šviesos taškeliais nusagstyta spausdintinė plokštė, įrėminta ilgų lėktuvų tūpimo takų šviesjuosčių, kurios lyg keletą metrų virš jūros pakibę šviesos tiltai tiesėsi Kastrupo link.

Kasparas nuslydo šlaitu iki sporto aikštynus juosiančios vielų tvoros. Taip atsidūrė Midelfarto gatvėje už joje stovinčio *Jaguaro*. Susilenkęs prisėlino prie automobilio. Prisiartinęs prie vairuotojo sėdynės, išsitiesė ir pasirėmė alkūnėmis į atviro automobilio durelių lango apačią.

– Mano jaunystės laikų klausa dar ne visai nusilpusi, – pasakė vairuotojui. – Kai telefonu aiškinaisi, kur reikėtų ją vežti, kitame laido gale nieko nebuvo. Taigi, prisimenant dar ir klau-

simą apie užsakymo priėmimą, mano pasitikėjimui tavimi suduoti jau du smūgiai. Man dėl to labai skaudu.

Kasparas atplėšė automobilio dureles, stvėrė už krakmolytos vaikino marškinių krūtinės ir pakėlė jį iš vietos. Kūnas leidosi keliamas tik dvidešimt centimetrų, lyg būtų įstrigęs. Kasparas pažvelgė žemyn, abi vaikino kojos buvo amputuotos vos žemiau kelių ir dirželiais tvirtai pritvirtintos prie pailgintų automobilio pedalų. Iš durelių kišenės kyšojo du plastikiniai protezai ir pora sustumiamų ramentų.

Kasparas paleido vaikiną. Francas Fyberis susmuko atgal ant sėdynės. Geltonos jo akys švytėjo.

– Jūs irgi buvote artistas, – tarė vaikinas. – Apie jus žinau viską. Būtų užtekę nedidelio techninio nesklandumo, ir invalidumo pašalpą būtumėt gavę jūs. Matote save patį.

Kasparas pasisuko ir leidosi žingsniuoti Pajūrio prospekto link. *Jaguaras* lengvai riedėdamas prisigretino prie jo.

– Ją reikia paimti po trisdešimties minučių. Ten įleidžiami tik taksi. Taigi galite sužeista širdimi kulniuoti sau atgal į Glostrupą. Arba leistis pavežamas nekaltai melavusio žmogaus.

Kasparas įsėdo vidun.

Jie sustojo sankryžoje su Orhuso gatve – degė raudonas šviesoforo signalas.

– Kas pastatyta Smailėje? – paklausė Kasparas.

– Kažkoks bankas. Ten ir važiuoja gydytoja. Esu ją ten vežęs. Du kartus.

– Galbūt tu klysti.

Vaikinas priešais Kasparą pasitempė it Narsusis karys iš Faberio eilių.

Kasparas žvilgtelėjo į laikrodį.

– Ar per trisdešimt minučių spėtume suvažinėti iki jūros?

Nuo Oslo aikštės jų link jau judėjo galinga automobilių banga. Prieš pat jai lūžtant *Jaguaras* – tebedegant raudonam šviesoforo signalui – staiga įveikė posūkį ir atsidūrė jos priešakyje.

14

Jie pravažiavo pro įvažiavimą į Laisvąjį uostą. Pensijų kaupimo bendroves, *Paustian* baldų parduotuvės pastatus. Kasparo vaikystės laikais keli mažesni cirkai žiemas leisdavo Kopenhagos Šiaurės ir Pietų uostų kvartaluose. Tais laikais čia skambėjo nesuteptų gervių, kranų anglims, aulinių batų mediniais padais, dvitakčių dyzelio variklių, garo švilpukų skardesys. Dabar Kasparas girdėjo greitaeigius liftus. Prislopintą vėdinimo sistemų dūzgesį. Visa apimantį tūkstančių tonų informacinių technologijų šniokštimą.

Jie pasuko į rytus. Kitoje Kalkių degyklos uosto pusėje į dangų lyg elektrinė katedra kilo šiluminė elektrinė *Gulbė*. *Jaguaras* sustojo šalikelėje.

– Sveiki atvykę, – tarė Francas Fyberis, – į pinigų kasyklą.

Kažkada Smailėje, palei jūrą plytinčioje pievoje, riogsojo tik keletas surūdijusių katerių. Dabar viskas buvo pertvarkyta.

Naujai tiestas kelias, kuriame jie stovėjo, buvo lygut lygutėlis. Asfaltas sodriai blizgėjo tarytum matinis juodas perlas. Šiaurėje, Zundo pusėje, stūksojo įmonių būstinių pastatai. Iš-

taigūs, nepavaldūs laikui, iš stiklo ir granito, lyg septynaukščiai antkapių paminklai. Kairėje rikiavosi naujos parduotuvės ir restoranai, kai kurios patalpos buvo dar neišnuomotos. *Jaguaras* buvo sustojęs priešais 5 ir 8 metrų dydžio vienos dalies langą, vientisą veidrodinio stiklo plokštę, už kurios apšviestas prožektoriaus tamsiame fone kybojo vienišas kaklaraištis. Šalia šios parduotuvės buvo šokoladinė. Kryžmai padalytame jos lange, tamsiai mėlyname fone, žalvariniuose pusrutuliuose, kurie buvo įtaisyti brangaus medžio dėkluose, pūpsojo 1 metro aukščio ir 65 centimetrų pločio šokoladiniai velykiniai kiaušiniai.

Kasparas įsiklausė į muziką. Sklindančią iš restoranų. Žmonių. Po kelių valandų ji nutils. Tačiau dabar ji buvo skambiausia.

– Jėzus, – tarė Francas Fyberis, – išvaikė prekiautojus iš šventyklos.

– Jam buvo prasta diena, – atsiliepė Kasparas. – Greičiausiai buvo išleidęs visus kišenpinigius.

Kasparui parodžius, kur važiuoti, *Jaguaras* lėtai pajudėjo iš vietos. Kasparas skaitė iškabas. Pastatuose buvo įsikūrusios reklamos agentūros, audito bendrovės, didžiosios advokatų kontoros. Informacinių technologijų įmonės.

Automobilis sustojo.

– Ten, – parodė Francas Fyberis.

Būtent šiuos pastatus Kasparas matė nuo estakados geležinkelio. Juodų ir tamsiai pilkų pastatų, iš kurių keli buvo pastatyti ant naujojo pylimo, kompleksas. Teritoriją juosė tvora. Ganėtinai žema, kad neatrodytų agresyviai. Ir ganėtinai aukšta, kad sustabdytų šuolininką su kartimi bei užstotų didžiąją dalį vaizdo. Prie pat vandens į aukštį, lyg rengdamasis pakilti, stiebėsi aukštas kaip *Gulbės* elektrinės kaminai ant cokolių iškilęs bokštas. Jis būtų tikęs Šv. Gralio pilies dekoracijai *Persifalyje*.

– *Kononas,* – paaiškino Francas Fyberis. – Kažkas panašaus į banką. Jie dirba kiaurą parą. Gauname galybę užsakymų.

– Puikus pavadinimas, – tarė Kasparas. – Mums, laisvai kalbantiems lotyniškai, jis asocijuojasi su visybe.

Pro juos lėtai važiavo patruliuojantis automobilis, pastebėjęs juos sumažino greitį, tačiau nuramintas taksi ženklo nuvažiavo toliau. Tada, tarsi dairydamasis kelio, pro šalį praslinko *Jonex* ženklu pažymėtas furgonas. Kasparas nužvelgė pastatus. Du trečdalius jų paviršiaus ploto sudarė stiklas.

– Pažiūrėkime, pro kur įvažiuos šis furgonas, – tarė jis.

Jaguaras pavažiavo šimtą metrų į priekį. Furgonas pasuko už kampo, jie lėtai judėjo iš paskos, gatvė, į kurią įsuko, leidosi iki pat vandens, iš abiejų pusių apsupta magnolijų. Už penkiasdešimties metrų tvoroje buvo atsivėręs tarpas, furgonas įvažiavo vidun. Kasparas spėjo pastebėti dvigubus kaliojo plieno vartus, stebėjimo kameras ir vyrus žaliomis uniformomis, toliau tamsoje – kažką panašaus į *Mercedes Coupé.*

– Kai buvau mažas, – tarė Kasparas, – artistų vaikai, kol būdavo per maži vaidinti, dirbdavo įvairiausius atsitiktinius darbus. Man puikiai sekėsi laipioti, todėl aš šveisdavau langus. Tada taip pat naudojome priemones iš *Jonex A/S* Vesterbro rajone. Tik taviškei ir vėlesnėms kartoms viskas patiekiama ant lėkštutės.

Jaguaras apsisuko. Tarpas sienoje dar nebuvo užsivėręs. Pro vartus vienas paskui kitą išvažiavo du furgonai, juodi, išblizginti it katafalkai. Juodame fone švietė auksinės raidės: *Leizemėjerio restoranas. Maisto pristatymas.*

Kasparas atidarė langą ir jiems važiuojant pro pastatą įsiklausė. Išgirdo galingą elektros variklį. Gumos trintį į stiklą. Jam prireikė šiek tiek laiko garso šaltiniui nustatyti. Tai buvo atviras langų valytojo keltuvas. Ne pats maloniausias laikas dirb-

ti, tačiau nieko nepadarysi. Vertinant iš akies pastato paviršių dengė mažiausiai šeši tūkstančiai kvadratinių metrų stiklo. O pristatytieji naktipiečiai buvo išties skanūs.

– Dirbu nuo dvylikos metų, – tarė Francas Fyberis. – Iki šiol. Be atokvėpio.

Pasiekę centrą, jie pasuko bendrovės *Det Berlingske Hus* pastato link. Francas Fyberis ištiesė Kasparui priešgaisrinę antklodę. Kasparas atsigulė ant automobilio grindų ir užsitraukė paduotą apklotą. *Jaguaras* sustojo, lauke pasigirdo prislopintų balsų, automobilis vėl pajudėjo, lėtai pavažiavo, sustojo, pavažiavo, sustojo, variklis užgeso. Kasparas atsisėdo. Jie stovėjo mažoje neapšviestoje automobilių stovėjimo aikštelėje, aptvertoje klijuotos faneros užtvara. Žemė suvibravo, požeminius smūgius lydėjo garsas, kurio kilmės Kasparui nepavyko nustatyti. Jis pažvelgė į laikrodį automobilio prietaisų skydelyje. Buvo likusios dešimt minučių.

Francas Fyberis ištiesė jam plokščią gertuvę, Kasparas pauostė ir gurkštelėjo, viduje buvo armanjakas. Taip mėgtas rusų ezoteriko Gurdžijevo. Armanjako skambesys ne toks obertoninis kaip konjako – įsiklausius į jį girdėti nenudailintas, minkštas užtęstos dvigubos distiliacijos bosas. Francas Fyberis paėmė termosą ir kažko įpylė į popierinį puodelį. Kasparas paragavo. Puodelyje buvo karštutėlė espreso kava, žvėriškai stipri, dar stipresnė už alkoholį.

– Kas girdėti klausantis miesto?

Vos keletas žmonių žinojo ganėtinai, kad užduotų Kasparui šį klausimą, vaikinas neturėjo būti vienas iš jų.

– Gyvybė ir laimingos dienos.

– O už jų?

Įžūlios ugnelės Franco Fyberio akyse buvo užgesusios. Vaikino klausimas nuskambėjo iš pat jo gelmių. Kai žmonės šitaip klausia, privalu atsakyti.

– Baimė, – atsakė Kasparas. – Ta pati, kuri kankina pavienius žmones. Tik pusantro milijono karto didesnė.

– O už baimės?

– O kas sako, kad už jos kas nors yra? Galbūt baimė paskiausia.

Kasparas išlipo iš automobilio.

– Mes siuntėme jums atvirukų, – tarė Francas Fyberis. – Po pasirodymų. Visus penkis vakarus iš eilės. Norėjome paspausti jums ranką.

Automobilio durelės atsivėrė. Francas Fyberis išlaisvino kojas, užsidėjo protezus, iškišo laukan ramentus ir atsistojo. Visa tai atliko vienu sklandžiu judesiu.

– Jų niekas neperduodavo, – atsakė Kasparas.

– Pirmą kartą jus pamačiau 1999-aisiais. Kopenhagos cirko rūmuose. Tai buvo viena iš priežasčių, dėl kurių perėjau į varjetė. Jūs tai darėte ne vien dėl pinigų. Ten buvo du tūkstančiai žmonių. Jūs visus mus girdėjote.

Kasparas pasitraukė atatupstas.

– Neįmanoma vienu metu girdėti dviejų tūkstančių žmonių, – tarė jis.

Francas Fyberis žengė į jį.

– Maždaug po dvidešimties minučių kažkas atsitiko ir tęsėsi kokias dvi minutes. Iš jūsų sklido meilė mums visiems.

– Tu tikriausiai trenktas, – pasakė Kasparas. – Neįmanoma mylėti dviejų tūkstančių žmonių.

Kasparas nugara atsirėmė į faneros užtvarą. Vaikinas stovėjo tiesiai prieš jį.

– Žinau tą jausmą. Dėl jo ir dalyvaudavau lenktynėse. Žinote, kas buvo mano *arkliukas*? Posūkiai. Aš pradėdavau stabdyti ten, kur kiti baigdavo. Girdėdavau, kaip dvidešimčiai tūkstančių žmonių užgniaužia kvapą. Ir kaip paskui jie ima klykti. Jie žinojo, jog darau tai dėl jų. Ne vien dėl pinigų ir savęs. Dėl to buvo verta gyventi. Tai buvo meilė. Aš nepaliaudamas ieškau meilės.

Vaikinas nusišypsojo. Kasparo manymu, iš taip besišypsančio žmogaus reikėtų atimti vairuotojo pažymėjimą.

Rankoje vaikinas laikė cilindrinio užrakto raktą. Atrakinęs užtvaros duris, mostelėjo ranka į kairę.

– Penkios minutės. Pasisaugokite jos.

Nepamesdamas pusiausvyros ir ramentų, Francas Fyberis nusivilko švarką su skiriamaisiais taksi vairuotojo ženklais ir ištiesė Kasparui. Vaikino akyse vėl švietė gelsvos pavojaus ugnelės.

– Tik pamanyk, kiek daug žymių menininkų žuvo autokatastrofose. Nužengi nuo šaligatvio. Iki kitos gatvės pusės – vos dešimt metrų. Tačiau šio atstumo tu taip ir neįveiki.

Vaikinas nusisuko eiti.

– Maniau, tu ieškai meilės.

– Dievo meilės, – atsakė vaikinas neatsisukdamas. – Pavieniai žmonės ne tokie svarbūs.

Kasparas žvilgsniu lydėjo tolstančią nugarą. Didžiam artistui negarbė neištarti atsisveikinimo replikos.

– Nepamiršk melstis, – tarė. – Kitaip vieną dieną kas nors ims ir įspaus dar vieną neišdildomą žymę.

Apsivilkęs vaikino uniforminį švarką, Kasparas žengė pro duris.

15

Jis buvo matęs šimtus nuotraukų, tačiau šis vaizdas vis tiek pritrenkė. Sustojo sudūrus širdį. Nuo vaizdo grožio ir tragizmo.

Kopenhagą buvo užliejusi jūra. Kanalai, šaligatviai, gatvės buvo dingusios. Jam po kojomis, nuo Salelės kanalo iki Pajūrio gatvės renesanso stiliaus pastatų fasadų, tyvuliavo lygus it veidrodis vanduo.

Vandens paviršiuje atsispindėjo Biržos pastatas. Kristianborgo rūmai. Salelės bažnyčia, primenanti storą ąžuolo kamieną.

Kasparas stovėjo prie Valstybės kontrolės pastato. Priešais jį veikiausiai buvo sprūdžio zona – į vandenį leidosi maždaug trijų metrų aukščio šlaitas. Lygutėlis. Su kyšančiais nutrūkusių kabelių ir dujų vamzdžių galais.

Nuo akustikos jam suspaudė širdį. Ramus vandens paviršius labai gerai atspindi garsus. Erdvė priešais jį buvo šimtąkart skambesnė nei Vienos muzikos draugijos salėje. Jokio eismo triukšmo. Kaip Venecijoje.

Teritoriją apšvietė darbinės lempos. Kasparas staiga suprato, kad žemė po jo kojomis veikiausiai vibruoja nuo šimtų hidraulinių drenažo siurblių.

Gilų jų bosą kartkartėm pertraukdavo šaižesni pokšėjimai, aštrūs it sprogimai. Prie Nacionalinio banko ant plūduriuojančios platformos darbavosi kelios grupės vyrų oranžiniais saugos drabužiais. Darbininkai poliakale kalė į dugną lakštinius polius.

Iš masyvaus stiklo pluošto katerio žemu falšbortu išlipo viena oranžinė žmogysta ir ėmė spėriai kilti šlaitu, tarytum liepsna benzino paviršiumi. Kasparas leidosi bėgti.

Bėgant pro katerio vairuotoją, šis neramiai sužiuro į Kasparą. Vyro veido spalva buvo it šviežiai virtų burokėlių, o akys priminė du turkius, Kasparas parodė į savo uniformą, vyras linktelėjo galvą.

Pasiekęs darbininkų pašiūrę, sukaltą ant paties šlaito, prie namo sienos, sudariusios dalį Karališkojo teatro griuvėsių, nuo žmogystos jis atsiliko tik viena minute. Laiptais užlipo be jokio garso. Durys buvo neužrakintos, Kasparas įėjo vidun.

Viduje tvyrojo drėgmė. Oras buvo troškus, drėgnas ir neperregimas it turkiškoje pirtyje. Teškantis vanduo užgožė jo žingsnius ir tylų durų užrakto spragtelėjimą. Dievai turi silpnybę saunoms. Gurdžijevas vienuolyne Prancūzijoje buvo įsirengęs turkišką pirtį. Valamo vienuolyne Suomijoje – trys saunos. Nevskio cerkvėje Plačiojoje gatvėje – rusiška pirtis. Šamanai taip pat turi pirteles.

Pro garų tumulus skverbėsi šviesa. Žmogysta koridoriaus gale vilkosi kombinezoną.

Ji žingtelėjo atgal nugara į jį. Tai buvo moteris.

Neatsisukdama ji pasiėmė rankšluostį ir žengė į dušą. Kasparas lėtai nusekė paskui.

Patalpoje buvo šeši dušai. Iš jų visų bėgo karštas vanduo. Garai buvo tokie tiršti, kad net degino gerklę. Iš pradžių Kasparas

jos neįžiūrėjo. Staiga moteris atbulomis išžengė iš dušo. Ji muilinosi ilgu lenktu mediniu šepečiu. Metodiškai. Po truputį dingo po plonu putų sluoksniu. Tada žengė atgal į garų kamuolį ir visiškai pranyko, dingo.

Kasparas nejudėjo. Vanduo liovėsi bėgti. Ventiliacijos sistema sutraukė garus. Patalpoje nieko nebuvo.

Jis pajuto švelnų it glamonė prisilietimą. Iš nugaros jam apie kulkšnis apsivijo rankšluostis. Staigus trūktelėjimas išvertė iš kojų.

Kasparas spėjo rankomis prisidengti veidą, bet vis tiek griuvo skaudžiai. Tik vargais negalais įstengė atsisėsti.

– Ne ten pataikei?

Rankoje ji laikė sunkų lenktą šepetį.

Ir tada ji atpažino jį. It gavusi smūgį žengė atatupsta. Nuo šlapių plaukų jai per veidą varvėjo vanduo, vieną akimirką ji priminė paskenduolę. Po to atgavo savitvardą.

– Turiu su tavim pasikalbėti, – tarė jis.

– Apie tai negali būti nė kalbos.

Į duris kažkas pasibeldė.

– Ten žurnalistai, – pasakė Kasparas. – Jie mina man ant kulnų.

Ji dar labiau išblyško.

– Koks tavo telefono numeris? – paklausė jis. – Adresas?

– Viskas baigta. Baigta visiems laikams.

– Aš visai kitas žmogus. Naujai gimęs. Viskas pasikeitė.

Ji iššiepė dantis. It žvėris. Padėtis ėmė slysti jam iš rankų.

– Aš pulsiu į spaudos glėbį, – tarė Kasparas. – Papasakosiu viską. Apie beprotišką ilgesį. Apie tai, kaip įveikiau ginkluotus sargybinius. Šunis pėdsekius. Elektros tvoras. Kad perduočiau tau gyvybiškai svarbią žinutę. Apie tai, kaip išmetei mane lauk.

Iškvietei budelius. Atsidursime pirmuosiuose laikraščių puslapiuose.

Jos akys išsiplėtė iš nuostabos.

– Tu tai padarysi, – pasakė. – Tikrai padarysi.

– Duok man pusvalandį. Tik pusvalandį.

Kombinezono kišenėje moteris susirado dailidės pieštuką. Kasparas ištiesė jai loterijos bilietą. Rašant jos rankos lengvai virpėjo.

Į duris pasigirdo smūgiai. Ji pirma jo perėjo dušo patalpą ir atidarė duris, kurių jis nebuvo pastebėjęs. Jie pateko į siaurą koridorių, dar vienos durys vedė laukan, ten, kur kažkada buvo Tordenskjoldo gatvė. Už jų nugarų kažkas atrakino duris.

Iki šiol moteris kruopščiai vengė prie jo prisiliesti. Dabar jam prie skruostikaulio lyg peilį iššokančia geležte ji priglaudė nusmailintą pieštuko galą.

– Pusvalandis, – sušnypštė. – Po kurio daugiau niekad tavęs nematysiu.

16

Nuo paskutinių nakties akimirkų iki ryto brėkšmos – dvi šalčiu alsuojančios valandos, pavojinga juodoji skylė, Kasparas į ją nepateko, spėjo į paskutinį naktinį autobusą. Lanku apėjęs gamyklų teritorijas, jis rymojo prie tvoros. Visi gyvi padarai palieka atgarsį, Kasparas nieko panašaus negirdėjo. Iki jo išsiuntimo iš šalies buvo likusios dvi valandos, jam reikėjo pavalgyti ir pamiegoti, jis to nepadarė. Buvo persirengęs namelyje ant ratų rasta sportine apranga.

Manieže jis įjungė grotuvą, kuriame tebebuvo Richterio kompaktinė plokštelė, ir lempelę natoms ant fortepijono.

Ėmė daryti pusiausvyros pratimus. Šiuos pratimus – nė karto nepraleidęs – jis atlikdavo kiekvieną rytą jau trisdešimt metų. Iš pradžių klasikiniai baleto pratimai prie skersinio – plastiški, matematiškai apibrėžti, vertikalūs judesiai. Po to ilgi, sklandūs, *legato* štrichu atliekami pratimai aplink maniežą. Galiausiai pratimai su klouno batais. Siūtais specialiai jam. Penkiasdešimt ketvirto dydžio. Pakankamai dideliais, bet pernelyg nerėžiančiais akių.

Pusiausvyra ir malda susideda iš dviejų skirtingų polių. Įtempus raumenis ir sutelkus dvasines pastangas, užplūsta lengva ramybė, kuriai apėmus susitinkama su savimi.

Malda gimė spontaniškai, iš pradžių atkartojo širdies plakimą, tačiau netrukus turėjo išsilaisvinti, tapti savarankiška. Kasparas pajuto dėkingumą. Jis buvo gyvas. Turėjo kūną. Turėjo plokštelę su Richterio atliktu Bacho ciklu *Gerai temperuotas klavyras*. Dvi valandas. Ir svarbiausia – telefono numerį. Pravertas duris, vedančias jos link.

Kažkur buvo ir jo laukianti publika. *Publika – tai pusė manęs,* – yra pasakęs garsusis šveicaras klounas Grokas. Atsisukęs į žiūrovų vietas, Kasparas ištiesė rankas tarsi juos apkabindamas. Jis mylėjo juos visus. Net ir dabar, kai jų čia nebuvo.

Vis dėlto žiūrovų būta. Erdvė priešais nebuvo tuščia.

Daugumos cirko maniežų akustika sausa, nes garsus numarina maniežo pagrindą dengiantis smėlis ir palapinės skliautai. Kiekvieno klouno muzikanto laukia sunkus, slegiantis gyvenimo uždavinys – priversti maniežą suskambėti. Tačiau šis maniežas buvo kitoks. Sienos buvo iš tuščiavidurių faneruotų plokščių, jos sugėrė žemus tonus, todėl patalpa buvo pilna horizontalių garso atspindžių. Šioje erdvėje Kasparas visada orientavosi it šikšnosparnis, taip pat ir dabar.

Jis išjungė grotuvą, atbulomis pasiekė stulpą su elektros jungikliais ir uždegė šviesą.

Viduje buvo du žmonės. Pirmasis, vyras su klausos aparatu, tarsi nė nebūtų pakilęs iš savo vietos, sėdėjo prie avarinio išėjimo. Antrasis, aukštas šviesiaplaukis, ištiesęs rankas grakščiai leidosi tarpu tarp eilių.

– Man garbė susipažinti. Pirmą kartą jus pamačiau dar būdamas vaikas. Nuo tada stebiu jūsų pasirodymus.

Kasparas žengtelėjo į šalį ir atsirėmė į fortepijoną. Taip, kad šis skirtų jį nuo abiejų vyrų.

– Atnešėme džiugią žinią, – tarė šviesiaplaukis. – Atstovaujame ne pelno siekiančio fondo valdybai. Šis fondas artistams skiria garbės premijas. Valdyba nusprendė apdovanoti jus dvidešimt penkių tūkstančių kronų premija.

Kasparas sugraibė fortepijono dangtį. Iš penkiolikos kilogramų dalbergijos medienos, su žalvario krašteliu, aštriu it senovinės duonos pjaustyklės ašmenys.

Ant fortepijono išdygo krūvelė tūkstantinių.

– Koks tai fondas?

– Valdyba norėtų likti nežinoma. Jums reikėtų pasirašyti.

Ant banknotų atsirado popieriaus lapas. Be jokių rekvizitų. Kasparas užsidėjo akinius. Pakėlė popieriaus lapą taip, kad skaitydamas matytų abu vyrus.

Tai buvo oficialus pareiškimas, kuriame jis teigė, jog balandžio mėnesį, kai mokė KlaraMariją, mergaitė buvo žvali ir sveika, be jokių kūno sužalojimų.

– Ar galėčiau sužinoti fondo adresą, – paklausė Kasparas, – kad galėčiau atsiųsti bilietų į premjeras?

Šviesiaplaukis papurtė galvą.

Kasparas susirado reikiamus fortepijono klavišus. Paskambino Bacho choralą *Jėzus lieka mano džiaugsmas*. Galima tik žavėtis blaiviu Bacho realybės suvokimu. Grodamas ir kurdamas muziką jis niekada nepamiršo, jog iš jos turi pragyventi. Jis buvo pasiekęs pusiausvyrą. Visi talentai sutelkti, o giliai viduje – visiškos ramybės taškas. Žinojimas, jog reikia pasirūpinti sočiu rytojumi, kad ir kas vyktų dabar.

Ir vis dėlto. Melodija vijosi Kasparui apie pirštus. Skambant tokiai muzikai, neįmanoma melagingai prisiekti. Galima tik prisipažinti mylint.

– Domiuosi numerologija, – tarė Kasparas. – Kvantine numerologija. Niekada nepasirašau, jei data nelyginė.

Šviesiaplaukis nusišypsojo.

– Galbūt trūksta penkiolikos tūkstančių, – pasakė.

– Galbūt.

Ant fortepijono atsirado dar vienas pluoštelis banknotų.

– Ne, kažkodėl nepadėjo, – tarė Kasparas.

Šypsena šviesiaplaukio veide ištirpo. Vyras su klausos aparatu pakilo iš savo vietos.

Kasparas nejudėdamas, tik pirštais atvertė fortepijono dangtį. Atrėmė jį į natų laikiklį.

– Vis tiek pasilikite juos sau, – tarė šviesiaplaukis.

Abu vyrai pasuko prie išėjimo. Kasparas lėtai užvožė dangtį. Nusekė jiems iš paskos.

Jie buvo įėję pro vartus geležinkelio pusėje. Grandinė buvo perkirpta metalo žirklėmis ir voliojosi žolėje. Už vartų stovėjo BMW. Ilgas, žemas, sodriai mėlynos, dabar jau prašviesėjusio dangaus spalvos.

Kasparas atidarė automobilio dureles. Vyrai įsėdo vidun. Vyras su klausos aparatu neatitraukė nuo Kasparo akių.

– Jis į mane spokso, – tarė Kasparas.

– Jūsų veidas žinomas. Ernstas tokiems jaučia silpnybę. Ir atviras. Koks būna žmogaus, kuris niekada nieko nenuskriaudė.

Automobilio durelės užsitrenkė. Šviesiaplaukis atidarė langą.

– Mes jums mokame už tai, – paaiškino jis, – kad liautumėtės skambinėti. Į mokyklą ir visur kitur.

Arlekinas gali sugerti galybę pažeminimų. Neišdidaus neįžeisi. Arlekinas buvo idealas. Tik dar labai tolimas.

– Už premiją planuoju įsigyti Džonio Reimaro smurfų šou

kapitalo dalį, – tarė Kasparas. – Man reikės žmonių. Vilkėsiančių smurfų kostiumus. Jūs galėsite eiti tiesiai į sceną. Tik duokit žinutę. Kai atsidursite gatvėje.

Langas užsidarė, automobilis pajudėjo iš vietos. Kasparas nusilenkė ir atidavė pagarbą.

Tai buvo mažiausia, ką galėjo padaryti. Tai būtų padaręs ir Bachas. Už keturiasdešimt tūkstančių.

17

Virpančiomis kojomis Kasparas grįžo atgal. Paėmęs už maniežo durų rankenos, išgirdo automobilį, universalą *Ford Granada*.

Įėjo vidun, išjungė grotuvą, susirinko pinigus, išjungė šviesą, išėjęs užrakino duris.

Pasiekti namelio ant ratų niekaip nebūtų spėjęs, todėl įbėgo į arklides, pagriebė patalynę ir kopėčiomis užsiropštė į pastogę. Sudribęs ant pastogės grindų, įtraukė kopėčias ir užtrenkė angos dangtį.

Pastogė tęsėsi virš viso pastato. Visa erdvė tarp nuožulnių pastogės sienų, išskyrus siaurą praėjimą palei stogo šlaitą, buvo užgrūsta sulankstytu brezentu, iš kurio kartu su plieno ir medžio karkasais buvo pastatomos dvi vidutinio dydžio cirko palapinės. Galinėje pastato sienoje, prie pat pastogės grindų, rikiavosi nedideli langeliai, pro kuriuos Kasparas galėjo matyti namelį ant ratų.

Prie namelio stovėjo šeši vyrai ir Dafis, visi civiliais drabužiais. Miorkas, porelė vienuolių iš Užsieniečių reikalų skyriaus

ir trys meistrai su išsipūtusiais juodais portfeliais. Vienas iš jų laikė keturis stovus su lempomis.

Jie pasibeldė į namelio duris, nors puikiai žinojo, kad Kasparo viduje nėra. Kasparas matė Dafį protestuojant. Valdytojas vilkėjo Kasparo dar nematytą paltą. Paltas buvo iš kupranugario vilnos, rėksmingas, kaip tikro ekshibicionisto, jis būtų tikęs reklamos agentūros direktoriui. Vyrai atidarė namelio duris su spynų atrakinimo įrankiu, Dafis veikiausiai buvo atsisakęs duoti jiems raktą, jis įsibrovė vidun paskui meistrus, po akimirkos jie išvedė jį laukan.

Kasparas susitaisė iš brezento guolį ir užsitraukė antklodę.

Vienuoliai išėjo laukan ir atsisėdo ant suoliuko. Meistrai į antrąją elektros skydinę jungė lempų maitinimo kabelį. Kasparas nusistatė rankinio laikrodžio žadintuvą. Išsitraukė telefoną. Loterijos bilietą su Stinės paliktu įrašu. Surinko jos numerį.

Stinė atsiliepė iš karto. Jai taip ir nepavyko užmigti, tačiau jos balse nebuvo justi nė šešėlio nuovargio.

Kasparas žvelgė į namelį. Meistrai viduje uždegė lempas. Balta ryški šviesa skverbėsi pro namelio langines.

– Gal galėtume susitikti pas tave? – paklausė Kasparas. – Pas mane dirba meistrai.

– Ne, susitikime viešoje vietoje. Ten, kur būtų kitų žmonių.

Jis nurodė jai adresą.

– Ar ten galima tikėtis privatumo?

– Tai maža kavinukė.

– Aštuntą valandą, – tarė ji.

Ir padėjo ragelį.

Kasparas surinko taksi kvite nurodytą telefono numerį. Už trisdešimties metrų nuo jo, priglaudęs prie ausies telefoną, iš namelio išėjo Miorkas.

– Papasakokit man apie Kainą, – tarė Kasparas.

Iš pradžių tvyrojo tyla.

– O ką už tai gausiu? – paklausė pareigūnas.

– Informacijos apie mergaitę.

Tyloje Kasparas girdėjo pašnekovą vertinant jų abiejų turimas kortas.

– Nuo 2006-ųjų Europolas vertina nusikalstamumą Europoje. Pastebėta, kad tarptautinio nusikaltėlių tinklo struktūra nebe hierarchinė, o ląstelinė, viena ląstelė nepažįsta kitų. Tačiau kažkuriame taške visos gijos susieina. Kainas ir yra tokia vieta. O ką žinote apie mergaitę?

– Užvakar ji pas mane lankėsi. Ją lydėjo pora suaugusiųjų. Ji sako, kad ją pagrobė. Jie važinėja vogtu *Volvo*. Nuo to karto jos nebemačiau.

Pro langą Kasparas matė Miorką duodant ženklą vienam iš vienuolių. Jis žinojo, jog dabar jie mėgins susekti, iš kur skambinama. Kasparas nutraukė ryšį.

Jis įsitaisė brezento guolyje. Žinojo, kad būtų buvę saugiau pasislėpti žmonių minioje. Tačiau tam nebeturėjo jėgų. Jam reikėjo išsimiegoti. Kasparas užsimerkė. Ėmė niūniuoti vakaro maldą. Kartodamas *Širdis, burna, poelgis, gyvenimas* pagal Bacho kantatos *BWV 147*, kurią Kasparas mėgo labiausiai iš visų Miulhauzeno laikotarpio kantatų, melodiją. Šiuo gelbėjimosi vamzdžiu Kasparas nučiuožė į miego glėbį.

Miego prieigose sėdėjo KlaraMarija. Taip, kaip sėdėjo tada, kai jis išvydo ją antrą kartą.

ANTRA DALIS

1

Tąkart buvo naktis, tamsi sielos naktis. C. F. Richo gatvėje nebuvo nė gyvos dvasios, namuose, už užuolaidų, ramiai miegojo tėvai ir jų raudonskruosčiai vaikučiai, jo publika, nė neįtarianti, kad čia, už lango, sustiręs nuo šalčio ir neturėdamas už ką parvažiuoti taksi, Kasparas Kronė eina savo *via dolorosa**, pirmą kartą per dešimt metų pralošęs pokerį.

Pokeris visada buvo mėgstamas Kasparo žaidimas, gilus, sudėtingas, kaip kad Bacho muzika. Užtikrinta ir ritminga pokerio partija trunka tiek, kiek vienas Bacho mažųjų choralų, Bachas būtų buvęs puikus pokerio lošėjas, tik per darbus tam neturėjo laiko. Parašė daugiau nei pusantro tūkstančio kūrinių, kurių daugelį perdirbinėjo iki pat mirties.

Kasparas lošė pokerį visose didžiosiose sostinėse, tačiau tinkamiausia vieta jam visada buvo lošimo namai Kopenhagoje, Frederiksbergo rajone, C. F. Richo gatvėje. Apsaugininku čia dirbo ne Užsienio legiono karys ar žudikas maniakas, o buvęs

* Kančios kelias (*it.*).

boksininkas cukrinių runkelių dydžio kumščiais. Čia, lyg sodų bendrijoje, visi vieni kitus pažinojo. Lošėjai buvo taip susikaupę, lyg repetuotų su Danijos radijo simfoniniu orkestru, visi vyrai ir moterys palinkę prie savo natų.

Tačiau tąnakt Kasparui nesisekė, galiausiai pralošė ir savo *Saabą*, it suakmenėjęs atidavė automobilio raktelius, išdidumas neleido jam pasiskolinti pinigų taksi. Važiuodamas autobusu per mišką, jis dar kartą mintyse perkratė to vakaro lošimą, bet neaptiko jokių klaidų ir niekaip negalėjo suprasti tokios baigties.

Išlipęs ir perėjęs į kitą Pajūrio plento pusę, savo namelyje ant ratų pamatė degant šviesą. Puslankiu prisėlino artyn, šviesa mirgėjo, it viduje būtų degusi ugnis. Traukdamas iš po laiptų vandentiekio vamzdį, atpažino skambesį, tai buvo Es-dur tonacija, džiugi, žaisminga, nerūpestinga, tokia kaip Bacho *Trio sonatos Es-dur* pirmoji dalis, Kasparas grąžino vamzdį į vietą ir įėjo vidun.

KlaraMarija stovėjo nugara į jį. Ji buvo įkūrusi krosnelę ir stypsojo priešais mirguliuojančias žarijas. Liepsnelių atšvaitai plazdėjo jai ant veido, mergaitė neatsisuko.

– Tu mane radai, – tarė ji. – Papasakok, kaip.

– Nubraižiau apskritimą, – atsakė jis.

Buvo rytas po jų pirmojo susitikimo, per kurį mergaitė dingo prie Bagsverdo ežero.

Kasparas miegojo vos porą valandų, pabudęs išsitraukė stambaus mastelio žemėlapį. Stinės skriestuvą. Įsmeigęs adatėlę į ežero pakrantę, ten, kur išleido KlaraMariją, nubrėžė penkių kilometrų spindulio apskritimą. Galbūt mergaitę ir nusivežė automobiliu, bet iš pradžių ji tikrai buvo nusiteikusi eiti pėsčiomis.

Joks paprastas vaikas, išleistas kažkur Bagsverdo priemiestyje, nesiryžtų eiti penkių kilometrų antrą valandą nakties keturių laipsnių šaltyje. KlaraMarija nebuvo paprastas vaikas.

Apskritime atsidūrė Bagsverdas, Liungbiu, dalis Vangedės, kraštelis Gentoftės, pietinė Virumo, Furesės ežero ir Hareskoubiu dalis, lopinėlis Gladsaksės. Buvo septynios ryto, Kasparas paėmė smuiką ir sugriežė Bethoveno opuso Nr. 131 pradžią. Šis kūrinys prasideda tamsoje skambančia fuga, tačiau laipsniškai veržiasi į šviesą ir pakyla iki pat rojaus. Prabrėškus rytui ir prasidėjus darbo dienai, Kasparas paėmė telefoną.

Rengėsi skambinti Socialinės apsaugos ministerijai, tačiau dar nespėjęs surinkti numerio, laikydamas ragelį rankoje staiga išgirdo save iš šalies. Vienišas pusamžis vyras ieško mažų mergaičių, negalėdamas – net ir sau pačiam – paaiškinti, kodėl. Jo kortos buvo prastos, o priešininkai stiprūs. Kasparas padėjo ragelį ir paėmė du paskutinės savo kompaktinės plokštelės egzempliorius. Tai buvo solo partitų ir sonatų, kurias jis įgrojo Marijos vienuolyne netoli Liubeko, įrašai. Išėjęs laukan sėdo į automobilį ir pasuko į Griondalio parko gatvę. Į Blafo cirką. Pas Sonją.

Sonja pradėjo nuo nulio. Kasparas pažinojo ją nuo tada, kai juodu buvo dar visai jauni. Tada ji vaidino *Sans Souci* varjetė Koldinge ir pasirodydavo *Damhuso smuklėje,* kuriai tuo metu vadovavo Stefansenų šeimos dinastija. Vos ją sutikęs Kasparas išgirdo jos vidinę jėgą. Jos viduje gaudė variklis, be jokio atilsio veikiantis tol, kol perdega, šis garsas padeda savo būtimi nusivylusioms asmenybėms atpažinti vienai kitą. Sonja desperatiškai siekė praturtėti. Ji paliko maniežą, baigė ekonomikos studijas ir galiausiai vėl grįžo prie cirko. Triaukščiame pastate

Griondalio parko gatvėje dirbo keturi šimtai žmonių, čia buvo įsikūrusi keturių cirkų, keleto varjetė ir teatrų administracija, bilietų pardavimo agentūra, reklamos biuras, kuriam pavykdavo atlikti tai, kas visiems kitiems po Stokmaro, piešusio žymiuosius cirko plakatus šeštajame dešimtmetyje, buvo ne pagal jėgas, ir audito bendrovė. Visa tai priklausė Sonjai.

Ji buvo šiek tiek vyresnė už Kasparą. Kiek aukštesnė ir sunkesnė. Turėjo tris vaikus. Buvo ištekėjusi už nuostabaus vyro, brandžios, gyvybingos C-dur tonacijos asmenybės, skambančios panašiai kaip paskutinė Mocarto simfonija. Be vyro, turėjo ir meilužių.

Prieš dvidešimt metų Sonja su Kasparu buvo pora, o išsiskyrę niekada nenustojo bendrauti ir neketino nutraukti ryšio, kol mirtis juos išskirs. Kai kuriems žmonėms PoniaViešpats skiria gyvenimo palydovą, Bramsui tai buvo Klara Šuman, Mocartui – klarnetininkas Antonas Štadleris, lyg amžinas daniško biliardo su kėgliais partneris, galbūt tai turi kažką bendra su tuo, ką vadiname meile.

Sonjos biuras buvo panašus į Krašto apsaugos dalinio vadavietę Vedbeke, kur Kasparas ne kartą rengė pasirodymus, kariškiams patinka klounai, Hitleris buvo du kartus asmeniškai susitikęs su šveicarų klounu Groku. Čia viskas turėjo savo vietą, o nurodymai buvo vykdomi nesvarstomi. Ant palangės stovėjo dideli kariniai žiūronai, pro juos Sonja mėgo stebėti priešais esančią cirko aikštę Belahojaus rajone. Ant rašomojo stalo rikiavosi keturi telefonai, itališkų pusryčių likučiai ir pusė butelio *Brunello* vyno. Kasparas patiesė priešais Sonją atsineštą žemėlapį, kompaktinę plokštelę ir papasakojo, ko atėjęs.

Sonja pavartė plokštelę.

– Mažos mergaitės tavęs niekada netraukė, – tarė ji, – tau

įdomios tik subrendusios moterys. Taigi įdomu, kuo ji tave sudomino: talentu, pinigais?

Ne Kasparas paliko Sonją, ir ne ji paliko jį. Jie abu tai žinojo.

Tuo metu ji turėjo butą Karaliaus Jurgio gatvėje. Paskutinę naktį prieš jiems išsiskiriant jis pabudo antrą valandą nakties nuo ypatingos miesto atmosferos, atrodė, lyg galvoje ir širdyje kas dilgsėtų, Kasparas atsisėdo ir ėmė niūniuoti *arpeggio* pasažą iš Bacho kūrinio *BWV 4 Kristus pančiuose mirties.* Danų mistikas Martinas yra pasakęs, jog Frederiksberge įmanoma gyventi tik be paliovos meldžiantis.

Sonja jau buvo pabudusi, jie buvo ką tik įžengę į trečiąją dešimtį, jis nežinojo, kaip tai įvardyti, tačiau suprato, abu suprato, jog įsileido vidun vėją, kurį nuramdyti bus labai sunku.

– Mums nepavyks, – tarė ji. – Greitai norėsiu turėti vaikų, šunį, kalę, degantį židinį ir galimybę išjungus klausos aparatą ramiai pripažinti, kad geriau jau nebebus girdėti.

Jis išlipo iš lovos ir apsirengė. Ji palydėjo jį iki durų. Judėjo nesidrovėdama – ir tada, kai buvo nuoga, ir apsirengusi, ir apskritai eidama per gyvenimą.

– Jei jau esi tikintis, – tarė ji, – gal galėtum pasimelsti ir paprašyti mums pagalbos?

– Prašyti negalima, – atsakė jis. – Bent jau ne kitų natų. Gali nebent melsti, kad kiek įmanoma geriau sugrotum tas, kurias esi gavęs.

Puiki atsisveikinimo replika oriai paliekant sceną, paplūdęs ašaromis jis išėjo į naktį, jautėsi it dainuodamas Votano ir Brunhildos atsisveikinimo ariją. Paskui išaušo rytas, ir jis suprato, kad nei patekėjus saulei, nei nusileidus uždangai tikra meilė niekur nedingsta. Dabar buvo praėję dvidešimt metų,

bet nei džiaugsmas dėl to, jog ji egzistuoja, nei sielvartas dėl to, jog jų santykiai neišaugo į šį tą daugiau, taip ir nesusilpnėjo.

Kasparas uždėjo rankas ant priešais jį gulinčio miesto plano.

– Aš visada ko nors ieškau, – tarė jis.

– Ar ji tai turi?

Jis papurtė galvą.

– Jai devyneri. Bet ji nutuokia, kur būtų galima tai rasti.

Daugiau ji nebeklausinėjo. Prisitraukė artyn vieną iš telefonų ir padavė jam porą ausinių, kad galėtų klausytis pokalbio.

Iš stalčiaus ištraukė krūvą žalių knygų.

– Čia leidyklos *Mostrup* išleisti savivaldybių įstaigų katalogai, mums reikia Kopenhagos apskrities įstaigų.

Ji atsivertė vieną iš knygų ir kalbėdama rašėsi reikiamą informaciją. Apskritimu apibrėžtoje žemėlapio teritorijoje buvo dvi vaikų namų įstaigos.

– Negalime skambinti tiesiogiai, nes norima informacija asmeninė ir konfidenciali, todėl jie kategoriškai atsisakys ją suteikti. Pirmiausia turime skambinti į Kopenhagos apskrities Socialinės ir sveikatos apsaugos skyrių. Kokia bus mūsų istorija?

Kasparas įsiklausė, reikiami melai, kaip ir pasirodymų manieže idėjos, gimsta kažkur mus supančioje visatoje.

– Po vaidinimo radome nedidelę rankinę. Iš brokato. Puoštą plunksnomis. Tokią, kokias mėgsta mažos mergaitės. Vaidinimas buvo labdaringas. Skirtas vaikų namams. Ant rankinės yra vardas – *KlaraMarija*. Norėtume grąžinti rankinę paštu. Gal būtų įmanoma sužinoti adresą?

Sonja surinko numerį. Moteris kitame laido gale buvo labai maloni. Kasparas girdėjo jos gebėjimą užjausti vaikus ir suaugusiuosius. Kaip ir daugybę kartų anksčiau, jį užplūdo noras

gyventi pasaulyje, kuriame daugiau galios turėtų moterys. Diena buvo šilta, moteris buvo atsidariusi langą...

– Deja, – tarė ji, – Iš keturiasdešimt septynių vaikų nėra nė vieno, vardu KlaraMarija. Galbūt ji gyvena su globėjais?

Ant Sonjos lapelio Kasparas užrašė: *Virtuvės šeimininkė.*

– Ten turėtų dirbti virtuvės šeimininkė.

– Gali būti, jog ji gyvena vienoje iš savotiškų šeiminių bendrijų, į kurias suburiami vaikai, duosiu jums globos namų asociacijų telefono numerius.

Kasparas atpažino garsą, sklindantį pro atdarą langą kitame laido gale. Tai buvo Glostrupo garsas. Kasparas atsistojo ir Sonjai per petį pažvelgė į įstaigos adresą. Kopenhagos apskrities Socialinės ir sveikatos apsaugos skyrius buvo įsikūręs Kopenhagos apskrities administracijos pastate Glostrupe.

– Dešimt telefono numerių! – sušuko Sonja.

– Ne su tėvais gyvena keturiolika tūkstančių vaikų. Taip pat duosiu jums internatinių mokyklų telefono numerius, juos sunku rasti surašytus vienoje vietoje, paprastai jie nurodomi atskirai konkrečių savivaldybių įstaigų sąrašuose.

Sonja penkiolika minučių skambino sužinotais telefono numeriais ir rašėsi informaciją. Kasparas sėdėjo netardamas nė žodžio. Sonja padėjo ragelį. Nustūmė nuo savęs telefoną.

– Aštuoni tūkstančiai vaikų. Dveji vaikų namai, aštuoniolika globėjų, trys internatinės mokyklos ir viena vaikų ligoninė. Niekur nėra KlaraMarijos.

– Galbūt ji gyvena mums nežinomo pobūdžio, kitaip registruotoje institucijoje?

Sonja dar kartą paskambino į Kopenhagos apskrities administraciją. Pasikalbėjo su moterimi. Padėjo ragelį.

– Visos privačios įstaigos gauna apskrities paramą arba vienaip ar kitaip patenka į apskrities administracijos priežiūrą, todėl taip pat yra įtrauktos į apskrities administracijos turimus sąrašus. Vienintelė išimtis, ypač po rugsėjo vienuoliktosios, – įstaigos, įvardytos kaip galimi teroro išpuolių objektai. Jų telefono numerius ir adresus gali nurodyti policija. Tačiau ši moteris nemano, jog mums rūpimoje teritorijoje esama tokių įstaigų.

Kasparas atsistojo. Jie pasiekė liepto galą. Tada vėl atsisėdo.

– Pabandyk paskambinti policijai.

Sonja paskambino į Kopenhagos policijos skyrių. Jos skambutis buvo peradresuotas tris kartus, kol galiausiai atsiliepė jos amžiaus moteris. Moters balsas kažką slėpė, bet argi tai nebūdinga mums visiems? Ji apgailestaudama pranešė, kad jų minimoje teritorijoje nėra jokių policijos saugomų įstaigų. Langas kitame laido gale taip pat buvo atdaras, moteris padėjo ragelį.

Sonja palydėjo jį iki durų. Biuras buvo toks didelis, kad iki išėjimo buvo geras kelio galas. Moteris padavė Kasparui jo korespondenciją, tarp laiškų buvo vienas vokas su langeliu. Kasparas šiek tiek nenoriai jį atplėšė, pasąmoniniai dalykai į mūsų būtį dažnai įsiveržia laiško – neretai atsiųsto voke su langeliu – pavidalu. Laiškas buvo nuo Maksimiliano, viduje buvo A4 formato lapas su moters vardu, pavarde ir adresu. Iš pradžių Kasparas nieko nesuprato, apvertęs voką pamatė, jog jis antspauduotas centriniame pašte Bernstorfo gatvėje šios dienos data. Tada susivokė. Maksimilianas gavo duomenis iš Centrinio motorinių transporto priemonių registro. Kasparas užsidėjo akinius, išrašas buvo atspausdintas iš vienos iš didžių-

jų draudimo bendrovių duomenų bazės, šios bendrovės dabar turėjo priėjimą prie Centrinio motorinių transporto priemonių registro ir Mokesčių inspekcijos duomenų bazių. Leidus laisviau jungtis prie didžiųjų registrų, danai dar labiau suartėjo, greitai visi apie visus žinosime viską.

Maksimilianas specialiai išsiuntė laišką iš centrinio pašto, norėdamas, kad žinia kuo greičiau pasiektų Kasparą. Jis perskaitė moters vardą.

– Andrėja Fink, – paklausė. – Ar šis vardas mums ką nors sako?

Sonjos veidas sustingo.

– Taip prisistatė ta moteris, – atsakė. – Iš policijos. Toji, su kuria ką tik kalbėjau.

Kasparas grįžo prie stalo, atsisėdo, užsidėjo ausines.

– Dabar, – tarė jis, – būsime sutuoktinių pora. Vienišiams pasaulyje nesaugu.

Sonja surinko numerį.

– Čia vėl aš. Skambinu kartu su savo vyru. Nė vienoje vietoje nėra mergaitės, vardu KlaraMarija.

– Ir kaip, jūsų manymu, aš galėčiau jums padėti?

Moters balsas slėpė c-moll tonacijos liūdesį, susijusį su vaikais, moteris neturėjo vaikų, A-dur perfekcionizmas nebuvo sušvelnėjęs. Bėgant metams žmogus į savo garsų sistemą įjungia ir kitoje kvintų rato pusėje esančią tonaciją, šis procesas yra garsinis dalyko, kurį vadiname branda, atitikmuo. Moters atveju kažkas kliudė šiam procesui.

– Mudu su žmona, – tarė Kasparas, – sutikome mergaitę po pasirodymo. Ji mums abiem paliko didį įspūdį. Ir trims mūsų vaikams.

Sonja užsimerkė. Tarp didžiųjų pokerio lošėjų nedaug moterų. Jokiai moteriai nepatiktų blefuoti, kaip kad jis darė dabar, apsimetant, jog rankoje – karališkoji širdžių eilė, kai priešininkas žaidžia garbingai, o turimos kortos skystos it iš kubelių virtas sultinys.

– Visam mūsų penketukui, – tęsė jis, – šovė mintis – galbūt beprotiška, – kad galėtume suteikti mergaitei naujus namus.

Iš pradžių stojo tyla. Kasparas įsiklausė į pro pašnekovės kabineto atvirą langą sklindantį transporto triukšmą. Už lango buvo vandens telkinys, arčiau nei kad prie Kopenhagos policijos skyriaus. Buvo girdėti ir eismas per tiltą, per du tiltus. Pasigirdo važiuojančio automobilio sirena, Doplerio efektas* padėjo Kasparui nustatyti apytikslį artimesnio tilto ilgį. Tai galėjo būti Knipelio tiltas. Moteris krenkštelėjo.

– Sutarčių su įstaigomis, – tarė ji, – sąlygos priklauso nuo to, kaip mes vertiname galimą grėsmę. Pavyzdžiui, kalbant apie diplomatų vaikus galiotų griežtesni saugumo reikalavimai.

– Aš klounas, – tarė jis. – Ar mano balsas jums panašus į teroristo?

– Aš nežinau, koks turėtų būti teroristo balsas. Sakoma, kad Neronas mėgo cirką. Taip pat ir Elagabalas.

– Gal galėtume pas jus užsukti? – paklausė Kasparas. – Tada įsitikintumėte, jog esame patikimi.

– Paskambinkite rytoj.

Ji padėjo ragelį.

Kasparas paėmė popieriaus lapą, išsitraukė parkerį. Nupiešė Knipelio tiltą. Ilgąjį tiltą. Karališkąją biblioteką, Nacionalinį

* Doplerio efektas – šiuo atveju garso bangų dažnio poslinkis judant klausytojui arba bangų šaltiniui (čia ir toliau – *vertėjos pastabos*).

muziejų, naująjį Karališkosios bibliotekos priestatą, vadinamą Juoduoju deimantu. Padėjo kryželį šalia ministerijos pastato Kristiano prieplaukoje. Pastūmė popieriaus lapą Sonjai.

– Koks policijos padalinys yra šioje vietoje?

Sonjos viduje suskambo nerimas.

– Policijos saugumo ir žvalgybos tarnyba, – atsakė ji. – Dauguma jos darbuotojų dirba Gladsaksės policijos nuovadoje, tačiau dalis administracijos įsikūrusi Kristianborgo rūmų saleléje. Jie tvirtina cirko saugumo planus, kai rengiami iškilmingi pasirodymai Karališkosios šeimos ir vyriausybės nariams.

Kasparas paėmė nuo palangės žiūronus. Pasiskolino vyniojamojo popieriaus, lipniosios juostos ir supakavo vieną kompaktinę plokštelę. Sonja nieko neklausinėjo.

– Turi eiti vienas, – tarė ji. – Aš palikau maniežą.

Kasparas pasisuko eiti, ji pastojo jam kelią.

– Turiu daugiau nei tu, – tarė. – Turiu vaikų. Namus. Tvarkingas sąskaitas. Daugiau meilės. Kalbant apie laimingą paprastą gyvenimą, tau iki jo toli. Tačiau ilgesys, kurį jauti... Kartais tau jo pavydžiu.

Ji apkabino Kasparą.

Prisilietimai nieko nekeičia, mums nelemta visiškai suartėti.

Ir vis dėlto –

2

Jis pasistatė automobilį už Biržos pastato. Išlipus miestas užgriuvo jį it garsų lavina. Jokios harmonijos, jokių koncentrinių bangų, jokio garsų centro. Pusantro milijono žmonių, be jokios dermės giedančių kiekvienas savo priedainį.

Kasparas pasuko į Kristiano prieplauką, prie užrakintų stiklinių Policijos saugumo ir žvalgybos tarnybos pastato durų buvo įrengta telefonspynė. Kiek Kasparas atsiminė, jo vaikystėje nebuvo jokių kliūčių užeiti pas žmogų ar į įstaigą. Dabar visur užtvaros ir visi akylai stebime vienas kitą. O gal tai, ką jis atsiminė, nebuvo tiesa. Nuo keturiasdešimties visi imame gražinti savo prisiminimus.

Už durų, stiklinėje kabinoje, sėdėjo pareigūnas civiliais drabužiais, Kasparas pamanė, kad būtų gerai turėti partnerį, laukianti užduotis nebuvo skirta vienam atlikėjui. Kasparas pasuko į gatvelę palei Frederiko salelės kanalą, po to – į Rigsdago aikštės gatvę, praėjo pro savo automobilį ir grįžo į Kristiano prieplauką. Prie Ginklų muziejaus ir Istedės liūto statulos buvo vaikų darželis, už jo vartelių stovėjo penkerių–šešerių metų berniukas.

– Kur eini? – paklausė jis.

– Sušildyti šalto angelo.

Berniuko akyse sužibo ugnelės.

– Ar galiu eiti kartu?

Vaikų skambesys įdomus. Iki septynerių–aštuonerių jie atvirai bendrauja su išoriniu pasauliu ir retai kada būna atstumiami. Kasparas nužvelgė prieplauką, ji buvo tuštutėlė.

– Suaugusieji tavęs pasiges.

– Jie ką tik nuėjo pailsėti. Aš vienintelis likau lauke.

Kasparo ir berniuko esybės sąveikavo. Ir vis dėlto. Partnerį reikia rinktis labai atsargiai.

– O jei aš negeras dėdė, viliojantis vaikus?

– Jie kitokie, – atsakė berniukas. – Mane jau bandė vilioti.

Kasparas pasilenkė ir perkėlė berniuką per tvorelę.

Kasparas paspaudė mygtuką telefonspynėje, balsas, atsklidęs iš už daugybės stiklo sluoksnių, paprašė jį prisistatyti. Vaidindamas, jog telefonspynė sugedusi, Kasparas pakėlė berniuką ant rankų ir pirštu parodė į jį, vaikai visada padeda sudaryti doro žmogaus įspūdį, durys suzvimbė, jie įėjo vidun.

Kasparas pasodino berniuką ant priimamojo stalo.

– Tai Andrėjos Fink sūnus, – tarė Kasparas. – Jis smarkiai karščiuoja. Mes, darželio darbuotojai, manome, kad jam salmoneliozė. Paskambinę Andrėjai sutarėme, kad tuoj pat pas ją užeisime.

Prie stalo sėdintis pareigūnas su kėde atsistūmė atgal, atokiau nuo užkrato šaltinio. Padėtis buvo neprognozuojama, ji galėjo pakrypti bet kuria linkme. Ant sienos už vyro nugaros kabėjo kabinetų sąrašas. Andrėjos Fink kabinetas buvo ketvirtajame aukšte.

– Noriu pas mamą, – tarė berniukas. – Aš degu. Man labai bloga. Tuoj apsivemsiu.

Pareigūnas ištiesė ranką telefono link. Kasparas papurtė galvą.

– Ji svarbiame susitikime. Prašė jų netrukdyti ir eiti tiesiai pas ją, ji išeis mūsų pasitikti.

Jis pasibeldė ir nelaukęs atsakymo žengė vidun. Už rašomojo stalo sėdinti moteris nustebo, tačiau susitvardė. Patalpa neatitiko Kasparo susiformuoto Policijos saugumo ir žvalgybos tarnybos įvaizdžio, ji buvo erdvi ir jauki. Viduje žaliavo žmogaus ūgio palmė. Sienos buvo nudažytos balta vos pastebimo rožinio atspalvio spalva. Ant rašomojo stalo stovėjo Budos statulėlė.

Kasparas pasodino vaiką ant rašomojo stalo, prie statulėlės ir telefono, paleisdamas berniuką iš telefono aparato ištraukė laido kištuką. Netrukus pareigūnas iš stiklo kabinos bergždžiai bandys prisiskambinti.

– Aš Kasparas Kronė, – prisistatė jis. – Neseniai skambinau jums dėl KlaraMarijos.

Moteris viena ant kitos padėjo dvi atverstas knygas ir pastūmė jas šalin. Jos veidas sustingo. Temperatūra viduje nukrito taip, jog jau norėjosi kepurės ir vilnonių pirštinių.

– Aš pasidomėjau jumis, – tarė ji. – Jūs nevedęs. Ir neturite vaikų.

Dalis jos dėmesio liko sutelkta į atverstas knygas. Tai buvo svarbu, Kasparas žvilgtelėjo į jas. Paėmė berniuką ant rankų. Perbraukė pirštu per Budos figūrėlę.

– Vienas iš man labai patinkančių Budos teiginių, – tarė Kasparas, – yra tas, kad visos gyvos būtybės kažkada buvo viena

kitos motinos. Buvo ankstesniuose gyvenimuose. Ir vėl taps būsimuose. Aš apie tai daug mąsčiau. Tai turėtų reikšti, kad visi esame buvę ir būsim vienas kito mylimieji. Taip pat ir mudu.

Ji paraudo, vos pastebimai, kaip ir sienos.

– Nežinau, kaip čia patekote, – pasakė ji. – Bet jums metas išeiti.

Už durų Kasparas nuleido berniuką ant grindų ir priklaupė šalia.

– Ar galėtum išvilioti ją iš kabineto? – paklausė. – Ir trumpam užlaikyti, kad ji kurį laiką ten negrįžtų?

Berniukas atidarė duris. Kasparas atsiklaupė už jų.

– Noriu sisioti, – išgirdo sakant berniuką. – Tėtis mane paliko. Tuoj prisisiosiu į kelnes.

Moteris nejudėjo.

– Ar galiu pasisioti ant augalo?

Kasparas išgirdo, kaip berniukas atsisegė kelnių užtrauktuką. Moteris sukruto.

– Palydėsiu tave į tualetą.

Jie dingo koridoriaus gale. Kasparas įsėlino į kabinetą.

Pirmoji iš knygų, kurias moteris pastūmė į šalį, buvo leidyklos *Krak* išleistas Kopenhagos miesto planų rinkinys, o antroji priminė adresų knygą.

Už rašomojo stalo stovėjo įjungtas nedidelis skaitytuvas-kopijuoklis. Kasparas nukopijavo atverstus abiejų knygų puslapius, kopijas sulankstė ir įsikišo į kišenę. Tualete pasigirdo nuleidžiamas vanduo. Kasparas išėjo į koridorių ir žengė pasitikti moters su vaiku. Moteris buvo išblyškusi. Kasparas paėmė berniuką už rankos ir pasuko laiptų link.

– Pakviesiu žmogų jus išlydėti, – tarė ji.

Durys į moters kabinetą užsidarė.

Kasparas mirktelėjo berniukui. Priglaudė pirštą prie lūpų. Nusiavė batus, vienomis kojinėmis nutykino per eglute sudėtą parketą ir priglaudė ausį prie moters kabineto durų.

Moteris rinko numerį. Kiekvienas telefono mygtukas turi savo toną, pakankamai išlavintos klausos žmogus būtų išgirdęs ir renkamą numerį, ir kitame laide galo atsiliepusį balsą. Kasparas neišgirdo.

Tačiau jis išgirdo moters šnabždesį.

– Jis buvo čia, – tarė ji. – Ką tik išėjo.

Pašnekovas kitame laido gale kažką pasakė.

– Daugių daugiausia Pučinis, – pasakė ji. – Jo tipažas man priminė šiek tiek sušvelnintą lotynų kilmės meilužio variantą. Jis jau atsikabino.

Kasparas parsėlino atgal pas berniuką. Apsiavė batus.

Už jų išdygo pareigūnas iš stiklinės kabinos. Kasparas pakėlė berniuką ant rankų. Stiklinės lauko durys atsidarė automatiškai.

Jie atsidūrė lauke, miestas skambėjo geriau nei prieš tai, ar kada nors girdime ką nors kita nei savo pačių nuotaikų gamą?

– Kodėl tu nėjai ilsėtis? – paklausė Kasparas.

– Negaliu ramiai gulėti, – atsakė berniukas.

– Kodėl?

– Jie nežino, kodėl. Bando tai išsiaiškinti. Gal man ADHD*. O gal smegenų vandenligė.

Kai kurie vaikai visai ne vaikai, o žili senoliai. Kasparas ėmė tai girdėti prieš dvidešimt metų. Kai kuriuose vaikuose, po

* ADHD (*angl.* Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder) – dėmesio stokos ir hiperaktyvumo sindromas.

plonu išoriniu infantilumo sluoksniu, įsikūnijusios senutėlės sielos. Priešais Kasparą stovinčiam berniukui buvo mažiausiai tūkstantis du šimtai metų, jo skambesys priminė vieną iš didžiųjų Bacho kūrinių.

Kasparas perkėlė jį atgal per tvorelę.

– Pasirodei puikiai, – tarė jis. – Taip puikiai, kaip tik gali pasirodyti penkiametis. Sergantis smegenų vandenlige.

– Man šešeri, – atsakė berniukas. – Šešeri metai. Girti vaikus, aišku, gerai, bet grynieji taip pat praverstų.

Berniuko akys buvo tamsios, galbūt dėl jo sukauptos patirties. Per pastaruosius dvidešimt metų – išskyrus galbūt tik tris su Stine praleistus mėnesius – nebuvo nė dienos, kad Kasparas vieną ar kitą akimirką neužsimanytų pasiduoti. Paimti iš sąskaitos santaupas. Išvykti į Fidžio salas. Įjunkti į opiumą. Paleisti sonatas violončelei grojančią muzikinę dėžutę ir pamažu *ištirpti* bangų skalaujamame krante.

Jį sulaikydavo tik tokios kaip dabar į jį žvelgiančios akys. Jis nuolat jų atrasdavo. Publikoje, savyje. Kartais tokios būdavo Stinės akys.

Kasparas pasigraibė kišenėse, pinigų neturėjo, rado tik parkerį. Ištiesė jį per vartelius.

Automobilyje ant prietaisų skydelio išskleidė abi kopijas. Žemėlapis aprėpė Bagsverdo, Liungbiu ežerus ir pietinę Furesės ežero dalį. Antrojoje kopijoje buvo daugiau nei keturiasdešimt adresų, tik vienas iš jų priklausė žemėlapyje pažymėtai teritorijai. Adresas buvo ne visas: *3 takas, 2800 Liungbiu*. Šalia buvo tik telefono numeris ir jokio įstaigos ir gatvės pavadinimo ar namo numerio. Kasparas mobiliuoju telefonu paskambino į informacijos liniją, prie adreso nurodytas telefono numeris

buvo neregistruotas. Jis atsivertė savąjį *Krak* žemėlapių rinkinį. Rodyklėje prie *1-3 takų* buvo nurodytos koordinatės, tačiau jokio gatvės pavadinimo. Iš pradžių žemėlapyje nieko neįžiūrėjo, galiausiai pamatė tris adatos plonumo brūkšnelius. Atidaręs automobilio dureles pakėlė knygą priešais saulės šviesą. Perkopus keturiasdešimtmetį kiekviena diena priartina prie tavęs senelių namus ir didinamąjį stiklą. 1-3 takai buvo trys lygiagretūs miško keliukai tarp Bagsverdo ir Furesės ežerų.

Prieš pradėdamas pasakoti Kasparas paėmė iš KlaraMarijos rankų paskutines malkas ir uždarė krosnelę. Mergaitė atsisėdo ant sofos. Jis papasakojo jai apie Sonją, apie apsilankymą Kristianborgo rūmų salelėje. Apie moterį iš Policijos saugumo ir žvalgybos tarnybos. Mergaitė klausėsi nė nekrusteldama, susikaupusi.

– O seserys? – paklausė ji.

– Nuvažiavau tiesiai ten, – atsakė jis. – Pagal žemėlapį.

3

Pasistatęs automobilį prie buvusio Niubro dvaro, pasiėmęs Sonjos žiūronus ir įpakuotą kompaktinę plokštelę, Kasparas patraukė palei ežerą. Irklavimo varžybų trasas numeruojantys stovai buvo naujai dažyti. Senais gerais laikais Kasparas du kartus lankėsi šiose vietose. Pirmąjį kartą kartu su karaliene *Sofienholmo* meno muziejuje atidarė drobių parodą cirko tematika. Antrąjį kartą šūviu paskelbė tarptautinės regatos pradžią.

Trečiasis takas buvo žvyrkelis į šiaurę nuo *Sofienholmo,* įrėžtas šlaite tam, kad gaisro atveju į jį lengviau užvažiuotų gaisriniai automobiliai. Kelio kraštai buvo statūs, priešpriešiais važiuojantis automobilis būtų pastebėjęs Kasparą, todėl jis pasuko giliau į mišką ir aukščiau kelio rado žvėrių taką.

Jis buvo išstudijavęs žemėlapį ir žinojo, kad šioje teritorijoje yra trys pusiasaliai, visi trys buvo apstatyti, tačiau pastatus slėpė miškas. Priartėjęs prie trečiojo pusiasalio, Kasparas pakilo į kalvą, pasitiesė ant žemės švarką ir prišliaužė prie pat kalvos šlaito krašto.

Burna buvo išdžiūvusi iš baimės. Jis negalėjo paaiškinti, kodėl bijo, garsų paveikslas atrodė kažkoks netikras. Kasparas išplėtė savo klausos lauką, nebuvo girdėti nieko, kas galėtų kelti nerimą. Rytuose stovėjo ministro pirmininko rezidencija, atvira it didžiulis vasarnamis. Už Kasparo plytėjo Furesės ežeras, už šio – Šiaurės Zelandijos miškų draustinis, kur nušienautose pievose būriavosi grūdais lesinamų žieduotų ančių pulkeliai. Priešais jį – ežeras, už šio – nuosavų namų kvartalai. Už jų Kopenhaga – neaukštų pastatų, ne per didelis didmiestis. Visur ramu. Penkių kilometrų spinduliu aplink jį šią akimirką gyveno ir kvėpavo dvidešimt tūkstančių žmonių, manančių, kad Bagsverdas ir Danija yra jaukus kampelis, ir mirtis laukia ne jų, o kitų žmonių.

Kasparas pasislinko dar arčiau krašto.

Pagrindinis pastatas buvo didelis gyvenamasis, greičiausiai šimto metų senumo namas. Priestatai buvo naujoviški, žemi, balti, stačiakampiai. Kasparas išgirdo žemą nedidelės transformatorinės gausmą, kažkur po žeme vibravo didelis gamtinių dujų katilas. Iš nedidelio įrenginių pastato kyšojo kaminas, ganėtinai aukštas, kad priklausytų atsarginiam dyzeliu varomam elektros srovės generatoriui, iš visko buvo galima spręsti, kad pastate veikia ligoninė.

Baimė sustiprėjo. Tai turėjo trukti dar kelias akimirkas, idilė pamažu intensyvėjo, po akimirkos ji šoktels oktava aukštyn ir sudriks.

Dešiniajame regos lauko kampe žaidė grupelė vaikų. Bloga nuojauta buvo susijusi su jais.

Kasparui ant galvos pasišiaušė plaukai. Jis negalėjo pagal garsą išskirti atskirų vaikų ir girdėjo tik bendrą jų skleidžiamą skambesį. Šis buvo tobulai harmoningas.

Jie buvo sukūrę savotišką šeimą ar greičiau gentinę bendruomenę. Ant per du ožius permestos lentos vaikai buvo sustatę mažus, greičiausiai iš molio nulipdytus dubenėlius. Vienoje vietoje, ten, kur buvo smėlis, jie buvo išrausę duobę. Visi vienuolika vaikų kažką veikė. Aplinkui nebuvo nė vieno suaugusiojo. Jie žaidė be taisyklių, spontaniškai, improvizuodami jam bežiūrint.

Kasparas matė neįmanomą dalyką. Joks kitas žmogus nebūtų supratęs, koks neįprastas šis vaizdas, išskyrus galbūt Stinę. Nors ir dėl jos negalėjai būti tikras.

Žaidimas pagrįstas tarpusavio sąveika. Du žaidžiantys vaikai sudaro dvinarį vienetą, kurio priešingi poliai yra visiškoje pusiausvyroje. Žaidžiant trims vaikams harmonija ne tokia apibrėžta, tačiau dinamiškesnė. Keturi vaikai vėlgi pasidalija į du – dvigubus – polius, stabilesnius nei trikampyje. Penkių vaikų tarpusavio darna vėlgi neapibrėžta, o šeši vaikai – tai riba, kai dar įmanoma žaisti improvizuotą žaidimą, kurio struktūros nenustato aiškus grupelės lyderis. Kasparas tik kartą matė, kaip išlaikydami pusiausvyrą ir atlikdami lygiaverčius vaidmenis žaidė septyni vaikai, tai buvo artistų vaikai, visą vasarą keliavę kartu su cirku, buvo sezono pabaiga, jie žinojo, kad greitai turės skirtis, pats žaidimas truko mažiau nei valandą. Esant daugiau nei septyniems vaikams, jau reikia taisyklių ir suaugusiojo priežiūros, pavyzdžiui, kaip žaidžiant žaidimus su kamuoliu.

Priešais Kasparą suaugusiųjų nebuvo. Vienuolikos vaikų grupelėje nebuvo girdėti ir vyraujančios gaidos. Jie žaidė visiškai harmoningai.

Kasparas padėjo žiūronus į šalį. Be jų neįžiūrėjo veidų, bet norėjo kiek įmanoma artimiau pajusti vaikus. Dauguma jų buvo nuo devynerių iki dvylikos. Tarp jų buvo du afrikiečiai,

trys ar keturi azijiečiai, du arba trys vaikai veikiausiai buvo iš Artimųjų Rytų. Kasparas girdėjo pavienius angliškus žodžius, taip pat į arabų panašios kalbos nuotrupas, vaikai kalbėjo skirtingomis kalbomis.

Jų skambesys buvo kūdikiškai minkštas, visiškai atviras, lyg aptvarėlyje žaidžiančių lopšelinukų klegesys. Tačiau kartu pernelyg intensyvus, Kasparas jautė jį lyg stipraus vėjo šuorus, jis būtų pasiekęs tolimiausias futbolo stadiono žiūrovų eiles. Šis ir tyliosios mergaitės reiškinys buvo tapatūs, Kasparas buvo dėl to tikras, tačiau net neįsivaizdavo, koks tai reiškinys.

Gamtoje, kur nėra vertikalių paviršių, garsai paprastai sausi. Čia nėra šoninių garso atspindžių, o horizontalus paviršius nespinduliuoja garso energijos, šis atvejis buvo išimtis, gal dėl medžių, gal dėl pastatų Kasparas viską girdėjo labai aiškiai. Ir nuo to, ką girdėjo, jam šiaušėsi plaukai.

Paprastai mūsų girdimą garsą sudaro pagrindinis garso šaltinio skleidžiamas garsas ir galybė jo atspindžių nuo aplinkinių paviršių. Garsui, kurį skleidė priešais Kasparą žaidžiantys vaikai, ši taisyklė negaliojo.

Į medinę terasą pievelės, kurioje žaidė vaikai, pusėje iš namo išėjo moteris mėlyna slaugės uniforma. Vaikai pamatė ją ir nustojo žaisti.

Susikaupę. Sinchroniškai. Neprarasdami savitarpio sąveikos, Kasparas nebuvo matęs vaikų šitaip liaujantis ką darius. Jis pastebėjo, kad vaikų skambesys pasikeitė. Matė, kaip moteris pakėlė ranką ir žiojosi juos pakviesti.

Tada stojo tyla.

Moteris terasoje liko stovėti pakelta ranka ir praverta burna, visiškai sustingusi.

Tokio sąstingio Kasparas dar nebuvo matęs. Moteris stovėjo

ne kaip vaškinė lėlė. Ne kaip prancūzų mimas. Ji buvo sustingusi it filmo kadras drobėje, netikėtai sugedus projektoriui.

Prie laiptų į pievelės pusę augo vijoklinė rožė, kitą sezoną ji turėjo pasiekti terasą. Jos lapeliai, turėję judėti vėjyje, buvo apmirę.

Už vaikų augo bukai, apgaubti žalsvos ką tik išsprogusių lapelių miglos, lapeliai visiškai nejudėjo.

Vaikai sujudo. Iš pradžių Kasparas pamanė, jog tai viską pakeis, tačiau klydo. Netikrumo jausmas dar labiau sustiprėjo. Vaikai sinchroniškai, lyg griežtos choreografinės kompozicijos atlikėjai, atsisuko vienas į kitą ir tęsė žaidimą, tarsi jis nė nebūtų nutrūkęs. Sujudus vaikams, moteris neatsipalaidavo ir liko stovėti. Lapai nejudėjo. Iš stogo virš terasos kyšojo nerūdijantis gamtinių dujų katilo kaminas, iš jo kilo plona dūmų juostelė. Dūmų debesėlis, pametęs savo kryptį, sustingęs kybojo virš stogo kraigo.

Ant namo sienos kabojo geležinkelio stoties laikrodį primenantis laikrodis aiškiai įžiūrimu ciferblatu, juodi skaičiai baltame fone, raudona sekundžių rodyklė. Nejudanti.

Kasparas nukreipė žvilgsnį į ežerą, tolumoje pamatė subtilų susiduriančių raibulių raštą vandens paviršiuje. Jo stebimas reiškinys galiojo tik ribotoje erdvėje, tolimesnis ežero vanduo bangavo.

Kasparas pamėgino pasukti ranką ir žvilgtelėti į laikrodį, judėti buvo įmanoma, tačiau judesiai buvo kankinamai lėti, ryšys tarp sąmonės ir kūno buvo pakitęs. Medžių lapai virš jo ir erdvėje priešais buvo sustingę. Erdvė buvo rutulio formos.

Kasparas pabandė sutelkti dėmesį į garsus. Nieko neišgirdo. Pabandė dar kartą. Ir vėl nieko. Nebuvo ko klausytis. Tvyrojo tyla.

Vaikai skleidė įprastus, fizinius garsus, kaip ir visi vaikai, kaip ir visi žmonės. Tačiau už šių garsų buvo atsivėręs kitas lygmuo. Tylos lygmuo. Šioje tyloje – Kasparas tai girdėjo – vaikų esybės sąveikavo tarpusavyje.

Galima sakyti, kad vaikai dalijosi širdies šiluma. Tik šis širdingas bendravimas buvo visai ne toks, koks Jehovos liudytojų reklamoje, kur liūtas guli šalia ėriuko Frederisksbergo parką primenančiame gamtos kampelyje. Vaikų tarpusavio sąveika vyko itin intensyvioje terpėje.

Įprasto fizinio garso energija labai nedidelė, tai tik minimalus slėgio svyravimas apie bendrą atmosferos slėgį. Garso energijos, kurią per valandą sukurtų šimto žmonių simfoninis orkestras, pasiutusiai grojantis sunkų Vagnerio pasažą, nepakaktų pašildyti net kavos puodeliui.

Kasparo stebimiems vaikams tai negaliojo. Maždaug penkiasdešimties metrų skersmens rutulio formos erdvėje jie paskleidė ypatingą tylą. Šioje erdvėje – Kasparas tai žinojo – garsų tikrovės sąranga laike ir erdvėje liovėsi egzistavusi.

Vaikai nustojo žaisti. Nebuvo jokio ženklo liautis, staiga jie visi išsitiesė, liovėsi atlikinėti savo vaidmenis, be žodžių, vienu metu supratę, jog žaidimas baigtas. Moteris terasoje išsižiojo ir negarsiai šūktelėjo kviesdama vaikus. Suvirpėjo rožių ir bukų lapeliai, virš stogo kraigo stačiai į dangų nutįso baltas dūmelis.

Kasparas pajuto, kaip dilgčioja kūną, apėmė skausmas, kaip kad nustojus veikti nejautrai, ir siaubinga baimė, pamanius, jog eina iš proto. Susivokė iš baimės prisišlapinęs į kelnes.

Vaikai pajudėjo iš vietos, viskas buvo normalu, jam tik pasigirdo, viskas tebuvo vizija. Vienas vaikas liko stovėti, mergaitė, ji į kažką žiūrėjo, į laikrodį ant sienos.

Jai ir Kasparui bežiūrint į laikrodžio ciferblatą, raudonoji sekundžių rodyklė ėmė judėti, iš pradžių su pertrūkiais, po to greičiau. Paskui ją pajudėjo ir ilgoji rodyklė.

Mergaitė pasivijo kitus vaikus. Kasparas užsimerkęs panarino veidą delnuose. Gulėjo, kol nurimo kvėpavimas.

Privatesnėmis aplinkybėmis Kasparas būtų nusimovęs kelnes, tačiau šiuo atveju toks prisistatymas nebūtų buvęs labai tinkamas, todėl jis lyg prijuostę užsirišo švarką.

Tada patraukė vartų link.

Vartai buvo užrakinti, prie jų buvo įrengtas vidaus telefonas ir skambutis, Kasparas jį paspaudė.

Praėjo minutė, tada pasirodė ji. Moteris iš terasos. Klausydamasis iš arčiau, Kasparas išgirdo, jog ji nebuvo įprasta slaugė. Jos skambesys buvo jaunas, kaip žmogaus, įpusėjusio trečiąją dešimtį, tačiau intensyvus.

Kasparas pro vartų virbus ištiesė kompaktinę plokštelę.

– Manau, čia užrašyta *KlaraMarijai*, – tarė jis.

Moteris nebuvo patyrusi daugiau nei leido jos amžius. Ji paėmė kompaktinę plokštelę, o to neturėjo daryti, nieko negalima imti iš nepažįstamųjų, ypač iš didžiųjų klounų. Šis jos veiksmas ir pastebimos abejonės pasakė Kasparui tai, ką jis norėjo sužinoti. KlaraMarija dabar arba anksčiau buvo čia, kažkur už šių vartų.

– Mes turime pašto dėžutę, – tarė ji, – ir patys paimame laiškus.

– Aš iš siuntų tarnybos, – atsakė jis. – Mes pristatome siuntinius iki pat durų ir įteikiame juos klientui į rankas.

Jis apsisuko ir nužingsniavo, už pirmojo posūkio užbėgo stačiai į šlaitą, nusigavo ten, kur prieš tai gulėjo, ir išsitiesęs ant pilvo prišliaužė prie šlaito krašto.

Moteris buvo pakeliui į namą, ėjo tarytum apsvaigusi, durys atsidarė, laukan išėjo dar viena slaugės uniformą vilkinti moteris. Afrikietė, aukšta. Moterys ėmė kalbėtis, Kasparas per savo širdies daužymąsi negirdėjo jų pokalbio, afrikietė paėmė kompaktinę plokštelę.

Kasparas buvo tvirtai ją įpakavęs, tokia lipni juosta buvo naudojama pašte, ji galėjo išlaikyti vieno žmogaus svorį. Afrikietė suėmė už popieriaus ir nulupo plokščiąjį paketėlį it bananą. Pažvelgė į kompaktinės plokštelės dėklo viršelį. Atsigręžė ton pusėn, kur dingo Kasparas. Ji stovėjo kaip toteminis stulpas. Kasparas neišgirdo nė menkiausios nerimo gaidos.

4

Jie apsireiškė tik po trijų savaičių.

Tą pavasarį jis rengė pasirodymus *Benneweis* cirke, Kopenhagos cirko rūmuose. Ji užklupo jį besivalantį grimą žaliajame persirengimo kambaryje.

Žaliuoju persirengimo kambariu naudojosi žymusis klounas Rivelis. Šveicarų klounas Grokas. Danų aktorius Busteris Larsenas, kai vaidino klouną Augustą. Prancūzų komiksų kūrėjas Tardi. Operos primadona Kalas. Švedų sopranas Birgita Nilson. Graikų aktorė Irena Papas. Jei Kastaneda būtų išmanęs operą, jis būtų pavadinęs šį persirengimo kambarį *galios vieta*. Net Kopenhagos savivaldybė, perėmusi pastatą praėjusio amžiaus devintajame dešimtmetyje, atnaujindama patalpas dirbo labai atsargiai.

Čia tebesklandė ir Stinės išspinduliuoti virpesiai.

Ji dažnai atlydėdavo jį į pasirodymus, per tuos tris mėnesius ji, ko gero, pamatė jų daugiau nei dvidešimt. Programai pasibaigus ji ateidavo į persirengimo kambarį. Jam valantis grimą tylomis stovėdavo už jo tamsoje. Kartais be jokios priežasties

ar įspėjimo žengdavo artyn prie jo kėdės, uždėdavo delnus jam ant akių ir prisitraukdavo jį artyn.

Pirmuosius kartus jis nerimavo, kad ji kremine pudra ir nosies glaistu išsiteps savo pašminos apdarą ir jis nebeišsiskalbs, tačiau vėliau liovėsi apie tai galvojęs. Tai buvo vienas iš dalykų, kurių Kasparas mokėsi iš Stinės, nustoti galvoti, atsipalaiduoti, jam jau buvo bepavykstą. Ir tada ji dingo.

Ji vėl stovėjo čia, dabar. Žmogui, kurio, kaip kad Kasparo, atmintis tonacinė, nėra skirtumo tarp praeities ir dabarties. Būtent tai labiausiai ir kankino, laikas negalėjo numalšinti praradimo gėlos, tai buvo tragiška, tačiau ir nepaprastai sentimentalu, mirties dieną jo skausmas bus toks pats arba dar stipresnis.

Jos skambesys liejosi į Kasparui svetimą penkių tonų gamą. Tarsi džiunglėse dudentų būgnai. Ir kvėpavimas, gilus kaip kalvio dumplių švokštimas Danijos liaudies buities muziejuje. Tai buvo ne Stinė, Kasparas buvo ne vienas.

Jis pasisuko su kėde, tai buvo afrikietė. Ji stovėjo ten, kur visada stovėdavo Stinė, tamsoje, prie pat durų.

Ji buvo grakšti lyg fotomodelis. Atletiška kaip irkluotoja. Apsirengusi brangiu dalykiniu kostiumu, it eitų valdybos pirmininkės ir vadovės pareigas.

Kažkas nepasibeldęs atplėšė duris, tai buvo panikos apimtas Madsenas. Moteris pasitraukė gilyn į tamsą.

Madsenas buvo dviejų metrų ūgio, stambus it pianinas, jis jau dvidešimt metų buvo atsakingas už Kopenhagos cirko rūmų saugą ir per tą laiką vidun nebuvo įsibrovęs nė vienas prašalaitis. Jei Madsenas būtų dirbęs Makbetui, kažin, ar Banko šmėklai būtų pavykę įsmukti į Makbeto karališkąją puotą.

Dabar jis buvo išblyškęs lyg Pjero, o jo dešinės rankos mažasis ir bevardis pirštai styrojo it daužiantis šampano taurėmis.

– Jie lūžę, – tarė jis. – Juodaodė. Norėjo su tavimi pasikalbėti. Pasakiau, kad perduotų žinutę. Norėjau ją išlydėti laukan. Ji kažkur pastate.

– Užsirakinsiu, – atsakė Kasparas.

Durys užsidarė. Kasparas jas užrakino. Juodu su moterimi sužiuro vienas į kitą.

– Turime jūsų pokalbių telefonu įrašus, – tarė ji. – Ir pokalbio su mumis, ir abiejų pokalbių su Policijos saugumo ir žvalgybos tarnyba. Turime jūsų viešnagės Kristianborgo rūmų salelėje liudytojų. Turime gerų advokatų. Mažų mažiausiai policija apribos jūsų teises. Nutekinsime pokalbių įrašus spaudai. Jie padarys įspūdį. Devynioms dešimtosioms jūsų publikos, kurią sudaro vaikai ir jų tėvai.

– Ji lankėsi pas mane, – tarė jis.

Moteris jo negirdėjo. Toks jau tų toteminių stulpų trūkumas – bendravimas visada vienpusis.

– Parašysite žinutę, – tarė ji. – Dabar pat. KlaraMarijai. Parašysite jai, kad gavote darbą, turite išvykti ir negrįšite ilgai, kokius metus. Tačiau stengsitės palaikyti ryšį. Parašęs šį raštelį paliksite ją ramybėje. Visam laikui. Ir visi bus patenkinti.

Kasparas paėmė nuo padėklo šventinį voką ir kitoje jo pusėje lūpdažiu užrašė padiktuotą tekstą. Ištiesė voką moteriai.

– Filmuose, – tarė jis, – moterys tokius iškvėpintus laiškelius slepia prie krūtinės. Gal leisite jums padėti?

Tai buvo bandymas priversti ją atsiverti, kad jis galėtų į ją įsiklausyti. Nepavyko. Ji viso labo mąsliai jį nužvelgė. Taip, kaip motoriniais pjūklais apsiginklavę vyrai nužvelgia išsirinktus pjausimus medžius.

Jis atidarė jai duris, parodė kelią išėjimo link, palydėjo ją iki durų.

Ji ėjo taip, kaip po šiltą, trisdešimties laipsnių temperatūros

jūros vandenį nardo jūrų arkliukas, mambos, kurią girdėjo tik ji viena, ritmu.

– Kuo ypatingi tie vaikai? – paklausė jis. – Ką jie gali?

Ji neatsakė, jis atidarė avarinio išėjimo, vedančio į Studijų skersgatvį, duris.

– Kodėl reikėjo viską iškloti čia? – paklausė jis. – Kodėl ne mano namuose?

Moteris mostelėjo restoranų, kino teatro *Rūmai*, H. K. Anderseno bulvaru judančių automobilių ir į naktinį gyvenimą skubančio įsilieti žmonių srauto link.

– Būtent čia, – tarė ji, – lengviausia įsivaizduoti, ką reikštų tapti rytinės spaudos pirmuosiuose puslapiuose aptarinėjamos pedofilijos bylos herojumi.

Ji žengė ant šaligatvio.

– O kaip Madseno pirštai? – paklausė jis.

– Jie nelūžę, – atsakė moteris.

Ji pažvelgė į savo rankas. Jos buvo didesnės nei Kasparo, tikros pianistės rankos, kiekviena jų būtų apėmusi vieną oktavą ir sumažintą kvintą.

– Smulkūs triukai, – tarė ji. – Būtini juodaodei moteriai, norinčiai išgyventi baltaodžių pasaulyje.

Kitas tris savaites jis praleido apimtas savotiško paralyžiaus, į tikrovę visiškai sugrįždavo tik manieže. Trečiąją savaitę jis galų gale atsitokėjo eidamas į parduotuvę pirkti televizoriaus. Tą akimirką staiga suvokė padėties rimtumą. Jungas rašo, kad trumpiausias kelias į psichozę veda per televizorių. Jis apsisuko.

Būtent sunkiaisiais laikotarpiais labai svarbu kabintis į sveikus laisvalaikio pomėgius. Tą patį vakarą jis nuvažiavo į C. F. Richo gatvę. Ir pralošė pokerio partiją. Po poros valandų jis stovėjo priešais tyliąją mergaitę.

5

– Pas mane kai kas apsilankė, – tarė jis. – Afrikietė.

– Sesuo Glorija?

– Jai netinka šis vardas, – atsakė jis. – Jis reiškia *garbę*.

– Kas yra garbė?

– Garbingas tas, kuris gražiai elgiasi. Ji nesielgė gražiai. Ji privertė mane meluoti. Parašyti tau, kad išvykstu.

– Aš ja nepatikėjau, – pasakė ji. – Kiaurai ją permačiau.

Ji įbedė žvilgsnį jam į veidą. Žvilgsnį, kuris skverbėsi kiaurai viską, jo kaukolę, smegenis, namelį, toks žvilgsnis būtų tinkamai pasitarnavęs griovimo darbų bendrovei. Mergaitės skambesys pakito, tikrovės kontūrai ėmė nykti, jam ant galvos pasišiaušė plaukai, ir staiga viskas baigėsi, visa vėl buvo po senovei.

– Išalkau, – tarė ji.

Kasparas gamino mergaitei valgyti.

Gaminti išmoko iš Stinės. Kartą – nuo jų pažinties buvo prabėgusios dvi savaitės – jam besėdint ant kėdės, kur dabar sėdėjo KlaraMarija, stovėdama prie kaitlentės Stinė tarė:

– Turi to išmokti.

Jis nesuprato, ką ji turi omeny.

– Tu taip ir netapai savarankiškas, – tarė ji, – gyveni namelyje ant ratų ir verti moteris gaminti tau valgyti. Vis keli savo motiną iš kapo ir statai ją prie puodų. Šįkart to nebus.

Pašokęs iš vietos Kasparas metėsi jos link. Stinė abiem rankom įsitvėrė į didžiulės skrudintuvės, kurią atsigabeno per vieną pirmųjų apsilankymų, rankeną. Penki kilogramai ketaus ir pusė kilogramo daržovių dviejų šimtų laipsnių karštumo aliejuje. Jis žingtelėjo atgal, apsisuko ir atsitraukė nuo jos į tolimiausią kampą, juos skyrė mažiau nei penki metrai. Po akimirkos, kai tik akyse prašviesės, jis susikraus daiktus ir išvažiuos į oro uostą. Jis pradėjo melstis. Kad žemė prasivertų ir ją prarytų, kad PoniaViešpats išbrauktų jos partiją iš libreto. Tačiau nieko panašaus neįvyko, tokios Kasparo maldos niekada nebuvo veiksmingos.

Akis aptraukusi migla pamažu sklaidėsi, jis rymojo įbedęs nosį į knygų spintą, tiesiai jam prieš akis stovėjo Kirkegoro darbų rinktinė, fuga tema *nė vienas nenorime įsiklausyti į savo vidų, nes ten pragariškas triukšmas.*

Jis apsisuko ir pažvelgė į ją. Kirkegoras niekada nebūtų rizikavęs prisiartinti prie jos arčiau nei tuos penkis metrus. Tačiau nuo jo laikų buvo pažengta į priekį. Nors ir nedaug.

Jis grįžo prie stalo ir atsistojo šalia jos. Ji padėjo priešais jį saują topinambų. Ir kietų šerių šepetį.

Dabar Kasparas pjaustė daržoves, morkas, salierus, porus, įbėrė į puodą žiupsnelį sultinio miltelių, tada – prieskoninių žolelių. Juodu su Stine gamindavo maistą tylomis, Stinė suprato, jog tai nekelia jam entuziazmo, iš tikrųjų jis vos tvardydavosi.

Nepatenkintas, kad teko atsidurti mokinuko kailyje tada, kai atrodė, jog mokyklos laikai jau niekada nebegrįš. Šiurpdamas nuo minties, ką pamanytų žmonės, pamatę jį tokį, su prijuoste, Kasparą Kronę, vienintelį artistą, nesugebėjusį susirasti moters, kuri neštų į stalą jau paruoštą maistą.

Kartkartėmis ji vis dėlto šį tą pasakydavo. Glaustai perteikdavo jam pagrindinius principus, kurių jis iki šiol nepamiršo.

– Skonis ir kvapas, – tarė ji, – bus sodrus tik naudojant šviežias prieskonines žoleles.

Kitą dieną Kasparas padėjo ant savojo *Fazioli* fortepijono plastikinį padėklą ir pristatė ant jo vazonėlių su kalendromis, žaliaisiais ir mėlynaisiais bazilikais, graikiškais čiobreliais, paprastosiomis ir plačialapėmis petražolėmis, krapais, laiškiniais česnakais, citrinžolėmis, mairūnais. Atrodė, lyg fortepijonas būtų užsidėjęs didelį žalią peruką, kuris tebepuošė jį ir dabar, visą amžinybę po Stinės dingimo. Jis ir toliau prižiūrėjo, kad šaldytuvas būtų pilnas. Pirkti tai, ką pirkdavo ji, Kasparui buvo tarsi mantra. Kitiems šis veiksmas būtų buvęs priverstinis, o jam tai buvo savotiška maldos išraiška, būdas susikurti Stinės hologramą.

Kasparas paėmė į saujas pluoštą žolelių ir trumpam panarino į jas veidą.

Įsitaisiusi ant kėdės mergaitė stebėjo visus jo veiksmus.

– Toji moteris, – paklausė ji, – ar ji taip darydavo?

Jis linktelėjo galva. Stinei reikėjo viską pauostyti. Paliesti lūpomis. Prieskonines žoleles, audinius, jo odą, jo plaukus, gėles. Veidu priglusdavo net prie natų.

Į makaronus su daržovėmis Kasparas įmaišė gabalėlį sviesto, padengė stalą, įpylė į grafiną vandens. Iš šaldytuvo ištraukė nevirtų ryžių stiklainį, jo viršuje buvo įdėti trys kiaušiniai.

Tarp ryžių buvo paslėpti trys dideli balti trumai. Stinė dievino trumus. *Sunkiausia išlaikyti jų aromatą,* – kartą tarė ji, – *jis nepaprastai lakus, kaip kad patys lakiausi angliavandeniliai. Jei laikysi juos šitaip, per kelias dienas trumų aromato prisigers ryžiai, jis prasismelks pro kiaušinių lukštus, o pačių trumų skonis išliks toks pats intensyvus.*

Kalbėdama ji ruošė stiklainį, jis žvilgsniu sekė jos rankų judesius, subtilius, visiškai tikslius. Ir kartu stiprius bei tvirtus it savo srities meistro. Tokius, kaip dailidei prisilietus prie medžio, įrankininkui – prie geležies, Richteriui – prie fortepijono klavišų.

Kasparas atgnybo gabalėlį trumo ir įmetė į makaronus.

– Ko iš manęs norėjai? – paklausė mergaitė. – Kodėl manęs ieškojai?

Kasparas atsisėdo prie stalo. Ji atsisėdo priešais. Jie ėmė valgyti. Ji valgė labai susikaupusi, Kasparas girdėjo jos kūne vykstančius augimo, audinių formavimosi procesus, artėjančius hormonų sistemos pokyčius, įsibėgėsiančius po kelerių metų, bet prasidėjusius jau dabar. Lėkštė buvo tuščia, ji nulaižė šakutę, peilį, paskutiniu gabalėliu duonos švariai išvalė lėkštę, ši liko spindinti ir balta, galėjai iš karto dėti prie išplautų indų.

– Žmonės triukšmauja, – tarė jis. – Triukšmą skleidžia jų kūnai. Mintys. Jausmai. Visi mes triukšmaujame. Mano puiki klausa, kaip žvėries, nuo pat vaikystės, tai ne visada malonu, nes negali atsiriboti. Man lengviausia, kai žmonės miega. Todėl naktimis dažnai nemiegu. Tada pasaulis tyliausias. Tačiau ir tada triukšmas visiškai nenurimsta, esu dažnai klausęsis miegančių žmonių.

– Tos moters irgi?

– Ir jos taip pat. Žmonėms miegant girdėti garsas, kuris turbūt sklinda iš jų sapnų, atrodo, lyg visas orkestras būtų nutilęs ir likęs skambėti tik pats aukščiausias laibas fleitos balsas, ar įsivaizduoji?

Ji linktelėjo.

– Net ir mirtis pilna garsų, – tęsė jis, – esu matęs mažiausiai dešimt mirštančių žmonių. Net po jų paskutinio atodūsio triukšmas nenutildavo, jis tęsdavosi, mirtis – ne pabaiga.

Kalbėdamas Kasparas klausėsi mergaitės. Jam paminėjus mirtį, jos viduje niekas nepasikeitė.

Kasparas įsiklausė į juos supančią aplinką. Vėjo gūsius lauke, silpną padangų gumos trintį į paviršių. Vėjo plakamą brezentą, dengiantį dvivietį sportinį *Lotus Elise* automobilį, Kasparas vis dar nebuvo sumokėjęs automobilio registracijos mokesčio, galėjai nustatyti tai iš metalo lakšto skambesio, sklindančio nuo laikinų automobilio registracijos numerių plokštelių. Jis girdėjo besideformuojančias sienų plokštes. Krosnelėje anglėjančių skroblo rąstgalių spragsėjimą.

Už visų šių garsų skambėjo jauki šeimos gaida. Arija iš Bacho *Goldbergo variacijų*.

Šeimą Kasparas vertino kitaip nei visi žmonės, klausydamasis šeimų jis girdėjo harmoningą intensyvią melodiją, kuri, kaip ir *Goldbergo variacijos*, toli gražu nebuvo migdanti. Tikrasis šeimos pranašumas buvo ne saugumo jausmas, ne monotonija, ne tikrumas dėl ateities. Tikrasis pranašumas buvo galimybė kartais ištrinti fronto linijas, nusiimti kaukes, pamiršti išlygas, padėti į šalį ausų kištukus ir stojusioje tyloje išgirsti vieniems kitus tokius, kokie iš tiesų esame. Būtent todėl Bachas skubėjo susirasti žmoną ir susilaukti būrio vaikų, jų būtų pakakę kameriniam chorui.

PoniaViešpats tikriausiai papokštavo leisdama išgirsti tai būtent jam, Kasparui. Kuriam niekaip nesisekė sukurti šeimos.

– Per visą žmogaus gyvenimą triukšmas nesiliauja nė sekundės, – tarė Kasparas. – Tačiau tu kitokia. Tavyje kartais stoja pauzė. Tavyje kartais tampa visiškai tylu. Labai norėčiau sužinoti, kodėl. Ir kaip tai atsitinka. Ieškojau tokios tylos. Visą gyvenimą.

Mergaitės veide sustingo abejinga išraiška. Galbūt jis apsiriko. Tuščias žvilgsnis. Kaselės. Kreivokos kojos. Ji priminė eilinę devynmetę.

– O ausų kištukai nepadėtų? – pasiteiravo ji.

Jis prisivertė atsakyti.

– Su jais vis tiek girdėtum garsus. Savo paties kūno, kitų žmonių minčių. Savo paties minčių. Tyla, kurios ieškau, kitokia. Ji slypi anapus viso triukšmo. Tai tyla, kuri tvyrojo prieš PoniaiViešpačiui uždedant pirmąją kompaktinę plokštelę.

Mergaitės veidas buvo daugiau negu tuščias.

– Ar jau baigėsi? – paklausė ji.

– Kas?

– Maistas.

Kasparas įdėjo jai į lėkštę dar makaronų.

– Gaila, – tarė ji, – kad negali susitikti su Mėlynąja dama.

Atgal Kasparas vežė ją savąja *Elise*. Skodsborgo plentą atpažino tik iš kelio nuorodų, gamtovaizdis buvo nepažįstamas, pamiškės skendėjo ramybėje, aptrauktos balto, stingdančio šerkšno, pavasaris metė ant stalo atsargoje turėtą sibirinės nakties kortą.

– Man pritinka važiuoti sportiniu automobiliu, – tarė mergaitė.

Automobilyje buvo šilta. Šildymo įrangos garsas priminė liepsnos ūžimą krosnelėje, automobilio variklis grojo *Goldbergo variacijas*, Kasparas nenorėjo, kad ji išliptų, jis norėjo važiuoti toliau, daugybę valandų, su ja pašonėje. Pirmą kartą savo gyvenime jis ėmė įsivaizduoti, ką reiškia turėti vaiką.

– Tau patinka vairuoti, – tarė ji.

– Jokių telefonų. Tyla. Niekas negali tavęs pasiekti. Gali važiuoti kur panorėjęs. Be jokių ribų. Iki pat pasaulio krašto. Taip ir padarome?

– Tai tik tavo fantazijos, – atsakė ji, – svajonės. Tave laiko sutartys. Pinigai, tau labai svarbūs pinigai. Ir tau brangūs žmonės. Tokių nedaug. Toji moteris. Tavo tėvas. Gal dar vienas ar pora žmonių. Skystokai. Esant tokio amžiaus. Bet vis šis tas.

Akimirksnį jį apėmė baimė, kad nesuvaldys automobilio. Jis nebuvo jai sakęs apie Maksimilianą. Ir nesitikėjo tokio storžieviškumo. Iš vaiko. Kasparas ėmė melstis. Kad susitvardytų ir jai neuždrožtų.

Jo malda buvo išklausyta, pyktis išgaravo. Tačiau *Goldbergo variacijų* melodija taip pat nutilo.

– Aš tave bandau, – tarė ji. – Tikrinu, kiek gali pakelti.

Jis pastatė automobilį ten, kur atsišakojo Trečiasis takas, šaltis spaudė taip, kad Kasparas juto jį pro padus skverbiantis į kūną. Mergaitės medžiagų apykaita, ko gero, buvo kitokia, vilkėdama plonu megztuku ji žingsniavo taip, tarsi apie ją būtų nematomas vasaros gaubtas.

Pastatas skendėjo tamsoje, buvo išjungta net lauko lempa. Šviesa sklido tik pro du galinės pastato sienos langus.

– Vartai bus užrakinti, – pasakė ji. – Leisk pasilypėti tau ant rankų.

– Kas ta Mėlynoji dama? – paklausė jis.

Mergaitė papurtė galvą.

– Tu manęs turbūt daugiau nebepamatysi. Čia buvo mūsų atsisveikinimas.

Kasparui užgniaužė kvapą. Mergaitė pasilypėjo ant sunertų jo rankų, atsispyrė, ji buvo lengva kaip plunksnelė. Lyg drugelis perskriejusi tvorą, lengvai nusileido kitoje jos pusėje.

Jis priklaupė. Jų veidai buvo arti vienas kito. Tik priešingose vielinės tvoros pusėse.

– Matei, kaip skridau? – paklausė ji.

Jis linktelėjo.

– Kažkodėl norėčiau pasiimti tave kartu. Į erdvėlaivį. Kai skrisiu į kosmosą. Ar galėtum padėti man tapti astronaute?

– Būtų paprasta kaip spragtelti pirštais.

Jie stebeilijosi vienas į kitą. Galiausiai rimta jos veido išraiška ėmė trūkinėti. Jos lūpų kampučiai šyptelėjo, tada ėmė šypsotis jos veidas, galva ir galiausiai visas kūnas.

– Tu net per šią tvorą pats vienas nepersiropštum, – tarė ji.

Ji vėl surimtėjo.

– Keista, – pasakė ji. – Tu taip arti jos. Ji sėdi ten, už tų langų. Kur dega šviesa. Ji vienintelė nemiega tokiu metu. Ten jos kambarys. Tu taip arti. Ir vis tiek niekada jos nepamatysi.

Mergaitė pro tvoros akis iškišo pirštus ir palietė jo veidą.

– Labanakt, – tarė. – Saldžių sapnų.

Ir dingo.

Paliktas KlaraMarijos Kasparas liko stovėti prie tvoros.

Buvo tyli naktis. Šąlant viskas sustingsta ir nurimsta. Stinė jam buvo išaiškinusi, kodėl taip yra, visi garsą atspindintys paviršiai tampa kieti ir kartu elastingi, kaip kad ledas ir stik-

las. Todėl naktų, kai šąla, koanas: *Girdėti viskas ir negirdėti nė garselio*.

Kasparas ėmė melstis prašydamas duoti ženklą. Veltui. Tikriausiai ryšys su PoniaViešpačiu panašus į mobilųjį ryšį. Ne visose vietose veikia vienodai gerai.

Kasparas įsikibo į tvorą ir peršoko į kitą pusę. Lyg gibonas.

6

Niekas nepastojo jam kelio. Durys, kurias pabandė atidaryti, buvo neužrakintos, koridorius apšviestas. Jis praėjo pro virtuvės patalpas. Pro tyliai stiklo šachtoje snaudžiantį liftą. Ant koridoriaus lubų buvo sumontuota šynlaidžių sistema ir šviesos diodų moduliai, tačiau jie buvo išjungti, o šviesą skleidė kas keletą metrų sienų nišose sustatytos žvakės.

Koridorius baigėsi tamsiomis durimis. Jis pravėrė jas nepasibeldęs.

Už durų buvo galinis namo kambarys. Prie rašomojo stalo, priešais tamsius langus, sėdėjo vyriausioji slaugė. Grįžusi tiesiai iš operacinės, vis dar su mėlyna prijuoste ir plaukus dengiančiu baltu kyku.

– Kaip tik skaitinėju jūsų bylos dokumentus, – tarė ji. – Kad ir kaip žiūrėsi, būsite įkalintas mažiausiai trejiems metams. Bandydamas vienu kartu sugauti du zuikius, jūs ne tik kad likote be nieko, bet dar ir pats pakliuvote į vilkduobę.

Jos tonacija buvo h-moll.

Šią tonaciją, kurdamas savo *Didžiąsias mišias,* pasirinko Ba-

chas. Ją rinkosi ir Bethovenas. *Iškilmingų mišių* paskutinei daliai. Pastarasis rašė, kad kiekvieną kartą susitikęs Gėtę išgirsdavo lygiagrečią – D-dur – tonaciją. H-moll tonacija gili. Dramatiška, sutelkta į vidinį pasaulį, dvasinga. Į juodą pereinančios mėlynos spalvos. Priešais jį sėdinti moteris buvo tamsiai mėlyna. Ne tik jos drabužiai, bet ir jos esybė buvo gilių vandenų spalvos. Kasparas anksčiau nebuvo jos matęs.

– Ispanija niekada netaps Europa, – tarė ji. – Europa baigiasi sulig Pirėnais. Ispanija – tai Artimieji Rytai. Tenykščių mokesčių įstatymų nuostatos suformuluotos remiantis Mozės penktąja knyga. Daugiau nei penki milijonai nesumokėtų pesetų – jau stambus mokestinis sukčiavimas, už kurį baudžiama dvejų metų laisvės atėmimu. Prie to dar reikėtų pridėti jūsų vardu Gibraltare registruotų neapmokestinamųjų bendrovių sąskaitų ištuštinimą. Mūsų advokatai sako, kad jūs, ko gero, jau esate patekęs į policijos sąrašus ir iškviestas apklausoms į Toremolinoso teismą.

– Kokia čia vieta? – paklausė Kasparas.

– Rabijos fondas. Moterų vienuolynas. Mes priklausome Besimeldžiančių seserų ordinui. Pagrindinis vienuolynas Danijoje yra Audebo miestelyje, o pagrindinis Ordino vienuolynas įsikūręs Aleksandrijoje.

Kasparui vienuolės visada asocijavosi su Pietų Europa. Pradedant Marijos bažnyčia priešais *Pliono varjetė* Miunchene ir einant toliau į pietus. Kur religija buvo cirkas. Aukštos lubos, išsipusčiusi publika, smilkalai, sceninis apšvietimas, cirko pranešėjas baltos ir aukso spalvos drabužiais, kas vakarą pilna salė. Danijos bažnyčia buvo tarsi užkulisiai.

Moteris prabilo tarsi perskaičiusi jo mintis.

– Danijoje veikia nuo keturiasdešimties iki penkiasdešim-

ties moterų vienuolių ordinų. Cistercionų ordinas Sostrupo pilyje. Šv. Klaros seserų vienuolynai Randerse ir Odensėje. Benediktinų ordino Liobos seserys Frederiksberge ir Ordrupe. Karmelitės Hileriode. Palaiminimų bendruomenės Briondersleve ir Orhuse. Mažosios Jėzaus seserys Omo vienuolyne. Ir Vesterbro gatvėje, Kopenhagoje. Fokoliarų seserys Miono ir Langelando salose. Charizmatikės Bornholme ir Orhuse. Meilės misionierės Niorebro rajone, Kopenhagoje. Brangiojo kraujo bendruomenės seserys Birkeriode. Sakoma, kad nė pats Viešpats nežino tikslaus kongregacijų skaičiaus. Trys vienuolynai, priklausantys Rytų Bažnyčiai Rostede, Gislingėje ir Blomensliuste. Rytų Bažnyčia Danijoje veikia nuo 1886-ųjų. Tais metais Dagmara, karaliaus Kristiano Devintojo dukra, ištekėjo už Aleksandro Trečiojo, Rusijos didžiojo kunigaikščio, 1881-aisiais tapusio caru. Tada ir ėmė veikti Nevskio cerkvė Plačiojoje gatvėje.

– Ir visos jos, – tarė Kasparas, – yra Ispanijos baudžiamosios teisės ekspertės?

– Saulėtojoje pakrantėje turime tris vienuolynus. Vaikų ligoninių. Patarėjų tarp nelegalių imigrantų iš Maroko. Toremolinoso administracijoje turime savų teisininkų. Bendradarbiaujame su Katalikų bažnyčia. Ir Patriarchatu Paryžiuje.

Ji, ko gero, artėjo prie aštuntosios dešimties, tačiau išsaugojo visų ankstesnių gyvenimo etapų savybes. Už brandos ir gilių raukšlių slypėjo jaunos moters gyvybingumas, o jos judesiai buvo impulsyvūs it vaiko.

– Vaikai, – pasiteiravo jis. – Kas jiems? Kas yra mergaitei, KlaraMarijai?

– Ką pastebėjote, – paklausė ji, – sėdėdamas priešais ją?

– Ji tyli. Kaip ir kiti čia esantys vaikai. Kartkartėmis jie visiš-

kai nutyla. Kaip nenutyla joks paprastas vaikas. Ir joks normalus žmogus.

Pakilęs iš vietos Kasparas ėmė žingsniuoti pirmyn atgal. Jam niekaip nepavyko įsiklausyti į jos skambesį, jis buvo nepasiekiamas, Kasparas neturėjo jos akustinio slaptažodžio.

– Pakrikštijau apie tūkstantį vaikų, – tarė ji. – Ką pamanytumėt, jei pasakyčiau, kad kai kurie vaikai gimdami atsineša talentą priartėti prie Dievo greičiau nei kiti?

Jis nieko neatsakė.

– KlaraMarija galėtų būti vienas iš tokių vaikų, – tęsė ji. – Ir gal dar keletas kitų.

Kasparas suprato, kodėl ji nenustygo savo vietoje. Iš jos tryško energijos perteklius. Tai buvo ne įprastas energijos perteklius, ne paprastas kūno veržimasis judėti, o kažkas kita. Nuo jos sklido silpnas virpesys, tarsi nuo transformatorių pastotės. Ji buvo lyg vargonų vamzdis, kuriame susidariusi stovinti banga.

– Mielai jums apie tai papasakotume, – tarė ji. – Ne taip dažnai sutinkame pašalinių žmonių, kurie patys ką nors pastebėtų. Tačiau tai niekur neveda. Neįsižeiskite, tačiau jūs – prasta korta. Danijoje jums ketinama iškelti mokesčių bylą. Ispanijoje jūsų taip pat laukia šaukimas į teismą. Padėtis be išeities. Netrukus jūsų čia nebebus.

– Pateiksiu apeliaciją, – atsakė jis, – Granados aukštesniajam teismui. Byla bus pradėta svarstyti tik po kelerių metų.

– Jie apkaltins jus bandymu papirkti. Toremolinoso mokesčių bylų prokurorą. Kyšininkavimo byloms teikiama pirmenybė. Po didžiųjų skandalų paskutiniame praėjusio amžiaus dešimtmetyje. Mūsų advokatai sako, kad būsite nuteistas dar iki vasaros.

Jis nieko neatsakė. Nebebuvo ko ir pridurti.

– Padėtis labai sunki, – tęsė ji. – Vis dėlto vilties galbūt dar yra. Mes tai aptarėme. Seserys manosi jus pažįstančios. Padėti didžiam menininkui – pats karščiausias jų noras. Jei tik Bažnyčios tarnai jus užtartų. Jei tik galėtume apskųsti Granados teismo nuosprendį Madrido aukščiausiajam teismui. Jie nesvarsto skirtos bausmės, tačiau priima galutinį sprendimą dėl teisiamojo kaltumo. Jei tik Patriarchato Paryžiuje patriarchas nuvyktų į Madridą su prašymu suteikti jums malonę. Ispanijos karalius turi teisę atleisti nuo bausmės. Jei tik galėtume įrodyti, kad didžiąją dalį pasisavintų lėšų jūs paaukojote mūsų vienuolynams. Jei mes visi melstume jums malonės.

Kasparą užliejo dėkingumas. Šis visai jam nepažįstamas žmogus spinduliavo tą pačią krikščionišką meilę artimui, kokia plūdo ir iš Bacho kantatų.

Jis priklaupė ir kakta palietė jos ranką. Galbūt tai senamadiška. Tačiau tam, kurio meilė spontaniška, nėra jokių ribų.

– Manau, taip ir padarysime, – tarė ji. – Tik už tai paprašysime menkos paslaugėlės.

Kasparas sustingo. Lėtai pakilo ir vėl atsisėdo ant kėdės.

– Kas jums? – paklausė ji.

– Atsivėrė sena mano širdies žaizda.

– Mes su seserimis, – tęsė ji, – esame ganėtinai savarankiškos. Tačiau mums reikia vyro pagalbos.

– Meilė niekada nebūna besąlygiška, – tarė jis. – Ji visada pažymėta žvaigždutėmis.

– Mums neramu dėl vaikų, – atsakė ji.

– Prieš metus, – tarė ji, – dingo viena mūsų vienuolė naujokė iš pasaulietinio ordino, sesuo Lila, mes kartu dirbome su

vaikais. Ją įtempė į automobilį, užrišo akis ir išsivežė. Jos nebuvo dvi paras. Ją laikė surištą, šiurkščiai su ja elgėsi. Mušė. Klausinėjo apie vaikus. Po dviejų parų nuvežė į Amagerio parką ir ten paliko. Ji vis dar negali atsigauti. Jūsų vadinamoji tyla slepia daugybę talentų. Baiminamės, kad kažkas mėgins jais pasinaudoti.

– O policija? – paklausė jis.

– Policija informuota. Fondas pripažintas galimu teroristų taikiniu. Praktiškai tai reiškia, kad nelaimės atveju yra numatytas veiksmų planas. Ir kad pro mus du kartus per savaitę prasuka patruliuojantis policijos automobilis. Tai ir visa apsauga. Galima juos suprasti. Nėra nieko konkretaus, už ko jie galėtų užkibti.

– Iš kur visi tie vaikai?

– Šeimos prisijungia prie mūsų pasaulietinio ordino įvairiose pasaulio šalyse, kur Rytų Bažnyčia turi ilgametes tradicijas: Jeruzalėje, Etiopijoje, Australijoje. Kai kuriose Rytų šalyse. Prancūzijoje. Šios šeimos neduoda įžadų ir nevilki abitų. Jos pačios sprendžia, kiek artimas bus jų ryšys su vienuolynu.

– O kodėl tie vaikai čia?

Moteris žvelgė pro langą. Tarsi laukdama, ką pasufleruos PoniaViešpats.

– Tai tarsi mokomoji stovykla, – tarė ji. – Pailgintas sekmadieninės mokyklos variantas. Jie susirenka kartą per metus. Šiais metais viskas jau baigta. Baiminamės dėl kitų metų.

Kasparas pabandė prasiskverbti pro jos balsą. Dabar jis buvo kimus, šiurkštokas, it plautas žvyras, slenkantis konvejerio juosta žvyro karjere. Ir baigtinis. Tai buvo balsas, tariantis paskutinį žodį, laiminantis ar atskiriantis nuo bažnyčios. Kasparui nepavyko jo praverti.

– Mūsų vienuolynas šiuolaikiškas. Mes puikiai pasirengę susidoroti su įvairiais uždaviniais. Išties labai įvairiais. Bet tik ne su tokiu.

– Jums reikėtų naudotis apsaugos paslaugomis. Galėčiau jums kai ką rekomenduoti.

Moteris apėjo aplink stalą, prisitraukė prie jo kėdę ir atsisėdo. Labai arti jo, Kasparas panoro atsitraukti, tačiau iš smegenų į raumenis siunčiamas signalas pasiklydo kažkur pusiaukelėje.

– Šie vaikai neeiliniai, – tarė ji. – Kaip ir tie nusikaltėliai. Nežinome, kokia grėsmė mūsų tyko. Tačiau ji tikrai didžiulė.

Kasparui pavyko su kėde atsistumti atgal.

– Aš menininkas, – atsakė jis. – Privalau galvoti apie savo publiką. Turiu milžinišką skolą. Esu pasirašęs sutarčių dvejiems su puse metų į priekį. Dėl pasirodymų užsienyje.

Kasparas nebuvo tikras, ar ji išgirdo.

– Mes, priklausantieji Rytų Bažnyčiai, paprastai ieškome pavyzdžių, į kuriuos galėtume lygiuotis, – tarė ji. – Tokie, tarkime, yra šventieji. Išganytojo pavyzdžiu jie įsikūnijo ir klajojo tarp nusidėjėlių ir vagių. Rytuose jie vadinami bodisatvomis. Šiuo atveju mums reikia šiokio tokio šventojo. Šventojo atspindžio. Žmogaus, kuris leistų tiems žmonėms, kad ir kas jie tokie būtų, su juo susisiekti. Kuris padėtų išbristi iš šios padėties. Kuris tarpininkautų tarp mūsų ir viešųjų įstaigų. Mums reikia būtent tokio žmogaus.

Kasparas dar šiek tiek atitraukė kėdę atgal.

– Jums reikia policijos informatoriaus, – pasakė jis. – O man reikia tęsti tarptautinę karjerą. Manęs laukia turnė Prancūzijos Žydrajame Krante.

– Nebūtinai, jei nutrauktumėte visas galiojančias sutartis. Tai pasmerktų jus gėdai. Visuomenės akyse. Taptumėte pana-

šus į puolusį angelą. Tada jie, kad ir kas jie tokie būtų, ko gero, mėgintų jumis pasinaudoti. Juk jūs garsėjate gebėjimu dirbti su vaikais.

Juos gaubė šeimyniška atmosfera. Tokia, kokia perteikta *Goldbergo variacijose.* Ji kalbėjo su juo lyg su senu pažįstamu. Lyg būtų jo vyresnioji sesuo. Rėžė viską tiesiai, be užuolankų.

– Tos sutartys sudarytos su dviem stambiausiais varjetė tinklais Ispanijoje ir Prancūzijos Žydrajame Krante, – tarė jis. – Jie pareikalaus kompensacijos.

– Milžiniškos kompensacijos, – atsakė ji.

– Mane įtrauks į juoduosius sąrašus.

– Kone visame pasaulyje.

Juodu nusijuokė.

– Gerai, tebūnie, – tarė jis. – Po metų būsiu pražudęs savo karjerą.

– Nužudymas iš pasigailėjimo. Jūsų karjera ir taip baigiasi. Didžioji jūsų dalis ieško kažko prasmingesnio.

– Mano ateitis kybo ant plauko. Čia ir Ispanijoje man rengiamos bylos, todėl tebūnie – nutrauksiu visas sutartis. Ir kas tada?

– Tada lauksite. Kai reikės, mes – arba KlaraMarija – su jumis susisieksime. Mergaitė tik apie jus ir tegalvoja. Buvau kartu, kai ji pirmą kartą pamatė jus Cirko rūmuose. Vos privertėme ją grįžti drauge su mumis namo. Būsite netoliese, kai mums jūsų prireiks. Atrodysite visiškai žlugęs. Jie su jumis susisieks. Galbūt mums pavyks sugalvoti būdą, kaip juos pas jus nukreipti.

– Pabučiuosite mane Judo bučiniu.

– Tiesiog žvelgsime jūsų pusėn. Galbūt jie pasirodys. O gal ir ne. Svarbiausia, kad būtumėte netoliese. Tada, kai mums prireiks jūsų pagalbos.

– Kokios pagalbos?

Moteris papurtė galvą.

– Aš *iguminia*. Kitaip tariant, vienuolyno viršininkė. Taip pat ir *staretza*, dvasinė mokytoja. Tačiau į šį klausimą atsakymo nežinau. Bet seserys jumis tiki.

– O kas bus po to?

– Yra dvi galimybės. Pirmoji – mes laikysimės plano jus užtarti. Raštu prašysime malonės. Padėsime jums sumokėti baudą – skirsime lėšų iš mūsų labdaros fondo. Dėl jūsų nersimės iš kailio. Baltarusijos metropolitas kreipsis į Danijos teisingumo ministeriją. Jūsų bus atsiprašyta. Bus rastas kompromisas apsieinant be teismo. Nors ir pavėlavęs, leisitės į suplanuotą turnė. Vėl grįšite į sceną.

– O kokia antroji galimybė?

– Mūsų pastangų nepakaks. Nei varjetė, nei Ispanijos ir Danijos mokesčių inspekcijos nesutiks leistis į kompromisus. Ir galiausiai vis tiek teks atkalėti penkerius metus Alaurin el Grandės kalėjime.

Ji nebesišypsojo.

– Ir ką, – paklausė Kasparas, – turėsiu sau atsakyti, kai leisdamas ten ilgas andalūziškas naktis savęs paklausiu, kokia buvo viso to prasmė?

– Atsakysite, – tarė ji, – kad viso to prasmė buvo tyla.

Ji palydėjo Kasparą iki durų, jis jautėsi jai už tai dėkingas, nes pats nebūtų pajėgęs iki jų nusigauti. Buvo visiškai pasiklydęs savo mintyse ir erdvėje.

Jie perėjo per virtuvę, valgyklą. Žvakės buvo pakeistos, dabar, be jų, patalpas apšvietė dar ir mėnesiena.

– Štai čia terasa, – tarė moteris. – O čia valgykla.

Ji atidarė duris į vienuolyno sodą. Jo skambesys buvo toks, kad net ir dabar, aštuonių laipsnių šaltyje, norėjosi prisėsti ir ilgai sėdėti ant akmeninio suoliuko.

Sodą iš visų keturių pusių supo flygeliai, viename jų buvo bažnyčia, nediduké, prižiūrėta, it didelis sodo namas. Kryžiaus pastato viduryje į viršų kilo didelis mėnesienoje spindintis svogūno formos kupolas.

Kasparas įsiklausė, visa aplinkui buvo persmelkta rūpestingos atidos.

– Dalis pratybų, – tarė ji, – skirta mokymuisi kasdienius dalykus paversti šventais. Sodą. Priežiūrą. Išmokstama melstis sėdint tualete.

Kasparas pajuto smelkiantį ilgesį, kuris veikiausiai gimė jo paties širdyje, bet buvo toks didžiulis, kad apgaubė viską aplinkui. Šis ilgesys telkėsi į neharmoningą įtampos lauką.

– Didžiąją savo gyvenimo dalį, – pasakė jis, – ieškojau tylos. Žmonių viduje ir tarp jų. Žinau, kad ši tyla egzistuoja. Man niekada nepavyko galutinai prie jos priartėti, bet žinau, kad ji yra. Ji egzistuoja jumyse. Jūs joje skendite, jūsų balsas išplaukia iš tylos, aš tai girdžiu. Ir mergaitė, KlaraMarija, ji taip pat visai arti jos. Aš taip pat noriu patekti į tą tylą. Kitaip išprotėsiu.

Ji klausėsi jo šnekos. Kasparas pajuto virpant kelius.

– Jūsų tiesa, – tarė ji. – Jei jums nepavyks, tikrai išprotėsite.

Ji uždarė duris, pro kurias jie buvo išėję, ir juodu pasuko išėjimo link. Kasparas ėjo nuo jos atsilikęs. Iš pykčio jį kone suparalyžiavo. Juk ji krikščionė. O neištarė jam nė vieno paguodos žodžio. Nepalaimino jo. Nepakštelėjo į skruostą.

Ir vis dėlto neištvėrė neįsiklausęs į jos kūną. Jos eisena priminė dvylikametės Jekaterinos Gordejevos šokį ant ledo, atliekamą su tokio amžiaus vaikams būdingu judėjimo džiaugsmu.

Jekaterinos šokis ant ledo buvo įtrauktas į Valstybinio cirko programą per abu Kasparo Maskvoje praleistus sezonus. Vis dėlto priešais jį einančios moters judesių laisvumas buvo kitoks. Atrodė, lyg jos esybė būtų ne pačiame kūne, o apgaubusi jį iš išorės. Kasparas visą savo gyvenimą klausėsi kūnų, bet nieko panašaus dar nebuvo girdėjęs.

– Afrikietė, – tarė jis. – Ji man grasino. Liepė laikytis atokiai.

– Kiek žinau, cirke ir teatre įprasta vykdyti *atrankas*. Kad būtų atrinkti rimčiausi kandidatai.

Kasparas sustojo. Jis buvo sustiręs nuo šalčio. Vis dėlto jam pavyko nutaisyti murkiantį Siamo katino balsą.

– Vienuolyno viršininkės, – pasakė jis, – tikriausiai turi būti labai patikimos.

Ji atsisuko į jį. Sėdiniuodamas Pietų Europos kavinėse Kasparas ne kartą klausėsi pro šalį einančių vienuolių. Nuo viršugalvio iki širdies jos buvo pilnos Monteverdžio muzikos, tačiau žemiau šios ribos nebuvo leista prasiskverbti nė gaidelei. Priešais jį stovinti moteris buvo kitokia.

– Idealiu atveju taip, – tarė ji. – Tačiau iš tiesų visi mes tesame silpni žmogeliai.

– Tada prašyčiau jūsų viską išdėstyti raštu. Visa tai, ką kalbėjote apie Baltarusijos vyskupą metropolitą ir Patriarchato Paryžiuje patriarchą. Apie užtarimą ir penkis milijonus.

Jie grįžo į kampinį kambarį, ji rašė sklandžiai, susikaupusi, baigusi nuėjo į gretimą patalpą, sudūzgė kopijavimo aparatas, ji grįžo, padavė jam dokumentą, Kasparas jį perskaitė. Per savo gyvenimą buvo pasirašęs daugybę sutarčių, tačiau tokios niekada.

– Ar pasitikite manimi? – paklausė ji.

Jis linktelėjo galvą.

Ji atidarė jam duris. Ištiesė ranką. Jis paėmė ją. Jie sustingo tarpduryje.

Garsai aplink juos ėmė keistis. Iš pradžių jie tapo aiškesni. Kasparas girdėjo savo ir jos kūnus. Užfiksavo vos girdimą budinčių elektros prietaisų ošimą. Išgirdo pastatą, amžiną minimalistinį kūrinį iš akmens ir betono. Miegančių žmonių skleidžiamą virpesį.

Išgirdo, kaip visi garsai jungiasi į vieną dermę. Liejasi į bendrą tonaciją. Jo akivaizdoje kažkas orkestravo kūrinį.

Jis nebegirdėjo pagrindinio moters tono. Pažvelgęs į ją pamatė, kad ji tapo bespalvė. Kasparas pajuto, kaip jie tebestovėdami pakilo ir ėmė skrieti aukštyn, kiaurai per visų muzikos instrumentų pūtiklius ir garsadėžes, ten, kur jis visada norėjo patekti, į pačią tylą.

Ilgesys ir siaubas užgriuvo vienu metu, lyg litaurų griausmas. Jis vos nesuklykė. Tą pačią akimirką viskas baigėsi.

Kasparas atsirėmė į sieną. Prireikė laiko amui atgauti.

– Vieni metai – ilgas laikotarpis, – tarė jis. – Per tiek laiko galite ir užmiršti mūsų susitarimą.

– Bet yra ir tikimybė, kad neužmiršime, – atsakė ji.

– Gali būti, kad jūs apsirikote. Galbūt vaikų niekas nepersekioja. Tokiu atveju būsiu tik sugriovęs savo gyvenimą.

– Didžius vyrus ir moteris, – tarė ji, – nuo kitų skyrė tai, kad viskam žlungant jie buvo pasirengę viską pastatyti ant vienos kortos. Išganytojo kortos. Neturėdami jokių garantijų, jog ji atneš sėkmę.

Kasparui prieš akis viskas ėmė suktis, lyg karuselėje, vienuolyno karuselėje.

– Tai bus ilgi metai, – pasakė jis. – Ir ne patys lengviausi mano gyvenime. Gal galėtumėte duoti man kokį nors patarimą?

Ji pažvelgė į jį.

– Ar kada nors bandėte melstis?

– Didžiąją gyvenimo dalį veikiau reikalavau.

– Būtent todėl ir nepažengėte į priekį.

Iš pykčio jam vėl užėmė kvapą.

Kasparo girdimas skambesys perėjo į ariją iš *Goldbergo variacijų*. Tapo šeimyniškas. Jis suvokė jai patinkąs. Kasparą mėgo mažai žmonių, veikiau labai mažai. Tai, ką Kasparas įžvelgė dabar, jau buvo matęs ir KlaraMarijoje. Stinėje. Žmogų, galintį pakęsti jo skleidžiamą triukšmą. Ir netgi daugiau nei pakęsti.

Meilė sulygina žmones. Akimirką visi jųdviejų skirtumai buvo išnykę.

– Kam turėčiau melstis, – paklausė jis, – kas sako, kad ten ko nors esama, kas paliudys, kad visata nėra tik viena didelė lyra?

– Galbūt ir nereikia melstis kažkam. Dykumų motinos, pirmųjų amžių atsiskyrėlės, teigė, kad Dievas neturi formos, spalvos ar turinio. Galbūt malda – tai ne meldimasis kažkam, o būdas sąmoningai pasiduoti. Galbūt kaip tik šito jums ir reikia: pasiduoti nepralaimint.

Ji atidarė duris.

– Maldos tekstas iš esmės gali būti bet koks, – tarė ji, – svarbu, kad jis suvirpintų širdį. Pavyzdžiui, tai galėtų būti ištrauka iš Bacho kantatų.

Kasparas išgirdo kažką sujudant, už jo stovėjo afrikietė.

Ji palydėjo jį iki vartų ir juos atidarė. Kasparas atsisuko ir nužvelgė pastatą.

– Šiame sparne – svečių kambariai, – paaiškino afrikietė.

Pastatas buvo triaukštis, kiekviename aukšte Kasparas suskaičiavo po septynis langus, prie kiekvieno buvo po balkonėlį.

– Jūs išties svetingi, – tarė jis.

– *Philoxenia.* Mylėdamas svetimą, myli Kristų.

Kasparas pasisuko eiti Frederiksdalio gatvės link. Stovėdama tarpuvartėje ji lydėjo jį žvilgsniu.

Kasparas girdėjo jos skambesį, jos reakciją į jį. Jos matomas vaizdas privertė ją skambėti kaip žmogų, kuris po frazės *Žaidimas prasidėjo* žvelgia į ruletę mėgindamas įvertinti savo galimybes ir kartu puikiai suvokia, kad čia juk ruletė, ir kad bet kokiu atveju jo galimybės mažesnės nei penkiasdešimt procentų.

O gal tai buvo tik jo vaizduotės padarinys. Mėnesėtomis šaltomis naktimis pasaulis itin lengvai tampa ekranu, ant kurio kiekvienas projektuoja savo pačių filmuotus vaizdus. Kasparas priėjo automobilį, visada buvusį tarsi atskira, tačiau visiškai saugia jo svetainės su dviem foteliais ir sofa dalimi.

Tačiau net kai privažiavo Klampenborgą, kai oras automobilyje sušilo, o keliuose pasirodė ir kitų nakties paukščių, Kasparas ir toliau tebegirdėjo iš automobilio sėdynių, variklio, važiuoklės, kitų automobilių, pro jį lekiančių priemiesčių sklindančią visiškai paprastą ir kartu nesuvokiamai sudėtingą muzikinę temą iš *Goldbergo variacijų,* šitaip ji pradeda skambėti, kai jau esi išklausęs nemažą dalį *Variacijų* ir imi suvokti, kad liautis jau per vėlu, kad Bachas tave pričiupo, kad dabar turėsi klausytis toliau, nesvarbu, kur toji muzika tave nuneštų.

TREČIA DALIS

1

Restoranas *Copenhagen Dolce Vita* buvo įsikūręs pirmo aukšto patalpose aukštomis lubomis, o pro jo langus buvo matyti tai, kas anksčiau buvo Karaliaus naujoji aikštė.

Kasparas niekada neabejojo dvasinio ilgesio ir maisto tarpusavio sąryšiu, iš esmės jis galėjo būti dvejopas: rojų galėjai pasiekti arba badaudamas, arba apsivalgydamas.

Didžiosios religinės tradicijos ištobulino abu šiuos kraštutinumus. Dykumų tėvai ir motinos kartais tapdavo panašūs į apsivilkusius vaikščiojančius griaučius, taoistai sakė *empty the mind and fill the belly**, o visa gausybė Tibeto žvaigždžių, pradedant Dzogčenu ir Mahamudra, priminė Rajūnų klubo valdybos narius. Buda pasiūlė galimą tarpinį kelią tarp šiųdviejų kraštutinumų, būtent jo šįvakar, kaip ir daugybę kartų prieš tai, ir ieškojo Kasparas, čia, kur dabar sėdėjo, pas Bobechą Leizemėjerį, kur maistas priminė senų laikų cirką, buvo įdvasintas, sukrečiantis ir balansavo ties riba tarp ekvilibristikos meno ir neatleistino nutrūktgalviškumo.

---

* Ištuštink protą ir pripildyk skrandį (*angl.*).

Vis dėlto būdamas čia kažkur tarp savo širdies ir saulės rezginio Kasparas visą laiką jautė įtampos tašką, kuris nesirengė pranykti nei dabar, nei visą likusį gyvenimą. Tai buvo taškas, signalizuojantis, kad gimęs čigonu į tokią vietą kaip ši, kur jį supo auksas, balti audiniai, damastas ir mažiausiai milijoninės metų pajamos, galėjai patekti tik per klaidą.

Vis dėlto jis nuolat čia grįždavo. Maistas čia kalbėjo pats už save, o jei ieškai geriausio, privalai išbandyti visus įmanomus kelius. Be to, klausydamasis restorano vyriausiojo virėjo Kasparas visada girdėjo save: darbininkų klasės vaikį, gimusį rodyti fokusus turguose, visą likusį savo gyvenimą mėginsiantį suvokti, kodėl likimas apvilko jį balta uniforma, uždėjo virėjo kepurę, pavertė aukštuomenės numylėtiniu ir lyg kokį vyriausiąjį dvasininką pastatė priešais maisto altorių.

Kasparas pro langą žvelgė į vandenį.

Jis pabudo dviem valandom anksčiau, aplinkui buvo tamsu – nors į akį durk.

Nulipęs kopėčiomis nuo pastogės, išėjo laukan ir prisiartino prie namelio ant ratų, šis buvo tuščias. Kasparas norėjo atsirakinti duris, tačiau durų rankena buvo apraizgyta plienine viela, jis uždegė degtuką, viela buvo sutvirtinta plomba su užrašu *Kopenhagos policija*.

Kasparas perlaužė plombą. Viduje uždegė dar vieną degtuką. Išeidami jie viską sutvarkė. Vaizdas buvo lyg balzamavus lavoną – iš išorės atrodo gerai, bet viduje nieko nebelikę. Jo smuiko nebebuvo, plokščia seifo dėžutė buvo atidaryta, dokumentai paimti. *Mažasis klavyro natų sąsiuvinis* taip pat buvo dingęs nuo lentynos.

Tačiau jo drabužiai buvo savo vietose. Kasparas pasiėmė

kostiumą, batus, rankšluostį ir tualeto reikmenų. Nuo knygos *Karlo Nilseno vaikystė Fiuno saloje* viršelio atplėšė gabalėlį kartono. Užgesino šviesą, išėjo laukan, durimis savo kelių aukštyje privėrė atplėštąją kartono skiautę. Kaip įmanydamas tiksliau sujungė perlaužtos plombos dalis.

Vonios pastate nusiprausė po dušu, nusiskuto, iš pradžių su elektriniu skustuvu, tada su skutikliu. Iš veidrodžio į jį žvelgiančiame veide buvo įsispaudusios amžiaus ir per trisdešimt metų apie penkis–septynis tūkstančius kartų atlikto grimo žymės.

Kartą Stinė stovėdama už jo suėmė rankomis jo veidą ir žvelgdama į jį veidrodyje tarė:

– Šiek tiek panašus į Išganytoją. Šiek tiek – į Įkeistąjį berną*.

Šiek tiek į grafą Danilą iš *Linksmosios našlės*.

Kasparas norėjo atsisveikinti su Dafiu, bet tai buvo per daug rizikinga. Jei policija jo tykojo, jie turėjo laukti jo prie vartų. Jis įėjo į arklidę.

Lemputė palubėje tebedegė, Kasparas paėmė iš dėžės keletą obuolių ir prisiartino prie Roželės aptvaro. Ši šoktelėjo jo link lyg norinti žaisti mergaitė. Kasparas apsikabino rankomis jos kaklą. Po dviejų savaičių ji bus nugalabyta.

Šešėlyje kažkas, tikrai ne arklys, sujudėjo.

Kasparas atšovė dvigubą Roželės aptvaro skląstį. Jis atplėš aptvaro duris, suzvimbs it didžioji širšė, ir Roželė išlėks jų link kaip šešių šimtų kilogramų kulka.

Iš tamsos išniro Dafis. Turbūt jis labai tyliai stovėjo čia visą tą laiką.

Jis priėjo prie aptvaro. Užšovė skląstį. Ant sijos priešais Kasparą padėjo jo smuiką, dokumentus, *Mažąjį klavyro natų sąsiuvinį*.

---

* Danų-norvegų rašytojo ir dramaturgo Liudvigo Holbergo komedijos herojus.

– Apsivilkau platų paltą. Įėjau į namelį kartu su jais. Čia viskas, ką per tiek laiko pavyko išgelbėti.

Valdytojas atitraukė nuo lentos vieną ranką. Ji trumpam išnyko iš akių, po to vėl atsirado laikydama obuolį.

– Tavo minėtas teismo nuosprendis, – paklausė Kasparas. – Už ką tada buvai teisiamas?

– Už trijų milijonų vertės vagystę iš *Nydahl*. Parduotuvės darbo metu.

Kasparas kažkada bandė padovanoti Stinei žiedą iš *Markus Nydahl*, ji atsisakė, jai buvo sunku arba išvis neįmanoma ką nors padovanoti. Tačiau pats apsilankymas parduotuvėje buvo tikrai įspūdingas. Parduotuvė buvo įsikūrusi Naujojoje rytų gatvėje. Prie durų budėjo du apsaugininkai. Visi papuošalai ir laikrodžiai buvo sudėti į neperšaunamo stiklo vitrinas, būtų pakakę sutraškinti saldainių pakelį, ir jos būtų nusileidusios žemyn, į ugniai atsparias dėžes po grindimis.

– O veikla, kurią turėjai mesti, – tarė Kasparas. – Kokia tai buvo veikla?

– Buvau Bora mokinys.

Bora buvo vagių džentelmenų Johanas Sebastianas Bachas. Jis turėjo tik vieną mokinį, apaštalą, dharmos įpėdinį. Kasparo atmintyje kažkas sukirbėjo. Įpėdinis buvo pradėjęs pateisinti savo vardą. O tada staiga dingo.

Kasparas atidarė smuiko dėklą, smuikas buvo sveikas.

– Kodėl taip rizikavai? – paklausė jis.

Valdytojas sustojo tarpduryje. Stovėjo žvelgdamas į arklidę.

– Jie ganysis lankose, – tarė jis. – Šįryt juos nupirkau. Už kainą, kurią būtų sumokėjusios skerdyklos ir jojimo mokyklos, tik atėmus išlaidas už veterinaro paslaugas. Prieš Bora mirštant mudu keletą kartų kalbėjomės. Jis tarsi perdavė man savo

testamentą. Gyvulius buvau pradėjęs išpirkinėti jau tada, nors gaunant mokinio algą tai buvo neleistina prabanga. Bora tada tarė: *Turėtum suimti save į rankas, Dafi, gyvenimas – ne maldos susirinkimas.*

– Tavo maloningas poelgis, – pasakė Kasparas, – išties gražus. Tačiau aš taip pat sugadintas gyvenimo, man sunku priimti malonę, aš visada ieškau žvaigždutėmis pažymėtų pastabų, kokios jos bus šį kartą?

Kasparas susivokė kalbąs tuščiam tarpduriui ir arkliui. Dafio nebebuvo.

Kasparas žvelgė į lygutėlį vandens paviršių, prasidedantį ten, kur anksčiau buvo Žiedas – apvalus apsodintas plotas Karaliaus naujosios aikštės centre, – ir besitęsiantį iki Danijos nacionalinio banko.

Raitelio statulos Karaliaus naujosios aikštės centre nebebuvo. Ant šaligatvio, besiribojančio su užtvertąja teritorija, atidarydamas Kopenhagos savivaldybės pavasario ir vasaros pramogų sezoną, kamerinis orkestras grojo apetitiškus Bacho *Brandenburgo koncertų* kąsnelius. Pro muzikantus, lyg savo gyvenime būtų turėję kokią nors misiją ir kryptį, į naktinį gyvenimą srautu plūdo žmonės.

Kasparas užsimerkė ir įsiklausė į muziką. Skambančią erdvėje aplink jį. Po paviršiniu sluoksniu slypėjo tiek baimių, kad jų būtų pakakę neurozių ligoninei atidaryti.

Kasparas atsimerkė ir vėl sužiuro į vandens paviršių. Vaizdas nekėlė jokių asociacijų su pasaulio pabaiga, Pompėja, Santoriniu, Pasauliniu tvanu. Veikiau būtum pasakęs, kad tai natūralus ežeras. Arba didelė vandens stichijos padaryta žala.

Miesto baimė taip pat nebuvo nauja, ji gyvavo ir prieš žemės

drebėjimus, jis girdėjo šią baimę nuo pat vaikystės, nuo tada, kai įvyko nelaimė, po kurios paaštrėjo jo klausa, jis jau daug kartų girdėjo šią baimę žmonėms susidūrus su mirtimi, įvykus rimtoms nelaimėms cirko arenoje, girdėjo ją savyje. Šios baimės branduolį sudarė ne pačios katastrofos, o tai, kas slypėjo už jų. Tragiški įvykiai – tai durys į suvokimą, jog visų mūsų gyvenimas trapus, o visi mums svarbūs dalykai – gyvenimas, laimė, mirtis, meilė, įkvėpimas – yra visiškai nepavaldūs mūsų norams.

Kasparas staiga supyko ant PoniosViešpaties. Žmonės aplink jį galėjo būti laimingi. Ir jis pats galėjo būti laimingas. Pas Leizemėjerį jie visi galėjo pasijusti vienvaldžiais karaliais. Arba dar geriau – dievais, nes pasimėgavus karališku aptarnavimu, maistu ir gėrimais, aptarnautojai, liokajai ir visa feodalinė iliuzija išnykdavo ir galėdavai išeiti į laisvą, jokios atsakomybės nevaržomą Kopenhagos naktį.

Vietoje to egzistavo gamtos katastrofos. Vaikų išnaudojimas. Pagrobimai. Vienatvė. Mylinčių žmonių išsiskyrimas.

Kasparas virė iš pykčio. Pykstant ant Dievo blogiausia tai, kad nėra jokios aukštesnės instancijos, kuriai galėtum jį apskųsti.

Kasparas pasisuko su kėde, stengdamasis nebesižvalgyti nei po restorano vidų, nei pro jo langus. Tai tik dar labiau pablogino padėtį. Už cinkuoto prekystalio, skiriančio restoraną nuo virtuvės, pastebėjo Leizemėjerį.

Pastarąjį kartą išvykdamas iš Danijos ir manydamas, kad nebegrįš, Kasparas, iš dalies per neapsižiūrėjimą, liko neapmokėjęs didelės šio restorano sąskaitos. Jis buvo tikras, kad ši skola bus nurašyta, kad restorano patalpos Leizemėjeriui bus tapusios per ankštos ir jis, apsivilkęs baltus marškinius ir pasi-

rišęs kaklaraištį, nebesisukinės čia, o sėdės direktoriaus kėdėje. Ir štai tau – jis stovėjo čia palinkęs prie konvekcinės krosnelės, stiprus ir šiurkštus kaip kerdžius. Kaip kad cirko direktorė Eli Benevais, ji taip pat niekad neišmoko sėdėti savo kabinete ir nuolat sukiojosi arklidėse.

Kasparo ausis pasiekė girdėtas, tačiau kol kas neatpažįstamas skambesys. Tolimiausiame restorano kampe sėdėjo moteris ir vyras, moteris sėdėjo nugara į Kasparą. Jis sutelkė į juos dėmesį. Moteris buvo toji aristokratė iš Pajūrio plento. Tik per tą laiką, kol Kasparas jos nematė, Viešpats, likimas arba grožio industrija dovanojo jai ilgus juodus plaukus ir prašmatnų kostiumėlį. Ji sėdėjo nugara į jį, priešais ją sėdintis vyras buvo jaunesnis už ją dešimčia metų, jo pečiai buvo pusantro metro pločio. Nuo vyriškio sklido nejaukumo gaida, tartum jis nebūtų pratęs valgyti tokiose vietose, kur norint pasisotinti reikia pakloti mažiausiai penkis šimtus kronų.

Prie Kasparo artėjo devyniasdešimties kilogramų svorio žingsniai. Ant staliuko atsirado dvi taurės, į vieną buvo įpilta šampano, Kasparas įsiklausė į burbuliukų polifoniją, tai buvo *Krug*.

Kasparas pakėlė žvilgsnį į lygutėlę plikę ir vaškuotus ūsus, tikrą Gurdžijevo atvaizdą, tai buvo Leizemėjeris.

– Atėjau sumokėti visos skolos, – tarė Kasparas.

Vyriausiasis virėjas įleido didelį lašo formos butelį į kibirėlį su ledais ir pasisuko eiti.

Kasparas pričiupo jį vienu judesiu. Vyriausiasis virėjas rengėsi žengti žingsnį, tačiau Kasparas kairiąja pėda buvo tvirtai užkabinęs jo kairiąją koją. Leizemėjeris prarado pusiausvyrą. Bandydamas nepargriūti norėjo pajudinti dešiniąją koją, bet už šios Kasparas buvo tvirtai užsikabinęs dešiniąja pėda.

Krytis būtų buvęs sunkus, tačiau pašokęs iš vietos Kasparas spėjo sučiupti masyviąją žmogystą ir prisitraukė ją prie savęs.

– Šiandien neturėjai dirbti. Tau laisvadienis. Aš išsiaiškinau tai, kai užsakinėjau staliuką telefonu.

Juodu buvo pažįstami dvidešimt penkerius metus, ir visą tą laiką buvo siejami abipusės pagarbos, šiltų ir mandagių santykių. Dabar visi mandagumai staiga išgaravo. Tokia viena iš klouno užduočių. Atskleisti ir tamsiąją dabarties pusę.

– Norėjau pats čia būti. Ir su kirvuku mėsai rankoje stebėti, ar grąžinsi viską.

– Užsakydamas staliuką aš neprisistačiau.

Leizemėjeris išsilaisvino iš Kasparo gniaužtų. Juodu stovėjo prie pat vienas kito.

– Policija, – tyliai tarė vyriausiasis virėjas. – Jie laukia lauke. Kai tik iš čia išeisi, jie tave suims. Nori pažiūrėti, su kuo susitiksi.

Kasparas staiga prisiminė, kad Gurdžijevas vienoje vietoje rašo, kad dalyvavo Paskutinėje vakarienėje. Įsikūnijęs į Judą.

– Vadinasi, pakišai mane.

Švariai nuskustuose Leizemėjerio skruostuose lyg įspėjamosios lempos įsiplieskė dvi raudonos dėmės. Vyriausiasis virėjas čiupo Kasparui už atlapų, jo plaštakos buvo plačios ir stambios it amerikietiškos picos.

– Į mus žiūri nuolatiniai restorano lankytojai, – tarė Kasparas. – Ir tai, ką mato, jiems nelabai patinka.

Leizemėjeris jį paleido.

– Jie žinojo. Vienas jų – iš Teisingumo ministerijos. Neturiu tavo telefono numerio. Ką manim dėtas pats būtum daręs?

Kasparas raminamai nusišypsojo prie artimiausių staliukų sėdintiems žmonėms. Šie vėl nukreipė dėmesį į vaidinamąjį

vodevilį. Leizemėjeris dingo. Kasparas pažvelgė pro langus. Pro drabužinę ir stiklines lauko duris. Jie galėjo būti bet kur minioje. Galėjo sėdėti automobilyje.

Restorano viduje kažkas pasikeitė, ne tik paviršiniame, bet ir gilesniuose sluoksniuose, trumpam išnyko baimė. Kasparas pakėlė akis, tai buvo Stinė.

Ji buvo pačiame restorano viduryje ir artinosi jo link. Judėjo susikausčiusi – kaip visada žmonių susibūrimo vietose, – lyg mokinukė, susiruošusi į šokių vakarą.

Ir vis tiek visi žmonės akimirką nustojo valgyti. Net ir tie, kurie tą akimirką siekė deserto nuo Leizemėjerio desertų stalelio. Du naujokai padavėjai paknopstomis puolė jai iš paskos, kad galėtų atitraukti kėdę. Pats Kasparas būtų galėjęs prisiekti, jog ją lydėjo prožektoriaus spindulys, kol galiausiai susivokė, kad ją apšvietė jo paties ir kitų restorano svečių dėmesys.

Jis ištiesė rankas apkabinti. Bergždžiai. Ji metė į jį žvilgsnį, kuris būtų sustabdęs pasibaidžiusį cirko dramblį.

Kasparas liko stovėti su ore pakibusiomis rankomis. Lyg paukštis sužeistais sparnais. Ji buvo vienintelis žmogus, kuriam vaidindamas Kasparas į sceną visada išeidavo ne laiku.

Ji atsisėdo. Jos tonacija buvo E-dur. Aukštesnioji E-dur atmaina. Kasparas visada girdėjo apie ją švytinčią skaidriai žalią spalvą.

Ji nusisegė nuo kairiojo riešo didelį narams skirtą laikrodį ir padėjo jį ant stalo.

– Pusvalandis, – tarė.

Ji buvo pasikeitusi. Kasparas negalėjo pasakyti, kaip. Jis pamiršo viską, ką buvo planavęs. Pamiršo visą tą laiką, kai jos nematė. Dešimt metų nieko nereiškė. Visas gyvenimas būtų nieko nereiškęs.

Jis linktelėjo galva juodo, auksiniais atspindžiais mirgančio vandens pusėn.

– Kas ten dedasi? Kaip tu su tuo susijusi?

Iš pradžių manė, kad ji neatsakys.

– Kai basomis vaikštai paplūdimiu, – tarė ji, – kas atsitinka šlapiam smėliui, kai į jį įsispaudžia tavo pėda?

– Neprisimenu, kada paskutinį kartą turėjau nuotaikos vaikštinėti paplūdimiu.

Jos akys susiaurėjo.

– O jei vaikštinėtum?

Kasparas susimąstė.

– Smėlis tarsi tampa sausas.

Ji pritariamai linktelėjo.

– Vanduo susigeria į substanciją aplink slėgio zoną, nes padidėjus slėgiui padidėja jos poringumas. Tai vadinama Vatanjano teorija. Jos esmė maždaug tokia, kad, žemės plutoje susikaupus įtampai, keičiasi gruntinių vandenų lygis. Mes bandome išplėtoti šią teoriją. Apdorojame duomenis apie vandenų gylį gręžiniuose. Visoje Zelandijos salos teritorijoje. Siekdami nuspėti, ar bus ir daugiau žemės drebėjimų. Ir suprasti pirmųjų priežastis.

Kasparas beveik nesiklausė jos tariamų žodžių. Jis klausėsi jų spalvos. Aiškinant jos tonacija perėjo į subdominantę – A-dur tonaciją, į jos skambesį įsipynė protavimo gaida, jos spalva pasikeitė į melsvą.

– Viskas baigėsi, – tarė jis. – Taip rašo laikraščiai. Klinčių sluoksnyje buvo ertmių, dėl kurių įgriuvo žemė. Manoma, kad daugiau jų nebėra.

– Taip, – tarė ji. – Daugiau ertmių greičiausiai nėra.

Jos skambesys pasikeitė. Tai truko labai trumpai, ketvirtada-

lį sekundės. Ir kartu visu ketvirtadaliu sekundės per ilgai. Tiek laiko jos tonacija buvo pasikeitusi į f-moll. Savižudžių tonaciją.

– Kas yra? – paklausė jis. – Kažkas negerai, tiesa?

Ji pažvelgė sau per petį. Lyg dairydamasi kreditorių. Tačiau tokių nebuvo ir negalėjo būti. Ji visada gyveno labai taupiai.

– O kaip drebėjimai? – paklausė ji.

– Laikraščiai rašo, kad nėra aišku, ar tai buvo žemės drebėjimai, ar tik įgriuvos. Rašoma, kad žemės drebėjimai Danijoje vyksta nuolat. Veikiausiai dėl ledynmečiu žemės plutoje susidariusių įtampų. Tik iki šiol jie nebuvo patraukę visuomenės dėmesio.

– Iš kur ši informacija?

– Iš jūsų.

Jos skambesys vėl pasikeitė.

– Šie įvykiai – *civilinė katastrofa*, todėl Policijos ypatingųjų reikalų skyrius skelbia visą informaciją.

Priešais juos ant stalo buvo kažkas atnešta, veikiausiai užkandžių, ji pastūmėjo juos šalin.

– Padėk rankas ant stalo.

Jis padėjo rankas ant stalo.

– Žemės drebėjimai vertinami pagal Richterio skalę. Nuo vieno iki trijų balų stiprumo žemės drebėjimai nėra juntami. Juos užfiksuoja tik seismografai, o užfiksuotus duomenis tinkamai interpretuoti gali tik kvalifikuotas seismologas. Esant keturių balų žemės drebėjimui pagal Richterio skalę, juntama vibracija, tačiau didmiestyje ją galima supainioti su sunkiojo transporto keliamais virpesiais.

Ji drebino stalo paviršių po jo rankomis. Virpesys vis stiprėjo.

– Esant penkių balų žemės drebėjimui, įtrūksta mūro sienos. Šešių balų žemės drebėjimas – jau katastrofa. Drebėjimas prasideda tarsi sprogimas. Viename taške. Epicentre. Nuo šio

taško tolyn sklinda koncentrinės nesimetriškos antrinės bangos. Būtent jos ir pridaro žalos.

Stalo kraštas bilsnojo į Kasparą.

– Septynių ir daugiau balų drebėjimai pagal Richterio skalę sukelia visišką chaosą. Iš pastatų lieka tik griuvėsių krūvos. Garsas toks, lyg griaudėtų griaustinis, tik neįmanoma nustatyti, iš kur tas garsas sklinda.

Stalo paviršius išsprūdo jam iš po rankų. Parvirto ir sudužo šampano taurė. Ji atsilošė.

– Prieš keletą metų buvau prie Šv. Andrejaus tektoninio lūžio. Dirbau kartu su Kalifornijos universitetu Los Andžele. Ties plokščių pakraščiais po žeme įpurškėme aukšto slėgio garų. Tikėjomės taip atpalaiduoti žemės plutoje susidariusią įtampą. Nepavyko. Dirbome prie Antonados. Už dvidešimties kilometrų nuo San Francisko. Įvyko žemės drebėjimas. Vieną akimirką – gyvenimas, kasdienybė, vaikai. Kitą – mirtis ir griūtis. Liepsnos iš trūkusių dujų vamzdžių. Tai buvo trumpas, tačiau septynių balų pagal Richterio skalę stiprumo žemės drebėjimas.

Kasparas nebuvo jos tokios matęs, net jai jį paliekant. Jos skambesys buvo kupinas įtampos.

– Žemės drebėjimo epicentras nustatomas atlikus įprastus trigonometrinius skaičiavimus. Danijos ir Grenlandijos geologijos tarnyba priklauso Europos seismografinių perspėjimo centrų tinklui. Vos tik drebėjimo sukelta smūgio banga nusirita iki Ciuricho ar Geteborgo, tarnyba iš karto gauna visus Europoje užfiksuotus duomenis. Šiuo atveju negauta nieko. Jiems taip pat priklauso matavimo stotis Vakarų pylimo* teritorijoje.

* 1882–1892 m. įrengtas gynybinis 14 km ilgio įtvirtinimas – Kopenhagos gynybinės sistemos grandis.

Šioje stotyje jie turi REFTEK seismografus. Visą įrangą. Radarą, galintį užfiksuoti Knipelio tilto turėklais ropojančio voro judesius. Įranga neužfiksavo nieko.

Kasparas suprato, ką ji norėjo pasakyti. Ir niekaip negalėjo to suvokti.

– Susmego vienas kvadratinis kilometras žemės plutos ir jūros dugno, – tarė ji. – Daugiau nei šimtas milijonų tonų akmens, kreidos ir smėlio. Ir visas šis poslinkis tesukėlė menkutį požeminį virpesį.

– O kaip potvynis? Po drebėjimo užplūdo vanduo.

– Buvo viena smūgio banga, ji tenusirito iki Helsingioro. Ir jokio žemės sluoksnių judėjimo. Jokių masinio poslinkio pėdsakų.

– O ertmės klinčių sluoksnyje?

– Nebuvo jokių ertmių.

Dabar jos skambesys buvo visiškai perėjęs į f-moll tonaciją. Kaip kad Šuberto styginių kvintetе. Iš pradžių dangiškai tyra E-dur, paskui staiga f-moll. Tą akimirką Šubertas giliai viduje, matyt, nujautė, kad mirs.

– Danijos ir Grenlandijos geologijos tarnyba ir Danijos nacionalinis kosmoso tyrimų centras praėjusią vasarą susprogdino pusantro tūkstančio kilogramų dinamito. Du mėnesius prieš pirmąjį drebėjimą. Buvo siekiama ištirti gilesnių žemės sluoksnių Kopenhagos teritorijoje sudėtį. Keliose vietose Zundo sąsiaurio dugne buvo vykdomi sprogimai ir paskui geofonais matuojama, kaip juda smūgio bangos. Ar dar atsimeni tuos geofonus?

Kasparas pritariamai linktelėjo. Jis iš klausos padėjo jai kalibruoti keturis šimtus geofonų – jautrių, į žemę įleisti skirtų mikrofonų. Kasparas pajuto virptelint džiaugsmą, kad ji pripažino bent jau šią jų praeities dalelę.

– Atlikta procedūra buvo tokia pati, kaip ir tiriant gravitacijos anomaliją Silkeborgo teritorijoje 2004-aisiais. Garso bangos skirtinguose nuosėdinių uolienų sluoksniuose sklinda nevienodu greičiu. Klinčių sluoksnyje nebuvo jokių ertmių. Tai nebuvo žemės įgriuva.

– Tai kas tada?

Ji neatsakė. Tik žvelgė į jį. Tarsi norėdama jam kažką pasakyti. Jis nesuprato ką, tačiau akimirką ji buvo nusimetusi visus šarvus.

Kasparas pirštais ištiesino iš KlaraMarijos gautą pašto kvitą. Ji neskubėdama jį perskaitė. Perskaitė savo vardą, užrašytą vaikiška, tačiau charakteringa, labai aiškiai įskaitoma rašysena.

– KlaraMarija, – tarė jis. – Mokinė, devynmetė mergaitė, susirado mane prieš metus, dabar ji pagrobta. Buvau trumpai su ja susitikęs. Ji man davė šitą.

Nuo daug atvirame ore praleidžiamo laiko ir iš susierzinimo įraudusiame jos veide dabar neliko nė lašo kraujo. Ji ėmė stotis.

Jis sugriebė jai už riešo.

– Ji tik vaikas, – pasakė jis, – ir jos gyvybei gresia pavojus. Ką ji tau siuntė?

Ji norėjo ištraukti ranką, jis dar tvirčiau ją sugniaužė.

Prie lauko durų kažkas sujudo, tai buvo vienas iš dviejų vienuolių ir dar vienas vyras, abu apsirengę civiliais drabužiais. Moteris tamsiais plaukais ir priešais ją sėdėjęs vyras pakilo iš savo vietų. Būtent šis gebėjimas tiksliai apskaičiuoti laiką ir padėjo jiems dirbti policijoje.

Kasparas buvo užspeistas į kampą. Buvo Velykų metas. Kasparas pagalvojo apie Išganytoją. Penktadienio vakarą jam taip

pat nebuvo labai linksma, bet jis vis tiek stengėsi neprarasti ūpo.

Kasparas pakėlė balsą.

– Man sunku, – tarė jis, – man sunku apsakyti, kaip jaučiausi visus šiuos metus.

Ji ištraukė iš ledų kibirėlio šampano butelį suėmusi jį lyg žongliravimo lazdelę. Kasparas suprato, kad tai dėl jo gniaužiamo riešo, užuominos apie fizinę prievartą, ji niekad negalėjo to pakęsti. Jis paleido jos ranką.

– Aš pasikeičiau, – pasakė jis. – Aš visai kitas žmogus. Naujai gimęs. Aš atgailauju.

Ji pasisuko eiti. Pareigūnai artinosi jo link. Bandyti prasmukti pro juos buvo beviltiška.

– Neturiu pinigų sumokėti, – tarė jis. – Aš visiškai bankrutavęs.

Patalpoje buvo puiki akustika. Šiek tiek sausoka, tačiau dėl lubų su grioveliais čia buvo itin palankios sąlygos aukšto dažnio garsui sklisti, garsas turi būti suardomas, lygios lubos – tikras košmaras. Prie artimiausių staliukų sėdintys žmonės liovėsi valgę. Kasparo link pasuko du padavėjai.

Stinė neapsispręsdama blaškėsi it tigras narve.

Jis pakėlė sudaužytą šampano taurę. Krištolinis jos stiebelis buvo pražydęs aštriais lyg skustuvas vainiklapiais.

– Aš be tavęs negyvensiu, – šūktelėjo jis. – Nusižudysiu.

Restorane buvo apie šimtą žmonių. Jie sugėrė dalį garso, tačiau jam vis tiek pavyko atkreipti daugumos dėmesį. Trys padavėjai ir Leizemėjeris buvo jau visai čia pat. Pareigūnai stabtelėjo.

– Pirmyn, – sušnypštė ji. – Po velnių, taip ir padaryk!

Ant stalo stovinčioje jos šampano taurėje pakilo burbuliukų debesis. Kasparui tai pasirodė keista. Daugiau nei penkiasde-

šimt procentų *Krug* šampano sudarė senas vynas. *Krug* neputojo taip smarkiai kaip šiuolaikiniai šampanai. Taurė ant stalo suvirpėjo. Lėkštutės nuskriejo nuo stalo, jų turinys išlėkė į orą: sraigės su petražolių kremu, patiektos ant mažų, veikiausiai iš porų laiškų suslėgtų medalionų, ir gabaliukai daniškų omarų su Serano kumpiu.

Ir tada – požeminis smūgis.

Nuo stalų skriejo porcelianas ir stiklas. Žmonės klykė. Įtrūko ir suskeldėjo vienas iš didžiųjų fasado langų, ant žemės pasipylė stiklo šukių lavina.

Smūgis nubloškė Kasparą ant stalo. Visi stovėję žmonės buvo atsidūrę ant grindų. Išskyrus Stinę.

– Tai ženklas, – tarė jis. – Kad mūsų likimai susieti. Žemės drebėjimai visada laikyti ženklu.

Ji lengvai atsitiesė. Jei būtų mėginęs sekti paskui, jam būtų susipynusios kojos. Vaizdas priešais jį liejosi.

– Tai karma, – tęsė jis. – Ankstesniame gyvenime mes buvome pora.

Kažkas sugriebė jį iš už nugaros. Tai buvo Leizemėjeris su padavėjais. Pareigūnai vis dar tebestovėjo ant visų keturių. Kelias iki išėjimo buvo laisvas.

– Veskite mane į virtuvę, – suriko jis, – plauti indų. Atidirbsiu viską iki paskutinio skatiko.

Leizemėjeris apgaubė Kasparo pečius jo paltu.

– Mes naudojame indaploves, – tarė jis.

Jie ėmė vesti Kasparą išėjimo link. Kasparas pastebėjo drabužinėje kabančią Stinės pūkinę striukę. Padavėjai buvo apsupę jį iš visų pusių. Leizemėjeris palinko prie jo ausies.

– Pusė minutės, – sušnibždėjo jis. – Užtversiu jiems kelią pusę minutės. Kad per tą laiką tavęs neliktų nė kvapo.

Kasparas buvo pristumtas visai prie pat Stinės striukės. Pro išvartytas kėdes ir panikos apimtus restorano svečius jo link brovėsi tamsiaplaukė moteris ir vyras. Nežiūrėdamas į striukę, Kasparas įkišo ranką į jos kišenę. Dar dešimt sekundžių. Ir jis bus pasirengęs.

– Išklausykite mano gyvenimo išpažinties, – sušuko jis. – Kažkada aš sugrioviau šios moters gyvenimą, o šiandien priverčiau ją su manimi susitikti turėdamas slaptą tikslą.

Leizemėjeris užspaudė jam burną svogūnais ir šalavijais kvepiančiu delnu.

– Dabar iškepsiu iš tavęs blyną, – sušnibždėjo vyriausiasis virėjas.

Jie atidarė duris. Kasparo kulnai atsiplėšė nuo žemės.

Švystelta buvo kaip reikiant. Nepratęs kristi žmogus būtų ką nors susilaužęs. Kasparas prieš trenkdamasis į šaligatvį spėjo padaryti kūlvirstį į priekį. Žmonės atsitraukė atokiau.

Kasparo link artinosi trys grupelės po du vyrus. Prasmukti tarp jų nebuvo galimybės.

Kasparas nusiplėšė švarką ir marškinius, minia dar labiau nuo jo atsitraukė, kartu nustumdama ir civiliais drabužiais vilkinčius pareigūnus. Iki pusės nuogas, ištiesęs į šalis rankas jis ėmė eiti šonu palei išdaužtą restorano langą. Iš vidaus į jį spoksojo šimtas veidų.

– Mano atgaila, – suriko jis. – Du šimtai ratų aplink restoraną! Šaukiuosi abipusio plaučių uždegimo!

Kasparas atsidūrė priešais orkestrą. Jo link neryžtingai artinosi viešosios tvarkos pareigūnas. Kasparas ištraukė iš švarko kišenės saują banknotų ir švystelėjo juos priešais muzikantus, tai buvo tūkstantinės, jos nutūpė žemę lyg rausvai rudi balandžiai. Pamatęs pinigus, pareigūnas sustojo.

Prie Centrinės sargybos gatvės šaligatvio sustojo taksi. Stinė išėjo iš restorano ir įsėdo į laukiantį automobilį. Kasparas pasiekė taksi, trinktelėjus uždaromoms durelėms. Jam nereikėjo mestis į šią pusę, nes čia jo laukė pareigūnai, tačiau negalėjo susivaldyti.

Jis pabeldė į dureles. Ji atidarė langą.

– Susituokime, – tarė jis. – Aš tau peršuosi. Mano požiūris pasikeitė. Noriu turėti šeimą. Noriu iš visos širdies.

Nuskambėjo antausis. Kasparą apėmė nuostaba, jis nebuvo matęs jos pakeliant prieš ką nors ranką. Visa laimė, kad ji paliko restorane šampano butelį.

– Atsipeikėk! – šūktelėjo ji.

Kasparas pakėlė jai prieš akis pašto kvitą.

– Kas buvo tame siuntinyje? – paklausė.

Taksi pajudėjo, padidino greitį ir nuvažiavo.

Kasparas atsitiesė. Žmonės aplink jį tebestovėjo apstulbę. Nuo žemės drebėjimo. Nuo jų stebimų įvykių. Kasparas pasuko orkestro link.

Prie šaligatvio krašto, žmonių minios išstumta į priekį, stovėjo moteris su dviračiu. Tai buvo skyriaus vadovė Asta Borelo.

Ji žvelgė į apnuogintą jo stuomenį lyg į vaiduoklį.

Sutikti ją čia buvo stulbinamas sutapimas. Toks, koks, anot Jungo, gali nutikti tik tiems, kurie savo individuacijos procese žengė septynmylį žingsnį to, kas nepažįstama, link.

Kasparas įsiklausė į ją. Galbūt ji važiavo susitikti su drauge. O gal į teatrą. Ji vilkėjo sijoną. Mūvėjo pėdkelnes. Avėjo aukštakulnius odinius batus ilgais aulais. Ir taip apsirengusi vis tiek važiavo dviračiu. Nematė jokios priežasties šį Didžiojo Penktadienio vakarą švaistyti taupomus pinigus.

– Asta, – paklausė jis, – vyksti areštuoti turto?

Ji pabandė nuo jo atsitraukti. Nepavyko.

Jis prisiartino prie orkestro. Pasilenkė. Susirinko banknotus. Pusę pasiėmė sau. Net ir tada kiekvienam muzikantui liko po tūkstantinę.

– Užsiimant labdara, – tarė jis, – svarbu neperdozuoti.

Tą akimirką visuotinis paralyžius baigėsi. Jo link ėmė bėgti žmonės.

Jei būtų reikėję bėgti pusantro kilometro apšviesta bėgimo trasa, jį būtų pagavę. Tačiau šįkart tai buvo sprintas tamsiu labirintu.

Kasparas pasuko pro pirmus atdarus vartus, pora virėjų kieme baigė iškrauti du katafalkus primenančius Leizemėjerio furgonus, prie pastato buvo išoriniai laiptai, per du aukštus kylantys iki žemų užpakalinių patalpų stogo, po to – keturių šimtų metrų etapas su aukštomis kliūtimis – tvoromis ir šiukšlių konteineriais, skiriančiais Naujosios rytų gatvės ir Naujosios didikų gatvės gyvenamųjų namų kiemus. Kasparas kirto Naująją rytų gatvę, Pirklių gatvę ir liovėsi bėgęs tik tada, kai pasiekė atviresnes vietas, kur bėgantis žmogus būtų atkreipęs aplinkinių dėmesį.

2

Iš pažiūros miestas atrodė kaip visada, išskyrus prie viešbučių netvarkingai pastatytus, po dvi vietas užimančius įvairiausių televizijų furgonus. Tačiau garsų paveikslas buvo pasikeitęs. Iš pradžių Kasparas manė, kad tai dėl apriboto eismo. Pakeliui į restoraną jis buvo pastebėjęs, kad nuo pat gynybinių pylimų įvažiavimas į miesto centrą apribotas, įleidžiami buvo tik taksi automobiliai ir autobusai, matyt, baimintasi naujų požeminių smūgių.

Kasparui visada patiko tie keli miestai, kuriuose nebuvo įprastinio eismo, visų pirma – Venecija. Tuos miestus galėjai girdėti, žmonių žingsniai ir balsai užgaudavo miesto stygą. Taip buvo ir dabar. Jis pasuko skersai Pranciškonų aikštės, nuo grindinio pakilo penki šimtai balandžių, jų plazdantys sparnai visą aikštę pripildė mirgėjimo. Rotušės aikštėje taip pat nebuvo nė vieno automobilio, Vesterbro rajonas dar niekada nebuvo toks tylus ir didingas.

Tada jis pajuto tylą tirštėjant ir visus garsus telkiantis į fleitos melodiją, tai buvo kantata *Actus Tragicus*, vienintelės Bacho

gedulingosios mišios, gal tai buvo tik jo vaizduotės padarinys, o gal Bachui, tuo metu tik dvidešimt dvejų, iš tiesų pavyko išgirsti ir perteikti visų apokalipsių garsinį foną.

Išėjęs iš Centro, Kasparas įsiliejo Vesterbro gatvės eismą. Po kurio laiko įsuko į vieną šoninę gatvelę, vedančią senosios šaudyklos link, jam reikėjo susirasti vietą pailsėti, vidutinius nuotolius bėgti sunkiausia, nubėgus keturis šimtus metrų anaerobiniai sprintui naudojami energijos ištekliai jau išsemti, o iki finišo dar toli, širdis plakė per greitai, kad malda spėtų su jos ritmu.

Į vieno namo laiptinę įėjo moteris, Kasparas spėjo pasiekti duris joms dar nespėjus užsitrenkti.

Palaukė apačioje, kol moters žingsniai nutilo ir užsidarė buto durys. Tada ėmė kilti laiptais aukštyn, name nebuvo lifto, pasiekęs šeštąjį aukštą, užlipo dar aukščiau ir atsisėdo ant laiptų priešais palėpę skalbiniams džiauti. Uždegęs laiptų aikštelėje šviesą išsitraukė sulankstytą A4 formato lapą, rastą Stinės striukės kišenėje.

Tai buvo faksu gautas lapas, pasirašytas neįskaitomu gotikinio stiliaus šriftu ir pažymėtas užrašu *Berlynas* ir *Europäisches Mediterranisches Seismographisches Zentrum**, Kasparas pasigailėjo, kad jo vokiečių kalbos mokėjimo vos ne vos užteko tik Bacho kantatų tekstams šifruoti. Tačiau adresas buvo suprantamas, prie Stinės vardo buvo nurodytos dvi vietos. Pirmoji jų buvo kambario numeris viešbutyje *Scandinavia,* antroji – 5-asis pilonas Kopenhagos uoste.

Kasparas sulankstė popieriaus lapą ir įsikišo jį atgal. Įsiklausė į žemiau esantį butą. Į šeimos gyvenimo skambesį.

---

* Europos ir Viduržemio jūros seismografijos centras.

Atsiminė savo paskutinį bandymą susikurti tikrus namus. Tai buvo juodviem su Stine pasiekus pusiaukelę, iki jos dingimo buvo likę maždaug pusantro mėnesio. Buvo žiemos naktis. Ji gamino jam valgyti. Jis sėdėjo ir klausėsi. Tai buvo tas pats, kaip klausytis pauzių Mocarto *Adagio h-moll*. Ramybės, meditacijos ir visiško pasitenkinimo būsena.

– Prieš akimirką, – tarė jis, – mane apėmė stipri nuojauta. Ji suskambėjo mano viduje. Pagalvojau, kad galėtum mesti darbą.

Ji sustingo.

– Tai netipiškas atvejis, – tęsė jis. – Ne eilinio vyro eilinis bandymas valdyti moterį. Tiesiog visiems didiesiems – Grokui, Bethovenui, Šubertui – reikėjo moterų, kurios apgaubtų jų talentą savo rūpesčiu. Bacho gyvenime buvo dvi tokios moterys. Jėzumi rūpinosi Mergelė Marija ir Marija Magdalena. Vyrui, kuriam skirta menininko arba dvasinė misija, reikia visiškai atsidavusios moters.

Tai buvo rizikingas bandymas. Tačiau lošdamas iš didelių sumų visada turi būti pasirengęs daugiau ar mažiau rizikuoti.

Stinė gręžė jį žvilgsniu.

– Tu iš tiesų taip manai, – tarė ji. – Devyniasdešimt procentų tavęs iš tiesų taip mano.

Ji padėjo peilį. Išjungė elektrinę viryklę.

– Mane apėmė nuojauta, – pasakė ji, – kad šįvakar liksi neėdęs.

Jis atsistojo. Suėmė ir tvirtai suspaudė jos riešą. Jos skambesys ir žvilgsnis pasikeitė. Jis paleido jos ranką. Ji apsisuko ir išėjo.

Jau tada jis suprato, kad tai pabaigos pradžia.

Kasparo pulsas pamažu artėjo prie normos ribų. Už namo, kieme, jis girdėjo skambant vaikų balsus.

Nėra sudėtingesnio ir mįslingesnio skambesio nei individualus atskiro žmogaus balsas. Naudojant krūtinės registrą balso stygos paprastai neįtemptos, tačiau prabilus garsiau jos labiau įsitempia, balsas kyla, ir pereinama į kitą balso registrą: būtent taip dainuojama tirolietiškai, taip vaisių pardavėjai siūlo pirkti bananų, taip klounai pasiekia tolimiausias žiūrovų eiles, taip šaukia vaikai, taip juokėsi KlaraMarija.

Vyko paskutinis jo pasirodymas, kitą rytą turėjo iškeliauti atgal į Ispaniją vykdyti pirmosios susitarimo su Mėlynąja dama dalies. Baigiantis numeriui jis išgirdo jos juoką, laisvą, nevaržomą, skambų, su kimia šiurkščia gaidele, žyminčia lūžį tarp balso registrų.

Persirengimo kambaryje jis nusivalė grimą, persirengti nebebuvo laiko, baigiantis paskutiniam numeriui jis išžingsniavo palei maniežo kraštą su chalatu, žiūrovai jau plūdo laukan, ji tebesėdėjo savo vietoje, buvo vienui viena, jis prisėdo šalia.

– Kai matau tave grojant, – tarė ji, – pralinksmėju.

Jis norėjo, kad ji nesiliautų kalbėjusi. Kaip paaiškinti užburiančio balso saldybę, mergaitės balsas veikė jį kaip stiprus ir skaidrus it krištolas koloratūrinis sopranas, jis būtų galėjęs valandų valandas, visą gyvenimą, sėdėti ir klausytis jos balso skambesio spalvos.

Ji žvelgė į ištuštėjusį maniežą.

– Kodėl pradėjai groti? – paklausė ji.

Kasparas įsiklausė į savo vaikystę, išgirdo *Piligrimų chorą* iš Vagnerio operos *Tanhoizeris*.

– Tą kartą buvau Karališkajame teatre, – tarė jis, – man buvo šešeri, kartais teatras pakviečia vaidinti artistų vaikus, tada tu-

rėjau vaidinti vaiką akrobatą, po popietinės repeticijos nenorėjau eiti namo, įkalbėjau savo mamą likti pasiklausyti operos. Tąkart jie grojo operą pavadinimu *Tanhoizeris*. Pagrindinis jos veikėjas – tikras lepšis, bet vis tiek kada nors nusivesiu tave jos pasiklausyti. Kartu su grupele kitų vaikų iš cirko ir baleto užsikabarojome ant bokštų dekoracijas laikančių geležinių pinučių, visai prie pat prosceniumo. Matėme choro dirigentą. Jis dirigavo choristams. Jų buvo šimtas. Šimtas choristų! *Piligrimų choras*. Choro daina vis stiprėjo. Atrodė, lyg choras augtų iš po žemių. Šį augimą užbaigė kurtinamas *crescendo*. Aš vos nenukritau ant scenos. Mane buvo užplūdusi palaima. Visiška palaima. Ją sukėlė ne tik choras, bet ir žiūrovų skleidžiamas skambesys. Girdėjau, kaip jiems ant galvų šiaušiasi plaukai. Ir tą akimirką apsisprendžiau. Netgi ne apsisprendžiau, o visiškai aiškiai supratau, kad norėčiau gebėti sukelti tokį reiškinį. Toks stiprus garsas. Tiek daug ašarų. Supranti?

Ji linktelėjo.

– Grįždamas autobusu namo, prasitariau apie tai savo mamai. Ji paklausė, ar noriu tapti dainininku. Atsakiau, kad norėčiau griežti smuiku. Po savaitės ji padovanojo man smuiką. Mes neturėjome pakankamai pinigų. Ir vis dėlto ji padovanojo man smuiką.

Kasparas pastebėjo mergaitę klausantis tuščio maniežo. Jis taip pat į jį įsiklausė.

– Čia buvojo visi didieji klounai, – tarė jis. – Būtent tai ir girdime. Pėdsaką visų tų, iš kurių aš mokiausi, kurių pasirodymus stebėjau vaikystėje. Grokas, Augustas Myhė, Enrikas ir Ernestas Karoliai, Busteris Larsenas, Rivelis, dabar nė vieno nebėra.

Ji laukė. Jis mostelėjo galva aukštyn kylančių stulpų link.

– Mano mama nukrito, – paaiškino jis. – Čia likęs ir jos skambesys. Kaip ir kitų didžiųjų artistų, iš kurių ji mokėsi. Ji vaikščiojo lynu. Buvo šokėja ant lyno. Mokėsi iš Reino. Kono Koleano. Linono. Didžiųjų meistrų.

Kasparas pamėgino nusišypsoti. Mergaitė neatsakė į jo šypsnį.

– Būtent todėl, – tarė ji, – ir turi tiek mažai draugų.

Jis negalėjo patikėti savo ausimis.

– Aš turiu milijonus draugų. Savo publiką.

– Tau atrodo, kad visada būsi paliktas. Nes tave paliko mama. Bet tai netiesa. Iš tiesų niekada nebūni paliktas.

Suaugusiajam labai sunku klausytis išmintingai kalbančio vaiko. Kasparas sutriko.

Ji paėmė jam už rankos.

– Ar tikrai, – paklausė ji, – nusivesi mane paklausyti, kaip dainuoja šimtas žmonių?

Išminties nebeliko. Ji vėl tebuvo paprastas vaikas.

Jis linktelėjo galva.

– Išskyrus uvertiūrą, – tarė jis. – Kai jie ją gros, laikysiu uždengęs tau ausis. Ji skamba per daug seksualiai – reikėtų uždrausti klausytis jos vaikams, kuriems mažiau nei šešiolika metų.

Kasparą apėmė savotiška ramybė. Meilė kažkaip susijusi su ramybe. Jis pasijuto esąs namuose. Čia, tuščioje palapinėje, nestabiliausiame, kokį tik galėjai įsivaizduoti, statinyje. Jis juto vienybę su šalia sėdinčiu vaiku. Jausmą, kuris veikiausiai ir sudaro namų ir šeimos branduolį.

Mergaitė šnairomis žvelgė aukštyn į jį.

– Jei kada nors man kils problemų, – paklausė ji, – jei pateksiu į bėdą, ar tu man padėsi?

Ji kalbėjo greitai ir atsainiai, tačiau Kasparas už tariamų žodžių išgirdo skambančią tonaciją. Tai buvo rimčiausi kada nors jo iš vaiko girdėti žodžiai.

Į duodamus pažadus žmonės visada įdeda tik dalelę savęs, Kasparas girdėjo tai daugybę kartų, per vestuvių, sutvirtinimo ceremonijas, žmonėms duodant priesaikas kraujo brolijoms, už aukso pažadų visada teslypi daugiausia dešimt procentų visos žmogaus esybės, nes didžiulę dalį savęs mes griežtai kontroliuojame, tai galiojo ir jam pačiam.

Tačiau ne šįkart. Šįkart į pažadą netikėtai buvo sudėta daugiau. Jis išgirdo savo kūną vibruojant it pučiamąjį instrumentą, kaip kad tada, kai pūtikui staiga pavyksta teisingai sudėti lūpas ir liežuvį, ir labai didelė energijos dalis tampa muzikos garsu.

– Visada, – pažadėjo jis.

Palėpės durys atsidarė, ir priešais Kasparą išdygo maždaug šešerių metų berniukas ir mergaitė, jie atėjo per palėpę, visai neseniai jis girdėjo jų balsus, tačiau neišgirdo artėjančių jų žingsnių, dabar jie tylutėliai stovėjo priešais jį.

– Kas tu? – paklausė mergaitė.

– Pašnabždėsiu jums, – tarė jis, – tik niekam nesakykite. Aš – Kalėdų Senelis.

Vaikai papurtė galvas.

– Tu nepanašus į Kalėdų Senelį.

– Kai ateina pavasaris, – pasakė Kasparas, – Kalėdų Senelis apsikerpa, nusiskuta, nusidažo plaukus, numeta keturiasdešimt kilogramų, uždaro Šiaurės elnius į tvartą ir apsigyvena žmonių palėpėse.

– O kur dovanos?

Kasparas pasigraibė kišenėse. Rado tik pinigų, smulkiausias turimas banknotas buvo tūkstantinė. Ją ir ištiesė vaikams.

– Man negalima imti, – tarė berniukas. – Taip sakė mama.

Kasparas atsistojo.

– Iš Kalėdų Senelio, – pasakė jis, – galima imti ką tik nori. Taip ir pasakyk savo mamai. Dar pasakyk, kad Kalėdų Senelis ateis ir įkąs jai į ausį.

– O tėčiui?

Kasparas ėmė lipti žemyn.

– Kalėdų Senelis įkas ir jam.

– Aš dar turiu šunį, – viltingai tarė mergaitė.

– Deja, – pasakė Kasparas, – net ir Kalėdų Senelis turi jausti ribas.

– Tu nelabai gražiai kalbi, – papriekaištavo mergaitė.

Kasparas atsisuko į ją.

– Norėdamas, kad vaikai žinotų, kur yra bedugnė, ir būtų atsargūs, – tarė jis, – turi privesti juos visai prie pat jos ir parodyti kraštą.

Jis vėl ėmė leistis laiptais. Vaikai neryžtingai sekė paskui jį.

– Kalėdų Seneli?

– Klausau?

– Ačiū už pinigus. Ir linksmų Kalėdų.

Vaikų balsai perėjo į kitą registrą. Prapliupusi juoku porelė nukurnėjo dangaus link. Išėjęs į gatvę Kasparas nužingsniavo tolyn.

3

Kirkegoras rašo, kad kol judi, viskas gerai. Gaila, kad šįvakar jo nebuvo šalia. Už kiekvienos artėjančių automobilio žibintų poros Kasparas girdėjo vieną iš policijos *Ford Mondeo* automobilių. Kiekviename apgirtusiame praeivyje jis įžvelgė persirengusį policijos pareigūną. Kasparas apsidairė taksi automobilio.

Per tamsą jo link artėjo žalia švieselė, žalia spalva simbolizuoja širdingumą ir viltį, tai buvo taksi automobilio švyturėlis. Taksi sustojo, *Jaguaras*. Galinės automobilio durelės atsidarė, Kasparas nejudėjo iš vietos. Eismas buvo intensyvus, greitas, be spūsčių. Važiuojant automobiliu nebuvo jokios galimybės sekti pėsčiojo.

– Jie paskelbė jūsų paiešką, – tarė Francas Fyberis. – Policijos tinklalapyje. Ir radijo ryšiu apibūdino jūsų išvaizdą taksi ir miesto autobusų vairuotojams. Jei ir toliau eisite pėsčiomis, jūsų kelionė baigsis po dešimties minučių. Siūlyčiau sėsti vidun. Vienas iš mano vairuotojų turi katerį. Gali paruošti jį per valandą. Tai kainuotų dešimt tūkstančių, ir jis pats atsiimtų katerį Malmėje. Rytoj vėlai vakare jau būtumėte Umeo.

Padėties be išeities tonacija – d-moll. Pirmasis tai suprato Mocartas. Ir atskleidė *Don Žuane*. Akmeninio svečio scenoje. Iki Mocarto visada egzistavo kokia nors išeitis. Visada galėjai melsti Dievo pagalbos. Sulig Mocartu imta abejoti dieviškuoju planu.

Kasparas įsėdo.

– Važiuosime į Smailę, – tarė jis. – Per miesto centrą, ten persėsime į kitą automobilį.

Francas Fyberis papurtė galvą.

– Man liepta jus išvežti.

Kasparas sunėrė rankas ir ėmė melstis prašydamas atleidimo už tai, ką bus priverstas padaryti, jei per dešimt sekundžių automobilis nepajudės iš vietos.

Kirkegoras rašo, kad atleidimo malda verčia sunerimti, nes melsdamas atleidimo tarsi parodai, kad iš tiesų netiki, jog Dievas ir taip viską atleidžia. Tačiau kas mums belieka?

Jaguaras pajudėjo iš vietos.

– Per tarpą tarp sėdynių, – tarė Francas Fyberis, – aš matau savo keleivius. Jei nebūčiau su jums sutikęs, būtumėte mane prikūlęs.

Jaguaras važiavo Studijų skersgatviu. Į užtvertąją teritoriją besiremiančiose šoninėse gatvelėse stovėjo Policijos vietinių gynybos pajėgų tarnybiniai automobiliai tamsintais stiklais ir išjungtais žibintais.

– Iš viso du, – tarė Francas Fyberis.

– Kas du?

– Du dingę vaikai.

Įsiklausius į išties stipriai sukrėstą žmogų, galima išgirsti, kiek daug jėgų jam kainuoja išlaikyti visus šio pasaulio fragmentus savo vietose. Tą akimirką, kai leidžiamės užvaldomi

didžiulio netikėto džiaugsmo ar sielvarto, mus supanti realybė ima aižėti.

– Nuo kada du?

– Iš pat pradžių, jie dingo vienu metu.

– Kodėl apie tai nekalbama žiniasklaidoje?

– Taip nusprendė policija. Matyt, kad nuslėptų tyrimą.

Kasparas įsiklausė į tą savo širdies ir sąmonės kertelę, kurioje gimsta malda. Tikrovė pamažu ėmė grįžti.

– Papasakokit apie miestą, – paprašė Francas Fyberis. – Koks iš tiesų jo skambesys?

Kasparas išgirdo save kalbant, gal kad nuramintų priešais sėdintį vaikiną, o gal patį save.

– Jo skambesys priklauso nuo to, kaip žmonės elgiasi su savo vaikais.

Galbūt tai buvo tiesa. O gal tik dalis tiesos.

Gatvėse buvo pilna policijos motociklų, lyg per valstybinį vizitą. Ties kas antru gatvės kampu stovėjo po vieną iš policijos mažųjų šarvuotų automobilių, kurių paskirtis – įvažiuoti tiesiai į riaušių zoną ir neleisti įsisiautėti butų ir parduotuvių plėšikautojams.

– Šiauriniuose priemiesčiuose girdėti kažkas panašaus į negailestingą drausmę. Lepinimą vietoje meilės. Arčiau centro pasigirsta nevisavertiškumo ir sutrikimo gaidos. Didėjant gyventojų tankiui skambesys garsėja. Pradedant *Parko kino teatru* visas Kopenhagos centras skamba taip, lyg kas atliktų suvirinimo acetilenu darbus.

Per galinio vaizdo veidrodėlį jį stebėjo geltonos vaikino akys.

Kasparas buvo nutaisęs abejingą veidą. Apibendrinimai yra šiek tiek nehumaniški, tačiau be apibendrinimų didiesiems

klounams būtų sunku ar net visai neįmanoma išjudinti energijos. Išganytojas irgi dažė plačiu teptuku ir negailėjo deguto.

– Šiame mieste uždirbu du šimtus penkiasdešimt tūkstančių kronų per mėnesį. Ar tai nuodėmė?

– Su mokesčiais ar juos atskaičius?

– Atskaičius.

– Nuodėmė būtų to atsisakyti.

Suzvimbė mobilusis telefonas, Francas Fyberis atsiliepė, pasiklausė, padėjo telefoną į šalį.

– Policija paskelbė šio automobilio paiešką, – tarė jis.

Kasparas parodė, kur važiuoti, *Jaguaras* įsuko į Naująją didikų gatvę ir įvažiavo pro kiemo vartus. Abu katafalkus primenantys furgonai tebestovėjo savo vietose. Vieno galinės durelės buvo atidarytos.

– Pasiskolinsiu draugo automobilį, – pasakė Kasparas. – Tik nesu tikras, ar raktelis paliktas spynelėje. Jei ne, ar galėsi man padėti?

Jaguaras sustojo, Francas Fyberis iš tarpo tarp sėdynių ištraukė nedidelę įrankių dėžutę.

– Prieš mane nublanktų bet kuris automechanikas, – tarė jis. – Ir bet kuris autoelektrikas.

Laukan pro duris, veikiausiai skirtas pristatyti prekėms į restorano virtuves, išėjo virėjo uniformą vilkintis vaikinas. Iš atidaryto furgono jis paėmė padėklą su vieno kąsnio sumuštinukais ant sluoksniuotos tešlos paplotėlių. Alkis Kasparui smogte smogė.

– Turime tik apie dvi minutes, – paragino jis.

– Per tiek laiko galiu išardyti ir kapitaliai suremontuoti variklį.

Jie išlipo iš *Jaguaro*, Kasparas vos žingsniu lenkė vaikiną, šis

tarsi burtininko mokinys privertė ramentus ir protezus pačius stoti į savo vietas. Kasparas jau rengėsi sėsti prie furgono vairo, tačiau į durelių rankeną buvo įsikibęs Francas Fyberis.

– Vairuosiu aš.

Jie įsistebeilijo vienas į kitą. Ir tada Kasparas išgirdo. Klausydamasis žmogaus skambesio, gali išgirsti ne tik jo paties esybę. Į žmogaus skambesį lyg garsų vandens ženklai įsispaudžia ir jausmai, kuriuos jis sužadina kitiems žmonėms. 1710-aisiais ir vėliau sukurtuose Bacho kūriniuose Kasparas visada girdėjo Bacho meilę Marijai Barbarai. O *Čakonoje* – nevaržomą ir kartu pakylėtą sielvartą dėl jos mirties. Dabar priešais stovinčio vaikino viduje Kasparas išgirdo tyliąją mergaitę. Kasparas paleido dureles. Francas Fyberis įsitaisė vairuotojo sėdynėje. Kasparas apėjo automobilį ir įsėdo vidun. Raktelis buvo spynelėje. Automobilis išriedėjo pro vartus.

Laikiklyje prie prietaisų skydelio buvo mobilusis telefonas. Kasparas persisvėrė pro durelių langą ir perskaitė ant automobilio šono užrašytą restorano telefono numerį. Paskambinęs paprašė sujungti su Leizemėjeriu.

– Čia Kasparas. Buvau priverstas pasiskolinti vieną iš kieme stovinčių tavo furgonų.

Ragelyje pasigirdo sunkus vyriausiojo virėjo šniokštavimas.

– Tu smarkiai pranokai visus kitus kandidatus į labiausiai man prikiaulinusio kliento vardą.

– Aš smarkiai pranokstu ir visus kitus kandidatus į labiausiai tavo keptas traškias daržoves dievinančio kliento vardą. Tai pirmoji priežastis, dėl kurios policijai apie pavogtą automobilį turėtum pranešti tik po valandos.

– O kokia antroji?

– Kai išsikapstysiu iš šių laikinų sunkumų, pasirūpinsiu pri-

traukti į tavo restoraną naujų lankytojų. Būrius klientų. Mados diktuotoją atpažinsi iš pirmo žvilgsnio.

– Tu neišsikapstysi, – tarė Leizemėjeris. – Šie sunkumai ne laikini. Beviltiškus pralaimėtojus atpažįstu iš pirmo žvilgsnio.

Pasigirdo pypsėjimas. Ryšys nutrūko.

4

Naktis – tai ne paros metas, ne šviesos intensyvumo laipsnis, naktis – tai garsas. Prietaisų skydelio laikrodis rodė 21.30, ore dar kybojo dienos šviesos likučiai, tačiau iš tiesų buvo jau nebe vakaras, jau buvo stojusi naktis.

Kasparas girdėjo, kaip į miegą grimzta vaikai ir šunys, kaip iš elektros tinklų išjungiami prietaisai. Jis girdėjo mažėjant elektros tinklo apkrovą ir krintant slėgį miesto vandentiekio sistemoje. Jis girdėjo, kaip įjungiami televizoriai, kaip gulasi ilgą darbo dieną užbaigiantys suaugusieji.

Kasparas nuleido automobilio durelių langą. Miestas skambėjo it vientisas organizmas. Anksti ryte kėlęsis, o dabar, apimtas nuovargio, grimztantis į minkštus baldus, sunkus it daiktų perkraustytojas. O už šio apsunkimo kaip visada buvo girdėti nerimastis, nes baigėsi dar viena diena, ir ką gi ji mums davė, ir kur link mes keliaujame?

O gal tai buvo tik vaizduotės padarinys. Ar kada nors girdime ką nors kita nei savo pačių milžinišką ego ir galingą savo asmenybės filtrą?

Jie stovėjo Laisvojo uosto teritorijoje. Už kelto į Oslą prieplaukos ir UNICEF sandėlių plytėjo naujasis pylimas. Už konteinerių uosto kilo pilki *Konono* kontūrai.

Aplink juos ir už jų stūksojo nauji uosto statiniai. Galybė butų, kainuojančių septyniasdešimt tūkstančių kronų per mėnesį ir savo dizainu primenančių kosmines stotis Marse.

Furgonas buvo ganėtinai aukštas, kad jie matytų butus pirmuosiuose aukštuose. Visur, kur degė šviesa, įsitaisę ant sofų žmonės žiūrėjo televizorius. Kasparas savo klausa it radaru ėmė zonduoti pastatus, juose buvo šimtai butų. Tačiau žmogiški kūnų, fizinio sąlyčio garsai buvo labai silpni, vos girdimi televizijos programų fone.

Kasparas girdėjo pasakišką prabangą. Butuose, aukcionų namuose, biuruose. Šioje vietoje buvo sutelkta daugiausia žemiško likvidaus turto visoje Danijos Karalystėje. Dėl šios prabangos Sioleriodo ir Nerumo teritorija skambėjo kaip Klondaikas.

– Kai buvau vaikas, – tarė Kasparas, – mano tėtis, norėdamas pabėgti nuo skurdo, metė cirką, baigė teisės studijas, padarė karjerą ir įsteigė savo advokatų kontorą, mums nestigo pinigų, mes juose maudėmės, buvo septintojo dešimtmečio pradžia. Mano mama vertė tėtį vežioti ją su manimi po cirko turnė, turėjome automobilį *Vanguard Estate* su krovinių skyriumi ir geltonai juodais valstybinio numerio ženklais*. Pamenu, kaip įsigijome šaldytuvą, tais laikais greitkelio atkarpa tęsėsi tik pirmuosius penkiasdešimt kilometrų nuo Kopenhagos Holbeko link. Dabar turėti visa tai yra norma net socialiai remtiniems asmenims. Ir ką mes darome būdami tokie turtingi, ogi žiū-

---

* Tokiais ženklais žymėti automobiliai, naudoti komerciniais ir asmeniniais tikslais.

rime televizorių. Iki šiol nesuprantu, kaip nuo televizoriaus patenkama į lovą, kaip sėdint ir spoksant į elektronų patranką mylimiesiems pavyksta pereiti prie kitų veiksmų?

Kasparas išgirdo, kaip paveiktas netikėto intymumo vaikinas įsitempė. Išgirdo ir kaip mėgindamas atsipalaiduoti jo kūnas vėl pamažu plečiasi.

– Niekada neturėjau televizoriaus, – tarė Francas Fyberis. – Ir negyvenau su moterimi. Turiu omenyje – rimtai negyvenau.

Kasparas išgirdo jį raustant, išgirdo, kaip jo odoje dilgčioja kraujas. Gerbdamas jo drovumą, Kasparas palinko į priekį. Juos gaubiantis F-dur tonacijos intymumo laukas išsiplėtė į naktį.

– Tu dirbi seserims, – tarė Kasparas.

– Aš jas vežioju. Tiek, kiek turiu tam laiko. Ko mes laukiame?

– Girdžiu mergaitę. Kartais girdžiu žmones, girdžiu kitaip nei fizinius garsus. Laukiu *tinkamos akimirkos*.

Kasparas užsimerkė.

– Pasimelskime, – paprašė. – Tik porą minučių.

Francas Fyberis priešais pavarų svirtį pastatė Marijos ikoną, veikiausiai pasiėmė ją lipdamas iš *Jaguaro*, ir uždegė plokščią žvakutę. Jie užsimerkė.

Į galvą atėjo žodžiai *Sukurk manyje tyrą širdį, Dieve*, tai buvo mėgstamiausia šv. Kotrynos Sienietės malda, ji mirė sulaukusi trisdešimt trejų, kaip ir Išganytojas, Kasparas gyveno devyneriais metais ilgiau už juos abu, kiekgi daugiau gali norėti?

Malda pažadino prisiminimą. Kasparas atsiminė, kaip kartą vaikystėje užmigo tarp mamos ir tėčio *Vanguard* automobilyje. Tomis dienomis, kai keldavosi į kitą vietą, jie niekada neišsiruošdavo anksčiau nei po vidurnakčio. Kasparas prabudo tada, kai tėtis išnešė jį į vėsų orą. Jis pažvelgė į Maksimiliano veidą

ir pamatė jame dešimties metų senumo nuovargį. Nuovargį iš pradžių nuo bandymo suderinti visą darbo dieną su baigiamaisiais mokyklos egzaminais, paskui nuo aukščiausiais pažymiais baigtų teisės studijų, dar vėliau nuo bergždžių bandymų įkalbėti savo žmoną palikti cirką ir galiausiai nuo nuolatinės įtampos plėšantis tarp dviejų – vidurinės klasės atstovo ir artisto – pasaulių.

– Galiu nueiti pats, – pasakė Kasparas.

Maksimilianas paguldė jį į lovą namelyje ant ratų, buvo vasara. Namelyje buvo girdėti, kaip spragsi vėstantis ir skilinėjantis stiklas ir trūkinėja medžio lakas. Tėtis apkamšė jį užklotu ir prisėdo ant lovos.

– Kai buvau vaikas, – tarė jis, – važinėjome vežimais ir labai sunkiai dirbome. Prisimenu, koks jausmas apimdavo, kai mane, septynerių–aštuonerių metų vaiką, tokį, koks tu dabar, pažadindavo vidurnaktį, kad įneštų vidun. Žinai tas pasakas apie žmones, kurie ką nors pažada fėjoms, kad tik susilauktų vaikų. Tuo metu aš šį tą pažadėjau pats sau. Pažadėjau sau, kad jei turėsiu vaiką ir jis vežamas užmigs, kelionei pasibaigus visada įnešiu jį vidun.

Maksimilianas atsistojo. Kasparas matė jį, tarsi jis stovėtų visai šalia, ne prieš trisdešimt penkerius metus, o dabar. Būtent tai savo kantata *Actus Tragicus* norėjo pasakyti Bachas, būtent ši mintis slypėjo muzikoje ir tekste, *Pats geriausias yra PoniosViešpaties laikas,* praeities nėra, yra tik dabartis.

Kasparas įsiklausė. Atrodė, jog visata dvejoja. Nieko nepadarysi, negali versti PoniosViešpaties tavęs atpirkti.

– O Stinė, – paklausė vaikinas. – Kaip su ja susipažinai?

Kasparas galėjo atsakyti nė neketinantis apie tai kalbėti, galėjo paneigti, kad pažįsta Stinę, galėjo išvis nieko neatsakyti.

Tačiau, savo paties nuostabai, išgirdo save sakant tiesą. Pateikiant vieną iš teisingų atsakymų.

– Ji išniro iš jūros, – tarė jis.

5

Kasparas sėdėjo namelio ant ratų terasoje, laikrodis rodė trečią valandą po pietų. Buvo šiltas rugsėjis. Jis bandė Haidno simfonijomis išsigydyti kromanjoniečiui – protingajam žmogui – būdingas pagirias. Haidno simfonijos detoksikavo geriau nei Mocarto, gal dėl aštrių it chirurgo skalpelis varinių pučiamųjų garsų, gal dėl sukrečiamų efektų, gal dėl Haidno gebėjimo jungti garsus į visumą taip, kad instrumentų skambesys taptų nebeatpažįstamas, it paties Dievo siunčiamas iš kito, geresnio ir mažiau alkoholyje paskendusio pasaulio.

Jūroje juodavo ruonis.

Ruonis iškilo iš vandens, tai buvo naras. Atbulomis atbridęs iki kranto, seklumoje nusimovė plaukmenis, atsisuko ir išlipo krantan. Krante nusiėmė reguliatorių, deguonies balionus, atitraukė kostiumo užtrauktuką, tai buvo moteris. Ji apsidairė, buvo pametusi kryptį.

Kasparas atsistojo ir pasuko jos link. Ekhartas rašo, kad jei jau esame paimti į septintą dangų, mūsų pareiga yra akies mirksniu atsidurti prie kiekvieno pasiklydusio keliautojo.

– Pakrantėje stipri srovė, – paaiškino ji. – Valtis laukia manęs netoli Rungstedo uosto.

– Jus nunešė du kilometrus į šiaurę, – tarė jis. – Jūsų sužadėtinis valtyje dabar tikriausiai lieja ašaras. Bet mano automobiliu atsidurtume ten akimirksniu.

Ji smelkė jį žvilgsniu taip, lyg bandytų nustatyti jo molekulių svorį.

– Pavažiuosiu autobusu, – pasakė.

Jis pakėlė nuo žemės deguonies balionus ir liemenę, po nepavykusio mėginimo atsiimti įrangą ji daugiau nebebandė, jie patraukė plento link.

– Šiandien sekmadienis, – tarė jis, – autobusai važiuoja kas dvi valandas, ir vienas ką tik pravažiavo.

Ji tylėjo, jis buvo tikras, kad ji nusileis. Dar negimė tokia moteris, kuri ryžtųsi važiuoti šešių stotelių atstumą Pajūrio plentu su neopreninėmis kojinėmis ir kostiumu, dviem dvidešimties litrų talpos deguonies balionais, kauke ir vamzdeliu.

Autobusas atvažiavo po penkių minučių.

– Neturiu pinigų bilietui, – tarė ji.

Jis padavė jai penkių šimtų kronų banknotą. Ir savo vizitinę kortelę.

– Be šių pinigų, – pasakė jis, – galiu ir neišsiversti. Norėčiau juos atgauti. Ant voko galite užrašyti savo adresą.

Autobuso durys užsitrenkė, jis puolė bėgti atgal, prie savo automobilio.

Autobusas buvo dingęs iš akių mažiau nei tris minutes. Pasivijęs jį Kasparas sekė paskui važiuodamas už furgono su priekaba. Rungstedo uosto stotelėje niekas neišlipo. Kasparas išsigando. Paskutinėje stotelėje, Klampenborge, jis įlipo į autobusą ir perėjo jį. Ji buvo dingusi. Kasparas rado vietą, kurioje

ji buvo sėdėjusi, – sėdynė ir grindys po ja tebebuvo šlapios. Jis nubraukė pirštu lašelį sūraus vandens ir paragavo, šis vanduo greičiausiai lietėsi prie jos odos. Autobuso vairuotojas stebeilijosi į Kasparą.

Kasparas paskambino į Rungstedo uostą, uosto kontora sekmadienį nedirbo. Paskambinęs asmeniniu uosto direktoriaus numeriu, sužinojo, kad jie neregistruoja nardymų už uosto ribų.

Tą naktį jis nesudėjo bluosto. Pirmadienio rytą gavo Danijos narų sportininkų asociacijos nardymų išrašą. Per pastarąsias dvi savaites jie nebuvo užregistravę nė vieno nardymo už uosto ribų.

Kasparas atgaivino atmintyje jos vaizdą ir skambesį. Jos esybės tonacija buvo E-dur. Už jos buvo girdėti žemesni instinktų tonai, kurie paprastai nėra tokie įvairūs ir dar nesusijungę į tonacijas, tačiau jos atveju buvo kitaip. Kasparas išgirdo A-dur, profesinę tonaciją. Ji buvo visai ne narė sportininkė. Ji nardė darbo tikslais. Sekmadienį.

Kasparas paskambino į Laivybos valdybą. Atsiliepė undinėlė profesionalė. Maloni, tačiau slidi ir šalta.

– Registruojame visus tarnybinius nardymus, – tarė ji. – Tačiau informaciją apie tai teikiame tik atitinkamoms institucijoms.

– Ketinu pastatyti molą, – paaiškino jis. – Savajai Svan. Prie savo namo Pajūrio plente. Norėčiau, kad darbus atliktų būtent ta įmonė. Mačiau juos dirbant. Tai buvo įspūdinga. Būtų puiku sužinoti jų pavadinimą.

– Ten nardė ne įmonės, – atsakė ji, – o valstybinės įstaigos darbuotojai. Ir kaip jūs galėjote matyti juos dirbant? Danijoje dėl drumsto vandens matomumas ne didesnis nei trys metrai.

– Tądien turėjau ypatingų galių, – tarė jis.

Ji padėjo ragelį.

Parsinešęs laiškus iš pašto dėžutės prie plento, Kasparas rado laišką, ant kurio siuntėjas nebuvo nurodytas. Voko viduje buvo penkių šimtų kronų banknotas. Daugiau nieko. Kasparas nuvažiavo pas Sonją.

Sonja ruošė jam arbatą, lėtai, skrupulingai, galiausiai atsistojo šalia jo kėdės ir maišė arbatą tol, kol visiškai ištirpo medus. Jis mėgavosi jį apgaubusia globa, žinodamas, kad ji turi savo kainą. Netrukus teks išklausyti pamokymų.

– Tu matei ją vos vieną kartą, – tarė ji. – Ilgiausiai penkias minutes. Ar mums tikrai visi namie?

– Jos skambesys, – atsakė jis.

Ji paglostė jam plaukus, kažkuri jo dalelė pajuto dvelktelint ramybę.

– Lygiai taip tu sureagavai ir į mano skambesį, – prisiminė ji. – Tais senais laikais. Ir tąkart tavo pasirinkimas buvo velniškai teisingas. Tačiau negali paneigti, kad būta ir kitų kartų, kai tu apsirikdavai.

Kasparas gurkštelėjo arbatos, tai buvo pirmo skynimo arbata, paruošta japoniškame ketaus arbatinuke, kaitinamas ugnies jis stovėjo priešais ją ant stalo. Net su pienu ir medumi arbatos skonis buvo visai kitoks nei tas, kurį jis išgaudavo namuose naudodamas arbatos pakelius.

Sonja apvertė voką, kuriame prieš tai buvo banknotas.

– Jis antspauduotas, – tarė ji.

Kasparas nesuprato, ką ji turi omenyje. Sonja ištiesė jam įrangą klausytis pokalbio telefonu.

– Antspauduojant laiškus, – paaiškino ji, – ant vokų lieka antspaudavimo aparato identifikacijos numeris.

Sonja surinko Danijos pašto numerį. Ją sujungė su Antspaudavimo aparatų grupe Fredericijoje.

– Skambinu iš advokatų kontoros *Kronė ir Kronė,* – tarė ji. – Gavome iš jūsų užsisakytą antspaudavimo aparatą. Mums atrodo, kad jis ne mūsiškis. Ar galiu padiktuoti numerį?

Ji padiktavo numerį.

– Tai klaida, – atsakė moters balsas kitame laido gale. – Aparatas su tokiu numeriu yra vienas iš keturių, priklausančių Danijos topografijos ir kadastrų valdybai. Iš kur, sakėte, skambinate?

– Ne taip pasakiau, – tarė Sonja. – Skambinu iš Valdybos.

Ji padėjo ragelį.

Sonja palydėjo jį laiptais žemyn. Gatvėje įsikibo jam į parankę. Ji buvo išsaugojusi tiesią šokėjos laikyseną. Ji nuvedė jį į gėlių parduotuvę priešais gaisrinę, išrinko jam dar neprasiskleidusių bijūnų – gėlių dideliais, apvaliais, pilnais žiedais.

Ji nešė gėles iki pat Kasparo automobilio, atsargiai paguldė jas ant sėdynės šalia jo. Švelniai paglostė jam sprandą.

– Ilgai buvai vienas, – tarė ji.

Jis neatsakė, nebuvo ką atsakyti.

– Nepažįstu žmonių, dirbančių Topografijos ir kadastrų valdyboje, – pasakė ji. – Bet esu tikra, kad bijūnai bus gera pradžia. Tik gal geriau iš pradžių neminėk, iš kur juos gavai.

Topografijos ir kadastrų valdyba buvo Iždininko gatvėje, pirmajame aukšte buvo pardavinėjami žemėlapiai, už priimamojo stalo sėdėjo vidutinio amžiaus moteris, jei ji būtų buvusi šuo, šalia būtų kabėjusi lentelė *Įeidami rizikuojate patys.*

Jis paguldė gėles priešais ją. Puokštė buvo didelė kaip tūba.

– Šiandien jos gimtadienis, – sušnibždėjo jis. – Noriu padaryti staigmeną.

Ji suminkštėjo, kelias buvo laisvas. Būtent tai ir leidžia spręsti apie dvasinę pažangą – vartų sergėtojai tampa vis sukalbamesni.

Pastate buvo keturi aukštai, kiekviename aukšte – po dešimt–dvidešimt kabinetų ir laboratorijų, jis iš eilės apžiūrėjo visas patalpas. Viršutiniame aukšte buvo valgykla su terasa, ant stogo tupėjo didžiulės žuvėdros, laukiančios progos sukirsti maisto likučius. Iš terasos buvo matyti Švedijos link besitęsianti jūra.

Ji sėdėjo prie stalo viena. Jis paguldė priešais ją gėles, atsisėdo. Kurį laiką jie sėdėjo nekalbėdami.

– Pirmieji pasimatymai, – prabilo jis, – rizikingi. Ką per juos girdime, ar girdime ką nors kita nei tikimės išgirsti? Kita vertus, dar neturima bendros istorijos. Dar nesistojama į gynybines pozicijas. Taigi. Bet kokiu atveju – štai gėlės. Būtų puiku, jei galėtumėte pamerkti jas namie, neįskaudindama to, kuris laukė valtyje.

Ji žvelgė tolyn virš stogų. Virš estakadinio geležinkelio, Haraldo gatvės, jūros.

– Valtyje laukė kolega, – tarė ji. – Moteris.

Jis atsistojo. Jei Bachas ką ir mokėjo, tai pasišalinti pasiekus zenitą.

– Galite dar šiek tiek pasėdėti, – pasiūlė ji. – Aš ką tik atėjau pietauti.

6

Kažkas kažką pasakė, prisiminimų šydas išskydo ir išsisklaidė. Francas Fyberis buvo įsmeigęs žvilgsnį į jo burną, Kasparas nebuvo tikras, ką papasakojo garsiai, o ką tik prisiminė.

– Jie mirę, – tarė Francas Fyberis, – mes jų nerasime.

– Kas antrasis vaikas?

– Bastianas. Jis dingo kartu su KlaraMarija. Iš mokykos kiemo. Vidury baltos dienos. Jie įsėdo į automobilį.

– Ką veikia policija?

– Dirba daugybė pareigūnų. Mus visus apklausė. Liungbiu policijos nuovadoje. Ir miesto centre.

– Kurioje vietoje?

– Blegdamo gatvėje. Prie areštinės.

Kasparui į smilkinius mušė kraujas. Reikėjo skambinti tėvui. Ne itin smagu. Kai būnant keturiasdešimt dvejų paskutinė išeitis tebėra skambinti tėčiui.

Maksimilianas atsiliepė iš karto. Jis beveik nebeprakalbėjo.

– Jei kažkam pagrobus du vaikus, – paklausė Kasparas, –

vykdomos apklausos netoli Blegdamo gatvės areštinės, koks tada atliekamas tyrimas?

– Ar apklausiamasis yra galimas kaltinamasis?

Kasparas pažvelgė į Francą Fyberį.

– Ne, – atsakė.

– Tokiu atveju jie naudoja VISAR. Tarptautinį sunkių nusikaltimų profiliavimo registrą. Jį administruoja Danijos vyriausiasis policijos komisariatas. Į tinklą įtraukti ir nepriklausomi kriminologai, elgsenos psichologai ir teismo psichiatrai. Toje sistemoje jie turi sukūrę didžiulę specialistų elektroninių diskusijų grupę. Pas mane sėdi Vivjena. Sėdi šalia manęs. Tyrinėja mano mirties procesą. Perskambinsiu po minutės.

Jis padėjo ragelį.

Ant automobilio prietaisų skydelio gulėjo sąvaržėle susegtų sąskaitų ir adresų lapų šūsnis, Kasparas pervertė lapus, tačiau nieko nerado. Kita sąvaržėle buvo susegta mažiau lapų, tai buvo važtaraščiai. Leizemėjeris pats importavo vynus ir desertus, kai kurie važtaraščiai buvo išrašyti savaitei į priekį. Kasparas rado, ko ieškojęs, pačiame lapų pluošto gale. Tai buvo užsakymas kitą trečiadienį pietums į *Kononą* pristatyti itališko maisto. Prie užsakymo lapo buvo prisegta ant rankų darbo popieriaus spausdinta atmintinė. Tokios įteikiamos *Concorde* keleiviams ar *Ritz* viešbučių svečiams, jose nuoširdžiai sveikinama atvykus ir pateikiamas evakuacijos kelių aprašas, kartu keturiomis kalbomis patikinant, kad tai daroma tik laikantis įstatymų, o šiaip mes niekada nemirsime, bent jau ne čia, pakloję tokią pinigų sumą.

Atmintinėje buvo pateiktas *Konono* pastatų pjūvis ir patalpų planas. Kasparas užsidėjo akinius, paveiksle buvo sužymėta

viskas: laiptai, avariniai išėjimai, biblioteka ir archyvas, posėdžių kambariai, direkcijos patalpos, dvi valgyklos, po keturis tualetus kiekviename aukšte, techniniai pastatai, valtinė ir prieplaukos tiltelis. Be to, kažkas raudonu rašalu buvo pažymėjęs kelią, kuriuo reikėjo pristatyti itališkus pietus.

Suskambo telefonas.

– Tu žinai apie vaikus, – tarė moteris. – Apie tai nebuvo skelbta. Gal siekiant juos apsaugoti. O gal norint nuslėpti tyrimą. Vienas iš jų, mergaitė, tai ji nupiešė tą piešinį?

Ji trumpam nutilo.

– Mane kvietė prisijungti prie tyrimo, – tęsė ji. – Aš atsisakiau. Paprastai policija pateikia mums visą turimą informaciją, tačiau šiuo atveju laikomasi *būtina žinoti* principo*. Dėl informacijos stokos atsisakiau. Tačiau mano draugė sutiko. Ji – vaikų kardiologė. Vienas iš vaikų buvo operuotas. Pasiskambinau jai ir sužinojau, kad policija bando susieti šių dviejų vaikų dingimą su kitų keturių–šešių vaikų dingimu. Pastarieji dingo kitose pasaulio vietose. Berniukai ir mergaitės. Nuo septynerių iki keturiolikos metų. Du dingo iš budistų vienuolyno mokyklos Nepale. Vienas – Tailande. Senegalietė mergaitė dingo iš katalikiškos mergaičių mokyklos Prancūzijoje. Tarp šių vaikų nėra jokio aiškaus sąryšio. O dabar nemalonioji dalis. Viena mergaitė rasta. Ji buvo pasmaugta. Jokių seksualinės prievartos žymių. Tačiau mergaitė kankinta. Nukirsti jos kairiosios rankos pirštų galiukai. Dar jai esant gyvai.

Jie abu nutilo. Ragelį perėmė Maksimilianas.

---

* Pagal *būtina žinoti* principą informacija teikiama tik tiems susijusiems asmenims, kuriems ji yra būtina norint atlikti tiesiogines savo pareigas. Pagal šį principą atskiras asmuo paprastai turi tik jam būtiną dalį visos informacijos.

– Nepatikėsi, bet vis dar turiu vieną ar porą draugų. Paprašiau jų pasidomėti Kainu. Turiu apie jį informacijos. Jis tavo bendraamžis. Apie jo vaikystę nieko nežinoma. Pirmą kartą dienos šviesoje pasirodo Danijos kariniame jūrų laivyne. Danijos jūrų prekybos laivynas, Jūrininkų mokykla, šturmano praktika, Navigacijos mokykla ir kapitono darbas. Po to – jūrų prekybos diplomas ir karinio jūrų laivyno kapitono laipsnis. Vėliau – IMO, Tarptautinės jūrų organizacijos*, narys. Tuo pačiu metu – ekonomikos studijos. Jauniausias flagmano kapitonas visoje Danijos saugios laivybos administracijoje. Išvyksta iš šalies. Įtariamas kontrabanda. Jam turėjo praversti jo sukauptos žinios apie tarptautinę pranešimų iš laivų ir radarų sistemą. Nuo 1995-ųjų ieškomas už neteisėtą tarptautines saugos nuostatas pažeidžiančią laivybos veiklą. Vėliau, ko gero, įsivelia į nusikalstamą ekonominę veiklą. Nuo 1995-ųjų nė karto nepastebėtas, neidentifikuotas, nenufotografuotas. Manoma, kad gyvena Anglijoje. Laikomas susijusiu su neteisėta bendrovių prekybos veikla, koordinuojama iš centro Danijoje.

– Ir kaipgi galėtų vadintis tas centras?

– *Kononas.*

Kasparas užsimerkė.

– Okultiniai reiškiniai, – tarė Kasparas. – Jei jų kada būta. Cirke. Kas apie juos žinotų?

– Nesuklastotos prekės šioje srityje nerasi.

Kasparas nieko neatsakė.

– Ar bandei ieškoti informacijos Pramogų muziejaus archyve Frederiksberge? Cirko muziejuje Vidourėje, kur eksponuo-

---

* IMO – International Maritime Organisation.

jama cirko žonglieriaus Olundo Barlio sukauptų cirko eksponatų kolekcija? Bomhof cirko agentūroje?

– O kaip toji moteris, – paklausė Kasparas. – Apie kurią kalbėjote su mama. Toji, kažkaip susijusi su paukščiais?

Maksimilianas tylėjo. Kažkur tyloje glūdėjo baimė.

– Feodora, – tarė jis, – Jensen. Įspūdingiausias pasaulyje cirko numeris su paukščiais. Didžiausia pasaulyje cirko eksponatų kolekcija. Geriausia pasaulyje atmintis. Bet, pirma, ji su tavimi nesikalbės, o antra – tai bergždžias reikalas.

Kasparas nieko neatsakė.

– Artistų asociacijos prižiūrimi būstai Kristiano uosto rajone.

– Kristiano uosto rajonas evakuotas.

– Gyventojai galėjo pasirinkti, ar nori būti evakuoti. Ji nebepasikelia. Jei liko gyva, ji vis dar ten.

Ragelį vėl perėmė moteris.

– Lionė Borfelt, – paklausė Kasparas. – Kam ir kokiu tikslu ji dirbo?

– Tai buvo labai seniai. Kiek pamenu, buvo dirbama bendradarbiaujant Kopenhagos universiteto Panumo institutui ir Sąmonės tyrimų institutui.

Kasparas girdėjo Štokų kanalu plaukiančią motorinę valtį. Girdėjo tūkstančių jį supančių televizorių skleidžiamo garso atspindžius. Jei visi žmogų supantys paviršiai yra kieti, nejautrūs ir gerai atspindi garsą, garso stiprumas praktiškai nepriklauso nuo atstumo. Tada mus supantis nepermaldaujamas pasaulis neslopinamas skverbiasi į mūsų vidų.

– Esu dalyvavusi VISAR sistemų vykdomose diskusijose, – tarė moteris. – Apie dvidešimt kartų. Pažįstu kriminalistų. Tiek Policijos saugumo ir žvalgybos tarnybos, tiek Danijos vyriausiojo policijos komisariato A padalinio. Jie visada elgiasi

šaltakraujiškai. Tačiau ne šįkart. Šįkart jie išsigandę. Stambūs, tvirti policininkai. Taigi, kad ir ką sumanei, pasisaugok.

Ji padėjo ragelį. Kasparas kurį laiką žiūrėjo į pypsintį telefoną. Tada išsitraukė loterijos bilietą. Apvertė jį. Kitoje pusėje buvo užrašytas Lionės Borfelt namų adresas.

Jie pravažiavo pro Šarlotenlundo fortą, už baseino pasuko palikdami jūrą už nugarų, aplenkė Elnių parką ir pasuko už Rodvado kylančių šlaitų link.

Gera kelio atkarpa tiesėsi tarp namų, paskui šie baigėsi. Dešinėje Zundo link driekėsi slėnis, kairėje kilo stačios it uolos kalvos. Kasparas atidarė langą, davė ženklą sustoti ir išlipo laukan.

Prie kelio tebuvo matyti aukšta plieninių virbų tvora. Už jos penkiasdešimt metrų iki šlaito plytėjo veja, jokio namo. Vejoje augo dideli krūmai. Vienas jų dengė dvivietę pastogę automobiliams, po ja stovėjo mažasis *Mercedesas*. Šalia jo – didelis kaip traktorius juodas džipas. Jo variklio vėsinimo ventiliatorius dar nebuvo nustojęs veikti – matyt, būtent jį ir išgirdo Kasparas.

Jie užvertė galvas į viršų. Langas švietė pačiame šlaite, penkiolikos metrų aukštyje. Jis buvo elipsės formos, o atstumas tarp šios elipsės židinių siekė apie septynis metrus. Namas veikiausiai buvo įrengtas pačiame šlaite. Langas žibėjo melsva spalva. Lyg didelė akis.

Jie susirado tvoroje vartus, šie buvo aukšti ir siauri. Vartų rėmų stulpo viduje buvo įtaisytas mygtukas. Šalia – vos pastebimos garsiakalbio skylutės. Kasparas paspaudė mygtuką.

Savo veikalo *Arba – arba* pradžioje Kirkegoras rašo iš visų jutimų labiausiai mėgstąs klausą. Jis galėjo leisti sau tai rašyti, nes devyniolikto amžiaus viduryje dar nebuvo išrasti vidaus

telefonai. Gaila, kad šį vakarą jo nebuvo šalia. Garsiakalbis gurguliavo kaip kimštas kalakutas.

– Čia aš, – tarė Kasparas. – Padėtis pablogėjo. Nuo tada, kai pastarąjį kartą kalbėjomės. Dingę du vaikai. Kol kas nė vienas nerastas. Kažkur įvykdyta ir žmogžudystė.

– Nenoriu su jumis kalbėtis, – pasakė ji.

Francas Fyberis atidarė savo įrankių dėžę ir atvožė dangtelį ant stulpo.

– Uždara elektros grandinė, – sušnabždėjo jis. – Jei perkirpsiu laidą, suveiks signalizacija. Kalbėkite toliau. Turiu rasti valdymo bloką.

– Nuo pat mažų dienų, – tęsė Kasparas į garsiakalbį, – nuo pat gimimo žinojau, kad atsidūriau ne ten, kur turėčiau. Gimiau tinkamoje šeimoje, bet ne toje planetoje. Taigi pradėjau ieškoti. Kelio, kuriuo galėčiau ištrūkti. Kelio namo. Durų. Tam skyriau visą savo gyvenimą. Ir nieko neradau. Tačiau mergaitė. Ji greičiausiai stovi tarpduryje.

Telefonas tylėjo. Tačiau Kasparas žinojo, kad ji klausosi. Francas Fyberis persivertė per tvorą ir minkštai kaip katė ant rankų ir kojų strampų nusileido kitoje pusėje. Nušliaužė į priekį it žiemsprindžio vikšras. Palenkė kamelijos krūmą. Už jo buvo metalinė dėžutė. Vaikinas mirktelėjo Kasparui.

– Pamatuosiu tariamąją varžą, – sušnibždėjo jis. – Panaudojus jungiamąjį laidą su netinkama tariamąja varža, suveiks signalizacija. Nenustokite gražbyliauti.

– Neturiu vaikų, – tęsė Kasparas. – Niekada nedalyvavau gimdyme. Tačiau man atrodo, kad durys, kurių ieškau, žmogui gimstant, kaip ir mirštant, vieną akimirką atsiveria. Ir tada gali išgirsti tai, kas yra anapus. Todėl gimdymai ir yra jūsų sritis.

– Eikite šalin, – tarė telefonas.

Francas Fyberis prišliaužė prie vartų ir pakilo. Iškišęs rankas pro virbus, kažką suspaudė telefonspynės klaviatūroje. Vartai atsidarė.

– Jūs kažkuo panaši į mane, – tarė Kasparas į mikrofoną. – Jūs ieškote. Ieškojimas atvedė jus prie tų durų.

– Aš norėjau tapti turtinga, – atsakė telefonas.

– Žinoma, – tarė jis. – To norime visi. To norėjo ir Bachas.

Francas Fyberis pasiramsčiuodamas ramentais judėjo per veją. Šlaito papėdėje buvo matyti lifto durys – nerūdijančio plieno stačiakampis.

– Labai turtinga, – patikslino telefonas.

– Tai žmogiška, – pasakė Kasparas. – Prisiminkite Verdį. Jis buvo tikras klasikinės muzikos Skrudžas Makdakas.

– Jau per vėlu, – tarė telefonas.

– Niekada nebūna per vėlu. Žinau, ką sakau. Aš pats visada susigriebiu, kai būna per vėlu. Nuolat.

Prie lifto stovintis Francas Fyberis rodė jam iškeltą nykštį.

– Esame sudarę sutartį su saugos tarnyba, – pasakė moteris. – Tuoj pat jiems paskambinsiu.

Ryšys nutrūko.

Liftas buvo cilindro formos ir šovė į viršų tarsi fejerverkas Naujųjų metų naktį.

– Galėjau gauti licenciją iš SKAFOR*, – tarė Francas Fyberis. – Jie licencijuoja saugos sistemų elektrikus. Pats tvarkau visą *Jaguarų* elektros sistemą. Kad palaikyčiau formą.

Lifto durys atsidarė, jie atsidūrė tarp kailinių ir vyriškų kostiumų. Kasparas pirmą kartą matė liftą iškylant prieškambary-

* SKAFOR – Danijos žalos atlyginimo draudimo bendrovių asociacija.

je, pačiame jo viduryje, lifto kabina atrodė tarsi sargybos būdelė.

Kasparas atidarė dviveres duris, ir jie atsidūrė svetainėje.

Patalpa buvo elipsės formos, kaip ir langas, jos sienos buvo išgaubtos it laivo korpusas. Grindų lentos buvo penkiasdešimties centimetrų pločio. Kasparas spėjo nustatyti, kad kai kurie baldai buvo iš *Eames* baldų serijos.

Lionė Borfelt sėdėjo ant sofos. Vidury kambario stovėjo džipo savininkas, jis buvo panašus į savo automobilį, žvilgančiais juodais plaukais, keturiais varančiaisiais ratais, nė nemanantis, kad kas nors gali jam pastoti kelią. Juodu buvo apstulbę.

Atsipeikėjęs vyras žengė jų link.

– Šiuo metu mes lengvai pažeidžiami, – tarė vyras. – Laukiamės vaikelio.

– Ar esate tikras, kad tėvas tikrai jūs? – paklausė Kasparas.

Vyras vėl apstulbo, bet po akimirkos atitoko ir kibo Kasparui į marškinių atlapus.

Dauguma žmonių susidaro klaidingą klouno įvaizdį. Jiems atrodo, kad vaikiškai mielas klounas fiziškai taip pat teprilygsta vaikui.

Kasparas smogė alkūne iš viršaus. Smūgis užklupo vyrą nepasirengusį ir pro pilvo raumenis pasiekė plaučius. Vyras suklupo.

Kasparas pritraukė ir pastatė už jo vieną iš *Eames* serijos taburečių. Virtuvėje rado didelį dubenį, pripylė į stiklinę vandens iš čiaupo. Atplėšė gabalą popierinio rankšluosčio. Francas Fyberis atsirėmė į sieną.

Kasparas pastatė dubenį priešais vyrą. Stiklinę ir rankšluostį ištiesė Francui Fyberiui. Atsisėdo priešais moterį. Šįkart ji pieštuku buvo apsivedusi akis.

Geriau įsižiūrėjęs Kasparas suprato, kad akis buvo padabinusi visai ne kosmetika, o dvidešimt keturios ar greičiau keturiasdešimt aštuonios bemiegės valandos.

– Kodėl jus taip domina neišnešioti kūdikiai? – pasiteiravo jis.

– Todėl, kad kai kurie išgyvena, – atsakė ji.

Kasparas pastūmė savo kėdę. Taip, kad ji nematytų į taburetę atsirėmusio savo vyro. Tokia procedūra įprasta cirko manieže. Garsų atžvilgiu sutuoktiniai elgiasi it bizonai, kurie surėmę užpakalius bendromis jėgomis eina prieš blogąsias juos supančio pasaulio jėgas. Žiūrovų akivaizdoje geriausių rezultatų įsimylėjėliai gali pasiekti tik atskirti vienas nuo kito.

– Šis reiškinys visada intrigavo gydytojus ir pribuvėjas, – tęsė ji. – Anksčiau, kai požiūris į naujagimio gyvybingumą buvo ne toks lankstus, dažnai atsitikdavo, kad mirusiais paskelbti ir iš motinos paimti neišnešioti kūdikiai prisikeldavo ir imdavo klykti. Jie norėjo gyventi. Ir būti mylimi.

– Taigi jūs ieškojote. Žmogaus, kuris galėtų numanyti, iš kur ateina šie vaikai. Norėjote sužinoti, kodėl kai kurie kūdikiai ateina į šį pasaulį su tokiu dideliu noru gyventi.

Ji linktelėjo.

– Ir tada užmezgėte ryšį su Rabijos fondu. Su Mėlynąja dama.

– Jie pasiūlė stebėti dvylika vaikų. Tada jiems buvo nuo šešių mėnesių iki ketverių metų. Jie buvo skirtingų tautybių. Tačiau kartą per metus visi būdavo atvežami į Rabijos fondo būstinę. Turėjau išsiaiškinti visų jų gimimo aplinkybes. Visas akušerines detales. Taip pat aplinkybes, kurios paprastai niekada nefiksuojamos. Aiškinausi, kokie vaiko tėčio ir mamos tarpusavio santykiai. Kas dalyvavo gimdyme. Netgi koks buvo

oras jiems gimstant. Taip pat turėjau stebėti tų vaikų bendrą sveikatos būklę.

Apie ją susitelkė sielvartas, iš greitai gimdysiančios motinos neturėjo sklisti toks skambesys, nuo čia tebuvo žingsnis iki pasidavimo likimo valiai bedugnės.

– Jūs pardavėte visą informaciją Kainui, – tarė Kasparas. – Jis jus rėmė. Jis rėmė jūsų kliniką, tiesa?

Kiek leido pilvas, ji palinko į priekį ir paslėpė veidą delnuose. Vyras ant grindų persisvėrė per taburetę ir ėmė vemti į dubenį.

Kasparas atsistojo ir nuėjo prie lango. Vaizdas buvo nepakartojamas. Nedaniškas. Tarsi kalnuose. Apačioje buvo matyti visa pakrantės linija nuo Vedbeko iki Amagerio.

Prie lango stovėjo žiūronas, teleskopas, labai galingas, Kasparas palinko prie okuliaro, vaizdas jame nervingai virpėjo. Teleskopas buvo nukreiptas į žydrą šlifuotą smaragdą juodame aptaise. Tai buvo apšviestas baseinas, greičiausiai priklausantis Torbeko sanatorijai, pusiau privačiai ligoninei, pusiau mineralinių vandenų gydyklai, pastatytai Kasparui būnant užsienyje. Jis buvo apie ją girdėjęs, tačiau iki šiol nebuvo matęs.

Kasparas pasuko teleskopą. Nukreipė jį į *Kononą*. Viršutiniuose jo aukštuose degė šviesa.

Kasparas išsitraukė *Konono* planą, kurį buvo radęs prisegtą prie važtaraščio. Šviesa degė direkcijos patalpose.

– Jūs turėjote apžiūrėti vaikus, – tarė jis. – Kažkada šiomis dienomis. Jūsų reikėjo būtent tam. Jiems buvo būtinas gydytojas.

– Du gydytojai, – atsakė ji. – Aš ir profesorius Frenkas.

– Iš Sąmonės tyrimų instituto?

Ji linktelėjo galvą.

Kasparas pažvelgė į Francą Fyberį.

– Rytinė pylimo gatvė. Prie Botanikos sodo. Tuose pastatuose, kur anksčiau buvo Kopenhagos observatorija.

Kasparas pasuko teleskopą. Susirado Rosenborgo rūmus. Kopenhagos observatorija buvo aukščiausias miesto taškas, visai prie pat rūmų. Kasparas susirado observatorijos stebėjimo bokštą. Paryškino vaizdą. Aplink bokštą tarsi šiltnamių buvo pristatyta biurų stiklinėmis sienomis.

– Kur juos apžiūrėjote? – paklausė jis.

– Aš visko neteksiu, – tarė ji.

Fluorescencinių lempų šviesoje jos veidas buvo baltas.

– Mes visi anksčiau ar vėliau visko netenkame, – pasakė Kasparas. – Ir turime tik vieną galimybę. Galime pasistengti visko netekti daugiau ar mažiau deramu būdu.

Kasparas džiaugėsi, jog kambaryje buvo ir Francas Fyberis su klūpinčiu būsimu tėvu. Tai reiškė, kad jo auksines replikas girdi gausesnė publika.

– Pažvelkite į mane, – tęsė jis. – Neturiu nė skatiko. Viskas prarasta. Neturiu žmonos. Vaikų. Karjera baigta. Esu išsiųstas iš Danijos. Ieškomas dvylikoje šalių. Tačiau kaip tik dabar pradedu apsivalyti. Ar jūs tai matote? Ar matote, kad kažkur giliai manyje gimsta doras žmogus?

– Man jūs panašesnis į valkatą.

Jis išsitiesė.

– Jie atvežė vaikus čia, – tarė ji. – Vaikų būklė gera. Jie liks gyvi. Juos norima kažkam panaudoti. Tai susiję su žemės drebėjimais. Tiksliai nežinau.

Kasparas vėl pasuko teleskopą. Ant *Konono* stogo stovėjo du valčių keltuvai. Su ratais. Už jų – variklio dėžė.

– Kas yra *Kononas*?

– Formaliai tai finansų bendrovė. Tačiau jie prekiauja tik opcionais.

– Kur yra Kainas?

Ji papurtė galvą.

– Apie kokią žmogžudystę kalbėjote? – paklausė ji.

– Policija mano, kad yra daugiau susijusių pagrobimų. Vienas iš pagrobtų vaikų rastas. Mergaitė. Kankinta ir pasmaugta.

Jis pasisuko eiti, ji sekė jam iš paskos.

– Noriu viską sutvarkyti, – tarė ji. – Kad galėčiau savo vaikui žiūrėti į akis.

– Pirmiausia pagimdykite. Mes, atgailaujantieji, turime judėti į priekį po mažytį žingsnelį.

Kasparas padėjo atsistoti klūpančiam vyrui ir nuvedė jį iki sofos. Ant kavos staliuko gulėjo nedidelis A4 formato kompiuteriu spausdintų lapų pluoštas.

– Kas siejo visus tuos gimdymus? – paklausė Kasparas.

– Jie vyko sklandžiai. Buvo lengvesni už vidutinį statistinį gimdymą. Trukdavo trumpai. Pora moterų buvo vienišos mamos. Dauguma jų turėjo vyrus. Ir dar buvo vienas oro reiškinys.

Ji stovėjo visai šalia jo.

– Vaivorykštės, – tarė ji. – Visais atvejais gimdyti padėję medikai matė vaivorykštes. Už lango. Su kiekvienu jų kalbėjausi atskirai. Vaivorykštės buvo matyti net naktį. Esti ir naktinės vaivorykštės. Aureolės aplink mėnulį. Baltos vaivorykštės nakties danguje, nuo debesų atsispindinti mėnulio šviesa.

Kasparas atidarė lifto duris.

– Belieka tikėtis, kad tų vaivorykščių galuose buvo pakasti aukso puodai, – pasakė jis.

Ji sulaikė lifto duris.

– Tuodu vaikai, – tarė ji. – Berniukas ir mergaitė, jie nepaprasti vaikai.

Kasparas nesumojo, ką atsakyti.

– Jie buvo ramūs, – tęsė ji. – Nelinksmi. Tačiau pernelyg ramūs. Negaliu to paaiškinti. Tačiau tai nebuvo normalu. Jie turėjo būti prislėgti.

Jis švelniai patraukė jos ranką nuo lifto durų.

– Kainas, – tarė ji. – Jam priklauso ta sanatorija. Jis ten. Jis iš ten skambino. Prieš penkias minutes.

– Kaip sužinojote, iš kur jis skambina?

– Girdėjau didžiąsias sūkurines vonias.

Kasparas išgirdo jos viduje garsą. Gilų, seną. Taip skamba nenumaldomas ilgesys.

– Gimėte per anksti, – tarė jis.

– Gimiau šešių mėnesių. Buvo konstatuota, jog gimiau negyva. Mane nunešė į plovyklą. Sako, kad gulėdama ant padėklo beldžiau į dangtį, kuriuo buvau uždengta. Kai pradėjau dirbti pribuvėja, ligoninėje dar dirbo besiruošiantis išeiti į pensiją akušeris, kuris prisiminė mano atvejį. Vadino mane Plovyklos Lione.

Kasparas nepajėgė sustabdyti savo rankos. Ji atsiplėšė nuo jo šono, pakilo aukštyn ir paglostė jai skruostą. Gerai žinodamas, kad glostydamas nėščią moterį jos vyro akivaizdoje turi būti labai santūrus.

– Mudu su šiuo vaikinu, Francu, – tarė jis, – esame tiesiog pamišę dėl norinčiųjų išgyventi.

– Aš ne iš bailiųjų, – pasakė ji. – Tačiau jo bijau. Bijau Kaino.

Kasparui davus ženklą, Francas įsuko furgoną į poilsio aikštelę, Kasparas parodė pirštu į plokščiąją metalinę gertuvę.

– Ar dar atsirastų dantų skalavimo skysčio, – paklausė jis, – mums, dviem viengungiams, po susitikimo su jaunąja pora tokiomis džiugiomis aplinkybėmis?

Francas Fyberis įpylė, automobilyje pasklido šviežių vynuogių kvapas.

– Kas girdėti žmogaus, kuris užmušė vaiką, viduje?

Kasparas būtų mielai nukreipęs kalbą šalin, kad nereikėtų atsakyti į šį klausimą. Tačiau jį sulaikė skvarbus tamsoje geltonai žibančių vaikino akių žvilgsnis.

– Man teko, – tarė jis, – bendrauti su dviem žmonėmis, užmušusiais vaiką, abu jie buvo artistai, vienas automobiliu partrenkė mergaitę, tai buvo nelaimingas atsitikimas, kitas negyvai primušė savo sūnų. Aplink juos abu tvyrojo tyla.

Kasparas pajuto užplūstant bejėgiškumą. Susidūrę su didžiuoju siaubu ir su didžiaisiais stebuklais, visi pasijuntame bejėgiai, Bacho *H-moll mišios* ir didieji karai – žmogui per sunki emocinė našta.

Kita vertus, Kasparas išgirdo, kad vaikiną buvo apėmęs didesnis bejėgiškumas nei jį patį. O argi šiame sulaukėjusiame pasaulyje vienaakis neturėtų mėginti padėti aklajam?

– Yra dvejopa tyla, – tarė Kasparas, – arba bent jau taip man sako klausa. Yra didinga tyla, slypinti maldoje. Tai tyla, kuri stoja žmogui priartėjus prie Dievo. Toje tyloje slypi visi dar negimę garsai. Yra ir kitokia tyla. Beviltiškai nutolusi nuo Dievo ir nuo kitų žmonių. Nebūties tyla. Vienatvės tyla.

Jis pajuto vaikiną atsiveriant. Užsimezgė ryšys. Jų esybės sąveikavo. Jie buvo labai arti vienas kito.

– Pažįstu jas, – tarė Francas Fyberis. – Abi šias tylas. Pažįstu jas abi.

– Tuodu žmones, su kuriais man teko bendrauti, gaubė mirtina tyla. Jie buvo netekę kažkurios savo dalies.

Kasparas suėmė vaikino ranką virš alkūnės. Fizinis sąlytis padeda, kai nori tvirtai perduoti žinią.

– Tačiau po tuo tylos ir atsiskyrimo sluoksniu buvo girdėti skambesys, kuris niekuo nesiskyrė nuo visų kitų žmonių skambesio. Nuo mudviejų skambesio. Taigi jei mudu būtume atsidūrę tokioje situacijoje, jei pasaulis būtų atsukęs mums nugarą. Arba jei mes būtume atsukę nugarą pasauliui. Tada jų vietoje galėjome būti mes, ir bet kada galime atsidurti. Kalbėdamas su jais, galvojau būtent apie tai. Kad ir pats galėjau būti jų vietoje.

Vieną akimirką durys buvo atsivėrusios. Kasparas suprato, kad akimirką jie abu buvo sužiurę į gelmes, iš kurių plaukia juodžiausias blogis ir iš kur mums visiems kartkartėm padaromos didelių dozių klizmos. Vaikinas ištvėrė tik akimirką, daugiau nevaliojo.

– Ar negalėtume paskambinti policijai?

– Paskambinsime, – atsakė Kasparas. – Kai tik paseksime savo kelrodę žvaigždę.

Jis gurkštelėjo iš pasidabruoto gertuvės dangtelio. Gal alkoholis ir nėra toks paveikus kaip nuoširdžios maldos. Bet, šiaip ar taip, jis veikia taip pat greitai.

Virš krūmų sumirgėjo automobilio žibintų šviesos, pro juos šimto keturiasdešimties kilometrų per valandą greičiu pralėkė juodasis džipas. Francas Fyberis įsmeigė į jį akis. Tik dabar Kasparas išgirdo, jog nedaug trūksta, kad vaikinui visko būtų per daug.

– Ji melavo, – tarė Kasparas. – Kai sakė, kad jie atvežė apžiūrėti vaikus pas ją. Dabar ji pasiryžusi viską sutvarkyti. Kai jos svorio kategorijos moterys įsiunta, ima manyti, kad yra nemirtingos.

7

Keliuką į sanatoriją rėmino dvi keturkampės granito kolonos ir vešlūs krūmynai. Kasparas davė ženklą, automobilis sustojo už penkiasdešimties metrų nuo kolonų.

Sanatorijos pastatai buvo išsidėstę ant šešių terasų, kurios leidosi senų Torbeko rajono gyvenamųjų namų link. Pastatai buvo iš granito, tokio tamsaus, kad dabar, naktį, jis atrodė net juodas. Statiniai buvo apšviesti iš apačios, iš akmeninių kriauklių virto atogrąžų vijokliniai augalai ir gėlės, vaizdas priminė kabančiuosius Babilono sodus, stebuklą Danijoje, balandžio mėnesį, kai už kulisų viltingai šypsodamosi dar tebestoviniuoja paskutinės nakties šalnos.

– Visos šios gėlės, – tarė Kasparas, – tarsi sako klientams, kad su naujausiomis technologijomis gali panaikinti visas varžančias natūralumo ribas ir kad nėra jokio pagrindo senti, kai kas tris mėnesius gali susišvirkšti į paakius reikiamų botokso dozių.

– Ši vieta toli gražu ne biblinė, – pasakė Francas Fyberis.

Kasparas nukabino nuo kabliuko už vairuotojo sėdynės du dvieilius virėjo švarkus, vieną jų ištiesė vaikinui.

– Kam tas šventeiviškumas, – tarė jis. – Ar galime būti tikri, kad Dievo Motina būtų atsisakiusi pasitempti veido odą ar išsitiesinti dantis? Jei tik kas būtų jai tai pasiūlęs.

Vaikinas apsivilko virėjo švarką. Jo rankos ėmė virpėti.

Kasparas uždėjo jam ant pečių rankas. Pasuko į save.

– Pagalvok apie pagrobtus vaikus. Įsivaizduok juos. Jie atskirti nuo tėvų. Negali grįžti namo. Juos supa nesuprantama aplinka. Jie bejėgiai. Ar girdi? Kai mačiau ją pastarąjį kartą, ji buvo sumušta. Net ir šie ypatingi vaikai yra bejėgiai. Jų likimas priklauso nuo mudviejų. Ar supranti?

Vaikino kūnas šiek tiek atsipalaidavo.

– O, be jų, ir tūkstančiai kitų vaikų. Tokių pat bejėgių. Arba dar blogiau. Ir mumyse. Tavyje ir manyje. Kiūto po berniuką. Ar girdi juos? Ar jauti jiems užuojautą? Varomąją jėgą. Vienintelę, galinčią priversti nenuleisti rankų ir atlikti simfoniją iki galo.

Francas Fyberis buvo įsmeigęs į jį akis. Stojusi akimirka buvo didinga. Tokia pat didybė apgaubdavo pianistą Vilhelmą Kempfą, kai jis atlikdavo lėtąją Bethoveno *Opus 109* dalį. Tokią akimirką svarbiausia nesileisti užvaldomam emocijų ir pasiekus tikslą laiku pasukti į šalį. Kaip kad darydavo Bethovenas. Reikia stengtis išgryninti sentimentalumą.

Kasparas davė ženklą. Furgonas pajudėjo iš vietos. Kasparas nuleido automobilio durelių langą.

Iš krūmų išniro vyras tamsia, tokios pačios kaip granitas spalvos uniforma. Kasparas mostelėjo ranka į furgono galą.

– Ant galinės sėdynės garuoja karštutėlis kepsnys. Veršienos kepsnys pagal grafo Meternicho receptą. Turime patiekti

jį Kainui ne vėsesnį nei šešiasdešimties laipsnių. Jei užlaikysite mane tris minutes, užsitrauksite didelę nemalonę.

Vyriškį prarijo atogrąžų krūmynai.

Jie perėjo priimamąjį įgaubtomis lyg Plejelio salės Paryžiuje sienomis, laukiamąjį, kuriame akustika buvo tokia kaip Mancijaus salėje* Birkeriode. Palatų skyrių, kur, norėdamas suprasti, kad esi ligoninėje, turėjai labai gerai įsiklausyti. Akustika visose iki vienos patalpose buvo tokia, kad bet kurioje jų galėjai imti ir įgroti savo naujausią kamerinės muzikos kūrinį.

Tačiau patalpų sienos atspindėjo visai ne kamerinę muziką, o suglumimą žmonių, kurie viliasi pasiekti savąjį tikslą, tačiau iš tiesų netiki, jog įmanoma bent per plauką priartėti prie jo tokioje vietoje kaip grožio klinika.

Jie įėjo į amfiteatrinę salę su į viršų kylančiomis grindimis, ant laiptelių priešais didžiulį židinį gulėjo ir sėdėjo pusšimtis moterų, visos baltais vonios chalatais.

Durys priešais atsidarė ir salėje, apgaubta garų debesies, pasirodė šviežia beržine vanta nešina raudonplaukė žaliaakė moteris baltu gydytojos chalatu, greičiausiai pirtininkė. Kasparas išgirdo puikių manierų ir autoriteto gaidas ir, jei tik būtų turėjęs laiko ir tinkamą progą, būtų mielai nusimovęs kelnes ir pasiprašęs dvylikos kirčių beržine vanta.

– Ką čia veikiate? – paklausė moteris.

– Mėgaujamės akustika, – atsakė Kasparas. – Mano širdis plaka dėl vargšų. Tačiau ausims miela dalbergija. Ir dvylikos centimetrų akustinė erdvė.

– Jūs moterų skyriuje.

* Salė, garsėjanti geriausia akustika Danijoje.

– Mes čia darbo reikalais. Savąjį seksualumą palikome už durų.

Kasparas išgirdo, kaip moters skambesys sušvelnėjo.

– Jis nepakankamai išdresuotas, – tarė ji, – jūsiškis seksualumas. Dalis jo įsmuko vidun kartu su jumis.

Kasparas ištiesė jai iš furgono pasiimtą padėklą.

– Vaišinkitės sumuštinukais. Pamirškite daržovių dietą. Pasikliaukite apetito savireguliacija.

Moteris paėmė vieno kąsnio sumuštinuką. Kasparas pasiūlė vaišintis ir arčiausiai sėdinčioms moterims.

– Kažin, kur Kainas? – paklausė jis.

– Jis ketina apsikirpti. Pas Heidę.

Kasparas pasekė jos žvilgsnį. Pro didelį langą buvo matyti įstiklinta terasa, įrengta ant granito platformos, kuri atrodė pakibusi ore. Už stiklinės terasos sienos buvo matyti žaliuojantys augalai ir kirpyklos kėdės. Vienoje kėdėje sėdėjo vyras.

Kasparas palinko prie raudonplaukės.

– Atsirastų manančiųjų, kad tarp mūsų užsimezgusio ryšio, kuris galbūt yra ilgos draugystės pradžia, nereikėtų gadinti pinigais, bet man atrodo kitaip. Pora banknotų gali būti jausmingas darniai plakančių širdžių akompanimentas.

Jis ištiesė moteriai keturias tūkstantines.

– Gal galėtumėte užlaikyti Heidę vos dešimt minučių? Mudu su Kainu lankėme šokių mokyklą. Šviesūs prisiminimai. Būtų puiku, jei turėtume dešimt minučių niekieno netrukdomi juos atgaivinti. Kainas visada šokdavo moters partiją.

Moteris sulankstė banknotus.

– Ar grįždamas atgal užsuksite? – paklausė ji.

Kasparas žvilgtelėjo į Francą Fyberį. Vaikino veidą buvo išpylęs prakaitas. Galbūt nuo iš pirties sklindančios karščio.

Viena iš meilės paslapties dedamųjų yra susitelkimas ir savanoriškas savęs apribojimas.

– Kitame gyvenime, – atsakė Kasparas.

Jis pažvelgė į moteris. Akustika patalpoje buvo tarsi sumažintame Karlo Nilseno salės Odensėje variante. Penkiasdešimties moterų skambesys priminė šilto vėjelio glamonę. Jam net nereikėjo kelti balso, kad jos visos jį išgirstų.

– Visų žmonių širdys skleidžia skambesį, – tarė jis. – Nuostabų skambesį, tik, deja, mes linkę jį slopinti. Šią akimirką visų jūsų skambesys įstabus. Mudu su Francu būtume pasiryžę dėl kiekvienos iš jūsų nusižengti savo vienuolystės įžadams ir palydėti jus namo. Jei tik kasdien dešimt minučių pasiklausytumėte savo širdies. Ir atsikratytumėte įtampos, trukdančios sklisti garso bangoms. Kad tave kur, tada jūsų skambesys primintų Bacho muziką.

Moterys stebeilijosi į Kasparą. Jis padėjo sumuštinukus. Nusiėmė virėjo kepurę. Nusilenkė. Atbulomis išslinko pro duris.

Kasparui ant kulnų lipo Francas Fyberis. Vaikino balsas virpėjo.

– Mes vykdome misiją. Turime išgelbėti vaikus. Neteisėtai įsibrovėme vidun. O jūs elgiatės kaip koks pamišėlis.

Jie perėjo koncertų salę, čia stovėjo *Steinway* fortepijonas. Įstiklinta terasa buvo tiesiai priešais juos.

– Palauk už durų, – tarė Kasparas. – Jei kartais moterys sugalvotų atsekti iš paskos.

Kasparas įžengė vidun. Visa terasa buvo iš stiklo. Pro galinę sieną buvo matyti spindintis it žydras brangakmenis baseinas. Už baseino buvo trisdešimties metrų nuolydis Torbeko šviesų link. Už šviesų – jūra. Kasparas užtraukė ilgas baltas užuolaidas.

Kėdėje sėdintis vyras buvo atsisukęs ne į vaizdą lauke, o į savo atspindį aukštame veidrodyje. Jis vilkėjo baltą vonios chalatą, jo oda tebebuvo įraudusi po suomiškos pirties.

Nuo lentynėlės po veidrodžiu Kasparas paėmė kirpėjo žirkles ir šukas.

Vyriškis veidrodyje sužiuro į Kasparą. Pastebėjo baltą jo švarką. Susidomėjimas vyro akyse išblėso.

Būtent čia mes, žmonės, ir klystame. Nepastebime išties stulbinamų dalykų, jei jie apsireiškia mums vilkėdami kasdieniais drabužiais.

– Heidė porą minučių vėluos, – tarė Kasparas.

Jis atsistojo vyriškiui už nugaros.

Vyras buvo Kasparo amžiaus. Sudėtas kaip atletas. Arba kaip cirko artistas.

Šukų puse su retais dantukais Kasparas pakėlė prie vyro sprando augusius plaukus. Šis nematė Kasparo veiksmų. Kasparas nukirpo plaukų kuokštą prie pat šaknų.

Jis įsiklausė į vyriškio vidų.

Išgirdo jo santykį su materialiu pasauliu. Jo viduje skambėjo žemi tonai ir dažniai, išjudinantys daugiausia materijos.

Kasparas išgirdo pinigus, daugiau nei kada iki šiol buvo girdėjęs. Išgirdo nekilnojamąjį turtą. Automobilius. Ateitį. Auksinę, finansinę virtualybę.

Jis išgirdo vyro seksualumą. Šis buvo daugiau nei įdomus. Vyriškas, tačiau su sodriu moteriškumo atspalviu. Jis galėjo suvilioti bet kurią moterį. Ir daugumą vyrų.

Kasparas įsiklausė į vyro jausmų gamą, plačią, aprėpiančią galybę niuansų, intensyvią. Joje buvo daug šviesos ir daug tamsos, lygiomis dalimis, kaip Mocarto muzikoje.

Kasparas išgirdo vyriškio širdį. Ji skambėjo didingai. Tai buvo kilni, šilta širdis.

Jis įsiklausė į aukštesnio dažnio garsus. Kūrybiškumo, intuicijos, dvasingumo gaidas. Šios gaidos skambėjo sodriai, vyriškis gyveno intensyvų vidinį gyvenimą.

Kuokštą po kuokšto keldamas visus ant vyro sprando augusius plaukus, Kasparas po truputį visai patenkinamai, turint omenyje tai, kad darė tai pirmą kartą, kirpo ežiuku subtiliai išlenktą priešais jį sėdinčio vyro sprandą.

Jozefo Kaino akys veidrodyje buvo tuščios. Jis nematė savęs. Buvo paskendęs savo mintyse.

Tada Kasparas išgirdo skylę. Savotišką garso šešėlio atmainą žmogaus viduje. Begarsį plotelį kažkur tarp vyriškio širdies ir saulės rezginio.

Kasparas padėjo žirkles į šalį. Ant lentynos už kėdės stovėjo plastikiniai indeliai su įvairių spalvų dažais. Kasparas vieną atidarė. Viduje buvo chna dažų pasta. Helena Kronė dešimt metų anksčiau, negu tai tapo įprasta, kas pusmetį chna dažais įmantriais mauriškais ornamentais išmargindavo savo stiprių pėdų keltis.

Kasparas susirado mažą dažų šepetėlį. Lėtai ir atsargiai, vis dar nematant vyriškiui veidrodyje, ant ežiuku nukirpto sprando ėmė tepti ploną raudonų dažų sluoksnį.

– Aštuntojo dešimtmečio pradžioje, – tarė Kasparas, – kirpau Vilhelmą Kempfą. Tada dar buvau jaunas kirpėjų mokyklos studentas. Kempfas papasakojo man apie Hitlerį, buvo sutikęs jį 1944-aisiais. Hitlerio rezidencijoje *Berghofe*. Eva Braun pasikvietė jį, Furtvanglerį ir Gysekingą, norėdama suplanuoti koncertą, kuris pamalonintų fiurerio ausį. Koncertas taip ir neįvyko. Tačiau jie buvo sudarę repertuarą. Į jį įėjo Hitlerio mėgstamiausi kūriniai. Ištraukos iš Leharo operečių. Pora Štrauso dainų. *Badenveilerio maršas. Asilo serenada.* Ištraukos

iš Vagnerio *Niurnbergo meisterzingerių*. Kempfas turėjo progą įsiklausyti į Hitlerio vidų. Jis man papasakojo, kad apskritai Hitlerio esybė buvo normali. Maža, bet normali. Tačiau kažkur jo viduje žiojėjo skylė. Pro tą skylę į jį plūdo destruktyvus, kolektyvinis triukšmas. Ar supranti? Blogų žmonių nėra. Kiekvieno žmogaus skambesiui iš esmės būdinga užuojautos gaida. Pavojingos yra mūsų žmogiškojoje esybėje atsivėrusios nerezonuojančios skylės. Įsitikinimas, kad tarnaujame aukštesnio tikslo labui, kai iš tiesų turėtume savęs paklausti, ar tas tikslas tikrai aukštesnis. Būtent čia mes ir suklumpame. Kitose kultūrose tai vadinama demonais. Mes neturime tinkamo žodžio tam įvardyti, bet aš girdžiu, kaip tai skamba. Tai karo gausmas. Kolektyvinis pyktis.

Vyro akys veidrodyje buvo įsmeigtos į Kasparą.

– Kas, po velnių, tu toks? – paklausė jis.

Vyriškio balsas buvo juodas kaip nakties dangus. Minkštas kaip keturi šimtai kvadratinių metrų aksomo.

Kasparas paėmė nuo lentynos veidrodėlį. Parodė vyriškiui jo sprandą.

Jozefas Kainas apmirė kirpėjo kėdėje. Hitleris taip pat būtų praradęs savitvardą. Jei būtų išvydęs save apkirptą ežiuku ir nudažytą raudonai. Vyro žandikaulis atvėpo. Garsų sistema atsivėrė. Kasparas kalbėjo tiesiai į jos vidų.

– Tavo garsų sistemoje yra skylė. Visų mūsų viduje yra pažeistų vietų, tačiau tavyje atsivėrusi skylė yra didžiulė. Aišku, nėra ko lyginti su turėtąja Hitlerio. Didiesiems mes neprilygsime. Vis dėlto ji gana didelė. Kažkaip susijusi su vaikyste. Visada kuo nors dėta mūsų vaikystė. Galbūt vargingai augai. Gal neturėjai tėčio. Tai paaiškintų tavo aistrą pinigams. Valdžios troškulį. Toji skylė susijusi su šiais dviem dalykais. Dėl jos užsi-

veria tavo širdis. Ar supranti, kaip jaučiasi tie vaikai? Ar atsimeni save patį vaikystėje? Ar tai tu nukirtai tos mergaitės pirštus?

Vyro veidas veidrodyje buvo be išraiškos. Jo garsų sistema vėl buvo užverta ir užkoduota.

Į vidų įšvytravo Francas Fyberis. Atitraukė užuolaidas. Terasos link artinosi vyras. Tas pats kresnas vyras su klausos aparatu.

Kasparas pasilenkė. Jo veidas buvo per centimetrą nuo Kaino.

– Man keturiasdešimt dveji. Ar žinai, kokią išvadą galiu padaryti apie visą ligšiolinį savo gyvenimą? Pragaras. Pragaras nėra konkreti vieta. Jis yra kilnojamas. Mes visi nešiojamės jį su savimi. Ir vos tik atsisakome savo įgimto gebėjimo užjausti, jis akimirksniu iššoka iš dėžutės.

Kasparas žvilgtelėjo į laikomas kirpėjo žirkles. Į priešais sėdinčio vyro kaklą. Į tą vietą, kur galvos sukamasis raumuo eina pro žandikaulį. Pakaktų vieno dūrio. Pro kaukolės apačią įbestas žirklių smaigalys pervertų smegenis. Pasaulyje liktų viena garso juodąja skyle mažiau.

Kasparas užsimerkė. Girdėjo savo pyktį. Šis buvo ne asmeninis, o atkeliavęs pro skylę jo paties viduje. Garsų atžvilgiu mes visi esame skylėti lyg šveicariškas sūris. Tad kokią turime teisę vykdyti mirties bausmę kitiems?

Kasparas atsitiesė.

Vyras kėdėje palietė savo sprandą. Žvilgtelėjo į delną. Šis buvo raudonas nuo chna dažų.

– Iš tiesų ne taip jau svarbu, – tarė Kasparas, – kas tu toks. Tu jau seniausiai miręs ir palaidotas.

Kasparas pajuto dilgtelint širdį – dar vienas žmonijos atstovas nesuprato jo išsakytos paprasčiausios ir svarbiausios iš visų tiesų.

Francas Fyberis atidarė stiklines terasos duris, už jų buvo išganingi spiraliniai laiptai, besileidžiantys palikto stovėti furgono link.

– Jei dešimt minučių palaikysi galvą po plaukų džiovintuvu, – tarė Kasparas, – dažai išdžius ir galėsi drąsiai rištis savo vaikišką kepurytę.

8

Pravažiavę *Gulbės* elektrinės uostą, jie įvažiavo į prieplaukos teritoriją. Pravažiavo pro sandėlius, medinių laivų aukštai iškeltomis burėmis eiles. Francas Fyberis nuolat žvilgčiojo į veidrodėlius dairydamasis persekiotojų. Jie sustojo prie pėsčiųjų tako palei jūrą.

– Turite paskambinti policijai.

Vaikino balsas drebėjo.

– Ir pasakyti, kad žinote, kur yra vaikai. Liepti jiems šturmuoti pastatą. Jums pavyktų juos įkalbėti. Jums net į rojų pavyktų įsiprašyti.

– O jei vaikų ten nėra?

Vaikinas sugniužo. Drąsos gaidelė jo garsų portrete ėmė slopti. Kasparui tai nepatiko. Jiems dar reikėjo nemažai nuveikti.

Pro juos lėtai pravažiavo patruliuojantis policijos automobilis. Trys prie kampo stoviniavę tamsiaplaukiai berniūkščiai pasitraukė į tamsą. Automobiliui pravažiavus jie vėl grįžo kur stovėję. Nuo jų sklido intensyvi energija, lyg nuo būsimų smul-

kių gangsterių. Kasparą staiga apėmė džiaugsmas, kad visata taip mėgsta naudoti visą paletę. Vos spėjus pastatyti kvartalą visuomenės grietinėlei ir išvalyti jį nuo svetimkūnių, į jį iš visų pakampių jau ima plūsti tamsa.

Kasparas įsiklausė į aplinką. Išgirdo, kaip paskutinėse ilgiau veikusiose parduotuvėse skaičiuojami kasos pinigai. Išgirdo vėjo jėgainių parką Liunetės kyšulyje. Žuvėdras. Žemą *Gulbės* šiluminės elektrinės turbinų gausmą. Vėlyvus restoranų svečius. Jis laukė, kada visi garsai susijungs į tinkamą struktūrą. *Tinkama akimirka* – tai ne tam tikras laiko momentas, *tinkama akimirka* – tai garsas. Jis nebūtų pajėgęs to paaiškinti, na, gal tik Mėlynajai damai. Muzikalioji esybės pusė dažnai žino atsakymą į klausimą *kada*, bet negali atsakyti *kodėl*. Tinkama akimirka dar nebuvo atėjusi.

Kasparas viską labai aiškiai girdėjo dėl to, kad buvo vakaras, ir dėl to, kad jį kamavo alkis. Šventoji Kotryna rašė, kad badavimas – puiki priemonė, padedanti išvysti Dievą. Prie šios minties būtų buvę galima prikibti, nes iš tiesų reikėtų stengtis pamatyti Dievą be jokių priemonių.

Kasparas pasigraibė automobilio gale ir susirado duonos, sūrio, *Pesto* padažo. Butelį šaltinio vandens. Peiliuką daržovėms. Pasidėjęs ant priekinės automobilio palangės aptepė sviestu duonos riekę. Ištiesė sumuštinį Francui Fyberiui, vaikinas papurtė galvą.

– Padarėme viską, ką galėjome, mūsų abiejų ieško policija. Tie, kuriuos bandome pričiupti, yra ne eiliniai žmonės, o demonai.

Vaikinas atsuko gertuvę su armanjaku, gurkštelėjo, ištiesė gėrimą Kasparui, įsipylė kavos, jo rankos drebėjo.

– Kaip alkoholis dera su nepaliaujama malda? – paklausė Kasparas.

– Ką norit tuo pasakyti, žmogau? Trapistai verda alų. Benediktinai – likerį. Išganytojas pavertė vandenį vynu. Ir ką, po velnių, jūsų manymu, turėčiau daryti tokį vakarą kaip šis?

Į išorės garsų paveikslą įsiterpė naujas garsas, vėjo gausmas, veikiausiai telefono laiduose.

– Nežinau, ar esi girdėjęs *Persifalį*, – tarė Kasparas. – Jei ne, rekomenduoju paklausyti. Tuo metu Vagneris buvo toli nuo namų. Slapstėsi nuo kreditorių. Didiesiems taip jau atsitinka. Jam pavyko susirasti prieglobstį. Su vaizdu į jūrą. Tokį, kokį dabar esame susiradę mes. Ten jis ir parašė *Persifalį*. Toje operoje yra viena puiki scena. Veiksmo laikas – Didysis Penktadienis. Kaip kad šiandien. Trečias veiksmas. Aplink veikėjus iškyla Šv. Gralio pilis. Tampa aišku, kad tai nėra fizinė vieta. Ji egzistuoja veikėjo sąmonėje, todėl pasidaro akivaizdu, kad jam tikrai pasiseks.

Francas Fyberis pažvelgė į Kasparą. Į granito sieną.

– Ši siena tvirta kaip uola, – tarė jis. – Ji tikrai neišgalvota.

Kasparas atidarė furgono dureles, Francas Fyberis sugriebė jam už rankos.

– Juk neketinate eiti vidun, žmogau, jums turbūt visai galvoj negerai!

– Panašu, kad būsiu šį tą pažadėjęs KlaraMarijai, – tarė Kasparas, – taip pat ir berniukui, nors ir nebuvau jo sutikęs. Panašu, kad būsiu jiems pažadėjęs visada išnešti juos iš automobilio. Ir nunešti juos ten, kur saugu.

Geltonos vaikino akys stebeilijosi į Kasparą. Paskutiniai jo pasitikėjimo, kurio iš tiesų ir nebuvo būta, likučiai dabar buvo visiškai išgaravę.

– Esu čia buvęs daugiau nei dešimt kartų. Teritorija saugoma it karinių tyrimų stotis. Ginkluoti sargai. Vaizdo kameros. Infraraudonųjų spindulių jutikliai. Nenueisite toliau kaip metrą.

Kasparas atidarė dureles ir išlipo iš mašinos.

Vaikino rankos įsikibo į Kasparo švarką it replės.

– Jos suklydo. Seserys. Jūs pamišėlis!

Jie perėjo į kitą gatvės pusę. Laiko buvo labai nedaug, Kasparas tai girdėjo. Palankiai garsai išsidėsto labai trumpai.

9

Kasparas įsikibo į šokolado parduotuvės durų rankeną, durys buvo užrakintos, prie kasos stovintis angelas šypsodamasis papurtė galvą.

– Gal galėtum apsisukti? – paprašė Kasparas.

Francas Fyberis apsisuko, Kasparas ant jo baltų marškinių nugaros parkeriu užrašė: *Mano mylimoji šiąnakt išplaukia. Mano sielvartą gali išreikšti tik šokoladas. Būkite mielaširdinga.*

– Ką čia darote? – paklausė Francas Fyberis.

Mergina priėjo arčiau. Perskaitė užrašą ant marškinių, nusijuokė, atidarė duris.

– Nežinojau, kad iš čia plaukia laivai, – tarė ji.

– Iš *Konono,* – paaiškino Kasparas. – Šiąnakt mūsų direktoriai išvyksta į komandiruotę. Jie išplaukia nuo mūsų prieplaukos liepto. Noriu nupirkti savo mylimajai didelį šokoladinį kiaušinį. Ir dvylika bandelių su kavos kremu.

Mergina įpakavo kiaušinį.

– Noriu padaryti jiems staigmeną, – tarė Kasparas. – Kaip manote, pro kur būtų geriausia įeiti?

Mergina linktelėjo galvą magnolijų alėjos link.

– Pro galinį įėjimą. Ten tik vienas sargas. Ir nėra kamerų. Pagrindinės durys užrakintos. O prie ūkinio įėjimo yra kamerų ir daug sargų.

Kiekvieną bandelę mergina suvyniojo į rožinį vyniojamąjį popierių ir sudėjo į dėžutę.

– Įrašyti į *Konono* sąskaitą?

Pro šalį pravažiavo patruliuojantis policijos automobilis. Kasparas suėmė Francą Fyberį už rankos. Jei nebūtų to padaręs, vaikinas būtų susmukęs ant grindų.

– Kaip visada, – tarė Kasparas. – Dar norėtume oro bučinio. Ar galėsite ir jį įrašyti į sąskaitą?

Mergina paraudo. Jai buvo daugiausia aštuoniolika.

Jie išėjo pro duris. Mergina pasiuntė Kasparui oro bučinį.

– Bučinys nemokamai, – pasakė ji.

Durys už jų užsidarė, Francas Fyberis spoksojo į Kasparą, akimirką baimę buvo pakeitusi nuostaba.

– Jums greitai bus penkiasdešimt, – tarė jis. – Jūs visiškai žlugęs. Visų pamirštas.

– Daugeliui iškilių asmenybių sekėsi su mergaitėmis, – atkirto Kasparas. – Elviui. Kirkegorui. Reginai Olsen buvo trylika. Priscilai – keturiolika.

Jie artinosi prie tamsiaplaukių berniūkščių.

– Jie mus sutaršys, – tarė Francas Fyberis.

Kasparas įsiklausė jų skambesio, šis jam patiko. Visuomenės atskalūnais tampama dėl įvairių priežasčių. Viena jų – visuomenės netolerancija laukinumui. Bent dviejų iš vaikinukų skambesys buvo toks, lyg jų horoskope būtų išsidėstęs Didysis

kvadratas*. Po dešimties metų jie bus arba mirę, arba išsiųsti iš šalies, arba eis vadovų pareigas.

Sargybą ėjo jauniausias, daugiausia keturiolikos metų berniūkštis, savo gyvenime matąs daugiau nei derėtų. Kasparas sustojo už kelių metrų nuo jo. Pastatė ant žemės dėžutę su bandelėmis ir linktelėjo galvą magnolijų alėjos link.

– Turime patekti vidun, – paaiškino jis. – Iki pravažiuojant kitam patruliuojančiam policijos automobiliui. Reikėtų, kad išviliotumėte jį iš būdelės. Tik kažin, ar sugebėtumėte.

– Aš tuo nesirūpinčiau, – atsakė jis. – Daug svarbesnis klausimas, kas mums iš to.

Kasparas iš jam skirtų fondo lėšų ant dėžutės padėjo penkių šimtų kronų banknotą.

– Vaikystėje, – tarė jis, – su draugais būtume tai padarę už bandeles su kremu.

– Tai buvo prieš Pirmąjį pasaulinį karą, – atsakė berniūkštis. – Nuo to laiko pragyvenimo išlaidos padidėjo.

Kasparas padėjo dar vieną banknotą.

– Turiu gerai startuoti – tarė jis, – jis turi nepastebėti manęs įeinančio vidun.

Francas Fyberis atsirėmė į gatvės žibinto stulpą.

– Lauk manęs pusvalandį, – liepė Kasparas. – Jei per tą laiką negrįšiu, skambink policijai. Ir susisiek su mano paveldėtojais.

– Jūs neturite nei paveldėtojų, nei palikimo.

Kasparas perėjo į kitą pėsčiųjų tako pusę. Pavymui išgirdo kaukšinčius ramentus. Vaikino akys buvo pilnos ašarų.

– Man baisu likti čia vienam.

* Horoskopo aspektų konfigūracija, kai keturios planetos yra išsidėsčiusios kvadratu. Remiantis astrologija, ši konfigūracija susijusi su kova už būvį prieš savo valią, išbandymais, gyvenimo sunkumais nuo pat vaikystės.

Paėjėjus penkiasdešimt metrų magnolijų alėja prieš juos atsivėrė galinis įėjimas į *Konono* teritoriją. Kasparas padėjo šokoladinį kiaušinį ant sargo kabinos palangės.

– Mes labai artimi Askės Broderseno draugai, – tarė jis. – Išsiuntėme jam velykinį laiškelį, ir jis atspėjo, kad jį siuntėme mes. Taigi dabar nešame jam kiaušinį*.

Vyrui buvo apie šešiasdešimt, jis vilkėjo tvarkingai išlygintą žalią kaip ir jo akys uniformą, o nuo lankytojų jį skyrė dviejų centimetrų storio laminuotas armuotas stiklas.

– Norėčiau įteikti jį asmeniškai, – tarė Kasparas.

– Aš jam paskambinsiu.

– Tai sugadintų visą staigmeną.

Žalios sargo akys buvo abejingos. Kasparas kilstelėjo plaštaką.

Į kabinos langą tėškėsi bandelė su kavos kremu. Bandelės buvo naminės, didelės, su stora pluta, lyg stručio kiaušiniai.

Jei sargas nebūtų laikęs savęs tokiu svarbiu, veikiausiai būtų atsilaikęs. Tačiau pasipūtimas – viena sunkiausiai atsikratomų savybių. Visi mes mielai būtume Karališkojo laivo admirolais. O tegauname karaliauti stiklo kabinoje ant molo.

Akimirką sargas sėdėjo ramiai. Į kabiną, šį kartą į stiklines jos duris, ištiško dar viena bandelė. Tada vyras pakilo nuo kėdės. Išėjo laukan.

Kasparas atsisuko pasižiūrėti. Tamsiaplaukis berniūkščių būrio atstovas stovėjo pačiame gatvės viduryje, sviesdamas bandelę jis užsimojo visu kūnu.

* Danijoje gyvuoja tradicija prieš Velykas ant iškarpyto popieriaus siųsti laiškelį su palinkėjimais ir pasirašyti jį padedant tiek taškų, kiek yra raidžių siuntėjo varde. Jei gavėjas atspėja, kas siuntė laišką, siuntėjas turi įteikti jam velykinį kiaušinį, jei neatspėja – atvirkščiai.

Bandelė pataikė sargui į krūtinę, smūgis net bloškė jį atgal. Vyras leidosi bėgti vaikinuko link.

Kasparas su Francu Fyberiu įėjo pro paliktas praviras duris, kitos durys kairėje vedė į patalpą, kurioje virš kriauklės ir kavos aparato buvo vaizdo stebėjimo ekranai. Išėję pro šios patalpos duris, juodu pateko į *Konono* teritoriją.

10

Vėjas švelniai glamonėjo šlifuotą granitą. Pastatų kompleksas buvo gražus net tamsoje. Visi paviršiai buvo glotnūs it šilkas, trečdalį visų horizontalių paviršių sudarė akmeniniai baseinai, juose spindėjo plonyčiai it popieriaus lapai vandens sluoksneliai. Baseinus supo augalija, kokią Kasparas būtų norėjęs parodyti savo mamai.

Ant pylimo iškilusios pastatų komplekso dalies pagrindas buvo stačiakampio formos. Į bokšto formą pastatas perėjo tik nuo penkto aukšto, bokštas buvo toks aukštas, kad jo viršūnė skendėjo kažkur tamsoje.

Atrodė, jog kompleksas plūduriuoja jūroje, tarsi sala arba didžiulis laivas. Būtent tokį kompleksą, Kasparo manymu, būtų nusprendęs pastatyti buvęs jūrų laivyno tarnautojas. Jei tik netikėtai būtų gavęs keturis šimtus milijonų.

Apatiniuose pastato aukštuose buvo tamsu, šviesa degė tik kai kuriuose viršutinių aukštų languose. Kasparas pamėgino atidaryti duris, šios buvo užrakintos. Jie apėjo pastatą, jūros pusėje prie jo sienos buvo iškilę statybiniai pastoliai, tačiau

tik iki antro aukšto. Daugiau durų į pastatą nebuvo, visi langai buvo uždaryti.

Kasparui kelią pakuždėjo vėjo gausmas laiduose. Jis užlipo ant pastolių viršaus. Ant viršutinės platformos uždengta brezentu stovėjo kažkokia dėžė, Kasparas nutraukė uždangalą. Po juo buvo langų valytojo keltuvas, maža atvira kabina, lyg kilnojamoji kėdė, prie keltuvo buvo pritvirtintos dvi poros paslankių guminių ratukų, kuriais keltuvas judėjo fasado paviršiumi. Kažkur ant pastato stogo turėjo stovėti ant bėgių pritvirtinta gervė su lynų būgnais. Keltuvo viduje buvo paliktas kibiras, langų valytuvas su kempine ir dvi plaušinės. Nedideliame prietaisų skydelyje buvo keturi mygtukai.

Ant pastolių užlipęs Francas Fyberis buvo panašus į verkiančią beždžionę. Jis įėjo į keltuvą paskui Kasparą. Kasparas paspaudė paleidimo mygtuką. Keltuvas ėmė kilti.

Prietaisų skydelio skleidžiamoje šviesoje Kasparas ėmė studijuoti turimą pastato planą. Šviesos degė *Konono* posėdžių kambariuose, silpna šviesa sklido ir iš patalpos, plane pažymėtos kaip biblioteka, taip pat švietė ir bokšto viršutinio aukšto langai, pagal planą priklausantys direktorių kabinetams.

Kabina lengvai siūbavo vėjyje. Tamsoje švytėjo išblyškęs Franco Fyberio veidas. Kasparas sustabdė keltuvą po pirmąja šviečiančių langų eile. Kasparui pažįstamos moters balsas tarė: *Bronshojaus rajone mums nieko nesiūloma.*

Langas buvo praviras, Kasparas manėsi girdįs viduje esant dešimt–dvylika žmonių, jis nedrįso žvilgtelti pro langą.

– Bronshojus yra trisdešimt septynių metrų aukštyje virš jūros lygio, – tęsė balsas. – Ten net kanalizacija išdžiūvusi. Valstybė sklypų taip pat neparduos, valstybė nedraudžia savo turto ir žalą dengia savomis lėšomis.

Kalbėjo šviesiaplaukė moteris, atvežusi Kasparui KlaraMariją. Kažkas kažko jos paklausė.

– Septyni tūkstančiai sklypų, – atsakė ji. – Paskirstyti dvidešimt dviem bendrovėms. Po dviejų savaičių jie uždarys uostą. Avediorės užtvanką. Ir pradės siurbti vandenį. Po truputį. Kad nepaplautų pastatų. Jie turėjo užtvindyti vandeniu pusantro tūkstančio pastatų. Kad jie nesugriūtų ar nebūtų nunešti į jūrą.

Jos balsas buvo kibirkščiuojantis, lyg Irenos Papas. Tačiau kažkas ją labai slėgė.

– Kaip galime būti tikri?

Kasparas nesuprato, ką ji atsakė, tačiau girdėjo, kad ji bando išsisukti nuo tiesaus atsakymo.

– Mes visi matėme sprūdžio zoną, – tarė vyras. – Tada, kai buvo atliekami vertinimai. Kaip paaiškinti tokį sprūdį?

– Itin laidžiu vandeniui klinčių sluoksni.

– Mes matėme dokumentus iš 5-ojo pilono. Ir iš Kadastrų valdybos. Po Kopenhagos teritorija yra minkštų uolienų. Tikroji sprūdžio zona galėjo būti dvidešimt–penkiasdešimt metrų.

– Mūsų geologai taip pat tuo pasidomėjo. Po Kopenhaga esančio klinčių sluoksnio grūdelių dydis kitoks nei kalkakmenio. Tai paaiškintų, kodėl visas plotas smego tolygiai, kol pasiekė giliau esantį rašomosios kreidos sluoksnį.

– O žemės drebėjimai?

– Reikėtų pažvelgti į Kopenhagą nauju žvilgsniu. Ekspertai svarsto, ar sprūdžio zonos gali būti aktyvios. Praėjusio amžiaus paskutiniame dešimtmetyje Zunde būta žemės drebėjimų. Galbūt jie buvo stipresni nei manyta. Viena sprūdžio zona yra po Barsebeku. Nustatyti stipresni nei iki šiol manyta poslinkiai klinčių zonose, kertančiose Amagerio pakrantės ruožą.

Netolygi Saltholmo salos pakrantės kopų linija rodo, kad būta stipresnių žemės drebėjimų nei iki šiol manyta. Keblumas tas, kad geologinė atmintis trumpa. Vos prieš tūkstantmetį vykę žemės drebėjimai nėra užfiksuoti rašytiniuose šaltiniuose.

Stojo tyla. Jos kalba – nesvarbu, ką ji norėjo pasakyti, – jų neįtikino.

– Mes galime daug, – tarė ji, – tik ne užsakyti žemės drebėjimą.

– O jei vis dėlto galėtume, – pasakė vyras. – Jei vis dėlto vienaip ar kitaip sukeltume netikrą žemės drebėjimą ir kas nors tai suprastų. Visi sėstume iki gyvos galvos.

Kasparas palietė klaviatūrą, jie ėmė kilti aukštyn. Kasparas vieną po kito skaičiavo besirikiuojančius tamsius langus. Žemę apačioje iš pradžių apgaubė tamsa, paskui ji visiškai dingo iš akių. Priešais save jie išvydo šviesą.

Viduje degė tik viena stalinė lempa. Lionė Borfelt sėdėjo ant kėdės, jos vyras – ant radiatoriaus, juodu žvelgė tiesiai priešais save, į lango pusę, lyg kine sėdinti porelė. Abiejų burnos buvo užrištos. Vyriškis buvo neatpažįstamai pasikeitęs. Jo veidas buvo ištįsęs, tokio ilgo veido neturėjo joks žmogus, atsisukęs į langą vyras juokėsi.

Nugara į juos stovėjo Askė Brodersenas, rankoje laikė laužtuvėlį. Ant grindų po jais buvo patiesta polietileno plėvelė. Kasparas išsitraukė akinius. Sėdinčiojo veidas buvo visai ne ištįsęs: jo burnos vietoje iki pat ausų žiojėjo kiaurymė – nuo smūgių trūkus abiem kramtymo raumenims, vyro apatinis žandikaulis nukaro iki kaklo.

Kasparas pajuto, kaip šalia jo stovinčio vaikino kūnas glemba. Francas Fyberis susmuko ant keltuvo grindų.

Askė Brodersenas smogė sėdinčiam vyrui laužtuvėliu. Askė stovėjo per metrą nuo lango, Kasparas žinojo, kad net ir savo sėkmingiausiais laikais nebūtų spėjęs persiversti per palangę prieš priešininkui jį sučiumpant.

Jis paspaudė mygtuką, keltuvas ėmė slinkti į šoną.

– Noriu žemyn, – pratarė Francas Fyberis.

– Nenustok melstis.

– Negaliu susikaupti.

– Yra tokia istorija apie šventąją Liutgardą, cistercionų vienuolę, tikiuosi, tau nieko tokio, kad ji buvo katalikė, tai štai, ji niekaip negalėdavo išbūti susikaupusi. Vieną kartą jai pasirodė PoniaViešpats ir tarė: *Atsipalaiduok, nieko baisaus, kad mintyse atsiranda spragų – aš visas jas užpildau.*

Kabinetas šalia bibliotekos buvo tuščias, Kasparas sustabdė keltuvą ir pro langą įsliuogė vidun. Paskui save įkėlė ir Francą Fyberį.

Patalpos durys turėjo vesti į koridorių, iš kurio turėjo būti galima patekti į biblioteką, Kasparas suėmė už durų rankenos.

Kažkas spyrė į duris. Į krūtinę pataikęs durų smūgis nubloškė Kasparą prie sienos.

Pro duris įėjo tas pats kresnasis vyrukas su klausos aparatu, rankoje jis laikė plokščią šaunamąjį ginklą, primenantį sportinį pistoletą, tik ilgesniu vamzdžiu.

Kasparo vaikystėje apsaugininkais dirbdavo žemiausio visuomenės sluoksnio atstovai. Dabar, pasiekus visuotinę gerovę, saugoti žmonių pinigus buvo tapę prestižiška. Vyras priešais Kasparą judėjo lengvai, lyg rūmų pokylio šokėjas, čia, susidūrus su juo akis į akį, buvo girdėti nuo jo sklindančios grėsmingo artumo ir stipraus autoriteto gaidos.

Vyriškis plačiai išsižergė, pakėlė ginklą ir įtempė raumenis

pasiruošdamas atatrankai. Kasparas suprato, kodėl pistoleto vamzdis toks ilgas. Prie jo buvo prisuktas metalinis cilindras su skylutėmis, pro kurias buvo matyti stiklo vata, tai buvo duslintuvas. Kasparas buvo matęs jų cirke, duslintuvai būdavo naudojami, kai reikėdavo skubiai pribaigti gyvulį, pavyzdžiui, žirgą, po nesėkmingo šuolio atviru lūžiu susilaužiusį koją į maniežo kraštą.

Kasparas nejučiomis ėmė melstis, be žodžių, tačiau maldos esmė buvo tokia: *Brangi PoniaViešpatie, padėk man išlaikyti širdį atvirą ir suteik stiprybės susitikti su pirmaprade šviesa.*

Francas Fyberis buvo pasislėpęs nuo vyro už atvirų durų. Dabar jis žengė pirmyn, kyštelėjo vieną ramentą vyriškiui tarp kojų ir staigiai jį suktelėjo.

Pats šūvis buvo duslus, tačiau krūptelėti privertė už Kasparo pasigirdęs garsas, lyg kas nors kūju būtų trenkęs į akmenį. Iš pradžių jis nepajuto skausmo, tik paralyžių ties juosmeniu. Kai pakirstomis kojomis susmuko ant grindų, jo veidas atsidūrė vos per kelis centimetrus nuo parsitiesusio užpuoliko veido.

Kasparas suėmė rankomis jo galvą ir suleido dantis į jo nosį. Kando, kad išgyventų, ir kartu jautė užuojautą, dalis jo meldėsi: *PoniaViešpatie, atiduok šį vyrą į patyrusio plastikos chirurgo rankas, nes paprastas chirurgas jam nepadės, jei jis ir toliau norės traukti akį vilkėdamas prabangius kostiumus.*

Vyras išsižiojo rėkti. Kasparas užkišo jam burną velykiniu šokoladiniu kiaušiniu.

Kasparas atsistojo. Visą pilvą buvo apėmęs vienalytis tolygiai išplitęs skausmas. Kasparas metaliniu kiaušinio aptaisu iš visų jėgų smogė į gulinčio vyro pakaušį. Vyro galva nusviro ir jis liko ramiai tysoti.

Kasparas paėmė vyro pistoletą. Šaunamąjį ginklą rankose

laikė pirmą kartą gyvenime ir nė nenumanė, kaip reikėtų juo naudotis, todėl ištiesė jį Francui Fyberiui.

Susilenkęs išslinko pro duris į koridorių, niekaip nepajėgdamas išsitiesti. Į biblioteką vedė trejos durys. Kasparas atsargiai pabandė vienas atidaryti, jos buvo užrakintos. Vadinasi, kitos irgi bus užrakintos.

Kasparas paršliaužė atgal. Teks patekti į biblioteką iš keltuvo.

Iki šiol jis manė, kad vakuuminio pašto sistemos jau išėjusios iš mados, įrengtoji čia turbūt buvo antros kartos. Nebuvo matyti jokių mygtukų, tik juodas ekranas, Kasparas perbraukė jį pirštų galais, ekrane suspindo raudoni skaičiai. Ant sienos kabėjo vakuuminio pašto adresų sąrašas, Kasparas susirado bibliotekos numerį. Išsitraukęs parkerį nuo gulinčio vyro paėmė kiaušinį. Ant popieriaus, į kurį buvo įpakuotas kiaušinis, užrašė: *Taškeliai mano vardą gali pakuždėti, o aš jau atskubu tavęs nudėti*, ir įdėjo kiaušinį į transportavimo kapsulę.

– Suskaičiuok iki dvidešimt, – liepė Kasparas Francui Fyberiui. – Ir išsiųsk jį.

– Jūs sužeistas į pilvą, – tarė vaikinas.

Kasparas pasikėlė marškinius. Prie bambos žiojėjo nedidelė pabrinkusi skylutė.

– Ir nugaroje, – pasakė Francas Fyberis. – Kulka perėjo kiaurai.

Kasparas įsiropštė atgal į keltuvą ir pavažiavo juo į šoną, atgal prie bibliotekos lango.

Per tą trumpą laiką, kol jo nebuvo, viduje buvo pritekėję daug kraujo. Kasparas nebuvo tikras, ar vyras tebėra gyvas. Askė Brodersenas dabar buvo pasisukęs į moterį.

Kasparas trumpam įsiklausė į savyje skambančią maldą, kuri nebuvo liovusis nė akimirkos. Kasparas adresavo ją min-

tyse iškilusiam šv. Genezijui, gatvės atlikėjų ir aktorių globėjui, mirusiam kankinio mirtimi 303-iaisiais ir per savo gyvenimą spėjusiam išvaduoti iš skausmo ir kančių daugybę sielų.

Suzvimbė vakuuminio pašto sistema. Askė Brodersenas stabtelėjo. Pasuko terminalo link. Mes visi sergame priklausomybe nuo pašto. Visi jaučiame būtinybę nedelsdami išklausyti žinutes telefono atsakiklyje. Patikrinti elektroninį paštą. Ištuštinti pašto dėžutę. Vidury pietų. Vidury meilės žaidimų. Vidury tardymo.

Kasparas atidarė langą. Persivertęs per palangę sudribo ant grindų. Askė Brodersenas stovėjo su kiaušiniu rankoje.

11

Askė Brodersenas buvo nusivilkęs švarką. Ant marškinių segėjo petnešas.

– Noriu pamatyti mergaitę, – tarė Kasparas.

Vyras stovėjo su kiaušiniu rankoje.

– Ji čia pat, už sienos.

Kasparas priglaudė pirštus prie sėdinčio vyro kaklo, šis buvo gyvas. Lionės Borfelt burna buvo užrišta elastine juosta, ta pačia juosta ji buvo pririšta prie kėdės. Ant stalo gulėjo juostos ritinėliai ir žirklės. Kasparas perkirpo juostą ir išlaisvino moterį.

Askė Brodersenas rodė kelią. Kasparas negirdėjo jokio įtartino garso. Galbūt pasaulis visada toks paprastas, kai palaikai glaudų ryšį su muzikaliąja savo esybės puse. Galbūt dabar jis išvys KlaraMariją.

Aukštasis vyras atidarė duris ir įleido Kasparą vidun.

Iš pradžių kambaryje buvo tamsu, akims apsipratus Kasparas pastebėjo blausią nuo jūros sklindančią šviesą. Viena patalpos siena buvo iš šviesos neatspindinčio stiklo. Kasparas apsi-

žvalgė tikėdamasis išvysti kur nors ant grindų su savo lėlėmis sėdinčią KlaraMariją.

Išgirdo į grindis trenkiantis kiaušinį. Tada buvo sugriebtas iš nugaros.

Vyro gniaužtai buvo tvirti. Laikydamas Kasparą virš alkūnių, jis kilstelėjo jį nuo grindų ir tėškė į stiklą.

Stiklas veikiausiai buvo laminuotas, todėl visiškai neelastingas, lyg armuotas stiklas, Kasparas pasijuto, lyg būtų trenkęsis į betono sieną.

Askė Brodersenas netarė nė žodžio, tačiau Kasparas vis tiek jį girdėjo. Nors veikiau ne jį, nes jo paties nebebuvo likę. Užplūdus stipriems jausmams, žmogaus *aš* ištirpsta, jo širdies balsas nuslopsta, iš žmogiškosios dažnių skalės išnyksta užuojautos dažniai ir lieka tik kraštutinė beasmeniškumo forma. Kasparas girdėjo, jog ši forma už jo nugaros nori jį nudėti.

Vyras dar kartą smogė jį į stiklą, šį kartą daug smarkiau. Stiklas, pro kurį sklido šviesa, aptemo. Iš pradžių jis pamanė, kad kas nors nuleido žaliuzes ar užtraukė naktines užuolaidas, tada virš akių vokų pajuto šilumą, tai buvo kraujas.

Šį kartą stiklas priartėjo ir žiebė jam pats, Kasparas nejuto skausmo, negirdėjo garsų, jis suprato, kad artėja paskutinioji. Malda jo širdyje gimė savaime. Kasparas išgirdo save meldžiant: *PoniaViešpatie, suteik man jėgų pasipriešinti.*

Stiklas vėl priartėjo. Šį kartą Kasparas atkišo į priekį rankas ir kojas, smūgis teko delnams ir pėdoms, garsas buvo lyg kam sprogus, Kasparas išgirdo lūžtant vieną riešą, tačiau galva šį kartą liko apsaugota.

Kasparas nesipriešindamas pakibo vyro rankose it skudurinė lėlė, jo galva buvo nusvirusi žemyn. Vyras už jo giliai įkvėpė kaupdamasis paskutiniam mėginimui. Įkvėpdamas jis

nuleido Kasparą šiek tiek žemiau, Kasparas pajuto pėdas atsiremiant į grindis ir tą akimirką atsivadėjęs smogė galva vyrui už savęs.

Smūgiai pakaušiu yra scenoje vaidinamos kovos ir smurto *Dom Perignon**. Kasparas dvejus metus treniravosi su pakabintu siūbuojančiu smėlio maišu, kol išmoko sustabdyti jį vienu galvos smūgiu. Paskui ištisus mėnesius mokėsi nutraukti judesį prie pat partnerio kaukolės. Šįkart jis nesustojo, šįkart smūgiavo iki galo.

Vyras už jo susmuko ne iš karto. Jis stovėjo, kol Kasparas išsilaisvino iš jo glėbio ir išmušė žemę jam iš po kojų. Tačiau jo akys visą tą laiką jau buvo tuščios.

Visiškai suglebęs jis visu ūgiu plojosi į žemę. Jam griūvant Kasparas spėjo atsegti petnešas ir apvyniojo jas vyrui apie kaklą. Prispaudęs vyro nugarą keliu, Kasparas tvirčiau įtempė petnešas. Galėjo tai daryti tik dešine ranka.

Atsidarė durys, užsidegė šviesa, tarpduryje stovėjo šviesiaplaukė moteris.

Tikras smurtas prieš tikrus žmones kelia siaubą. Tačiau stilizuotas, sceninis smurtas būtinas. Mums, kurie esame tokie, kokie esame.

– Užeikite, – tarė Kasparas.

Ji įėjo lyg robotas.

Uždegus šviesą panoraminė stiklo siena virto veidrodžiu, jame atsispindėjo gulinčio vyro veidas.

– Smaugiamas, – tarė Kasparas, – žmogus visų pirma miršta ne dėl to, kad negali kvėpuoti. Pirmiausia, užspaudus stambiąsias kaklo arterijas, deguonies negauna jo smegenys. Jei pažiū-

---

* Brangus, vienas geriausių šampanų.

rėtumėte į jo akis čia, veidrodyje, jau dabar baltymuose pamatytumėte avokado spalvos kraujosruvų. Matote?

Moters kojos sulinko, atsirėmusi į sieną ji nuslydo žemyn ir atsisėdo ant grindų.

– Kur KlaraMarija? – paklausė Kasparas.

Ji bandė kažką pasakyti, bet nepajėgė.

Prakaitas plačia srovele tekėjo Kasparui į akis, jis nubraukė veidą į vyro nugarą po savimi, ši nusidažė it perbraukus dažymo voleliu, tai buvo ne prakaitas, o kraujas.

Kasparas išgirdo šį tą netikėta. Tai buvo meilė. Ji sklido iš moters. Kasparas pažvelgė į vyrą po savimi. Moteris jį mylėjo.

– Pasakykite, kur ji, – tarė Kasparas. – Ir mums nebereikės smarkiau veržti šių petnešų.

– Jie abu *Konono* rūsiuose, – pasakė moteris.

– Vadinasi, berniukas irgi gyvas?

Ji linktelėjo galvą.

– Ką ketinate su jais daryti?

Kasparui kalbant kažkas džerškėjo lyg stiklas, jam buvo nuskelti arba išmušti mažiausiai du dantys.

Moteris nieko neatsakė. Kasparas stipriau suveržė petnešas.

– Nežinau, – tarė ji, – prisiekiu, aš tik prižiūriu ją, prižiūriu juos, prašau liautis, labai prašau.

Kasparas atsistojo.

– Gal galėtumėte mane prilaikyti, – paprašė jis.

Moteris pakluso, mechaniškai. Ji atidarė duris. Jie patraukė koridoriumi. Durys į kabinetą prie bibliotekos buvo atidarytos. Kasparas parodė pirštu vidun, moteris privedė jį prie stalo, prie telefono.

Jis surinko Rabijos fondo numerį.

– Norėčiau pasikalbėti su Mėlynąja dama, – tarė.

Ji priėjo prie telefono po pusės minutės. Kasparas čia prarasdavo, čia vėl atgaudavo sąmonę.

– Klausau?

Paskutinį kartą jos balsą Kasparas girdėjo prieš metus.

– Gali būti, kad abu vaikai gyvi, – tarė jis. – Gali būti, jog jie laikomi rūsiuose po *Kononu*, pastatytu ant pylimo prie Smailės Šiaurės uoste. Labai norėčiau išlaisvinti juos pats. Tačiau truputį nekaip jaučiuosi.

Mėlynosios damos skambesys nepasikeitė. Greičiausiai jos tonacija nepakistų ir išgirdus žinią apie pasaulio pabaigą.

– Susisieksime su policija, – pasakė ji.

Kasparas atsirėmė į stalą, ryšys buvo prastas, visos skylutės telefono ragelyje buvo priplūdusios kraujo.

– Sutvarkysiu porą reikaliukų, – tarė jis. – Ir užvažiuosiu atsiimti atlygio.

– Lauksime jūsų.

Jis padėjo ragelį.

Liftas veikė, nusileidus tris aukštus sustojo, durys atsidarė. Už jų stovėjo Francas Fyberis. Jis įlipo vidun. Liftas vėl pajudėjo žemyn. Francas Fyberis ištempė kaklą ir nužvelgė Kasparo pakaušį.

– Jūsų pakaušis prasivėręs. Jums skilusi kaukolė.

Kasparas laisvąja ranka apkabino jo pečius, moteris su vaikinu kone nešė jį per kiemą. Jis girdėjo, kaip ant plytelių kapsi jo kraujo lašai, garsas buvo traškus, neskaidrus, visai kitoks nei krintant vandens lašams, nes kraujas klampesnis.

Vos jiems spėjus įžengti į teritoriją juosiančios sienos šešėlį, visą kiemą nutvieskė prožektoriai. Kasparas pėdomis pajuto daugybės bėgančių žmonių žingsnius. Jie atidarė duris ir įžen-

gė į stiklinę sargo kabiną. Žaliasis admirolas dar nebuvo atsipeikėjęs nuo sukrėtimo, Kasparas tai girdėjo. Tačiau tai buvo niekis, palyginti su tuo, kaip jis buvo priblokštas dabar, jis pažvelgė į Kasparą, į moterį, pažino ją, sustojo vietoje. Kasparas jautėsi privaląs tarti porą žodžių. Nedera visiškoje nežinioje palikti žmonių, kuriems pridarėme vargo.

Daugybė žmonių manosi šiame gyvenime nusipirkę bilietą į Džilberto ir Salivano* koncertą. Ir tik kai jau darosi per vėlu, supranta, jog ši būtis iš tiesų yra Šnitkės destrukcinės muzikos kūrinys.

– Askei pasirodė, kad kiaušinis per mažas, – tarė Kasparas. – O juk žinote, koks jo temperamentas.

Jiems pasiekus šaligatvį, Kasparas paleido moterį, ji liko stovėti. Kartu su Francu Fyberiu jie nusigavo iki furgono. Moteris už jų nugarų nejudėjo iš vietos. Kasparui pavyko užsiropšti ant automobilio sėdynės.

– Turime išvažiuoti į aplinkkelį, – tarė Kasparas.

– Jūs nukraujuosite, – atsakė Francas Fyberis.

– Veninį kraujavimą galima sustabdyti. Švelniai, bet tvirtai užspaudus kraujuojančią vietą dešimčiai minučių.

– Turit tik dvi rankas.

Sankryžoje Sundkrogo gatvės gale jie pasuko į šiaurę. Visos šviesos priekyje Kasparo akyse liejosi. Francas Fyberis atliko U formos posūkį, išcentrinė jėga prispaudė Kasparą prie durelių.

– Policijos užtvara, – tarė vaikinas.

---

* Libretų kūrėjas W. S. Gilbert ir kompozitorius A. Sullivan – Viktorijos laikų kūrėjų pora, drauge rašiusi komiškas operas.

Jie važiavo Pajūrio prospektu, paskui tiesiai, Medžioklės gatve. Kasparas susirado krūvą lininių servetėlių. Sudėjęs iš jų tvarstį, pabandė užsirišti jį virtuvės rankšluosčiais. Vos uždėtos ant žaizdos, servetėlės permirko. Kasparas juto, kad jam kyla temperatūra. Greta sėdintis vaikinas ėmė ašaroti.

Būtent čia ir slypi mokymosi iš meistro trūkumas. Meistrui įjungus forsažą, mokinys rizikuoja tapti šlapia vieta. Pakanka prisiminti Bacho sūnus. Nė vienas jų taip ir neišsivadavo iš tėvuko šešėlio. Arba kad ir Jungas. Jam taip ir nepavyko galutinai ištrinti Froido įspaustų pėdsakų.

– Abu vaikai gyvi, – tarė Kasparas.

– Jums reikia į ligoninę.

– Vėliau, dabar turime sutvarkyti porą reikalų.

– Jūs tik pažiūrėkit į save.

– Mes taip arti. Šv. Teresėlės iš Lizjė žodžiais tariant, *je choisis tout*, noriu turėti viską.

Kasparas atidarė langą. Pakilusi temperatūra – reakcija į kūno sužalojimą, Kasparui ši reakcija buvo žinoma iš tų laikų, kai dar dirbo akrobatu ir manieže patirdavo traumų. Vėsus vėjas jį šiek tiek atgaivino. Sunkiau buvo kovoti su nuovargiu, apėmusiu netekus kraujo.

Jie važiavo Medžioklės gatve, skiriančia Kopenhagos centrą nuo kitų miesto rajonų. Po to įsuko į Tageno gatvę, pervažiavo tiltą virš Tvenkinių. Miestas dar niekada neskambėjo taip, kaip dabar. Į skambesį buvo įsipynusi susitelkimo gaida. Miestas skambėjo panašiai kaip skamba Kūčių vakarą ar kai per televizorių transliuojamos lemiamos futbolo finalo rungtynės. Tik šis skambesys buvo tamsesnis. Su daug didesne įtampa. Žmonės klausėsi iš užtvertosios teritorijos sklindančių garsų. Mėgindami nuspėti, ar bus daugiau žemės drebėjimų. Jie klausėsi

visi drauge. Kad ir kaip nesinorėtų to sakyti, jie juto vienybę suvokdami, jog galbūt teks drauge žūti. Tėvas Pijus tikintiesiems kartą pasakė, kad geriausia vieta melstis yra lėktuve prieš jo katastrofą. *Jei tą akimirką visi susitelktumėte maldai,* – tarė jis, – *neišvengiamai įgyvendintumėte dieviškąjį pradą.*

– Per savo gyvenimą esu sutikęs daugybę pamišėlių, – pasakė Francas Fyberis. – Tačiau, velniai griebtų, dar niekada...

Kasparas parodė pirštu kryptį, automobilis išsuko iš Rytinės pylimo gatvės, pravažiavo Geologijos muziejų ir užkilęs į penkiolikos procentų įkalnę įvažiavo pro žemus atvirus geležinius vartelius.

Vienoje iš patalpų stiklinėmis sienomis degė šviesa. Viduje prie rašomojo stalo sėdėjo šviesiaplaukis princas Valiantas.

– Būk geras, įvažiuok vidun, – paprašė Kasparas.

Francas Fyberis papurtė galvą.

– Tokios būklės, – tarė Kasparas, – nenorėčiau lipti į šaltį.

Vaikinas paspaudė greičio pedalą. Rėžęsis į stiklo sieną, furgonas išnėrė kiaurai ją lyg pro popieriaus lapą ir įkišęs nosį vidun sustojo.

Kasparas nusiropštė nuo aukštos sėdynės. Atsisėdo ant kėdės priešais rašomąjį stalą. Vyras kitoje stalo pusėje buvo it suakmenėjęs.

Kasparo vaikystėje nuo daugumos profesorių sklido toks nemalonus skambesys, kad žmonės imdavo dairytis ausims užsikimšti tinkamo daikto, pavyzdžiui, kilimėlio. Tais laikais akademinę karjerą galėjai padaryti tik sutelkęs visas proto pastangas į vieną siaurą sritį ir dėl šios priežasties virtęs neurotiku, Kasparas buvo sutikęs Maksimiliano pažįstamų profesorių, jie ateidavo į premjeras, jiems visiems buvo būdingas fragmentiškumas.

Ilgainiui skambesys pasikeitė, kitoje rašomojo stalo pusėje sėdintis vyras buvo plataus akiračio. Ir vis dėlto.

– Daugelis artistų, – tarė Kasparas, – prisibijo akademikų. Tik ne aš. Mano mėgstamiausias *commedia dell'arte** personažas yra *il dottore***, na, žinote, tas, kuris teigia, kad *viskas pagydoma mokslu*.

Šviesiaplaukis vyras vogčiomis žvilgtelėjo į sudaužytas lauko duris. Kasparas girdėjo, kaip jis vertina galimybę sėkmingai pabėgti.

– Nerekomenduočiau to daryti, – perspėjo Kasparas, – aš nebeturiu ko prarasti.

Vyro skambesyje pasigirdo susitaikymo su padėtimi gaida.

– Kokia buvo jūsų užduotis?

Vyras neatsakė.

– Jūs turėjote moksliškai įvertinti vaikų gebėjimus. Ką jie parodė?

Šviesiaplaukis pažvelgė į automobilį. Francas Fyberis sėdėjo prie vairo. Visos durys ir langai buvo uždaryti.

– Mūsų daugiau niekas negirdi, – pasakė vyras.

– Dievas viską girdi, – atsakė Kasparas. – Tik jis neliudija teisme.

Profesorius sudrėkino lūpas.

– Jie nieko neparodė. Mergaitė tik pasakė: *Daugiau drebėjimų nebus*. Ten dalyvavo dvidešimt pirkėjų. Iš užsienio. Mergaitės žodžiai buvo išversti į anglų kalbą. Ir viskas. Tai tetruko penkias minutes.

---

* Italų kaukių komedija.

** Daktaras – *commedia dell'arte* personažas, laikomas mokytu, tačiau paprastai toks nėra. Šis personažas dažniausiai yra vyresnio amžiaus, pasiturintis, dažnai vaizduojamas kaip pedantiškas, šykštus ir visiškai neturintis pasisekimo tarp moterų.

Kasparas girdėjo, kad vyras sako tiesą.

– Kokia jums iš to nauda?

– Profesinė informacija.

– Gal būtų galima konkrečiau?

Įsmeigęs akis į stalo paviršių profesorius tylėjo.

– Jūs labai talentingas, – tarė Kasparas. – Aš tai girdžiu. Jūs prisidėjote ir prie King Kongo bandymo mane papirkti. Vis dėlto nesate linkęs į smurtą. O aš esu. Tik pažiūrėkite į mane. Aš ką tik iš mūšio lauko.

Profesorius žvelgė į Kasparą.

– Universiteto struktūra plokščia, – pasakė jis. – Todėl iš tikrųjų aukštai galima pakilti tik už jo ribų.

Kai žmogus tiki, kad pasirinko teisingą kelią, net jei tas kelias grįstas prasta morale, jo viduje suskamba ausiai maloni tvirtumo gaida.

– Ką sugeba tie vaikai?

– Mes nuskenavome jų smegenis. Jų smegenų bangos neįprastos. Bet tai ir viskas.

– O ką sugeba Mėlynoji dama? Motina Marija.

Vyro skambesys pasikeitė, tapo panašus į tą, kokį Kasparas girdėdavo suskambant turguose prieš prasidedant deryboms dėl jautukų kainos.

Kasparas vargais negalais atsistojo. Ant stalo priešais profesorių gulėjo mėlynas aplankas. Kasparas pabarbeno į jį pirštais.

– Aukštojo mokslo įstaigos gali laisvai keistis informacija, – tarė profesorius.

Aplankas buvo vienas iš turėtųjų policijos, Kasparas jau buvo matęs šį viršelį Astos Borelo biure.

– Malonu girdėti, – pasakė Kasparas.

– Galėtume susitarti. Jūs dirbote Danijos technikos uni-

versitete. Devintajame dešimtmetyje. Matematinės akustikos institute. Čia rašoma, kad dirbote konsultantu. Rekonstruojant ir projektuojant didžiąsias koncertų sales. Jie ištyrė jūsų gebėjimus. Čia rašoma, kad girdėjote nuo 3 iki 35 000 hercų dažnio virpesius. Išgirsdavote šimtosios decibelo dalies garso slėgio lygio pokyčius. Jei tai tiesa, jūsų gebėjimai neeiliniai. Čia rašoma, kad jie negalėjo to paaiškinti. Rašoma, kad jie sukonstruodavo šimtą kartų sumažintus salių modelius. Jūs įeidavote vidun. Ir iš karto galėdavote pasakyti, ko trūksta. Sinusinių profilių betone. Ar dar velniai žino ko. Ar tai tiesa?

Kasparas girdėjo, kad potrauminis šokas, kuris buvo apėmęs vyrą po automobilio įvažiavimo vidun, jau baigia praeiti. Tai rodė vyro tvirtumą. Kasparas nejučiomis pajuto pagarbą Kaino suburtai komandai.

– Jiems prisisapnavo, – atsakė Kasparas. – Be to, tada buvau dar visai jaunas.

– Čia rašoma, kad jūs teigėte, jog fiziniai garsai – tik durys, už kurių slypi visai kitokie garsai. Garsų pasaulis. Ar tai tiesa? Ar galėtumėte man apie tai papasakoti? Galbūt tada atsiminčiau šį tą daugiau apie vaikus. Ir apie *dvasinę mokytoją*.

Dabar Kasparas išgirdo, kas graužė šį vyrą. Teoretiko troškimas priartėti prie nuo jo nutolusio realaus pasaulio.

– Aplanką gavote iš Miorko, – tarė Kasparas. – Bandote vienu metu nušauti du zuikius. O gal net tris. Dirbate Kainui. Lankotės Rabijos fonde. Ir teikiate informaciją H korpusui.

Vyro skambesys ėmė slopti.

– Nenorite, kad vaikams nutiktų kas nors bloga, – tęsė Kasparas. – Bet jus masina pinigai. Ir tikslas, dėl kurio Kainas pagrobė vaikus. Galiausiai rūpinatės ir savo paties saugumu. Bandote išsyk nušauti visus zuikius. Laikyti visas gijas savo rankose.

Palei galinę patalpos sieną buvo išrikiuoti stovai su optiniais prietaisais, turbūt iš tų laikų, kai pastate dar veikė observatorija. Ir pasaulis dar buvo paprastesnis. Turbūt.

– Mes, žmonės, – tarė Kasparas, – norime apsėsti per daug kėdžių. Taip niekada neišeiname į ryškią šviesą. Bet ir nenugrimztame į visišką tamsą. Liekame, kur esame. Kur šviesos yra kaip tik tiek, kad galėtume judėti apgraibomis.

Kasparas įlipo į automobilį.

– Garsinė atmintis, – pasakė profesorius, – būdinga ropliams. Pagal garsą jie atpažįsta ir savo būsimą auką. Iš esmės tai primityvi funkcija.

– Mėginote išsiaiškinti, ar galima mane nupirkti. Sužinoti, ar ganėtinai giliai įbesta lazda atsirems į tvirtą pagrindą.

– Visus galima nupirkti. Be šios, nėra jokios kitos realybės.

Vyro pyktis slėpė abejones.

– Manau, kad tą mergaitę, – tarė Kasparas, – nužudėte jūs. Pasidomėjau Užsieniečių reikalų skyriaus turima informacija. Tuo metu jūs kaip tik buvote Nepale.

Vyras pašoko iš vietos it iš dėžutės iššokanti figūrėlė, mostaguodamas rankomis ir kojomis, lyg virvelėmis tampomas kartoninis žmogeliukas.

– Tai Ernsto, Jozefo asmens sargybinio, darbas. Nė neįtariau, kad taip atsitiks. Tuo metu buvau už daugybės kilometrų.

Profesorius susmuko ant kėdės.

Kasparas klausėsi. Gali būti, kad vyras kalbėjo tiesą.

– Bandžiau jiems paaiškinti, – tarė jis. – Universiteto darbuotojams. Išmatuojamoje garsų erdvėje mes susiorientuojame dėl to, kad mūsų dešinę ir kairę ausį garsas pasiekia šiek tiek skirtingu metu. Tačiau platesniame kontekste to per maža. Tikrieji garsai girdimi abiem ausimis vienu metu. Jie girdimi

siela. O ši niekada nenusilpsta. Ji yra anapus laiko ir erdvės. Ir ji nemokama. Jos nereikia pirkti. Pakanka tik įtempti klausą.

Atrodė, kad kitoje rašomojo stalo pusėje sėdintis vyras susenо per penkias minutes. Jo plaukai dabar atrodė žili.

– Baiminuosi, – pasakė jis, – kad Kainas gali išskraidinti vaikus.

12

Jie važiavo aplinkkeliu.

Francas Fyberis šalia šniurkščiojo nosimi. Net vidury savo didžiojo pasirodymo turi nepamiršti pasirūpinti šalia esančiais. Taip darė Bachas. Statydamas milžinišką muzikinę katedrą, jis skyrė dėmesio kiekvienai jos plytai. Atsidėjęs rūpinosi, kad viskas nuolat skambėtų puikiai. Buvo atidus Marijai Barbarai, Anai Magdalenai, savo vaikams, ir tai buvo girdėti. Kasparas raminamai apkabino vaikino pečius.

– Netrukus, – tarė jis, – abu vaikai sėdės tarp mūsų.

Kasparas perbraukė ranka virpančius vaikino raumenis, palikdamas klampų kraujo pėdsaką. Jie kirto Roskildės plentą, pravažiavo pro Glostrupo centrą, pirmuosius laukus. Kasparas parodė, kur važiuoti, automobilis įsuko į lauko keliuką priešais kartodromą, keliukas vedė į stačią įkalnę ir viršuje baigėsi. Jie stovėjo ant dirbtinio pylimo, iškilusio virš vandens valymo įrenginių. Žemiau, už valymo įrenginių, buvo matyti kiemas, apsuptas pastatų komplekso. Kiemas buvo tuščias, degė tik vienas naktinis prožektorius.

– Negalite ten eiti. Jie laukia jūsų.

Kasparas išsiropštė iš automobilio.

– Išplauksiu kartu su Tao srove.

– Iš kur žinote?

Geltonos akys nebežiūrėjo į Kasparą.

– Girdžiu pučiant palankų vėją.

13

Lauką nuo kelio skyrė tuopų eilė, tarp jos ir kiemą supančių pastatų stovėjo automobilis, Kasparas atsistojo keturpėsčias.

Automobilio skambesys buvo pustoniu per aukštas. Pusė tono nėra daug, tačiau turint absoliučią klausą jau ir tai erzina. Visą praėjusio amžiaus aštuntąjį dešimtmetį Kasparas niekaip negalėjo atsistebėti Richterio įgrota Bacho ciklo *Gerai temperuotas klavyras* versija, kūriniai skambėjo pustoniu per aukštai. Iš pradžių Kasparas manė, kad įvyko klaida perrašant kūrinius iš pirminės garso įrašo plokštelės ar kasetės. Vėliau pro geležinę uždangą prasprūdo Richterio įgrotos Prokofjevo sonatos, jos taip pat skambėjo pustoniu per aukštai. Tada Kasparas suprato, kad tai ne atsitiktinumas.

Kai automobilyje sėdi žmonių ar yra bagažo, jo paties virpesiai padažnėja, ar bent jau taip atrodo. Kasparas šliaužė šonu, kol atsidūrė tarp automobilio ir kiemą apšviečiančio prožektoriaus, automobilyje sėdėjo du vyrai.

Atsakymą Kasparas sužinojo tik paskutiniame dešimtmetyje, kai buvo paskelbtas vienintelis ilgas interviu su Richteriu.

Interviu baigiantis, didysis pianistas prasitarė, kad amžius, be kitos žalos, atsiliepė ir tuo, kad pagrindinis tonas jam ėmė atrodyti beveik pustoniu per žemas.

Tuomet Kasparui viskas paaiškėjo. Richteris grojo suderinęs fortepijoną pustoniu aukščiau nei derėtų.

Kasparas tada pasijuto sukrėstas. Ne todėl, kad senatvė pasiglemžia klausą, senatvė pasiglemžia viską, tereikia prisiminti Bethoveną. Kasparą pribloškė didžiulis žmogaus užsispyrimas, leidžiantis jam pustoniu paaukštinti visus klasikų kūrinius, kad šie būtų priimtini jo ausiai.

Kasparas ropojo keturiomis, kol pasuko už kampo. Pro nedidelius vartus pietinėje komplekso pusėje įėjo į kiemą. Susilenkęs vargais negalais apėjo jojyklą ir aptvarą. Arklidėse buvo tik Rožėlė, ji išgirdo jį. Kasparas raminamai paglostė kumelę, ant jos liko kraujo žymė. Pasigraibęs šieno kupetoje, Kasparas nerado nei savo smuiko, nei dokumentų.

Laikydamasis sienos šešėlyje, Kasparas perėjo į kitą kiemo pusę, pabandė atidaryti Dafio kontoros duris, šios buvo neužrakintos.

Patalpa atrodė nepasikeitusi, tačiau neįprastai stipriai rezonavo. Kasparas pagraibė lentyną po rašomuoju stalu, trikojis laboratorijos stovas buvo dingęs, kaip ir Bunzeno degiklis bei dresuotojo lazdelė.

Lentynos atrodė kaip įprastai, tarp segtuvų Kasparas prieblandoje susirado pažymėtąjį K raide, išsitraukė jį, atsivertė, jis buvo tuščias.

Kasparas padėjo segtuvą atgal, pabandė atidaryti duris į Dafio gyvenamąsias patalpas, durys buvo neužrakintos, jis įėjo vidun, ten buvo per daug tylu.

Kasparas atidarė šaldytuvą, šis buvo išjungtas. Šaldymo kamera atitirpdyta.

Jis grįžo į kontorą. Atsisėdo ant kėdės. Pakėlė telefono ragelį. Linija tebeveikė.

Kasparas surinko Sonjos numerį. Ji atsiliepė iš karto. Kasparas kilstelėjo iš virtuvės rankšluosčių ir servetėlių pasidarytą turbaną, kuriuo buvo apsivyniojęs galvą. Jis girdėjo ją gulint. Kai tiesiamieji raumenys nebespaudžia plaučių ir nebetrukdo sklisti garsui, balsas tampa žemesnis. Šalia jos gulėjo vyras, Kasparas juto jo kvėpavimą.

– Dafio kompleksas, – tarė jis, – kaip jį man radai?

– Buvo atėjęs pasiūlymas. Jei gerai pamenu. Buvo įdėtas į skandinaviškąjį *Circus Zeitung* leidimą.

– Jūs gaunate trisdešimt pasiūlymų per dieną. Tu jų net nematai. Kaip pastebėjai šitą?

Iš pradžių ji tylėjo.

– Jis buvo adresuotas man asmeniškai, – tarė ji. – Siūloma kaina buvo perpus mažesnė. Tikriausiai šie du dalykai mane nustebino.

Kasparas patylėjo stengdamasis susikaupti.

– Ar padariau ką nors ne taip? Ar tau kaip nors pakenkiau?

– Angelai sargai, – tarė jis, – negali padaryti nieko bloga.

– Ar su tavimi kas nors yra? Neturėtum būti vienas.

– Su manimi, – atsakė jis, – yra vienas iš PoniosViešpaties fortepijono derintojų. Jis tuoj suderins mane pustoniu žemiau.

Jis padėjo ragelį.

Kasparas atsargiai prisiartino prie namelio ant ratų, sustojo, įsiklausė, nebuvo nieko girdėti. Pagraibė kartono gabalėlio, jis tebebuvo ten, kur buvo jį palikęs, Kasparas įėjo vidun.

Šviesos degti nedrįso. Prisėdo ant fotelio. Pro langus vidun sklido kiemą apšviečiančio naktinio prožektoriaus šviesa.

Kasparas galėjo gyventi pilyje, tokioje, kokią turėjo Grokas Onelijos miestelyje Italijoje. Galėjo turėti daugiabutį Paryžiaus priemiestyje, kaip kad Čarlis Rivelis. Arba aštuonių šimtų kvadratinių metrų palėpę su vaizdu į Karaliaus naująją aikštę, tokią, kaip Olego Popovo turėtoji Maskvoje, su vaizdu į senąjį Čechovo vardo Maskvos akademinį dailės teatrą. Tačiau jau dvidešimt metų jis teturėjo šį namelį ant ratų. Aštuoniolika kvadratinių metrų plius prieangio plotas minus scenos rekvizitų spintos, kostiumų spintos, fortepijono ir knygų spintų užimamas plotas.

Kasparas žvilgtelėjo į natų sąsiuvinius. Į krosnelę. Kriauklę. Elektrinį virdulį. Malkų krūvelę. Kaitlentę. Mažą nerūdijantį šaldytuvą, kondensatorių be kompresoriaus, Kasparas negalėjo pakęsti kompresorių skleidžiamo garso. Į komodą. *Fazioli* fortepijoną. Sofą.

Tą žiemą, kai juodu buvo pora, Stinė kartais laukdavo jo grįžtančio iš pasirodymų. Dažnai, bet ne visada. Ir visada neplanuotai. Susitarti su ja susitikti buvo labai sunku arba iš viso neįmanoma. Ji galėjo pusei metų į priekį suplanuoti savo darbotvarkę ir budėjimų grafiką, tačiau pakviesta į pasimatymą vakare, ji niekada negalėdavo tą pačią popietę tvirtai pasakyti, kad ateis. Kasparas niekada to nesuprato.

Tąkart jis grįžo vidurnaktį. Buvo pasnigę. Sniege iki pat namelio buvo įsispaudę jos pėdsakai.

Tada jis jau turėjo būti užsienyje, tačiau tąkart taip ir neišvyko. Ta žiema pakeitė jo požiūrį į metų laikus. Anksčiau jis manė, kad penkis mėnesius per metus, pradedant lapkričiu ir baigiant kovu, Danija turėtų būti uždaryta ir evakuota. Iki tol jis jau dešimt metų nebuvo pasirašęs nė vienos sutarties, pagal kurią žiemos sezono metu reikėtų vaidinti šiauriau nei

Kanai. Jos pėdsakai sniege viską pakeitė. Metų laikai tapo bereikšmiai.

Iš kamino rūko dūmai. Jos pūkinė striukė ir batai užėmė visą prieangį, jai nepatiko šalti, nuo pat lapkričio pirmosios ji rengėsi taip, lyg ketintų kopti į Nanga Parbatą.

Langų stiklai buvo aprasoję, Stinė gamino valgyti. Šiame gyvenime ji, matyt, buvo sudariusi sandorį su fiziniu pasauliu. Kasparo namelyje maistui gaminti tegalėjai naudoti dvivietę kaitlentę ir geležinį krosnelės lankainį. Ir vis tiek jos pagamintas maistas prilygdavo Leizemėjerio vegetariškiems patiekalams.

Tąkart ji sėdėjo ant sofos, priešais fotelį, kuriame dabar sėdėjo jis. Su vilnonėmis kojinėmis. Pakišusi po savimi kojas. Pasiėmusi savo popierius, o gal kompiuterį. O gal tuščiomis rankomis.

Pamatęs ją Kasparas liko stovėti tarpduryje.

Moteriškumo esmę nusako ne konkretus garsas. Ne tonacija. Ne spalva. Moteriškumas – tai vyksmas. Moteriškumo esmę gali išgirsti tą akimirką, kai pirmojo laipsnio septakordas nusilpęs tirpsta antrojo laipsnio mažorinėje tonacijoje.

Iki tol Kasparo gyvenime vyravo disonansas. Dabar namelis ant ratų buvo nebe namelis. Nebe malkinė ant ratų. Dabar tai buvo namai.

Jos artumas išryškino spalvas, kurių jis prieš tai nematė. Užapvalino aštrius kampus, sukūrė naujus paviršius. Permainė knygų ir natų sąsiuvinių turinį. Jei ne moterys, Bacho muzika būtų skambėjusi kitaip. O gal ir iš viso nebūtų skambėjusi. O juk ji nedarė nieko daugiau, tik buvo šalia.

Dabar Kasparą supanti erdvė buvo kieta. Keturkampė. Negyva. Kasparas žinojo, kad mato ją paskutinį kartą. Pajuto, kaip jo mintys blaškosi lyg žvėris narve, niekaip nerasdamos išėjimo.

Kasparas atidarė vairuotojo kabinos dureles ir susmuko ant sėdynės prie vairo. Policija jau bus paskelbusi furgono paiešką. Tačiau neieškos namelio ant ratų. Namelis konfiskuotas, tačiau neieškomas. Policijai šturmuojant *Kononą*, Kasparas galės paskutinį kartą aplankyti Maksimilianą. Tada pasiduos policijai. Atsiduos į gydytojų rankas. Pradės spręsti su policija ir repatriacija susijusius reikalus. Tolesnės įvykių eigos jo sąmonė nebeaprėpė.

Kasparas pasuko užvedimo raktelį, tačiau nieko neįvyko.

– Jie buvo atsivedę mechaniką, – tarė Dafis.

Jis vilkėjo matytąjį ekshibicionisto paltą, kuris atrodė suveltas iš akmens vatos ir slopino visus garsus, būtent todėl Kasparas jo ir neišgirdo.

Dafis kažką padėjo jam ant kelių, tai buvo jo smuiko dėklas. Ant jo valdytojas padėjo voką su Kasparo dokumentais, vardynų ir krikšto liudijimais, ispanišku pasu, draudimo polisais. Šveicarijos bankų sąskaitų sutartimis, laikinąja sveikatos draudimo kortele.

Kasparas atidarė dėklą ir perbraukė pirštais smuiko linkį. Dešine ranka, nes kairiosios plaštakos nebegalėjo pajudinti.

Gvarneris su Stradivarijumi buvo kažkuo panašūs. Kiekvieną smuiką jie pagamindavo šiek tiek kitokį nei ankstesnieji. Tarsi būtų atlikę savotišką tyrimą. Siaučiant nuosmukiui. Europą drebinant Ispanijos įpėdinystės karui. Jie nė karto nepagamino dviejų vienodų vienetų. Jokios monotonijos. Nuolatinis nuosaikus eksperimentavimas. Siekiant išsiaiškinti, ar įmanoma pagaminti smuiką dar bent kiek geriau.

– Paskutinį sezoną, jau vykstant teismo posėdžiams, – tarė Dafis, – dirbau *Retz* Hamburge. Tada ten pasirodymus rengė vienas jaunas klounas. Jo pasirodymo trukmė buvo keturiasde-

šimt penkios minutės. Tuo metu vienintelis klounas Europoje, galėjęs išlaikyti žiūrovų dėmesį ilgiau nei dvidešimt minučių vaidindamas vienas, buvo Džordžas Karlas. Tačiau šis klounas praėjus dvidešimčiai minučių dar net nebūdavo išsitraukęs smuiko. Retsykiais į sceną tekdavo kviesti priešgaisrinės saugos darbuotojus, nes baiminomės, kad publika sudraskys jį į gabalėlius. *Retz* salėje tilpdavo apie tūkstantį aštuonis šimtus žmonių. Teismui paskelbus nuosprendį ir man išėjus iš darbo, jie pratęsė sutartį su juo dar trims mėnesiams. Tada sau tariau: *Po dešimt metų jis turės savo cirką. Po dvidešimt – valdys visą imperiją*. Praėjo dvidešimt metų. O tu skolingas man už pusmečio nuomą.

Dabar Kasparas prisiminė. Tamsiaplaukį vyrą su smokingu. Bora įpėdinį. Kaip kad Dafis atsiminė daug jaunesnį klouną.

Kasparas padėjo mašinos raktelius ant prietaisų skydelio priešais valdytoją.

– Kokią naktį nusitempk šį namelį. Helsingioro *Classic Vintages* parodoje gausi už jį septynis šimtus tūkstančių kronų.

Dafis nė nepalietė raktelių.

– Užmečiau akį į tavo kambarį. Pastebėjau, kad šaldytuvas išjungtas ir atitirpdytas.

– Vykstu atostogauti.

Kasparas atidarė dureles. Jie išlipo. Naktis buvo rami.

Dafis laikė rankoje automobilio raktelius, jie buvo nuo tarnybinio pikapo.

– Nuvešiu tave į ligoninę.

Kasparas girdėjo pietinį greitkelį. Eismo triukšmas specifinis. Triukšmo barjerai jo nenuslopina, tik pakelia į viršų. Tada jis nusėda kitur. Lyg radioaktyviosios dulkės po cheminės katastrofos.

– Aš čia atsidūriau neatsitiktinai, – tarė Kasparas. – Tu išsiuntei pasiūlymą. Sonjai iš Blafo cirko. Tai, kuri rūpinasi mano reikalais. Prieš metus. Vadinasi, mes kažkaip susiję.

Dafis nieko neatsakė. Kasparas įsiklausė į aplinką. Visa buvo pustoniu per tylu. Iš pelkės turėjo sklisti baublio balsas. Apie aštuoniasdešimties decibelų žemi litaurų trenksmą primenantys garsai. Gyvenamųjų namų soduose Glostrupo pusėje turėjo girdėtis pelėdos ūbavimas. Tačiau tvyrojo tyla.

– Už tvoros stovi *Renault* su dviem vyrais, – pasakė Dafis.

Cirkas – tai viduramžių dalelė, gyvuojanti už šiuolaikinio pasaulio ribų. Artistai – tarsi atgyvenos, tarsi lapinai, prisitaikę gyventi mieste tarp šiukšliadėžių. Tačiau jie ne tik vieniši bastūnai, jie dar ir brolija, pusiau laukinių gyvūnų brolija. Nepatenkanti į valstybinės socialinės paramos sistemą, nereklamuojama ARTE bilietų užsakymo sistemoje, nekontroliuojama Muitų ir mokesčių inspekcijos. Ši brolija taisyklių turi nedaug, viena iš jų: visada pagelbėti kitam, kai jis žaidžia slėpynių su viešosiomis įstaigomis.

Dafis sūpavosi nuo kulnų ant pirštų galų.

Kasparas ištiesė ranką.

Dafis padavė jam automobilio raktelius. Palydėjo iki vartų. Atrakinęs juos išleido Kasparą.

Jie jau laukė Kasparo, jis jų neišgirdo. Jei ir būtų išgirdęs, tai nebūtų padėjęs.

Jie, du vienuoliai, išlipo iš automobilio, stovėjusio už penkiasdešimties metrų. Pastatų komplekso pusėje už jo atsidarė dar vienos durelės. Už Kasparo buvo vielinė tvora, o kitoje kelio pusėje – gudobelių gyvatvorė, kaip toji, aprašytoji pasakoje apie Miegančiąją gražuolę. O jis vos laikėsi ant kojų. Kasparas pasuko vienuolių link ir įsėdo į automobilį.

14

Teritorija priešais policijos nuovadą buvo aptverta iki pat bendrovės *Arla* administracinio pastato. Bernstorfo gatvės pusėje buvo įrengta pakeliamoji užtvara, vienas vienuolis po priekinio lango stiklu padėjo savo tapatybės kortelę, užtvara pakilo.

Jie pravažiavo pro stovinčias karo transporto priemones, civilinės gynybos pajėgų furgonus platforminiais kėbulais, greitosios pagalbos automobilius. Vienuoliai pastatė automobilį ant šaligatvio priešais raudonus automobilių technikos specialistų barakus. Paėmę Kasparą už parankių, jie, pusiau jį vesdami, pusiau nešdami, perėjo į kitą gatvės pusę, pro duris uosto pusėje įėjo į pastatą ir įžengė į liftą.

Lifto durys atsidarė į siaurą koridorių, pirmiausia Kasparas išgirdo muziką. Melodija buvo tyli, sklido iš gana toli ir vis tiek buvo girdėti visiškai aiškiai. Tai buvo kantata *BWV 106*, atliekama Kopenhagos policijos moterų choro, Kasparas atpažino įrašą, būtent šioje versijoje kartu su choru solistės partiją atliko choro globėja Hanė Bech Hansen, Kopenhagos policijos komisarė. Kasparas atpažino jos gražų, beveik be *vibrato* sopraną.

Už atvirų durų buvo stačiakampė patalpa aukštomis lubomis, primenanti valstybinės mokyklos gimnastikos salę. Prie galinės sienos stovėjo rašomieji stalai, keturi pareigūnai rūšiavo popierius. Tolimiausiame patalpos kampe priešais lentynas su segtuvais prie stalo sėdėjo dvi policijos pareigūnės, įranga ant stalo priminė skambučių paskirstymo sistemą.

Patalpoje buvo šeši dideli langai, pro juos buvo matyti uostas. Prie vieno jų nejudėdamas sėdėjo stambus senolis, atrodė, lyg jį iš pradžių būtų aprengusi Danijos vyrų mados taryba, paskui kas nors kranu užkėlęs ant kėdės. Prie kito lango stovėjo Miorkas, šalia jo – nedidelis grotuvas, būtent iš jo ir sklido muzika.

Miorkas atsisuko ir pažvelgė į Kasparą. Į krauju permirkusius tvarsčius.

Paėmęs nuo stalo krūvelę laikraščių, uždengė jais šalia stovinčią kėdę. Kasparas atsisėdo ant laikraščių.

– Ponas Vaidebiulis, – pristatė Miorkas linktelėjęs galva senolio link. – Atstovauja Bažnyčios reikalų ministerijai. Per jį palaikome ryšius su Rabijos fondu.

Ant grotuvo gulėjo kompaktinės plokštelės dėklas, ant jo viršelio buvo įspausta paauksuota lyra, šia emblema buvo žymima visų policijos muzikos grupių apranga. Ant plastikinio dėklo kaptelėjo kraujo lašas, Miorkas patraukė dėklą į šalį ir išjungė grotuvą.

– Pakvieskite Kaisą, – paliepė jis. – Ir atneškite kolos ir kavos.

– Ir stiklą šio to stipresnio, – pridūrė Kasparas.

Vienuoliai dingo. Miorkas vėl sužiuro į užtvertąją teritoriją.

– Mes apsupome *Kononą,* – tarė jis. – Du šimtai vyrų iš Policijos antiteroristinių operacijų būrio. Keturios motorinės valtys. Koviniai plaukikai iš karinio jūrų laivyno. Du kariniai

sraigtasparniai, jei jie kartais sumanytų išskraidinti vaikus. Trisdešimt vyrų, aplankysiančių įmonių savininkus jų pačių namuose ir surinksiančių jų parodymus. Jie įsiveržė vidun prieš dešimt minučių.

Kasparas bandė įsiklausyti į Miorką, bet jam nepavyko, jo klausa veikė nestabiliai, atrodė, lyg nuolat išsijunginėtų.

– Visuotinės gynybos koncepcija, – tęsė Miorkas. – Toks oficialus pavadinimas. Tai graži, labai daniška koncepcija. Jos esmė – visapusiškas bendradarbiavimas. Ištikus tokiai katastrofai kaip ši, visi dirba kartu. Policija, *Falck*, civilinės gynybos pajėgos, priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba. Karinės pajėgos. Danijoje bijoma skelbti nepaprastąją padėtį. Politikai manosi galį įstatymais užkirsti kelią viskam, įskaitant valstybės perversmą. Taigi visais atvejais kalbame tik apie civilinę katastrofą. Policija sukasi įvykių centre ir vadovauja tyrimui. Vietinės gynybos pajėgos pasirūpina užtvaromis. Civilinės gynybos pajėgos tvarko katastrofos teritoriją. Karinės pajėgos parūpina reikiamos jėgos. Mums padeda net ir Bažnyčios reikalų ministerija. Tikrai gražiai sugalvota. Tiesa, jie neturi radijo ryšio įrangos, todėl negali bendrauti vieni su kitais. Tarpusavyje nesusietos ir jų IT sistemos, taigi jie negali bendrauti ir elektroninėmis žinutėmis. Be to, jų veiksmų laisvę varžo septyni tūkstančiai įstatymų ir potvarkių, kurių būtina laikytis. Ir vis dėlto ilgiausiai per savaitę jie sugeba daugiau ar mažiau suderinti savo veiksmus. Būtent tiek prireikė laiko. Savaitės. Po pirmojo žemės drebėjimo.

Kažkas kažką pastatė ant palangės šalia Kasparo, Miorkas ištiesė jam stiklą, Kasparas gurkštelėjo. Stikle buvo salsvas ispaniškas brendis, Kasparui ištryško ašaros, brendis nudegino žaizdas burnoje taip, kaip per klaidą ugnies fakyro burnoje užsiliepsnojęs skystas parafinas.

– Policijos struktūra tokia pati, – tęsė Miorkas. – Pagrįsta atviru bendradarbiavimu. Vienovės principu. Ypatingų finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba, Narkotikų kontrolės skyrius, Sukčiavimo nusikaltimų skyrius, Vagysčių skyrius, technikos skyriai – visa sutelkta po vienu skėčiu. Visa reglamentuota taisyklėmis ir planais, kad viskas vyktų sklandžiai. Taigi, kai jie pirmą kartą paskambina į Liungbiu policijos skyrių ir praneša apie berniuko ir mergaitės dingimą, ramus policijos pareigūnas tiesiog paprašo jų nusiraminti, nes devyniasdešimt devyni procentai dingusių vaikų iš tiesų būna tiesiog sumanę išeiti pasivaikščioti. Kai po poros valandų telefonas suskamba dar kartą, tas pats policijos pareigūnas ima aiškintis, ar vaikų tėvai išsiskyrę ir ar dingę vaikai turi mažų broliukų ar sesučių, nes beveik visi iš namų išėję vaikai taip tiesiog nori išreikšti savo nepasitenkinimą. Kadangi šįkart pašnekovas taip lengvai neatlyžta, policijos pareigūnas paprašo įstaigos atstovo kartu su dingusių vaikų tėvais atvykti į policijos nuovadą ir atsivežti jų nuotraukas. Paaiškėjus, kad vaikai neturi tėvų, budintis policijos pareigūnas paprašo atvykti mokyklos atstovą, ir tik tada apsižiūrima, kad Policijos saugumo ir žvalgybos tarnyba ir vyriausiasis policijos komisaras šią įstaigą yra įvardiję kaip galimą teroro išpuolių objektą. Vieną iš aštuoniasdešimties, esančių Bagsverdo ir Liungbiu teritorijoje. Tada viskas pajuda iš vietos. Pora kriminalinės policijos pareigūnų vyksta į vietą ir išnaršo visus įstaigos užkaborius, nes devyni iš dešimties ilgesnį laiką neatsiradusių vaikų paprastai būna pasislėpę kur nors palėpėje. Kadangi tai irgi neduoda jokių vaisių, susisiekiama su Policijos saugumo ir žvalgybos tarnyba. Ištraukiami tokiai padėčiai parengti veiksmų planai. Informuojami patruliuojantys policijos automobiliai. Paskiriami tyrimui vadovausiantys asmenys.

Susisiekiama su Liungbiu kriminalinės policijos komisaru. Už tyrimą būsiančiu atsakingu kriminalinės policijos komisaro pavaduotoju. Vyriausiuoju policijos komisaru, kuris kiek įmanoma ilgiau laikysis šešėlyje. Kriminalinės policijos inspektoriumi iš Policijos saugumo ir žvalgybos tarnybos. Numatomi visi pagrindiniai tyrimo žingsniai, kurie turės būti atliekami ramiai, nustatyta eilės tvarka. Taigi, kai ponas Vaidebiulis galiausiai sunerimsta ir informuoja apie susidariusią padėtį Teisingumo ministerijos Policijos skyrių, o šis susisiekia su manimi, jau būna praėjusi savaitė ir būna per vėlu.

Už Kasparo stovėjo moteris. Tai buvo toji aristokratė iš Pajūrio plento, dabar ji vilkėjo baltą gydytojos chalatą. Ji buvo atsivežusi stalelį ant ratukų, ant jo buvo išdėliotos pirmosios pagalbos priemonės.

Moteris Kasparui nuo galvos pamažu nuvyniojo virtuvės rankšluosčių ir servetėlių turbaną. Kasparas lyg per miglą juto, kaip ji matuoja jo pulsą. Kraujo spaudimą. Išorinis pasaulis ėmė blankti. Dalis Kasparo klausos funkcionavo kaip įprastai. Tačiau rega buvo sutrikusi, jos laukas buvo susiaurėjęs.

– Policijoje dirbu visą gyvenimą, – kalbėjo Miorkas. – Perėjau visas pakopas. Patruliavau gatvėse. Dirbau su policijos šunimis. Buvau jauniausias Danijoje kriminalinės policijos pareigūnas. Man patinka čia dirbti. Danijos policija – viena geriausių ir moraliausių pasaulyje. Yra tik vienas trūkumas: ji dirba velniškai lėtai.

Miorkas pamiršo blokuoti savo garsų sistemą, ši atsivėrė, ir Kasparas išgirdo nuovargį. Ne laikiną išsekimą, o dvidešimties ar trisdešimties metų senumo nuovargį. Tokį patį nuovargį Kasparas buvo girdėjęs klausydamasis kai kurių didžiųjų cirko direktorių, troškusių kažko kita, kažko daugiau nei uždirbti

pinigų. Tai buvo nuovargis žmogaus, kuris jaučiasi turįs ne tik darbą, bet ir misiją. Ir kuris, leidęs šiai misijai visiškai save užvaldyti, pamažu sudega iš vidaus.

Moteris pakėlė Kasparo marškinius, jis išgirdo, kaip jai užgniaužė kvapą. Ji priglaudė ranką jam prie diafragmos. Įprastomis aplinkybėmis šis prisilietimas, ypač jos rankų, Kasparui būtų buvęs malonus. Bet tik ne dabar.

– Paprastai Teisingumo ministerija į tyrimus neįtraukiama, – tęsė Miorkas. – Ministerijos Policijos skyriuje dirba vos penki žmonės. Mes pakviečiami prisijungti tik tada, kai byla itin svarbi ir susijusi su politika. Tačiau net ir tais atvejais žinome, kad įsikišdami rizikuojame būti prikalti prie gėdos stulpo.

– O H korpusas? – paklausė Kasparas.

Jis išgirdo savo balsą, šis priminė medvarlės kvarkimą.

Miorkas pakilo iš savo vietos. Atsistojo prie lango.

– Policija niekada nevengė kreiptis į astrologus, – tarė jis. – Mediumus, aiškiaregius. Slaptomis, savaime suprantama. Tačiau baigiantis paskutiniam praėjusio amžiaus dešimtmečiui supratome, kad kažkas pasikeis. Jaučiau tai telkiantis it audros debesis. Supratome, kad atsiras naujų, sąmonės kontrole pagrįstų ekonominių nusikaltimų formų.

– Tokių kaip opcionų prekyba, – pasakė Kasparas.

Miorkas linktelėjo.

– Atėjo metas, – tarė jis, – gebėti numatyti ateitį. Būtent tai dabar svarbiausia. Intuicija. Dabar tai vienas brangiausiai mokamų išteklių. Kol kas vis dar bandau priversti tai įsisąmoninti Danijos policiją.

Moteris privertė Kasparą išsižioti. Kasparas pajuto, kaip prie liežuvio prigludo vėsus odontologo veidrodėlis. Moteris atsitiesė.

– Jį reikia vežti į intensyviosios terapijos skyrių, – pasakė ji. – Tučtuojau. Jam peršautas pilvas. Skilusi kaukolė. Sulaužytas kairysis riešas. Gali būti sulaužyti du šonkauliai. Ir nosis. Išmušti trys dantys. Būtina susiūti jo žaizdas, jis neteko labai daug kraujo. Jam būtina perpilti kraują. Ir nustatyti, ar nėra vidinio kraujavimo.

Jos balsas Kasparui pasirodė girdėtas ir kitame kontekste, jis girdėjo ją dainuojant, tobulai atliekant alto partiją. Jos balsas skambėjo tos kompaktinės plokštelės įraše. Ji kartu su kitomis moterimis atliko tą kantatą.

– Man reikia dar dvidešimties minučių, – tarė Miorkas.

– Jei jam pažeistas koks nors organas. Jei trūkusios kepenys, po dvidešimties minučių jis bus miręs.

– Jis nemirs. Jis iš kitokios medžiagos nei visi normalūs žmonės. Gal iš kokios nors plastiko rūšies.

– Paminėsiu tai ataskaitoje, – tarė ji.

– Suleisk jam vaistų, – paliepė Miorkas. – Atsakomybę prisiimu aš.

Miorkas žvilgsniu palydėjo išeinančią moterį.

– Jie manęs nekenčia, – pasakė jis. – Perėmiau tyrimą iš Liungbiu nuovados ir perkėliau jo centrą į šią susirinkimų salę. Čia įsikūrusi operacijos būstinė. Sėdžiu ant jų sprando jau du mėnesius. Formaliai mes tik stebime jų darbą. Tačiau jie bijo, bijo plačiosios visuomenės. Ir politikų. Vaikai tebėra dingę. Bet jie tik ir laukia progos mūsų nusikratyti.

– O kaip kiti vaikai? – paklausė Kasparas. – Tie, kurie dingo užsienyje?

Oscilografu nebūtų pavykę užfiksuoti Miorką apėmusios nuostabos, nesujudėjo nė vienas jo raumenėlis. Tačiau Kasparas išgirdo jį nustebus.

Įprastomis aplinkybėmis Miorkas nebūtų atsakęs į šį klausimą, išsisukti paprastai sekasi tiems, kurie moka laikyti liežuvį už dantų. Tačiau atsidūrus per žingsnį nuo didžiojo prizo, tampa beveik neįmanoma likti santūriam.

– Buvo pranešta apie penkių vaikų dingimą. Vėliau visi pranešimai atsiimti.

– Išskyrus pranešimą apie mergaitę, kuri rasta nebegyva.

Miorką užplūdo skausmo banga, akimirką nuspalvinusi jo skambesį tamsia spalva.

– Iš pradžių norėjau tapti teisėju, – tarė jis. – Visada troškau teisingumo. Kartais šis noras kankina mane kaip troškulys, ar įsivaizduojate? Ir kodėl jums tai pasakoju?

– Aš keliu pasitikėjimą, – atsakė Kasparas. – Po penkių minučių žmonės paprastai jau pasakoja man savo gyvenimo istorijas. Moterys. Vaikai. Taksi vairuotojai. Antstoliai.

Moteris grįžo. Kasparas, lyg stebėdamas iš šalies, pajuto labai silpną adatos dūrį.

– Prednizonas, – tarė moteris.

Kasparas nejučiomis nusišypsojo. Maksimilianas irgi buvo pripumpuotas prednizono. Kaip bauginamai ir jaudinamai iki pat pomirtinio skrodimo pinasi vaikų ir tėvų likimai.

Kasparas pajuto užplūstant cheminių medžiagų sukeltą palengvėjimą. Moteris ėmė vynioti jo galvą marle. Miorkas atsitūpė priešais.

– Gavome prašymą dėl jūsų ekstradicijos, – tarė jis. – Iš Ispanijos. Danijos baudžiamoji teisė bausmės palengvinimo oficialiai nepraktikuoja. Kaip ir kyšių. Tie pora atvejų, kai baikeriai už porą tūkstančių kronų papirko policiją, buvo svarstomi paties vyriausiojo policijos komisaro. Taigi policijos rankos surištos. Tačiau mūsų ne. Mes galime svarstyti Ispanijos prašy-

mą. Atmesti jį. Paspartinti jūsų pilietybės klausimo svarstymą parlamente. Ponas Vaidebiulis turi ryšių Vidaus reikalų ministerijoje. Mes galime susitarti su Mokesčių inspekcija. Po pusės metų galėtumėte grįžti. Į didžiąsias scenas. Ar suvokiate?

Kasparas linktelėjo. Miorko skambesys dabar buvo visiškai aiškus. Juodu priartėjo prie lemiamo taško, kurio link judėjo visą šį laiką.

– Netrukus. Kai tik jie ras vaikus. O mes meldžiame Dievą, kad jie juos rastų. Visa ši operacija. Pradėjome ją tik pasitikėdami jumis. Taigi, kai vaikai jau bus mūsų rankose, mums reikės jūsų pagalbos. Reikės, kad su jais pasikalbėtumėte. Tai galėtų atlikti ir keletas kriminalinės policijos pareigūnių. Iš A korpuso Etikos skyriaus. Ir iš Glostrupo skyriaus, kur dirba incesto bylų apklausų specialisčių. Tačiau šie vaikai kitokie. Taigi norėčiau, kad prieš jiems kalbantis su kitais, su jais pasikalbėtume mudu. Noriu išsiaiškinti, kam ketinta juos panaudoti. Sutarta?

Kasparas linktelėjo galvą.

Miorkas atsistojo.

– Nenumirsite ir nepaliksite mūsų?

Kasparas įsiklausė. Ne į savo kūną, o virš savęs. Mirtis visada ateina iš išorės.

Jis papurtė galvą.

– Įjunkite muziką, – paprašė.

Miorkas mąsliai jį nužvelgė.

– O jūs sakėte tiesą, – tarė jis. – Kad keliate pasitikėjimą. Norite tikėkite, norite ne. Jei dabar užverstumėt kojas, šv. Petras imtų pasakoti jums apie savo rūpesčius.

– Jie Kopenhagoje, – pasakė Kasparas. – Penki gyvi likę vaikai. Kažkas atvežė juos į Kopenhagą. Ne Rabijos fondas. Ne vienuolyno viršininkė. Tada kas?

Miorkas spustelėjo grotuvo mygtuką.

Pasigirdo paskutinė kantatos dalis. Vis dar sielvartinga, tačiau labiau primenanti Naująjį Testamentą nei pirmoji dalis. Policijos komisarės sopranas pamažu pasufleravo išeitį: *Mirtis – tai durys, už kurių laukia kitas pasaulis.*

Kasparas išgirdo muzikos, šio pastato ir priešais jį stovinčių vyrų dermę. Aidesio trukmė ir balso aiškumas šioje salėje buvo kaip bažnyčioje. Kasparas išgirdo, kokia iš tiesų religinga yra policija. Jis girdėjo teisingumą. Tikėjimą kosminio teisingumo idėja. Miorkas galėjo eiti bet kokio vadovo pareigas bet kurioje Danijos įmonėje. Tačiau jis stovėjo čia. Pajuodęs iš nuovargio. Palaikomas tik viduje degančios anglies lanko šviesos. Kasparas girdėjo šią šviesą zvimbiant *credo*: *Blogis nėra būtinas, blogis – tai auglys, kurį galima išoperuoti.*

Miorkas buvo vyriausiasis žmonijos chirurgas. Policijos nuovada buvo vienuolyno ligoninė sergantiesiems.

Iš esmės Kasparas pritarė šiai gražiai filosofijai. Šie žmonės tikėjo, kad, norint iškuopti mėšlą, pakanka sistemos, energijos ir ryžto, ir tikslas bus pasiektas. Vieną akimirką Kasparas panoro ir pats tuo tikėti.

Suskambo Miorko mobilusis telefonas. Jis trumpai pasikalbėjo. Nutraukė ryšį. Pastovėjo žvelgdamas pro langą.

Prisitraukė prie Kasparo kėdę ir atsisėdo.

– Jie išmaišė visą pastatą, – tarė jis. – Vaikų ten nė kvapo. Nėra ir jokių jų buvimo pėdsakų. Jokių jūsų buvimo pėdsakų. Mano žmonės sako, kad ten pilna sargų, išorinę sieną saugo infraraudonųjų spindulių barjeras, jūs niekaip nebūtumėt galėjęs ten prasmukti. Jie apklausė visą personalą, daugumą praeivių. Jus matė tik mergina iš šokolado parduotuvės. Ji teigia, kad pirkote velykinį šokoladinį kiaušinį savo mylimajai.

Kasparas žvilgtelėjo į stiklą, brendžio jame nebebuvo.

– Aš klydau, – tarė Miorkas. – Jūs mane apmovėte. Ar šitaip bandėte laimėti laiko?

– Jūs pražiopsojote kažkurį išėjimą, – atsakė Kasparas.

Miorkas trumpam prarado savitvardą ir kairiąja ranka stvėrė Kasparui už sprando. Skausmas buvo stipresnis nei Kasparas galėjo įsivaizduoti. Skausmui nėra ribų, jis visada gali tapti dar stipresnis. Kasparas prarado sąmonę.

Pasaulis vėl iškilo Kasparui prieš akis, veikiausiai jis buvo netekęs sąmonės vos kelias sekundes. Miorkas, dabar jau švelniai, abiem rankom prilaikė jo galvą. Jo veidas buvo visai prie pat Kasparo veido.

– Mielai jus apklausčiau, – tarė jis. – Tačiau matote. Pasiunčiau du šimtus vyrų iš Policijos antiteroristinių operacijų būrio ieškoti žiemą žibučių. Prieš tai perėmęs bylą iš vietinio policijos skyriaus. Dabar jie visi mane užsipuls. Teisingumo ministras. Policija. Kiti susiję asmenys. Taigi dabar ne metas tardyti. Dabar metas pasiaiškinti.

Už Kasparo stovėję vienuoliai pakėlė jį nuo kėdės.

– Ar jūs pats ten buvote? – sušnypštė Miorkas. – Ar vaikai ten buvo?

Vienuoliai prisispaudė arčiau Kasparo. Šį kartą jie jį nešė.

Automobilis riedėjo pro gaisrines, priekabas, ant kurių buvo pritvirtintos guminės inžinerinio dalinio valtys. Jei tik jam pavyktų priversti juos sustoti žemais pastatais apstatytoje teritorijoje, galbūt jis dar turėtų progą pabėgti.

– Mano tėvas miršta, – tarė jis. – Norėčiau paskutinį kartą jį pamatyti. Gal galėtume stabtelti prie Kopenhagos universitetinės ligoninės, užtrukčiau tik porą minučių.

Nieko neatsakę jie pervažiavo Zelandijos tiltą ir įsuko į greitkelį, vedantį oro uosto link. Jo sąmonė čia prašviesėdavo, čia vėl aptemdavo.

– Mano nekrologe, – tarė jis dviem tylinčioms nugaroms, – bus parašyta, kad visuomenės gerovei sumokėjau du šimtus milijonų kronų mokesčių ir nemokamai išgarsinau Danijos vardą užsienyje labiau nei kad Nilsas Boras ar milijonas daniškos kiaulienos padėklų.

Deja, Kasparo palyda, vežanti jį į kankinimų ir egzekucijos vietą, buvo šiurkšti it Rytų vokiečiai. Ir apžėlusi it indai svamiai.

KETVIRTA DALIS

1

Jie skyrė jam kamerą, trečiojoje mirties *bardo** pakopoje, košmarų apsuptyje. Kamera buvo Policijos užsieniečių reikalų skyriaus patalpose, antrame Kastrupo oro uosto aukšte.

Iš viso buvo šešios kameros, kartu su dviem tualetais jos ribojosi su priimamuoju, kuriame stovėjo suolai, priimamojo stalas, dvi kabinos apieškoti asmenims ir trys ginkluoti pareigūnai, du vyrai ir moteris. Viskas buvo iš baltai dažyto betono, net ir priimamojo stalas. Vienoje iš kamerų verkė vaikas. Iš kažkur sklido skausmingos ritmiškos dejonės. Moters balsas niūniavo *la illaaha illa llah,* nėra kito dievo, išskyrus Dievą.

Patalpoje nebuvo langų. Iš tolumos sklido šaižus greitį didinančių reaktyvinių lėktuvų mechaninio siautulio garsas.

Vienas iš pareigūnų padėjo ant stalo metalinį padėklą, vienuoliai iškratė Kasparo kišenes ir sukrovė ant jo jų turinį. Pareigūnas paėmė smuiko dėklą, suskaičiavo daiktus ant padėk-

* Bardo – vadinamoji tarpinė būsena budizmo religijoje. Pagal Tibeto *Mirusiųjų knygą,* trečiojoje mirties bardo pakopoje ima rodytis šiurpūs apgaulingi karminiai vaizdiniai, susiduriama su siaubingomis dievybėmis.

lo, atidavė Kasparui banknotus, taksi kvitą ir pašto kvitą, vyro veidas priminė kaukę. *Commedia dell'arte* spektaklyje jis būtų vaidinęs Kasandrą, valdingą ir piktą tėvą. Net ir *bardo* būsenoje neišvengiame Edipo situacijų.

Kameroje stovėjo gultas ir kėdė. Vienuoliai pasodino Kasparą ant kėdės ir išėjo. Jis girdėjo tolstant jų žingsnius pastato koridoriais. Kasparas įsmeigė žvilgsnį į baltą sieną. Buvo pasiekęs tašką, kuriame baigiasi visos didžiosios operos.

Visiems scenos žmonėms žinomas vidurnakčio kryčio jausmas. Kai iš teatro scenos šviesų išeini į lauke tvyrančią tamsą. Kai, ką tik dievintas, tampi eiliniu nepažįstamuoju. Kai eini vienas per miestą, kuriame vargiai prisimeni kelią iki savo viešbučio. Ir kur pakeliui tave bando kalbinti tik prostitutės.

Su tokia vienatve Kasparas jau buvo susigyvenęs. Ji buvo laikina ir retai trukdavo ilgiau nei dvidešimt keturias valandas. Šioje vienatvėje Kasparas jau planuodavo kitą savo pasirodymą. Gludindavo kiekvieną jo detalę. Sugalvodavo naujų elementų. Mintyse jis jau bendraudavo su savo būsimais žiūrovais.

Dabar viskas buvo kitaip. Dabar jo laukė nebe publika, o *bardo* naktis. Kelionė lėktuvu. Keturi *guardia civil**. Penkeri metai Madrido centriniame kalėjime. Arba Alaurin el Grandėje. Paleidimas metais anksčiau už gerą elgesį.

Kasparas įsiklausė į susiklosčiusias aplinkybes. Kiekvienoje akimirkoje visada slypi galimybė. Ši akimirka siūlė jam galimybę išgirsti, kaip prieš aptemdama skamba sąmonė.

Kažkas žvilgtelėjo į Kasparą pro kameros durų langelį, durys atsidarė, vidun įėjo Kasandras, jis paguldė ant stalo Kasparo smuiko dėklą.

– Norėčiau paskambinti, – paprašė Kasparas.

---

* Ispanijos policijos pareigūnai (*isp.*).

Pareigūnas nė nesujudėjo.

– Madride, – tarė Kasparas, – manęs laukia dešimties televizijų atstovai. Parodysiu jiems kruvinus tvarsčius. Papasakosiu, kaip negailestingai su manimi elgėsi Danijos policija. Ir būtinai išsamiai apibūdinsiu jus.

Kasparas išgirdo vyro viduje šmėstelint baimę, baimę ir savotišką nevalingą nuostabą. Ne dėl paties grasinimo, o dėl už jo slypinčios beprotybės.

– Galiu dar pabloginti padėtį, – pagrasino Kasparas. – Imsiu į sieną daužyti galvą.

– Mes tave surišime, – pasakė pareigūnas.

– Tada prarysiu savo liežuvį.

Pareigūnas padėjo ant stalo belaidį telefoną. Lėtai, susimąstęs išėjo iš kameros. Kasparas surinko numerį. Vienintelį, kurio niekada nebuvo pamiršęs.

– Klausau?

Balsas buvo šiurkštus it konvejerio juosta slenkanti skalda. Ir vis dėlto. Tai buvo Mėlynoji dama.

– Policija jų nerado, – tarė jis. – Mane tuoj išgabens iš šalies. Daugiau nieko negaliu padaryti.

– Kur jūs?

– Kastrupe.

– Tai mes žinome. Francas Fyberis jus sekė. Kur konkrečiai oro uoste?

– Tai nebesvarbu.

– Tai labai svarbu.

– Policijos užsieniečių reikalų skyriuje.

– Būsime ten po dvidešimties minučių.

– Manęs čia nebebus po penkiolikos, – tarė jis. – Šios kameros – išvykimo salėje. Čia nepateks joks pašalinis.

Ji padėjo ragelį.

Kasparas atidarė dėklą, išėmė smuiką, pabučiavo jo glotnų medinį paviršių, suderino. Iš kairės rankos nebuvo beveik jokios naudos, pirštai jo klausė, tačiau plaštaka buvo visiškai nusilpusi, Kasparas įrėmė smuiką į sieną. *Čakona* gimė tarsi savaime, įdomu, kur glūdi mūsų atmintis? Akivaizdu, kad ne sąmonėje, nes jo sąmonė nebeveikė. Galbūt atmintis saugoma kažkur toli už kūno ribų.

Melodija, pakildama jo dešine ranka ir ištekėdama pro kairiąją, smelkėsi pro jo kūną lyg Dievas pro besisukančius dervišus. Kasparas paskendo garsuose. Jis prisiminė Bacho žodžius, užrašytus jam grįžus namo ir sužinojus, jog Marija Barbara ir du jo vaikai mirę: *Brangus Dieve, niekada neleisk man prarasti gyvenimo džiaugsmo.*

Aplink Kasparą buvo stojusi tyla. Siunčiamieji iš šalies ir policijos pareigūnai klausėsi muzikos. Moters malda tapo nebyli, vaikas liovėsi verkęs. Net tarp kylančių ir besileidžiančių lėktuvų stojo dieviška pauzė.

Kairė jo ranka nebuvo lūžusi. Smuiko strykas buvo ne iš paprastos medžiagos, jis buvo jo sąmonės tęsinys. Kasparas jautė ryšį su publika. Priartėjo prie pat Bacho.

Tai tetruko akimirką. Tada pravirko vaikas. Kažkas trenkė kėde į sieną. Vienos durys su trenksmu atsivėrė, į kitas kažkas spyrė. Pakilo keturi *Tiger* tankus kažkur gabenantys *Hercules* lėktuvai. Vis dėlto akimirką Kasparas buvo visiškai laimingas.

Laimė yra anapus laiko matmens. Tomis akimirkomis, kai mūsų širdys visiškai atsiveria, mes peržengiame laiko ribas. Kartu su *Čakona* kameroje atsirado Stinė, Kasparas jautė jos artumą kaip ir tą paskutinę naktį prieš jai dingstant.

2

Paros laikas buvo toks pats kaip dabar. Juodu sėdėjo įsileidę į kambarį tylą, gaubiami vis labiau tirštėjančios tamsos. Jos viduje kažkas dėjosi, Kasparas nežinojo kas, bet suprato, kad neturi tam trukdyti. Po kurio laiko ji pakilo iš vietos ir atsistojo už jo. Kasparas tikėjosi, kad ji suims jo galvą ir prisitrauks artyn, jo klausa jau siekė jos, moters pilvo skambesys jam visada priminė iš bronzos išlieto Tibeto *dainuojančio dubens*, kupino vaisių, skambesį.

Tačiau atsitiko visai kas kita. Ji uždegė šviesą, atsagstė ir atsmaukė savo marškinių rankovę, parodė jam savo ranką.

Ant rankos geltonavo mėlynės.

– Šitas palikai prieš savaitę, – tarė ji.

Jis neatsakė, ir ką galėjo atsakyti?

– Tai vis rimtėja, – tęsė ji. – Tau vis mažiau tetrūksta, kad imtum mane mušti. Ar gali tai kaip nors paaiškinti?

Jos balsas buvo bespalvis. Kone beviltiškas. Jis dar nebuvo jos tokios girdėjęs.

– Visada maniau, kad meilė – tai forma, – atsakė jis. – Kad įsimylėjus jausmai susitelkia apie konkretų kūną. Širdį. Veidą.

Garsą. Bet su tavimi viskas kitaip. Atrodo, lyg kažkas atsivertų. Durys. Kiaurymė. Kažkas, pro ką aš iškrintu. Tai nuolat keičiasi. Tu skambi vis kitaip. Tai lyg *dopingas*. Kurio negaliu nustoti vartoti. Bijau tai prarasti.

– Negaliu pakęsti prievartos, – tarė ji. – Aš nieko prieš, jei tai tik žaidimo dalis. Bet tai – ne žaidimas. Kaip ir visus kitus kartus.

Jie tylėjo. Jis pasijuto krintąs.

– Tai susiję su praeitimi, – pasakė ji. – Kada nors tau apie tai papasakosiu. Bet aš nepakenčiu prievartos.

Kasparas atsistojo nuo kėdės. Ji buvo beveik lygi su juo. Į atsakymą Kasparas įdėjo kiek galėdamas daugiau savęs. Tą akimirką jautėsi įdėjęs save visą.

– Daugiau to nebus, – pažadėjo jis.

Tąnakt jis šoko.

Plačiai virš Rungstedo ir jo apylinkių skleidėsi laimė. Gamta grojo *Styginių kvartetą C-dur*, vainikuojantį Mocarto Haidnui dedikuotų styginių kvartetų seriją. Būtent šį kūrinį Kasparas paleido per gramofoną, jis pajuto turįs šokti. Ankstesnis sielvartas buvo dingęs, Kasparas jautėsi atgimęs.

Stinė tiesi sėdėjo ant lovos. Kasparas sustūmė visus baldus prie sienos ir ėmė nusirenginėti. Lėtai, tęsdamas laiką, nežiūrėdamas į ją, netrukus liko visiškai nuogas.

Pradėjo apšilimą, atliko plijė*, kvėpavimo pratimus. Išgirdo, kaip patankėjo jos kvėpavimas. Girdėjo, kaip ji ima nusirenginėti, bet nežiūrėjo į jos pusę. Ji atsistojo, priėjo prie jo, Kasparas

* Plijė – trečioji klasikinio baleto figūros pozicija – tūpsnis prieš atliekant arba užbaigiant šuoliuką.

žvelgė į šalį. Girdėjo visa nustelbiantį skambesį. Jos meilės ir laukinumo skambesį. Dalis jos norėjo pulti jį ir dantimis plėšti žalią mėsą nuo jo griaučių. Gerai, kad šalia nebuvo artistų draudimo bendrovės atstovo, jie būtų nutraukę jo draudimo sutartį.

Kasparas lėtai apsisuko, lyg jos nė nebūtų. Jos rankos ėmė slysti savuoju kūnu, ji save glamonėjo.

Kasparas pritūpė ir apsiavė klouno batus. Stinė žengė priešais jį, pirštais praskėtė jam prieš akis savo lytį ir sudrėkinusi pirštų galus skystuoju medumi kažką užrašė vidinėje savo šlaunies pusėje, jis žinojo, kad ji užrašė *Dabar!*

Jis atsitraukė nuo jos, apėjo lovą ir atsistojęs kitoje jos pusėje užsidėjo klouno nosį, tai buvo puikus kostiumas, klouno nosis, klouno batai ir stačias draugužis. Tik prieš pristatant tokį numerį *Benneweis* cirke, turbūt būtų reikėję gerai apgalvoti visus *už* ir *prieš*. Prasidėjo greitoji styginių kvarteto dalis, kupina triumfo, sudėtinga, joje galėjo susivokti tik pats Mocartas.

Stinė grakščiai it leopardas užsirangė ant lovos, Kasparas ją ignoravo, jis visą laiką girdėjo jos ramią lyg vandens paviršius meilę ir kartu jos kone kaukiančią iš pasiutimo aistrą.

Ant sustangrėjusio penio jis užsidėjo klouno nosį. Pažvelgė jai į akis. Atsisėdo ant lovos, visai šalia jos. Provokuojant moteriškąjį instinktą svarbu nepersistengti.

Ji užslydo ant Kasparo. Jis išgirdo jūrą. Jų esybės ėmė tirpti. Moterys lengviau pasiduoda šiam jausmui nei vyrai. Jų kūnai išnyko, liko tik širdžių plakimas, jo lytis taip pat virto širdimi, jos viduje buvo jo širdis, plakanti. Kasparas girdėjo jųdviejų baimę prarasti vienas kitą. Jis išgirdo save meldžiantis: *Ponia-Viešpatie, leisk man tai tęsti ir neišsigąsti.*

Ji sustojo.

– Žmonėms nelemta visiškai suartėti.

Kasparas negalėjo patikėti savomis ausimis. Jis tebegirdėjo ją alkstant jo, girdėjo jos meilę, bet dabar visiškai netikėtai ankstesnį skambesį papildė naujas akordas.

– Nesvarbu, kad ir kaip vienas prie kito priartėtum, visiškai suartėti niekada nepavyks, net ir tokią akimirką. Net ir dabar, čia, kažkuria dalimi esame vieniši.

Jis visiškai nesuprato, apie ką ji šneka. Moteris – tai jūra, net jei užsidėsi ir gelbėjimo diržą, ir gelbėjimo ratą, rizika nuskęsti vis tiek išliks didžiulė, jis panoro trauktis šalin. Tik nelabai galėjo, jo sustangrėjusi širdis tebebuvo jos viduje, o ji pati tvirtai jį laikė.

– Ar žinai, kokie reikalavimai keliami cheminei analizei? – paklausė ji. – Cheminė analizė turi būti visapusiška, neprieštaringa ir kiek įmanoma paprastesnė. Išties graži idėja, ji man labai patinka. Deja, jos įgyvendinti neįmanoma. Net ir matematikoje.

Jis išsilaisvino iš jos glėbio ir pasitraukė prie sienos. Ji pasislinko artyn.

– Užuodę kito žmogaus kvapą, – tarė ji, – pajuntame jo artumą. Veikliosios medžiagos – esteriai ir riebalų rūgštys – tirpsta odos riebaluose, garuojant prakaitui patenka į orą ir vėl koncentruojasi ant burnos ir nosies gleivinių. Mes pajuntame tą akimirką. Akimirką, kai virtę skysčiais ir kvapais, beveik susiliejame. Akimirką, kai patikime, kad tai įmanoma. Kad įmanoma įveikti paskutinį mus skiriantį apvalkalą. Tačiau taip neatsitinka. Niekada. Ar supranti, ką turiu omeny?

Jai tai buvo svarbu, nepaprastai svarbu, ji kalbėjo kimiai, žemu, dusliu balsu.

– Kuo puikiausiai suprantu, – atsakė jis. – Tu ieškai neprieštaringo charakterio, visapusiškai tinkamo partnerio. O kol jį rasi, tenkiniesi manimi.

Jis prisislinko prie pat jos. Suėmė jai už žastų. Jos skambesys pasikeitė į pavojingą jo gyvybei.

– Dalis tavęs linkusi smurtauti, – tarė ji. – Turi su tuo susitvarkyti. Arba daugiau niekada manęs nebepamatysi.

Jis atsistojo ir išėjo į prieangį. Dvidešimties kvadratinių metrų namelyje tai buvo vienintelis būdas nuo jos atitolti. Be galimybės užsidaryti šaldytuve. Gamta nebegrojo Mocarto. Eglių spyglius judinančio vėjo garsas buvo toks, it deimantu rėžiant stiklą.

Jis buvo įkalintas jos skambesyje, jos kvape, lyg kauliukas persike.

Ji pasirodė tarpdury.

– Vienatvė, – tarė ji. – Nejaugi negalėtume palikti vietos ir jai?

Kasparas nesuprato, ką ji turi omenyje. Jam buvo nesuvokiamas šis persimainymas. Jūra vėl atrodė kitaip. Tačiau kartu jis girdėjo ir visas ankstesnes gaidas. Meilę, sielvartą, aistrą, nusivylimą.

Kasparas apsivilko chalatą. Apsiavė maudymosi sandalus. Ir išėjo.

Pajūrio plentu nužingsniavo keletą kilometrų. Kai eiti toliau pasidarė per šalta, užėjo į Rungstedo viešbutį. Vaikinas už priimamojo stalo buvo elegantiškas ir pasitempęs it Mažasis trimitininkas*. Jis neparodė nė menkiausio pasipiktinimo nei dėl Kasparo avimų sandalų, nei dėl chalato.

– Šiąnakt, – pasakė Kasparas, – palikau moterį, kurios traukinys nuvažiavo. Išėjau nepasiėmęs savo kreditinės kortelės. Ar galėčiau gauti kambarį su vaizdu į jūrą?

– Jūsų veidas prilygsta gryniesiems, – atsakė vaikinas.

* Danų poeto Peterio Holsto (1811–1893) poemos *Mažasis trimitininkas* herojus – trylikametis danų trimitininkas, dalyvavęs Danijos ir Prūsijos kare dėl Šlėzvigo.

Tąnakt Kasparas nemiegojo, visą naktį sėdėjo ir žiūrėjo į jūrą. Atėjus rytui – dar neprašvitus, bet jau suskambus ryto gaidoms – jis nusileido į viešbučio registratūrą. Vaikinas tebestovėjo ten pat, kur Kasparas buvo jį palikęs.

– Bažnyčios tėvai, – tarė Kasparas, – sakydavo *credenti et oranti*, nežinau, kiek suprantate lotyniškai, tai reiškia *te malda rodo jums kelią*. Šiąnakt nemiegodamas ir melsdamasis supratau, kad iš tiesų traukinys niekada nenuvažiuoja. Iš tiesų mes vienaip ar kitaip nejučia visą gyvenimą praleidžiame perone su tais, kuriuos mylime. Ką jūs apie tai manote?

– Man dvidešimt dveji, – atsakė vaikinas. – Su dėkingumu priimu šią gyvenimiškos išminties dovaną. Tačiau tai nereiškia, kad nesugebėsiu deramai įvertinti penkinės arbatpinigių. Tada, kai darysite mums banko pavedimą.

– Gautumėte daugiau nei penkinę, – tarė Kasparas. – Jei dar iškviestumėte man taksi ir už jį sumokėtumėte.

Vaikinas paskambino taksi.

– Jie klausia, kur važiuosite.

Kasparas tikėjosi ištarsiąs: *Netoli Pajūrio plento.*

Bet išsprūdo visai ne tie žodžiai.

– Į centrą, – tarė jis. – Į tamsiausiąjį Niorebro.

Stinės butas buvo Zelandijos gatvėje, devintame – paskutiniame – aukšte. Kasparas paprašė taksi vairuotojo palaukti. Keletas kalėdinį laikotarpį švenčiančių apgirtusių praeivių mąsliai nužvelgė jo sandalus ir chalatą.

Name nebuvo lifto, paskutinius aukštus Kasparas įveikė neskubėdamas, jos skambesio buvo visur. Kasparas buvo nuodugniai ištyręs tik beviltiškai mažą Stinės dalelę.

Jis sustojo prie jos buto durų ir įsiklausė į miegantį pastatą,

sugraibęs raktą virš durų, įėjo vidun ir vėl sustojo nedegdamas šviesos.

Bute buvo vienas kvadratinis kambarys, virtuvėlė ir nedidelis vonios kambarys, nuožulnios, baltos sienos, aukštas erkeris, vos keletas baldų. Butas buvo įrengtas net ne spartietiškai – jis veikiau priminė celę. Ir vis tiek buvo pilnas gyvybės.

Dalis paslapties buvo tinkamai parinkta kiekvieno iš nedaugelio daiktų vieta, kaip kad akmenų japoniškame sausajame sode. Per savo karjerą Kasparas buvo nukamavęs daugiau scenografų ir rekvizitininkų nei galėjo atsiminti, ir tik keletas jų turėjo tai, ką turėjo Stinė. Tie keletas, kaip ir ji, visada naudojo nedaug baldų, nedaug lempų, nedaug scenos rekvizitų.

Kasparas girdėjo basų jos kojų, tapsinčių medinėmis grindimis, žingsnių aidą, užuodė keletą jos kvapų. Jokios kitos informacijos butas beveik nepateikė: ąžuolinis raižytas rašomasis stalas. Bronzuota praėjusio amžiaus ketvirtojo dešimtmečio *PH* lempa. Kėdė. Didelė dvigulė lova. Komoda su architektams ir grafikams skirtais dideliais, plokščiais, kvadratiniais stalčiais, būtent juos matavo Kasparas prieš užsakydamas pagaminti stalčių namelyje ant ratų. Ant stalo – rašymo priemonės. Du kompiuteriai. Ant žemesnio stalelio – du spausdintuvai. Ant sienos – didelė lenta su žemėlapiais ir grafikais. Visame kambaryje išdėliota jūros į krantą išmestų medžio gabalų, pajuodusių, papilkėjusių, sidabro spalvos. Pakrantės akmenukai. Kriauklės. Gėlės, orchidėjos, ne iš gėlių parduotuvių, o tylaus skambesio, retos rūšys, kurias jis čia pamatė pirmą kartą. Žema knygų spinta su mokslo veikalais. Ant vienos iš sienų – plonos juodos vilnos kilimas su įaustais sudėtingais geometriniais raštais. Ant sienų – jokių paveikslų. Jokių fotografijų.

Stinė jam praktiškai nieko nepasakojo apie savo praeitį. Jis ir neklausė. Jie šokio žingsniu sukosi vienas apie kitą, laikyda-

miesi nebylaus susitarimo vengti patekti ten, kur saugoma praeitis. Ir kur planuojama ateitis.

Šokis buvo gražus, jaudinantis, kupinas pagarbos. Kita vertus, pagarba sukuria bereikalingą atstumą. Kasparas išslinko iš erkerio ir ištraukė vieną iš plokščiųjų stalčių, šis buvo pilnas laiškų.

Kartą juodu maudėsi vonioje, šiame bute. Jis pirmas išlipo iš vonios. Ji užsuko vandenį. Vandens lašai ant sienų ir dušo užuolaidos grojo Šopeno *Preliudą A-dur*, aistros lašai, deguonies prisotinti gyvybės syvai, varvantys ant juodo marmuro. Ji įsipylė į delnus skysto muilo, šiek tiek atskiedė jį vandeniu ir tiesiai nuo rankų išpūtė didelį it kokoso riešutas muilo burbulą.

Perbraukusi muilinu delnu vieną dilbį, prispaudė jį prie kūno, po kairiąja krūtimi, prie širdies. Ėmė pūsti, Kasparas nebuvo matęs nieko panašaus, burbulas buvo didelis, aukso spalvos, lyg cirko jūrų liūto kamuolys, trisdešimties centimetrų skersmens.

Burbulas nespėjo užsiverti. Stinė sugavo jo galą kita ranka, dabar jis buvo vamzdžio formos, ištįsęs skersai jos kūno. Ji ištempė šį vamzdį į šalis, jo kraštai įlinko vidun, tarsi plėsdamasis burbulas kartu bandytų užsiverti.

– Dirichlė minimalių paviršių teorija, – tarė ji. – Čia labai gražus jos įrodymas. Plečiamas paviršius visada stengsis užimti mažiausią įmanomą plotą.

Ji išlipo iš vonios ir prisiartino prie jo. Su įgaubtu, ištįsusiu, tviskančiu muilo burbulu.

– Visa, kas gyva, – pasakė ji. – Ir visa, kas negyva. Vienu metu bando ir augti, ir tam priešintis. Taip pat ir meilė. Tai mįslė. Kaip gali laisvai kristi kartu laikydamas ranką ant avarinio stabdžio?

Ji buvo visai prie pat jo. Atrodė, jog jos oda padengta nematoma skaidraus aliejaus plėvele. Neišsilaikydamas ant jos vanduo traukėsi ir skaidėsi į lašelius, lyg ant delfino odos.

– Ar yra kokia nors išeitis? – paklausė jis.

– Net jei ir būtų. Tu nenorėtum ja pasinaudoti.

Burbulas prisilietė prie jo.

– Niekada nenorėjai. Net ir tada, kai būdavai visai arti.

Burbulas sprogo.

Klaidelė buvo nedidelė. Bet jos pakako. Akimirką jos skambesys buvo kitoks. Žinančio žmogaus skambesys. Tą akimirką jis suprato, jog ji kažką apie jį žino. Kad ji lankėsi kažkurioje jo vidaus kertelėje, į kurią jis nebuvo leidęs jai įeiti. Ir kad apsilankiusi ten ji kažką iš ten išsinešė. Ši naktis atgaivino jo atmintyje būtent tą akimirką.

Gerai išauklėtas žmogus neskaito kitų žmonių laiškų, Kasparas niekada neskaitė net ir Bacho laiškų, perspausdintų Grocėje. Kirkegoro laiškus jis skaitė tik dėl akademinių priežasčių. Tačiau norėdamas patekti į moters vidų, turi naudotis visais įmanomais įėjimais.

Kasparas ėmė sklaidyti išimtą iš stalčiaus laiškų pluoštą. Visą ilgą gyvenimą maišęs ir sėkmingai dalijęs kortas, įgundi greitai susigaudyti krūvoje popierių.

Pirmosiose krūvelėse buvo laiškai techniniais klausimais, gauti iš Seisminio skyriaus, Lundo universiteto, Britų geologijos tarnybos Edinburge. Keli pluoštai laiškų, gautų iš Europos ir Viduržemio jūros seismologijos centro – EMSC – Briujė Le Šatelyje. Iš Kalifornijos universiteto Los Andžele Geofizikos instituto. Atspausdintų ant pigaus kopijavimo popieriaus. Kasparas prisikasė prie asmeninių laiškų, šių buvo labai nedaug. Galbūt

asmeninius laiškus ji laikė kitoje vietoje. O gal apskritai jų nelaikė. Čia buvo tik nedidelis pluoštelis ranka rašytų laiškų ant labai šviesaus, originalaus storo popieriaus. Jie buvo pasirašyti žodžiais *Mama* ir *Tavo mama*. Laiškai nebuvo sudėti į vokus, juose nebuvo nurodytas siuntėjas, tačiau prie datos buvo užrašytas miesto pavadinimas – Holtė. Pagal tai Kasparas laiškų krūvelėje susirado voką su siuntėjo adresu ir įsikišo jį į kišenę.

Kasparas ieškojo toliau. Skambesys kambaryje pasikeitė. Jis suprato, kad artėja prie tikslo. Įsiklausė į keletą sąvaržėlėmis susegtų laiškų pluoštelių. Tai buvo laiškai nuo buvusių Stinės mylimųjų, Kasparas pasiskubino liautis klausęsis, juk mintis, kad moteris, be mūsų, turėjo dar ir kitą mylimąjį, apskritai yra visiškai nepriimtina, tiesa?

Beimant porą popieriaus lapų, Kasparo pirštus ir ausis pervėrė skausmas. Lapai buvo susegti sankabėlėmis, į kurias ir įsidūrė Kasparas. Jis praskleidė lapus. Tai buvo fotokopijos. Kasparas atpažino rašyseną. Savo rašyseną. Žodžius, išraitytus prieš daugiau nei dvidešimt metų. Žmogaus, kuris, vienaip ar kitaip, buvo jis pats.

Kasparas žinojo rasiąs šiuos lapus. Būtent šią gaidą jis išgirdo Stinės balse tąkart vonios kambaryje. Būtent šio laiško skambesį.

Prie tųdviejų lapų buvo pridėtas ir trečias. Taip pat ranka rašytas laiškas. Tai buvo tąkart Kasparo gauto atsakymo kopija. Rašysena buvo nevisiškai lygi, šiek tiek banguojanti. Kaip kad Mocarto rašysena natų sąsiuviniuose, grodamas Mocarto kūrinius privalai turėti faksimilinį jo natų sąsiuvinių leidimą. Banguojantis Mocarto natų raštas pasako daug dalykų, lygiai tokia buvo ir šioji rašysena.

Kasparas išgirdo gatvėje laukiančio taksi signalą. Jis turė-

jo liautis dabar pat. Tačiau nesiliovė. Pirštais užčiuopė storoką blanką. Tai buvo plono popieriaus lapas, ant kurio violetiniu rašalu buvo įspausti penkių pirštų atspaudai, tik platesni nei paprastai būna pirštų pagalvėlės. Pirštų atspaudai buvo apsaugoti ant viršaus užklijuota lipnia plėvele, lapas buvo pažymėtas spaudu *Danijos vyriausiasis policijos komisariatas, CTNB*. Po šiuo buvo dar vienas spausdintas popieriaus lapas su skaičių ir raidžių deriniais, šis lapas buvo pažymėtas spaudu *Kriminalinės policijos Technikos skyrius* ir nurodytas adresas – Pilies valdovo gatvė.

Kasparas ištraukė paskutinį lapą. Tai buvo gavimą patvirtinantis kvitas, kuriame buvo įrašyta *Įvairūs daiktai*. Kvitas buvo pažymėtas spaudu *Teisingumo ministerija, AKT*.

Kasparas pažiūrėjo į savo laikrodį. Buvo sekmadienis. Dar nebuvo septynių. Jis surinko Sonjos mobiliojo telefono numerį.

Teko gerokai luktelti, kol ji atsilieps. Neaišku, kur ji buvo, bet tikrai ne savo namuose, Kasparas girdėjo visai kitokią akustiką, dabartinėje jos buvimo vietoje buvo mažiau garsą slopinančių paviršių. Ji gulėjo lovoje, Kasparas girdėjo šlamant audinius. Šalia jos gulėjo kažkoks vyras. Jos balse buvo justi alkoholis, karštas alkoholis, veikiausiai, kai ant nosies Kalėdos, gliogas*.

Kasparas pagalvojo, kaip turėtų jaustis Sonjos vyras, turintis sėdėti namie su vaikais, kol ji dirba viršvalandžius ligi pat sekmadienio.

Jis pagalvojo apie smulkius sutrūkinėjusius kapiliarus ant jos skruostų. Pirmuosius neryškius ženklus, liudijančius, kad net ir gerų dalykų gali būti per daug. Per daug vyrų, per daug pinigų, per daug geros kloties. Per daug *Brunello* vyno.

---

* Gliogas – per Kalėdas skandinavų geriamas karštas vynas su prieskoniais, migdolų riešutais, razinomis ir kt.

Kasparas dar niekada nebuvo šitaip skambinęs į jos mobilųjį telefoną, ji nieko neklausė ir iš karto suprato, jog tai rimta.

– Turiu penkių pirštų atspaudus, – tarė jis. – Neįprastai plačius. Šalia jų – spaudas *Danijos vyriausiasis policijos komisariatas, CTNB*. Ant kito lapo, pažymėto Kriminalinės policijos Technikos skyriaus spaudu, – kažkokie skaičiai ir raidės. Dar turiu kvitą iš Teisingumo ministerijos, pažymėtą spaudu *AKT*. Ką visa tai galėtų reikšti?

– Man reikia šiek tiek laiko, ar galėčiau tau perskambinti?

Kasparas padiktavo jai Stinės buto telefono numerį.

Sonja sudarinėjo didžiųjų cirkų ir roko koncertų turnė planus. Kiekvienas cirkas per vasaros sezoną aplankydavo vidutiniškai aštuoniasdešimt miestų. Viskas buvo organizuojama pagal per ilgą laiką tvirtai nusistovėjusią schemą, pagrįstą pasitikėjimu ir asmeninėmis pažintimis. Šalyje nebuvo nė vieno policijos komisaro, kurio Sonja nepažinotų asmeniškai.

Kasparas atsisėdo erkeryje. Kartą juodu su Stine sėdėjo čia vienas priešais kitą visiškai nuogi. Langas buvo apvalus, Kasparas nukreipė žvilgsnį virš Išorinio Osterbro Zundo link. Čia buvo vienintelė Niorebro rajono vieta, iš kurios galėjai matyti jūrą. Jis numanė, kad Stinė šį butą pasirinko būtent dėl šios priežasties.

Suskambo telefonas.

– CTNB, – tarė Sonja, – yra Centrinis tapatybės nustatymo biuras, įsikūręs Kopenhagos policijos komisariate. Pirštų atspaudai atrodo platūs dėl to, kad jie imami vadinamuoju sukamuoju būdu. Kriminalinės policijos pareigūnas priglaudžia asmens pirštą prie rašalo pagalvėlės ir po to sukamuoju judesiu prispaudžia jį prie popieriaus lapo. Centrinis tapatybės nustatymo biuras laiko asmens tapatybę nustatyta, jei vienos rankos

pirštų atspaudai sutampa su turimais devyniose vietose, šis metodas beveik toks pats tikslus kaip DNR tyrimas. Ko gero, tavo turimame lape iš Kriminalinės policijos Technikos skyriaus ir yra asmens DNR duomenys. Abu šie dokumentai gali būti atiduoti asmeniui, kuris, pavyzdžiui, atliko jam skirtą bausmę ir yra ištrinamas iš Nusikaltėlių registro, centrinės Danijos policijos duomenų bazės, pagal kurios duomenis spausdinamos teistumo pažymos. Kvitas yra iš Atvirojo kalinimo tarnybos, jai priklauso trisdešimt dvi įstaigos, kažkas panašaus į labai atviro tipo kalėjimus. Iš šiai tarnybai priklausančių penkių uždaro tipo kalėjimų tik Horsenso kalėjimas turi sustiprinto saugumo kardomojo kalinimo zoną, žinoma, be zonų, kuriose kalinami suimti agresyvių baikerių grupuočių nariai. Taigi panašu, kad kalbame apie žmogų, kuris atliko ilgą bausmę, kuris už gerą elgesį paskutinį bausmės etapą buvo perkeltas atlikti į atviro tipo kalėjimą ir kuris, atlikęs bausmę, pagal galiojančius policijos nuostatus gavo savo pirštų atspaudus kaip įrodymą, jog nebėra įtrauktas į Nusikaltėlių registrą.

Kasparas įsiklausė į butą. Jo skambesys buvo pasikeitęs. Matyt, Sonja taip pat tai išgirdo.

– Tai toji moteris, – tarė ji. – Išsiaiškinai, kad ji buvo teista.

Jis nieko neatsakė.

– Nusikaltimas galėjo būti visai nesunkus, – pasakė ji. – Jei tu, aš ir daugelis kitų žmonių atskleistume įstaigoms visas kortas, visi būtume suimti.

Ji visada mokėjo paguosti tiek jį, tiek bet ką kitą, net ir tada, kai jie dar buvo visai jauni. Šį kartą jai nepavyko.

– Gėrei gliogą? – paklausė jis.

– Ne, sakę.

– Rūpinkis savimi, – tarė jis.

Ir padėjo ragelį.

3

Taksi išleido Kasparą prie Pajūrio plento, jis tyliai įėjo į namelį. Stinė miegojo, jis atsisėdo ant kėdės ir įsiklausė į jos miegą. Ji miegojo ramiai, Kasparas negirdėjo jos sapnų.

Sėdėjo apie penkiolika minučių. Tada ji atsisėdo lovoje. Pabudo kaip katė, vieną akimirką – visiškas nesąmoningumas, kitą – sąmoningas buvimas čia ir dabar.

– Noriu tau kai ką papasakoti, – tarė jis, – ir kai ko tavęs paklausti, tai šiek tiek užtruks.

Ji pasiekė telefoną ir paskambinusi pranešė neateisianti į darbą. Jokių išradingų pasiaiškinimų, galinčių palengvinti gyvenimą atsiliepusiajam, tik lakoniškas pranešimas, ir pokalbis baigtas.

Jie pavažiavo Pajūrio plentu į pietus, Kasparas išsuko iš plento ties Belviu paplūdimiu, pastatė automobilį prie geležinkelio stoties, netardami nė žodžio jie patraukė į šiaurinę *Bakeno* pramogų parko dalį, praėjo pro Vilkų slėnius, pro Elnių ežero link besidriekiančią Ermitažo lygumą, pro Ermitažo pilį ir galiausiai šlaito viršuje atsisėdo ant suoliuko.

Lygumos skambesys nebuvo sausas, kaip kad įprasta gamtai, gal dėl medžių, gal dėl lygaus Zundo paviršiaus, lygus vandens paviršius būna kietas it akmuo, akustika buvo tarsi koncertų salėje, visi paviršiai kieti ir atspindintys garsą.

Martinas yra pasakęs ar parašęs, kad Ermitažo lyguma – tai geresniame pasaulyje egzistuojančios dvasinės tikrovės žemiškasis atspindys. Dabar Kasparas suprato, ką mistikas turėjo omenyje, toje vietoje, kur jie dabar sėdėjo, Šarlotenlundo, Helerupo ir didmiesčio garsas už jų atrodė visai pakenčiamas.

– Kai man buvo dvylika, atlikdamas klasikinį numerį su statinėmis, aš susilaužiau nugarą, – tarė jis. – Iš pradžių surištomis kojomis ir užrištomis akimis turi nušokti nuo į krūvą sukrautų apie devyniasdešimties centimetrų aukščio statinių viršaus į maždaug aštuonių metrų aukštį, išklausyti plojimų, pasisukti, vėl šokti žemyn, o visą numerį užbaigti oro kūlvirsčiu pirmyn. Šokdamas į šešių metrų aukštį, suklydau, nusprūdau nuo statinės, kliudžiau kitą, visa jų krūva užgriuvo ant manęs. Tai buvo trisdešimties kilogramų svorio *Carlsberg* alaus statinės, susilaužiau nugarą ir dubens kaulus. Gydytojai Kopenhagos universitetinėje ligoninėje pasakė, kad aš niekada nebevaikščiosiu, kad likusį gyvenimą turėsiu būti maitinamas šaukštu ir kad tas likęs gyvenimas gali būti gana trumpas. Juos nuo manęs skyrė dvejos uždaros durys, bet aš vis tiek išgirdau jų žodžius.

Kasparas girdėjo Stinės užuojautą.

– Nebuvo taip jau blogai, – tęsė jis, – jaučiausi, lyg būčiau ėmęs kristi, nuo manęs buvo nuimta našta, našta būti eiliniam aštuntojo dešimtmečio dvylikamečiui. Stojo pertrauka, ir pirmą kartą aš iš tiesų *išgirdau*. Girdėjau ligoninę, kelionę namo, namelį ant ratų, kvartalą, kuriame žiemojo cirkas, girdėjau taip, kaip niekada anksčiau. Ne tik atskirus fizinius garsus, bet ir jų

tarpusavio ryšį. Paprastai niekada negirdime pasaulio tokio, koks jis yra iš tiesų. Girdime pakoreguotą jo versiją. Į pirmą planą iškeliame patinkančius garsus. Monetų skambesį bilietų kasoje skaičiuojant kasos pinigus. Fanfaros garsą, skelbiantį mūsų įsimylėtos mažosios cirko princesės pasirodymą. Aštuonių šimtų žmonių klegesį sausakimšoje cirko palapinėje. Į antrą planą nustumiame nepatinkančius garsus. Sutrūkinėjusių palapinės brezento odinių sutvirtinimų girgždesį. Išsigandusių žirgų prunkštimą. Tualetų garsą. Rugpjūčio vėjo gūsių, pranašaujančių vasaros pabaigą, šniokštimą. Kitus neutralius garsus – eismo triukšmą, miesto ir kitus įprastus garsus – tiesiog prislopiname. Šitaip mes klausomės. Nes visi, net būdami dvylikos, turime kokių nors planų ir ko nors siekiame. Tąkart staiga nebeliko jokių planų, juos visus iš manęs atėmė. Tada pirmą kartą išgirdau pasaulį be jokių filtrų ir surdinų.

Kasparas pastebėjo, kad Stinės akys dabar buvo pilkos. Kartais jos keisdavo spalvą. Būdavo turkio spalvos, žalsvos. Kartais – su taškeliais.

– Tikrai klausydamasis išgirsti visus garsus jungiantis į temas. Visi tie garsai nėra atsitiktiniai. Mes negyvename chaose. Iš tiesų kažkas mėgina kažką sugroti. Atlikti muzikos kūrinį. PoniaViešpats. Taip pavadinau kompozitorių. Kuriantį šią muziką. Pragulėjau tris mėnesius, tada jie pastebėjo, kad mano būklė gerėja, ir ėmė mane mankštinti. Patį gijimo procesą atsimenu blankiai. Labiausiai dėl to džiaugėsi kiti, ne aš pats. Tuo metu man buvo svarbiau visai kas kita. Vėl ir vėl, trumpai, visada trumpai, visada tik akimirką, mėgindavau išbūti savo kūne ir mane supančiame pasaulyje be jokių garso užtvarų. Tai suformuoja būsimą darbotvarkę. Nors tau tik dvylika ir nesugebi to išreikšti žodžiais, supranti, kad likusio gyvenimo tikslas bus

išmokti klausytis iš tikrųjų. Susikurti tikrą pasaulio atvaizdą. Išgirsti jį tokį, koks jis iš tiesų yra. Kartu su šiuo troškimu įsismelkia ir nesėkmės baimė. Praėjo dvidešimt metų. Pusė mano gyvenimo. O aš ne ką tepažengiau pirmyn.

– Tai kas gi trukdo mums klausytis? – paklausė ji.

Prieš atsakydamas jis ilgai delsė. Apie šiuos dalykus prieš tai buvo kalbėjęs tik su vienu žmogumi.

– Norėdami gyventi šiame pasaulyje, turime pasirūpinti, kad pirmame plane visada grotų orkestras. Nedidelis šokių orkestras. Nuolat grojantis mūsų melodiją. Niekad netylančią kompoziciją *Kasparas Kronė*. Su daugybe nuolat pasikartojančių refrenų. Vis skamba mūsų banko sąskaitos numeris, vaikystės prisiminimai, PIN kodas, tėčio ir mamos balsai. Šviesiai žali muzikos fragmentai, kurie – viliamės – taps mūsų ateitimi. Tamsūs, nemalonūs ausiai garsai, kurie – nujaučiame – taps tikrąja mūsų dabartimi. Ši melodija skamba nepaliaujamai, lyg širdies plakimas, manoji skamba jau pusę gyvenimo. Tačiau kai į šią melodiją ima smelktis kitas garsas, supranti, kad į tikrąją koncertų salę visą laiką stovėjai atsukęs nugarą. Mes tarsi stoviniuojame fojė. Nujausdami netoliese grojant didįjį orkestrą. Ir tas garsas, tik užuomina apie garsą, skambantį tikrojoje koncertų salėje, nuneša šalin *H-moll mišias* lyg vėjas šnabždesį. Nutildo karo triukšmą. Nustelbia sferų muziką. Užgožia visus šios realybės garsus. Tačiau nujausdamas šią muziką skambant šalia, kartu numanai ir kokia bus bilieto kaina. Pradėjus vertis durims į šią salę, suvoki, kad galbūt klydai. Kad Kasparas Kronė egzistuoja tik todėl, jog jo ausys nuolat stengiasi atriboti tą patį trumputį refreną nuo bendros garsų masės. Kad Kasparo ir Stinės esybės nepaliauja egzistavusios tik todėl, jog iki *pianissimo* nutildėme visus kitus įeinančio garso kanalus. Ir štai

dabar viskas ima keistis. Tada supranti, kad nusprendęs įeiti vidun, turėsi nusipirkti brangiausią kada nors kieno nors pirktą koncerto bilietą. Kad įėjimas vidun tau kainuos tavo paties esybės garsą.

Stinė paglostė jam ranką. Jam niekaip nesisekė susikurti jos kūno vaizdinio. Kartais ji atrodydavo smulki it paukštukas, kartais – tvirta kaip laisvojo stiliaus imtynininkė. Tačiau kai ji prie jo prisiliesdavo, jis visada girdėdavo žemę, žemę ir jūrą.

– Ir kuriame taške esame mes? – paklausė ji. – Mudu su tavimi?

– Su tavimi, – tarė jis, – visiškai nebegaliu reguliuoti garso stiprumo. Ir man norisi sprukti šalin.

Ji tylėjo. Miškas nustojo ošti. Nurimo vėjas. PoniaiViešpačiui nesvetima retorinės pauzės sąvoka.

– Man taip pat baisoka, – pasakė ji. – Gal galėtume sprukti kartu?

Jis luktelėjo. Ji turėjo pirmą progą atsiverti, tinkamą akimirką, kuri praėjo neišnaudota.

– Būnant dvylikos, – tęsė jis, – šešiolikos ar devyniolikos, suvokti, kad gyvename iliuzijoje, kad pasaulio pagrindas iš tiesų – ne medžiaga, o garsas, nėra labai paprastas potyris. Su kuo apie tai pasikalbėti? Aštuntojo dešimtmečio viduryje. Apie patirtį, negirdėtą niekam kitam trijų tūkstančių kilometrų spinduliu. Taip pasijunti esąs vienas. Kankinamas vienatvės, persipynusios su didybės manija. Žinai, jog niekas tavęs nesupras. Nei šeima. Nei draugai cirko artistai. Nei dvasininkai. Nei gydytojai. Nei išminčiai. Niekas. Ir vis tiek ieškai tokio žmogaus.

Stinė tylėjo. Galbūt jautė artėjant lemtingąją akimirką. Kasparas išgirdo atsiveriant antrąją galimybę, ji nepasinaudojo ir šiąja. Atvirumui tinkamas momentas atėjo ir praėjo.

– Artistai – tikintys žmonės, – tarė jis. – Labai religingi, kaip kad čigonai ir jūrininkai. Gal dėl to, kad jiems į nugarą nuolat kvėpuoja mirtis. Gal dėl to, kad jie lengvai kilnojasi iš vienos vietos į kitą. Gal dėl to, kad dirba su iliuzijomis. Kiekvieną vakarą jie išpakuoja realybę ir skambant muzikai pristato ją manieže, o viskam pasibaigus vėl ją supakuoja ir išneša lauk. Atlikęs tai penkis tūkstančius kartų, imi numanyti, kad šis pasaulis – miražas. Kad ir kaip stipriai mylėtum kitą žmogų, moterį, vaiką, anksčiau ar vėliau jo kūnas bus išneštas iš maniežo ir suirs. Jei jau visai atvirai, bet kurią akimirką gali užuosti, kad mes visi jau dabar šiek tiek dvokiame. Suvokęs tai atsigręži į vienokį ar kitokį Dievą. Kiekvieno artisto širdyje aptiksi ilgesį, PoniosViešpaties formos tuštumą. Oficiali Danijos bažnyčia nelabai atitiko artistų lūkesčių, religinius potyrius rimtai vertino tik Vidinės misijos judėjimas, tačiau šis judėjimas nemėgo cirko. Taigi kai kurie artistai susikūrė asmeninę religiją, kaip kad mano tėvas, jis – tikintis ateistas ir tuo didžiuojasi. Kiti rinkosi vieną iš dviejų adresų – cerkvę Plačiojoje gatvėje arba Rytų Bažnyčią. Mano mama buvo nusivedusi mane į Nevskio cerkvę. Ten kalbėjomės su viena moterimi. Ji vilkėjo dvasininkės drabužius. Mano mama papasakojo jai, jog mano tėtis paliko cirką ir nori, kad ji irgi iš jo išeitų, ir paprašė patarti, kaip jai pasielgti. Man buvo ne daugiau kaip aštuoneri, bet jau tada žinojau, ką būtų turėjusi atsakyti toji moteris, tačiau ji taip nepadarė. Ji teištarė vieną sakinį: *Man pačiai labai patinka cirkas.* Prasėdėjome ten dar apie dešimt minučių, visiškoje tyloje. Tada išėjome. Būdamas devyniolikos ir išgyvendamas sunkų laikotarpį, parašiau tai moteriai laišką.

Jis nutilo, tyla buvo paskutinė Stinės galimybė. Pasakose

ir vadinamojoje tikrovėje visada suteikiamos trys galimybės. Tinkama akimirka atėjo ir praėjo.

Kasparas išsitraukė sulankstytą laišką ir padėjo jį ant suoliuko.

– Jos vardas buvo motina Rabija, – tarė jis, – pasiklausinėjęs sužinojau, kad ji diakonė ir vienuolyno viršininkė. Parašiau jai laišką. Jame pirmą kartą kitam žmogui papasakojau tai, ką šiandien pasakoju tau. Gal galėtum perskaityti jį garsiai?

Stinė nejudėjo. Kasparas atsistojo.

– Pamiršau akinius, – tarė jis, – bet atsimenu tą laišką atmintinai, dar ir dabar. Jis prasideda šitaip: *PoniosViešpaties valia kiekvienas žmogus skamba skirtinga tonacija, ir man – klounui Kasparui Kronei – skirta nelengva našta šias tonacijas girdėti.* Šį laišką parašiau prieš dvidešimt trejus metus, nepasilikau jokios jo kopijos. O šiandien ryte pamačiau jį dar kartą. Tavo bute. Važiavau ten, nes nujaučiau, kad ten jį rasiu.

– Ji tau atsakė, – pasakė Stinė. – Motina Rabija tau atsakė. Kodėl neatsiliepei į jos laišką?

Iki šiol judėjęs aplink Stinę spirale, dabar Kasparas pasiekė šios spiralės centrą. Jo rankos sugniaužė jos žastus.

– Dabar klausimus užduodu aš, – sušnypštė jis. – Iš kur gavai tą laišką?

– Būk geras, paleisk mane.

Jos balsas buvo kimus, taikus, maldaujantis.

Spustelėjęs stipriau jis parklupdė ją ant kelių.

– Tu tai sužinosi, – tarė ji. – Tik ne dabar.

– Dabar, – pasakė jis.

– Praeityje aš kai ką patyriau, – tarė ji. – Tai susiję su vyrais ir smurtu. Toji patirtis nėra maloni. Aš labai išsigąstu.

Jos veidas buvo papilkėjęs. Labai pavargęs.

Kasparas suspaudė ją dar tvirčiau. Kažkas, jis nežinojo kas, buvo jį apsėdęs ir visiškai kontroliavo.

– Grįžkime prie laiško, – tarė jis.

Kaip ir anksčiau, jis nepakankamai įvertino jos jėgas. Tebeklūpėdama ji įtempė pėdą ir spyrė jam į blauzdą. Spyris buvo toks stiprus, kad iš pradžių jo koją apėmė ne skausmas, o paralyžius. Koja nuo smūgio ėmė linkti. Vaikystėje – jis tai girdėjo – ji karstydavosi medžiais ir žaisdavo su berniukais. Jam griūvant ji sugniaužė jo riešą, kad jis negalėtų sušvelninti smūgio. Kasparas trenkėsi į žemę petimi, kaip kad daro dviratininkai ir artistai siekdami apsaugoti kaukolę. Išgirdo lūžtant raktikaulį – garsas buvo lyg triokštelėjus sausam uosiui.

Ji atsistojo, tačiau jis gulomis metėsi jos link. Pačiupęs už jos kulkšnies smarkiai trūktelėjo ir jai pargriuvus pašliaužė pirmyn, kad abu atsidurtų vienas priešais kitą.

– Tąkart paplūdimyje, – tarė jis, – mane suradai neatsitiktinai. Esu į kažką įpainiotas, tu kažko iš manęs nori.

Jis suėmė jos žandikaulį, pirštais spausdamas nervų centrus už žandikaulio raumenų.

– Mano gyvenimo trauma, – pasakė jis, – yra negalėjimas pasitikėti moterimis. Moterys visada nori ko nors kita nei meilė. Tavo kūno. Šlovės. Pinigų.

Ji išvadavo savo galvą iš jo gniaužto.

– Džiaugiuosi, kad man nebereikia slėpti, – atsakė ji, – jog esu su tavim tik dėl tavo kūno.

Jis vėl suėmė jos žandikaulį.

– Ne tik dėl to, – tęsė jis. – Nuėjai tikrai toli. Vaidinai spektaklį, kuris trunka jau tris mėnesius. Sakyk, kokia šio spektaklio prasmė?

Jis tvirčiau spūstelėjo gniaužtą.

– Tu viską sugadinai, – tarė ji.

Tada smogė jam galva.

Tai buvo vienintelis dalykas, kurio jis nesitikėjo. Ji pataikė tiksliai. Ne į nosį, tai būtų sukėlę stiprų kraujavimą. Ne per aukštai, kur kaukolės sienelė storesnė. O tiesiai į tarpuakį.

Jis prarado sąmonę lyg išjungus šviesą. Vos kelioms minutėms, bet grįžus klausai ir regai, jos jau nebebuvo. Aplinkui buvo žmonių, tačiau jie laikėsi atstu nuo jo. Tvarkingi visuomenės nariai, vedžiojantys savo šunis ir smaigstantys jį piktais žvilgsniais. Kasparas girdėjo jų mintis, jie galvojo, jog štai guli dar vienas narkomanas, žaliosiose pievose prisirinkęs grybukų ir dabar keliaujantis po kitus pasaulius.

Kasparas suprato turėsiąs dar kartą permąstyti susikurtą savo paties paveikslą. Jis visada įsivaizduodavo, kaip čia, Elnių parke, važinėjasi karietoje su princese.

Namo grįžo vairuodamas viena ranka. Sustojo šalia namelio ant ratų ir liko sėdėti automobilyje. Gamta grojo paskutinę Bacho ciklo *Fugos menas* dalį. Iš to jis suprato, kad daugiau niekada jos nebepamatys.

4

Kasparas atsiminė Kopenhagos universitetinės ligoninės numerį. Jis norėjo atsisveikinti. Surinko numerį. Atsiliepė pats Maksimilianas.

– Čia aš, – tarė Kasparas, – skambinu iš oro uosto.

– Vadinasi, mudu abu leidžiamės į vieną iš didesnių savo kelionių, – atsakė Maksimilianas.

Kurį laiką jie tylėjo.

– Ar atsimeni, – tarė Kasparas, – kai aš ir kiti vaikai dar buvome maži. Kai priešpiečiaudavome po rytinių repeticijų. Pas mus visada svečiuodavosi kitų vaikų. Mums nereikėdavo sėsti prie stalo, pribėgę prie jo įsimesdavome po kąsnelį ir bėgdavome atgal. Toliau žaisti. O treniruojantis niekada mūsų nespausdavote, nei tu, nei mama. Niekada. Aš už tai nepadėkojau.

Jis ieškojo tinkamo žodžio, galiausiai surado. Senamadišką, pasenusį, bet patį tinkamiausią.

– Pagarba. Visada buvo justi savotiška pagarba. Nors jūs ir riedavotės. Net ir tada, kai buvau visai mažas.

Maksimiliano balsas buvo užkimęs, lyg sergant sunkiu gerklės uždegimu.

– Stengėmės, kiek galėjome. Ir paprastai, paprastai pavykdavo ne visai gerai. Labiausiai mėgstu atsiminti naktis. Kai nusivalydavome grimą. Kai valgydavome. Lauke priešais namelį ant ratų. Tavo mama iškepdavo duonos. Ar pameni?

– Nusidegindavome į plutelę pirštus.

– Kai kurias iš tų naktų. Buvome visiškai laimingi.

Jie paskutinį kartą nutilo.

– Apie ką galvosi, – paklausė Maksimilianas, – kylant lėktuvui?

– Apie jus, – atsakė Kasparas. – Apie Stinę. Apie mažąją mokinę, kurios ieškojau. Ir neradau. O tu?

– Apie tavo mamą. Tave. Vivjeną. Ir nusiteiksiu taip, lyg stovėčiau prie įėjimo į maniežą. Prieš pat pakylant uždangai, kai visas pasirodymas parengtas. Bilietai parduoti. Ir vis tiek nė nenumanai, kaip viskas baigsis.

– Nė vienas nepadėkime ragelio pirmas, – tarė Kasparas. – Turime padėti jį kartu. Tinkamai apskaičiuotas laikas visada daug reiškė ir tau, ir man. Suskaičiuosiu iki trijų. Tada padėsime ragelį.

Jis išgirdo už savęs atsidarant duris. Jie atėjo jo išsivesti. Neatsisukdamas Kasparas lėtai ir aiškiai suskaičiavo iki trijų. Juodu su tėvu padėjo ragelį vienu metu.

Atsisukęs pamatė Kasandrą, o už jo stovėjo dvi moterys. Baltos, gailiaširdės, lyg Kiubler-Ros* minimos šviesos būtybės. Tik daug patrauklesnės. Su aiškesniais nei angelų lyties požymiais.

* Šveicarų psichiatrė Elisabeth Kübler-Ross (1926–2004), tyrinėjusi mirties reiškinį.

Jos palinko prie jo. Paėmė iš jo smuiką. Patikrino pulsą. Atitraukė rankoves. Užveržė jam ant žasto kraujospūdžio matuoklio rankovę. Kasparas pajuto prie krūtinės priglundant vėsų stetoskopą.

Viena iš moterų buvo afrikietė iš Rabijos fondo. Dabar ji vilkėjo baltą chalatą. Plaukus buvo susipynusi į du šimtus smulkių kasyčių. Ir vis dėlto tai buvo ji. Jos kakta buvo išlinkusi kaip Žemės rutulys. Virš įstabaus kavos spalvos žemyno.

– Širdis tuoj liausis plakusi, – tarė ji. – Šiandien jis niekur neskris. Mes vežamės jį su savimi. Jį reikia tučtuojau operuoti.

Kasparas susigriebė už širdies. Dabar ir jis pats pajuto. Skausmą būti atstumtam mylimo žmogaus. Išsiųstam iš gimtosios šalies. Širdgėlą dėl miglotos ateities. Ir dėl *Čakonos* grožio.

Kasandras pastojo jiems kelią.

– Mums duoti nurodymai tiesiai iš Teisingumo ministerijos.

Afrikietė išsitiesė. Ji buvo aukštesnė už pareigūną.

– Jo pulsas – trisdešimt šeši dūžiai per minutę. Širdis plaka nereguliariai ir labai silpnai. Jis greitai išleis paskutinį kvapą. Pasitraukite iš kelio arba būsite paduotas į teismą. Jums bus iškelta tarnybinė byla dėl aplaidaus darbo. Būsite nubaustas mažiausiai šešeriems metams laisvės atėmimo. Už žmogžudystę dėl šiurkštaus aplaidumo.

– Turiu paskambinti, – tarė Kasandras.

Jo balsas buvo visai nuslopęs.

Jis paskambino patalpos gale stovinčiu telefonu. Grįžo. Ėjo kaip zombis. Padėjo ant priimamojo stalo popieriaus blanką.

– Dvidešimt keturios valandos, – tarė jis. – Jam rezervuotas bilietas į *Air Iberia* oro linijų rytinį reisą. Lėktuvas pakyla 7.20. Jo byla susijusi su repatriacija. Šios bylos – Teisingumo ministerijos jurisdikcija.

Afrikietė pasirašė. Moterys paėmė Kasparą už parankių ir pakėlė jį iš vietos. Nekaip jausdamasis Kasparas prisitraukė arčiau jų ir atsargiai žengė pirmuosius nedrąsius žingsnius atgal į laisvę.

PENKTA DALIS

1

Jų laukė greitosios pagalbos automobilis, moterys padėjo Kasparui įlipti vidun. Vairuotojo kabiną slėpusi matinio stiklo pertvara įlipus atsivėrė. Vairuotojas ir šalia jo sėdinti moteris taip pat vilkėjo baltais gydytojų chalatais.

Užkaukė sirena, greitosios pagalbos automobilis kirto pažymėtas taksi automobilių stovėjimo vietas, pervažiavo automobilių stovėjimo aikštelę ir apsisuko. Vairuotojo chalatas buvo aukšta apykakle, tačiau iš po jos raizgydamiesi apie galvą lyg baltos liepsnos kilo tuzinas randų, tai buvo Francas Fyberis.

Pro juos priešinga kryptimi pravažiavo policijos automobilis įjungtais švyturėliais. Moterys dabar laikėsi atokiau nuo Kasparo, jų rūpestingumas išgaravo. To ir reikėjo tikėtis. Grigalius Palamas rašo, kad viena iš paskatų, vertusių daugelį dykumos tėvų imti laikytis celibato, buvo suvokimas, kad gavusios, ko norėjo, moterys nustoja elgtis motiniškai.

Jie pravažiavo Erestado rajoną ir pasuko dešinėn, į greitkelio išvažiuojamąjį kelią, vedantį Danijos transporto centro link. Sirena nutilo. Nemažindamas greičio greitosios pagalbos au-

tomobilis užlėkė ant vejos ir sustojo už uždaryto kepsnių baro, prie pat didelės *Audi*. Moterys iškėlė Kasparą iš greitosios pagalbos automobilio ir įsodino į *Audi* galą. Francas Fyberis nesinaudodamas ramentais it beždžionė persikorė nuo vienos vairuotojo sėdynės ant kitos. Didindama greitį *Audi* išvažiavo į greitkelį ir įsuko į lenkimo juostą. Greitmatis rodė 180, Kasparas ir priekyje, ir užnugary girdėjo kaukiant automobilių sirenas. Kažkur priešaky, ore, jų link artėjo sraigtasparnis.

– Jie tuoj užtvers visą Amagerio teritoriją, – tarė Francas Fyberis. – Ką apie tai sako puikioji klausa?

– Visi drauge pasimelskime, – atsakė Kasparas. – Kad kiltų rūkas. Ir kad kelias per Zelandijos tiltą būtų laisvas.

Automobilis išsuko iš kelio ir įnėrė tiesiai į tiršto rūko sieną. Kelio paviršius išnyko. Iš priešpriešiais važiuojančių automobilių liko tik geltonos žibintų šviesos. Moterys į Kasparą įsmeigė žvilgsnius.

– Yra du galimi paaiškinimai, – tarė Kasparas. – Arba turiu tiesioginį ryšį su PoniaViešpačiu. Arba tiesiog išgirdau, kad tvyro rūkas. Ir kad tilto pusėje nekaukia sirenos.

Kasparas pajuto netenkąs jėgų ir prilaikomas rankų susmuko ant neštuvų. Jis bandė išlaikyti sąmonę, mėgindamas nustatyti automobilio maršrutą pagal girdimus garsus. Išgirdo ant dvyliktojo, trumpesniojo, pakilimo ir nusileidimo tako besileidžiančius lėktuvus, stiprus priešpriešinis šiaurės ar pietų vėjas lėmė išskirtinį jų leidimosi skambesį ir ritmą. Girdėjo žuvėdras automobiliui važiuojant per Zelandijos tiltą. Išorinio Valbio socialinį realizmą. Pagyvenusių žmonių pusiau nuolatinės globos namų skambesį Išoriniame Frederiksberge. Savitai persipynusius paukščių rezervato ir pragariško eismo garsus ten, kur Farumo greitkelis kerta Uterslevo pelkę.

Kasparas prarado sąmonę. Kai vėl atsigavo, jie jau buvo išsigelbėję, transporto triukšmas buvo nuslopęs, automobilis įsuko į žvyrkelį. Nemažindami greičio jie įlėkė pro vartus, Kasparas juos atpažino, tai buvo Rabijos fondo kiemo vartai. *Audi* sustojo, kažkas pritildė realybę, jos garsas slopo, kol visai nutilo.

2

Pasaulis vėl iškilo Kasparui prieš akis, dabar jis gulėjo ant stumiamų neštuvų, pravažiavę baltais koridoriais, pro iškabintas ikonas, jie įriedėjo į liftą. Afrikietė stovėjo šalia jo, rankose laikydama plastikinius maišelius, nuo kurių iki Kasparo riešo tįso žarnelės, prie jo rankos buvo prijungta lašinė. Jis girdėjo, kad moteris kažko baiminasi, bet negirdėjo ko.

Lifto durys atsidarė, jie pervažiavo ilgus koridorius, pakilo liftu, pervažiavo dar vieną koridorių ir įvažiavo į operacinę. Dabar Kasparas išgirdo, ko ji baiminosi. Ji bijojo, kad jis nemirtų.

Jį supo šešios moterys. Kiekvieno vyro svajonė, bet Kasparas nebejuto savo kūno. Visos moterys vilkėjo žalius operacinės chalatus, visos, išskyrus afrikietę, buvo užsidėjusios kaukes.

– Suleisim jums skausmą malšinančių vaistų, – tarė ji.

– Aš artistas, – atsakė jis. – Jusiu virpant nervus.

Iš Kasparo burnos neišsprūdo joks garsas, moterys jo neišgirdo. Jis pamatė virš riešo įsmingant adatą. Priešais Kasparą pasirodė iki tol tik jo klausos lauke buvusi Mėlynoji dama.

– Atvykau atlygio, – tarė jis.

Ir vėl jokio garso, bet ji kažkaip išgirdo Kasparą. Palinkusi prie jo nusišypsojo.

– Su malonumu jums atsilyginsime, – pasakė.

Jo sąmonė vėl iškeliavo, palengvėle, lyg į miestą praleisti vakaro išėjusi mergina.

Į kūną sugrįžo nevisiškai. Dalis jo pasiliko išorėje, prie pat kūno. Afrikietė kažką sakė, tačiau jos žodžiai buvo skirti ne jam.

– Tikrinu, ar kulka ir smūgiai nesukėlė vidinio kraujavimo, – tarė ji.

Atsimerkęs pamatė ją darbuojantis. Būtų mielai ją paguodęs. Pasakęs, kad ne taip jau svarbu, gyvens žmogus ar mirs.

– Stuksenu pilvą, – tarė ji. – Raumenys neįtempti. Tačiau juntamas skausmas. Kraujo spaudimas mažas, pulsas silpnas. Atliekame hematokrito tyrimą procentiniam kraujo ląstelių kiekiui kraujyje nustatyti. Hemoglobino kiekis – 4–5 milimoliai litre. Perpilame kraują.

Kasparas norėjo prabilti. „Jokiu būdu, – norėjo paprieštarauti. – Aš pritariu Rudolfui Štaineriui. Kraujas yra *eine sehr geistige Flüssigkeit.*“*

Iš jo burnos nepasigirdo jokio garso. Jos pradėjo kraujo perpylimo procedūrą. Kasparas išgirdo, kaip jo venomis gurguliuoja svetimas kraujas.

– Šimtas miligramų petidino, – tarė afrikietė. – Efedrinas. Bandau išlaikyti jį sąmoningą, nepavyksta.

Jos žodžiai buvo skirti Mėlynajai damai.

– Jis prarado sąmonę, – pasakė ši.

---

* Dvasingas skystis (*vok.*).

Kasparas nerūpestingai nusijuokė. Viduje. Netrukus varginantis ryšys, verčiantis jį tapatintis su kūnu, nutrūks. Bet klausa išliks amžinai. Būtent ši mintis ir sukėlė jam juoką.

– Mažo kalibro kulka, – tarė afrikietė, – nedidelis pradinis greitis, skirta šaudyti iš arti. Pagaminta iš plieno, tokias naudoja policija, kai reikia šaudyti kiaurai duris ar automobilius. Darome jo kulkšnių, čiurnų, kaukolės, riešų, pilvo srities ir *Columna cervicalis** rentgeno nuotraukas.

Kažkas jo pilvo apačią uždengė apsaugine švinine prijuoste, o skydliaukę – švinine apykakle. Pridengė kūną, kuris jau nebebuvo jo.

Dabar jis buvo kone belaikėje erdvėje. Čia nebebuvo kūnų ir fizinių formų, liko tik garsai ir garsų užuomazgos. Kažkur tolumoje buvo operuojama ten likusi jo dalis.

– Muiluoto vandens, – paprašė afrikietė. – Siuvame odą, pjautinių žaizdų kraštus jungiame specialiomis lipniomis juostelėmis ir *Histoacryl* klijais. Jau turime rentgeno nuotraukas. Kepenys, blužnis ir inkstai nepažeisti. Pulsas toliau silpsta. Chirurgines žnyples. Jis vis dar kraujuoja. Jam lūžęs dilbio kaulų distalinis galas. Atlikite nervus blokuojančią anesteziją pažastyje ir vietinę nejautrą aplink lūžio vietą.

Jos kažką darė jo rankai netoli riešo. Jei Kasparo ryšys su kūnu būtų buvęs stipresnis, jis būtų nualpęs iš skausmo. Tačiau šis ryšys buvo beveik nutrūkęs.

– Sugipsuoti, – tarė afrikietė. – Uždėti įtvarus ant rankos ir kulkšnies. Kerpame įtvaro juostą, lūžio vieta vis dar tinsta. Pulsas ir toliau silpsta. Ar jau turime elektrokardiogramą?

Kažkada Kasparas konsultavo Olborgo universiteto Garso

* Stuburo kaklo dalis (*lot.*).

kokybės tyrimų centro Psichoakustikos skyrių dėl operacinių įrengimo, jis patarė jiems bandyti sukurti operacinėje tokią akustiką, kurioje būtų persipynęs kietokas vienuolyno erdvių ir intymus svetainės kambario skambesys. Idant ligoniams kiltų asociacijų su namais ir kartu – religinio autoriteto įspūdis. Dabar Kasparą supančioje erdvėje buvo būtent tokia akustika.

Operacinės garsai pritilo. Buvo nustumti į tolimiausią garsų paveikslo planą. Kasparą pagavo vėjas. Šiltas vėjas. Iš Kasparo teliko garsų struktūra, garsas, įkūnijantis sąmonę. Ir meilę. Jis girdėjo afrikietę kalbant su Mėlynąja dama. Jos kalbėjosi toli nuo jo, už uždarų durų, kad jis negirdėtų. Kaip kad tąkart, kai jis buvo susilaužęs nugarą. Kasparas linksmai nusijuokė, jis turėjo paslaptį, jo klausos fizinės galimybės buvo labai didelės ar net visai neribotos.

– Mes jo netenkame, – tarė afrikietė. – Jo organizmas patiria per didelį krūvį. Šautinė žaizda. Sumušimai. Lūžę kaulai. Skilusi kaukolė. Nukraujavimas. Psichologinis krūvis. Padarėme viską, ką galėjome.

Kasparas pusiau ėjo, pusiau sklendė smėlėta jūros pakrante. Girdėjo širdies plakimą, galingą, ramų, galbūt PoniosViešpaties, o gal savo paties. Durys į didžiąją koncertų salę jau vėrėsi. Jis stovėjo su bilietu rankoje.

Tada pastebėjo šalia savęs einant Mėlynąją damą.

Tai buvo tikra. Jam nesivaideno. Kažkur fiziniame pasaulyje ji kalbėjosi su seserimi Glorija. Ir tuo pat metu žingsniavo greta jo.

Mėlynosios damos skambesys buvo visa apimantis. Ir drauge nepaprastai santūrus. Visur esantis ir kartu anonimiškas. Kasparas nebuvo girdėjęs nieko panašaus. Jos skambesys aprėpė pakrantę, jūrą, jį patį. Jis aprėpė visą girdimą visatą. Ir kartu spinduliavo jai visišką pagarbą.

– Aš iškeliauju, – tarė jis. – Į visišką laisvę.

Ji linktelėjo galvą.

– Ten, kur nebebus jokių sutarčių, – tęsė jis. – Nereikės vaidinti. Nebebus auditorių. Muitų ir mokesčių inspekcijos. Nereikės saugoti pinigų. Valytis grimo. Eiti į tualetą. Skustis. Jausti potraukio moterims ir dėl jų kankintis. Rengtis. Mokėti sąskaitų. Nebebus garsų taršos, pasaulio triukšmo. Muzikos. Gal tik išskyrus Bacho muziką, šioji turbūt atlaiko ir mirtį.

Ji klausėsi. Šitaip jo retai kada kas klausydavosi, tokių atvejų jam pasitaikydavo kartą per metus. Ir visais tais atvejais klausytojas būdavo moteris arba vaikas. Tais vakarais jo pasirodymai pranokdavo visus lūkesčius.

– Ir vis tiek, – tarė jis, – atrodo, lyg kažko trūktų.

Jie stovėjo jūros pakraštyje. Kažkur toli, sausumoje, jis matė savo kūną. Prijungtą prie aparatų, matuojančių tuoj dingsiantį elektrinį signalą.

– Galbūt KlaraMarijos, – tarė ji.

– Galbūt.

Jo klausos laukas ėmė plėstis it vis didėjantis rutulys, ir Kasparas išgirdo tyliąją mergaitę. Taip pat ir antrąjį vaiką. Kasparas nepajėgė nustatyti, iš kur sklinda garsas, nes čia nebebuvo jokių koordinačių. Tačiau iš kvėpavimo jis suprato, kad vaikai miega. Jis būtų galėjęs stovėti ir klausytis jų ilgai, galbūt visą amžinybę. Per savo gyvenimą jis turėjo pernelyg mažai progų klausytis miegančių vaikų.

Jis išgirdo, kad netrukus kažkas juos pažadins ir varys laukan. *Netrukus* netikėtai virto *dabar*. Kasparas girdėjo laike išsidėsčiusius įvykius ne paeiliui, o vienu metu.

Ir tada jis suprato, ko trūksta. Kad jo gyvenimas būtų pilnas, kad jis būtų it užbaigtas vaidinimas, po kurio gali ramiai išeiti

iš maniežo, jausdamasis įvykdęs visas sutarties sąlygas. Jis dar turėjo išnešti vaikus į naktį ir nugabenti juos ten, kur saugu.

Jis nusprendė gyventi.

Ėmė judėti atgal prie savo kūno. Mėlynoji dama ėjo greta jo.

Kasparas negirdėjo jos šypsantis. Tačiau manėsi girdįs pasitenkinimo gaidelę. Lyg ji to ir tebūtų norėjusi. Tai jį suerzino. Sukėlė norą nepasiduoti manipuliuojamam moters. Grįždamas į kūną, deja, susigrąžini ir pagrindinius savo asmenybės bruožus.

– Gerai žinoma, – tarė jis, – kad prieš dvasinį lūžį žmogus išgyvena didelę fizinę kančią.

– Gerai žinoma, – atsakė ji, – kad puolęs peštis sveikas neliksi.

– Negaliu palikti savo publikos, – tarė jis. – Prieš patekdamas į juoduosius sąrašus, dalyvavau vienoje amerikietiškoje pokalbių laidoje, CBS televizijoje. Tą laidą žiūrėjo dvidešimt milijonų žiūrovų. Dar ir dabar girdžiu juos verkiant. Ir ilgintis *da capo**. Galų gale, argi ne būtent taip, anot jūsų, elgėsi šventieji? Grįždavo atgal į žemę suteikti džiaugsmo žmonėms, einantiems ieškojimų keliu.

– Jie turėjo kuo pradžiuginti žmones. O jūs ar turite?

Kasparas akimirką apstulbo. Kaip galima taip kalbėti. Su garso pavidalo siela, palikusia savo mirštantį sumaitotą kūną.

– Na, visų pirma, – atsakė jis, – juos turėtų pradžiuginti mano kuklumas.

Mėlynoji dama stabtelėjo. Kasparas pajuto pasitenkinimą. Jei jau gali – net jei tik akimirką – užčiaupti burną apsišvietusiai vienuolyno viršininkei, kai abu esate palikę savo fizinius pavidalus, vadinasi, dar negali būti visiškai miręs.

---

* Nuo pradžios (kartojimo ženklas muzikoje) (*it.*).

3

Jis sugrįžo į skausmo karaliją.

Skausmas buvo visur. Jis paralyžiavo ir stingdė visą pilvą. Po patirto smegenų sukrėtimo jis – bukas ir kartu aštrus – be paliovos tvinksėjo galvoje. Skausmu degė sutinusios kaulų lūžių vietos. Kūnas dar nebuvo apsipratęs su svetimu krauju. Skausmas smelkė Kasparą, kai odontologas atstatinėjo į vietą išmuštus dantis, ir dar labiau sustiprėjo, kai šie ėmė tvirtintis prie žandikaulio.

Sąmoningas išlikdavo labai trumpai. Tomis akimirkomis melsdavosi. Žodžiams neturėjo jėgų, todėl, remdamasis į jo kūną apgaubusį rūpestį, tiesiog stiebėsi visuotinio rūpesčio link, PoniosViešpaties link.

Retkarčiais Kasparas atsimerkdavo. Kartais matydavo afrikietę. Kartais – Mėlynąją damą. Paskui vėl išskriedavo laukan, jūros link. Bet visada sugrįždavo.

Kažkas davė jam atsigerti, jo gerklė degte degė. Pro jį praslinko ir už nugaros dingo baltieji koridoriai. Atsidarė durys,

sunkios, garsą izoliuojančios, guma apkraštuotos durys. Jos įvežė jį vidun.

Kasparas negalėjo pasukti galvos. Tačiau lova, kurioje gulėjo, buvo su pakeliama nugaros dalimi – afrikietė šiek tiek ją kilstelėjo. Jis buvo vienuolyno celėje.

Pasijuto kaip grįžęs namo. Normaliai gyvenantys žmonės galėjo padengti stalą dvylikai žmonių daniško – baltai mėlyno su grioveliais – porceliano induose. Jie turėjo namą, odinę *Chesterfield* sofą, dvi erdvinio garso sistemas, tris televizorius, aštuonis šimtus knygų, kurių niekada nepajėgs perskaityti, keturiasdešimt aštuonis butelius raudonojo vyno, saugomo 65 metų vestuvių sukakties progai. Ir tiek rūsyje prigrūsto šlamšto, kad desperatiškai ieškojo naujo – didesnio – namo. O bet kuris cirkas ir devyniasdešimt devyni iš šimto artistų kratėsi bet ko, ko nepavyktų supakuoti ir perkraustyti per vieną popietę. Patalpa, kurioje dabar buvo Kasparas, buvo būtent tokia. Lova, stalas, kriauklė, durys, vedančios į balkonėlį ežero pusėn. Viskas.

Ir elektronika. Ant stalo stovėjo monitorius, sujungtas su jam ant krūtinės uždėtais elektrodais. Keli elektrodai buvo pritvirtinti ir prie jo smilkinių.

– KlaraMarija? – paklausė jis.

Afrikietė papurtė galvą.

– Kiek laiko aš jau čia?

Jis kalbėjo neatpažįstamu balsu. Bet ji vis tiek jį suprato.

– Aštuonias dienas.

– Atneškite mano drabužius. Turiu iš čia ištrūkti, tik aš vienas galiu ją rasti.

– Nurimkite, – tarė ji. – Kitaip mes jus pririšime. Turėtumėt džiaugtis, kad apskritai esate gyvas.

Ji uždėjo jam ant piršto spaustuką, iš šio tįso laidas, prijungtas prie dar vieno ekranėlio.

– Pulsoksimetras, – paaiškino ji. – Matuoja kraujo prisotinimo deguonimi lygį.

– Gal galėčiau gauti telefoną? – sušnabždėjo jis.

Ji papurtė galvą. Uždėjo ant jo krūtinės dar keletą elektrodų.

– Širdies funkcijoms stebėti, – paaiškino.

Jis pajuto blėstant sąmonę.

– Gandis, – tarė jis, – davęs skaistybės įžadus, ir toliau miegodavo greta nuogų moterų. Kad patikrintų, ar pajėgs susilaikyti nuo lytinių santykių. Ar jūsų kartais nesudomintų toks pasiūlymas?

Afrikietė žymėjosi ekranuose rodomus skaičius. Kambaryje buvo dar viena moteris. Jiedvi kalbėjosi. Kasparą kamavo skausmas. Jis girdėjo savo mamą. Nejau didelis berniukas – net jeigu jam jau keturiasdešimt dveji – negali galvoti apie savo mamą? Ypač po to, kai jam teko akis į akį susidurti su mirtimi.

Jis girdėjo ją gana aiškiai. Paskui išvydo priešais save. Jis nebūtų pajėgęs pakilti iš lovos ir nueiti į tualetą. Ko gero, jos buvo uždėjusios jam sauskelnes. Tačiau jo vaikystės prisiminimai išliko nepaliesti.

Argi ne nuostabu. Kai tau sueina keturiasdešimt dveji, vis didesnę savo gyvenimo dalį praleidi prisiminimuose.

Buvo naktis, vaidinimas jau pasibaigęs, Helena Kronė tebevilkėjo triko, klubus buvo apsijuosusi rankšluosčiu, Kasparas girdėjo kilpinio audinio šnabždesį. Jis žinojo, kad jos pečiai turėtų būti apnuoginti. Dauguma kitų moterų saugojosi saulės spindulių, o jo motina tiesiog gerdavo šviesą. Buvo praėję nedaug

laiko nuo nelaimės, jis buvo visiškai praradęs regėjimą. Kasparas girdėjo mamos sidabrinių papuošalų skambesį. Anot tėvų, šiąnakt buvo mėnesiena. Kasparas žinojo, kad mėnesienos šviesoje sidabras rudos odos fone atrodo baltas. Nors apie tai niekada nebuvo kalbėta, jis žinojo, kad šiuos papuošalus jai padovanojo buvę mylimieji. Ir kad jų nepaliaujamas, melodingas skambesys buvo nuolatinis Maksimilianą veikiantis dirgiklis, *memento mori*, lyg ant stalelio, prie kurio ji ruošė sriubą, būtų gulėjusi kaukolė.

Ji kepė duoną ketaus puode, pastatytame tiesiai ant žarijų mažoje *Morsø* krosnelėje, buvo aštuntojo dešimtmečio pradžia, pusėje nameliams ant ratų skirtų stovėjimo aikštelių nebuvo elektros įvadų.

Kvepėjo gėlėmis. Aplink juos stovėjo daugybė vazonų. Keliantis į kitą vietą, jie užimdavo didžiąją dalį namelio, Helena Kronė labai mėgo gėles. Kiekvienoje vietoje, kur jie vaidindavo ilgiau nei tris dienas, ji ką nors pasodindavo, vien tam, kad prieš jiems keliantis į naują vietą, spėtų pamatyti iš žemės išlendantį daigelį. Maksimilianas žinojo, kad cirką ji paliktų nebent suviliota sodu. Jis mėgino šį būdą, tačiau bergždžiai.

Visą sugipsuotą jie išnešė jį laukan. Mama padavė jam sriubos ir duonos. Jis valdė tik dešinę ranką.

Kasparas girdėjo motinos judesius, ji judėjo lengvai, natūraliai. Nors ir buvo naktis. Nors prieš tai ji išdirbo šešiolika valandų, iš kurių keturias užėmė sunkios fizinės treniruotės. Nors jos viduje nepaliaujamai spengė baimė dėl Kasparo. Vis dėlto ji elgėsi natūraliai. Būtent tai sieja laukinius gyvūnus ir Bacho muziką. Natūralumas, dėl kurio nesinori keisti nė vienos natos, nes tiesiog negali būti kitaip nei yra. Tikrąją laisvę pajunti, kai tau nebereikia rinktis, nes viskas tobula taip, kaip yra.

Maksimilianas Kronė atsišliejo į atlošą ir paėmė duodamą maistą, jis niekada nepadėkodavo, dėkingumas šiuo atveju buvo savaime suprantamas.

Kasparas girdėjo tėvų pasitikėjimą vienas kitu, taip pat aistrą, atsargumą. Jis nebūtų galėjęs įvardyti to žodžiais. Tačiau suprato, kad norėdamas turėti namus, kurie keltų gelmės, atvirumo ir natūralumo įspūdį, kaip kad Bacho muzika ir didžiosios katės savanoje, turi už tai sumokėti, tai tau kainuoja riziką gyventi šalia dviejų polių, kurių įtampa smarkiai skiriasi.

Maksimilianas užmigo. Jis alpo iš nuovargio, Helena Kronė švelniai, labai švelniai jį pažadino. Galutinai nepabudęs jis atsistojo, nusvirduliavo į namelį ir griuvo ant lovos.

Kasparas klausėsi besitvarkančios mamos. Girdėjo nuovargį. Tačiau už jo buvo girdėti daug stipresnis skambesys, kurio reikšmės jis niekaip neperprato.

Ji pakėlė jį, įnešė į namelį, paguldė ant lovos, jis girdėjo, kaip ji pakėlė stiklinį lempos gaubtą ir užpūtė žiburį.

Kasparas negalėjo užmigti. Gulėdamas tamsoje galvojo apie mirtį. Jis bijojo mirti.

Vadinasi, tai, ką jis sakė Stinei, buvo netiesa. Kad išgirdęs PoniąViešpatį, jis ėmė nieko nebijoti. Tai buvo netiesa. Jis gulėjo tamsoje kamuojamas baimės.

Visai šalia pasigirdo garsas, tai buvo jo mama.

Ji prisėdo ant jo lovos krašto. Jis girdėjo minkštą jos naktinių marškinių šlamesį. Žinojo, kad jei būtų regėjęs, atrodytų, lyg ji užsisiautusi mėnesieną.

Galbūt tokia naktis buvo ne viena, jis jautė, kad tokių naktų turėjo būti daug. Vis dėlto – pasislėpusi už jų visų – buvo tik viena tokia ilga naktis.

Ji ilgai sėdėjo netardama nė žodžio, tik laikydama jo ranką.

Tada ėmė labai tyliai dainuoti, ji dažnai dainuodavo, bet konkrečiai jam dainavo tik tada, kai jis dar buvo mažas.

Jai uždainavus, vėl prasismelkė girdėtasis skambesys. Jis buvo stiprus, stipresnis už žmogų. Jis buvo visa persmelkiantis. Dabar Kasparas jį atpažino. Tai buvo visu garsumu skambanti motinos meilė vaikui. Ne vienos motinos. Visų motinų meilė visiems vaikams.

Galbūt jis užmigo ir vėl prabudo. O gal tą kartą gulėjo palatoje. Gal tai buvo visai kita naktis su Helena Krone.

Ji nebedainavo. Ji pasakojo.

Apie savo vaikystę. Apie gyvūnus, kuriuos jie laikė ir apie kuriuos ji buvo girdėjusi.

– Mano mama, tavo senelė, – tarė ji, – prieškario ir karo metais atliko baltosios klounės numerį Austrijoje. Į numerį įėjo ir šunų pasirodymas. Jie turėjo terjerę. Mano mama atsivežė ją į Daniją. Atsimenu vieną iš jos atsivestų šunyčių. Kai su ja bėgiodavau po aukštą žolę ar kukurūzų laukus, ji turėdavo kas penkis metrus pašokti aukštai į orą, kad nepamestų manęs iš akių.

Kasparas klausėsi už kalbančios motinos balso slypinčių garsų. Jis girdėjo artistus, apie kuriuos ji pasakojo, ir galėjo nustatyti kiekvieno jų tonaciją. Jis buvo pastebėjęs, kad bet kurio žmogaus skambesys atveria kelią į visus kitus visatos garsus.

Kasparas žinojo, kad tų, apie kuriuos kalba jo mama, jau nebėra tarp gyvųjų. Ir senelė, ir terjerė, ir mamos minimi žmonės jau buvo mirę. Tačiau motinos balsas buvo durys į jų visų skambesį. Jis tai girdėjo ir niekaip negalėjo to suprasti.

– Buvo tokia mergaitė, – tarė Helena Kronė, – Karena, mes buvom vienmetės.

Kasparas įsiklausė į už šio vardo slypintį skambesį. Jis suprato, kad būtent dėl šio prisiminimo jo atmintis ir bus atnešusi jį į būtent šią garsų zoną.

– Būtent ji paskatino mane iškeisti įtemptą lyną į neįtemptą, – tęsė Helena Kronė. – Tada žiemodavome Holtės pakraštyje. Už mūsų gyvenamos teritorijos buvo klintmolio karjeras, ji privertė mane perplaukti jį medinėje skiaurėje, virš karjero buvo ištemptas lynas. Ji pasakė norinti išmokti pereiti tuo lynu. Nė viena nemokėjome plaukti. Mus pastebėjo suaugusieji. Jie baisiai persigando. Buvo nuspręsta, kad turime išmokti plaukti. Artimiausias baseinas buvo prie Furesės ežero. Iki ten važiuodavome dviračiais, pro pat Sendvarį ir Pamiškę. Vieną dieną Karena tarė: „Tau reikėtų susipažinti su seserimis." Prie vieno iš aplinkinių ežerų buvo vienuolynas. Tiksliau sakant, tai tebuvo gyvenamasis namas. Mus pavaišino arbata ir kietais sausainiais. Jie suminkštėdavo pamirkyti arbatoje. Ten buvo viena moteris, man ji atrodė sena, tuo metu jai turbūt buvo penkiasdešimt.

„Ar norėtum ko nors paklausti?" – pasiteiravo ji.

Ji man atrodė patikima. Skaniai kvepėjo. Būtent taip tada suprasdavau, ar suaugusysis man kelia pasitikėjimą.

Helena Kronė nusijuokė tamsoje, tyliai, kad nepažadintų savo vyro.

– „Taip, – atsakiau, – norėčiau kai ko paklausti. Kartais man būna baisu, nes atrodo, kad pasaulis – tai sapnas."

„O ką sako suaugusieji? – paklausė vienuolė. – Kai jų apie tai paklausi?"

Ji pasakė *suaugusieji*. Ne *tėtis ir mama*. Ji suprato, kaip aš regiu pasaulį.

„Jie sako, kad galiu įsižnybti į ranką. Sako, kad jei įsižnybus suskaus, žinosiu, kad nemiegu."

Vienuolė panardino sausainį į arbatą. Neskubėdama. Turbūt pirmą kartą mačiau suaugusįjį, kuris visiškai nebuvo linkęs nekantrauti.

„O ką apie tai manai tu?" – paklausė.

„Manau, o kas, jei skausmą irgi sapnuoju?"

Regis, į šį klausimą ji neatsakė. Bet mums susiruošus eiti, palydėjo mus iki dviračių. Jie buvo su tikrais guminiais ratais, nors buvo karo metai. Cirkas turėjo sukaupęs dviračių triukams atlikti, ratų atsargų.

Moteris paglostė man galvą.

„Jei dabar sapnuoji, – tarė ji, – ar norėtum pabusti?"

„Tik jei žinočiau, kad pabudusi rasiu tėtį ir mamą", – atsakiau.

Ji nusijuokė, tyliai, draugiškai, nesupratau, kas ją prajuokino.

„Jei norėsi, – pasakė ji, – gali čia sugrįžti. Bet kada. Gali atvažiuoti kartu su Karena."

Tačiau aš nebegrįžau. Iki to karto, kai nusivedžiau tave į cerkvę Plačiojoje gatvėje. Tada buvome pas ją. Pas tą pačią vienuolę. Motiną Rabiją.

4

Kasparas pabudo, ant jo lovos kažkas sėdėjo, iš pradžių jis pamanė, kad tai jo mama. Tačiau tai buvo afrikietė.

– Kiek laiko aš jau čia?

– Dvi savaites. Jums buvo smarkiai pakilusi temperatūra. Į šautinę žaizdą buvo patekusi infekcija. Leidome jums penicilinią. Dabar infekcija jau slopsta.

Kasparas neklausė apie KlaraMariją. Girdėjo, kad moteris įsitempusi. Šalia lovos stovėjo sulankstomas neįgaliųjų vežimėlis.

– Signalas, – tarė jis, – garsas, kartą išėjęs, nebesustoja ir keliauja iki tolimiausių visatos pakraščių. Galbūt kinta jo būsena: mechaniniai svyravimai virsta šiluminiu spinduliavimu, šis – šviesa, bet pirminis impulsas niekur nedingsta. Aš girdžiu žmones – kai kuriuos žmones – net tada, kai jie būna visai kitur. Tarsi dalį jų skleidžiamo garso sudarytų ausimi girdimo dažnių intervalo garsai. Dalį – ultragarsas. Dalį – infragarsas. Ir dalį – ne fizinės prigimties garsas. Aš girdžiu KlaraMariją. Ji jaučia didelę įtampą. Kurios – net ir ji – gali neatlaikyti.

– Niekas negali girdėti taip toli.

– Išsiskyrimas. Ji bijo išsiskyrimo. Ji bijo būti atskirta nuo jūsų. Nuo manęs. Nuo dar kažko, ko aš nežinau. Galbūt jie nori ją išvežti.

Jos oda buvo per tamsi, kad galėtų išblykšti. Tačiau Kasparas girdėjo, kaip jos gyslose stingsta kraujas.

– Policija nieko nebegali padaryti, – tarė jis. – Nebegalite ir jūs. Tačiau aš galiu. Jūsų padedamas. Tik turime iš čia ištrūkti.

– Jūs prikaustytas prie lovos.

– Padėkite man atsisėsti į vežimėlį. Sėdėdami vežimėliuose žmonės daro įspūdingų dalykų. Profesorius Hokingas. Serialo herojus detektyvas Aironsaidas. Irenas Fuentesas.

Afrikietės kambaryje nebebuvo. Jos vietą užėmė dvi vienuolės.

Kažkur toli pasigirdo galingasis širdies plakimas. Galbūt jo paties. Kasparas nugrimzdo nebūtin.

Pas Kasparą sėdėjo KlaraMarija. Iš pradžių jis patikėjo šiuo reginiu ir labai nudžiugo, jai turbūt pavyko pasprukti. Tada pastebėjo, kad ji sėdi ant cerkvės suolo, o tokio jo kambaryje nebuvo, vadinasi, tai buvo haliucinacija, prisiminimas. Betgi kartais būtent prisiminimai ir padeda mums išgyventi.

Ji sėdėjo šonu į jį. Kaip kad tada, kai matė ją trečiąjį kartą. Trečiąjį ir priešpaskutinį.

Buvo praėjusios dvi savaitės po afrikietės apsilankymo Cirko rūmuose. Kasparas sumanė apsilankyti Nevskio cerkvėje Plačiojoje gatvėje. Cerkvė buvo užrakinta, ant durų kabėjo lentelė, skelbianti, jog lankytojai į cerkvę, Rusų biblioteką ir pirtį įleidžiami du kartus per savaitę. Kitą dieną jis vėl ten nuvažiavo.

Iš pradžių, be jo, daugiau nebuvo nė vieno lankytojo. Cerkvę jam aprodė žilaplaukis, žilabarzdis vyras, kalbantis su ryškiu rusišku akcentu.

Akustika viduje, kaip maldos namams, buvo neįprastai minkšta, Kasparas panoro rekomenduoti įtraukti šią cerkvę į Beraneko *Concert Halls and Opera Houses. Music, Acoustics and Architecture**, šioji knyga, savotiška saldi akustikos pornografija, įėjo į mėgstamiausių jo knygų sąrašą kartu su Ekharto veikalais. Cerkvę aprodantis senukas, kaip vyras, buvo neįprastai švelnus. Tačiau pavargęs.

Išeidamas Kasparas išgirdo tylą.

– Kas dar, be mūsų, čia yra? – paklausė jis.

Vyro veidas buvo be išraiškos. Kasparas pakartojo klausimą.

– Nieko. Tik vaikas.

Kasparas patraukė atgal per cerkvę. KlaraMarija sėdėjo pačiame priekyje, prie altoriaus. Ji buvo užsimerkusi. Kasparas stovėjo už jos gal kokias dvi minutes.

– Į ką spoksai? – pasiteiravo ji. – Pusbroli Gargadonai.

Jie kartu grįžo iki senuko. Prie lauko durų Kasparas išsitraukė tūkstantinę, lėtai sulankstė ir įkišo ją į aukų dėžutę.

– Kam jūs pavaldūs, – paklausė jis, – kokia jūsų aukščiausia religinė institucija?

– Ši cerkvė pavaldi Baltarusijos patriarchatui.

Kasparas laukė. Vyras apsidairė. Lyg norėdamas įsitikinti, ar jo tikrai niekas nesiklauso.

– Prieš Rusijos revoliuciją buvome pavaldūs Maskvos metropolitui. Dėl to tebevyksta ginčai.

Dabar Kasparas išgirdo už nuovargio slypintį sielvartą.

---

* Koncertų salės ir operos teatrai. Muzika, akustika ir architektūra (*angl.*).

– O kitos jūsų bažnyčios Danijoje?

– Jos prisijungė prie kitų sinodų.

– Ir jų neatskyrė nuo Bažnyčios? Neekskomunikavo?

Vyras atidarė lauko duris.

– Rytų Bažnyčia neekskomunikuoja. Ji decentralizuota. Konstantinopolio patriarchas yra *primus inter pares**. Tačiau apskritai kiekviena bažnyčia gali skelbtis savavalde.

– O kaip Rabijos fondas?

Sielvartas ir nuovargis virto baime.

– Jie paskelbė moterį metropolite. Vadinasi, išstojo iš Bažnyčios. Moteris negali būti įšventinta aukščiau nei į diakonus. Tai prieštarauja Šventiesiems Raštams.

Akimirką visi trys stovėjo cerkvės tarpduryje. Ant ribos, skiriančios Plačiosios gatvės aukciono namus, eismą, restoranus, viešbučius ir jų nublizgintą prostituciją nuo bažnyčios, besilaikančios ant dviejų tūkstančių metų senumo tradicijos pamatų ir viduramžiškos tikrovės, balansuojančios ties visiško išnykimo riba. Kasparas vos ne vos atsispyrė impulsui pakelti ir pasūpuoti senuką ant rankų.

– Ačiū už ekskursiją, – padėkojo jis.

Jis buvo palikęs automobilį viršutiniame daugiaaukštės automobilių stovėjimo aikštelės Karalienės skersgatvyje aukšte. KlaraMarija žingsniavo visai šalia jo. Kasparą visada žavėjo tai, kaip skirtingai žmonės gali eiti drauge. Eidama greta mergaitė kartu išlaikė ir vidinę pusiausvyrą, ir labai ritmingai atsiliepė į jo siunčiamus signalus, atrodė, lyg jie atliktų nebylų duetą.

---

* Pirmas tarp lygių (*lot.*).

Automobilių stovėjimo aikštelėje jie sustojo prie automobilio. Apačioje buvo matyti Nevskio cerkvės kupolas.

– Mūsų draugužė, – tarė Kasparas. – Motinėlė Marija. Pasirodo, po jos liemenėle su pagalvėlėmis slepiasi tikras vyras. Ji nuo jų pabėgo.

Mergaitė pažvelgė į Kasparą.

– Motina Marija, – tarė ji. – Ir ji nuo nieko nebėgo. Tai jie nespėjo eiti kartu su ja.

Kasparas pirma išgirdo, paskui pajuto jį užplūstantį raudonį. Iš pradžių nesuprato, ko rausta. Tada susivokė, kad buvo sudrausmintas vaiko.

Važiuodami Pajūrio plentu į šiaurę abu iki kelionės pabaigos neištarė nė žodžio. Privažiavus sklypą, mergaitė tarė:

– Noriu pastatyti automobilį.

Kasparas sustabdė automobilį, atitraukė atgal sėdynę, ji įsitaisė tarp jo kojų. Priekinis automobilio langas buvo kaip tik jos akių aukštyje.

Mergaitė nepasiekė pedalų. Tačiau su pavarų svirtimi jai sekėsi puikiai. Matyt, prie vairo ji sėdėjo nebe pirmą kartą.

– Turiu pratintis, – tarė ji. – Kol padovanosi man erdvėlaivį.

Jie sustojo prie namelio ant ratų. Automobilio variklis vis dar veikė.

Mergaitė atsilošė, jos pakaušis rėmėsi jam į krūtinę. Kasparą užplūdo ramybė, laisvės ir palengvėjimo jausmas, toks, koks girdėti paskutinėje *Čakonos* dalyje. Juos apėmęs stiprus artumas buvo neįpareigojantis, atitrūkęs nuo fizinės realybės. Kasparas pagalvojo, kad greičiausiai būtent taip kartais jautiesi būdamas tėvu.

– Ar nori kartu paskraidyti? – paklausė ji.

Kasparas linktelėjo galvą, tai buvo jųdviejų fantazija, mielas jos juokelis, šią akimirką Kasparas būtų sutikęs su bet kuo.

Ji atitraukė vairą. Ir tada jis išgirdo tylą.

Ji sklido iš mergaitės plėsdamasi it rutulys, pasiekė ir prarijo jo kūną, išsiplėtė iki automobilio važiuoklės, viskas nusidažė pastelinėmis spalvomis, Kasparas stvėrė vairą, lyg norėdamas išvengti susidūrimo. Susidurti nebuvo su kuo, viskas vėl buvo po senovei, lyg nieko ir nebūtų nutikę. Vis dėlto akimirką, vieną trumputę akimirką, buvo išnykusios visos fizinės ribos ir likusi tik tyla. Tyla ir stiprus bendrumo su priešais sėdinčiu vaiku jausmas.

– Kas čia buvo? – paklausė jis.

Mergaitė išlipo iš automobilio. Jos veidas buvo be išraiškos. Kasparas linkstančiomis kojomis nusekė jai iš paskos. Jam reikėjo kalbėti. Juk žodžių mums visų pirma ir reikia tam, kad išlaikytume esamą tikrovę ir nebūtume priversti išvysti, kas slypi anapus, argi ne?

– Danai, – tarė jis, – turi visą lobyną dainų apie bernaičius, kurie išjoja užsisodinę ant žirgo savo mamą. Bet dainų apie mergaites, kurios išskraidina pusamžius vyriškius *Lotus Elise* automobiliu, nėra tiek jau daug.

Jos veide nebuvo matyti nė lašo nuovokos. Jokio rezonanso.

– Aš išalkau, – pasakė ji.

Jis pakepino mergaitei daržovių, išvirė trumų skonio ryžių, paruošė grietinėlės padažą, sutirštino jį kario, pankolių ir svogūnų miltelių mišiniu, taip buvo išmokiusi Stinė. Kiekvieną kartą ruošdamas ir valgydamas vieną iš patiekalų, kuriuos gaminti išmoko iš Stinės, jis jusdavo ir džiaugsmą, ir sielvartą, lyg priimdamas savotišką erotinę Komuniją.

– Išmokysiu tave vienos dainos, – tarė mergaitė.

Ji ėmė dainuoti, jos balsas buvo vos vos kimtelėjęs, ji dainavo visiškai švariai, Kasparas suakmenėjo. Tai buvo Mocarto daina *Bona nox**. Kasparas buvo išmokęs jos Stinę, jai labai patiko ši daina. Joje senas kaip pasaulis Mocarto rafinuotumas pynėsi su neseniai užgimusiu jo tyrumu. Ir jo meile Bacho fugoms.

Kasparas prisijungė prie mergaitės, toliau jie dainavo kartu. Jo akyse pasirodė ašaros, Kasparas nesuprato kodėl. Jis verkė dainuodamas, jo ašaros kapsėjo į kario mišinį. Kasparo ausyse skambėjo suvokimas, kad žmonės neišvengiamai praranda vieni kitus, netrukus nebebus ir priešais jį esančios mergaitės, ši mintis atrodė nepakeliama.

Kažkas prie jo prisilietė, tai buvo mergaitė, pasistiebusi ji paglostė šlapius jo skruostus.

– Iš tiesų, – tarė ji, – visiškai nėra ko bijoti.

Jis parvežė ją namo, buvo šviesi gegužės naktis. Išlipę jie sustojo prie Rabijos fondą juosusios tvoros.

– Iš ko išmokai tos dainos? – paklausė jis.

Mergaitės veidas tapo abejingas. Kasparas girdėjo juos supantį pavasarį. Jam visą gyvenimą patiko sunkus, išbrinkęs augimo garsas. Bet ne dabar. Dabar jis priminė jam išsiskyrimą.

– Kokia yra žodžio *nebepasimatyti* priešingybė? – paklausė mergaitė.

– Dar pasimatyti.

Ji paėmė jam už rankos.

– Iš tikrųjų, – pasakė ji, – mes neatsisveikiname visam laikui. Mes dar pasimatysime.

---

* Labanakt (*lot.*).

Jis nesuprato, ką ji turi omenyje. Akimirka buvo pakili, Kasparui tai sukėlė nerimą – aukštai kilęs gali žemai pulti.

– Tu dar grįši, – tarė ji. – Taip sako motina Marija. Ji sako, kad kažką tau pažadėjo. Sako, kad tau prieš nosį reikia pakabinti morką. Kaip asilui. Kad žinotum, kur link tau reikia eiti.

Kasparui pasidarė silpna iš pykčio.

Mergaitė sėdėjo apžergusi tvorą.

– Dabar ir aš turiu tau tokią morką, – tarė ji. – Kai grįši, pasakysiu, iš ko išmokau tos dainos.

Taip tarusi mergaitė dingo.

5

Kasparas buvo išmestas į paviršių, į sąmoningą būseną, jo klausą pašiurpino vienas garsas, kurį pakęsti jis buvo jau per senas, barbariškas nešiojamojo kompiuterio ventiliatoriaus ūžimas.

Kambaryje priešais kompiuterio ekraną sėdėjo afrikietė.

– Kodėl pasirinkot Rytų Bažnyčią? – paklausė jis. – Kodėl nemėginot šamanystės? Juodosios magijos. Arba katalikybės? Jei jau reikėjo kažko tokio.

– Dėl džiaugsmo, – atsakė ji. – Rytų Bažnyčia pati šviesiausia. Čia pabrėžiama ne Išganytojo kančia, o jo atsimainymas. Jo prisikėlimas. Apsivalymas šiame gyvenime. Pastebėjau tai dar vaikystėje. Adis Abeboje buvo įvairiausių religinių bendruomenių. Koptų bažnyčioje buvo daugiausia džiaugsmo.

Kasparas išgirdo naują jos asmenybės bruožą. Už kurio slypėjo visa jos dvasinė gelmė. Jam būtų patikęs jos garsas. Jei tik jis nebūtų jautęsis taip prastai. Ir jei tik jai kalbant nebūtų turėjęs nuryti pavydo kartėlio. Sukelto minties, kad norint pasiekti kone visiškos laimės būseną moterims nereikia jokio kito vyro, išskyrus Išganytoją. O gal nereikia net ir jo.

– Radau Kaino parašytą tekstą, – tarė ji. – Internete.

Iš pradžių Kasparas jos neišgirdo. Tą akimirką jis buvo įsiklausęs į jos seksualumą. Šis buvo veržlus it Babatundės* būgnų solo, it per atogrąžų mišką skriejanti antilopė gnu. Ir kaip ji ištvėrė pirmuosius trisdešimt celibato metų?

Tada jos žodžiai pasiekė jo smegenis.

Ji pasuko į jį kompiuterio ekraną.

Kasparas buvo per senas internetui. Ne todėl, kad jam būtų nepatikęs jo garsas, klausantis kibernetinės erdvės girdėti beribė kakofonija, savo skambesiu internetas primena pigiausią įmanomą gatvės vaidinimą, atliekamą viešajame tualete prie greitkelio. Į interneto skambesį telpa visi pasaulio garsai. Sumaišyti taip padrikai, kaip tik įmanoma įsivaizduoti. Internetas labai traukia mumyse gyvenantį gatvės sukčių.

Tačiau jausti šį potraukį yra viena, o paminti prigimtinį orumą ir imti aiškintis, kaip veikia kompiuteris, – visai kas kita.

Kompiuterio ekrane pasirodė tekstas. Kasparas pabandė sutelkti į jį dėmesį. Nepavyko. Jis visada skaitydavo sraigės greičiu. Tik ne natas. Jis būtų galėjęs tiesiai iš lapo sugroti šešias Bethoveno *Koncerto D-dur* penklines. Tačiau knygos buvo visai kas kita. Natos buvo vienintelis raštas, su kuriuo Kasparui pavyko sutarti.

– Perskaitykite man, – paprašė jis, – tebūnie tai pasakėlė prieš miegą.

Moteris peržvelgė tekstą. Jis girdėjo, kaip ji akimirksniu perpranta teksto esmę. Atrenka reikšminius žodžius.

– Tai teksto fragmentas, – tarė ji. – Trūksta antraštės ir įžangos. Matyt, tekstą ne visai sėkmingai bandyta ištrinti. Čia ap-

* Babatunde Olatunji (1927–2003) – Nigerijos būgnininkas, švietėjas, socialinis veikėjas.

žvelgiama Danijos teritoriniuose vandenyse veikianti išankstinio perspėjimo sistema. Aprašomi tokie dalykai, kaip Liungbiu radijo NAVWARN, NAVTEK, *Shippos*, pranešimų apie įvykius teritoriniuose vandenyse transliavimo per Danijos radiją ir Danijos televizijos teletekstą sistema. Tranzito maršrutų per Danijos teritorinius vandenis keitimo schemos. VTS, *Vessel Traffic Service**, Didžiojo Belto sąsiaurio ir Drogdeno rajono radarų ir pranešimų iš laivų tarnyba.

Kasparas girdėjo, kaip lengvai ji suvokia užsienio kalba parašytą tekstą.

– Čia aprašomi perspėjimai, kurie, susidarius ypatingam atvejui, būtų siunčiami per Jūros sporto saugos valdybą. Vardijamos Farvaterio ženklinimo tarnybos užduotys. Karinių jūrų pajėgų karininkų įgaliojimai, ypač daug dėmesio skiriama jų jurisdikcijai vandenyse. Apžvelgiamos užduotys, kurios turėtų būti atliekamos naudojant Danijos karinių jūrų pajėgų katerius MHV 951. Laivybos valdybos atsakomybė užtikrinant laivybos saugą, jei visas laivų eismas būtų nukreipiamas iš Zundo į Didįjį Belto sąsiaurį. Svarbių asmenų išgabenimas į Karinių jūrų pajėgų operacijų būstinę Orhuse. Laivų eismo juostų atskyrimas Didžiojo Belto sąsiauryje. Galimybė sėkmingai vykdyti eismą per Beltų sąsiaurius užsidarius Zundo sąsiauriui. Ir taip toliau, iš viso dar penkiolika puslapių.

– Ką reiškia šis tekstas? – paklausė Kasparas.

– Tai memorandumas, – atsakė ji. – Parašytas Kaino prieš dešimt metų. Skirtas Tarptautinei jūrų organizacijai. Tai analizė. Joje nagrinėjama, kas atsitiktų, jei dėl gamtinės katastrofos ar teroro akto užsidarytų Zundo sąsiauris.

---

* Laivų eismo tarnyba (*angl.*).

Kasparas įsiklausė į jos vidų.

– Tokia informacija turėtų būti įslaptinta, – tarė jis. – Šią analizę radote ne internete.

Ji atsistojo.

– Gavote ją iš Miorko, – pasakė jis. – Jis tikriausiai paprašė jūsų parodyti ją man. Kitaip tiek ir tebūčiau ją matęs. Man niekas niekada nieko nesako.

Ji sustojo tarpduryje.

– Jis turėjo gerą nuojautą, – tarė Kasparas. – Kainas. Jei jau prieš dešimt metų aptiko šį takelį. Gal jis aiškiaregys. Gal aš čia vienintelis įkalintas paprastoje tikrovėje.

Ji išėjo.

6

Kasparą glamonėjo saulės spinduliai. Jis atsimerkė. Jos buvo išnešusios jo lovą į kiemą. Jis pusiau gulomis sėdėjo lovoje veidu į baseiną. Vandenį slėpė rododendras. Jo mamai patiko būtent šis augalas. Jo atsparumas ir vešlumas. Kiti vyrai parnešdavo žmonoms gėlių. Maksimilianas kartą grįžo su kubiniu metru *Azalea diabolica* krūmo, kuris prieštaraudamas gamtos dėsniams buvo apsipylęs žiedais viduryje sausio.

Šalia jo kažkas sėdėjo, tai buvo Mėlynoji dama.

– Mus įkvėpė Aleksandrijos vienuolynų sodai, – tarė ji. – Pagrindinis principas – išvertus iš koptų į anglų kalbą – būtų *hide and reveal**. Visą laiką jauti šalia esant vandenį, šaltinį. Bet niekada jo nematai. Tai tarsi dvasinis striptizas. Priverčiantis ieškantįjį pajusti pašėlusį Dievo ilgesį.

– KlaraMarija? – klaustelėjo jis.

Jos skambesys apniuko, kartu aptemo ir visa aplinkui, lyg užslinkus debesiui.

---

* Slėpti ir atidengti (*angl.*).

– Mums skambino. Buvo girdėti jos balsas. Ir vyro balsas. Jie sakė, kad netrukus ji grįš.

– Ar tas pokalbis įrašytas, gal galėčiau jį išgirsti?

Ji neatsakė.

– Kai mane čia atvežė, – tarė jis. – Kai jos teikė man pagalbą. Jau buvau beatsisveikinąs su šiuo pasauliu. Buvau pradėjęs keliauti anapus. Šalia manęs tada buvote atsiradusi jūs. Ar taip buvo iš tikrųjų?

– Daugelis didžiųjų Bažnyčios moterų, – atsakė ji, – yra pasakiusios, kad šventas žmogus – ne šiaip smulkus viršininkėlis kaip mes, o dieviškąjį pradą įkūnijęs žmogus – analogiškai Švenčiausiajai Trejybei, gali rodytis trimis skirtingais pavidalais. Garsų. Fiziniu. Ir meilės pavidalu.

– Aš auklėtas ne bažnyčios dvasia, – tarė jis. – Nesu nei krikštytas, nei konfirmuotas. Nežinau, kokios mandagumo taisyklės galioja kalbantis su vienuolyno viršininke. Bet jei galėčiau kalbėti be užuolankų, pasakyčiau, kad išsisukinėjate.

Jie įsiklausė į nematomo vandens pliuškenimą. Kasparas nežinojo, ar gali ja pasitikėti. Paprastai žmonėmis pasitikėti negalima. Paprastai tai ir nėra svarbu. Šiuo atveju tai buvo nepaprastai svarbu.

– Vaikystėje, – tęsė jis, – mama mane nusivedė į Nevskio cerkvę Plačiojoje gatvėje. Ten ji kalbėjosi su moterimi, tikriausiai jūsų pirmtake. Moterimi, kurią mano mama turbūt buvo sutikusi šioje vietoje savo vaikystėje.

– Tai turėjo būti motina Rabija.

– Po daugelio metų parašiau jai laišką. Vaikystėje turėjau laikiną negalią. Kurį laiką buvau netekęs regos ir buvau iš dalies paralyžiuotas. Tuo laikotarpiu pasikeitė mano klausa. Apie tai, ką pradėjau girdėti, su niekuo negalėjau pasikalbėti. Todėl

parašiau jai. Po trylikos metų savo laišką pamačiau pas mane palikusią moterį.

– Laiškas turbūt gulėjo mūsų archyve. Tikriausiai iš ten jį ir gavo. Ar tai labai blogai?

Kasparas negalėjo pasukti galvos. Tačiau jautė jos žvilgsnį.

– Jūs pakėlėte ranką? – paklausė ji.

– Buvau visiškai išmuštas iš pusiausvyros.

– Moterims retai kada patinka smurtas.

– Moterys nori mane išnaudoti. Tokia mano patirtis. Būtent to išsigandau pamatęs, kad ji turi tą laišką. Moterys visada nori kuo nors pasinaudoti. Mano pinigais. Šlove. Didele energija.

– O gal, – tarė ji, – jas tiesiog traukia jūsų kuklumas.

Kasparui pavyko pasukti galvą jos pusėn. Nepaisant skausmo. Ir visų elektrodų.

Jos nebebuvo. Ant kėdės, ten, kur ji sėdėjo, gulėjo bevielis telefonas.

Paskambinęs į informacijos telefonu liniją, Kasparas susižinojo Kopenhagos universitetinės ligoninės telefono numerį. Ragelį pakėlė Maksimilianas.

– Tu Ispanijoj?

Jo balsas buvo visiškai nusilpęs, iš Maksimiliano turbūt nieko nebuvo likę.

– Aš neišskridau. Guliu ligoninėje. Pagal suklastotą medicinos pažymą. Sveikas kaip ridikas.

Kasparas girdėjo tėvą kiaurai permatant jo melą. Išgirdo jo susirūpinimą. Tėvai niekada nesiliauja nerimavę dėl savo vaikų.

– Tu aptikai kažkokių pėdsakų, – tarė Maksimilianas. – Nekilnojamasis turtas Kopenhagos centre priklauso pensijų fondams, nekilnojamojo turto bendrovėms ir privatiems asme-

nims. Pensijų fondai – Inžinierių pensijų fondas, Darbo rinkos papildomos pensijos fondas, Gydytojų pensijų fondas, Teisininkų ir ekonomistų pensijų fondas – kol kas nepanikuoja. Visos jų investicijos ilgalaikės, jie turi milžinišką kapitalą. Nekilnojamasis turtas, kuriame registruotos įmonių, pavyzdžiui, bankų, draudimo bendrovių ir taip toliau, buveinės, mums neįdomus, jo kol kas neketinama parduoti. Didžiausios iš nekilnojamojo turto bendrovių – akcinė bendrovė *Norden*, *Gutenberghus nekilnojamasis turtas*, *Jeudan*, nekilnojamojo turto akcinė bendrovė *Danbo* – kartu su pensijų fondais prispyrė valstybę atlikti intervencinį pirkimą. Tokį, koks būtų atliekamas, pavyzdžiui, tuo atveju, jei sugriuvus užtvankai būtų užtvindyta ir prarastų dalį vertės dirbamoji žemė. Valstybė sutiko ir supirko, manoma, apie penkis–dešimt procentų nekilnojamojo turto miesto centre ir Frederikstade, kaina neskelbiama, tačiau turtas greičiausiai nupirktas, remiantis masinio vertinimo būdu nustatyta turto verte. Pinigus nenoromis paklojo Nacionalinis bankas, o pirko Teisingumo ministerija. Lieka privatūs asmenys. Nuomojamų ir gyvenamųjų būstų savininkai. Pasiklausinėjęs sužinojau, kad, kaip ir reikėjo tikėtis, jie taip pat supanikavo ir masiškai pardavė savo turtą. Tačiau niekas neskambino pavojaus varpais, niekas nepasidomėjo vykdomais pirkimais. Taigi kreipiausi į Kopenhagos savivaldybės Statybų ir inžinerijos skyrių norėdamas sužinoti apie visas gautas užklausas. Prieš nustatant sklypo kainą Centre, net ir esant dabartinei padėčiai, reikia nustatyti jo užstatymą, grunto savybes ir galimos taršos lygį. Skyriaus darbuotojai turėjo darbo iki kaklo. Tačiau pateikė išsamų atsakymą. Taigi domėjausi toliau. Gulėdamas savo mirties patale. Visi pirkimo sandoriai registruojami Nekilnojamojo turto registre. Tavo senas tėtušis, savaime supran-

tama, turi tiesioginį prisijungimą prie Nekilnojamojo turto registro Arklių malūno skersgatvyje. Pasirodo, nuo praėjusių metų rugsėjo iki dabar nekilnojamąjį turtą Centre yra pirkusios dvidešimt septynios Danijos ir užsienio įmonės. Registre nenurodoma nė vieno iš šių sandorių kaina. Tačiau čia kalbame apie turtą, kurio vertė – milijardai. Gal penkiasdešimt. O gal šimtas milijardų. Iki katastrofos nekilnojamojo turto kaina buvo nustatoma atsižvelgiant į nuomos kainų lygį. Parduotuvių gatvės rajone nuomos kaina buvo dvidešimt penki tūkstančiai kronų už kvadratinį metrą. O dabar prasideda pats įdomumas. Išsisaugojęs užsienio įmonių pavadinimus, paskambinu į Prekybos ir įmonių registracijos agentūrą. Danijoje nereikia registruoti įmonės savininko. Tačiau turi būti nurodomas įmonės direktorius ir valdyba. Susižinojęs užsirašau visų jų vardus ir pavardes. Bei visų šių įmonių steigimo datas. Ir ką gi. Visos dvidešimt keturios įmonės įsteigtos praėjusių metų rugsėjį. Ir visų jų valdybos narių ir direktorių postus dalijasi tie patys dvylika asmenų.

Kasparo širdis ėmė plakti greičiau. Pakilus pulsui jo smegenis persmelkė skausmo banga.

– Bet ar jų gauto pelno nesuris mokesčiai? – paklausė jis.

– Jie nedeklaruos jokio apmokestinamojo pelno. Danijoje apmokestinamos pajamos, gautos pardavus nekilnojamąjį turtą. Bet ne pardavus įmonę. Mūsiškės dvidešimt keturios įmonės už visą tą nekilnojamąjį turtą turbūt tesumokėjo apie porą milijardų. O vėliau parduos ne patį turtą, o jį įsigijusias įmones. Už šešiasdešimt ar šimtą milijardų. Jiems tereikia saugotis vieno dalyko. Jie neturi palikti jokių įrodymų, kad iš anksto susitarė dėl šių sandorių.

Kasparas pabandė sutelkti mintis.

– Ir tai dar ne viskas, – tęsė Maksimilianas. – Nors tau bus sunku patikėti, aš vis dar turiu draugų. Viena iš mano draugių dirba Kopenhagos fondų biržos Priežiūros skyriuje. Pateikiu jai visas dvylika pavardžių. Nesakydamas, iš kur jas gavau. Paklausiu jos, ar ji žino šias pavardes, ir ar numano, kas jas galėtų sieti.

Kasparas jau žinojo, ką pasakys Maksimilianas. Tačiau joks į savo vaidmenį gebantis įsijausti artistas manieže neatims iš savo partnerio džiaugsmo susprogdinti balioną.

– Visi jie yra – arba dar visai neseniai buvo – *Konono* darbuotojų sąrašuose.

– Tarnavęs Kariniame jūrų laivyne ir Danijos saugios laivybos administracijoje, – tarė Kasparas, – Kainas turėtų nusimanyti apie potvynius.

– Ir apie tai, kaip veikti ištikus katastrofai.

– O datos, – paklausė Kasparas, – ar turi tų įmonių steigimo datas?

Sušlamėjo popieriai.

– Visos įsteigtos tarp rugsėjo antros ir dvidešimt ketvirtos dienos.

Stojo tyla. Joje Kasparas išgirdo tėvą patiriant sukrėtimą, šis prasidėjo viename taške, epicentre, lyg užgavus stygą proto zonoje, ir toliau plėtėsi į visas puses it rutulys.

– Dieve mano, – tarė Maksimilianas. – Vadinasi. Apie žemės drebėjimus jie žinojo iš anksto.

7

Kasparą pažadino bažnytine tonacija atliekama sirenų giesmė iš Vagnerio *Valkirijos*, jis nesusivokė, kur esąs, galbūt buvo pakliuvęs į pragarą. Versdamasis tamsoje užkliuvo už naktinio stalelio. Sugrįžo į realybę nudribęs ant lentinių grindų, visas susipainiojęs laiduose.

Jos buvo už kokių septyniasdešimties metrų, garsas smelkėsi pro kelių metrų storio mūrą, apie dvidešimt–trisdešimt moterų traukė giesmę tokia intonacija, lyg būtų skridusios į raganų puotą Brokeno kalne. Šalia Kasparo gulintis laikrodis rodė trečią ryto.

Jis nusiplėšė elektrodus. Įsikibo į lovos kraštą. Jam pavyko atsistoti. Pirmą kartą per pastarąsias porą savaičių.

Nusiūbavęs prie kriauklės uždegė virš jos šviesą. Ant lentynėlės gulėjo jo elektrinis skustuvas. Skutimosi putos, skutimosi peilis. Ir odinis diržas skutimosi peilio ašmenims išlyginti. Palikti išmanančio ir rūpestingo žmogaus. Jei tas žmogus būtų buvęs jo motina, jis būtų nudžiugęs. Tačiau motinos tarp gyvųjų nebuvo jau dvidešimt devynerius metus, ji taip ir nepamatė jo besiskutančio.

Kasparas skutosi lėtai ir kruopščiai.

Apžiūrėjo save veidrodyje. Nusiskutę visi vyrai nori, kad juos apžiūrėtų ir rezultatą įvertintų moteris. Kasparą po skutimosi moteris paskutinį kartą apžiūrinėjo prieš dešimt metų. Toji moteris buvo Stinė. Po jos vieninteliai žiūrovai buvo kostiumininkai.

Dabar taip pat būta žiūrovo.

Tai buvo Mėlynoji dama. Ji stovėjo atsirėmusi į praviras duris. Kasparas negirdėjo jos ateinant. Jis pažvelgė į jos pėdas. Jos visai nepriminė letenų. Ji buvo basomis įsispyrusi į basutes. Nusilakavusi kojų nagus. Ne spalvotu, bet blizgiu bespalviu laku. Giesmė sustiprėjo.

– Valandų liturgija, – paaiškino ji. – Antrosios rytmetinės mišios. Nuo trečios iki ketvirtos.

Kasparas šaltu vandeniu nusiplovė putų likučius.

– Turiu du klausimus, – tarė jis. – Ar galėtumėt patikrinti, ar nusiskutau ganėtinai glotniai, kad galėčiau keliauti į rojų?

Jos rankos buvo vėsios, kvepėjo kažkuo panašiu į santalą.

– Ganėtinai. O koks kitas klausimas?

– Kodėl jos čia? Visos tos moterys. Ką joms visa tai duoda? Kėlimasis šią tamsybių valandą. Graikiškos mantros. Vilnoniai drabužiai tiesiai ant nuogo kūno. Bjaurūs paveikslai su išblyškusiais jaunais vyrais ant kryžiaus. Visiškas paklusnumas. Ką visa tai duoda?

Prieš atsakydama ji įėjo vidun ir uždarė paskui save duris.

– Meilę, – tarė.

Ji pristūmė artyn neįgaliųjų vežimėlį, Kasparas atsisėdo. Ji įsitaisė priešais jį. Sėdėdami jie klausėsi giesmės. Joks įprastinę klausą turintis žmogus nebūtų girdėjęs jos per tokį atstumą. Tačiau Kasparas žinojo, kad moteris ją girdi.

– Jūs dar suprasite, – pasakė ji. – Ir kodėl ji dingo, ir kodėl turėjo tą laišką.

Kasparas nežinojo, iš kur ji tai žino. Tačiau jos balso tonas kėlė jam pasitikėjimą. Jis girdėjo kalbant išmanantį žmogų. Pasaulyje pilna žmonių, reiškiančių savo nuomonę apie tai, ko visiškai neišmano. Su ja viskas buvo kitaip. Pasitikėjimas atpalaidavo Kasparo kūną. Atsipalaidavus ėmė tempti žaizdas.

– Jos nebuvo jums lengvos, – tarė ji. – Tos keturiasdešimt aštuonios valandas. Prieš mums jus čia atsivežant.

Kasparas pajuto artėjant įspūdingą išėjimą į sceną. Per trisdešimt metų jis buvo išlavinęs gebėjimą iš anksto išgirsti būsimus įspūdingus pasirodymus. Tik šįkart nebuvo scenos uždangos. Muzikos. Šviesų. Publikos. Scenarijaus. Kasparas pajuto iš nesamos orkestro duobės išslenkant nerimą.

– Jos mane pasendino. Tos dvi paros pasendino mane penkiolika metų.

– Kita vertus, jos buvo gana nuspėjamos, ar ne?

Kasparas negalėjo patikėti savo ausimis.

– Argi visa nebuvo tik daugybė pasikartojimų? – tarė ji. – Vienas ir tas pats susitikimas. Su tais pačiais dviem žmonėmis?

Kasparas įsiklausė į jos vidų. Nieko nebuvo girdėti. Žinoma, išskyrus jos kūno garsus. Nebuvo girdėti jokio nusiteikimo. Jokio minčių šnabždesio. Jokios agresijos. Jokio ketinimo. Ji buvo begarsė it visiška nebūtis.

Tačiau ji buvo čia ir dabar. Jų žvilgsniai susidūrė. Jis pabandė susidaryti jos kūno įvaizdį. Šis buvo tvirtas kaip uola, kaip pamatinės uolienos gabalas. Ir kartu gležnas it liepsna, kurią bet kada gali užpūsti skersvėjis. Kasparui pasišiaušė plaukai.

– Per tas keturiasdešimt aštuonias valandas, – tarė jis, – su-

tikau daugiau žmonių nei galėčiau prisiminti. Mano gyvybei grėsė pavojus. Mane visi persekioja. Vien todėl, kad stengiuosi išgelbėti vaiko gyvybę. Ir laikytis mūsų susitarimo. Tai buvo tikra košmarų virtinė. Taigi apie ką mes kalbame?

– Ar visa tai nebuvo vienos labai paprastos temos – susitikimo su ta pačia pora – variacijos?

Kasparas įsmeigė į ją savo žvilgsnį.

– Susitikimo su vyru ir moterimi, – tęsė ji. – Kad nebūtų taip nuobodu, poros pasiskirsčiusios į dvi kategorijas. Vaikų gelbėtojus. Ir vaikų skriaudėjus.

Kasparas labai nenoromis sulėtintai perklausė tų dviejų parų įrašą. Išgirdo susitikimą su Brodersenu ir blondine. Miorku ir Asta Borelo. Maksimilianu ir Vivjena Liūdnąja. Lione Borfelt ir ją supusiais vyrais. Kainu ir pirtininke.

– Kai kuriuos galbūt sutikote paskirai, – tarė ji. – Pavienį vyrą ir pavienę moterį.

Kasparas išgirdo Dafį. Francą Fyberį. Stinę. Sonją.

– Bet iš esmės jie visi buvo vienodi, – tęsė ji. – Skyrėsi tik tuo, kad buvo su jumis arba prieš jus.

– Nepavadinčiau to susitikimais, – paprieštaravo jis.

Ji linktelėjo galvą.

– Jūs veržėtės laukan. Į laisvę. Buvote bėglys. Ir laužėtės bei brovėtės vidun. Buvote ieškotojas. Tačiau visą laiką ėjote tomis pačiomis vėžėmis. Kiek daugiau ar mažiau vienodų užtvarų įveikėte maždaug tokiu pačiu būdu?

Kasparas išgirdo Olę Lukoję iš Mokesčių inspekcijos. Angelą už triukšmą slopinančios užtvaros prie užtvertosios teritorijos. Piktąją Motiną Lionės Borfelt klinikoje. Įvažiavimą į Torbeko sanatoriją. Moteris, budinčias prie telefonų. Budinčias Topografijos ir kadastrų valdyboje. Išgirdo pareigūną už policijos

pastato priimamojo stalo Kristianborgo rūmų salelėje. Vyriškį stiklo kabinoje prie *Konono*.

Nerimas sukonkretėjo, virto baime. Paniška baime, paniška ir kurčia. Baime būti pakliuvus į užburtą ratą.

– Tokios buvo tik tos dvi paros, – tarė jis. – O šiaip mano gyvenimas labai spalvingas.

Kasparas girdėjo savo paties balsą. Šis priklausė žmogui, kurio Kasparas nepažinojo.

– Esu surengęs penkis šimtus pasirodymų, – pasakė jis.

– Bet jie visi buvo gana vienodi, ar ne?

Jis pažvelgė jai į akis. Dar niekada nebuvo matęs tokio žvilgsnio. Visiškai ramaus. Ir kartu labai budraus.

– Viskas gerai, – tarė ji. – Mes visi bandome dangstyti vienodumą. Tačiau nuolatinės pastangos įrodyti savo išskirtinumą, kai iš tiesų visi esame panašūs vieni į kitus, labai išsekina. Mes vienodai džiaugiamės. Vienodai kenčiame. Pamėginkite nors akimirką pajusti tą palengvėjimą, kuris apima pripažinus, kad esi toks kaip visi.

Kasparas pažvelgė į ją. Ji buvo perregima it akvarelė. Atrodė, kad ji tuoj sutirps garse, kažkokiame dar nesusiformavusiame skambesyje.

Kasparas išgirdo, kad jo paties gyvenime buvo labai mažai temų. Labai mažai stygų, kuriomis nuolat galėjai groti. Jis paleido jas visas.

Aplink jį ir jo viduje stojo tyla. Tylesnė nei kada nors iki šiol.

Ėmė vertis durys. Tos, už kurių skambėjo didingoji muzika. Kasparas žinojo, kad moteris taip pat ją girdi.

– Net ir ji, – tarė moteris, – net ir ji ilgainiui ima atrodyti tokia pati.

Kasparas liovėsi klausęsis. Dabar jis buvo PoniosViešpaties koncertų salės užkulisiuose. Garsų sienoje buvo skylė. Pro šią skylę vidun plūdo tyla. Pirmą kartą gyvenime Kasparo ausys visiškai ilsėjosi.

Jis nežinojo, kiek laiko tai truko, toji akimirka neturėjo trukmės. Trukmei atsirasti būtinas metronomo ritmas, švytuoklės švytavimas. O tą akimirką tebuvo tyla.

– Ką jūs čia darėte? – paklausė Kasparas.

Jis neprisivertė pažvelgti jai tiesiai į akis.

– Nieko ypatinga, – atsakė ji. – Žaidžiau su tyla.

Jis vis dėlto pažvelgė į ją. Ji šypsojosi. Jos šypsenos skambesys priminė Elos Ficdžerald dainavimą. Joje tilpo vaiko žaismingumas ir begalinė branda. Kas ji tokia – senutė ar mažytė mergaitė?

– Motina Rabija, – tarė ji, – mano mokytoja ir pirmtakė, dažnai sakydavo įsivaizduojanti žmones, įkalintus burbuluose. Tuose burbuluose yra viena ar pora mažyčių skylučių. Šios skylutės yra vienintelis galimas burbulų jungimosi vieni su kitais taškas, vienintelis bendravimo ir tikrovės suvokimo kanalas. Būtent dėl šių skylučių mes nuolat patenkame į vis tas pačias kelias situacijas. Kiekvienas mūsų nešiojasi savą tikrovę. Ir menkai tesusipažįsta su kitų žmonių tikrovėmis. Kodėl gi jūs taip ir neatsakėte į jos laišką?

Kasparas tylėjo.

– Noras būti ypatingam, – tęsė ji, – stipriai kamuoja mus visus. Nieko tokio, jei gyvenimas – kančia. Jei tik ta kančia kuo nors ypatinga. Tačiau sutikęs išmintingesnį. Labiau įsiklausantį žmogų. Rizikuoji jo valia išvysti savo išskirtinumą platesniame kontekste. Ar dėl to daugiau nebeparašėte?

– Ir dėl to, – atsakė jis. – Tačiau dar ir dėl to, kad bijojau. Bijojau, jog tai gali... susilpninti mano klausą.

Kasparas girdėjo, kad ji supranta jį.

Lauke jau buvo šviesu, Kasparas ir nepastebėjo, kaip prašvito. Jis išgirdo skambant vaikų balsus, vaikų ir jaunuolių. Jo kūnas nuėjo pagaugais.

– Tie vaikai nepaprasti, – tarė jis. – Mačiau juos sustabdant laiką.

Balsai priartėjo, dabar jie skambėjo po langu, Kasparas atpažino du iš jų, to negalėjo būti. Vis dėlto jis užsidėjo akinius ir vežimėliu privažiavo prie lango. Apačioje stovėjo masyvūs stalai ir suolai, vaikai lauke valgė pusryčius.

Arčiausiai sėdintis vaikas buvo berniukas iš Kristianborgo rūmų salelės. Berniukas, sergantis smegenų vandenlige. Metais vyresnis. Bet tas pats. Kišenėlėje ties berniuko krūtine Kasparas išvydo savo dabartinio parkerio pirmtaką.

Baimė sugrįžo. Kasparas pajuto iš pažastų šonais nutekant prakaitą. Antrasis jo išgirstas balsas sklido iš toliau sėdinčios vaikų grupelės. Juos aptarnavo aukštas vaikinas, veikiau ne vaikinas, o jaunas vyras. Jo balsas buvo kimus, o skambesys priminė Šv. Onos muzikos gimnazijos berniukų mutuojančiais balsais choro dainavimą. Tai buvo vaikinas iš Rungstedo viešbučio.

– Du iš jų pažįstu, – tarė Kasparas.

– Tai turbūt atsitiktinumas.

– Aš lošėjas. Žinau atsitiktinumo ribas. Tai į jas nebetelpa.

Ji tebesėdėjo kur sėdėjusi.

– Simonas, – atsakė ji. – Lanko tą vaikų darželį, iš kurio buvote jį paėmęs.

Kasparas papurtė galvą stengdamasis atremti šį smūgį.

– Jis laukė jūsų, – tęsė ji. – Ne būtent tą akimirką. Jūs galėjote pasirodyti ir anksčiau arba vėliau. Mes visi jūsų laukėme. Vienas iš dalykų, kuriuos sužinojau iš motinos Rabijos, buvo tas, kad atkaklieji, tie, kurie ieško, anksčiau ar vėliau pasirodo mūsų akiratyje. Belieka tik laukti.

– O antrasis? Aukštas vaikinas. Jis aptarnavo mane viešbutyje.

Ji gūžtelėjo pečiais. Pakilo iš savo vietos.

Kasparą apėmė aklas pyktis, kad ji ketina jį palikti. Tokią akimirką.

– Mes dar tik pradėjome, – tarė jis.

Ji papurtė galvą.

– Mūsų tikslas buvo akimirksnis tylos. O ne būties mįslių enciklopedija.

Jei tik būtų galėjęs atsistoti, būtų čiupęs ją į gniaužtus.

– Jūs – didelis egoistas, – pasakė ji. – Aš tai vertinu teigiamai. Didelis egoistas – didelis nusidėjėlis. Dideli nusidėjėliai gali atlikti didelę atgailą. O atgaila – visko pradžia.

Ji atsmaukė žemyn vieną abito petį. Kasparas išvydo juodus, veikiausiai šilkinius nėrinius.

– Užaugau šiokioje tokioje prabangoje, – paaiškino ji. – Nepakenčiu vilnonių drabužių tiesiai ant nuogo kūno.

Kasparui pavyko išlikti susikaupusiam.

– O grįžtant prie kasdienių rūpesčių, – tarė jis. – Dingę du vaikai.

Jos veidas apniuko.

– Tai daug blogiau, – atsakė ji, – nei įsivaizduojate.

Afrikietė atnešė sriubos ir prisėdo palaukti, kol jis pavalgys.

– Daugelis dalykų, – tarė jis, – yra ne mūsų, o PoniosViešpa-

ties valioje. Ar vaikas dings, ar sugrįš. Ar gyvens, ar mirs. Galbūt iš esmės mes nieko ir negalime pakeisti. Tačiau su savo bejėgiškumu gali susitaikyti tik vienu atveju. Jei esi padaręs viską, kas buvo įmanoma.

Jam nepavyko jos paveikti, ji buvo nepasiekiama. Surinkusi stalo įrankius ji pakilo eiti. Tarpduryje stabtelėjo.

– Parūpinsiu automobilį, – pasakė ji. – Šiąnakt.

– Gal paimtumėt ir butelį konjako? Keletą taurių. Skausmą malšinančių vaistų, šiek tiek morfijaus, kad galėčiau tinkamai išeiti į sceną.

ŠEŠTA DALIS

1

Po trijų valandų viskas buvo baigta.

Afrikietė pasirodė iškart po vidurnakčio, padėjo jam atsisėsti į neįgaliųjų vežimėlį. Jie liftu nusileido į požeminę automobilių stovėjimo aikštelę. Kasparas suskaičiavo aikštelėje stovinčius automobilius, jų buvo dvylika: du automobiliai su keturiais varančiaisiais ratais, greitosios pagalbos automobilis, kuriuo buvo atvežtas Kasparas, dar vienas greitosios pagalbos automobilis, furgonas platforminiu kėbulu, du pikapai, universalas, trys *Volkswagen Polo* automobiliai, kuriais vienuolės, matyt, važiuodavo, kai reikėdavo gausiai apsipirkti, ir krovininis furgonas.

Sesuo Glorija nuleido krovininio furgono keltuvą, užvežė ant jo Kasparą, pakėlė keltuvą, įstūmė vežimėlį į furgono vidų ir pritvirtino, kad nejudėtų. Prie vairo sėdėjo Francas Fyberis.

Prie automobilių stovėjimo aikštelės juostinių vartų tikriausiai buvo įrengtas daviklis arba jie buvo valdomi nuotoliniu būdu, nes pakilo automatiškai, už jų laukė naktis, tiršta, nors peiliu raikyk. Atsidarius geležiniams kiemo vartams, automobilio žibintai išplėšė iš tamsos rūko juostas.

– Turime tris valandas, – tarė afrikietė. – Kol kam nors kils įtarimas.

– Minėjai, kad vienas iš tavo vairuotojų, – tarė Kasparas, – turi katerį.

Francas Fyberis neatitraukdamas akių nuo kelio kažką užrašė į po Marijos ikona gulintį bloknotėlį. Užrašęs ištiesė popieriaus lapelį už nugaros sėdinčiam Kasparui.

Drebančiomis rankomis nesėkmingai pabandęs surinkti numerį, Kasparas parodė jį afrikietei, ši surinko numerį už jį. Kasparas atsmaukė tvarsčius, kad galėtų priglausti telefoną prie ausies. Praėjo visa amžinybė, kol į skambutį atsiliepė stambus vyras.

– Čia Fyberio vyresnysis brolis, – tarė Kasparas. – Fyberis sako, kad turite katerį, kurį galite paruošti per penkiolika minučių.

Vyras sugargaliavo į telefono ragelį.

– Pasigydykit! Dabar vidurys nakties!

Žmonės veikia ne todėl, kad ko nors siekia, o todėl, kad nuo ko nors bėga. Balsas telefono ragelyje slėpė prisiminimus apie išdavystę ir vienatvę. Kovodamas su šiais prisiminimais, jo savininkas apsišarvavo materializmu. Žodžiai sklido iš mėsingo kūno, esančio didžiuliame nuosavame name.

– Man skaudu, – pasakė Kasparas, – pagalvojus, kad galėjote išsaugoti savo darbo vietą. Ir praturtėti dešimčia tūkstančių.

Jie užvažiavo ant Bispengo lanksto viaduko. Telefone spengė tyla. Galbūt Kasparo susidarytas įspūdis apie pašnekovą tebuvo jo vaizduotės vaisius ir kaip tik dabar vyras ketino padėti ragelį.

– Grynaisiais?

Išsitraukęs iš chalato kišenės fondo jam skirtus pinigus, Kasparas pakėlė juos priešais gatvės žibintų šviesą. Atskaičiavo

dvidešimt banknotų. Su Nilsu Boru. Kvantinės mechanikos kūrėjo akys buvo paburkusios. Turbūt buvo nelengva. Šventojo širdį turinčiam intelektualui prisidėti prie didžiosios bombos atsiradimo.

– Mažai naudotomis penkiašimtinėmis, – atsakė jis.

Išgirdo, kaip užsidegė lempa, sudejavo lova ir suniurzgėjo kažkoks sunkiasvoris. Gal žmona, o gal rotveileris.

– Uostas naktį uždarytas, – tarė vyras.

– Tai jiems pavyko įtikinti tikrą jūreivį, kad Zundas kiekvieną kartą nusileidus saulei ima ir užsidaro?

Jie įvažiavo į Upelio prospektą.

– Kalvebodo molas, – atsakė balsas. – Įstrižai priešais Šliuzo uostą. Po pusvalandžio.

Pasukę į pietus, jie pravažiavo pro Centrinę geležinkelio stotį ir Centrinį paštą. Riedėdami toliau į pietus, palei uostą, pravažiavo pro naująjį žuvų turgų, Kasparo vaikystės laikais čia buvo anglių sandėlių, jachtų ir gamyklų teritorija, o dabar čia stovėjo prekybos centrai ir naktiniai klubai.

Jie pravažiavo H. C. Orstedo jėgainę, Belvederio prieplauką, Kasparas paskutinį kartą šiose vietose lankėsi prieš dešimt metų. Jo vaikystėje čia švartavosi du šimtai penkiasdešimt katerių, plytėjo kolektyviniai sodai, kuriuose žmonės gyveno visus metus. Dabar juos supo kėglinės, įmonių buveinės ir pornografinių filmų studijos. Seniau čia gyveno daugelio mažų ir vidutinių cirkų personalas, Kasparas atsiminė ne vieną Pietų uoste praleistą žiemos sezoną. Tais laikas šioje vietoje buvo miesto pakraštys, į pietryčius nuo Zelandijos tilto driekėsi tundra. Dabar čia buvo golfo laukai, futbolo stadionas, degalinės. Trys namai, kuriuos Kasparas atsiminė stovėjus čia tais laikais,

dabar buvo įtraukti į saugomų pastatų sąrašą, aptverti ir atsidūrę geležinkelio teritorijoje. Ką jūs sau manot, pasikeitus vos pusei kartos iš džiunglių visi perėjome į zoologijos sodą.

– Kai buvau vaikas, – tarė jis, – čia buvo tamsioji miesto pusė. Dabar visa tapę fasadu. Niekaip negaliu to suprasti.

Visada malonu turėti publiką. Bet šįkart Kasparas kalbėjo su savimi. Nesitikėdamas atsakymo.

– Tamsioji pusė išliko, – pasakė afrikietė. – Tokia, kokia buvo. Gal net didesnė. Tik dabar jai padarytas makiažas.

Kasparą apėmė nepaaiškinamas pyktis.

– Ir iš kur, – tarė jis, – krūmynuose užaugusi nepilnametė vienuolė pasisėmė tiek išminties apie tamsiąją gyvenimo pusę?

Ji palinko į priekį, nuspyrė nuo pedalo Franco Fyberio koją ir paspaudė stabdžius. Kasparas vos neišskrido iš vežimėlio ir neišlėkė pro priekinį stiklą. Francas Fyberis išblyško it šmėkla.

Nusiėmusi nuo kaklo medalioną, ji ištiesė jį už nugaros sėdinčiam Kasparui. Uždegė automobilyje šviesą. Kasparas išvydo nuotrauką, kurioje ant žalios vejos stovėjo du vaikai ir vyras. Vaikų tebuvo likę kaulai ir oda bei baltos šypsenos iki ausų. Vyras turėjo švelnias lūpas, tačiau švelnumo įspūdį aštriu prieskoniu atmiešė jo žvilgsnis.

– Man trisdešimt penkeri, – pasakė ji. – Turiu vyrą ir du vaikus.

Sidabras Kasparo delne buvo šiltas. Kvepėjo ja. Kasparas buvo tikras, kad kažkur atogrąžose turi būti augalas, kuris kaitinant vidurdienio saulei skleidžia būtent tokį kvapą.

Jis apvertė plokščią metalo medalioną. Kitoje jo pusėje buvo išgraviruoti du zulusų skydai, dvi sukryžiuotos ietys ir užrašas *first Pan African Aikido Championship**.

* Pirmasis visos Afrikos aikido čempionatas (*angl.*).

– Mane vis labiau traukia vienuolės gyvenimas, – tarė jis. – Ar galėčiau ja tapti?

Jie sustojo prie dviejų negilių uosto baseinų tarp dviejų molų, aplinkui buvo visiškai ramu, tik vieno molo gale kažkas judėjo. Sesuo Glorija užvežė jo vežimėlį ant keltuvo ir nuleido jį ant žemės. Lėtai, ramiai perstūmė vežimėlį skersai gatvę, juodu judėjo gilyn į uosto teritoriją. Nebuvo jokio eismo, Kasparui patiko naktis. Vaikystėje mama jam skaitydavo, nedažnai, nes tam nebuvo pakankamai laiko ir jėgų, bet kartais skaitydavo. Jai skaitant knygelę *Palė vienas pasaulyje*, Kasparas girdėjo šioje knygelėje – už paveikslėlių, už teksto, už menamos vienatvės – glūdint gaivinamą tylą, kuri tvyro visiškai apmirusiame mieste.

Dabar jis jautėsi lygiai taip pat, nes miestą gaubė visiška ramybė. O jis judėjo į priekį padedamas sodraus moteriškojo prado.

Ant tolimiausio betoninio stulpelio sėdėjo į gūnią įsisupusi žmogysta. Pasiekęs molo vidurį, Kasparas suprato, kad šį žmogų jau yra matęs, matęs arba girdėjęs.

Nuo stulpelio pakilo ponas Burokėlis, turkio spalvos akyse nebuvo nė užuominos, kad jis būtų atpažinęs Kasparą, būtų keista, jei atpažintų, nes šis buvo apvyniotas tvarsčiais lyg mumija. Tai buvo vyras, prieš visą dviejų savaičių amžinybę vairavęs Stinės katerį prie Nacionalinio banko.

– Jei reikės plaukti į užtvertąją teritoriją, – tarė jis, – teks pakloti dar penkis tūkstančius.

Energiją taupančių lempučių šviesoje Boras atrodė dar labiau išsekęs. Stinė kartą pasakojo Kasparui apie Einšteino nepritarimą kvantinės mechanikos tikimybės požiūriui. Kaip

ir visi didieji pokerio lošėjai, Einšteinas žinojo atsitiktinumo ribas. Susitikimas su Burokėliu čia, Pietų uoste, į tas ribas nebetilpo. Kasparas nusipurtė. Akimirką jį buvo apėmęs jausmas, kad PoniaViešpats žaidžia pažymėtomis kortomis.

Kasparas atkimšo konjako butelį, afrikietė ištiesė jam dvi taureles, skirtas akims plauti. Nors rankos drebėjo, Kasparui pavyko įpilti į jas konjako.

– Mudu su seseria Glorija, – tarė jis, – gyvename tame pačiame vienuolyne. Vienuolius nuo vienuolių moterų skiria grotos. Mes visus metus žiūrėjome į vienas kitą per tas grotas. Šįvakar, kai jai kaip tik suėjo aštuoniolika, mes išėjome iš vienuolyno ir norėtume atšvęsti tai vieni.

Vyras nužvelgė tvarsčius. Gipsą. Neįgaliųjų vežimėlį.

– Penkių tūkstančių kronų užstatas. Grąžinsiu, kai grįšite.

Kasparas užsidėjo akinius. Ne be vargo atskaičiavo pusę paminėtos sumos.

– Paliksime katerį ten, – tarė jis. – Naujajame uoste. Jūs niekuo nerizikuojate. Juk atsimenate, koks jausmas būti aštuoniolikos ir įsimylėjus.

Vyras spoksojo į Kasparą. Šis pakėlė taurelę.

– Už Išganytoją, – pasakė jis. – Pirmasis tostas visada už Išganytoją.

Sesuo Glorija permetė tarp prieplaukos krašto ir katerio falšborto du specialius aliumininius takus ir pervežė Kasparą į katerį.

– Čia *Yanmar* variklis, – tarė vyras, – įdomu, kaip jį užvesite?

Vienuolė atidarė variklio skyrių, pajudino vožtuvo kumštelį, sumažino kompresiją, pasuko raktelį, variklis pabudo, ji atkabino špringus, įjungė pavarą, padidino greitį, kateris lėtai praplaukė pro prieplaukoje stovintį vyrą.

Kasparas pakėlė taurelę.

– Ji turi katilinės operatoriaus specialybę, – paaiškino Kasparas. – Įgijo ją tada, kai dar nestudijavo medicinos. Bet jau buvo davusi amžinus įžadus. Ir iškovojusi juodąjį diržą.

Kateris išplaukė iš Šliuzo kanalo į pagrindinį, platesnį, uosto kanalą.

– Kai buvau vaikas, – tarė Kasparas, – mes čia treniruodavomės. Mažesni cirkai, neturėję lėšų tikriems žiemojimo kvartalams įkurti, nuomojosi būstus Šiaurės uoste arba čionai. Pavasariais eidavome priešpiečiauti ant molo, prieskonių sandėlių pašonėje. Turėjau vieną viziją, svajonę, tada ir dar daugelį metų. Toji vizija gimė savaime. Įsivaizduodavau, kad turiu vaikų ir kad rodau jiems vietas, kuriose kažkada gyvenau ir dirbau. Visada įsivaizduodavau šį uostą. Dar regėdavau, kaip vieną dieną stoviu su savo vaikais burinio laivo laivagalyje ir mums išplaukiant žvelgiu į Pietų uostą. Patirdamas didžiulės laisvės pojūtį.

– Ar toje svajonėje, – paklausė afrikietė, – buvo moteris?

Kasparas pagalvojo.

– Ne, – atsakė. – Tiesą sakant, joje tebuvau aš ir mano vaikai.

Jie praplaukė Plytų salelę, kairiajame katerio šone atsivėrė Miškakirčių kanalas, jie artėjo prie užtvaros – nailono juostos, kabančios ant kabelio, ištempto skersai uosto kanalo ir pritvirtinto prie oranžinių plūdurų. Vienoje užtvaros vietoje buvo įrengta platforma, ant jos stovėjo būdelė, šalia – pakeliamas užkardas.

Kasparas prisiminė kitas užtvaras, pastojusias jam kelią KlaraMarijos paieškose. Pagalvojo apie Mėlynąją damą. Suvokė, kad šioji užtvara – tik jo paties sąmonės projekcija. Šis suvokimas trumpam pripildė jį ramybės.

Kasparas pagalvojo apie vyrą, iš kurio jie išsinuomojo kate-

rį, jis ir kliudė, ir padėjo Kasparui ieškoti tyliosios mergaitės. Pažvelgė į afrikietę, šioji buvo dar viena moteriškojo prado apraiška. Kasparas juto pasikartojimus, jis buvo įstrigęs pasikartojančių garsų rate, lyg klausytųsi vis iš naujo besisukančio įrašo. Tačiau pirmą kartą gyvenime jis aiškiai tai suvokė ir girdėjo, kad šis suvokimas netruks atnešti laisvę.

– Mus sustabdys, – tarė afrikietė.

Kasparas įsiklausė, būdelėje nieko nebuvo.

– Mes vykdome PoniosViešpaties mums pavestą nesmurtinę misiją, – pasakė jis, – mūsų pusėje – visas kosmosas.

Ji padėjo jam išlipti iš vežimėlio ir atsigulti katerio dugne, ji pati atsigulė ant vairininko suolelio, kateris praslydo pro pakeliamo užkardo apačią, ant platformos nebuvo matyti nė vieno žmogaus, visi buvo Dujų gamyklos uoste.

– Kodėl neturite vaikų? – paklausė ji.

Stebėdamasis pats savimi Kasparas išgirdo atsakąs tiesą. Arba bent jau galimą sakyti tiesos dalelę.

– Gal tiesiog niekada nemaniau, kad tapsiu tiek pastovus, kad galėčiau suteikti vaikui stabilumo jausmą. Tikrai žinojau, kad vaikams galiu būti naudingas pusvalandį–keturiasdešimt penkias minutes be pertraukos. Manieže. Scenos šviesoje. Tačiau abejojau, ar tikčiau ilgesnėms distancijoms.

– O kaip sekėsi su gyvenimo moterimi?

– Tokią buvau sutikęs tik kartą. Mūsų santykiai truko gan neilgai.

Atviraudamas turi būti atsargus. Kasparas staiga išgirdo jį apgaubiantį vienišumo jausmą. Juto moters įsiklausymą. Suvokė, kad tą akimirką ji išgirdo ir suprato, ką jis jaučia.

– Net ir turėdamas vaikų, gan dažnai jautiesi vienišas, – tarė ji. – Net ir turėdamas šeimą. Vaikai labai greitai keičiasi. Nėra jokio stabilumo. Tau visą laiką primenama, kad greitai jų nebe-

matysi. Šį kartą nemačiau jų mėnesį. Kai po trijų savaičių grįšiu namo, jie jau bus pasikeitę, atrodys, kad matau juos pirmą kartą. Lyg jų visai nepažinočiau. Taip jautiesi ir kasdien. Galbūt tiesa, kad meilė amžina. Tačiau pati meilės forma nuolat kinta.

Kateris įplaukė į priešais iškilusią rūko sieną.

Iš rūko išniro Ilgasis tiltas. Jis buvo uždarytas. Tačiau prie Prekybininkų ir biuro darbuotojų profesinės sąjungos pastato stovėjo automobilis. Kai tau dviejose Europos šalyse besąlygiškai atimtas vairuotojo pažymėjimas, įpranti instinktyviai dairytis greitį matuojančio policininko, šįkart Kasparas pamatė jį stovint ant tilto šaligatvio kitoje tilto pusėje, prie kontrolės bokštelio. Jį pamatė ir afrikietė.

– Mus pastebės, – tarė ji, – ir išlaipins, čia visur patruliuoja karinis jūrų laivynas.

Kasparas parodė, kur plaukti, kateris įsuko į Kristiano uosto kanalus. Didžioji dalis kvartalo buvo evakuota, įmonių ir paliktų gyvenamųjų būstų langai buvo tamsūs, o gatvės tuščios. Kateris palindo po Turgaus gatvės tilto arka. Po arka telkėsi visi garsai, įgaubti paviršiai sukoncentruoja garsus viename taške, tiltų arkos – tai tarsi akustikos krištolo rutuliai, į vieną vietą sutelkiantys visus aplinkui sklandančius garsus. Kasparas girdėjo apleistų butų aidą. Girdėjo per mūrą besismelkiančio vandens ir pradėjusių griūti pastatų garsą. O šiek tiek toliau – nepaaiškinamus atogrąžų garsus.

Namo, esančio Aukštutinės gatvės žemiau vandens* gale, viršutiniame aukšte pro uždangstytus langus skverbėsi siauri šviesos ruoželiai.

---

* Abipus Kristiano uosto kanalo esančių gatvių pavadinimai – Aukštutinė gatvė žemiau vandens ir Aukštutinė gatvė aukščiau vandens. Pavadinimai šioms dviem gatvėms duoti pagal tai, kurioje kanalo pusėje yra gatvė.

2

Atogrąžų paukščiai ne čiulbėjo, o kvatojo, klykavo, tarškėjo. Fone galėjai įžiūrėti mėlyną migloje paskendusių stačių Kilimandžaro šlaitų šešėlį. Kalno papėdėje – sodri Serengečio savanos žaluma. Priešais savaną – atogrąžų miškas ir paukščiai. Priešais atogrąžų mišką – moteris, sėdinti krėsle prie stalo, ant kurio stovi du stipraus gėrimo buteliai ir stiklelis.

Jai galėjo būti devyniasdešimt penkeri arba du šimtai devyniasdešimt penkeri, kažkada, priešistorės laikais, ji suaugo su savuoju krėslu, ir dabar jau nebegalėjai atskirti, kur baigiasi žmogus ir prasideda masyvus baldas.

Vis dar nedrįsdamas kvėpuoti Kasparas privažiavo prie stalo. Kvėpuoti buvo neįmanoma dėl nepakenčiamos smarvės, mirties ir likerio dvoko.

Afrikietė liko stovėti prie durų.

– Tai milčiaus lervos, – paaiškino krėsle sėdinti moteris. – Paukščiams. Jos pašliaužia po kilimu, guli ten ir pūva. Ir ką tu joms padarysi. Imk stiklelį, mielas drauge, kaipgi mes atradome šią vietą? Kas toji juoda meilutė?

Bute galėjo būti šviesu ir gaivu, sienoje į kanalo pusę buvo šeši langai. Tačiau juos dengė ritininės užuolaidos ir pakeliamosios žaliuzės.

– Aš – Maksimiliano Kronės sūnus.

– Ar turime kokį dokumentą, mielas drauge?

Moters veido oda buvo negyva it vaško lėlės. Viena jos akis buvo pilka ir aklai žiūrėjo į džiungles, kita – juoda ir nepaprastai gyva – skvarbiu žvilgsniu patikrino Kasparo pasą.

Moters butas buvo didžiulis, tačiau neįžengiamas. Ant nailoninio kilimo dideliuose keraminiuose vazonuose priešais fotoreprodukciją su Afrikos vaizdu kerojo džiunglės. Priešais augaliją – stalas, krėslas ir stovas su augimą skatinančiomis lempomis. Aplink augalus sukosi mažiausiai šimtas paukščių. Likusius du trečdalius patalpos užėmė kompaktiška popieriaus ir kartono masė. Nuo grindų iki pat lubų kilo šūsnys tankiai suspaustų knygų, fotoalbumų, laiškų pluoštų, laikraščių, atvirukų, archyvo dėžių, katalogų rietuvių, aliejiniais dažais tapytų paveikslų ir į ritinėlius suvyniotų plakatų.

– Čia tik trečdalis, – tarė ji. – Likusi dalis saugoma Karališkosios bibliotekos archyve. Ten ir visos kino bei vaizdo juostos. Iš viso – pusantro tūkstančio valandų trukmės kino juostų.

– Jūs pažinojote mano senelę.

Abiem rankom paėmė vieną butelį ir atsuko jį į Kasparą, šis papurtė galvą. Ji įsipylė gėrimo. Iš pradžių iš vieno butelio, paskui – iš kito, viename buvo žalias, kitame – geltonas *Chartreuse* likeris. Ji sumaišė abu likerius lygiomis dalimis.

Stikliukas buvo siauras. Tačiau skersmens trūkumą kompensavo stikliuko aukštis, jis buvo aukštas it vazelė. Galbūt norint sutrumpinti ilgą kelią nuo stalo iki burnos. Jei kartais nesinorėtų ilgai terliotis.

Jai tikrai nesinorėjo ilgai terliotis. Ji gėrė it aludarė, susipylė visą gėrimą tiesiai į gerklę – net neprireikė nuryti. Pastačiusi stikliuką ant stalo, sucaksėjo liežuviu.

– Reikia save palepinti. Ypač, jei esi vienas. Henris mirė prieš dešimt metų.

Ant grindų Kasparas matė savęs lepinimo įrodymą. Dvi eiles butelių, po dvidešimt du kiekvienos spalvos, išrikiuotų tvarkingai, lyg scenos rekvizitai prieš pasirodymą. Jos smegenys greičiausiai buvo užsikonservavusios alkoholyje ir cukruje lyg neprinokęs graikinis riešutas. Jam niekaip nepavyks su ja susikalbėti.

– Tavo senelė atvyko į Daniją po Pirmojo pasaulinio karo kartu su kitais iš Vienos atsiųstais vaikais. 1920-ųjų kovą. Ant kaklo jie nešiojosi specialius pasus. Austrijoje būtų miręs iš bado. Ji atvyko tuo pačiu traukiniu, kaip ir Ilona Vyzelman*. Šioji aštuoniolikos debiutavo Karališkojo teatro spektaklyje *Vienuolyno vaikas*. Buvo viena iš nesuskaičiuojamų Ernsto Rolfo** sugulovių. Susituokė su Stentoftu***. Su tuo, kuris parašė dainą *Tavo širdis pavojuje, Andresenai*.

Paukščiai nutilo. Kambaryje pasklido naujas garsas. Pradėjusios veikti neeilinės atminties skambesys.

– Tavo senelę priglaudė ir įdarbino siuvinėjimo verslu užsiimantys žmonės. Erioskiobinge, Erio saloje. Panelei tai velniškai nepatiko. Turbūt jai tai buvo kaip katorga. Jau pačią pirmą žiemą užšalus jūrai ji ledu nusigavo į Svendborgą Fiuno saloje. Tais laikais cirke būdavo rodomi reviu. Cirko palapinėje. Tavo senelė ėmė keliauti su vienu iš reviu aktorių. Kažkur yra tų laikų

* Illona Wieselmann (1911–1963) – austrų kilmės danų aktorė.

** Ernst Rolf (1891–1932) – švedų aktorius ir dainininkas.

*** Aage Stentoft (1914–1990) – danų kompozitorius ir teatro direktorius.

jos nuotrauka. Ji nusifotografavusi su pusiau avies, pusiau kupranugario vilnos fraku, atrodo baisiai kaip pasaulis. Tas frakas.

Ant moters peties nutūpė paukštis, amazoninė ilgauodegė papūga, penkiasdešimties tūkstančių kronų vertės paukštelis, mėlynai glazūruotomis, auksaspalvėmis, raudonomis plunksnomis, papūga suburkavo, moteris atsakė jai sodriu gerkliniu balsu, tiksliai atkartodama tokį patį garsą. Papūga priglaudė snapą prie jos rankos.

– Žinau, ką galvoji, mielas drauge. Galvoji: „Ir kodėl ji nesusiranda naujo draugo? Su kuriuo galėtų išeiti pasivaikščioti po Elnių parką." Man juk tik gerokai per aštuoniasdešimt. Tačiau tau taip atrodo, nes esi visiškai žalias. Nes dar nesutikai didžiosios gyvenimo meilės. Jau su niekuo nebebus taip, kaip buvo su Henriu. Net negaliu pasistatyti jo nuotraukos. Tos didžiosios, 1952-aisiais darytos Elfelto* ateljė. Atrodo, lyg toji nuotrauka mane kviestų. Mano psichologė liepia nelaikyti jos matomoje vietoje.

– Ar cirkas buvo kaip nors susijęs su religija? Su Rytų Bažnyčia?

Moteris įkišo pirštą į stikliuką ir ištiesė jį papūgai. Ši šiurkščiu liežuvėliu jį nulaižė.

– Policija manęs klausė to paties. Mano atsakymas būtų *ne*.

Ji ištuštino stikliuką.

– Policija. Jie nenorėjo mokėti. Turiu labai daug išlaidų. Kaupiu eksponatus muziejui. Tai bus didžiausia pasaulyje kolekcija. Paprastai imu keturis tūkstančius. Jei atsakyti galiu čia ir dabar. Pasiskolinti nuotrauką kainuoja dar porą tūkstančių. Jei remiantis gauta medžiaga išleidžiama knyga, turiu būti nurodoma tarp autorių.

---

* Peter Elfelt (1866–1931) – žymus danų fotografas ir kino režisierius.

Kasparas išsitraukė voką su likusiais iš fondo gautais pinigais.

– Ar vaikus buvo bandoma lavinti?

– Vienuolės ir cirkas – nesuderinami dalykai. Ar galėtume į pinigus užmesti akį?

Kasparas atskaičiavo ir padėjo ant stalo reikiamą kiekį banknotų.

– Aš neminėjau vienuolių, – tarė jis.

Ji pačiupinėjo ant stalo gulinčius banknotus. Kasparas girdėjo jos skambesį, artistės skambesį. Ji buvo jo sesuo. Sielos sesuo.

– Dauguma iš Rytų Europos atvykusių cirko vaikų savo šalyse buvo lankę vienuolynų mokyklas. Žiemomis. Kai cirkas neveikdavo. Rytuose tam nebuvo jokių kliūčių. Jokio priešiškumo tarp bažnyčios ir cirko. Atvykę į Daniją, šie vaikai susibūrė draugėn. Apie Rusijos stačiatikių bažnyčią. Juos subūrė viena tokia moteris.

Juodoji akis mirksėdama stebeilijo į Kasparą.

– Galbūt būtų ir nuotrauka, – tarė ji.

Kasparas padėjo ant stalo dar vieną banknotą.

– Pamėgink pažiūrėti viduriniame praėjime.

Kasparas nuriedėjo prie popieriaus kalno. Vidurinis praėjimas buvo siauras plyšys tarp popieriaus stirtų. Šaižus it paukščio klyksmas jos balsas sekė jį.

– Dabar stovi prie labai labai artimo mano draugo Čarlio Rivelio pasirašyto portreto. Į dešinę nuo jo prasideda albumai.

Albumai buvo sudėti į šešias knygų lentynas, jų galas skendo tamsoje. Bendras lentynų ilgis buvo mažiausiai trisdešimt metrų.

– Tarp pirmųjų turėtų būti toks raudonas su auksiniais įspaudais.

Albumas buvo sunkus it iliustruota Biblija, apdergtas paukščių, grįžęs atgal Kasparas padėjo jį priešais moterį.

Ji galėjo iš karto atversti reikiamą puslapį, tačiau to nepada-

rė. Lėtai sklaidė lapus. Keliaudama per nesibaigiančią galybę kruopščiai priklijuotų nespalvotų fotografijų su neįskaitomais parašais. Vyrai sukryžiuotomis rankomis ir vašku suteptais ūsais. Moterys, kurios būtų galėjusios ringe susiimti su sumo imtynininkais, ir niekas už pastaruosius nebūtų pastatęs nė skatiko.

– Jie rinkdavosi pas ją sekmadieniais. Užmiestyje, Bagsverde, buvo kažkas panašaus į vienuolyną. Turbūt tebėra ir dabar. Kilo nepasitenkinimas. Jai teko pasiduoti. Sekmadienis artistams ne laisvadienis. Ir apskritai, ko ji norinti iš tų vaikų? Ji užsitraukė vaikų globėjų nemalonę.

Kasparas įsiklausė į prieš jo akis besikeičiančias nuotraukas. Į moters balsą. Išgirdo laiko tėkmę. Istoriją. Prislopintą jos skambesį. Dauguma įvykių šiame pasaulyje palieka tik vos vos girdimą aidą, nuotraukose esantys žmonės buvo mirę, dabar jie gyveno tik priešais Kasparą sėdinčios moters sąmonės archyve. O netrukus anapilin iškeliaus ir ji.

– Ar tie vaikai buvo kuo nors ypatingi?

Moters skambesys pasikeitė. Atsikratė laiko dulkių. Kasparas išgirdo suskambant nebe praeities, o dabarties gaidą.

Ant pinigų krūvelės jis padėjo dar vieną banknotą. Moteris apsilaižė.

– Nesu tokia sena, kad žinočiau. Tada buvau dar mažas vaikas. Tačiau sklandė tam tikrų gandų. Nerimstančių gandų. Buvo kalbama, kad keleto didžiųjų cirkų savininkai kai kuriems iš tų vaikų moka pinigus. Vien už tai, kad jie būtų viduje. Vykstant pasirodymams.

Moteris stumtelėjo butelį Kasparo link.

– Būkite galantiškas, mielas drauge. Man osteoartritas.

Jis įpylė jai gėrimo. Moteris kreipėsi į afrikietę.

– Susimedžiojai neblogą laimikį, meilute. Nors jis ir sėdi vežimėlyje.

Ji išgėrė.

– Mačiau juos visus. Pradedant Truksa* ir baigiant visais kitais. Taip pat ir užsienio iliuzionistus. Visa tai – tik rankų miklumas. Jokios magijos. Ir vis dėlto kai kuriems vaikams buvo mokama. Kalbama, kad užtekdavo jiems ten būti, ir cirkas būdavo pilnas. Visi bilietai išparduoti. Jokių nelaimių manieže. Žinoma, tai buvo tik prietarai. Artistai – prietaringi žmonės. Du iš tų vaikų – dvi mergaitės – mirė. Viena pateko į eismo nelaimę. Kita nuskendo. Sklandė gandai. Kad jas iš pavydo nužudė. Kitų cirkų direktoriai. Žmonės šneka ir šnekės. Tačiau Henris man visada sakydavo: „Yra du dalykai, priverčiantys žmones žudyti: seksas ir pinigai."

Moters pirštas sustojo ties viena nuotrauka.

– Žmonės gali turėti tam tikrą aurą. Kaip, pavyzdžiui, aš. Mane mėgsta paukščiai. Ir vyrai. Vyrai ir paukščiai. Jie visą gyvenimą varžėsi dėl mano dėmesio. Galbūt tokią pačią aurą turėjo ir tie vaikai. Atsimenu kai kuriuos iš jų. Iš pokario laikų.

Kasparas prisitraukė albumą arčiau. Nuotrauka buvo daryta į kolektyvinį sodą panašioje vietoje. Saulės šviesa. Vasarinės gėlės. Dvylika žmonių, susėdusių aplink ant stalą vejoje. Stalo gale – moteris, vilkinti seserų uniforma. Ištįsusi it žirafa. Motina Rabija. Šalia jos – jaunesnė moteris. Šios skambesys sklido iš nuotraukos taip aiškiai, lyg būtum žiūrėjęs DVD įrašą su garso takeliu. Tai buvo Mėlynoji dama. Dvidešimties. Ir jau skleidžianti nepaprastai stiprų skambesį. Primenantį ankstyvąją Bacho kūrybą. Dar veikiamą Bukstehudės** įtakos. Tačiau jau slepiančią garsiųjų motetų užuomazgas.

* Erik Truxa (1919–1996) – žymus danų magas ir iliuzionistas.

** Dietrich Buxtehude (1637–1707) – danų-vokiečių tautybės vienas žymiausių baroko kompozitorių.

Aplink stalą – į penktąją dešimtį įkopę moterys ir vyrai. Ir kokių dešimties metų berniukas.

Kasparas bakstelėjo į jį pirštu. Nuo berniuko sklido rafinuotas skambesys. Primenantis ankstyvąją Bethoveno kūrybą.

– Bora įpėdinis, – tarė moteris. – Prapuolė kaip į vandenį.

Berniukas buvo padėjęs ant stalo rankas. Ne taip kaip visi berniukai. Jo rankos atrodė labai gyvos. Jau tada sąmoningos iki pirštų galų. Tai buvo Dafis.

– Ir koks, – paklausė Kasparas, – pasak gandų, buvo viso to tikslas?

Moteris atsikrenkštė. Kasparas padėjo ant stalo paskutinį banknotą. Kambaryje tvyrojo magiška nuotaika. Visiškas konfidencialumas visada turi pabaigą. Kasparas girdėjo, kad šią paslaptį ji slėpė visą gyvenimą. Taip pat girdėjo, kaip sunku jai buvo tai slėpti.

– Kalbama, kad kartą ji susikvietė visų vaikų globėjus. Ir keleto vaikų, pradėjusių lankytis pas ją kartu su savo draugais, tėvus. Kalbama, kad ji pasakiusi jiems, jog tie vaikai turi galimybę atlikti kažką nepaprasta. Kažką tokio, kas atliekama manieže. Kuriame, tarsi šventvietėje, kartais dedasi dieviški dalykai. Pasibaigus treniruotėms. Visiems susitelkus. Užsidegus šviesoms ir skambant muzikai. Su Dievo malone. Lygiai taip kažką tokio galėtų atlikti ir vaikai. Vaikai ir suaugusieji. Jei tik turėtų galimybę mokytis. Ir susiburti draugėn. Ji liko nesuprasta. Galbūt jie netikėjo. Galų gale ir laikai buvo ne tie. Trečiasis–ketvirtasis praėjusio amžiaus dešimtmetis. Skurdas. Daniškas mentalitetas. Spiritizmas. Juodoji magija. Ji buvo priversta palikti vaikus ramybėje. Ir gerai. Visa tai tebuvo pigus spektaklis.

Žvelgdamas į juodąją akį, Kasparas atpažino moterį. Ji buvo

Delfų orakulė. Buvo viena iš volvų*. Ragana iš Anderseno pasakos *Skiltuvas*. Senė furija, šluota ant grindų parbloškusi dzen budizmo mokytoją Hakuiną. Hetera, partiesusi budizmo mokytoją Marpą.

Kasparas panoro jai tai pasakyti. Pasakyti tai seseriai Glorijai. Tačiau tam turbūt buvo ne pats tinkamiausias metas.

– Ar žinote ką nors apie Jozefą Kainą?

Moteris papurtė galvą. Tačiau jos viduje nuskambėjo teigiamas atsakymas.

– Ji sakė, kad žmogus gali tapti toks kaip Dievas, – tarė ji. – Gali susitikti su Dievu. Ar ji sakė tiesą?

Šiais laikais net ir orakulai nežino teisingų atsakymų. Kasparas mostelėjo džiunglių link.

– Paukštelis pakliuvo į spąstus.

Moteris žaibiškai pasisuko parodyta kryptimi, atsukdama į Kasparą savo akląją akį. Šis lengvu neskubriu judesiu paėmė nuo stalo visus pinigus. Padalijo krūvelę pusiau. Padėjo priešais ją pusę banknotų.

– Jūsų pačios labui, – pasakė Kasparas. – Susitarkime dėl sumos, kurią atlaikytų ir jūsų, ir mano širdis.

Juodoji akis dabar buvo kupina pagiežos.

– Tu, dvokianti šikne, – tarė ji. – Mano vaikystės laikais negrus rodydavome cirke. Įgrūstus už grotų.

Kasparas neišvydo afrikietės sujudant. Vieną akimirką ji buvo prie durų, o kitą – jau stovėjo persisvėrusi per stalą. Vienoje rankoje laikydama amazoninę papūgą, kita gniauždama moters kaklą. Abi moterys kurį laiką stebeilijosi vieną į kitą.

– Atsiprašau, – pasakė krėsle sėdinti moteris.

---

* Volva skandinavų mitologijoje – pranašė, ragana.

– Tai kaip dėl to Kaino? – paklausė Kasparas.

Juodoji akis buvo kupina baimės. Iš esmės nė vienas niekada nepasisotiname gyvenimu. Visi norime gyventi, nesvarbu, kokio amžiaus būtume.

– Kalbama, – tarė ji. – Žmonės sako, kad kažkas bandė supirkti. Daugelį vidutinio dydžio cirkų. Minimas būtent šis vardas.

Kasparas paskutinį kartą pažvelgė į nuotrauką. Vienas iš vyrų buvo įsmeigęs žvilgsnį tiesiai į objektyvą, lyg ketintų paleisti į darbą kumščius. Kasparas parodė į jį pirštu.

– Nuotrauka nespalvota, – tarė Kasparas. – Bet tokia vyrų žinovė kaip jūs turėtų prisiminti, ar šios akys buvo mėlynos.

– Turkio spalvos, – atsakė ji. – Lyg Ramiojo vandenyno lagūna.

– Turbūt šį tą prisimenat apie šį vyrą.

– Gertas. Suensonas. Tarnavo karinėse jūrų pajėgose. Pamenu, kai pamačiau jį pirmą kartą. Jis girtas miegojo užsikniaubęs ant baro prabangiajame *Wivex* restorane. Vilkėdamas baltą jūrų karininko uniformą.

Afrikietė atsitiesė. Paleido paukštį.

– Ar ji sakė tiesą? – sušnibždėjo senolė.

Kasparas išgirdo ją kamuojantį ilgesį. Šį ilgesį gali išgirsti skambant visuose žmonėse, tačiau dažniausiai jis būna nustumtas į antrąjį planą. Dabar šis ilgesys netikėtai užpildė ją visą.

– Mirtį, – tarė ji, – vertintum visai kitaip. Jei žinotum, kad anapus egzistuoja meilė.

Kasparas pavažiavo atbulomis.

– Spjaukit į tuos psichologus, – pasakė jis. – Ir pasistatykit Henrio nuotrauką vėl ant stalo.

3

Afrikietė paspaudė mygtuką, tačiau lifto iškvietimo pulte nedegė jokia švieselė, buvo dingusi elektros srovė. Moteris padėjo Kasparui išlipti iš vežimėlio, kad abu galėtų nusileisti laiptais.

Kasparas išgirdo atsidarant į Aukštutinę gatvę žemiau vandens vedančius kiemo vartelius, o po akimirkos – ir laiptinės duris. Afrikietė padėjo vežimėlį į šalį ir mąsliai sužiuro į Kasparą. Jie nebuvo pastebėję jokio čion ateinančio žmogaus.

Kasparui patiko girdima kopimo maniera. Dauguma žmonių laiptais lipa taip, lyg mėgintų juos įveikti. Lyg kopimas būtų savotiška judėjimo atmata, kurios geriau apskritai nebūtų. Jų link artėjantis vyras judėjo neskubriai, pasimėgaudamas, susitelkęs, kone be garso.

Laiptų aikštelėje priešais juos išniro Kainas. Iš jo lygaus kvėpavimo nebūtum pasakęs, kad jis ką tik užlipo laiptais penkis aukštus.

Pamatęs juos Kainas sustojo.

Nepaleisdamas jo iš akių, Kasparas įsiklausė į seserį Gloriją.

Šios skambesyje nebuvo girdėti jokios atpažinimo gaidos. Ji nė karto nebuvo mačiusi Kaino.

– Kainas, – tarė Kasparas moteriai, – kaip ir aš, yra Jūrų karininkų asociacijos ložės narys. Jūs eikite kelti laivo burės ir ruošti mano gelbėjimosi liemenės, o mes tuo metu čia apsikeisime keliais žodeliais.

Afrikietė žvilgčiojo čia į vieną, čia į kitą. Kasparas girdėjo ją kalbantis su savais instinktais. Šie sakė jai, kad čia kažkas negerai. Vis dėlto ji nutarė paklusti.

Laiptinės durys apačioje užsivėrė jai už nugaros.

– Policija sakė, kad tu išduotas Ispanijai, – tarė Kainas.

Kasparas ištiesė Kainui sulankstytą vežimėlį. Viena ranka įsikibo į laiptinės turėklą. Laisvąją ranką padavė verslininkui. Šis ją paėmė. Lėtai, susiglaudę jie ėmė leistis laiptais.

Kasparas pajuto lengvą drebulį, perbėgantį Kaino ir savo paties kūnu. Juto, koks pavojingas yra Kainas. Žinojo, kad dabar buvo atsidūręs arčiau mirties nei kad kada nors manieže.

– Galiu sutaupyti tau kelionę aukštyn, – tarė Kasparas. – Galime susitarti. Aš kalbėjausi su ja. Su paukštininke. Šiek tiek žinau apie praeitį. Papasakosiu tau, ką žinau. O tu už tai šį tą papasakosi man apie vaikus.

Kainas buvo nusikirpęs labai trumpai. Kad į akis nebekristų ežiuku nukirptas sprandas. Tačiau pastangos nuplauti chna dažus buvo nevisiškai sėkmingos.

Kasparas nepastebimai smarkiau atsirėmė į vyro ranką.

– Praėjusio amžiaus trečiajame dešimtmetyje tarp Rytų Bažnyčios vienuolių iškilo ryški lyderė, motina Rabija. Kalbant jų terminais, ji pasižymėjo neeilinėmis dvasios savybėmis. Jai kilo mintis mokyti vaikus. Pradėjo nuo artistų vaikų. Gal todėl, kad daugelis artistų šeimų renkasi būtent Rytų Bažnyčią. Kurioje

gyvuoja pasauliečių ordinas. O gal todėl, kad po Pirmojo pasaulinio karo į Daniją iš Rytų Europos atvyko cirko vaikų, jau lankiusių vienuolynų mokyklas savo šalyse.

– Ko ji norėjo juos išmokyti?

– Ji tikėjo, kad nedidelės vaikų ir suaugusiųjų grupelės tam tikromis aplinkybėmis gali pakelti visuotinės užuojautos lygį. Pasiųsti širdies impulsą. Ar tai tik paistalai?

Kainas neatsakė. Juodu stovėjo priešais aukštą langą, įstiklintą mozaikiniu stiklu, jo palangė buvo jiems vos aukščiau kelių. Kasparas žinojo, kad galėtų iššveisti Kainą laukan kiaurai stiklą. Jie stovėjo penktame aukšte. Jis girdėjo, kad Kainas taip pat svarsto šią galimybę.

Priešais juos, laiptų aikštelėje, stovėjo dvi kėdės. Idant laiptais sumanę lipti globos namų gyventojai turėtų kur pailsinti dūlėjančias kojas.

– Visai netrukus, – tarė Kasparas, – abu leisime paskutines savo gyvenimo dienas. Galbūt tuose pačiuose psichikos ligonių globos namuose. Sėdėdami ant štai tokių dviejų kėdžių. Ten liksime akis į akį su savo per gyvenimą sutryptais žiedeliais. Taip pat ir su nusikaltimais vaikams.

– Jie nepagrobti. Mergaitė pati mane susirado. Ji pasiūlė sandorį. Aš turėjau rasti visus kitus vienuolika vaikų ir atgabenti juos čia.

Kasparas įsiklausė į Kaino vidų. Galbūt jis kalbėjo tiesą.

– O ką mainais gavai tu? – paklausė jis.

Kainas neatsakė.

– Motinai Rabijai nepavyko, – tarė Kasparas. – Kažkas pradėjo išnaudoti vaikus finansiniais tikslais. Imta galvoti ne apie užuojautą, o tik apie pinigus.

– Kodėl būtinai *tik*? Nejau čia negali būti *ir... ir*? Man labai

patinka tavo įgrotos Bacho partitos smuikui solo. Bachui buvo svarbu ir viena, ir kita.

Jie tylėdami nulipo dar vieną aukštą.

– Visa galėtų čia ir baigtis, – pasakė Kasparas. – Baigtis laimingai. Tau tereikia grąžinti vaikus. Ir pinigus.

Kainas tyliai nusijuokė.

– Viskas ir taip baigsis laimingai.

– Ką vaikai ketina daryti? – paklausė Kasparas.

– Pasaulis tai sužinos. Atėjus tinkamam metui. Tai irgi susiję su užuojauta. Ketinimai labai kilnūs.

– KlaraMarija buvo sumušta. Tada, kai pas mane lankėsi.

Kainas žvilgtelėjo į savo dešinę ranką. Kasparas girdėjo, kad vyras pats dėl to jaučiasi labai prislėgtas.

– Tie vaikai nepaprasti, – tarė jis. – Ir sugeba nepaprastai supykdyti.

Kasparas įsiklausė į intensyvų skambesį greta savęs. Harmoningoji Kaino asmenybės dalis tikrai buvo sujaudinta. Kita Kaino pusė laikinai buvo nustumta į šalį.

– Mudu su tavimi, – tarė Kainas, – drauge galėtume šį tą pasiekti. Esu subūręs išties ypatingų žmonių. Užmezgęs ryšį su vaikais. Turiu labai stambų verslą. Galėtume uždirbti daug pinigo. Ir tinkamai padėti pasauliui. Pereik pas mane.

Kasparas žvelgė į laiptų spiralę.

– Pagalvok apie tai, – pasiūlė Kainas. – Duosiu tau savo telefono numerį.

Kasparas automatiškai ištiesė jam loterijos bilietą, nuo Kaino sklido trauka, kuriai nebuvo įmanoma atsispirti, loterijos bilietas buvo beveik visiškai išnaudotas, kaip kad mažoro-minoro tonacinė sistema, jame beveik nebebuvo likę laisvos vietos, lyg nuolat šokdinamos pokylio damos šokių kortelėje.

Kainas užrašė savo telefono numerį ir grąžino popieriaus lapelį Kasparui.

Išsitraukęs nosinaitę, Kainas išsipūtė nosį.

– Aš – labai jautrus žmogus, – tarė.

– Matau, – atsiliepė Kasparas. – Ar verki ir visą kelią iki banko?

Kaino skambesys pasikeitė. Juodu atsidūrė ties bedugne.

– Darbuojuosi turėdamas socialinę viziją. Aš – geriausia, kas tiems vaikams buvo nutikę per ilgą laiką. Tai, kas nutiko mergaitei, buvo nelaimingas atsitikimas. Daugiau to nebus. Mes šnekame apie itin svarbius dalykus. Apie dalykus, kurių pasaulis dar nėra regėjęs. Tiems vaikams reikia padėti. Padėti jiems ir juos kontroliuoti. Aš galiu ir viena, ir kita.

Kasparas išgirdo Kaino viduje atsiveriant juodąją skylę. Blaivioji jo asmenybės dalis buvo nustumta į antrąjį planą, o valdžią perėmė kažkas kitas. Kasparas pajuto ir pats prarandąs savitvardą.

– Klausiausi daugybės žmonių, – tarė jis. – O štai šią akimirką girdžiu, kad būtum tikras atradimas bet kuriam beprotnamiui.

Jie vienu metu įsikibo vienas kitam į atlapus. Atsidarė laiptinės durys. Tarpduryje stovėjo afrikietė. Už jos, po kiemo vartelių arka, stovėjo kresnasis vyriškis su klausos aparatu, Ernstas.

Kainas paleido Kasparą. Apėjo moterį. Kasparas šūktelėjo. Kainas atsisuko.

– Po dviejų savaičių, – tarė Kasparas. – Užsuksiu aplankyti tavęs kalėjime. Ir patvarkyti šukuosenos.

4

Kasparas išlankstė vežimėlį. Atsisėdo. Kresnasis tebestypsojo savo vietoje. Jo nosis buvo aptvarstyta. Tačiau nesmarkiai. Matyt, likimas vis dėlto nuvedė jį pas gerą chirurgą. Kasparas pririedėjo artyn.

– Mudu su tavim, Ernstai, – tarė jis, – esame tvirti nekalbūs tipai. Kurie santykius mėgsta aiškintis lauke.

Vyras pirmas išėjo pro vartelius ir patraukė šaligatviu. Kasparas prisigretino prie jo. Ernstas įsmeigė žvilgsnį į Kasparo pilvą. Į tą vietą, kur matė pataikant kulką.

– Už trumpikių visada nešiojuosi užsikišęs iliustruotąją Bibliją, – paaiškino Kasparas. – Ji šiek tiek sulaikė kulką.

Pašnekovo viduje nepasigirdo jokio atgarsio. Nė lašo humoro jausmo. Tai apsunkina klouno darbą. Tačiau nesumažina jo svarbos.

– Tarp plaučių, – tarė Kasparas, – ir inkstų, kepenų bei blužnies yra laisvas tarpas. Tu pataikei būtent į tą vietą. Kitą kartą taikyk šiek tiek aukščiau.

Ernstas linktelėjo galvą.

– Turėsiu omeny, – pasakė jis. – Būtinai turėsiu omeny.

Ant Šv. Onos gatvės tilto stovėjo nedidukas sraigtasparnis, primenantis didelį auksinių žuvelių akvariumą. Kasparas matė Kainą atidarant dureles į piloto kabiną ir įsėdant vidun. Piloto vietoje sėdėjo Askė Brodersenas.

Kasparas su Ernstu stovėjo priešais kavinę, jos langai buvo išdaužyti, tačiau ant šaligatvio tebestovėjo staliukai ir kėdės, Ernstas prisėdo ant vienos iš jų.

– Kuo juos nukirtai? – paklausė Kasparas. – Tos mergaitės pirštus?

Jis uždavė šį klausimą norėdamas priversti Ernstą atsiverti, jam pavyko, Kasparas išgirdo vyro skambesį, šis buvo toli gražu ne malonus.

Vyro viduje Kasparas negirdėjo jokio užutėkio, tik visišką bebaimiškumą.

Bebaimiškumas būna dvejopas. Įsimylėjėliai, mistikai, Bacho *Fugos menas* spinduliuoja tokia drąsa, kokia apima, kai visiškai atsiveriame, visiškai atsiduodame, nieko nepasilikdami sau ir leisdami pasauliui tekėti vidun, leisdami jam užpildyti visą mūsų esybę, ir tada suprantame, kad gavome viską, kas buvo įmanoma, ir jau nebeturėsime ko prarasti.

Ernsto drąsa buvo kitokia. Tokia, kokia apima, kai kartą ir visiems laikams užverčiame aptiktą šaltinį ir dėl to pasijuntame beverčiai, todėl net ir rizikuodami gyvybe esame ramūs, nes iš esmės neturime ko prarasti.

Vyras žvelgė į Kasparą.

– Neatrodo, kad tau dėl to būtų liūdna.

– Kodėl? – paklausė Kasparas. – Kodėl reikėjo ją žudyti?

Vienas iš skiriamųjų lošėjo bruožų – potraukis į situacijas, kai už nugarų paliekame paskutinį sveiko proto sargybos

postą ir savo likimą atiduodame į rankas to, kas vadinama atsitiktinumu.

– Aš ją mylėjau, – atsakė Ernstas. – Todėl turėjau tai padaryti.

Jam ištarus šiuos žodžius, Kasparas išgirdo atplūstant meilę. Ne žemišką meilę, ne sekso ar pinigų troškimą, šie troškimai buvo blankūs it sapnas, palyginti su troškimu, akimirką suskambusiu apie šalia Kasparo sėdintį vyrą. Kasparas išgirdo Ernstą kamuojantį troškimų troškimą, Dievo troškulį.

– Ji tai turėjo. Ir nenorėjo duoti to man. Kas man beliko?

Akimirką prieš Kasparą atsivėrė visas pasaulis. Visas žemynas. Viduryje Aukštutinės gatvės žemiau vandens. Priešais apleistus kanalus ir yrančius pastatus. Kasparas išvydo pamišimą, kamuojantį tuos, kurie kartą paragavo didžiosios tylos ir daugiau nebegauna jos nė lašo. Kasparas pagalvojo apie Išganytoją. Būtent šiuo metu jis intensyviai rengėsi prisikelti ir sugrįžti. Po to, kai mokiniai jį įdavė, jo išsižadėjo, ir po to, kai jis buvo skaudintas, kankintas ir pasiųstas myriop.

Kasparas žiūrėjo į Ernstą. Suprato, kad girdi ypatingą jausmą, kurį savo garbintojams pažadina dvasinę pilnatvę pasiekęs žmogus, net jei jis tik vaikas.

Tada išgirdo vyriškio sielvartą. Kuris laukė jo kažkur toli, prie Paukščių Tako, po dvylikos būsimų inkarnacijų. Tas sielvartas buvo toks didelis, jog būtų be jokio vargo prarijęs visą Kristiano uostą ir aplinkinius rajonus. Tai buvo sielvartas žmogaus, nusižengusio savo stipriausiam troškimui.

– Gal galėtum nuvežti mane į katerį? – paklausė Kasparas.

Ernstas atsistojo, nustūmė Kasparo vežimėlį iki kanalo. Afrikietė laukė krantinėje. Juodu su vyru įdėmiai įsistebeilijo

vienas į kitą, lyg kobra ir mangustas. Kasparas nebūtų galėjęs tvirtai nuspręsti, kuris yra kuris.

Sesuo Glorija nuleido Kasparo vežimėlį į katerį. Paleido variklį. Ant krantinės likęs vyras palinko virš jų. Dviem pirštais pakarpė orą.

– Žnyplėmis vielai kirpti, – tarė.

5

Kateris praplaukė po tiltu, jungiančiu Kristiano uostą su Arsenalo sala. Uosto kanalas skendo pilkuose rūko debesyse.

Afrikietė padėjo Kasparui atsisėsti ant suolelio katerio laivagalyje ir į nesugipsuotą ranką įdavė vairalazdę. Pati atidarė daiktadėžę. Ištraukė iš jos neperšlampamą apsiaustą su gobtuvu, neperšlampamą plačiakraštę jūreivio kepurę, darbines pirštines, movas rankoms, plokščią skysčio pripildytą kompasą. Kompasą padėjo ant suolelio, rūkas čia sutirštėdavo, čia praskysdavo.

Kasparas girdėjo moters ramybę. Pagalvojo apie Groką. Apie jo Inesą. Lydėjo jį visą gyvenimą. Palaikė jį. Buvo ištikima it kambarinis šuo. Nuožmi kaip asmens sargybinis. Rūpestinga lyg slaugė.

Kodėl jam taip ir nepavyko? Rasti tinkamos moters. Švelnios. Kantrios. Ištikimos. Kodėl visos moterys jo gyvenime buvo furijos? Kaip kad jo motina. Kaip Sonja. Stinė. Klara-Marija. Sesuo Glorija. Jos buvo neįtempto lyno akrobatikos virtuozės. Mechanikės. Hidrologės. Mergaitės-pabaisos. Vienuolės-kovos menų meistrės, turinčios vyrų ir vaikų.

Papūtus vėjui priešais juos rūke atsivėrė koridorius. Koridoriaus gale stūksantis statinys veikiausiai buvo 5-asis pilonas. Triaukštis stačiakampis aliuminio ir medžio bokštas, iškilęs ant betoninės švartavimosi platformos, kuri prieš žemės drebėjimus buvo Bornholmiečių prieplaukos dalis. Norint apsaugoti statinį nuo galimų naujų drebėjimų, prie jo buvo pritvirtinti ir įtempti plieniniai lynai, kaip kad stabilumą per audrą užtikrinančios palapinės atotampos. Ant statinio stogo styrojo antenų miškas ir du besisukiojantys radarai. Prie platformos buvo prišvartuoti du matinės juodos spalvos karinio jūrų laivyno greitaeigiai kateriai žemais bortais.

Kasparas perdavė seseriai Glorijai vairalazdę. Užsitempė ant sveikosios rankos movą. Išėmė iš dėklo smuiką. Jie plaukė palei Kristiano Ketvirtojo tilto polius.

– Čia viskas saugoma, – tarė moteris, – mums teks apsisukti.

Kasparas suderino smuiką. Staiga išgirdo, ką gali pasiūlyti moterims. Veržlumą. Jokia moteris savo noru nesiveržtų į karinių jūrų pajėgų narų saugomą teritoriją apsiginklavusi tik nepalaužiamu optimizmu ir Bacho *Partita E-dur*.

Užsidegė prožektorius.

– Gal galėčiau atremti sugipsuotą ranką jums į petį? – paprašė Kasparas.

Užsimerkęs ėmė griežti, kartu kalbėdamas, tarsi balsas už kadro, kad nuramintų moterį.

– Kareiviams patinka muzika, – tarė jis, – per kautynes visada groja muzika. Tačiau iki šiol jie parinkdavo netinkamus kūrinius. Jei jiems būtų toptelėjusi mintis apie Bachą, jie būtų išvengę daugybės kraujo praliejimo. Tokia muzika kaip ši taip ir skatina nutraukti ugnį. Ir spręsti ginčą tarpininkaujant, o ne veiksmais. Netrukus jau būsime vietoje.

Kasparas atsidavė į muzikos rankas. Šioji atvėrė širdį lyg pomidorų be odelės skardinę. Jo paties širdį, kareivių ir Stinės širdis, Kasparas jautė ją išėjus ant platformos.

Kateris plaukė palei padangas, iškabintas ant krantinės besišvartuojančių valčių bortams apsaugoti, aplink juos buvo tylu, rūko ir muzikos vienovė sukūrė intymumo atmosferą, kurios paprastai pritrūksta grojant po atviru dangumi. Atrodė, lyg erdvė tarp Užsienio reikalų ministerijos, tilto, platformos ir Nacionalinio banko būtų virtusi koncertų sale.

Sesuo Glorija permetė aliumininius takus tarp katerio borto ir platformos krašto, iš pradžių platforma buvo apmirusi, tačiau netrukus du kareiviai lyg robotai pajudėjo iš savo vietų ir iškėlė Kasparo vežimėlį ant betono.

Greta Stinės stovėjo jaunas vyras, vilkintis civiliais drabužiais, tačiau skambesiu primenantis trimitų orkestrą. Kasparas kažkur jau buvo girdėjęs šį garsą. Stinės akys buvo apsiblaususios nuo muzikos. Vyras su Stine nužvelgė Kasparą. Neįgaliųjų vežimėlį. Aliuminio takus. Gipsą. Egiptietiškai sutvarstytą Kasparo kūną. Seserį Gloriją.

– Duok man penkias minutes, – paprašė Kasparas. – Tai gyvybės ir mirties klausimas.

Stinė labai lėtai vadavosi iš gelmių, į kurias buvo nugrimzdusi. Galiausiai išnėrė į paviršių ir įkvėpė oro.

– Nieku gyvu! – tarė.

Kasparas iš už tvarsčių ištraukė registruoto laiško pašto kvitą, išmargintą KlaraMarijos rašysena. Perskaičiusi tekstą Stinė bandė pagriebti kvitą. Tačiau Kasparas spėjo jį paslėpti.

Jis linktelėjo galvą sesers Glorijos pusėn.

– Ji iš Dorovės policijos, – pasakė jis. – Gali pakviesti mane vidun. Arba galime pratęsti pokalbį policijoje.

6

Lifto sienos buvo iš organinio stiklo. Jaunasis vyriškis mėgino spraustis vidun, tačiau lifto kabinoje vietos buvo tik keturiems žmonėms, o Kasparo vežimėlis užėmė dvi vietas. Kasparas apdairiai užtvėrė jam kelią, lifto durys užsidarė, ir jie ėmė leistis gilyn. Leidžiantis žemyn dėl slėgio pokyčio pasikeičia visi garsai. Dabar tai visai nestebino, turint omenyje, kad greta buvo Stinė. Su ja labai greitai atsidurdavai arba žemiau, arba aukščiau visiems žinomos registro dalies.

Pro jų akis praslinko ryšių skyrius, čia prie skaitmeninių skambučių paskirstymo sistemų sėdėjo žmonės su ausinėmis. Liftas sustojo. Kasparas praleido Stinę pirma savęs. Seseriai Glorijai stumiant vežimėlį į priekį, Kasparas įkišo du darbinės pirštinės pirštus į lifto durų sąvaros įpjovą. Dėl atsiradusio trikdžio nebebus kontakto, ir jaunajam vyrui teks užtrukti viršuje, ant platformos. Jauniems žmonėms pravartu mokytis atidėti poreikių tenkinimą vėlesniam laikui.

Jie perėjo nedidelę valgyklą, Kasparas paskubomis pastvėrė nuo lėkščių krūvos vieną lėkštę. Niekad nežinai, ko gali pri-

reikti, juk visi esam išėję Jono kvailio* mokyklą, tiesa? Už jų nugarų buvo tylu, liftas buvo užblokuotas.

Jie įėjo į įspūdingą patalpą, didelę ir kvadratinę lyg gimnastikos salė, bet prigrūstą įrangos it erdvėlaivis. Vieną patalpos sieną dengė plokštieji ekranai, rodantys jūros paviršiaus vaizdus. Ant kitos buvo pakabintas dešimties kvadratinių metrų ploto ekranas su meteorologiniu žemėlapiu. Patalpoje buvo valdymo pultų su radarų ekranais. Dešimties metrų ilgio granito plokštė su apie penkiasdešimt seismografų. Tuzinas spausdintuvo būgnų, kurių didžiausiasis prilygo Danijos etapinės loterijos būgnui. Trys eilės stalų su kompiuteriais, prie kurių sėdėjo jauni žmonės, turintys tokius kūnus, kad būtų galėję filmuotis MTV muzikinėje pornografijoje, ir tokias galvas, kad būtų galėję gauti Rymano geometrijos daktaro laipsnius. Laisvojoje sienoje buvo 2 ir 4 metrų dydžio langas į apšviestą jūros dugną. Nors vanduo ir buvo drumzlinas, Kasparas įžiūrėjo jame plaukančius žuvų guotus.

Patalpoje buvo girdėti koncentruotas ventiliatorių, megabaitų, galybės skaičių, procesorių aušinimo sistemose čiurlenančio skysčio skambesys. Kasparą netikėtai užplūdo džiaugsmas. Prieš jo akis buvo dvidešimt pirmojo amžiaus atsakas į kapitono Nemo povandeninio laivo vairinės viziją. Kasparas mėgo gamtos mokslus. Nesvarbu, kad gamtos mokslai nemėgo jo. Meilė be atsako kartais būna nepaprastai stipri.

Stinė žvelgė į jo tvarsčius.

– Buvau sutikęs porą iš tų tipų, – tarė jis, – pagrobusių KlaraMariją.

---

* *Jonas kvailys* – H. K. Anderseno pasaka, kurioje pasakojama, kaip trečias brolis Jonas apžavi karaliaus dukrą, savo klumpėje iškepęs ant kelio rastą negyvą varną, ir vedęs karalaitę tampa karaliumi.

Stinė atsirėmė į granito plokštę.

– Ji dingusi jau daugiau nei aštuoniolika parų, – tęsė jis. – Prognozės dėl dingusių mergaičių tampa prastos, jei jos neatsiranda per dvidešimt keturias valandas. Taigi ėmiau svarstyti, ar negalėtum man padėti.

Stinė mechaniškai apsisuko ir nužingsniavo pirma jo išilgai monitorių eilės. Pasiekusi tikslą atsisėdo. Afrikietė pristūmė priešais ją Kasparo vežimėlį.

Tai buvo jos darbo vieta. Ant stalo stovėjo butelis itališko mineralinio vandens. Pirekso stiklo kolboje buvo pamerktas hiacintas, jei ji gavo jį dovanų, Kasparas nebūtų norėjęs sužinoti iš ko. Ant stalo dar buvo trys trumpi peiliu nusmailinti dailidės pieštukai. Šalia – juos nusmailinęs peilis. Iš beržo tošies pintas krepšelis drožlėms. Nedidelis indelis drėkinamojo kremo.

Stalas kaip stalas. Kvadratinio metro dydžio baldų plokštė. Tačiau aplink jį tvyrojo tokia atmosfera, kad norėjosi įsikurti čia ilgam. Kasparas įkvėpė visur tvyrančio Stinės kvapo.

– Sėdime pačiame tinklo centre, – tarė ji. – Palaikome ryšį su Upsalos universiteto Seismologijos skyriumi, su Bergeno universiteto Geofizikos institutu. Su visu NORSAR tyrimų centro tinklu. Su Britų geologijos tarnyba Edinburge. Su Europos ir Viduržemio jūros seismologijos centro padaliniais Nicoje ir Madride. Turime po vieną seisminę stotį Vakarų pylimo ir Mionstedo klinčių kasyklos teritorijoje. Tiesiai po mumis – septynių šimtų metrų gylio geologinis gręžinys, įrengtas po pirmojo žemės drebėjimo. Jame – tūkstantis septyni šimtai daviklių. Čia, viduje, turime daugiau įrangos nei San Francisko seismologai. REFTEK duomenų kaupikliai. Meisnerio seismografai. Karinės pajėgos mūsų prašymu per savaitę susprogdina

po penkis šimtus kilogramų dinamito, duomenis apie sprogimų sukeltus virpesius fiksuoja aštuoni šimtai geofonų. Pagal šiuos duomenis tiriame smūgio bangų judėjimą po žeme. Atliekame geodinaminės įtampos laukų matavimus. Stebime elastinės įtampos pokyčius žemės sluoksniuose. Vietinius magnetizmo pokyčius. Gruntinio vandens pokyčius ir deformacijas kvadratinio metro dydžio langelių tinkle nuo Dragioro iki Farumo. Keturi biologai stebi Kopenhagos apylinkių miškuose gyvenančių smulkiųjų graužikų elgsenos pokyčius. Vadovaudamiesi kinų teorija, pagal kurią gyvūnai jautriai reaguoja į būsimus žemės drebėjimus. Mums padeda mobiliosios pajėgos iš Potsdamo geologinių tyrimų centro. Mano komandoje – šimtai geofizikų, inžinierių ir technikų. Per parą jie apdoroja šešis milijonus gautų matavimo duomenų. Porą kartų per savaitę vienas mūsų publikos mėgstamas geodezininkas dalyvauja televizijos transliacijoje, kuri rodoma per visus kanalus, ir joje kalba apie padarytą pažangą aiškinantis, kas iš tiesų įvyko. Apie naujų žemės drebėjimų tikimybę. Apie Kopenhagos ir Zelandijos salos didžiosios dalies gyventojų evakavimo grėsmę.

Kažkas, matyt, prikišo nagus prie darbinės pirštinės. Kasparas išgirdo liftą kylant aukštyn.

– Parengėme daugybę galimų paaiškinimų. Rytoj vakare apibendrinsiu juos visus per televiziją. Pasakysiu štai ką: Danija kartu su Islandija santykinėje sistemoje juda pietryčių link. Tačiau judėjimą stabdo Afrika, judanti šiaurės kryptimi ir spaudžianti Euraziją. Alpinė plokščių sandūros zona slenkasi į šiaurę. Dėl šios priežasties įvyko sprogimas kristaliniame pamate. Trijų keturių kilometrų gylyje po Kopenhaga. Sprogimo vietą supa sunkiųjų akmens uolienų sluoksnis, kaip kad Silkeborgo anomalijos zonoje. Būtent šis sluoksnis ir neleido sklisti

smūgio bangai, todėl žemės drebėjimas niekur kitur nebuvo užfiksuotas. Vienintelė padaryta žala – įgriuvęs žemės paviršius. Yra pagrindo manyti, kad daugiau žemės drebėjimų nebebus. Numatyti žemės drebėjimus sunku. Tam neturime jokių patikimų metodų. Neturime galimybės nustatyti įtampos padidėjimo gilesniuose žemės sluoksniuose. Nežinome, kiek gali atlaikyti žemės paviršius. Vis dėlto esame nusiteikę optimistiškai. Ir toliau liksime budrūs. Tačiau neturime pagrindo manyti, kad reikėtų evakuotis. Nemanome, kad bus daugiau žemės drebėjimų. Štai ką aš pasakysiu rytoj vakare.

– Skamba raminamai, – tarė Kasparas.

Ji palinko prie jo. Kitomis aplinkybėmis jis būtų džiaugęsis kiekvienu atstumą tarp jų sumažinančiu centimetru. Bet ne dabar.

– Taip, – atsakė ji tyliai. – Būtent taip ir turi skambėti. Negerai tik vienas menkniekis. Kad visa tai – melas.

Nuotolinė klausa akimirką buvo pavedusi Kasparą, ir jis neišgirdo čionai artėjančio jaunojo vyro nuo platformos.

– Jis išsiųstas iš šalies, – pasakė jis Stinei. – Turėjo būti išskraidintas iš Danijos.

Kasparas atpažino vyrą, tai buvo Miorko patarnautojas.

– Pulkininkas leitenantas Brejningas, – pristatė Stinė, – yra vienas iš žmonių, besirūpinančių mūsų saugumu.

Pareigūnas žengė arčiau Stinės palikdamas Kasparą už nugaros.

– Mieste paskelbta jo paieška, – tarė jis. – Jis pavojingas.

Juodu nežiūrėjo į Kasparą. Tai buvo neapdairu. Niekada nevalia nuleisti akių nuo didžiųjų klounų. Kasparas tebelaikė lėkštę. Nuo lentynėlės po viena iš lentų paėmė tvirtą rodomąją lazdelę, sukamuoju judesiu išmetė lėkštę į orą, besisukančią

pagavo ant piršto galo, perkėlė ant lazdelės, šią pastatė ant stalo, pats pavažiavo šiek tiek į priekį. Jaunieji darbuotojai ir afrikietė lyg užhipnotizuoti stebėjo besisukantį giroskopą.

Kasparas pavažiavo dar į priekį palikdamas Stinę už nugaros.

– Išsivesime jį dabar pat, – tarė pareigūnas.

Už Stinės ir pareigūno pasigirdo sprogimas, lyg būtų prasidėjusi porceliano daužymo rungtis, lėkštė buvo ne iš fajanso, o iš paties tikriausio porceliano, galėjai išgirsti tai jai skylant į keramikos šukių debesį.

Stinei ir pareigūnui nusisukus pažiūrėti, kas dedasi, Kasparas atidarė viršutinį Stinės rašomojo stalo stalčių. Ji niekada nieko nerakindavo, nei anais laikais, nei dabar, ji aklai pasitikėjo pasauliu. Deja, toks pasitikėjimas ne visada pagrįstas.

Stalčiaus viršuje gulėjo keletas banknotų, po jais – krūvelė levandomis kvepiančių nosinaičių. Po levandomis – sena pažįstama. Iš į plastikinę įmautę įdėtos nespalvotos septyniolikos centimetrų ilgio ir pločio nuotraukos į Kasparą žvelgė Klara-Marija. Kasparas užsikišo įmautę su nuotrauka už tvarsčių ir uždarė stalčių.

Visi atsisuko ir sužiuro į Kasparą. Jaunieji darbuotojai. Afrikietė. Neįgaliųjų vežimėlyje sėdintis vyras, visas apraišiotas it raudonoji vytinta *Chorizo* dešra, nė už ką negalėtų turėti tiek energijos. Visa atrodė atitrūkę nuo tikrovės. Būtent tokia netikrumo erdvė ir yra klouno stichija.

– Gal galėtume pasikalbėti akis į akį? – paklausė Kasparas Stinės.

Pareigūnas papurtė galvą.

– Yra dalykų, – tarė Kasparas, – kuriuos vyras moteriai gali padaryti tik vienumoje.

Už Stinės buvo kažkas panašaus į šliuzo vartus. Stinė pakėlė

juos į viršų ir žengė vidun. Afrikietė perkėlė Kasparą su vežimėliu per trisdešimties centimetrų aukščio slenkstį. Įėjo vidun kartu su jais. Uždarė masyvias duris taip lengvai, lyg jos būtų kartoninės.

– Brejningas yra iš Gynybos ministerijos Saugumo ir žvalgybos tarnybos, – pasakė Stinė.

– Todėl ir esu jam toks geras, – atsakė Kasparas. – Turime stengtis, kad jaunesnės kartos talentų vaikystės ir brandos metai būtų lengvesni nei kad buvo mūsų.

Jie buvo atsidūrę patalpoje, primenančioje didelę valymo reikmenų spintą, čia buvo pramoninė plautuvė, vandens siurbliai, lentynos su valymo priemonėmis, o palei sienas rikiavosi varžtais priveržti siauri metaliniai staliukai. Sienos buvo iš šviesaus granito, lyg ištaigingame vonios kambaryje.

– Čia prasideda Nacionalinio banko požemiai, – tarė Stinė.

Kasparas išsitraukė įmautę, išėmė iš jos nuotrauką ir padėjo ant stalo.

– Nebuvo jokio žemės drebėjimo, – pasakė Stinė. – Nė karto.

Meilė turi kažką bendra su atpažinimu. Nepažįstami dalykai gali mus žavėti, gali mus traukti, tačiau meilės daigą iš lėto subrandina pažinimas. Jau pirmą kartą išvydęs Stinę pajūryje, Kasparas pasijuto, lyg ją jau pažinotų, jau tada pajuto tą pasitikėjimą, kurį jautė ir dabar. Tačiau kartu, kaip ir tada, Kasparas jautė, jog didžiulė Stinės dalis jam visiškai nepažįstama, tarsi neištyrinėtas žemynas. Laikas šio pojūčio nė kiek nesusilpnino.

– Bet juk patys vieną patyrėme, – tarė jis. – Tada restorane.

– Tai buvo virpesiai žemės paviršiuje. Vietinio pobūdžio.

– Tai buvo stiprūs žemės drebėjimai. Aštuonių balų stiprumo pagal Richterio skalę. Skaičiau laikraštyje.

– Balais pagal Richterio skalę nusakomas bendras per žemės drebėjimą išlaisvintas energijos kiekis. Richterio balas apskaičiuojamas sudėjus nuo konkrečių aplinkybių priklausančias koreguojamąsias konstantas ir seismogramoje užfiksuotos seisminės bangos amplitudės, padalytos iš bangos dažnio, dešimtainį logaritmą. Tačiau nebuvo užfiksuota jokios amplitudės. Jokių seisminių bangų žemės plutoje. Tuodu įvykiai – visai ne žemės drebėjimai.

– Kas tada – žemės įgriuvos?

– Žemė įgriūva netolygiai. Iš pradžių ji susmenga viename taške, ir nuo jo įgriuva proporcingai plečiasi toliau. Šiuo atveju kalbame apie visiškai tolygų poslinkį.

Ji įsikibo jam į atlapus.

– Vadinamoji sprūdžio zona. Ji – stačiakampė. Septynių šimtų metrų pločio ir pusantro kilometro ilgio. Žemyn smuktelėjo visas Naujasis uostas. Visiškai tolygiai.

Jos veidas buvo visai prie pat jo. Kasparas dar nebuvo girdėjęs tokio jos skambesio. Tarpusavyje persipynusių nuostabos ir nevilties gaidų.

– Žemės drebėjimas – tai staigus žemės plutos poslinkis ir šio poslinkio padariniai. Pirminės bangos ir koncentrinės antrinės bangos, kurios ir pridaro žalos. Šiais atvejais nebuvo jokio sprogimą primenančio poslinkio. Vieną akimirką viskas normalu. Kitą – trimis metrais smukteli septynių šimtų metrų pločio ir pusantro kilometro ilgio žemės keturkampis. Kurį tuoj pat užlieja vanduo. Ir vėl stoja visiška ramybė.

– O kaip dėl ertmių klinčių sluoksnyje?

– Požeminiai urvai įgriūva netolygiai. Toli gražu ne pagal lygiavimo virvelę. Įgriuva niekada nebūna tolygi.

Pasigirdo beldimas į duris. Kasparas ant nuotraukos priešais

ją ant stalo padėjo pašto kvitą. Adresuotą jai. Pasirašytą neįprastai tvirta dešimtmetės mergaitės rašysena. Kasparas nebuvo tikras, ar Stinė jį pastebėjo.

– Net ir žinant tai, mums galbūt pavyktų sugalvoti įtikinamą paaiškinimą, – tarė ji. – Tokie jau tie gamtos mokslai. Mes pateikiame prognozes apie jau atsitikusius dalykus. Esu tikra, kad mums pavyktų. Jei tik ne nuostolių statistika.

– Niekas nenukentėjo.

– Būtent. Niekas. Ką apie tai manai?

– Tiesiog labai pasisekė. Dievo ranka.

Ji trumpam užsikirto.

– O čia kažkas nauja, – tarė ji. – Tavo žodyne. Toji Dievo ranka.

– Šiuo metu augu dvasiškai. Sparčiai tobulėju.

Gretimoje patalpoje Kasparas girdėjo susitelkimą. Kažkas ketino imtis nedorų veiksmų prieš duris. Kasparas pagalvojo apie Mėlynąją damą. Girdėjo netrukus pasikartosiant vieną iš jo gyvenimo priedainių: kiekvieną kartą beužsimezgant artimesniam ryšiui su moterimi, į duris ima brazdintis kolektyvinė pasąmonė, apsiginklavusi kampiniu šlifuokliu su dideliu deimantiniu pjovimo disku.

– Pernelyg didelė, – pasakė ji. – Toji sėkmė. Per daug laimingas atvejis. Paprašėm policijos, Danijos civilinės gynybos ir Eismo saugos tarybos Avarijų tyrimo komisijos pateikti galimų tokio įvykio padarinių prognozę. Apskaičiuoti tikėtinus nuostolius. Remiantis Kalifornijos universiteto Los Andžele, turinčio žemės drebėjimų didmiesčiuose patirties, duomenimis. Jų atliktais skaičiavimais, nuostoliai turėjo būti tokie: ne mažiau dešimt tūkstančių žuvusiųjų. Triskart daugiau sužeistųjų. Milijardo kronų žala elektros tinklams. Milijardo kronų

žala kanalizacijos sistemai. Dešimties milijardų kronų žala pastatams, daugiausia dėl kilusių gaisrų ir griūčių. Pirmasis smuktelėjimas sukėlė trijų metrų aukščio smūgio bangą. Nebeliko palei kanalus ėjusių gatvių ir šaligatvių. Smenganti žemė su savimi nusinešė aštuonis šimtus penkiasdešimt automobilių. Penkiasdešimt metrų Knipelio tilto važiuojamosios dalies. Sprūdžio linija ėjo palei aštuonis šimtus pastatų. Kuriuose buvo daugiau nei trisdešimt tūkstančių žmonių. Ir niekas nenukentėjo. Nenuskendo nė vienas kūdikis. Neįvyko nė vienos avarijos. Nė vienai senutei nebuvo užminta ant nuospaudų.

Patalpos durys ėmė vibruoti. Galingosios jėgos, norinčios sutrukdyti princui užkariauti princesę, ėmėsi pjaustymo darbų.

Stinė paėmė nuo stalo plastikinę įmautę, po nuotrauka gulėjo vaikiškas piešinys.

– Gavau jį likus dviem dienoms iki pirmojo požeminio smūgio. Paštu. Registruotu.

Piešinys buvo spalvotas, detalus. Kasparas matė rūmus. Su trimis bokštais. Žuveles apsauginiame griovyje. Namus ir automobilius. Barono pilį. Pakeliamąjį tiltą.

– Čia – naujasis Užsienio reikalų ministerijos pastatas, – tarė ji.

Dabar Kasparas suprato. Laiptai. Tiltas. Visai ne pilies tiltas per apsauginį griovį. Knipelio tiltas. Ir pilis visai ne pilis, o jaunimo sąjungos *Dykumos tvirtovė* pastatas. Miestas visai ne miestas, o miesto rajonas, Bremerholmas. Ji piešė pagal pavyzdį, galbūt pagal Kopenhagos miesto planą. Piešinio dešiniajame kampe buvo parašas: *KlaraMarija*. Ir data. *Rugsėjo 24-oji*. Tai buvo neįprasta. Kasparas buvo matęs tūkstančius vaikų piešinių. Kartais ant jų būdavo nurodytas piešinio autoriaus amžius. Tačiau data – niekada.

Ir tas tikslumas. Lygiai taip pat tiksliai ji buvo atvaizdavusi Lionės Borfelt kliniką.

– Čia žemėlapis, – paaiškino Stinė. – Geriau paanalizavus, tikslus žemėlapis. Čia pavaizduotas Nacionalinis bankas. Bendrovės *Svitzer* administracijos pastatas Naujajame uoste. Viešbutis *Admiral*. Laivų stiebų statymo kranas. Sausasis dokas.

Ji prikišo artyn savo veidą.

– Čia žemėlapis, vaizduojantis pirmojo sprūdžio zoną, – tarė ji. – Su tiksliomis detalėmis. Išsiųstas likus keturiasdešimt aštuonioms valandoms iki įvykio.

Pasigirdo naujas garsas, balione suspaustų dujų švilpimas. Palaikyti draugijos šlifuokliui atskubėjo dujinis pjoviklis.

– Mums reikia eiti, – paragino afrikietė.

Ji atidarė duris, už jų buvo mažesnė tuščia patalpa su dar vienomis durimis, afrikietė atidarė ir jas, laiptai už jų smigo į bedugnę tamsą.

Kasparas pamėgino susikaupti ir įsiklausyti, tačiau jo klausa buvo išėjusi iš rikiuotės. Pasijuto lyg vaikas, lyg kūdikis vystykluose. Nutarė pasimelsti Mergelei Marijai, atsiduoti į maldos rankas ir palikti praktiniais dalykais pasirūpinti mamai.

Afrikietė pakėlė ant stalo stovinčio telefono ragelį ir surinko numerį. Kitame laido gale Kasparas išgirdo atsiliepiant Francą Fyberį.

– Lauk mūsų paviršiuje, – paliepė ji.

– Nuotrauka, – tarė Kasparas. – Tavo stalčiuje. Kaip tai paaiškintų gamtos mokslas?

Ji negalėjo pakęsti reikalavimų pasiaiškinti. Reikalavimų pasižadėti. Nepakentė visko, kas kėlė pavojų jos laisvei.

– Ji mane susirado.

– Kur? – paklausė jis. – Aš – tavo antroji pusė, tavo sielos

draugas, niekaip tavęs nesuradau. Tai kaip tave rado dešimties metų mergaitė?

Afrikietė padėjo ragelį. Stinė atidarė duris į laiptus.

– Iš čia pro kanalizacijos sistemą ir pagrindinį kabelių vamzdyną, besitiesiantį nuo Uosto gatvės iki Salelių, galima patekti į metro tunelį.

Jos nešė jį laiptais, stūmė jo vežimėlį palei požeminį kanalą, leido jį nuleidžiamuoju vamzdžiu žemyn. Kasparas aiškiai suvokė, kad remdamasis į moteris aktualizuoja dar vieną iš nuolat besikartojančių egzistencijos motyvų. Tačiau moteris nepaliaujamai spinduliuoja gydančią gyvybės energiją. Šiuo – sveikimo – etapu ši kokybiško gydymo dozė jam buvo labai svarbi. Bachas juo dėtas būtų pasielgęs lygiai taip pat.

Jie pasiekė metro tunelį. Šis buvo apšviestas avarinių lempų, bėgiai skendėjo po vandeniu. Stinė priklaupė priešais vežimėlį.

– Matomės paskutinį kartą, – tarė ji.

Pirštų galiukais perbraukė jo žaizdas ir siūles. Patinusias veido vietas. Prisilietimas buvo toks švelnus, kad jam visai neskaudėjo. Dar anais laikais, prieš jai dingstant, jai prisilietus jis suvokdavo, kad patys įspūdingiausi spektakliai įvyksta ne ant scenos pakylos ar manieže. Patys įspūdingiausi spektakliai įvyksta tada, kai pirštų galiukais atitraukiamas plonytis žmones skiriantis šydas ir prieš akis visu gražumu atsiskleidžia visata.

– Paprastai, – sušnibždėjo jis, – po sunkios ligos ir suluošinimų įvyksta didieji lūžiai meilės srityje.

– Paprastai, – sušnibždėjo ji, – neišmokus pamokos kenčia savas kailis.

7

Daugeliui mūsų ryšį su mylimu žmogumi įkūnija tam tikras muzikos kūrinys. Gustavas Maleris Almai pasipiršo savo meilę išpažinęs kūriniu *Adagietto*, Jekaterinos Gordejevos ir Sergejaus Grinkovo meilės kūrinys buvo Bethoveno *Mėnesienos sonata*, Kasparui meilę įkūnijo Bacho *Čakona*. Dabar jis girdėjo šį kūrinį, nuo sienų kapsint vandens lašams, aidint tuneliui, kvėpuojant afrikietei. Nelėtindama žingsnio moteris pamatavo jo pulsą, nieko nepasakė, bet Kasparas girdėjo jos susirūpinimą, jo sąmonė čia atsirasdavo, čia dingdavo.

Jie perėjo neapšviestą atkarpą, afrikietė užstūmė jį aukštyn nuleidžiamuoju vamzdžiu, pakėlė Kasparą, atidarė duris, jie išėjo į dienos šviesą prie Nioreporto metro stoties. Juos supo vis didėjanti žmonių minia. Kasparas visada laikėsi atokiau nuo žmonių minios, minioje – per daug garsų, tai buvo viena iš priežasčių, dėl kurių jis laikėsi cirko. Maniežo. Muzikos. Vaidindamas mėgini sinchronizuoti visų kitų žmonių skambesį su savuoju. Kai Kasparas pirmą kartą laimėjo apdovanojimą Monte Karlo cirko festivalyje – tąkart jis gavo sidabrinio klou-

no apdovanojimą, – po apdovanojimų ceremonijos, vykusios *Grand Palais*, visai šalia didžiojo Monte Karlo kazino, jis lėtai patraukė uosto link. Devyni iš dešimties praeivių jį atpažino. Tada Kasparas pagalvojo, kad galbūt tai vienas iš būdų spręsti garsų problemą. Kai esi ganėtinai įžymus, kai esi karalius ir kai tavo paties skleidžiamas signalas ganėtinai stiprus, per jį tiesiog imi nebegirdėti visų kitų garsų.

Pastarieji dvidešimt metų, ypač paskutiniai penkeri, gerokai pakeitė šį jo požiūrį. Kasparas suprato, kad minioje laisvai nesijaučia nei virtuozai, nei karaliai. Gerai jaustis gali tik būdamas anonimu. Toks, koks jis buvo dabar. Į jį niekas nežiūrėjo, o jei ir pažvelgdavo, tai tik mėgindami suprasti, ką tokia princesė kaip afrikietė veikia su vežimėlyje sėdinčiu tvartininku.

Pasigirdo švilptelėjimas, trys švarios C-dur akordo natos paeiliui, švilptelėta jam, tuo ir sunki savo paties charizmos aukų dalia, afrikietė užstūmė jį ant krovininio furgono keltuvo, keltuvui pakilus įstūmė jį furgono vidun, vairuotojo sėdynėje sėdėjo Francas Fyberis.

– Kadangi neturiu vaikų, – tarė Kasparas, – jau buvau bepamilstąs tave kaip tėvas sūnų. Tačiau ką tik gavau informacijos, kuri verčia mane manyti tave dar kartą apsimelavus. Tas ponulis, kurio gondolą pasiskolinome su seserimi Glorija, tas, kurio akys dangaus žydrumo spalvos, o veido spalva kaip jautienos filė, jis nėra vienas iš tavo vairuotojų. Jis – jūrų laivyno karininkas. Susijęs su visu šiuo reikalu.

Francas Fyberis akimirką tylėjo. Kasparas prisistūmė arčiau vairuotojo sėdynės. Vaikinas atsitraukė atokiau.

– Gertas Suensonas, – tarė jis. – Dirba Danijos saugios laivybos administracijoje. Priklauso mūsiškiam pasauliečių ordi-

nui. Jis atsako už viso eismo iš ir į užtvertąją teritoriją priežiūrą. Padeda policijai. Ieškoti Kaino.

Kasparas užsimerkė. Baisu būti įkalintam, nesvarbu, ar kalėjimo kamera vadintųsi maniežas, ar visuotinė tikrovės versija.

– Mes dar nepusryčiavome, – pasakė jis. – Gal kartais užsiliko espreso? Ir šlakelis armanjako?

Jo sąmonė ėmė blėsti, jis dar bandė išgirsti savo nesąmoningumo skambesį, tačiau nebespėjo ir prarado sąmonę.

SEPTINTA DALIS

1

Kasparas pabudo ligoninės lovoje, savo celėje. Mėlynoji dama sėdėjo ant kėdės lovos galvūgalyje.

Galvą skaudėjo taip, kad, palyginti su šiuo skausmu, visi per gyvenimą jį kankinę pagirių galvos skausmai kartu sudėjus tebuvo hipochondrija.

Kažkas truktelėjo jį iš apačios ir įtraukė į gelmes, slypinčias po budrios sąmonės paviršiumi. Jis išgirdo kažką dainuojant, tai buvo Stinė.

Visos moterys jo gyvenime dainavo, jo motina, Stinė, KlaraMarija, vienuolės, Sonja, Policijos moterų choras, visa galybė moterų. Išskyrus Mėlynąją damą. Iki viso komplekto trūko tik jos.

Stinė juokėsi, Kasparas suprato atsidūręs tikrais epizodais pagrįstame sapne, jis nutarė pasilikti jame, nes dar nebuvo kaip reikiant pasirengęs susidurti su tikrove.

Ji uždainavo taip, kaip anais laikais – spontaniškai, niekada nepranešdama iš anksto. Švelniai prisitraukė jį iš nugaros, pasiguldė jo galvą sau į sterblę. Dainavo švelniai glostydama jo odą.

Dainavo klasikos kūrinius, Kimo Larseno*, *Shubidua*** dainas, garsiųjų operų arijas. Dainavo kimiai, uždelsdama, Kasparas panoro, kad ją būtų galėjęs išgirsti Larsenas, *Shubidua* lyderis Bundesenas, Rachmaninovas – jie būtų pasijutę visiškai jos suprasti. Ji padainavo Margaritos *Brangenybių ariją* iš operos *Faustas*: *Pabudus aš ar svaigsta man galva gražiausiame sapne*. Suniūniavo Rachmaninovo *Vocalise*. Ji dainavo kaip Renė Fleming***. Tiesa, jos balso diapazonas buvo perpus siauresnis. Tačiau tai nesukėlė jai sunkumų, dainuodama ji pritaikė melodiją savo balsui.

Jos pirštų prisilietimai atkartojo muzikos ritmą. Kasparui ėmė aiškėti, ką turėjo omenyje Išganytojas kalbėdamas apie čia ir dabar esančią Dievo karalystę, Stinės prisilietimai ir balsas pavertė jį supančią aplinką fiziniu rojumi žemėje.

Kasparas pasijuto esąs vaikas. Įsiklausęs į save, išgirdo viduje skambant devyniasdešimt procentų moteriškumo, jis jautėsi kaip moteris, buvo tapęs nepaprastai juslus.

Jis pajuto palengvėjimą, kad bent akimirką neprivalo būti tik vyras. Neprivalo veržtis pirmyn. Rūpintis, kad reikalai judėtų į priekį.

Kasparas juto iš jos pirštų galiukų sklindančią meilę. Dabar, šią trumputę akimirką, jis buvo vertinamas. Už glotnią veido odą. Už mėlynas akis. Už nieką. Vien už tai, kad buvo.

Galbūt meilė užsimezga tada, kai kitam žmogui ir sau pačiam patinki toks, koks esi. Net jei tavo vardas Kasparas. Net jei esi primelavęs moterims – taip pat ir tai, kuri dabar tave glosto, – tiek, kad jau ir pats nebesupranti, kur baigiasi tavo paties ir pra-

---

* Kim Larsen (gim. 1945 m.) – danų dainininkas, išgarsėjęs XX a. aštuntajame dešimtmetyje.

** *Shubidua* – XX a. aštuntajame dešimtmetyje susikūrusi danų popmuzikos grupė.

*** Renée Flemming (gim. 1959 m.) – JAV sopranas, žymi operos dainininkė.

sideda PoniosViešpaties sukurta tikrovė. Net jei esi peržengęs tiek ribų, kad nebežinai, ar dar rasi kelią namo.

Kasparui staiga panižo padai. Bėgti kiek kojos įkerta. Nuo nepakeliamos minties apie kone šimtaprocentinę tikimybę, kad tokia akimirka kaip ši jau niekada nebepasikartos.

Nustačiusi tinkamą balsą, Stinė ėmė dainuoti *Bona Nox*. Ilgesingai ir kartu rūpestingai.

Kasparas pajuto atsiveriant tylą. Lyg didžiulį tuoj jį apglėbsiantį delną. Jis atsimerkė. Prie jo palinko Mėlynoji dama. Drėgnu audeklu perbraukė jo kaktą.

– Miegojot dvylika valandų, – tarė ji. – Išgyvensit. Ir vėl.

Kasparas sutelkė jutimus į aplinką. Išorinio pasaulio garsai buvo labai silpni, beveik negirdimi. Kasparas žinojo, kad taip yra dėl vienuolyno viršininkės artumo. Jam taip nutikdavo ir anksčiau, dažniausiai būnant su mama, kartais – su Maksimilianu. Su kai kuriais partneriais manieže. Su Stine. Su KlaraMarija. Tik sulaukęs keturiasdešimties Kasparas galų gale patikėjo. Kad klausa – kolektyvinis reiškinys. Dviem žmonėms pajutus stiprų tarpusavio ryšį, išorinis pasaulis iš pradžių nublanksta, o paskui ir visai liaujasi egzistavęs. Nes tokiomis akimirkomis atrodo, kad be vienas kito pasaulyje daugiau nieko nėra. Būtent tai nutiko ir dabar.

Pasigirdo šnabždesys, šnibždėjo jis pats.

– Jie pasinaudojo ja ir galbūt berniuku žemės drebėjimams numatyti. Tie vaikai, matyt, turi vienokią ar kitokią aiškiaregystės galią. Jie supirko nekilnojamąjį turtą Centre ir netrukus jį parduos. Bent jau iki tol paliks vaikus gyvus. Mergaitės, abiejų vaikų, jiems reikia, kad šie patvirtintų, jog daugiau žemės drebėjimų nebebus. Turime susisiekti su policija.

– Dėl to galite nesirūpinti, – tarė ji. – Policija gali būti čia bet kurią akimirką. Judu su seseria Glorija buvote pastebėti.

Baltojo aukso spalvos ryto saulė kabėjo labai žemai. Vandens paviršius buvo lygus it ištemptos folijos lakštas. Sustingusioje plokštumoje spindėjo danguje kabančios saulės antrininkė. Miesto pakraščius slėpė plonytė baltos miglos juosta. Visus išorinio pasaulio garsus sugėrė moters klausa.

Tai galėjo būti bet kuri mitologinė vieta pasaulyje. Ji bandė jam kažką pasakyti, be žodžių, savo tyla, Kasparas jos nesuprato.

– Jums reikia pavalgyti, – tarė ji.

Sesuo Glorija atnešė jam padėklą su sriuba ir duona. Kasparas prieš valgį sukalbėjo trumpą maldą ir atsikando duonos.

– Malda prieš valgį – puikus dalykas, – pasakė jis. – Melsdamasis patiri mikroskopinę mirtį ir atgimimą. Iš pradžių susilieji su pavidalo neturinčiu Dievu. O tada atsikuri ir atgimsti it kūdikis su visomis smegenų ląstelėmis, skonio svogūnėliais, gera potencija ir klausa. Idealiu atveju.

– Turbūt neužsičiauptumėt net jei prieš jus išdygtų arkangelas, – šyptelėjo afrikietė.

Kąsdamas duonos Kasparas prisiminė mamą. Duona buvo ką tik iškepta, jos plutelė buvo plona, žvilgi ir tvirta it stiklas. Plutelės traškesys kandant išdavė Kasparui, kad prieš kepama duona buvo aptepta jogurto, aliejaus ir jūros druskos mišiniu ir kepta itin aukštoje temperatūroje. Duonos kvapas buvo sodrus, daugiasluoksnis, lyg kūno.

– Kai pirmą kartą čia apsilankiau, – tarė jis, – prieš metus, naktį, tąkart laukėte už Mėlynosios damos durų. Kodėl?

– To paprašė motina Marija.

– Kada?

– Anksčiau tą dieną.

Sriuba buvo su jautiena, jos skonis priminė amžiną gyvenimą ir tai, kad visi gyvi padarai ėda vieni kitus.

– Tada ji dar negalėjo žinoti, kad aš ateisiu.

– Ji tai žinojo jau prieš daugybę metų. Kartą matėme jus per televizorių. Per vieną iš pirmųjų mano viešnagių Danijoje. Motinai Marijai kartais patinka žiūrėti televizorių. Ypač cirko pasirodymus. Tąkart rodė *Cirque du Soleil – Saulės cirko* – pasirodymą. Motina Marija paklausė, kas tas klounas. Viena iš seserų atsakė: „Jis danas." Ji pasakė: „Jis pas mus apsilankys." Tik tiek. Daugiau nieko. „Jis pas mus apsilankys."

Kasparas pamirkė duoną į sriubą. Mechaniškai sukramtė.

– Motina Marija, – tarė afrikietė, – sako, kad kai kas mano, jog didieji kompozitoriai yra šventieji, atgimę tarp mūsų. Kad visiems mums padėtų. Kad padedami Bacho muzikos lengviau viską suprastume.

Ji tebebuvo apkvaitusi nuo Kasparo griežtos serenados. Tai jį sujaudino. Kita vertus, visada svarbu padėti žmonėms išsivaduoti iš susižavėjimo pinklių.

– Kaip, beje, ir didieji virėjai, – tarė jis. – Matyt, vienas toks dirba jūsų virtuvėje. Būtų malonu, jei paliktumėt senelį vieną. Turiu suvirškinti maistą.

Viduje buvo Mėlynoji dama. Kasparas negirdėjo jos ateinant.

– Neįmanoma praleisti trisdešimt penkerių metų cirke, – pasakė jis, – nesutikus nė vieno žmogžudžio. Įsiklausęs į žmogžudystę įvykdžiusią jų esybės dalį, niekada neišgirsdavau jų pačių skambesio. Toji esybės dalis buvo kažkieno kito. Kažkas būdavo juos apsėdęs. Kaltės klausimas akustiniu atžvilgiu gan painus.

Ji tylėjo.

Kasparas pajuto kylant pyktį.

– Atpažinau jį, – tarė jis. – Tos mergaitės žudiką. Galėjau pašalinti jį. Kartą ir visiems laikams.

– Žinoma, galėjote, – atsakė ji.

Jo pyktis išblėso. Palikdamas sielvartą. Ir neviltį.

– Kainas, – tęsė jis. – Tyrinėjo galimos katastrofos netoli Kopenhagos padarinius. Ir štai tau – žemės drebėjimas.

– Besimeldžiantiems, – atsakė ji, – visada nutinka daug neįtikimų sutapimų.

Galvai pasukti jam prireikė nemažai laiko. Galų gale atsisukęs pamatė tuščią jos kėdę. Ji buvo išėjusi. Ar apskritai čia buvo?

Afrikietė stūmė jį baltais koridoriais.

– Pasirašiau su ja sutartį, – tarė jis. – Įsipareigojau rizikuoti savo karjera. Bandyti sučiupti KlaraMarijos persekiotojus. Padėti jums. Jei ji žinojo, kad aš pasirodysiu, kam prireikė visų tų sąlygų?

Jie važiavo liftu. Afrikietė atsakė tik jiems nusileidus ir palikus liftą.

– Motina Marija, – tarė ji, – dažnai sako, kad negerai, kai religijos paslaptis žmonėms atskleidžiama už pernelyg mažą kainą. Tada jie jos deramai nevertina. Ypač bankininkai.

– Bankininkai?

– Tąkart, kai matėme jus per televizorių, daug juokėmės. Juokėsi ir motina Marija. Vėliau ji tarė: „Visų pirma turėtume išsiaiškinti, ar jis iš tiesų klounas. Ar tik ypatingais talentais apdovanotas bankininkas."

Kasparas ėmė melstis: „PoniaViešpatie, leisk man pagyventi dar tiek, kad spėčiau pagaminti Mėlynosios damos vudu lėlę

ir prismaigstyti ją visą adatų." Tada susivokė, ką darąs. Susirietė iš skausmo, kurį sukėlė jo paties pyktis, pusė pykčio visada būna nukreipta vidun.

Jie nebejudėjo į priekį, vežimėlis stovėjo vietoje.

Jo sprandą palietė delnas. Prisilietimas buvo šiltas, Kasparas pajuto dėkingumą. Jis girdėjo, jog šis gestas – tai daugiausia, ką afrikietė galėjo sau leisti, kad atsiprašytų. Ir to visai pakako.

Jie stovėjo priešais duris, atidariusi jas afrikietė išvežė jį laukan į parkelį.

2

Mėlynoji dama sėdėjo ant akmeninio suolelio, po pažastimi laikydama jo smuiko dėklą. Atsistojusi perėmė iš afrikietės vežimėlį. Šioji pasišalino, vienuolyno viršininkė ėmė lėtai stumti jį takeliu palei tvenkinį.

Pavasario šviesa ir garsai apkvaitino jį lyg siautulingas vynas, lyg pirmoji taurė subrandinto geriausios kokybės *Krug* šampano, akimirką prieš gurkštelint geriausiųjų šampanų pats Kūrėjas įpučia jiems gyvybės, ir po to ištisus metus kartkartėmis, nevalingai, kiekvieną sykį patirdami sukrėtimą, prisimename tą gyvybę, lyg kažkada patirtą įspūdingą magiškųjų grybukų poveikį.

Netrukus išsprogsiančiuose bukmedžių pumpuruose šlamantis šiltas vėjelis grojo *Sacre,* tačiau pavasarinėje pasaulio sukūrimo melodijoje Kasparas vis dėlto girdėjo įsipynusią žiemos gaidą. Šampanas turėjo kartaus angostūros prieskonio.

– Jūsų išsivežti atvyko pora pareigūnų iš Policijos užsieniečių reikalų skyriaus, – tarė moteris.

Ji padėjo smuiką jam ant kelių.

– Didžiosiose dvasinėse tradicijose, – tarė ji, – mokytojas negali skatinti mokinio klausti. Net kraštutiniais atvejais. Net jei aišku, kad neišnaudojus šios galimybės, daugiau progų klausti nebebus.

Ji kalbėjo rimtai. Tačiau kažkur labai giliai Kasparas manėsi girdįs pašaipos gaidelę. Ši subtilumo stoka sukėlė jam kuo tikriausią fizinį diskomfortą.

– Priežastis gana aiški, – tarė ji. – Mokytojas negali atverti mokinio. Joks žmogus neatvers kito žmogaus. Mums telieka laukti. Ir imtis veiksmų tada, kai žmogus pats atsiveria. Argi ne taip dirba ir klounai?

Ji stabtelėjo. Kasparas girdėjo iš jos sklindančią visa apimančią užuojautą, apgaubusią visą Bagsverdą ir aplinkinius rajonus. Ši užuojauta buvo persipynusi su pašaipa, dabar jis aiškiai tai girdėjo. Ir su šiurkštoku vulgarumu.

Ji tęsė tarsi skaitydama jo mintis.

– Dauguma pasaulio religijų nuėjo per toli. Mėgindamos atskirti blogį nuo gėrio. Net ir krikščionybė. Nesakau, kad skirstyti nereikia. Tik tas skirstymas neturėtų būti per griežtas, kitaip jis tampa nebežmogiškas. Man visada labai patiko Leibnicas. *Teodicėjoje* Dievą jis lygina su virtuvės tarnaite. Šioji iškepa duoną taip, kaip moka. Ir toji duona yra tokia, kokia yra. Su šiek tiek pasvilusia plutele. Vienaip ar kitaip, blogį taip pat turėjo sukurti Dievas. Kitaip mes, klystantys žmonės, čia neegzistuotume. Visada maniau, kad Leibnicas – didis dvasinis mokytojas. Tik kol kas dar nepaskelbėme jo šventuoju. Jei tik būtų buvusi galimybė su juo susieiti, jis būtų buvęs kaip tik man.

Kasparas net krūptelėjo ir vos neiškrito iš vežimėlio. Vulgarumas, žinoma, neišvengiamas. Bet išskirtinės teisės į jį pri-

klauso klounams, o bažnyčiai jis nedera. Bažnyčia turi išlaikyti deramą toną. O ne į taktą pagrosime mes.

Vežimėlis sustojo prie suolelio, moteris prisėdo.

– Vienkartinis kūnas, – tarė ji. – Taip mūsų fizinį pavidalą vadino motina Rabija. Jis neatskiriamas nuo seksualumo. Nė vienas fizinį pavidalą turintis žmogus negali visam laikui užgniaužti savo seksualumo. Negalėjau visiškai apsieiti be vyrų. Negaliu iki šiol. Ir niekada negalėsiu.

Ji linksmai nusijuokė, lyg maža mergaitė. Kasparas pajuto šampano skonį. Išgirdo naują garsą. Tai buvo išaugusio pasitikėjimo garsas, sklindantis iš jo vidaus.

– Noriu paklausti, – tarė jis.

Kasparas atidarė smuiko dėklą ir išėmė instrumentą.

– Klausimas susijęs su *Čakona,* – pasakė jis.

Suderinęs smuiką jis įsibėgėjo ir atsispyrė šuoliui. Į muziką. Griežtdamas kalbėjo. Pusiau kalbėjo, pusiau dainavo. Pagal muziką. Lyg jo žodžiai būtų choralų, kuriais Bachas apipindavo melodijas, tekstas.

– Ji susideda iš trijų dalių, – tarė jis, – tai triptikas, lyg viršutinė altoriaus dalis iš trijų paveikslų. Visada žinojau, kad šiame muzikos kūrinyje slypi durys į rojų, kad *Čakona* – tai muzikinė ikona. Supratau tai, vos ją išgirdęs. Visada žinojau ir tai, kad tai kūrinys apie mirtį. Pirmą kartą jį išgirdau būdamas keturiolikos, visai netrukus po mamos mirties.

Melodija reikalavo visų jo jėgų, *Čakonoje* nebuvo nė vieno takto, kuriam nebūtų tikęs pavadinimas *Vyras arba moteris kovoja su smuiku.* Vis dėlto jis pastebėjo moters susikaupimą. Jis persmelkė visa aplinkui: tvenkinį, mišką, dangų – visa ištirpo dėmesyje jam ir nublanko, liko tik jis, ji, smuikas ir Bachas.

– Ji buvo neįtempto lyno karalienė, – tarė jis. – Neįtempto lyno akrobatika – techniškai sudėtingiausias cirko menas. Aštuntojo dešimtmečio pradžia, saugos tinklas dar nėra privalomas, retkarčiais savo pasirodymus ji atlieka be jo.

Jo pirštai ėmė judėti greičiau.

– D-moll, – tęsė jis. – Mirties tonacija. Bachas prarado Mariją Barbarą ir du vaikus. Mylimus vaikus ir mylimą moterį. Čia skamba mirties tema. Ar girdite – melodija kalba apie nepermaldaujamą, neišvengiamą likimą, apie tai, kad visi mirsime. O štai čia, pirmojoje dalyje, jis pakeičia registrą, čia griežiama keturiomis stygomis vienu metu, norint sukurti iliuziją, jog tarpusavyje kalbasi keletas smuikų. Lyg toji daugybė balsų, skambančių kiekvieno žmogaus, kiekvieno mūsų viduje. Vieni jų kalba apie susitaikymą su mirtimi, kiti ją neigia. O dabar prasideda ilgasis sūkuringas *arpeggio* pasažas, energijos sankaupos įspūdis didinamas griežiant trimis ar keturiomis stygomis vienu metu, ar girdite, galėtum prisiekti čia griežiant mažiausiai tris smuikus.

Kasparas matė tik jos akis. Jos skambesys dabar buvo bespalvis. Iš visų pusių jį gaubė jos užuojauta, jis buvo kolboje, koncertinėje erdvėje, persmelktoje visiško supratimo ir palankumo.

– Stebėjau ją iš už kulisų. Be apsauginio tinklo ji pasirodydavo apie porą kartų per metus. Mano tėtis nematė nė vieno iš tų pasirodymų. Jis pasišalindavo vos jai užsiminus apie ketinimą nenaudoti apsauginio tinklo. Tačiau aš mačiau juos visus. Aš ją supratau. Sunku tai paaiškinti žodžiais. Tačiau tais vakarais jos skambesys būdavo labai ypatingas. Visiškai ramus. Jei reikėtų, būtų galima nurodyti dvi priežastis, dėl kurių ji pasirodydavo be tinklo. Pirmoji buvo jos meilė cirkui ir žiūrovams. Cirke vi-

sada justi mirties alsavimas. Jame labai nedaug apgaulės. Labai nedaug užkulisių. Jokios pakylos, kad šuoliai į aukštį atrodytų aukštesni. Jokių kaskadininkų, jokių dublerių. Cirkas – tai kraštutinė sceninio sąžiningumo forma, tas sąžiningumas jai buvo itin svarbus, cirkas jai buvo savotiškas meilės aktas.

Primygtinė, kone rypuojanti melodija po jo pirštais suskambo dar atkakliau.

– Kita priežastis buvo susijusi su stipriausiu jos troškimu. Ji niekada apie tai nekalbėjo. Tačiau aš girdėjau tą jos troškimą. Girdėjau nepaliaujamai joje skambančią gaidą, širdies burdoną*, ar suprantat, ką turiu omenyje? Šią gaidą gali išgirsti klausydamasis kai kurių didžiųjų kompozitorių. Kai kurių didžiųjų komikų. Alpinistų. Girdėjau ją klausydamasis komiko Žako Tati. Alpinisto Reinholdo Mesnerio. Pamišėlio jūsų vairuotojo. Tai troškimas gauti atsakymus į didžiuosius klausimus. Dievo ilgesys. Po grimu. Po dirbtine kauke. Nuoširdus ilgesys. Kankinamas šio troškimo ten, tarp dangaus ir žemės, gali pajusti tobulą pusiausvyrą. Tą vakarą, kai mano mama dešimties metrų aukštyje buvo įpusėjusi kelionę lynu, jos skambesys staiga pasikeitė. Ir aš išgirdau dar negirdėtą gaidą.

Kasparas artėjo prie pirmosios dalies pabaigos, imituojamų balsų skaičius šią akimirką buvo pats didžiausias, jam taip ir nepavyko visiškai suprasti, kaip Bachui pasisekė sukurti šią iliuziją, kartais jis pagalvodavo, kad galbūt *Čakona* nėra vienas baigtinis kūrinys, galbūt iš tiesų ji yra nestabili muzikinė virtualybė, besidauginanti iki begalybės. Galbūt tokie yra ir žmonės, galbūt kiekvienas iš mūsų esame ne vienas baigtinis asmuo, o begalinė kiekvieną akimirką kintančių konfigūracijų seka, nors gal tai

* Burdonas – pastovi boso nata, primityvus akompanimentas.

būtų pernelyg painu, ar ne? Juk didžiųjų improvizacijų esmė – sugebėti grįžti prie pagrindinės temos ir pagrindinio tono.

– Ją apėmęs Dievo ilgesys, – tęsė jis. – Troškimas to, kas niekada nesutilps į fizinį pavidalą, paskutiniais mėnesiais buvo sustiprėjęs. Aš tai girdėjau. Tai buvo nedidelis, tačiau labai svarbus pokytis. Paprastai girdėdavau, kad viena jos dalis buvo nuolat sutelkta į mane. Į mano tėtį. Į treniruotes, namų valymą, apsipirkimus, maisto gaminimą, įprastą kasdienybę. Tačiau tą akimirką išgirdau nuslopstant tos jos dalies skambesį. Visa nustelbė kitas skambesys. Dar prieš tam įvykstant supratau, kad tą akimirką jos mintyse neliko nieko kita. Tik Dievas. Pažvelgiau jai į akis. Jos žvilgsnis buvo užsisvajojęs. Ir švytintis visiška laime. Tą akimirką ji krito žemyn.

Vėl pasigirdo pagrindinės temos užuomina, pirmoji dalis baigėsi, natose nebuvo nurodyta pauzė, tačiau Kasparas trumpam nustojo griežti.

– Priėjau prie jos. Visi buvo suparalyžiuoti, tik aš vienas pajudėjau iš vietos. Girdėjau jos skambesį. Jos kūnas buvo miręs. Tačiau skambesys tebebuvo gyvas. Ir jis nebuvo liūdnas. Jis buvo pakilus. Tai nebuvo nelaimingas atsitikimas. Žvelgiant plačiau. Ji tiesiog pasirinko vieną iš galimų kelių. Tam tikru atžvilgiu geriausią įmanomą kelią.

Kasparo ir Mėlynosios damos žvilgsniai susitiko. Jų dažniai visiškai sutapo. Jis nežinojo, kokių kančių jai teko patirti savo gyvenime. Tačiau pajuto, kad jai buvo pažįstama jo kančia. Netgi daug didesnė nei jo paties kančia.

– Tačiau mudviem su tėčiu nebuvo lengva.

Strykas palietė smuiko stygas.

– Antrosios dalies tonacija – mažorinė. Joje girdėti užuojauta. Didis sielvartas. Šioji dalis buvo it balzamas mano sielai.

Girdėjau, kad Bachas, kaip ir aš, patyrė praradimą. Ir įstengė atsitiesti. Griežsaid dalį vis iš naujo daugybę kartų. Paklausykite, šioje vietoje paguoda kone triumfuoja. Smuiko skambesys čia mėgdžioja trimitus. Štai čia, nuo 165 takto, Bachas sustiprina fanfarų įspūdį, dviejų ketvirtinių metro takto beakcentėje dalyje vienu metu griežsaid dviem – trečiuoju pirštu spaudoma *d* ir laisvąja *a* – stygomis. Taip jis sustiprina *a* obertonus. Girdite, tai tęsiasi iki 177 takto. O nuo čia pradeda skambėti stiprus, ramus džiaugsmas. Čia daugybė užlaikymų, keliančių ilgesio įspūdį. Jis susitaiko su mirtimi. To lyg ir užtektų. Tačiau neužtenka. Artėja kažkas dar didingesnio. Nuo 201 takto erdvėlaivis atsiplėšia nuo žemės. Antroji dalis, kaip ir pirmoji, baigiama *arpeggio* pasažais. Tik paklausykite, kaip prasideda trečioji dalis.

Kasparas paeiliui paskambino akordo garsus.

– Vėl grįžome prie d-moll. Tas pats akordas skamba ir Bramso *Koncerto fortepijonui Nr. 1* įžanginėje temoje. *Čakona* persmelkusi visą klasikinę muziką. Artėjame prie 229 takto, kur ima skambėti *barriolage,* Bachas pakaitom čia užgauna stryku laisvąją *a* stygą, čia griežia natas *d* styga. Melodija graudi ir kartu nepaprastai stipri. Grįžta pirmojoje dalyje girdėta mirtis, tačiau dabar ji regima antrojoje dalyje girdėtos paguodos, triumfo ir sielos ramybės šviesoje. Ši muzika sukrečia iki širdies gelmių. Ji tarsi sako, kad net ir jausdamas nuolatinį mirties artumą, gali gyventi kupinas jėgų, energijos ir užuojautos. Paklausykite, kaip skamba muzika nuo čia, nuo 241 takto. Taip skamba sąmonės spindulių nutvieksta mirtis. Bachas ne tik sako, kad galima žvelgti į mirtį plačiai atmerktomis akimis. Jis pats tai ir daro šiame kūrinyje. Kokia šios jo stiprybės paslaptis? Toks būtų mano klausimas.

– Atleidimas, – tarė ji. – Visa paslaptis – atleidimas. Atleidi vadovaudamasis ne emocijomis, o sveiku protu. Atleidi suvokęs, kad žmogus negalėjo pasielgti kitaip nei pasielgė. Kad ir pats negalėjai pasielgti kitaip. Tik nedaugelis mūsų lemiamomis aplinkybėmis turi realią galimybę rinktis. Jūs patyrėte praradimą. Ir iki šiol manote, kad už jį atsakingos visos moterys. Taip pat ir aš.

Ji nutilo. Jis norėjo užduoti daugiau klausimų. Paklausti, kur link keliauja Maksimilianas. Iš kur srūva meilė Stinei. Meilė KlaraMarijai.

Tačiau visi klausimai jau buvo atsakyti. Jis su Mėlynąja dama buvo atsidūrę ten, kur egzistuoja visi atsakymai. Ar bent jau stovėjo ant paties slenksčio, Mėlynoji dama buvo pasiėmusi jį čion kartu su savimi. Kasparas nebesuvokė, kas griežia melodiją, tačiau tas kažkas sudėjo į muziką viską. Moters vaizdas virpėjo, it ji būtų virtusi *Čakonos* dalimi. Kasparas girdėjo ir KlaraMariją, Stinę, Maksimilianą. Savo mamą. Mes visiems laikams įaudžiami į garsų ir jausmų audinį, kurio siūlai vienodai stipriai sieja mus ir su gyvaisiais, ir su mirusiaisiais.

Kasparas įdėjo smuiką į dėklą, kažkas įdėjo smuiką į dėklą.

Jis atsistojo, pats nesuprasdamas kaip, aišku, Biblijoje pilna istorijų apie pragirdinčius kurčiuosius ir imančius vaikščioti paralitikus, tačiau viena yra klausytis tokių istorijų, o visai kas kita – atsidurti herojų vietoje.

Kasparas atsisėdo jai ant kelių, taip, kaip vyrui ant kelių atsisėda moteris.

– Ar galėčiau paliesti jūsų krūtis? – paklausė jis.

Ji praskleidė gydytojo chalatą primenančią uniformą. Jis perbraukė delnais jos odą. Jai buvo mažiausiai aštuoniasdešimt. Jos oda buvo lyg pergamentas, tačiau kartu net vibravo nuo gyvybės.

Delnais apimto audinio stangrumas liudijo, kad ji niekada nėra maitinusi krūtimi.

– Koks jausmas taip ir nesusilaukti vaikų? – paklausė jis.

– Kažkada, – atsakė ji, – kai man buvo apie šešiolika, tarp mūsų su motina Rabija įvyko šis tas, ką būtų galima prilyginti jums atsitikusiai nelaimei. Tai buvo įvykis, po kurio jau niekada nebebūna taip, kaip buvo iki tol. Nuo tada ėmiau visus vaikus laikyti savais. Supratau, kad vien dėl menko biologinio ryšio nėra itin prasminga vienų vaikų laikyti savesniais už kitus. Nuo tada, manau, vienodai priklausau visiems vaikams.

Kasparas pajuto grįžtant jos įprastinį skambesį ir spalvą. Juos supusią aplinką. O su ja – afrikietę.

Ji mandagiai lūkuriavo atokiau ant takelio. Šalia jos stovėjo pora vaikų. Kasparas atpažino savo partnerį iš Kristiano prieplaukos, berniuką, turintį dėmesio stokos ir hiperaktyvumo sindromą bei smegenų vandenligę.

Jis atsisėdo atgal į vežimėlį. Pavažiavo jų link. Afrikietė atsistojo jam už nugaros.

– Uoliems mokiniams, – tarė jis, – būtinos itin intensyvios dvasinės pamokos.

Vaikai stebėjo jį mąsliais žvilgsniais.

– Būtinai pasakykite tai Užsieniečių reikalų policijai, – pasakė afrikietė. – Jie laukia jūsų jau visą valandą.

3

Patalpoje, be jo ir sesers Glorijos, buvo penki žmonės. Mėlynoji dama, Miorkas, moteris iš Pajūrio plento, vėliau perrišusi jo žaizdas policijos nuovadoje, Burokėlis smaragdinėmis akimis. Taip pat elegantiškasis senolis iš Bažnyčios reikalų ministerijos, Vaidebiulis. Jie sėdėjo aplink stačiakampį stalą, prie kurio sėdėjo motina Marija per jų pirmąjį susitikimą. Ant stalo stovėjo *Nagra* garso įrašymo aparatas.

– Kalbėjomės su KlaraMarija, – tarė senolis, – telefonu, keletą kartą, jaučiamės daug ramiau. Manome, kad ji gali grįžti bet kurią akimirką. Žinome apie jūsų susitarimą su Rabijos fondu. Savo įsipareigojimus įvykdėte. Lauke stovi policijos automobilis. Jie nuveš jus į pagrindinį vienuolyną Audebe. Kur jums jau klojama lova. Ten pasiliksite, kol grįš abu vaikai ir kol bus nagrinėjama jūsų byla.

– Vaidebiulis, – tarė Mėlynoji dama, – yra advokatas, Bažnyčios reikalų ministerijos konsultantas, mūsų įstaigos ir mūsų labdaros fondo valdybų narys.

Vyrams sunku puoštis. Ir su amžiumi netampa lengviau.

Advokatas veikiausiai buvo įkopęs į devintąją dešimtį, laikas buvo pavertęs jo kūną visiškai beformiu. Tačiau jo siuvėjas įvykdė tikrą krikščionišką stebuklą. Jo pasiūtas žydras kostiumas prikėlė iš mirusiųjų senolio stuomens linijas. Tačiau siuvėjai bejėgiai pagerinti vaizdą aukščiau apykaklės. Vyras priminė vėžlį. Kita vertus, nereikėtų nuvertinti vėžlių. Septintojo dešimtmečio pradžioje, kai turguose gatvės artistai dar rengdavo pasirodymus su dresuotais ropliais, Kasparas matė besiporuojančius šimtamečius Rusijos sausumos vėžlius. Jie riaumojo it suaugę žmonės.

– Vidaus reikalų ministerija pažadėjo mums pratęsti jūsų leidimo gyventi šalyje galiojimą, – tarė advokatas. – Ir pasikalbėti su Mokesčių inspekcija. Integracijos reikalų ministerija artimiausiame posėdyje apsvarstys jūsų pilietybės klausimą. Danijos parlamentas Danijos pilietybę suteikia du kartus per metus, gegužę ir spalį. Birželio 1-ąją jau galime turėti pagamintą jūsų danišką pasą. Iki rugsėjo 1-osios – be teismo susitarti su Mokesčių inspekcija. Per rudenį suderėti su Ispanijos institucijomis. Iki metų pabaigos galėtumėt grįžti į didžiąją sceną.

Patalpoje tvyrojo idiliška, žalsvos spalvos F-dur tonacijos nuotaika, primenanti Bethoveno *Šeštąją simfoniją*. Lyg visa šeima būtų susirinkusi pranešti seneliui, jog išveš jį į senelių namus, o šis būtų geraširdiškai priėmęs šią žinią.

Kasparas žvelgė į Mėlynąją damą. Jos veide nebuvo jokios išraiškos.

– Gal kartais, – pasiteiravo jis, – netyčia turite tų pokalbių su KlaraMarija įrašus?

Moteris iš policijos pasilenkė ir įjungė *Nagrą*.

Nebuvo girdėti jokio šnypštimo. Nebuvo įrašytas ir telefono skambutis. Įrašas prasidėjo nuo trakštelėjimo kažkam pakėlus

telefono ragelį. Atsiliepė moteris, Mėlynoji dama. Į ją kreipėsi vyro balsas.

– Pas mus svečiuojasi KlaraMarija. Jai viskas gerai. Ji nori su jumis pasikalbėti. Ji pabus čia dar savaitę. O tada grįš pas jus.

Tai buvo Kaino balsas.

Įprastinės klausos žmogui atrodė, kad stojo tyla. Kasparas išgirdo – arba įsivaizdavo – kažką pereinant kilimu per didelį kambarį. Telefoną perėmė kitas žmogus.

– Marija. Čia aš.

Ji neištarė *Motina*. Tik *Marija*.

– Man viskas gerai. Grįšiu po savaitės. Dėl manęs nesijaudinkit.

Kasparas neišgirdo, ką atsakė vienuolyno viršininkė. Jos balsas buvo visiškai bespalvis. Vėl prakalbo vyras.

– Skambinsim jums kas tris dienas.

Ryšys nutrūko.

Jie stebėjo Kasparą.

– Išklausykime kito įrašo, – paprašė jis.

– Jie paskambino dar kartą, – tarė advokatas. – Kaip ir buvo žadėję.

Moteris pakeitė kasetę ir atsuko juostelę į reikiamą vietą. Šį kartą buvo įrašytas ir skambutis. Vadinasi, pirmąjį kartą pokalbis buvo įrašytas telefono atsakiklio įrenginiu. Tada jie prijungė *Nagrą*. Ir laukė kito skambučio.

Telefono skambutis buvo šiek tiek silpnesnis ir lėtesnis nei įprasta. Skambinta iš mobiliojo telefono. Atsiliepė Mėlynoji dama. Po trumputės pauzės pasigirdo KlaraMarijos balsas.

– Man viskas gerai. Dėl manęs nesirūpinkit. Greitai grįšiu. Po poros dienų. Kartu su Bastianu.

Ryšys nutrūko.

Jie žvelgė į Kasparą.

– Šis skambutis – klastotė, – tarė jis. – Pridėję prie mobiliojo telefono, jie leidžia geros kokybės skaitmeninį įrašą, veikiausiai įrašytą į skaitmeninę garso juostelę. Įrašas leidžiamas greitkeliu važiuojančiame automobilyje. Kad nebūtų įmanoma susekti jų buvimo vietos. Šis įrašas mums nieko neįrodo. Net neįrodo, kad ji vis dar gyva.

Žalsvasis skambesys kambaryje nutilo.

– Vaikai turi kažkokių aiškiaregystės galių, KlaraMarija iš anksto numatė pirmuosius žemės drebėjimus. Ji nupiešė drebėjimo zonos planą ir išsiuntė jį vienai geodezininkei. Su *Kononu* susiję žmonės Centre supirko žemės sklypus. Jie surengs vienokį ar kitokį tų sklypų pardavimo aukcioną.

– Jūs juk iš cirko, – tarė advokatas. – Per savo gyvenimą sutikote tiek būrėjų ir astrologų, kad nors vežimu vežk. Visa tai – tauškalai. Niekas negali numatyti ateities.

– Tai – neeiliniai vaikai, – atsakė Kasparas. – Buvau juos sutikęs. Jie buvo specialiai mokomi.

Jis pažvelgė į Mėlynąją damą. Ši nejudėjo.

– Jūs kažko iš manęs norite, – tarė Kasparas. – Taip gausiai čia susirinkote ne vien tam, kad pasėdėtumėt jaukiai susiglaudę. Nors turbūt tai viena iš priežasčių. Žinoma, norėjote išgirsti mano nuomonę apie įrašus. Bet yra dar kažkokia priežastis.

Advokatas linktelėjo galvą.

– Norime paprašyti jūsų laikyti liežuvį už dantų. Tiesa, *prašyti* čia ne visai tinkamas žodis. Nepamirškite, kad neturite pasirinkimo. Dabar jus išveš. Ši byla greitai bus baigta. Rytoj pasamdysime jums tinkamą advokatą. Po dviejų savaičių policija jūsų atsiprašys ir išleis į laisvę. Tačiau tas dvi savaites turite

tylėti. Kaltinamasis turi tokią teisę. Ir jūs ja pasinaudosite. Tylėsite, lyg vandens į burną prisisėmęs. Nes kitaip parasite viską. Nebepamatysite šios vietos, vaikų, neteksite bet kokios teisinės ir diplomatinės pagalbos.

Jis žvelgė į Kasparą ir baigdamas savo kalbą linktelėjo galvą.

– Dėkojame jums už pagalbą, – tarė jis. – Fondo ir policijos vardu. Linkime greičiau pasveikti.

– Buvau sutikęs tuos žmones, – pasakė Kasparas. – Vaikai nebegrįš.

– Buvo malonu susitikti, – atsakė advokatas.

Vežimėlis šiek tiek trukdė Kasparui, tačiau nepakankamai, kad kas nors spėtų laiku sureaguoti. Prieš jam persisveriant per stalą ir atplėšiant senolį nuo kėdės.

– Jie dings, – sušnypštė jis. – Juos išveš iš Danijos. Tie vaikai – neišsemiamos aukso kasyklos. Ir kai tai atsitiks, aš jus susirasiu.

Kasparo riešus iš nugaros sugniaužė dvejos prie kėliklio pritvirtintos replės vamzdžiams. Afrikietė pasodino jį atgal į vežimėlį.

– Jums manęs reikia, – tarė jis. – Aš ją girdžiu. Girdžiu juos abu. Duokit man dvylika pareigūnų. Dvidešimt keturias valandas.

Jis atsistojo.

– Jums keturiasdešimt, – pasakė advokatas. – Nuo pat gimimo klausa proporcingai silpsta.

– Tiesa, – atsakė Kasparas. – Todėl niekaip negaliu nuspręsti, ar tai *Grand Complication*. Ar *Šafhauzeno kovos žirgas*. Aš apie jūsų laikrodį.

Visi sužiuro į advokatą. Iš po kreidos baltumo rankogalių išlindo liesi kaulėti riešai. Ant jų nebuvo jokio laikrodžio.

– Jūsų liemenės kišenėje, – tarė Kasparas.

Jis dar kartą pakilo iš vežimėlio. Nespėtas sučiupti sesers Glorijos, vienu lengvu judesiu iš vyro kišenės ištraukė laikrodį ir padėjo jį ant stalo.

Laikrodžio korpusas buvo iš aukso. Iš pirmo žvilgsnio neatrodė, kad laikrodis būtų dar kuo nors išskirtinis. Rudos odos dirželis.

Kasparas apvertė laikrodį. Paprastumo įspūdis išgaravo. Laikrodžio korpuso nugarėlė buvo iš safyro stiklo, po juo buvo matyti galybė smulkių laikrodžio mechanizmo detalių iš gryno aukso. 1500 detalių.

– *Il Destriero Scafusia, Šafhauzeno kovos žirgas,* – tarė Kasparas. – Pagamintas bendrovės *International Watch Company.* Garsas dėl aukso šiek tiek sunkesnis nei *Grand Complication* modelio. Brangiausias pasaulyje rankinis laikrodis. Ir kaip jis dera su krikščioniškuoju kuklumu?

Vėžlys ėmė rausti.

– Išvežkime jį, – paliepė jis.

Mėlynoji dama pakėlė ranką. Visi kambaryje sustingo.

– Jis dar negavo palaiminimo, – tarė ji. – Tai paskutinė mūsų susitarimo sąlyga. Aprodysiu jam bažnyčią. Užtruksime penkias minutes.

4

Ji uždarė vartelius už jo nugaros, vienuolyno kieme jie buvo vieni. Net ir čia, užuovėjoje, Kasparas juto, kad oras vėjuotas. Moteris padėjo Kasparui atsistoti. Padavė jam ramentus. Fiziškai jis jautėsi jau geriau.

– Jie viską žino, – tarė ji, – apie vaikus. Tačiau negali pripažinti to garsiai. Jie nesitiki, jog vaikai bus grąžinti. Jie rengia operaciją.

– Jiems reikia manęs, – pasakė jis. – Aš aptikau jų pėdsakus. Žinau kai ką, ko jie nežino. Turiu ten būti.

Jie stovėjo priešais bažnyčią. Ji buvo labai mažutė. Lyg didelis sodo namas.

– Tai viena mažiausių kryžiaus plano bažnyčių su kupolu, – tarė ji. – Ir viena gražiausių. Pastatyta 1865-aisiais, kaip ir Rusijos stačiatikių cerkvė Plačiojoje gatvėje. Rytų Bažnyčia tada žengė pirmuosius žingsnius Danijoje. Kaip tik tada Gruntvigas išvertė į danų kalbą Bizantijos šviesos mistikų teorijas.

– Išleiskite mane, – tarė jis. – Kur nors tvoroje turėtų būti varteliai.

– Jūs negalite paeiti be ramentų. O ir su jais netoli tenueitumėt.

Ji buvo teisi. Moteris atidarė bažnyčios duris. Jie žengė vidun.

– Čia narteksas. Toliau jo nekrikštytiesiems žengti nevalia.

Viduje buvo vėsu ir tylu.

Bažnyčios langai buvo atgręžti į pietus. Kasparas svarstė, ar pajėgtų išdaužti vieną iš spalvotųjų mozaikų. Pasiekti ežero krantą. Susirasti valtį. Suvokė, kad šis planas beviltiškas.

Ji atidarė dar vienas duris, Kasparas žengtelėjo atgal.

Iš pradžių pasirodė, kad prieš jų akis atsivėrė ugnies siena. Paskui suprato, kad tai ikonos. Visa siena ikonų. Iš viršaus apšviesta saulės spindulių, veikiausiai plūstančių pro angas kupole. Šviesa paskandino paveikslų paviršių įvairiaspalvėse liepsnose. Aukso, sidabro, purpuro liepsnose. Melsvuose, žaliuose ugnies liežuviuose, lyg liepsnotų vanduo. O liepsnų apsuptyje – ramybę ir vidinę energiją spinduliuojančios figūros. Išganytojas, Kūdikėlis Jėzus, moterys. Šventieji. Daug moterų, daug kūdikių. Daug Išganytojų.

– Čia, – tarė moteris, – mes kasdien žaidžiame. Iki dvidešimt septynių laipsnių pašildome vyną. Perveriame duoną. Giedame. Šokame. Kosminis cirkas. Jums turėtų patikti.

Kasparas atšlijo nuo moters.

– Ispanijos baudžiamosios teisės malonės suteikimo nuostatuose, – tarė ji, – numatyta, kad jei kaltinamasis visam gyvenimui įstoja į vienuolyną, jo galimybės gauti malonę gerokai padidėja.

Ji buvo pastojusi jam kelią. Kažkokia jėga, galbūt moters skambesys, vertė Kasparą peržengti slenkstį, žengti prie ikonų sienos.

– Aš nekrikštytas, – pasakė jis.

– Tam tikromis aplinkybėmis, – atsakė ji, – esame priversti nepaisyti taisyklių.

– Visada stengiuosi neperžengti nustatytų ribų, – tarė jis. – Blogas elgesys atsiliepia bilietų pardavimui.

– Turite penkias minutes. Gal meskite iš galvos tą bilietų pardavimą ir sutelkite dėmesį į išties svarbius dalykus.

Kasparas žengė vidun, po kupolu. Priešais šviesos sieną.

– Turime du žodžius išpažinčiai nusakyti, – tarė ji. – *Penthos*, atgailauti. Ir *metanoia*, atsiversti.

Kasparas pasekė jos žvilgsnį. Nedidelėje šoninėje navoje stovėjo mažutė aliejumi padengtos dalbergijos medienos būdelė ant ratų.

– Mes, – tarė moteris, – ir pora kitų Rytų Bažnyčios kongregacijų neatsisakėme klausyklos. Ar berastumėt geresnę vietą paskutinėms penkioms minutėms praleisti?

Kasparas žengė artyn ir atidarė būdelės duris. Kabinos plotas neviršijo vieno kvadratinio metro, kaip kad standartinis namelio ant ratų klozetas. Viduje stovėjo sulankstoma kėdė pliušiniais apmušalais, Kasparas atsisėdo. Priešais jo veidą buvo nepermatomo stiklo langelis, po juo – mikrofono skylutės. Uždarius kabinos duris, viduje užsidegė blyški šviesa, tokia, kokia dega fotolaboratorijoje. Kasparas kiaurai medį ir stiklą išgirdo už sienelės įsitaisant moterį. Visa tai buvo it santykio tarp vyro ir moters, tarp Dievo ir žmonių simbolis. Apsėsti troškimo suartėti, tačiau nuolat skiriami plonytės pertvaros.

– Norėčiau išpažinti nuodėmes, – tarė jis.

– Prašom.

Tai buvo ne vienuolyno viršininkės balsas. Kasparas nemėgino jo atpažinti. Atėjo čia ne aiškintis, kas yra kas, o besąlygiškai paklusti.

– Mane slegia labai sunkus sielvartas, – tarė jis.

– Ar bandėte melstis?

– Šiek tiek. Bet nepakankamai. Mane paliko moteris.

– Kokia buvo jūsų kaltė?

Klausimas jį sutrikdė. Jis pabandė susikaupti.

– Pernelyg atvėriau jai širdį, – atsakė jis.

– Ir ką mes dabar turėtume daryti? Paskelbti tave šventuoju?

Iš pradžių jis nepatikėjo savo ausimis. Tada atidarė kabinos duris, atsistojo nuo kėdės. Palikęs ramentus stovėti, keturiomis apėjo būdelę ir atplėšė duris priešingoje jos pusėje. Visa tai atliko vienu kartu.

Ji vilkėjo mėlynai pilką uniformą, iš pradžių Kasparas tematė tik ją. Moteriai atsismaukus galvos apdangalą, jis išvydo jos plaukus ir veidą. Žinojo pamatysiąs Stinę. Ir kartu nežinojo.

– Tu piktnaudžiauji žmogaus atvirumu Dievui, – tarė jis.

– Tu įžengei į klauzūrą. Tai šventvagystė.

Jo ranka įsitempė smogti, ji pašoko nuo kėdės vikriai kaip katė. Kasparas akimirką sudvejojo ir praleido tinkamą momentą. Smurtauti gali tik spontaniškai ir iš karto. Apgalvotai smurtauti yra nežmoniška.

Už jo stovėjo Mėlynoji dama.

– Turite keturias minutes, – tarė ji. – Tada jie išveš jus į Audebą. O Stinę – į darbą.

Taip tarusi pasišalino.

5

– Tai ir tu dalyvauji, – tarė jis, – šiame maskarade. Dalyvavai jau tada. Buvai persirengėlė vienuolė.

Ji nieko neatsakė.

Kasparui norėjosi prisėsti, bet nebuvo kur. Jis juto apimantį paralyžių. Seną paralyžių. Tą, kurį sukelia mintis, kad tavimi manipuliuoja moteris. Ir ne tik šiame, bet ir daugybėje ankstesnių gyvenimų.

– Tu man skolinga įtikinamą pasiaiškinimą, – pasakė jis. – Ir tau teks jį pateikti. Bet ne dabar.

Ji tylėjo.

– Jie vis dar nerado vaikų. Ir nori mane nušalinti. Jie mane išveš dabar pat. Lauke jau laukia policijos automobilis.

Kasparas nusisuko. Kad nematytų jos veido.

– Mes visi vienaip ar kitaip išduodame vaikus, – tarė jis. – Tai neišvengiama. Būtent todėl ir nenorėjau jų susilaukti. Tai buvo tikroji priežastis. Tačiau išėjo taip, kad vis tiek daviau pažadą vaikui. Pažadėjau KlaraMarijai grįžti jos pasiimti. Privalau ištesėti šį pažadą.

– Kodėl, juk jūs – beveik nepažįstami?

Beieškant tinkamų žodžių, Kasparo žvilgsnį patraukė duona ant altoriaus.

– Kai buvau mažas, jos amžiaus, šviežiai iškeptą duoną ar saldainius visada dalydavomės tarpusavyje. Buvome būrys visada alkanų artistų vaikų. Visi viskuo dalydavosi. Be žodžių supratome vieną dalyką. Supratome, kad pasidalyta duona skanesnė. Nesistengėme to paaiškinti. Tačiau aiškiai tai jutome. Buvo tiesiog skaniau. Ilgainiui viskas pasimiršta, aš irgi buvau tai pamiršęs. Tačiau pastarosiomis dienomis tai prisiminiau. Tiesa, kurią tais laikais žinojome, yra ta, kad svarbūs dalykai negali būti asmeniniai. Badaujant vienam, alkį pajunta visi. Tas pats ir su laime. Asmeninės laimės nėra. Kaip ir laisvės. Jei ji nelaisva, nelaisvas ir aš. Jos vietoje galėčiau būti ir aš. Galbūt tai meilė.

Jo žodžiai ją paveikė. Kasparas tai girdėjo. Jųdviejų skambesys telkėsi kupole virš jų, kaip kad kupole virš maniežo. Akimirka buvo labai iškilminga.

– Ką turėčiau padaryti? – paklausė ji.

– Gal galėtum nusirengti?

Jos skambesys staiga nutilo, lyg jai kas būtų vožtelėjęs į galvą geležine dalba.

Kasparas nusivilko savo švarką. Pradėjo sagstytis kelnių sagas. Galėjo tai daryti tik dešine ranka. Priešais jį stovinti moteris atrodė taip, lyg regėtų haliucinacijas.

– Apsikeisime drabužiais, – tarė jis. – Tai vienintelė galimybė. Lauke laukia du policijos automobiliai. Abu įsėsime ne į tuos. Tave jie išveš atlikti namų arešto Audebe. Atvykus pasirodysi, kas esanti. Mane jie nuveš į miestą. Aš rasiu būdą, kaip nuo jų pasprukti.

Stinė nejudėjo. Jis liko stovėti vienomis trumpikėmis. Iš pasalų atsėlino šventvagystės jausmas.

– Tau visai galvoj negerai, – pasakė ji.

Kasparas visiškai atsipalaidavo, kaip kad smarkiai blefuodamas per pokerio partiją. Moteriškai nusiteikė, jei reikės, prarasti viską.

– Tie žmonės, – tarė jis. – Policija nebuvo sutikusi KlaraMarijos grobikų. O aš buvau. Jie ne šiaip eilinė porelė iš Amagerio. Veikiau piktasis karalius ir piktoji karalienė. Jie neketina grąžinti vaikų. Jie ketina juos išvežti.

Ji stebeilijosi į jį. Tada pakėlė rankas ir atsisegė pirmąją sagą.

– Nusisuk, – paliepė ji. – Ir užsimerk.

Kasparas nusisuko ir įrėmė kaktą į kvepiantį klausyklos medį.

Ėmė klausytis Stinės nuogumo, jos odos. Galėjo pasinerti į ją ir jos nematydamas. Tai buvo viena iš tokios klausos kaip jo teigiamų savybių. Galėjai tiesiog stovėti baseine prie moterų skyriaus ir jaustis taip, lyg būtum viduje.

– Užsikimšk ausis, – tarė ji. – Kitaip apsigalvosiu.

Jis užsikimšo ausis.

Stinė patapšnojo jam per petį, Kasparas atsisuko. Ji buvo apsivilkusi jo drabužius. Buvo panašesnė į save nei kada nors anksčiau. Švarkas, marškiniai ir kelnės pabrėžė jos moteriškumą. Kai kurių žmonių esybė prasismelkia pro bet kokius drabužius.

Kasparas apsirengė jos palaidinę, mėlynąjį chalatą, apžiūrėjo savo atspindį lango į kiemą stikle, paslėpė plaukus po galvos apdangalu.

– Gal turi saulės akinius? – paklausė jis.

Iš ant grindų stovėjusios rankinės ji ištraukė saulės akinius ir nedidelį makiažo veidrodėlį.

Jei Kasparas būtų turėjęs dvidešimt minučių ir makiažo krepšelį, būtų sugalvojęs, kaip patobulinti veidą. Dabar neliko nieko kita, kaip jį kažkaip paslėpti. Stinės rankinėje jis susirado nosinaitę, užsidėjo saulės akinius ir išlankstęs nosinaitę priglaudė ją prie veido taip, lyg slėptų ašaras.

Galiausiai apsiavė jos sandalus, juodu avėjo to paties dydžio batus. Jį visada žavėjo jos pėdos, didelės, stiprios, plokščios. Pėdų priekyje lyg vėduoklės skleidėsi jos kojų pirštai, Kasparas girdėjo, kiek daug vaikystėje ji bėgiojo basomis Skageno apylinkėse – eglute sudėtomis parketo grindimis, nutryptomis vejomis ir privačiais paplūdimiais. Jis paskutinį kartą žvilgtelėjo į ramentus, ir jie pajudėjo iš vietos.

Nepaisydamas skausmo jis įsijautė į savo moteriškąjį pradą. Pasijuto turįs kiaušides. Ėmė judėti lyg moteris – lėtai, plastiškai, lengvai siūbuodamas klubais. Ji atidarė bažnyčios duris. Kieme juos pasitiko vėjo gūsis.

– Mes atrodom groteskiškai, – tarė ji.

– Tau puikiai sekasi, – atsakė jis. – Atrodai kaip tikras vyras. Prie celės durų stovi mano krepšys. Paimk jį į glėbį. Eik taip, lyg jis būtų labai sunkus. Nešant sunkius daiktus, vyrų ir moterų eisena suvienodėja. Laikyk krepšį taip, kad jis pusiau uždengtų tavo veidą. Įsėsk į automobilio galą ir nesileisk su jais į kalbas.

– Mums nepavyks.

– Mums negali nepavykti. Šiame archetipe tiesiog užkoduota sėkmė. Kaip kad Bethoveno operoje *Fidelijus*. Moteris ieško savo mylimojo požemiuose. Persirengusi vyru. Iš tiesų suartėję mylimieji būna priversti ištyrinėti savyje slypintį priešingos lyties pradą. Šios kelionės pabaigoje laukia susitikimas su didžiąja meile.

– Šios kelionės pabaigoje mūsų laukia išsiskyrimas visiems laikams.

– Atsikračiusi jų įkalbėk afrikietę ir Francą Fyberį padėti. Jie – ištikimi mano rėmėjai. Gaukite automobilį. Ir paimkite mane Kopenhagos universitetinėje ligoninėje. Po valandos.

Mėlynoji dama turbūt visą tą laiką laukė jų prie krūmų slepiamo baseino. Klausydamasi vandens. Jie sustojo priešais ją.

Ji žiūrėjo į juos. Kasparas pirmą kartą išgirdo ją prarandant pusiausvyrą ir patiriant tikrą sukrėtimą. Tačiau kone tą pačią akimirką ją vėl užliejo ramybė.

Ji nešauks. Neprarasdama ramybės ji pasisuks eiti per kiemą pakviesti Miorko. Jai nusisukus jis užriš jos burną rankšluosčiu. Tai bus dar vienas žingsnis jo moralinės degradacijos link, smurtas prieš senyvo amžiaus moterį, vienuolyno viršininkę. Tačiau jis privalės tai padaryti.

Moteris žiūrėjo pro Kasparą, tiesiai į Stinę. Į vyriškus jos drabužius ir trumpą šukuoseną.

– Kasparai Krone, – tarė ji Stinei. – Koridoriuje jūsų laukia du policijos pareigūnai. Stinę policija pažadėjo pavėžėti iki Kopenhagos centro. Automobilis stovi prie vartų. Telydi jus Dievas.

6

Prie įėjimo stovėjo du automobiliai, policijos patrulių automobilis ir paprastas *Renault*. Prie patrulių automobilio laukė du pareigūnai. Kasparas pasuko prie *Renault*. Ėjo palinkęs prieš vėją. Iš automobilio išlipo jau pažįstama vienuolių pora.

Kasparas girdėjo jų reakciją jį išvydus. Nuostabą, sumišusią su užuojauta, kurią sukėlė jo laikoma nosinaitė ir rauda. Ir sužadintų instinktų, kuriuos tokia moteris kaip jis būtų sužadinusi visiems vyrams, išskyrus dainininkus kastratus ir angelus, virpesį.

Jie atidarė jam dureles, jis įsėdo į automobilio galą.

Iš pastato vidaus išėjo Stinė, sau ant galvos ji buvo užsimetusi Kasparo švarką. Jai ant kulnų mynė Miorkas, o šalia žingsniavo Mėlynoji dama. Ji kreipėsi į pareigūnus.

– Paprašiau užsidengti galvą, – tarė ji. – Reikia saugoti ją nuo spaudos dėmesio. Nenorime rizikuoti, kad ją kas nors atpažintų.

Renault užsivedė ir įsuko į išvažiavimą.

Kasparas išvargęs susmego sėdynėje, automobilyje labai dažnai mūsų laukia nuovargis. Jis prisiminė, koks saldus jausmas vaikystėje būdavo užmigti *Vanguard* automobilyje, skruostu prigludus prie Helenos Kronės nuogos rankos. Jis panoro, kad ji būtų dabar greta, nejau gėdinga ilgėtis mamos, kai tau keturiasdešimt dveji ir balansuoji ant lyno, ištempto virš visiško išsekimo bedugnės? Atrodė, lyg jo sąnariuose būtų smėlio. Jei tik jis būtų turėjęs kavos, armanjako, šiek tiek organinės chemijos, palaikančios jo žvalumą.

Jis neturėjo nieko. Tad ėmė melstis. Malda – tai popierinis žvalumo laivelis žemiško nuovargio srovėje.

Jis galėjo pasiduoti. Galėjo leistis atpažįstamas. Nuvežamas į Audebą. Galėjo nugrimzti į miegą. Palaukti, kol jie sutvarkys jo reikalus. Jie laikytųsi savo pažadų. Lapkritį jis jau vaidintų Cirko rūmuose. Balandžio pirmąją pasirodytų su *Benneweis* cirku Belahojaus cirko aikštėje.

Kasparas išgirdo Maksimiliano balsą. Jis atkeliavo iš trisdešimties metų tolybės visiškai nepasikeitęs, lyg iš tiesų laikas tebūtų garso filtras, kurį užsidedame nenorėdami susidurti akis į akį su tiesa, kad visi garsai gyvuoja amžinai ir yra girdimi visur ir visada. Maksimiliano balse buvo justi švelnus tarmiškumo atspalvis, liudijantis apie Tionderyje, pačiuose Jutlandijos pietuose, praleistą vaikystę.

– Pažadėjau sau, kad, jei turėsiu vaiką, niekada nežadinsiu jo naktį. Užmigusį visada išnešiu iš automobilio ir įnešiu vidun į lovą.

Liungbiu plentas baigėsi, jie kirto Vibenshuso žiedo sankryžą.

Prisidengęs burną nosinaite, Kasparas ašaringu balsu kreipėsi į nugarų porą.

– Tapusios vienuolėmis, – tarė jis. – Duodame amžinus įžadus. Pasižadame būti visiškai paklusnios. Neturėti jokio turto. Išsižadėti seksualumo. Pastarasis dalykas sunkiausias. Dėl to ir verkiu. Įsivaizduokite save mano vietoje. Aš ką tik įkopiau į ketvirtąją dešimtį. Esu kupina gyvybės.

Abi nugaros sustingo it staiga ėmus krešėti stuburo smegenų skysčiui.

– Išorinio pasaulio žmonės mūsų nesupranta. Juk žinote tuos vulgarius anekdotus apie vienuoles ir jūreivius. Visa tai netiesa. Iš tiesų, gulėdamos fakyrų lovose ir pakišusios rankas po apklotu, svajojame apie du šaunius policininkus.

Policininkų skambesys ėmė slopti, kaip kad žmogui alpstant. Akimirką jų ryšys su įprastine tikrove susilpnėjo.

– Čia į kairę, – nurodė Kasparas.

Jie pasuko į kairę, į Blegdamo gatvę.

– Įsukite čia, – tarė jis.

Automobilis įsuko į pagrindinį Kopenhagos universitetinės ligoninės įvažiavimą.

– Sustokite čia.

Jie sustojo.

– Nulėksiu iki kiosko, – tarė jis. – Paimti dviejų butelių *Bacardi*. Ir pakelio prezervatyvų.

Jis išlipo iš automobilio. Palinko prieš vėjo gūsį. Išgirdo, kaip *Renault* už jo nugaros ima trauktis nuo šaligatvio krašto. Vogčiomis nuo jo tolsta. Vis stabčiodamas ir trūkčiodamas iš vietos.

7

Ant langų buvo užtrauktos sunkiosios brokato užuolaidos. Ritininės užuolaidos taip pat buvo nuleistos, šviesą palatoje skleidė tik įjungto kompiuterio plokščias ekranas ir naktinė lemputė šalia lovos. Maksimiliano Kronės veidas priminė vaškinę kaukę, Grobalio pelkėje rasto geležies amžiaus žmogaus veidą. Jis buvo užsimerkęs. Už trūkčiojančio kvėpavimo Kasparas girdėjo sunkiai plakančią širdį. Iš po apkloto kyšojo Maksimiliano pėda, jo kulkšnį buvo apėmusi sąstovio egzema.

Ligonis atsimerkė.

– Nekilnojamojo turto registre Arklių malūno gatvėje prieš dešimt minučių įregistruota sandorių. Vadinasi, sklypai įregistruoti naujų savininkų vardu. Aukcionas įvyko.

Maksimilianas pagraibė ant šalia lovos stovinčio stalelio savo akinių auksiniais rėmeliais. Jo plaštaka buvo sulysusi ir susiraukšlėjusi lyg paukščio pirštai.

Jis užsidėjo akinius ir nužvelgė Kasparą. Vienuolės drabužius.

– Džiugu, – tarė jis, – kad prie mano mirties patalo rodai savo geriausius bruožus.

– Aš ką tik pasprukau nuo policijos.

– Tai ir turiu omenyje, kalbėdamas apie geriausius tavo bruožus.

Kasparas vos girdėjo tėvo tariamus žodžius, iš jo balso buvo likusios tik nuotrupos.

– Turiu draugų, kurių biurų langai atgręžti į uosto pusę, – sušnibždėjo Maksimilianas. – Aš jiems paskambinau. Jie suprato, kad kalbuosi su jais iš kapo duobės. Vos nepridėjo į kelnes. Skambinu palinkėti jums linksmų Kalėdų, sakau jiems aš. Nes nebeturiu pagrindo manyti, kad galėsiu padaryti tai joms atėjus. Ir dar noriu paprašyti jūsų atšaukti visus valdybų susitikimus, prisėsti prie lango su žiūronais ir stebėti Smailę. Stebėti *Kononą*. Jie pranešė, kad ant *Konono* stogo kažkas vyksta.

Atsidarė durys. Į vidų įžengė vyriškais drabužiais tebevilkinti Stinė. Už jos – afrikietė ir Francas Fyberis. Ligonis neišgirdo jų įeinant.

Kasparas išsitraukė taksi kvitą. Surinko Miorko telefono numerį.

– Klausau?

– Kažkas dedasi ant stogo, – tarė Kasparas. – Ant *Konono* stogo.

– Iš kur tai žinote? Būdamas Audebe ir neturėdamas jokio ryšio su išoriniu pasauliu.

– Atlikau iliuzionisto Hudinio išsivadavimo triuką. Aš Kopenhagoje. Pačiame įvykių sūkuryje.

Kasparas girdėjo pašnekovo kvėpavimą, įtemptą e-moll, slegiamą sielvarto ir susirūpinimo.

– Mane nušalino, – atsakė Miorkas. – Vadovavimą operacijai perėmė pats teisingumo ministras. Dar vienas klaidingas

žingsnis, ir mane priverstinai palydės į pensiją. Tikrai neketinu kam nors pranešti, kad sulaukiau iš jūsų šio skambučio.

– Atsiųskite tik vieną policijos sraigtasparnį. Tik dvylika pareigūnų. Nuo to priklauso dviejų vaikų gyvybė.

– Važiuokit į Audebą. Pasimėgaukit ramybe. Pradėkite ruošti naują numerį ant batuto. Klausykitės Prokofjevo *Petios ir vilko*. Arba eikit po velnių.

Jis padėjo ragelį. Stinė perėjo palatą.

Apkabino ligonį. Pirštais perbraukė jo vaškinę odą. Maksimiliano veidas, prieštaraudamas gamtos dėsniams, ėmė silpnai švytėti. Lyg mirusysis būtų prisikėlęs iš kapo. Kasparas jau buvo girdėjęs. Kaip marčios kartais nutiesia tiltus per tėvus ir sūnus skiriančią Filipinų įdubą.

– Visada maniau, kad abu suprantame vienas kito kančią, – sušnibždėjo Maksimilianas, – būti likimo susietiems su šiuo ribinio asmenybės sutrikimo kamuojamu transvestitu. Bet dabar, kai matau tave apsirengusią jo padėvėtus drabužius. Imu tuo velniškai abejoti.

Kasparas atitraukė brokato užuolaidas. Pakėlė ritinines užuolaidas. Iš pradžių šviesa tiesiog apakino. Akims apsipratus jis išvydo Šiaurės uostą. Smailę užstojo konteinerių uostas ir biurų pastatai.

– Gausiu ginklą, – tarė jis. – Įsiveršiu vidun. Tiesiai iš gatvės. Kitaip nei prieš tai. Dar nebuvo tokios kliūties, kurios negalėčiau įveikti. Aš jai prižadėjau.

Kasparas išgirdo kitų užuojautą. Tėvo. Stinės. Mėlynosios damos. Jis apsidairė. Vienuolyno viršininkės palatoje nebuvo. Turbūt ji buvo kažkur jo viduje. Gal širdyje. Kasparas girdėjo ne jų balsus, o nuomonę. Jie manė, kad jis jau atidavė visas savo jėgas. Ir kad šį kartą jam nebepavyks prasiveržti.

Maksimilianas atsiliepė į mobiliojo telefono skambutį. Jo balsas buvo per silpnas, kad jie girdėtų, ką jis sako. Jie priėjo arčiau.

– Skambino, – tarė Maksimilianas, – mano ložės broliai iš Salelių rajono. Pranešė, kad ant *Konono* stogo bandoma nutupdyti sraigtasparnį. Pučiant dvidešimties metrų per sekundę vėjui. Jie tvirtai jį pririšo.

– Kiek mes turime laiko?

Klausimą uždavė Stinė. Kasparas nesuprato kodėl.

– Valandą.

Atsakė Francas Fyberis.

– Siaučiant tokiam vėjui jie negalės skristi. Tačiau vėjas rimsta. Po valandos oras bus tinkamas.

– Per valandą galime ten nusigauti, – tarė Stinė.

Stebeilydamasis į ją, Kasparas papurtė galvą.

– Vieną kartą manimi pasitikėjai, – pasakė ji. – Gali pasitikėti ir šįkart.

Jo viduje kažkas užsivedė. Šoktelėjo į viršų. Lyg mechaninio žaisliuko spyruoklė. Jis ėmė melstis. Moteriškajam pradui. Mergelei Marijai. Marijai Magdalenai.

– Tada gerai, – tarė jis.

Ji apsisuko ant kulno.

Kasparas išvydo iš lovos besiropščiantį Maksimilianą.

Atrodė, lyg žvelgtum tiesiai į kapo duobę. Maksimilianas buvo sudžiūvęs it išgyvenęs Nauengamo koncentracijos stovyklos kalinys. Jis sulyso apie penkiasdešimčia kilogramų ir dabar judėjo padedamas jau nebe biologinių procesų, o valios ir nefizinės prigimties įkarščio.

– Eisiu kartu su jumis, – tarė jis.

Kasparas pakėlė ranką sustabdyti tėvą. Sesuo Glorija žengė prie ligonio. Paėmė jį už parankės.

– Mano genties – Luo – žmonės, – pasakė ji, – eidami kariauti kartu pasiima bent vieną brandaus amžiaus – dėl to išmintingą – žmogų.

– Bet ar išsirenkamas tas, kurį kamuoja įsisenėjusi Alcheimerio liga? – paklausė Kasparas.

Jie praėjo pro jį. Kasparas nukėblino paskui. Paėmė nuo kėdės ligonio chalatą ir apsiautė juo tėvą.

8

Vienuolyno greitosios pagalbos automobilis stovėjo Fėledo parko pusėje esančioje automobilių stovėjimo aikštelėje prie viešbučio pacientams. Kasparas tik dabar atkreipė dėmesį, kad automobilis, išskyrus Dagmaros kryžius ant šonų, buvo lygiai toks pats kaip Kopenhagos universitetinės ligoninės greitosios pagalbos automobiliai. Francas Fyberis atsisėdo prie vairo.

Ant gulto buvo padėtas Kasparo krepšys. Stinė jį atidarė. Viduje Kasparo daiktų nebebuvo, krepšys buvo pridėtas sulankstytų plonų mėlynų katilinės darbuotojų kombinezonų ir ilgų plonų pirštinių.

Stinė išlankstė ir išdalijo drabužius. Visi, net ir Kasparas, neklausinėdami juos apsivilko. Maksimilianui teko prieš tai trumpam nusimesti chalatą, akimirką jis buvo likęs vien su trumpikėmis, Kasparas nusuko žvilgsnį šalin.

Stinė išdalijo visiems žibintuvėlius, plastikinis šviesos diodo korpusas buvo pritvirtintas prie tamprios ant galvos dedamos juostos. Stinė įjungė savąjį žibintuvėlį. Net ir dienos

šviesoje greitosios pagalbos automobilio vidų užliejo ryški melsva šviesa.

Stinė žengtelėjo į šoną. Afrikietė įsikibusi trūktelėjo žiedą automobilio dugne. Viršun pakilo pusantro kvadratinio metro grindų plotas. Sužiuręs žemyn Kasparas atpažino meandros ornamentą. Greitosios pagalbos automobilis buvo sustojęs virš kanalizacijos šulinio dangčio.

Stinė ištiesė afrikietei prie žiedo pritvirtintą kablį. Tokį patį turėjo ir ji. Kabliai tilpo į dvi skylutes masyvioje geležinėje plokštėje. Moterys dviese įkėlė dangtį į automobilį ir švystelėjo jį šalin taip lengvai, lyg *Tupperware* puodo dangtį.

Greitosios pagalbos automobilio vidų iš apačios užplūdo vėsa. Pakėlus dangtį atsivėrė tamson smengantis šulinys. Šulinio šone buvo privirintos pakopos.

Stinė pirmoji įsmuko į skylę, pranyko it iliuzionistė. Kasparas pažvelgė apačion, šokdama žemyn ji įsikibo į pakopas ir jau buvo nusileidusi tris metrus.

– Kasparai, paskui mane, – paragino ji.

Kasparas išgirdo savo pasitikėjimą ja. Iš tiesų jis niekada ir nebuvo dingęs. Iš tiesų Kasparas visada jautė, kad būtent su ja būtų išdrįsęs keliauti ir į pačią požemio karalystę. Tik iki šiol nebuvo gavęs tam leidimo.

Vis dėlto širdies pusėje ranka padarė kryžiaus ženklą. Nediduką. Neatkreipiantį dėmesio. Išgrynino maldos skambesį. Ir šoko paskui ją.

Viduje buvo vėsiau nei jis įsivaizdavo. Paskui jį leidosi afrikietė. Kaire ranka ji lengvai, lyg skudurinę lėlę, nešė Maksimilianą. Kasparas po jos žastu pamatė tvirtai prispaustus du lašinės maišelius, nuo jų tįso vamzdeliai su adatomis, prijungti prie jo tėvo rankos.

Pakopoms pasibaigus jie atsidūrė siauroje aikštelėje. Francas Fyberis nusileido paskutinis. Visiems susirinkus Stinė pasisuko į šoną. Žibintuvėlių skleidžiamas šviesos pluoštas išryškino aplinkinį vaizdą.

Pirmiausia Kasparas pajuto kanalizacijos tvaiką. Jam neprilygo jokia žemės paviršiuje, netgi cirke, justa smarvė. Paskui jį užplūdo susižavėjimas vaizdu, kurio grožis iš dalies užgožė dvoką.

Jie stovėjo didžiuliame ovalo formos tunelyje, kurio dugnu tekėjo molinga tamsi upė.

Stinė pajuto juos apėmusį pasigėrėjimą.

– Kanalizacijos tunelis, – tarė ji. – Iškastas rankomis. Devyniolikto amžiaus pabaigoje. 4 metrų aukščio ir 6 metrų pločio. Dugnas betoninis. Sienos mūrinės. Vamzdyną sudaro siauri kanalizacijos vamzdžiai iš PVC.

Dabar Kasparas išvydo daugybę laikikliais prie sienų pritvirtintų vamzdžių.

– Čia vandens nutekėjimo šliuzas, – paaiškino Stinė. – Jo prireikia kartą per dešimt metų, kai padaugėjus nuotekų kanalizacija patvinsta. Nuotekų perteklius specialiu kanalu nuteka tiesiai į Zundą. Kitas pagrindinis kanalas prasideda ties Niorebro ir kirtęs Frederiksbergą bei geležinkelio teritoriją išeina į Plytinės įdubą.

Ji pajudėjo iš vietos, jie lėtai sekė paskui ją. Tamsoje, už žibintuvėlio šviesos pluošto ribų, Kasparas matė spindint mažytes perlo formos švieseles, lyg prie vandens būtų nusileidęs žvaigždžių spiečius. Nukreipęs į šią galaktiką savo žibintuvėlio šviesą, Kasparas išvydo žiurkes. Jų buvo ne šimtai, o tūkstančiai, jos buvo aptūpusios vamzdžius, siaurą takelį kitoje upės pusėje, patį vandens pakraštį. Pirmą kartą gyvenime jis pastebėjo šių gyvūnų eleganciją, išgirdo ją, išgirdo jų sumanumą,

jų protą ir gebėjimą prisitaikyti. Kasparas prisiminė vieną eksperimentą, kuriame dalyvavo, kai dar dirbo Danijos technikos universiteto Akustikos instituto konsultantu. Eksperimentas buvo atliekamas Agronomijos universiteto eksperimentiniame ūkyje Tostrupe. Jie tyrė muzikos poveikį naminiams gyvuliams. Karvėms Kasparas pasiūlė Hendelio kūrinių. Dideles keturkampes muzikos dėžes. Kiaulėms – Sen Sanso melodijų. Kažkas sugalvojo į tyrimą įtraukti ir žiurkes. Kasparas jautė, kad šioms labiausiai turėtų patikti Bachas. Suprato tai, išgirdęs iš jų sklindantį gyvenimo džiaugsmą. Bacho *Koncertai klavyrui* padidino jų vaisingumą du kartus.

– Man jos visada patiko.

Už jo stovėjo Stinė.

– Kai tapau vyriausiąja padalinio inžiniere, jie surengė vakarėlį. Buvau tokia jauna. Ir pirmoji tokias pareigas užėmusi moteris. Tą rytą viename iš kanalizacijos sistemos panardinamų siurblių radau du nuskendusius žiurkiukus. Pasiėmiau juos į vakarėlį. Įsisegiau lyg auskarus. Pasikabinau už uodegyčių. Jie mataravo man palei kaklą.

Ji kalbėjo rimtai.

– Kodėl?

Ji ieškojo atsakymo.

– Galbūt, – tarė, – man visada norėjosi parodyti žmonėms, kas slypi už fasado. Kas slypi giliau. Parodyti visa ko kainą.

– Ar tai buvo jų jėgoms?

– Niekas negalėjo praryti nė kąsnio. Teko juos nusiimti. Nuleisti į klozetą.

Jie ėjo jau apie dešimt minučių. Lėta vandens tėkmė rodė, kad tunelio nuolydis labai mažas. Kasparas išgirdo, kad tunelio sie-

na kažkurioje vietoje nutolsta. Garso grįžimo laikas pailgėjo, jie buvo atsidūrę ties kažkokia kiauryme.

Iš viršaus sklido silpna šviesa. Lyg pro angas bažnyčios kupole. Tunelio lubose vėrėsi į žemės paviršių išeinanti šachta.

– Vėdinimo šachta ir avarinis išėjimas. Vien šiame tunelyje jų yra keturi šimtai.

Stinė nukreipė žibintuvėlio šviesos pluoštą į skirtinguose šachtos sienos aukščiuose išsidėsčiusias trasas.

– Arčiausiai žemės paviršiaus – elektros ir telefono laidai bei šviesolaidžiai, nes jiems nebūtina apsauga nuo šalčių.

Nusileidęs metru žemiau, šviesos pluoštas apšvietė kitą kabelių trasą.

– Karinės komunikacijos tinklo kabeliai. Štai ten – pagrindinis NATO neskaitmeninės informacijos perdavimo kabelis. Jis tiesiasi išilgai Roskildės plento ir eina iki pat NATO bazės Kolsose, Norvegijoje.

Šviesos pluoštas nusileido dar žemiau.

– Dujos, vanduo. Centrinis šildymas. Ir galiausiai – kanalizacija. Kopenhagos pagrindas nevienalytis. Jis akytas kaip korys.

Šviesos pluoštas nukrypo horizontalia kryptimi ir atsirėmė į metalines duris, pažymėtas aukštos įtampos ženklu.

Afrikietė žengė artyn nešina nedideliu laužtuvėliu. Išlaužė duris taip lengvai, lyg atidarydama alaus skardinę.

Šios durys tebuvo dekoracija, už jų laukė tikroji užtvara, keturių kvadratinių metrų ploto nerūdijanti šarvuota plokštė, kuri būtų atlaikiusi ir raketos šūvį.

Francas Fyberis prislopintai švilptelėjo.

– Čia – valdymo centras, – tarė Stinė. – Turime patekti vidun.

Francas Fyberis atidarė savo portfelį, viduje ant juodo aksomo, lyg paruošti žandikaulio operacijai, buvo išdėlioti žvilgantys įrankiai. Jis parodė pirštu į metalinę plaukų džiovintuvo dydžio ir formos dėžutę, esančią per metrą į dešinę nuo durų.

– Čia – avarinio ir pavojaus signalo sistema, – tarė jis. – Jei nukirpsime jos laidą, *Securitas* ir policija telefono ryšiu iš karto gaus pranešimo signalą, todėl prieš tai turime būti atjungę telefono liniją.

Vaikinas pirštais perbraukė kairėje durų pusėje įrengtą valdymo pultą su mygtukais.

– Elektrinis vieno kanalo užraktas. Tai reiškia, kad spynų atrakinimo įrankis čia nepadės. Ir kad sistema saugo visą durų plotą.

Jis ištiesė Kasparui guminį plaktuką, tokį, kokį gydytojai naudoja tikrindami *delirium tremens** kankinamų ligonių refleksus.

– Išbandykime jūsų klausą.

Kasparas atsargiai pabeldė į vaikino nurodytą sienos vietą.

– Turime rasti valdymo pulto kontaktų lizdą. Jis jungia apsaugos sistemą su elektros tinklu. Ir su avariniu maitinimo šaltiniu, naudojamu nutrūkus srovės tiekimui. Jei jį surastumėt, galėčiau pragręžti sieną.

Kasparas ėmė atsargiai bilsnoti į sieną.

– Ar mus domina kažkas žvangančio? – paklausė jis.

Francas Fyberis papurtė galvą.

– Ten tikriausiai raktų spintelė.

Kasparas tęsė darbą kitoje durų pusėje. Visi jį stebėjo.

Jis kažką išgirdo.

---

* Baltoji karštligė (*lot.*).

– Ar ten gali būti kokių nors elektronikos detalių? – paklausė jis.

– Spausdintinė plokštė.

– Kas dar?

– Baterija. Signalizacijos garsiakalbis.

– Ar gali būti mažų spyruoklėlių?

– Visai įmanoma. Duryse gali būti įrengtas spyruoklinis mechanizmas. Tada jas atidarius suveiktų sabotažo aliarmas.

Francas Fyberis pritvirtino prie gręžtuvo ilgą grąžtą mūrui. Išgręžė skylę. Pro ją įkišo vidun odontologo veidrodėlį ir prie strypo pritvirtintas mažas žnyplutes. Kažką nukirpo. Prie nedidelio akumuliatorinio kampinio šlifuoklio pritvirtino deimantinį pjovimo diską. Priglaudė jį prie durų vyrių. Diskas perėjo per grūdintą plieną kaip per sviestą. Sunkias iš rėmo virstančias duris pagavo afrikietė.

Patalpa už durų buvo visai nedidelė. Kasparas girdėjo pavojingą aukštos įtampos elektros srovės šnabždesį. Stinė su Francu Fyberiu stojo darbuotis prie jungiklių skydo.

– Turi veikti traukinukas, – tarė ji. – Siurblinė. Liftas į paviršių. Visa kita išjungsime.

Ji laikė žnyples vielai kirpti, apvyniotas žieminių kumštinių pirštinių storio izoliacija. Jai nukirpus kabelį, ant jų pasipylė žiežirbų kaskada.

– Visa kita galima išjungti jungikliais, – pasakė Francas Fyberis. – Kopenhagai elektros energija tiekiama bendruoju keturių šimtų kilovoltų įtampos kabeliu. Be jo, dar yra šimto dvidešimties kilovoltų įtampos elektros energijos perdavimo tinklas. Be šio – trisdešimties ir dešimties kilovoltų įtampos tinklai. Požemines trasas prižiūrinčios institucijos, norėdamos labiau apsisaugoti nuo tikėtino elektros srovės dingimo,

yra prisijungusios prie šimto dvidešimties kilovoltų įtampos tinklo.

Tebekalbėdamas jis ėmė paeiliui išjunginėti jungiklius.

– Dabar atsisveikiname su Kopenhagos savivaldybės Nuotekų skyriumi.

Išjungė jungiklį.

– Su Telekomunikacijų valdybos Kabelių trasų skyriumi.

Išjungė.

– Su Elektros energijos tiekimo bendrovės *E2* Tinklų priežiūros skyriumi.

Išjungė.

– Su NATO būstine. Su visa skaitmenine Kopenhagos požemių priežiūros sistema.

Prijungęs du laido galiukus, Francas Fyberis įjungė jungiklį. Tunelį apšvietė šviesa.

Jie stovėjo visai ne urve, o didžiulėje, daugiau nei penkiasdešimties metrų pločio ir šimto penkiasdešimties metrų ilgio salėje, kurią dengė mūriniai skliautai. Dviejų metrų aukštyje patalpą kirto kanalizacijos. Po jų kojomis buvo pilna mūro fragmentų – atrodė, lyg kažkada čia būtų buvę mažyčiai kambarėliai.

Stinė pasekė Kasparo žvilgsnį.

– Kapai, – tarė ji. – Daugiau nei penki tūkstančiai kapų. Čia – vieno seniausių katalikų moterų vienuolynų buvę rūsiai.

Prie pat jų kojų tiesėsi dveji siauri bėgiai. Priešais juos stovėjo vagonėlis, primenantis *Tivolio* pramogų parko *Linksmųjų kalnelių* atrakciono vagonėlį.

– Čia – savivarčio vagonėlio bėgiai, – paaiškino Stinė. – Jie buvo nutiesti kasant požeminę trasą iki prekinių traukinių terminalo. Buvo kasamasi pro senuosius sąvartynus. Jiems

reikėjo atsikratyti dvylikos milijonų tonų trečios kategorijos žemės. Taigi jie nutiesė savivarčio vagonėlio bėgius. Ir vežė žemę į Šiaurės uostą. Supylė iš jos Liunetės kyšulį. Ir pylimą prie Smailės.

Bėgiai vedė į tamsų tunelį kairėje pusėje.

– Jie eina iki Tingbjergo, – tarė ji. – Iki bendrovės *Kopenhagos vandentiekis* pagrindinio komplekso. Jie naudojasi šiuo vagonėliu prižiūrėdami tiek vandentiekį, tiek kanalizacijos sistemą. Kopenhagos kanalizacija baigia nusidėvėti. Jie turi suktis kaip vijurkai. Kad tik atitolintų krachą.

Ji atidarė vagonėlio duris. Jie įsėdo vidun. Francas Fyberis užėmė vairuotojo vietą. Galingas elektros variklis prabudo. Vagonėlis pajudėjo iš vietos.

Vagonėlis greitėjo galingai, it reaktyvinis lėktuvas. Avarinis tunelio apšvietimas neveikė. Vagonėlis nėrė į tamsą. Tunelis pasisuko.

Aklinoje tamsoje buvo matyti tik Franco Fyberio veidą blausiai nušvietusi prietaisų skydelio skleidžiama šviesa. Kasparo klausa užfiksavo, jog tunelis iš pradžių praplatėjo, paskui vėl susiaurėjo, kad mūrines jo sienas pakeitė betoninės. O gal iš tiesų jis tegirdėjo savo paties nervų sistemos pokyčius.

Jis palinko prie Stinės.

– Žinojai apie mane iš anksto. Dar prieš susitikimą pajūry. Tąkart visai nenuklydai nuo valties. Aš tebuvau marionetė.

Jie įvažiavo į apšviestą ruožą, dabar jis matė jos veidą.

– Ar cirke vartojamas dopingas? – paklausė ji.

Jis neturėjo supratimo, kur link ji suka.

– Vartoja tik galiūnai. Anabolikus. Be anabolikų galiūnų sporte jau nebepasieksi jokių tarptautinio lygio rezultatų.

– Sesuo Glorija kartą parodė mums sąrašą. Išspausdintą

Gydytojų savaitraštyje. Jame buvo išvardyti didžiausią priklausomybę sukeliantys narkotikai pasaulyje. Tie narkotikai pagaminti laboratorijose. Keli jų pamėginę žmonės – pats išradėjas ir pora laboratorijos technikų – likusį gyvenimą leidžia mėgindami nuolat prasimanyti pinigų. Viena dozė kainuoja ne mažiau kaip tūkstantį. Poveikis trunka nuo vienos iki dešimties minučių. Ir apibūdinamas kaip nepaprastai stiprus aiškumo ir meilės jausmas.

Tunelis išplatėjo. Šįkart virsdamas angaru. Blausioje šviesoje Kasparas pastebėjo kažką panašaus į altorių.

– Čia, – tarė Stinė, – pirmųjų žydų sinagogų pamatų likučiai. Sinagogos buvo pastatytos ant buvusios pagonių aukojimo vietos.

Ji parodė pirštu į kažką panašaus į suvirtusius medžių kamienus.

– Senieji vandentiekio vamzdžiai. Iš išskobtų kamienų.

Kasparas pajuto, kaip keičiasi jo suvokimas apie miestą. Anksčiau jis manė, kad Kopenhaga parimusi ant klinčių ir molio. Visai ne. Ji rymojo ant atliekų ir religinės praeities skeveldrų.

Jis parinko tinkamą maldą. Ji vienintelė buvo patikima. Kaip ir meilė. Nors dėl šios dar galėjai abejoti.

– Penki tūkstančiai žmonių.

Tai buvo Stinės balsas, kuždantis jam į ausį. Jis dievino jos kvėpavimą, kuris keisdavosi keičiantis jos – o gal iš tiesų jo – nuotaikai? Šią akimirką jame buvo justi žibalo prieskonis.

– Tokį apytikrį skaičiavimą pateikė motina Marija. Glorijai papasakojus apie narkotikus. Penki tūkstančiai žmonių visame pasaulyje. Pamėginusių tų narkotikų. Jie nevartojo jų cheminiu pavidalu. Tačiau patyrė kažką panašaus. Suvokė, kad tikrovė – tai paukščių narvelis. Ir dabar ieško durelių laisvėn.

Jis atsisuko ir pažvelgė jai į akis. Ji, Mėlynoji dama ir Klara-Marija galėjo drąsiai steigti įmonę. Ir nuomoti savo veriamus žvilgsnius griovimo darbų bendrovėms.

– Mes su seserimis pamatėme tave per televizorių, – tarė ji. – Prieš dvylika metų. Per pertraukėlę stojus tylai motina Marija tarė: „Jis vienas tų, kurie mėgino tų narkotikų. Jis ieškotojas." Tada ji pažvelgia į mane. Ir sako: „Galėtum užmegzti su juo ryšį." Aš atsakau: „Kodėl turėčiau?" O ji taria: „Kad padėtum jam ieškoti. Be to, jis turi gebėjimų dirbti su vaikais." Todėl tave ir susiradau. Savu būdu.

– Tai kam tada tas nedraugiškumas? Sprukimas Pajūrio plentu? Kam tokia pradžia?

Ji trumpam nutilo.

– Stovėdama priešais tave, pajutau, kiek daug dalykų tu nesugebi kontroliuoti. Pajutau tavo vidinę sumaištį. Ir dar šį tą. Staiga man viso to pasirodė per daug. Pabūgau, kad tai ne mano jėgoms.

Pastarosiomis minutėmis Kasparas priekyje girdėjo kažkokį triukšmą. Lyg gaustų didžiulės turbinos. Dabar tas garsas buvo dar aiškesnis, stipresnis ir priminė krioklio šniokštimą. Vagonėlis sustojo. Tunelis baigėsi betonine siena. Pro groteles grindyse po jų kojomis žemyn krito tamsusis vanduo.

– Priešpiečių pertrauka, – tarė Stinė. – Trijų minučių.

Sesuo Glorija atsegė kuprinę. Padalijo duoną ir sūrį. Kasparas vartė maistą rankose. Kanalizacijos dvokas nebuvo išnykęs, kaip kad galėjai tikėtis manydamas, kad prie jo pripraši. Jis buvo dar sustiprėjęs. Ir dabar maišėsi su tvaiku, kurį galėjai prilyginti iki nepakeliamo stiprumo padidintai virtuvės kriauklės vamzdyje nusėdusių supuvusių riebalų smarvei.

Tunelio sienoje buvo matyti metalinis dangtis, Stinė atplėšė

jį raudonuoju laužtuvėliu. Po dangčiu buvo Kasparui dar nematyto tipo švieslentė. Francas Fyberis prijungė prie jos nešiojamąjį kompiuterį ir kartu su Stine palinko prie ekrano.

Stinė ramiai valgė. Jis prisiminė patį pirmą kartą, kai ji užklupo jį sėdintį ant klozeto. Jis buvo įpusėjęs savo rytinio tuštinimosi ritualą. Iš nedidelio aparato, stovinčio ant vonios kambario lentynėlės, sklido *Tokata ir fuga d-moll, BWV 565*, švedų vargonininko Hanso Fagiuso atliekama restauruotais Faluno Šventosios Kristinos bažnyčios baroko laikų vargonais. Stinė pravėrė vonios kambario duris, įėjo vidun, pritildė garsą. Rankoje, kaip ir dabar, laikė kąsnelį maisto. Su gabalėliu avokado ir kamambero sūrio iš nepasterizuoto pieno.

– Turiu pasakyti tau kai ką svarbaus, – tarė ji.

Kasparas pajuto susitraukiant pilvą. Visos gyvos būtybės nori tuštintis ramybėje. Atsipalaidavus raumenims kūno apačioje, negali gintis. Negali suduoti smūgio galva. Susirašinėti su Mokesčių inspekcija.

Ji atsikando maisto. Visiškai ramiai. Staiga jis suprato, kad net pačius didžiausius vidinius tabu nulemia kultūra. Ir kad ji kažkokiu būdu buvo iš jų išsivadavusi.

– Šį rytą kai ką supratau, – pasakė ji. – Tą akimirką, kai atsimerkei. Kai viskas buvo beprasidedą. Tą akimirką pasijutau, lyg sėdėčiau prie tavo mirties patalo.

Kasparas negalėjo nieko atsakyti. Jis buvo išvietėje. O ji kalbėjo lyg vaidindama Šekspyro pjesėje. Jis neturėjo supratimo, kaip tokiomis aplinkybėmis turėtų elgtis.

– Tą akimirką, – tarė ji, – supratau, kad tave myliu.

Ir ką jis turėjo atsakyti? Tokioje padėtyje?

– Gal galėtum išeiti už durų, – paprašė jis. – Turiu nusišluostyti.

Ji atsigręžė atitraukdama žvilgsnį nuo kompiuterio ekrano.

– Esame prie pagrindinės siurblinės, iš kurios nuotekos po uostu nutiestais vamzdžiais perpumpuojamos į valymo įrenginius. Iš jos išeina vienas naujas, dar nepradėtas naudoti vamzdis. Turime patekti į jį iš siurblinės.

Ji vėl nusigręžė į ekraną. Kasparas girdėjo šalia stovintį tėvą. Jis buvo pasirėmęs į vieną iš Franco Fyberio ramentų. Afrikietė buvo įkišusi lašinės maišelius į jo chalato kišenes ant krūtinės. Tėvas su sūnumi drauge stebėjo abi moteris ir vaikiną. Palinkusius prie kompiuterio ir švieslentės.

– Jie – lyg kariai, – tarė Maksimilianas. – Iš elitinio būrio. Bet juos valdo ne pyktis. Bet kas tada?

Kasparas išgirdo susivienodinant savo ir tėvo skambesį. Tai nutinka visose šeimose. Tarp visų vienas kitą mylinčių žmonių. Tačiau retai. Ir paprastai niekas to nepastebi. Nepastebi, kad akimirką nukrinta visos kaukės. Pasimiršta neurozės. Gyvenimo traumos. Visos praeities klaidos, skrupulingai saugomos atmintyje, jei kartais prireiktų pašantažuoti vienas kitą. Akimirką visa tai dingsta, ir lieka girdėti tik visiškai paprastas žmogiškumas. Gležnas, tačiau atkaklus. Žiurkių, siurblių ir purvo upių apsupty.

– Juos valdanti jėga, – tarė ligonis, – tokia stipri, kad dėl jos jie galėtų net žūti. Aiškiai tai jaučiu. Kokia tai jėga?

Kasparas tėvo balse išgirdo ilgesį.

– Tavo mama ir Vivjena, – tęsė Maksimilianas. – Abi moterys. Iš visų dalykų, kuriuos kada nors svarsčiau palikti, dėl jų buvau apsisprendęs tvirčiausiai. Ir vis dėlto. Lemiamą akimirką pritrūko drąsos. Tas pats ir su mano meile cirkui. Neišdrįsau jos užgniaužti. Kaip ir meilės tau.

Jie žvelgė vienas kitam į akis. Visiškai atvirai.

– Tu, – tarė Maksimilianas, – esi geriausia, ką su Helena esame sukūrę. Buvo daug ir kitų gerų dalykų. Tačiau šis – pats geriausias.

Ištiesęs ranką Kasparas palietė ligonio smilkinį. Užplūdus stipriems jausmams, Maksimilianas akimirką tvarkėsi, paskui nusisuko. Vis dėlto, kiek Kasparas atsiminė, tai buvo ilgiausiai trukusi abipusio artimumo akimirka.

– Siurblinė ištuštės po šimto aštuoniasdešimties sekundžių, – pasakė afrikietė. – Tada lįsime vidun.

Kasparas girdėjo keičiantis milžiniško siurblio skambesį. Jis atsisuko į žvilgantį cilindrą, didelį it alaus daryklos fermentacijos talpa. Ant cilindro sienos žvilgėjo susikondensavę vandens lašai. Toje vietoje, kur jie nuo cilindro kapsėjo ant betoninių tunelio grindų, prieštaraudamas gamtos dėsniams buvo išdygęs augalas, tamsiai žalias, žvilgančiais lapais. Stinė pasilenkė ir nuskynė vieną lapelį. Iškėlė jį Kasparui prieš akis. Ant tamsiai žalio blizgaus lapo paviršiaus stingsojo lietaus lašas.

– Viena iš lazdyno atmainų. Kuriai pakanka ir avarinio apšvietimo šviesos.

Ji stovėjo visai šalia jo.

– Mano vaikystė buvo šviesi, – tarė ji. – Nė karto neteko sėdėti neįgaliųjų vežimėlyje. Baisiausia, kas buvo nutikę, – dvi siūlės ir šiek tiek chlorheksidino traumatologijos punkte. Tačiau vaikystėje mėgau žaisti vieną žaidimą.

Pajudėjęs iš savo vietos, vandens lašelis ėmė slysti lapo pakraščiu.

– Bandžiau suprasti lašo paslaptį. Suprasti, kas išlaiko jį vientisą. Kas padeda jam neišsiskaidyti į dar smulkesnes daleles.

Lašas veikiausiai judėjo padedamas jos rankų. Tačiau šios buvo sustingusios. Didesnės nei jo. Gyslotos. Paprastai vėsios.

Tačiau jai prie jo prisilietus ir ėmus glostyti odą, jos delnai jau po minutės tapdavo karšti. Nuo jų visada dvelkė ramybė. Kaip ir dabar. Tačiau dabar po ramybe Kasparas girdėjo virpulį, garsą, panašų į tą, kuris girdėti skambant ragos fone. Jam prireikė kelių akimirkų suvokti, ką girdi. Tai buvo jos baimė dėl vaikų. Ir vis dėlto ji nė akimirkos neleido subyrėti tikrovės vaizdui.

– Kas išlaiko jį vientisą? – paklausė ji.

Kasparas dievino jos smalsumą. Jis buvo lyg alkis, nepasotinamas alkis. Jis priminė klouno smalsumą. Ir vaikų. Visiškas atvirumas ir gyvas domėjimasis pasauliu, nieko nelaikant savaime suprantamu dalyku.

– Vis dar tebežaidžiu tą žaidimą, – sušnibždėjo ji. – Tik šiek tiek kitaip. Labiau susikaupusi. Turėdama daugiau žinių. Tik tai ir skiria. Mergaitę nuo moters. Vaiką nuo suaugusiojo. Žaisdama prisimenu visa, ką žinome apie skysčio paviršiaus įtempimą, skysčiui sąlyčiaujant su oru. Apie lašo tamprumą. Apie jo mėginimą kiek įmanoma labiau sumažinti paviršiaus energiją. Prisimenu Dirichlė teoriją. Paprastai vienu metu galime sutelkti dėmesį tik į porą teorijų. Aš stengiuosi vienu metu aprėpti jas visas. Sulieti jas visas į mokslinę intuiciją. Ir tą akimirką, kai jau stoviu visai prie pat suvokimo ribos. Kartu suprasdama, kad jos niekada neperžengsime. Ir kai atrodo, kad tuoj sprogs galva. Tą akimirką paleidžiu iš rankų visas suvokimo gijas ir savo esybe susilieju su lašu.

Lapas nejudėjo. Lašas taip pat. Visa aplinkui buvo apmirę. Kasparas girdėjo siurblį išpumpuojant paskutinį vandenį.

– Ir tada trumputę akimirką atrodo, jog nėra visai jokio skirtumo tarp manęs ir lašo.

Švelniai, labai švelniai ji paguldė lapelį ant pilko betono.

– Kai taip nutinka, tais retais atvejais, kai taip nutinka, su-

voki, kiek kainuotų. Peržengti tą ribą. Sumokėjęs šią kainą, mokslininkas jau nebebūtų mokslininkas. Toji kaina yra pats suvokimas. Norėdamas kažkam visiškai atsiduoti, privalai liautis mėginti tai suprasti. Taigi ar mudu kalbame apie tuos pačius dalykus?

Cilindro išorėje buvo pritvirtintos pakopos. Iki viršaus buvo šiek tiek daugiau nei trys metrai. Iš siurblinės ėjo trys vamzdžiai. Siauriausias buvo apie septyniasdešimt penkių centimetrų skersmens.

Cilindro viršuje buvo elektriniu užraktu uždaromas dangtis. Užraktas buvo atšokęs – matyt, Stinė atrakino jį naudodamasi švieslente.

– Dabar, – tarė ji, – stebėjimo centre jau žinoma, kad čia vyksta kažkas negera. Po penkių minučių griūdami vienas per kitą čia sugužės savivaldybės, telekomunikacijų bendrovės TDC ir kariuomenės atstovai. Jie atsiveš šunų ir ugniagesių su dujokaukėmis. Tačiau iki to laiko mūsų čia jau nebebus.

Ji perlipo per siurblinės kraštą. Kasparas bandė neatsilikti. Jo kūnas atsisakė klausyti. Stinė pertempė jį savo pusėn. Du iš išeinančių vamzdžių buvo uždaryti elektrinėmis sklendėmis. Trečiasis buvo atviras. Stinė įjungė žibintuvėlį.

Jie sužiuro į tamsiai žalią tobulą pasaulį. Vamzdis buvo visiškai apvalus, jo vidus buvo išklotas žalia medžiaga, kuri metė ant jų blausų atspindį, lyg švelnaus apšvietimo režimu nustatytos scenos apšvietimo lempos.

– PVC, – paaiškino ji. – Iš bendrovės *Aarsleff*. Jie šiek tiek pailgino kanalizacijos gyvavimo trukmę. Į senų vamzdžių vidų įtraukė naujus PVC vamzdžius.

Atrodė, lyg žvelgtum į bedugnį gylį.

– Lyg žvelgtum į būsimo savo gimimo kanalą, – tarė jis. – Labai gražu. Ar stebėjimo kameros išjungtos?

Ji linktelėjo.

– Gal tada, – pasiūlė jis, – išnaudokime šią akimirką, kai mūsų niekas nemato, mažam bučinukui?

Ji mėgino nuo jo atšlyti, tačiau pakopos buvo per siauros.

– Žinau, – tarė jis, – turbūt nori pasakyti, kad mus mato Dievas. Tačiau Dievas mūsų pusėje. Kaip ir Kirkegoras. Nejau nepameni, ką jis sako *Meilės darbuose*? Kiekvieną meilės ryšį sudaro begėdiškas trikampis. Tu, aš ir Viešpats.

Stinė purtė galvą.

– Gėtė, – tęsė jis. – Ir Jungas. Ir Grofas*. Ir Bachas. Jie mano lygiai taip pat. Prieš didžiuosius lūžius mylimieji susilieja lūpomis ruošdamiesi savo gimimui.

Ji išsivadavo iš hipnozės.

– Popsas, – šūktelėjo ji. – Tu – visiškas popsas!

Jos pykčio skambesys buvo koncentruotas it rūgštis. Galbūt dėl to, kad siurblinės sienos supo juos lyg laboratorijos indas. Jos kaip įgaubtas veidrodis sustiprino ir sukoncentravo skambesį. Jos balsas buvo melodingas. Išgrynintas Zalė** mokyklos mergaičių chore. Kuriam dirigavo Hes-Taisenas. Bet kartu jis galėjo perlieti it botago kirtis. Kasparas buvo matęs Stinę sustingdant visą superelipsės formos posėdžių stalą, apsėstą vyriausiųjų padalinio inžinierių.

– Trokštu tavęs, – pasakė jis.

---

* Stanislav Grof (gim. 1931 m.) – čekų kilmės psichiatras, tarpasmeninės psichologijos pradininkas.

** Ida Charlotte Natalie Zahle (1827–1913) – Danijos kovotoja už moterų teises į mokslą ir lygybę, 1851 m. įsteigusi privačią moterų mokytojų rengimo įstaigą, prie kurios vėliau įsteigta ir vaikų mokykla bei gimnazija.

– Tavo žinios, – tarė ji. – Pasiskolintos. Pavogtos. Tikras citatų kratinys!

Ji įsitvėrė jo švarko.

– Tavo jausmai. Neturi gelmės. Tu bėgi, Kasparai. Bandai paspruktì. Bet vieną dieną gelmė tave pasivys. Tie tavo meilės prisipažinimai. Tu visą gyvenimą nesiliauji tauškęs, lyg visą laiką stovėtum manieže.

Jis ėmė niūniuoti. Akustika plieninėje talpoje buvo fantastiška. Garsas šliaužė palei sieną grįždamas atgal lyg šnabždesių galerijoje. Jis suniūniavo aštuonis taktus, užburiančius, kerinčius, pasakiškus.

– Mocarto *Paryžiaus simfonija,* – tarė jis. – Pirmosios dalies plėtotėje. Toje vietoje, kur pagrindinė tema pereina į *crescendo.* Ir paskutinėje dalyje. Ekspozicijos pabaigoje. Jis imituoja fugą. Jos neplėtodamas. Tai – popsas. Jis ir pats tai žino. Laiške tėvui iš Paryžiaus rašo: žinote, tėve, tame ir tame takte darau taip ir taip, publika iš karto apsisnarglėja, ji tai dievina. Popsas. Tačiau jis veikia. Iš karto pasiekia širdį. Techniniu atžvilgiu nieko ypatinga. Jokio didelio meistriškumo. Tačiau jis užburia. Veikia. Tobulai.

Jis palinko prie jos.

– Širdis. Ir stiprūs jausmai. Maniežą pasirinkau dėl šių dviejų dalykų.

Jų veidai buvo visai arti vienas kito. Jis neatsitraukė nė per colį.

Ji įsiropštė į vamzdį.

– Leidžiamės po du, – tarė likusiems už nugaros. – Tai bus įspūdingiausia šliuožykla jūsų gyvenime. Ji baigiasi šešiasdešimties metrų gylyje nuo jūros paviršiaus. Stabdykite įsiremdami į šonus pėdomis ir alkūnėmis.

Jis įlipo į vamzdį greta jos. Rankomis jie nesusikibo.

9

Iš pradžių tai priminė laisvą kritimą. Trinties su PVC vamzdžiu beveik nebuvo justi, atrodė, lyg leistumeisi ant pripučiamos pagalvės. Kasparas liovėsi bandyti apsisaugoti, atpalaidavo raumenis, atsilošė atgal, juto prie šono prisispaudusį Stinės kūną. Slystant buvo girdėti tik silpnutis audinio trinties į vamzdžio paviršių aidesys. Ir tolimas, vos girdimas kažko laukiančio priekyje atgarsis.

Vamzdžio kreivė ėmė horizontalėti.

– Dar kelios minutės, – tarė Stinė. – Tai ilgiausia Šiaurės Europoje šliuožykla. Baigę darbą *Aarsleff* atstovai pakvietė padalinių vadovus išbandyti šio vamzdžio. Jie leido mums nusileisti žemyn su šampano taurėmis rankose. Tai aukšto slėgio vamzdis. Jokių sklendžių. Jokių sujungimų.

Vamzdyje tapo vėsiau.

– Tu apsireiškei mano tėvų namuose, – pasakė ji.

Tai buvo praėjus trims savaitėms po jos dingimo. Jis manė, kad išprotės. Lyg sužeistas žvėris suko ir suko ratus apie iš Stinės buto paimtą voką su adresu. Galiausiai leidosi į kelią.

Namas stovėjo Holtės pakraštyje, ežero pakrantėje, ant ribos, už kurios prasidėjo laukai ir miškai, pačioje senų vaismedžių sodo gilumoje. Stinės mama įleido jį vidun ir išvirė arbatos. Ji buvo tokia panaši į Stinę, kad jam vos nepakirto kojų. Stinės tėvas Kasparui įėjus ir tolesnio pokalbio metu liko stovėti atsirėmęs į knygų lentyną. Stovėjo ir tylėjo.

Kasparas taip pat tylėjo. Kalbėjo kambariuose tvyranti atmosfera.

Viena vertus, namas buvo kuklus. Ir nuo moters, ir nuo vyro sklido kuklus skambesys.

Tačiau šis kuklumas buvo toks, koks būdingas tiems, kurių giminė jau du šimtus penkiasdešimt metų plaukioja ant vidurinės klasės kultūros ir finansinio kapitalo bangų. Kasparas šį skambesį buvo girdėjęs ir anksčiau, bet niekada iš taip arti. Jame buvo įsipynusi savotiško neribotumo gaida, dviejų pagyvenusių žmonių priešais jį niekas nevaržė, jiems nebereikėjo nieko įrodinėti, kai jų užnugaryje stovėjo aštuonių kartų atstovai, pramaišiui biržos makleriai, pianistai, Skageno dailininkai*, filosofijos daktarai, kai vos prieš šimtą metų nuo jų giminės pietų stalo pakilo H. K. Andersenas ir kai nėra kas daryti su Danijos aukso amžiaus paveikslais, kurių kitoje pusėje įrašyti autorių palinkėjimai proproprosenelei, nes jų tiek daug, kad ant sienų jiems tiesiog neužtenka vietos.

Kasparas įsiklausė norėdamas išgirsti kainą, kokia buvo viso to rafinuotumo ir aukštų lubų kaina? Rivelio paskutinio pasirodymo Kopenhagoje metu Kasparas dalijosi su juo persirengimo kambariu Cirko rūmuose, žaliuoju persirengimo

* Skageno dailininkai – XIX a. pabaigos dailininkų kolonija, įsikūrusi Skagene dėl neva tai vietovei būdingos itin ypatingos saulės šviesos ir tapiusi realistinius aplinkinių vietovių gamtos vaizdus.

kambariu. Rivelis viršijo laiką, Kasparas tai girdėjo, girdėjo ir pats Rivelis. Po pasirodymo senasis klounas grįžo su ašaromis akyse.

Jis žiūrėjo į Kasparą.

– Nebesugebu tinkamai apskaičiuoti laiko, – tarė jis. – Prieš dvidešimt metų jie nebūtų norėję manęs išleisti. Dabar jie mane pažemino. Savo nuobodžiavimu. Už viską tenka mokėti.

Į kambarį įėjo mergina. Jaunesnė už Stinę. Panaši į elfę. Plačiaburnė ir siauraveidė. Turinti šiek tiek Stinės skambesio. Ir grožio.

Jis susitvardė po patirto sukrėtimo. Įsiklausė. Ryšys tarp mentalinės ir simbolius kuriančios merginos sąmonės dalies buvo sutrikęs. Skambesys padrikas. Tačiau širdis – atvira, spinduliuojanti, nesuvaržyta. Jis buvo girdėjęs tai anksčiau, per labdaros pasirodymus. Jai tikriausiai buvo Viljamso sindromas. Chromosomų defektas.

– Aš Stinės draugas, – prisistatė jis.

– Jūs – jos mylimasis, – atsakė Stinės motina.

– Ji mane paliko, – tarė jis. – Neįsivaizduoju, kur ji.

Moteris įpylė arbatos.

– Kai Stinė buvo maža, – pasakė ji, – ji nenorėjo būti valgydinama. Jokiomis aplinkybėmis. Galiausiai pradėjau sodinti ją ant grindų. Kartu su visa lėkšte. Ji taip pat nenorėdavo įsikibti į ranką. Kai apsipirkinėdavome. Nė neišmaniau, ką daryti.

Ji ištiesė ranką ir prisilietė prie vyro. Kasparas girdėjo tarp jų tvyrančią seksualinę įtampą. Visiškai šviežią. Po tokios daugybės metų.

– Ji išvyko, – tarė Stinės mama. – Neturime jokio adreso. Gauname tik jos laiškų. Tačiau ant jų nenurodytas joks adresas.

– Jei tik pamatyčiau voką, – paprašė Kasparas. – Galėčiau aptikti jos pėdsaką. Turiu neribotų galių.

Jie žiūrėjo į jį. Jis žinojo, kad jie supranta jo neviltį. Pajuto jų užuojautą.

– Ji turi duoti sutikimą, – tarė Stinės tėtis. – Tačiau neturime kaip jos paklausti.

Kasparas galėjo įvykdyti žmogžudystę. Galėjo pasmaugti. Galėjo supleškinti jų namą. Tačiau tik stovėjo vietoje.

Stinės mama palydėjo jį iki lauko durų. Jųdviejų su Stine panašumas buvo pritrenkiamas. Nors pasigirdę žodžiai išsprūdo iš Kasparo burnos, jis neturėjo supratimo, kas juos ištarė.

– Kai liečiatės prie žmonių. Ar jūsų delnai tampa karšti?

Ji nustebusi sužiuro į jį.

– Taip, – atsakė. – Man sako, kad maždaug po minutės jie tampa labai karšti.

Jis patraukė nosies tiesumu, pats nesuvokdamas, kur eina. Kai atgavo blaivų protą, susivokė pametęs kelią kažkur *Pelkių takų* rezervate. Kai rado automobilį, jau buvo stojusi naktis.

Vamzdyje už savęs Kasparas girdėjo prislopintą likusios trijulės švilpesį. Kartais pasigirsdavo į vamzdžio sieną atsitrenkusio ramento bilstelėjimas.

– Tu manęs ilgėjaisi, – tarė ji.

Ištarė tai stebėdamasi, atvirai, lyg tik dabar būtų tai supratusi.

Nuolydis padidėjo.

– Vamzdžio pabaiga jau visa čia pat, – pasakė ji.

Vamzdis išsitiesino horizontaliai, jie sustojo. Užsidegę žibintuvėlius pamatė užsibaigiant vamzdį ties jų pėdomis.

Išlindę iš jo pateko į kvadratinę penkių metrų pločio ir ilgio patalpą. Per ją kryžiuodamiesi ėjo betoniniai ir plastikiniai vamzdžiai, Stinė uždėjo ranką ant plačiausio iš jų.

– Pagrindinė kabelių trasa. Nuo Kopenhagos iki Amagerio.

Sienoje buvo įmontuota plieno plokštė. Stinė palietė ją pirštų galiukais. Plokštė pasislinko į šoną.

– Įstatymuose numatyta būtinybė įrengti avarinių išėjimų, – tarė ji. – Dalyvavau tame posėdyje, kuriame Kopenhagos savivaldybės Statybų ir inžinerijos skyrius davė leidimą pilti prie Smailės pylimą. Mūsų sąlyga buvo šis avarinis išėjimas. Iškilsime tiesiai po *Kononu*.

Iš vamzdžio išniro Francas Fyberis. Po jo – afrikietė, dirželiais prie nešyklės prisitvirtinusi Maksimilianą. Kasparo tėvas rankoje laikė mobilųjį telefoną.

– Jie nutupdė sraigtasparnį, – pasakė jis. – Šėlstant pragariškam vėjui.

Vamzdžio, kuriuo jie nusileido, gilumoje pasigirdo tolimas švilpesys. Stinės veidas sustingo.

– Vanduo, – tarė ji. – Jie nukreipė į vamzdį pagrindinę Tingbjergo nuotekų srovę. Jie nori mus nuskandinti.

Ji papurtė galvą.

– Kas galėjo taip pasielgti? – paklausė.

Maksimilianas tyliai nusijuokė.

– Kad ir kas paspaustų mygtuką, – atsakė jis, – už jo nugaros visada stovi tą poelgį pateisinanti sistema.

Jie susigrūdo į nedidukę kabiną. Užsidarius vidinėms durims su stikliniu langeliu ir ėmus vertis išorinėms durims, iš polivinilchlorido vamzdžio šovė vandens srovė. Galingas jos srautas su griausmu trenkėsi į sieną priešais. Mažoji kabina ėmė kilti į viršų.

– Pasimelskime drauge, – paprašė Kasparas, – bent akimirką.

Jie spoksojo į jį.

– Malda – tarė jis, – tai patys tikriausi Jokūbo laiptai, kuriais aukštyn žemyn laipioja angelai, ji – tai didžiulis liftas, be to, dabar mums to reikia.

Visi trumpam užsimerkė.

Liftas buvo greitaeigis. Jiems pakirto kojas, po trisdešimties sekundžių juos apėmė visiško nesvarumo būsena.

Jie išėjo į poliruotu granitu išklotą patalpą. Kasparas atpažino akmeninių paviršių tekstūrą. Jie tikriausiai buvo atsidūrę *Konono* rūsiuose. Priešais juos vėrėsi dvigubos paties *Konono* lifto durys. Jie įžengė vidun. Lifto kabinoje būtų pakakę vietos surengti vakarėliui.

Stinė akimirką delsė. Uždėjusi pirštą ant mygtuko.

Kasparas išgirdo keičiantis padėties šeimininką. Jie artinosi prie žmonių. O tai jau buvo klouno darbo baras.

– Gal prieš tai nusivilkime tuos drabužius, – tarė jis. – Jie primena uniformas.

Jis suskaičiavo dvidešimt aukštų, tada sekė nepažymėtų aukštų atkarpa, ir galiausiai liftas sustojo.

Lifto durys atsidarė į skoningiausią Kasparo kada nors matytą patalpą. Ovali siena priešais juos buvo dekoruota jūros į krantą išmestu medžiu. Jūros vanduo buvo padengęs medį sidabriškai pilka patina, o jo formos buvo nugludintos į pakrantės smėlį. Vaizdas kėlė grubumo ir kartu nepaprasto rafinuotumo įspūdį. Grindys buvo marmurinės. Kitomis aplinkybėmis Kasparas būtų likęs ramiai stovėti. Kad pasimėgautų vaizdu. Ir ypatinga akustika.

Tačiau ne šįkart. Priešais liftą stovėjo žalia uniforma vilkintis vyras. Su automatu. Tai buvo Askė Brodersenas.

Kasparas niekada nemėgo ginklų. Savo pasirodymuose jis nenorėjo naudoti net žaislinio kamščiu šaudančio pistoleto. Net revolverio, iš kurio vamzdžio išlenda vėliavėlė su užrašu *Pykšt!*.

Kad priešais save mato *Bushmaster* automatą, jis suprato tik todėl, kad buvo matęs jų turguose. Su Rusijos cirku gastroliuodamas po Rytų pasienio provinciją, matė turguose pardavinėjamas greta sukrautas automatų ir opiumo krūvas, jis niekada neužmirš šviežių kvapiosios murėjos lapelių, berūgštės ginklų alyvos ir neperdirbto opijaus aromato.

Švytuodamas klubais mėlynąją suknelę ir paploninęs balsą, Kasparas žengė artyn.

– Kur čia moterų tualetas? – paklausė.

Vyras sustingo. Mandagumas giliai įsišaknijęs danų tautoje, jis karmiškai perduodamas iš kartos į kartą nuo tų laikų, kai buvo susiklosčiusi į vienvaldystę orientuota feodalinė santvarka. Kasparas nepastebimai priplaukė artyn.

– Palydėkite mane, – paprašė jis.

Ir sudavė smūgį galva.

Askė Brodersenas parklupo lyg ketindamas melstis. Afrikietė paėmė iš jo rankų ginklą. Laikė jį už vamzdžio, buože žemyn.

Sienoje prieš juos buvo brangaus medžio durys. Išlinkusios kaip ir pati siena. Dviejų metrų pločio. Jos atsidarė labai minkštai, be garso ir jokio pasipriešinimo. Jie įžengė į šviesos kambarį.

Sienos buvo stiklinės. Stogas stiklinis. Grindys stiklinės. Stiklą laikė plonos chromuotos plieno sijos. Patalpa buvo skraidančios lėkštės formos. Po jų kojomis pastato siena apie aštuoniasdešimt metrų smigo žemyn į jūrą. Už išgaubtų langų plytėjo Kopenhaga. Jie buvo taip aukštai, kad galėjo matyti,

kokie mieste orai. Jie buvo pakilę virš Frederiksbergą dengiančių debesų. Virš kažko panašaus į audrą miesto pietuose. Virš ties Centru pakibusios vakaro saulės.

Ant kambario grindų judėjo milžiniško skritulio siluetas. Tai buvo besisukančio sraigtasparnio sraigto metamas šešėlis, sraigtasparnis stovėjo tiesiai virš jų, tūpimo aikštelė buvo įrengta ant stiklinio stogo.

Prie ilgo fortepijono stovėjo Jozefas Kainas.

Kiekvienas klounas yra matęs daugybę nuostabos išraiškų. Kaino nuostaba buvo išskirtinė. Kasparas porą kartų jau buvo matęs tokią išraišką. Keleto pramogų verslo banginių veiduose. Kai imi manyti, jog tave netikėtai užklupti gali nebent pats ponas Dievas, tampi savotiškai pažeidžiamas.

Ant sofos sėdėjo KlaraMarija, šalia jos – tamsiaplaukis berniukas.

Pakilusi nuo sofos mergaitė perbėgo per kambarį.

Puolė Stinei į glėbį. Stipriai prie jos prisiglaudė.

– Mama, – tarė ji.

Prispaudusi galvą prie jos pilvo, pakartojo šį žodį dar kartą. Ši scena buvo nuostabi. Tik gal šiek tiek sentimentaloka. Mergaitės veidas atsigręžė į Kasparą. Jis atrodė angeliškai, kol ji neišsišiepė iki ausų. Visata niekada neleidžia sentimentalumo akimirkai užsitęsti per ilgai.

– Tėti, – tarė ji.

Kasparas apsidairė. Dairydamasis už nugaros žmogaus, į kurį kreipėsi mergaitė. Už jo nieko nebuvo.

– Aš laukiausi, – paaiškino Stinė. – Tada, kai palikau tave. Ji – tavo dukra.

Kasparas pražiopsojo kažkur ant stogo esančią angą. O jo klausa buvo akimirką jį pavedusi. Vyras nušoko iš kokių ketu-

rių metrų aukščio. Tačiau nusileido it katė. Tai buvo Ernstas. Tvarsčiai nuo nosies jau buvo nuimti. Atrodė, jog nosis gyja išties puikiai. Šiek tiek pasipudravęs, jau galėtų pozuoti lengvojo kultūrizmo klubo reklamai. Jo skambesys buvo minkštas ir gyvas. Jo lūpos judėjo, lyg kalbantis su savimi. Staiga Kasparas suprato, kad klausos aparatas iš tiesų buvo garsiakalbio ir mikrofono įrenginys. Rankose Ernstas laikė ginklą. Vos palietęs kojomis grindis, jis šovė į afrikietę.

Šūvių serija buvo tokia tanki, kad atrodė, lyg kas kosėtų. Kulkų jėga atplėšė afrikietę nuo grindų ir bloškė į sieną. Iš pradžių labai trumpai atrodė, kad kūnas taip ir liks kabėti priblokštas prie sienos, tačiau po akimirkos jis susmuko veidu į grindis.

Vyras atsuko ginklą į Kasparą. Akimirką jį suglumino moteriška apranga. Kasparas įsitempė laukdamas kulkos smūgio. Spėjo pajusti savotišką saldų jausmą, suvokęs, kad malda jo viduje nė akimirkos nebuvo liovusis. Jis mirs atsigręžęs į didžiąją meilę. Kaip kad parodžiusieji geriausią sektiną pavyzdį. Jėzus. Gandis. Tibeto princesė Pema Sal.

Sviedęs šalin ramentą, Maksimilianas išpuolė priešais Kasparą. Kulkų serija kilo nuo apačios į viršų, kulkos smigo į Maksimilianą nuo šlaunies iki pat krūtinės – atrodė, kad jis atbulomis sklendžia Kasparo link. Varpant kulkoms jo nugara atsivėrė lyg atsegus užtrauktuką, Kasparą aptaškė jo kraujas ir audiniai. Tėvui bloškusis į jį, abu pargriuvo ant grindų.

Kresnasis vyras apsidairė. Norėdamas įsitikinti, kad daugiau niekas nebesutrukdys jam užbaigti pradėto darbo. Kasparas pajuto šmėkštelint nuostabą. Didieji improvizatoriai atpažįsta vienas kitą iš gebėjimo sėkmingai plėtojantis įvykiams nepamiršti visumos.

Automatas atsisuko į Kasparą.

Tą akimirką jis suprato, kad afrikietė gyva.

Pamatęs, kaip ji, varpoma kulkų, susmunka, jis suvokė, kad ji turėjo mirti, tad jo klausa iš karto išbraukė jos skambesį iš garsų paveikslo. Būtent šis dalykiškas mąstymas mus riboja ir neleidžia atsiverti tikriems stebuklams.

Vaidindamas Maroke, cirke *Cirque du Maroce,* Sacharos pakrašty, jis matė poruojantis porelę liūtų. Tai atsitiko vedant liūtus iš cirko užkulisių į narvą, visi, net gyvūnų dresuotojas, iš karto atsitraukė, uždarė ir užrakino visas duris. Kasparas kartu su vienu techniku įsėdo į cirko džipą. Besiskubindamas technikas pametė savo kepuraitę su snapeliu, atidaręs automobilio dureles, jis pasilenkė pakelti jos nuo žemės. Automobilį nuo liūtų skyrė septyniasdešimt penki metrai. Per tą laiką, kol vyras pasilenkė septyniasdešimt penkis centimetrus, liūtas pasiekė džipą. Tą akimirką, kai Kasparas įtraukė vyrą vidun ir užtrenkė dureles, liūto nagai atsitrenkė į vandens kanistrus virš automobilio laiptelio.

Skambesio, kokį girdėjo tąkart sklindant nuo liūto, Kasparas daugiau niekada gyvenime nenorėjo išgirsti.

Tačiau išgirdo. Dabar. Ir jis sklido nuo moters.

Afrikietė pašoko ant kojų tiesiai iš gulimos padėties. Pasiekė Ernstą vienu judesiu.

Įtempta ranka lyg švaistikliu smogė jam į galvą. Suėmusi už gerklės trenkė jo galvą į fortepijoną. Garsas buvo toks, lyg užgavus kinų šventyklos gongą. Vyro kūnas suglebo ir susmuko į turkišką sėdėseną.

Afrikietės suknelė, rodės, tuoj plyš į dvi dalis, šios smuko jai nuo pečių abiejose pusėse. Nešyklė buvo perrėžta perpus lyg metalo žirklėmis. Odinė medžiaga ir plieno detalės turbūt pasitarnavo kaip neperšaunama liemenė.

Jos rankos susigniaužė.

– Neužmuškite jo, – tarė Kasparas. – Turime stengtis tvardyti pyktį. Šis poelgis persekiotų jus visą likusį gyvenimą. Ekhartas yra pasakęs...

Afrikietė žiūrėjo į jį. Jam pavyko ją paveikti. Ne tiek išmintimi, kiek netikėtumu. Iš nuostabos jai atvipo žandikaulis.

Vyras prie jos kojų staiga atsiklaupė ir trenkė jai siauru ginklo vamzdžiu. Kasparas išgirdo lūžtant jos šlaunikaulį.

Moters akis užliejo raudonis. Lyg į akies baltymą staiga būtų priplūdę kraujo. Ji pasilenkė. Apkabino vyrą rankomis. Pakėlė jį.

Ėmė jį spausti. Nors vyras svėrė devyniasdešimt kilogramų, ji stovėjo visiškai tiesiai. Su sulaužytu šlaunikauliu. Kasparas suprato girdįs ateitį. Girdįs signalą, įspėjantį, kas gali nutikti, Afrikai praradus kantrybę ir sukilus ant kojų.

Vyro akys ėmė lipti iš akiduobių. Kasparas išgirdo lūžtant jo riešą. Ernsto pirštai buvo įstrigę apsauginiame gaiduko lankelyje.

Automatas iššovė. Kulkų spiečius veidrodinio stiklo sienoje nupiešė pusę širdies kontūro. Stiklas sutrūkinėjo į gabalus, vėjas juos bloškė vidun.

Stiklo gabalai buvo valgomojo stalo paviršiaus dydžio. Dabar Kasparas išgirdo vėją.

Jis buvo sustiprėjęs. Kasparą buvo suklaidinęs saulėtas oras. Jis nebuvo pratęs būti taip aukštai. Tai buvo ne paprastas vėjas. Tai buvo atmosferos sraujymė, tai buvo balandžio audra.

Stiklo sienos gabalai perskriejo kambarį ir Kasparui už nugaros sudužo į smulkias šukes. Susidorojęs su stiklu vėjas stvėrė baldus, vaikus, Kainą, afrikietę ir bloškė juos į sieną.

Kasparas pamatė kylant fortepijoną, lyg jis būtų bandęs at-

sistoti ant dviejų kojų. Fortepijonas perskriejo kambarį ir atsitrenkęs į sieną subyrėjo į šipulius.

Stojo trumpa nežinios akimirka. Kasparas stvėrė vaikus. Nutempė juos žemyn ant Maksimiliano ir apsikabino kojomis stulpą.

Kitą akimirką vėjas, tempdamas viską su savimi, ėmė trauktis atgal, kaip traukiasi į krantą atsitrenkusi galinga banga.

Trauka laukan buvo tokia, lyg atsidarius reaktyvinio lėktuvo durims. Kasparas pažvelgė į Stinę. Šioji sėdėjo ant grindų apsikabinusi stulpą. Jis pamatė Kainą besikapstant durų link.

Afrikietė paleido Ernstą. Kasparas pamatė jį mėginant pakelti ginklą. Suvokiant, kad rankos jo nebeklauso. Pamatė, kaip jį iš už nugaros pačiupo neigiamo slėgio banga. Iš pradžių traukė jį lėtai. Ernstas ėmė ropoti keliais bandydamas atsispirti. Bergždžiai. Pabandė griebtis už stulpo, tačiau rankos buvo per silpnos. Įtraukęs gūsis nunešė jį virš jūros.

Kasparas išgirdo, kaip viršuje vis greičiau sukasi sraigtasparnio sraigtas. Išgirdo, kaip atsisega sraigtasparnį prilaikančių lynų užraktai ir kaip vėjas nuplėšia jį nuo stogo.

Jis nežiūrėjo į viršų. Jis žvelgė į tėvo veidą. Jie gulėjo greta vienas kito. Maksimilianas šypsojosi.

Jam pavyko pakelti vieną ranką. Paglostyti Kasparo skruostą.

– Žinau, ką nori pasakyti. Kai tai buvo gražus, jaudinantis poelgis. Kad pasiaukojau už tave. Norėdamas bent kiek atpirkti tai, į ką mudu su tavo mama buvome tave įvėlę. Ir tu būtum teisus. Būtum velniškai teisus.

Jis mėgino kvėpuoti. Kasparas tėvo burnoje matė dviejų spalvų kraują. Tamsiai raudoną, lėtai besisunkiantį pažeistų venų kraują. Ir šviesiai raudoną arterinį kraują. Nuo pastarojo sklido tylaus burbuliavimo garsas, kurį skleidė skysčio paviršiuje sproginėjantys mikroskopiniai deguonies burbuliukai.

– Esu ganėtinai stiprus, – sušnibždėjo Maksimilianas, – pripažinti, kad tu teisus. Bent vieną kartą. Galų gale.

Nors jo balsas dabar tepriminė silpną šnaresį, jis buvo gyvybingas. Toks, kokį Kasparas atsiminė iš tų laikų, kai tėvui buvo apie keturiasdešimt. Iš Maksimiliano kūno tebuvo likęs siūlelis visatoje. Tačiau jo sąmonė visai nebuvo nusilpusi.

– Velniai rautų, mirties scenos buvo mano mėgstamiausios. Ar pameni Basotą? Jie vis grįždavo numirti dar kartą. Iš juoko vos neprisišlapindavom. Tačiau dabar. Ši scena bus paskutinė.

– Ar tu įsitikinęs, seneli?

Klausimą uždavė mergaitė. Mirštantysis sutelkė dėmesį į ją.

– Ar truputį ne per vėlu, – sušnabždėjo jis, – pristatyti mane savo anūkams?

– Deja, anksčiau buvo neįmanoma, – pasakė Kasparas.

– Tu neturėtum kalbėti, – tarė mergaitė. – Turi galvoti apie savo mirtį.

– Koks čia velnias? – paklausė Maksimilianas.

Ji pasilenkė virš jo. Vieną ranką uždėjo jam ant krūtinės. Kitą – ant jo viršugalvio.

– Bastianai, – pakvietė.

Tamsiaplaukis berniukas priklaupė prie Maksimiliano galvos. Vaikai susikaupė taip, kaip Kasparas dar niekada nebuvo girdėjęs susikaupiant vaikų. Ir daugumos suaugusiųjų.

Kasparas švelniai prisitraukė artyn tėvo kūną. Po delnu pajuto kažką judant, lyg mažą gyvūnėlį. Susivokė, kad tai tėvo širdis. Kulkos atvėrė krūtinės ląstos dalį, tebeplakanti širdis buvo visiškai apnuoginta.

– Iš tiesų, – tarė mergaitė, – visai nėra ko bijoti.

Kasparas išgirdo tylą. Tirpdydama visus garsus, ji it rutulys plėtėsi nuo centro tarp vaikų. Nebeliko vėjo gūsių. Stiklinio

kambario. Žmonių kūnų. Dabarties. Danijos. Paskutinis dalykas, kurį matė Kasparas, buvo tėvo veidas. Tą akimirką kažkokia jėga išsiurbė sąmonę iš tėvo akių ir nusinešė tuneliu. Paskui nebeliko nieko.

AŠTUNTA DALIS

1

Jie vežė jį į tą Verliosės aviacijos bazės dalį, kurioje buvo įsikūrusios Danijos karinės oro pajėgos. Į nedidelių, iki pusės į žemę įkastų barakų kompleksą šalia aptvertos teritorijos, išvarpytos užteršto gruntinio vandens išpumpavimo gręžinių ir apsuptos ženklų su užrašu *Užteršta*.

Jiems važiuojant pro Jonstrupą, pradėjo lyti. Lietus nepaliaujamai lijo visas tris jo tardymo paras.

Jie leido jam miegoti tris valandas per parą, bent jau jis taip spėjo, nes niekur nebuvo jokio laikrodžio. Jie nedavė jam nieko valgyti, tačiau siūlė kavos ir sulčių. Dėl visa ko, jei jie kartais būtų ko nors pridėję į šiuos gėrimus, jis gėrė tik vandenį.

Jis girdėjo ant stogo grojant lietų, muzika priminė Bacho kantatas. Po dviejų parų jis visiškai aiškiai išgirdo šešis Haidno styginių kvartetus, tuos, kuriuos Haidnas parašė po dešimties metų pertraukos. Paskui – šešis Mocarto styginių kvartetus, atsaką į Haidno sukurtuosius. Tuo metu Kasparas jau buvo pradėjęs sapnuoti atmerktomis akimis, jis suprato, kad muzika

ir lietus padėjo jam išgyventi. Padėjo jam išlaikyti bebyrantį realybės suvokimą.

Jį tardė trys dviejų asmenų grupės, kiekvieną sudarė vyras ir moteris, jie tikriausiai suprato jo santykį su moterimis. Moterys elgėsi su juo šiltai ir motiniškai, visi tardytojai taiko gerojo ir piktojo tėvų priešpriešos modelį, Kasparui norėjosi išsiverkti prigludus prie tų moterų krūtinių, porą kartų jis taip ir padarė, tuo metu tęsiantis klausimams.

– Kodėl vaikai buvo pagrobti?

– Nežinau, – tarė jis. – Gal dėl išpirkos, o gal dėl sekso?

– Jūs minėjote aiškiaregystę.

– Tai kažkoks nesusipratimas, – tarė jis. – Aiškiaregystė – tai tik prietarai, o aš neprietaringas, ar jūs turite užrašę arba įrašę tokių kalbų?

– Kodėl grįžote į Daniją?

– Grįžau namo numirti savame lizde. Man keturiasdešimt dveji. Žinote, taip elgiasi ir drambliai. Danija man tarytum dramblių kapinės.

– Kodėl nutraukėte savo sutartis?

– Mano jėgos jau nebe tos.

– Kur anksčiau buvote sutikęs vaikus?

– Prieš tai nebuvau jų akyse matęs.

– Mergaitė sako, kad buvote susitikę anksčiau.

– Ji klysta. Taip jau atsitinka, kai esi mylimas, dievinamas ir linksniuojamas spaudos. Ir vaikai, ir suaugusieji ima manyti tave pažįstą. Turiu įtarimą ir dėl jūsų. Gal visa tai tik dėl to, kad norite pabūti su įžymybe.

– Pirmą kartą vienuolyne apsilankėte praėjusių metų balandį.

– Pirmą kartą ten atsidūriau prieš mėnesį. Mane ten nuvežė tiesiai iš oro uosto.

– Kodėl jos jus priėmė?

– Klauskite jų. Jos – gailestingosios seserys. Argi ne toks jų darbas – rūpintis paklydusiomis sielomis?

Po dviejų parų prasidėjo grasinimai.

– Moterį, – tarė jie, – ir mergaitę galime laikyti neribotą laiką. Civilinės nepaprastosios padėties metu įstatymai negalioja.

– Kaip tai susiję su manimi?

– Rytoj būsite išsiųstas į Ispaniją.

Jis viduje nusijuokė. Tyliai, slapta. Jis nieko nebebijojo. Dalykų, kuriuos gali atimti iš žmogaus, skaičius ribotas. Netekęs šių dalykų, žmogus tampa laisvas.

– Kainas, – paklausė moteris priešais jį. – Ką jums sako šis vardas?

– Ar kartais jis ne iš Biblijos?

– Kada pirmą kartą jį sutikote?

– Gal galėčiau pasėdėti jums ant kelių? – paklausė Kasparas. – Ir susikaupti. Gal tada ką nors atsiminčiau.

Jie pasodino jį ant kėdės su nuolaidžia sėdyne. Jis ištisai nuo jos slydo. Jis buvo girdėjęs apie tokią kėdę, keli marokiečiai artistai pasakojo buvę tardyti užsieniečių legiono Ažaksio mieste, Korsikoje. Jie sakė, kad toji kėdė buvo blogiau už visus smūgius. Kasparas iškentė kelias valandas. Iki Mocarto *Disonansų* kvarteto vidurio.

– Duokite man kitą kėdę, – tarė jis. – Neprašau *Eames*. Prašau tik geresnės už šią. Kitaip jus užmušiu.

Jie nekreipė dėmesio. Manė, jog jo baterijos visai išsikrovusios. Jis atsistojo, paspyręs švystelėjo kėdę aukštyn ir trenkė ja vyrui į galvą.

Kitą sekundę kambarys buvo pilnas žmonių, jie surišo jam rankas juodomis plastikinėmis veržiamosiomis juostomis. Tačiau davė geresnę kėdę.

– Ar vaikai turi išskirtinių gebėjimų? – paklausė jie.

– Na, jie man pasirodė talentingi, – atsakė jis. – Jie tikrai įstengtų kakoti ir mušti būgną vienu metu. O gal paklauskite jų pačių?

Kambaryje buvo stačiakampis veidrodis, mirguliuojantis, it būtų padengtas naftos plėvele, viena kryptimi permatomas langas įtariamajam atpažinti. Jo atveju tai tebuvo į balą išmesti pinigai, jis girdėjo menkiausią judesį už stiklo. Galėjo skųstis nebent tuo, kad pro stiklą, panašiai kaip pro drėgną orą, neprasiskverbė kai kurie aukšto dažnio garsai.

Dažniausiai jis girdėjo Miorką. Retkarčiais – baronienę iš Pajūrio plento. Autoritetingo skambesio vyrų ir moterų. Porą kartų jis išgirdo skambesį, panašų į užsienio reikalų ministro, buvo girdėjęs jį vienoje iš ložių vieno iškilmingo vakaro metu. O gal visa tai tebuvo jo vaizduotės padarinys. Vienintelis dalykas, dėl kurio jis buvo tikras, – tai lietus.

Po dviejų parų jis suprato, kad jiems reikia visai ne tiesos. Jiems reikėjo išgalvotos istorijos. Kuri būtų priimtina jiems patiems ir visuomenei.

– Ar vaikai buvo prievartaujami? Ar viskas dėl to?

Jis pakėlė galvą ir pažvelgė jiems į akis.

– Jie pagrobė vaikus būtent dėl to, – atsakė jis. – Tik nespėjo pasiekti savo tikslo. Dėl to ir gal dar dėl pinigų. Vienuolyno labdaros fondas sukaupė daug turto. Nuo praėjusio amžiaus pradžios. Fondui aukojo rusų imigrantų aukštuomenė. Ji atsikėlė gyventi į Daniją bėgdama nuo revoliucijos Rusijoje.

Jis pajuto, jog jo žodžiai turėjo poveikį. Nuo tos akimirkos jis ėmė juos valdyti.

– O ką bokšte veikė toji moteris, inžinierė?

– Ji mano sena pažįstama. Ieškodamas pagalbininkų neturėjau iš ko rinktis.

– O ką ten veikėte jūs pats?

Jis žengė ant skustuvo ašmenų. Jam reikėjo užsitikrinti Miorko pagalbą. Ir nuraminti šį vyrą ir moterį.

– Su manimi susisiekė Vidaus reikalų ministerijos Policijos skyrius. Dėl to, kad buvau mokęs mergaitę. Įprastinė apklausa. Aš pasisiūliau padėti. Tikėjausi, jog tai bus naudinga mano bylai.

Jų veiduose nebuvo matyti jokių emocijų. Tačiau juos apėmęs palengvėjimo jausmas nesuvaldomai skverbėsi į paviršių.

Vienu metu jis vis dėlto prarado sąmonę. Nepastebėjo, kaip tai atsitiko, tačiau pamatė, kad kambarys dabar kitoks, sienos buvo geltonos, plazminės.

Jis gulėjo ant plono čiužinio, girdėjo savo tardytojų balsus, suprato jų klausimus, tačiau jų pačių nematė.

Suvokė, kad patiria kažkokią vidinę psichozę. Tarp vilnijančių sienų iš niekur dygo žmonių su žvėrių galvomis kūnai, jis iš karto suprato, kad nelauktai atsidūręs ten, kur jis dabar buvo atsidūręs, žmogus išprotėtų.

Susivokė, kad savotišką sielos ramybę jam padeda išlaikyti malda. Ji skambėjo nuolat, lyg besąlygiškas, melodingas, neišvengiamas susitaikymas su jį supančia maišalyne. Malda – tai plaustas, kuriuo gyvi ir sveiki persikeliame per skyrybas, girtuoklystę, magiškųjų grybukų dovanotas keliones, trečiojo laipsnio tardymus, daugelio nuomone, net mirtį.

Malda ir meilė. Kasparas pagalvojo apie Stinę.

Ji buvo dingusi jau keletą metų. Jis išbandė viską – grasino ir bandė išgauti informaciją iš Geodezijos instituto darbuotojų, kreipėsi į Interpolo Dingusių asmenų skyrių, privačius seklius, tarptautinių ryšių turinčius advokatus, dėjo skelbimus į didžiausių Europos laikraščių *Asmeninių skelbimų* skyrelius, ir visa bergždžiai.

Vieną popietę jis nuvažiavo į Holtę, pas jos tėvus. Buvo žiema, jos tėvas lauke skiepijimo peiliu genėjo vaismedžius. Kurį laiką Kasparas stebėjo jį dirbant. Gerdamas į save jo skambesį. Kažkuo panašų į Stinės.

– Apie meilę nereikėtų kalbėti pernelyg sentimentaliai, – tarė Kasparas. – Didumą tų jausmų, kuriuos žmonės vadina meile, netgi čia, Holtėje, galėtum lygiai taip pat patirti ir su kitu žmogumi. Meilėje išties daug praktinio išskaičiavimo, girdžiu tai, ir nieko čia bloga. Tačiau kuo labiau žmonės tinka vienas kitam, kuo toliau nori kartu žengti, tuo labiau mažėja kitų pasirinkimo galimybių. Nemoku to paaiškinti, tačiau čia panašiai kaip su mano profesija, nelabai ir galėjau tapti kuo nors kitu, alternatyvų būtų labai mažai ar apskritai nebūtų. Tas pats ir su Stine ir manimi, tai lyg vaidinimas, kuris buvo nutrauktas vos jam prasidėjus, kai bilietus į jį jau buvo nusipirkę dvidešimt keturi tūkstančiai žmonių, prieš kuriuos aš jaučiuosi atsakingas. Tie žiūrovai – tai visos tos mudviejų su Stine dalys, kurios nori būti kartu, ne tik vidinis princas ir princesė. Taip pat vidiniai luošiai, neūžaugos, įnoringi vaikai. Jie sėdi ir laukia, nes žino, kad šiam vaidinimui lemta būti atliktam iki galo. Šis vaidinimas užsakytas iš aukščiau. Kažkur anapus įprastinio išrankumo buvo pasirašyta sutartis, kurios sąlygų, jaučiu, privalu laikytis.

Vyras pakėlė akis. Šios buvo pilnos ašarų.

– Niekuo negaliu jums padėti, – tarė jis.

Kasparas nuvažiavo pas savo tėvą. Maksimilianas buvo grįžęs gyventi į namą Skodsborge, nors šiaip visada reikėtų gerai apsvarstyti prieš nusprendžiant grįžti gyventi ten, kur buvo patirtos didžiosios netektys, namas buvo pilnas Helenos Kronės skambesio.

Jie atsisėdo kambaryje, kurio langai gręžėsi į jūrą, juos supo tinkami baldai, tinkami paveikslai, tinkamas vaizdas, deja, vien daiktų nepakanka, kažkas turi įpūsti jiems gyvybės, kažkas turi pūsti instrumentą.

– Tu visą laiką slėpei nuo manęs daugybę dalykų, – tarė Kasparas, – aš visiškai tam pritariu, aš ir pats turiu slaptąją pusę, tačiau vienas iš tų dalykų susijęs su Stine, visada tai girdėjau, tu kažką apie ją žinai ir dabar turėsi man tai pasakyti.

Maksimilianas apsidairė, bet nerado ko ieškojęs, nerado išeities, tai vienas iš prabangaus, bet paprasto interjero trūkumų, jis nebesuteikia galimybės nukreipti dėmesio ar pasislėpti.

– Policija turi centrinį registrą, paieškojau jame jos pavardės. Ji dvejus metus kalėjo Horsenso moterų kalėjime. Už žmogžudystę. Man nepavyko sužinoti smulkiau.

Jis palydėjo Kasparą iki durų.

– Keblumas tas, – tarė Kasparas, – kad mylėčiau ją net žinodamas, kad ji negyvai nukankino ir suvalgė visą šeimą.

Maksimilianas atidarė duris.

– Ir aš, – pasakė jis.

Tėvas su sūnumi žvelgė į apsnigtas vejas. Jų skambesys buvo giminingas. Labai dažnai tam tikras vienatvės bruožas perduodamas iš kartos į kartą.

– Bet reikia gyventi toliau, – tęsė Kasparas. – Ketinu nusiteikti ieškoti panašesnės į slaugę moters. Pavyzdžiui, tokios,

kuri būtų Etikos tarybos narė. Ir dalyvautų savanoriškoje bažnyčios veikloje.

– Kai tokią rasi, – tarė Maksimilianas, – jei kartais ji turėtų mamą ar vyresnę seserį. Ar galėtum iš karto paskambinti savo tėčiui?

Baronienė iš Pajūrio plento išvadavo jį iš psichozės. Grąžino į realybę, kuri nebuvo labai jau daug geresnė už tą, iš kurios jis ištrūko. Ji pamatavo pulsą. Pakėlė vokus ir pašvietė jam į akis. Tai jį iš dalies nuramino. Akivaizdu, jog jiems buvo svarbu, kad jis liktų gyvas.

Vienu metu, viskam baigiantis, nors tada jis to dar nežinojo, jie išėjo iš kambario. Vidun įėjo Vivjena Liūdnoji. Iš pradžių jis jos nepastebėjo, jo rega ir atmintis buvo nusilpusi. Tačiau jis atpažino jos As-dur tonaciją. Šios gelmę. Užuojautos gaidą. Jis prisiminė Mocartą kūrus daug muzikos teatrui. Prisiminė, kaip jis įsiklausydavo į operos dainininko balsą. Ir parašydavo ariją, tiksliai derančią prie jo tonacijos. Vivjenai jis būtų sukūręs ariją apie sudaužytą širdį. As-dur tonacijoje.

Jis niekaip nesuprato, kaip ji čia pateko. Bet jei kas ir galėjo čia patekti, tai tik ji.

Jis žinojo, kad negali jos nieko klausti. Žinojo, kad jų pokalbis bus girdėti taip aiškiai, lyg įrašų studijoje. Ir vis dėlto paklausė.

– Kaip vaikai ir Stinė?

– Jie saugūs.

Ji bandė nuslėpti ją užplūdusius jausmus. Tačiau iš jos akių galėjai nuspėti, ką ji regi žiūrėdama į jį. Jis turbūt priminė šmėklą.

– O Kainas ir toji moteris?

– Dingo.

Ji buvo atsinešusi nedidelį nešiojamąjį grotuvą. Pastatė jį ant stalo ir įjungė. Tomas Veitsas uždainavo *Cold Water* iš albumo *Mule Variations*, didžiulė vienatvė, didžiulė užuojauta ir didžiulis dvasinis ilgesys, kurio kol kas nepavyko ir turbūt šiame gyvenime jau nebepavyks patenkinti, 140 decibelų stiprumu Antrojo pasaulinio karo bunkeryje. Šis garsas turėjo paralyžiuoti visus jų kondensatorinius mikrofonus.

Ji pasilenkė prie jo.

– Mačiau Valstybinio autopsijos centro išvadas. Mirties priežastis – širdies smūgis. Ar turėčiau pasirūpinti išvadų peržiūrėjimu?

Jis papurtė galvą.

– Kokia bus oficiali versija? – paklausė ji.

– Kompromisas. Vaikai buvo pagrobti dėl seksualinių ir finansinių motyvų. Pagrobėjai nespėjo įgyvendinti savo tikslų.

– Tikrovė kuriama iš kompromisų, – tarė ji. – Tik taip žmonės gali ją priimti. Daugeliui mano pacientų lengviau numirti veikiant televizoriui. Mudu su tavo tėvu. Mes jau buvome tai praėję. Buvome pakeliui į nežinomą žemę.

Jai išėjus tardymo grupė sugrįžo, jie kažko klausinėjo, jis atsakinėjo, nesuprasdamas nei jų klausimų, nei savo atsakymų. Viduje pasirodė Miorkas. Su pjaustymo peiliuku rankoje. Jis perpjovė veržiamąsias juostas, Kasparas jausdamas dėkingumą ėmė trinti sutinusias plaštakas.

– Ar Kaino ir moters, – paklausė jis, – nesučiupote todėl, kad tai – susitarimo dalis?

Miorkas papurtė galvą. Kasparas girdėjo, jog jis sako tiesą.

– Avediorės užtvanka jau uždaryta. Išpumpuojamas vanduo. Centras bus atidarytas po septynių mėnesių. Po pusantrų

metų miestas bus toks kaip buvo. Randuotas. Tačiau apskritai toks, tarsi nieko nebūtų nutikę.

– Dykumos tėvai, – tarė Kasparas. – Ir Hėgelis. Ir Karlas Marksas. Ir Senojo Testamento autoriai. Yra pastebėję, kad jei žmogus ar miestas buvo įspėtas. Dievo. Ir nepaklausė šio įspėjimo. Istorija kartosis iš naujo. Iš pradžių bus susilaukta naujų įspėjimų. Paskui – katastrofų.

Po vyro išsekimu Kasparas išgirdo pyktį. Tačiau juk svarbiausia – pažadinti žmogų. Ir nieko bloga, jei kai kada pirmiausia pabunda jo neapykanta.

– Niekada nesidomėjau religijomis, – atsakė pareigūnas. – Juo labiau – Karlu Marksu ir dykumos tėvais.

– Niekada ne vėlu tapti išmintingesniam, – tarė Kasparas. – Net esant ten, kur esate jūs. Trimis ketvirtadaliais karste.

Miorkas atšlijo. Neišėjus maniežo mokyklos, nepraleidus penkių tūkstančių vakarų su dviem tūkstančiais nemėgstančių permokėti žiūrovų, sunku pergalėti klouną ir tarti paskutinį žodį.

Trinktelėjo durys. Kasparas padėjo galvą ant stalo ir užmigo.

2

Pabudęs išvydo pro langų grotas plūstančią dienos šviesą, jam pavyko atsistoti. Jis stovėjo antrame pastato aukšte, pro langą buvo matyti Fėledo parkas ir atviras baseinas. Buvo atsidūręs Kopenhagos universitetinės ligoninės uždarojo tipo A skyriuje.

Jis vilkėjo ligoninės apatinius drabužius. Trumparankovius marškinėlius ir ilgas apatines kelnes. Ant stalo gulėjo jo loterijos bilietas, parkeris, keturios kronos ir septyniasdešimt penkios erės. Jie buvo paėmę jo batus.

Jis atsigulė ir gulėjo visiškai nejudėdamas. Mėgindamas užmegzti ryšį su savąja nervų sistema.

Iš paviljone įrengtos kavinės garsiakalbių girdėjo sklindant saksofonininko pastangas susidoroti su neįveikiama užduotimi sumokėti bent dalį mūsų visų skolos džiazo muzikantui Koltranui*.

---

* John William Coltrane (1926–1967) – amerikietis džiazo saksofonininkas ir kompozitorius, pakeitęs šiuolaikinio džiazo koncepciją ir padaręs didžiulę įtaką vėlesnėms džiazo muzikantų kartoms.

Iš stovinčio automobilio radijo sklido Četo Beikerio* daina iš tų laikų, kai jis, kaip ir Dinas Martinas**, dar tik buvo pradėjęs savo karjerą ir kai dar turėjo visus dantis ir nebuvo praplikęs. Sūpuojamas muzikos Kasparas pasijuto taip, kaip įsivaizdavo galint jaustis tik apie Dievo sostą besisukančius angelus.

Nuo vaikų baseino sklido balsai ir juokas, šie garsai liejosi į antrojo *Brandenburgo koncerto* fragmentus. Bachas irgi buvo patyręs tą jausmą.

Jis įsiklausė kiaurai sieną. Į dviejų vyrų, dar nepatyrusių artimesnio sąlyčio su moterimi, skambesį, tai buvo tuodu vienuoliai.

Durys atsidarė, vidun įžengė Mėlynoji dama, o paskui ją – vienuoliai. Ji ištiesė rankas į šonus, jie apieškojo ją ir išėjo, uždarydami paskui save duris.

Ji prisitraukė prie jo kėdę, jis atsisėdo lovoje. Kurį laiką jie taip ir sėdėjo. Aplink juos telkėsi tyla.

– Vaikai saugūs, – tarė ji. – Stinė saugi. Juos tardė, tai nebuvo itin malonu, bet dabar viskas baigta. Dabar jie palikti ramybėje.

Jis linktelėjo galvą.

– *Benneweis* cirkas jau paskelbė rudenio sezono programą, į ją įtraukti ir jūsų pasirodymai, jau išspausdinti ir plakatai, kažkokia jūsų agente apsiskelbusi moteris per televizorių prasitarė, kad Vidaus reikalų ministerija davė jai išankstinį pažadą, kad jūs susigrąžinsite Danijos pilietybę. Kalbėjausi su Patriarchatu Paryžiuje, jie kreipėsi į Ispanijos karalių dėl malonės suteikimo. Matysim.

---

* Chet Baker (1929–1988) – amerikietis džiazo trimitininkas ir dainininkas, buvęs itin populiarus XX a. 6-ajame dešimtmetyje.

** Dean Martin (1917–1995) – amerikietis dainininkas aktorius, buvęs itin populiarus XX a. 6-ajame ir 7-ajame dešimtmečiuose.

Moteris pakilo iš vietos.

– Noriu iš čia ištrūkti, – tarė Kasparas. – Noriu pamatyti Stinę ir KlaraMariją.

– Jie nori atlikti išsamią jūsų teismo psichiatrijos ekspertizę. Policijos saugumo ir žvalgybos tarnyba taip pat su jumis dar nebaigė. Kaip ir H korpusas. Jie sako, kad viskas užtruks tris mėnesius. Į laisvę išeisite rugpjūtį.

Jis įsikibo jai į uniformą. Ji švelniai patraukė jo rankas šalin.

– Ateina toks metas, – tarė ji, – kai mokytoją ir mokinį siejantys jausmai taip sustiprėja, kad galima kalbėti apie nuolatinę pagalbą ir ryšį. Tačiau turime visą laiką saugotis, kad tai nevirstų lepinimu.

Jo pyktis sukilo taip staiga, kaip iš dėžutės iššokęs žaisliukas.

– Galėtumėt duoti man šiek tiek daugiau, – pasakė jis. – Įsivaizduokite mano padėtį. Man reikia informacijos. Reikia paguodos ir palaiminimo.

– Galiu duoti jums autobuso bilietą.

– Jie paėmė mano batus, – atsakė jis. – Tai daug veiksmingiau už grandines ir antrankius. Be batų nenusigausiu toliau nei iki Niorės alėjos.

– Prieš čia ateidama, – tarė ji, – užsukau į tualetą. Čia pat, šiame koridoriuje. Į moterų tualetą. Ten netyčia palikau batus, kuriais avėdama čia atėjau. Dėl dieviško atsitiktinumo tai batai, skirti bėgioti. Man gerokai per dideli. Keturiasdešimt antro dydžio. Jaučiausi kaip avėdama klouno batus. Visa laimė, kišenėje dar turėjau šiuos.

Ji ištiesė priekin kojos keltį. Buvo apsiavusi baltus gimnastikos batelius.

Ji atsistojo.

– Aš jums nepasakysiu, kad Stinė su KlaraMarija šiuo metu yra Rabijos fonde. Ir kad ten bus dar daugiausia dvidešimt keturias valandas.

Jis atidarė palatos duris.

– Man reikia į tualetą, – tarė.

Vienuoliai vedė jį iš abiejų pusių laikydami už parankių.

– Gal galėtumėt užeiti vidun kartu su manim? – paklausė jis. – Pastarosios dienos visai sugadino man nervus, nenorėčiau šikti vienumoje.

Jie šiek tiek nuo jo atsitraukė, būtent to jis ir tikėjosi. Jam įėjus vidun, jie liko stovėti už išorinių durų.

Tokie tualetai buvo jam pažįstami. Senais gerais laikais jis daugybę kartų lankėsi ligoninių uždaruosiuose skyriuose, pas mokinius, ribinio asmenybės sutrikimo ir šizofrenijos kamuojamus vaikus, pagal mąstymo sutrikimo indekso metodą priskirtus 1-ajai, švelnesniajai, kategorijai. Tais laikais jis sutikdavo įsivelti bet kur, jei tik tėvai turėdavo pinigų. Nors kartais, jau ir tais laikais, sutikdavo iš užuojautos. Buvo gera manyti, kad dabar toji užuojauta grįžo pas jį lengvu karminiu palankiu vėjeliu.

Ir Pranciškus Asyžietis, ir indų išminčius Ramana Maharši yra pasakę, kad šviesuoliai beprotnamiu laiko šį pasaulį, o uždarytieji žmonės, mūsų palengvėjimui, gali pasirodyti visiškai normalūs. Abu jie vadino save Dievo klounais.

Kasparas įėjo į vienvietį moterų tualetą. Batai buvo palikti už klozeto. Jo paties batai. Ji turbūt rado juos jo krepšyje.

Nuo batų sklido dangiškas skambesys. Įkišęs ranką jų vidun jis užčiuopė banknotus. Viduje buvo penki tūkstančiai kronų. Penkiašimtinėmis. Boras dabar atrodė žvalesnis nei pastarąjį kartą.

Veidrodis virš kriauklės buvo iš poliruoto, nerūdijančio plieno plokščių. Viena iš Kasparo tų laikų mokinių kartą pabėgo radusi išėjimą vieno iš tualetų lubose, jos niekas taip ir nerado. Kas įmanoma klientams, turėtų būti įmanoma ir jų gydytojui. Kasparas užlipo ant klozeto bakelio, tada ant rankų džiovintuvo. Lubos buvo iš *Rockfon* akmens vatos plokščių, daugelio psichikos sutrikimų turinčių žmonių klausa būna daug jautresnė. Tokia kaip, pavyzdžiui, Kasparo. Jis stumtelėjo viršun vieną plokštę ir prisitraukęs įlindo į vėdinimo šachtą.

Iš šachtos išlindo ties tuščiu kabinetu, kurio langai gręžėsi į Henriko Harpenstrengo gatvę. Kasparas pro langą iššoko ant žalios vejos priešais ligoninės skalbyklą. Pro atdarą jos langą nuo krūvos pastvėrė mėlynas darbines kelnes.

Šmėstelėjus išganingai minčiai grįžo prie pagrindinio ligoninės įėjimo.

Registratūroje nurodė Lionės Borfelt pavardę ir, susižinojęs aukštą, skyriaus numerį ir palatą, pakilo liftu aukštyn.

Daugiavietė palata buvo chirurgijos skyriuje. Lovoje prie lango gulėjo vyras, jo galva buvo aptvarstyta, tačiau jo skambesys ir visa jį gaubianti atmosfera buvo gyvybinga, juodi jo plaukai virš tvarsčio styrojo it drabužių šepečio šeriai.

Prie jo lovos ant kėdės sėdėjo Lionė Borfelt. Ji buvo įžengusi į paskutinį nėštumo etapą, kai ir kūnas, ir skambesys primena išbrinkusį beišsprogstantį pumpurą.

– Papildomai dirbu gydytoju, – paaiškino jis, – ir nusprendžiau padirbėti dar vieną pamainą, kad, jums abiem leidus, įvertinčiau jūsų sveikatos būklę.

Jis priglaudė ausį prie moters pilvo, lovoje gulinčio vyro kūnu perbėgo traukulys.

– Garsas stabilus, – tarė Kasparas. – Jam teko patirti nemenką sukrėtimą. Bet jis jau atsigauna. Vaikai gali ištverti neįtikėtinai daug. Jis bus visiškai išsivystęs triukšmadarys. O kaip jaučiasi jaunikis?

– Jam dar negalima daug kalbėti, – pasakė moteris.

– Mėgaukitės tuo, – atsakė Kasparas. – Kol dar galite. Mes visi šnekame pernelyg daug.

– O kaip vaikai?

– Jie grįžo. Pas savo tėvus.

Jos akyse pasirodė ašaros.

– Kainas dingo, – tarė jis. – Ar įtariate, kur būtų galima jį rasti? Kad vėliau galėtume mandagiai apsikeisti nuomonėmis apie tai, kas nutiko.

Ji papurtė galvą.

– Viena, kas kartojosi, – tarė ji, – jis nuolat rinkdavosi vietas, greta kurių būtų sauna.

Kasparas pajudėjo durų link.

– Norime jums padėkoti, – tarė ji.

– Bethovenas, – pasakė Kasparas, – publikai pernelyg užsišniurkščiojus, sakydavo: „Menininkui reikia ne ašarų. Menininkui reikia plojimų."

– Norėtume pakviesti jus į krikštynas, – tarė moteris.

Kitose lovose gulintys pacientai atidžiai jų klausėsi.

– Toks žmogus kaip aš, – tarė Kasparas. – Paprastai linkęs saugoti savo asmeninį gyvenimą nuo savo triuškinamo populiarumo. Tačiau šį kartą galėčiau padaryti išimtį. Taigi pasirodysiu. Lyg geroji fėja. Ir apdovanosiu mažąjį nusikaltėlį tobula klausa. Ir puikiausiomis manieromis.

– Atsidėkodami, – tarė Lionė Borfelt, nužiūrinėdama jo darbines kelnes ir marškinėlius, – galbūt galėsime jums padėti įsigyti šiek tiek geresnių drabužių.

Jis perėjo per Blegdamo gatvę, išgirdęs automobilio sireną nėrė į Fėledo parką. Nugrimzdo į tą savo sielos kertelę, kurioje skamba malda *Tebūnie PoniosViešpaties valia, net jei tai reiškia, jog būsiu sučiuptas*. Ir iš kurios tuo pat metu sklinda mūsų maldavimas gauti tik vieną valandą laiko.

Pro jį prabėgo moteris. Apsivilkusi viskozės drabužiais ir apsiavusi bėgiojimo bateliais.

Jis pasileido bėgti. Pasivijęs prisigretino prie jos. Tai buvo skyriaus vadovė Asta Borelo.

– Iššokau iš ligoninės uždarojo skyriaus, – tarė jis.

Nemažindama greičio ji pasuko galvą. Pamatė ligoninės marškinėlius.

Jis negalėjo ilgai išlaikyti tempo, dėkui Dievui, to ir neprireikė, ji sustojo ir ėmė žingsniuoti. Įsmeigusi žvilgsnį tiesiai priešais save. Kasparas ją užjautė, jam buvo pažįstamas ją apėmęs jausmas. Kai viliesi, jog tavo regimas vaizdas tėra *fata morgana*. Ir kartu žinai, kad, deja, taip nėra.

– Norėjau pasakyti, kad negriežiu ant jūsų danties, – tarė jis.

Ji norėjo imti bėgti, tačiau kojos neklausė.

– Mokesčius sumokėsiu ne džiaugsmingai, – tęsė jis. – O tiesiog virpėdamas iš malonumo. Tik labai norėčiau jums padėti. Toliau tobulėti. Darbas Muitų ir mokesčių inspekcijoje ir pernelyg intensyvus sportavimas šiek tiek pavojingas. Tuo, jog galite netekti savo natūralaus, laisvo, moteriško spontaniškumo. Nepamirškite jo.

Jam buvo metas judėti. Jis pasileido risčia. Pasiekęs rožyną prie Osterbro pašto pastato, atsisuko ir pamojavo. Ji neatsakė į jo mostą. Tačiau net ir per tokį nuotolį jis girdėjo, kad šis susitikimas paliko jai neišdildomą įspūdį.

Jis tykojo krūmuose priešais įėjimo į paštą laiptus. Nepraėjus nė penkioms minutėms, prie pašto sustojo automobilis ir iš jo išlipęs vyras nešinas laišku pasuko prie pašto dėžutės. Raktelis liko spynelėje, automobilio variklis tebeveikė.

Kasparas atsisėdo į vairuotojo vietą. Ant gretimos sėdynės gulėjo į medžiaginį maišelį įdėtas kostiumo švarkas ir įjungtas mobilusis telefonas, kartais sėkmė būna išties dosni. Kas turi, tam bus duota (Evangelija pagal Morkų, 4,25). Jis užrakino automobilio dureles ir šiek tiek pravėrė langą.

Vyras pasirodė besąs šviesiaplaukis princas Valiantas, profesorius Frenkas.

Kasparas įsiklausė į susiklosčiusias aplinkybes. Į dievišką jų neįtikimumą. Jis žinojo, pats to nesuprasdamas žinojo, kad yra atsidūręs ant ribos, skiriančios jį nuo tos vietos, kurioje buvo parašytas jo gyvenimo scenarijus.

– Aš padorus žmogus, – tarė jis pro praverto lango plyšelį. – Giliai tikintis. Bet man labai reikia automobilio. Manau, ne atsitiktinumas, kad teks pasiskolinti būtent jūsiškį. Turbūt galime kalbėti apie atlyginančią likimo ranką. Savotišką karminį skolos grąžinimą. Ir vis dėlto: automobilį galėsite atsiimti rytoj. Prie Belahojaus stovyklavietės. Rakteliai gulės ant saulės skydelio.

Pasakęs paspaudė greičio pedalą.

Jis pervažiavo Langelinjės tiltą ir sustojo prie *Muitinės* restorano. Sveikas protas sakė, kad jį turėtų kankinti neišspręsti svarbieji egzistencijos klausimai: kur moteris, kur mergaitė, kaip bus su kerštu? Tačiau sveikas protas – tik vienas iš daugybės vidinio berniukų choro balsų. Vietoje šių klausimų jis girdėjo pavasarį. Girdėjo aplinkui verdančią gyvybę. Net kai žmonės uosto promenadoje plušėte pluša, norėdami prasimanyti pini-

gų, iš kurių naudos tik tiek, kad bus galima pasimėgauti pertekusia senatve ir palikti didelį variokų kapšą vaikams, nors paveldėti dideles sumas jiems bus neabejotinai žalinga, net ir tada šis skambesys išties nuostabus. Be to, jis girdėjo ne tik žmones. Girdėjo ir Falsterbo pusėn skrendančius paukščių pulkus – į Švediją keliaujantį pavasarį.

Jis surinko Kaino ant loterijos bilieto užrašytą telefono numerį.

– Klausau?

Reikėtų būti atsargiam atsiliepinėjant į telefono skambučius, nes vieną gražią dieną jums gali paskambinti vienas didžiųjų klounų. Kainas galėjo palikti telefoną skambėti, atsiliepęs jis leidosi susekamas. Kasparas akimirką pasiklausė. Ir nutraukė ryšį.

Grįždamas atgal pravažiavo pro Anglikonų bažnyčią, Rusijos caras iš pradžių būtent šioje vietoje buvo numatęs plataus užmojo Rusijos stačiatikių bažnyčios statybas, susiklosčius šiek tiek palankesnėms aplinkybėms, tarp danų ji būtų sulaukusi didesnio pasisekimo.

Automobilį pastatė Marmuro bažnyčios automobilių stovėjimo aikštelėje. Apsivilko švarką. Kioske Karalienės skersgatvyje nusipirko kortų kaladę. Priėjęs Nevskio cerkvę sustojo pasigrožėti tapytojo Fiodoro Bronikovo tapytu Aleksandro Nevskio portretu, giliai įkvėpė, sukalbėjo maldą ir įsiklausė. Į cerkvės drausmę. Jos užuojautą. Užsispyrimą. Aiškų žinojimą, kad dieviški potyriai galimi tik po atkaklių pratybų. Kaip ir cirke. Liuterio mintis, kad visa yra nulemta iš anksto, Kasparui visada atrodė prieštaraujanti mūsų visų kasdienei patirčiai. Žurnalistui prieš mirtį paprašius Graučo Markso* apibendrinti

* Julius Henry „Groucho“ Marx (1890–1977) – amerikietis aktorius komikas, vienas iš brolių Marksų.

savo gyvenimą, ironiškos išraiškos didžiojo komiko veide nebeliko, lyg nusiplėšus latekso kaukę, būnant taip arti mirties nebelieka laiko kalbėti netiesos. „Daugelis mūsų, – tarė jis, – privalėtų stengtis kompensuoti menkus proto gabumus sunkiu darbu. Viskas priklauso nuo pratybų."

Kasparas paspaudė mygtuką, duris atidarė diakonas.

– Man labai reikia išsimaudyti pirtyje, – tarė Kasparas.

Jie perėjo mažąją aulą, diakonas atidarė duris ir ištiesė Kasparui didelį šiurkštaus audimo rankšluostį, iš vidaus į juos tvoskė tiršti it dūmai garų kamuoliai.

Tai buvo rusiška pirtis. Eidamas siauru plytelėmis išklotu koridoriumi, Kasparas suskaičiavo penkerias duris, besiveriančias į mažus kambarėlius, kurių kiekviename buvo po vieną į grindis įleistą vonią, daugumoje jų gulėjo vyrai – lyg besvoriai plūduriavo vandens paviršiuje, romiai pūškuodami it jūrų vėpliukai. Koridorius vedė į bendrąją patalpą, čia buvo nedidelis, apvalus baseinas, ant jo laiptelio, panirę į karštą vandenį, sėdėjo šeši vyrai, trys iš jų – ilgabarzdžiai.

Kasparas nusirengė ir sudėjo drabužius ant kėdės. Atidaręs stiklines duris, įžengė į garinę pirtį.

Jos sienos buvo ištapytos apsivalymo scenomis iš Naujojo Testamento, Jėzus krikštijamas, Jėzus užsispiria nuplauti mokiniams kojas, Marija Magdalena savo ruožtu plauna jo kojas. Moteris buvo nutapyta nusigręžusi į priešingą pusę, kad nebūtų priversta žiūrėti į nuogybę pirtyje.

Patalpos gilumoje į viršų kilo trys marmuriniai plautai, Kainas sėdėjo ant žemiausiojo. Kasparas prisitraukė prie jo kėdę ir atsisėdo.

Kainas, matyt, sėdėjo čia jau kurį laiką, jo veidas buvo įraudęs ir šlapias, odos paviršiuje pulsavo venos.

– Vadinasi, skambinai tu, – pasakė jis. – Kaip mane radai?

Kasparas mostelėjo ranka į juos supančią aplinką. Buvo girdėti tylus garo, einančio iš angų po marmuro plautais, šnypštimas. Vandens čiurlenimas vamzdžiuose. Ir kažkur toli – muzikos garsai.

– Čaikovskio *Liturgija* ir *Mišparai,* – atsakė Kasparas. – Neišgirdau nei muzikinių temų, nei žodžių. Tik tonacijas. Ir varpų obertonus. Čia turėtų būti varpų. Anksčiau nesu girdėjęs jų skambant. Tačiau jie skamba pritardami giesmėms.

Jis atidarė kortų dėžutę, perplėšė foliją ir sumaišė kortas.

– Čia yra šeši varpai, – tarė Kainas. – Karilionas. Paskutinis grojimo jais techniką išmanęs varpininkas mirė 1962-aisiais. Cerkvei ir jos paslaptims gresia išnykimo pavojus. Tačiau aš ją išgelbėsiu.

Kasparas išdalijo kortas.

– Ir kuo, – paklausė Kasparas, – tokį gerbiamą turtuolį kaip tu, turintį vandenų gydyklų ir sanatorijų, sudomino mažytė rusiška pirtelė su cerkvele Plačiojoje gatvėje?

– Apie šią pirtį man papasakojo motina Marija. Čia – religinių patriarchų susitikimo vieta. Čia lankosi šv. Ansgaro liuteronų bažnyčios pastoriai. Katalikų vyskupas. Vyriausiasis rabinas. Karališkosios šeimos nuodėmklausys. Motina Marija sako, kad tą dieną, kai čia bus pakviesta ji ir imamai, Danijoje išauš nauja religijų sugyvenimo era.

– Ir iš kur tu pažįsti motiną Mariją?

– Mus supažindino KlaraMarija.

Kasparas pajuto perveriant netikėtą, nepaaiškinamą ir nelogišką pavydą. Vyrai nenori dalytis moterų dėmesiu su kitais vyrais, nesvarbu, kad toms moterims daugiau nei aštuoniasdešimt ar mažiau nei dvylika, mes norime, kad jos būtų tik mūsų.

– Paimk savo kortas, – tarė Kasparas. – Žaisime *Teksaso užėmimą*, po dvi kortas rankoje, penkios ant stalo, trys statymų ratai. Jis atvertė ant stalo pirmas tris kortas, tai buvo širdžių dama, būgnų karalius ir vynų tūzas.

Kainas paėmė kortas.

– Iš ko žaidžiame? – paklausė jis.

– Iš tavo gyvybės, – atsakė Kasparas.

Kainas sužiuro į jį. Kasparas vėl išgirdo, koks fiziškai pavojingas yra Kainas.

– Statysime po dalelę tiesos, – tarė Kasparas. – Atvirumą. Aš pradedu, ar girdi mus supančius garsus? Ar girdi, kaip jie atsispindi nuo marmurinių sienų? Šiek tiek minkščiau nei nuo granito. Bet vis tiek kietai. Tačiau tą kietumą sušvelnina garai. Jie sukuria intymią atmosferą. Kietoje erdvėje. Ar girdi ją?

Garai apgaubė juos iš visų pusių, pamažu pradangindami patalpos sienas.

– Gaubiami tos intymios atmosferos, – tęsė Kasparas, – sėdime mudu. Nuogų vyrų draugėje girdėti ypatingas, kone palaimingas skambesys. Esi išsivadavęs iš stačios apykaklės užlenktais kampučiais, varlytės ir autų nelaisvės. Išsilaisvinęs iš savo paties kuriamo įvaizdžio, nes kaukę nusimetei kartu su drabužiais. Šiek tiek labiau priartėjęs prie savęs. Prie tolimo, laimingo prisiminimo apie tai, kaip žaisdavai nuogas paplūdimyje. Prie linksmų akustinių suvenyrų, saugomų iš tų laikų, kai persirenginėdavai futbolo klubo persirengimo kambaryje, ar supranti, ką turiu omeny, ar girdi tai? Norom nenorom prisimeni Ekhartą: „Įdomu, su kuo turėjo pasimylėti Dievas, kad galėtų pagimdyti tiek daug garsų?“ O vidury šio ausų būgnelių Eldorado įsitaisęs tavasis skambesys. Tavasis godumas. Tavo nusižengimai ir manipuliacijos. Ku-

rių pakaktų įkalinti tave iki gyvos galvos. O pačiame viso to fone – nužudymas ir žiaurus elgesys su vaiku. Didink sumą. Tavo privalomas pradinis statymas – tiesa apie mergaitę. Ką nugirdau ne taip?

– Dėl tos mergaitės, – atsakė Kainas. – Tai Ernsto darbas. Padėtis tapo nevaldoma. Jis už tai sumokėjo.

Kainas paėmė tris kortas ir padėjo ant stalo, tai buvo būgnų karalius, širdžių devynakė ir kryžių dviakė.

– Bet tu už tai atsakingas, – tarė Kasparas.

– Aš atgailauju. Motina Marija sako, kad nėra tokios nuodėmės, kurios neatpirktų atgaila.

– O kaip dėl teisingumo instancijos? – paklausė Kasparas.

– Tu piktas. Tartum kariuomenės būrys. Ar atsiliepsi į šį mano statymą, į teiginį, kad turi tiek pykčio, lyg kariautumei vienas prieš visus?

Kasparo akyse sutavaravo kortų vėduoklė.

– Ir kas gi pažadino šį avelės romumą? – paklausė jis.

– Susitikimas su mergaite. Su motina Marija. Ketinu viską parduoti. Ir paaukoti Rabijos fondui. Aš atgailauju. Neapsakomai gailiuosi. Tavo eilė.

– Padėk man susivokti įvykių sekoje, – tarė Kasparas. – Praėjusių metų rugpjūtį visi dvylika vaikų susirenka čia, Kopenhagoje. Jie susisiekia su tavimi. Tu jiems kažką pasiūlai. Paprašai jų sukelti keletą žemės drebėjimų? Ar jie tai gali? Ar turi galių valdyti fizinį pasaulį? Ar tik numato būsimus įvykius?

Jis atvertė kortą, vynų dešimtakę.

Kainas gūžtelėjo pečiais.

– Dirbu su opcionais. Man praktiškai nėra skirtumo. Tarp galėjimo priversti kažką nutikti ir galėjimo numatyti, kad tai nutiks. Jie tiesiog pasakė, kad tie žemės drebėjimai įvyks.

– Taigi tau kyla mintis supirkti nuvertėjusius žemės sklypus. O paskui sudaryti galimiems pirkėjams teisingą arba klaidingą įspūdį, kad požeminiai smūgiai ir žemės įgriuvos daugiau nebesikartos. Tam tau reikia vaikų. Mainais už tai jie nori, kad juos visus atvežtum čia, tiesa?

Kainas linktelėjo galvą.

– Bet tai dar ne viskas, – tarė Kasparas.

– Jie norėjo, kad padėčiau jiems valdyti visuomenę. Ir žiniasklaidos priemones. Kai jie apie tai paskelbs.

Kasparas lėtai papurtė galvą.

– Jie nori priversti pasaulį paklusti kažkokiam jų reikalavimui. Grasindami, jog gali sukelti gamtines katastrofas. Tai vandalizmas. Jie – vaikai teroristai. Vaikai nusikaltėliai. Ar tai tiesa? Ar jie gali taip pasielgti?

Kainas gūžtelėjo pečiais.

– Ir tu ketinai į visa tai įsitraukti? – pasiteiravo Kasparas.

– Dabar aš atsiverčiau. Išvydau šviesą.

– Kur vaikai gyveno čia atvykę?

– Rabijos fonde. Buvo visai paprasta. Pasitelkiau į pagalbą kolegę, ji ėmė bendrauti su Rabijos fondu.

– Tą blondinę, – tarė Kasparas. – Ireną Papas?

Kainas linktelėjo galvą.

– Transportu pasirūpino pats Rabijos fondas. Bet pasiimti vaikų į užsienį vykome mes. Kai kurie tėvai nenorėjo išleisti vaikų. Dėl to ir buvo pateikti tie pareiškimai policijai. Deja, vieną iš užduočių pavedžiau atlikti Ernstui.

– Kaip motina Marija nepermatė tavęs kiaurai?

Kainas atvertė kortą. Būgnų dviakę.

– Simeonas Naujasis teologas, – pasakė jis, – rašo, kad svarbu nelaikyti dvasinio mokinio visažiniu. Net ir didžiausieji tėra žmonės.

Kasparui užgniaužė kvapą. Gal dėl garų, o gal dėl kartėlio, apėmusio jį praradus monopolį cituoti Bažnyčios tėvus.

– Paskui imitavote vaikų pagrobimą, – tarė jis. – Kodėl tik dviejų vaikų?

– Jų visiškai pakako. Kad galėtume įtikinti pirkėjus.

– KlaraMarija vienai hidrologei, pasaulietinio ordino narei, nusiuntė planą, vaizduojantį Kopenhagos uostą po drebėjimo. Kam reikėjo jį siųsti?

Kaino skambesys pasikeitė. Jo veidu perbėgo staigių spazmų ir tiko raibuliai.

– Tie vaikai – tikri velnio išperos. Pagrobti juos jau savaime yra bausmė. Nebereikia jokių teismo procesų. Vaikai norėjo turėti įrodymų, kad apie požeminius smūgius jie žinojo iš anksto. Tačiau man nieko apie tai nesakė.

Jis atvertė kortą. Kryžių šešakę.

– Tačiau visos mano klaidos, – tarė Kainas. – Puikus atspirties taškas tobulėti dvasiškai. Galėsiu labai padėti. Toms moterims ir vaikams.

– Visų pirma, – pasakė Kasparas, – tavęs laukia išvyka į kalėjimą. Parodyk kortas.

Kasparas atvertė savo kortas. Kainas spoksojo į *eilę*. Tada atvertė savo kortas. Jis turėjo širdžių karalių ir širdžių penkakę.

– Raudonoje spalvoje mažai pigmento, – tarė Kasparas. – Ji lengvesnė ir mitresnė už juodą spalvą. O kortos su paveikslėliais šiek tiek sunkesnės už kortas su akimis. Aš girdėjau tavąsias.

Kainas palinko prie jo.

– Turiu ne mažiau ryšių nei Amerikos prezidentas. Aš atgaivinsiu šią bažnyčią. Paremsiu Rabijos fondą. Aš nepamainomas pagalbininkas.

– Vaikus išgelbėjau aš, – priminė Kasparas.

– Motina Marija leido man suprasti, kad turiu didžiulį dvasinį potencialą, – tarė Kainas. – Tiesiog man teko padaryti lankstą. Kaip ir daugeliui didžiųjų asmenybių. Tibeto jogui Milarepai. Biblijos herojui muitininkui. Turtuoliui. Šv. Povilui. Tačiau dabar aš pulsiu ant kelių. Atsiprašysiu. Šausiu į priekį lyg šuoliais pasileidęs arklys.

– Tu šausi tiesiai į Horsenso valstybinį kalėjimą. Tikroji seserų žvaigždė esu aš.

– Aš kupinas nuolankumo, – tęsė Kainas. – Visiško nuolankumo. Atiduosiu viską bažnyčiai. Rabijos fondui. Aš klaupiuosi prieš savo artimą.

– Mano nuolankumas – pasaulinio lygio, – atsakė Kasparas. – Paaukojau pasaulinę karjerą. Plaunu visiems kojas. Netgi tau.

Kasparas vargais negalais bandė pakilti nuo kėdės ir parklupti ant kelių. Tačiau jo jėgos buvo nusilpusios, o Kainas taip pat skubėjo atsiklaupti. Tai buvo tikras nuolankumo konkursas. Suklupus vienam priešais kitą, garai aptemdė jiems akis ir jie netikėtai, tačiau su dvigubo smūgio jėga susitrenkė galvomis.

Mūsų, pradedančiųjų, problema ta, kad geri mūsų ketinimai esant įtemptoms aplinkybėms išgaruoja. Kad mūsų užuojauta lemiamomis akimirkomis dažnai pasirodo besanti tik plonas aukso sluoksnelis, dengiantis ne tokį taurų metalą. Kainas čiupo Kasparui už gerklės. Šis atkakliai laikėsi tiesiai. Kai aistringas pokerio lošėjas įsitaiso į savo vietą, jį iš ten iškrapštyti tampa labai sunku.

Vis dėlto jo rega ir klausa ėmė po truputį silpti. Kainas lėtai lenkė jį atgal, marmuro plokštės ir purkštukų, iš kurių šnypšdami virto plikinantys garai, link.

Kasparas pajuto savyje skambant maldą, skirtą Dismui, gerajam vagiui, nukryžiuotam greta Išganytojo, visų azartinių žaidimų lošėjų ir ilgam laikui įkalintų kalinių globėjui.

Tada galva trenkė vyrui priešais.

Smūgis nubloškė Kainą atgal, jo kūnas nuslydo plonu vandens sluoksneliu padengtomis grindimis ir dunkstelėjo į sieną. Virš kaktos buvo prakirsta, veidą užliejo kraujas.

Atsidarius stiklo durims, tarpduryje išdygo diakonas.

– Šioje pirtyje, kaip ir cerkvėje, galioja neliečiamumas, – tarė jis.

Jam žingtelėjus į šoną, Kasparas lėtai, svyruodamas atsistojo ant kojų, pakėlė Kainą ir pusiau išvilko, pusiau išnešė jį pro diakoną, stovintį prie durų.

Šis parodė jam, kur eiti, Kasparas pastatė Kainą po dušu ir pats atsistojo po kitu. Diakonas atsuko vandenį.

Dušo galvutės buvo daugiau nei didelės – jos buvo didelės it malūno ratai. O iš jų čiurškiantis vanduo daugiau nei šaltas – jis buvo ledinis it Kaukazo kalnų vanduo.

– Apsiplovimai šaltu vandeniu, – mąsliai tarė senolis, – visada buvo viena geriausių dvasinių technikų.

Kasparas pajuto susitraukiant milijonus kapiliarų. Ir kartu augant didžiadvasiškumą.

– Artėdamas prie didžių dvasinių mokytojų, daraisi vis pavydesnis, – tarė jis Kainui. – O kai priartėji prie jų arčiau nei per ištiestą ranką, tampi pavydus iki beprotybės. Prašau man atleisti.

Kaino žvilgsnis tebebuvo apsiblausęs. Kasparas paėmė nuo radiatoriaus vieną iš didžiųjų rankšluosčių ir priėjo prie verslininko.

– Eikš, – paragino jis, – leisk Kasparui nušluostyti tau nugarą.

Kainas atšlijo atgal.

– Paskui, – pasakė Kasparas, – ištepsiu tave drėkinamuoju kremu. Ir pamasažuosiu tau pėdas.

Kainas čiupo nuo kėdės rankšluostį. Iš baseino juodu stebėjo ilgabarzdžiai.

Kainas svirduliuodamas ėmė trauktis atbulomis. Nenuleisdamas akių nuo Kasparo, apsivyniojo rankšluosčiu. Nusvyravo koridoriumi. Kasparas neatsilikdamas sekė jam iš paskos.

– Dėl to smūgio, – sušuko Kasparas. – Aš jį atsiimu. Bučiuoju tau į kaktą. Verkiu iš liūdesio, kad ir vėl praradau sveiką protą.

Kainas atidarė lauko duris. Nusvirduliavo laiptais žemyn ir žengė ant šaligatvio.

Praeiviai stabtelėjo. Prie pat laiptų stovėjo moteris. Vieną neįtikimą akimirką Kasparas pamanė, kad tai Asta Borelo. Tai būtų buvusi įspūdinga sinchronija.

Tada suprato, kad tai nepažįstama moteris. Ir pajuto savotišką palengvėjimą. Kai visata ima svaidytis palankiais atsitiktinumais, malonu negauti pernelyg didelės dozės. Kainas stumtelėjo moterį ir leidosi bėgti Plačiąja gatve. Kasparas pamojavo stebėtojams. Lankstydamasis atbulomis ėmė trauktis atgal į persirengimo patalpą.

Jis perėjo koridorių, apsirengė ir pasukęs laukan stabtelėjo prie vieno iš mažųjų kambarėlių. Vonioje gulintis vyras buvo pasislėpęs už laikraščio. Kasparas įžengė vidun.

– Atleiskite už sutrukdymą, – tarė jis, – tačiau mane patraukė garsas. Užėjau čia vedamas troškimo paskutinį kartą pasiklausyti *Šafhauzeno kovos žirgo*. Ir užmesti akies į jūsų skaitomą laikraštį.

Vyras patraukė laikraštį, tai buvo Vaidebiulis, abu sužiu-

ro į šalia vonios stovinčią tikmedžio kėdę, ant kurios gulėjo tvarkingai sulankstyti drabužiai, o pačiame viršuje – rankinis laikrodis.

Advokatas ištiesė Kasparui laikraštį, šis jį atsivertė, paskutinio Danijos etapinės loterijos traukimo rezultatai buvo išspausdinti paskutiniame laikraščio puslapyje. Kasparas išsitraukė bilietą, pirštais perbėgo numerių sąrašą, rado jame ir savo bilieto numerį, jo bilietas buvo laimingas. Kokią minutę jis stovėjo tylėdamas.

– Mano bilietas laimingas, – tarė jis, – prizinis fondas – šeši milijonai, su šiuo bilietu buvo galima laimėti aštuntadalį lošimo prizo, vadinasi, laimėjau septynis šimtus penkiasdešimt tūkstančių. Turiu prisipažinti, kad dabar, prieš keletą sekundžių, mane akimirką buvo užplūdęs ne dėkingumas Dievui, o graužatis, kad tąkart Kampmano gatvėje negrįžau pas savo mylimiausią antstolę Astą, nepasiskolinau iš jos tūkstantinės ir nenusipirkau bilieto, su kuriuo būčiau galėjęs laimėti visą prizinį fondą, ar suprantate, ką turiu omeny?

Advokatas papurtė galvą.

– Godumas, – paaiškino jis, – viena iš didžiausių kliūčių dvasiškai tobulėti. Dėkui Dievui, kitą akimirką pajutau širdyje suskambant maldą, ji tebeskamba iki šiol, meldžiuosi šv. Cecilijai, nesu tikras, ar apie ją žinote, ji – muzikos globėja.

Už Kasparo kažkas sujudėjo, koridoriuje stovėjo diakonas.

– Atsiprašau dėl ankstesnio incidento, – tarė Kasparas, – tačiau niekaip nesuprantu, kaip jums šauna į galvą atverti duris tokiam mandrilui kaip Kainas?

– Iš tiesų dieviška vieta ar atmosfera, – atsakė diakonas, – yra atvira visiems.

Trijulė vyrų žvelgė vienas į kitą. Kasparas pagalvojo, kad

galbūt klydo dėl Rytų Bažnyčios. Galbūt ji vis dėlto sutalpins savyje šiuolaikinį pasaulį ir jį pergyvens.

– Ar tai galioja ir mūsų draugei, – paklausė jis, – motinai Marijai, Bagsverdo metropolitei?

Diakonas delsė atsakyti.

– Bandysime kaip nors tai spręsti, – galiausiai tarė.

Kasparas sulankstė loterijos bilietą.

– Ant šio bilieto – nemažai numerių. Telefono ir kitokių. Taip pat ir laimingo bilieto numeris. Ten, kur keliauju, man nebeprireiks nė vieno iš jų.

Jis įkišo bilietą į diakono apsiausto kišenę ant krūtinės.

– Čia simbolinis įnašas, – tarė jis. – Į krikščionybės darbą stengiantis integruoti į bendruomenę ir sunkesnio charakterio moteris.

Diakonas palydėjo jį iki durų.

– O kurgi žodelis *ačiū*? – paklausė Kasparas. – Juk čia beveik visas menkutis milijonas.

– Pachomijus, – tarė senolis, – apie 307-uosius išvydo viziją – Dievas perdavė jam daugelį vienuoliško gyvenimo taisyklių, tebesilaikome jų iki šiol. Toje vizijoje Dievas taip pat pasakė, kad dėkoti turi tas, kuris duoda broliams ir seserims išmaldą.

Kasparas su diakonu žvelgė vienas į kitą. Tada Kasparas nusilenkė.

– Ačiū, – pasakė jis. – Jums. Rytų Bažnyčiai. Ir Danijos etapinei loterijai.

3

Jis pasistatė automobilį Niubro gatvėje. Kaip ir praėjusį kartą. Tik šįkart prie ežero pakrantės pasuko jau pasibaigus namams.

Žingsniavo labai lėtai. Jis buvo sulysęs apie penkiolika kilogramų. Ant jo kūno, net ant sėdmenų, nebebuvo likę riebalinio sluoksnio. Jau vien nuo sėdėjimo ant kėdės per tardymą atsirado kraujosruvų.

Jis atsidūrė priešais mažąją bažnytėlę su kupolu, vienuolyno vaizdą šioje vietoje jam užstojo medis. Šiaip ne taip įveikęs tvorą, jis apie dešimt minučių gulėjo žolėje, kol atsigavo ir galėjo tęsti kelionę.

Į pagrindinį pastatą įėjo pro šonines duris. Koridoriai buvo tušti. Tolumoje jis girdėjo vykstant mišias. Jos dainavo kažkurį Bacho kūrinį, vieną iš velykinių kantatų, kurioje buvo žodžiai *Džiūgaukit, širdys*.

Muzikos fone jis išgirdo tai, ko ieškojo.

Pakilo liftu į svečių sparną. Jos buvo įsikūrusios toje celėje, kuri, kai jis dar buvo vienuolė, buvo jo.

Jis pasibeldė ir įžengė vidun. Stinė su KlaraMarija sėdėdamos ant lovos gėrė arbatą. Tarp jų gulėjo kalnas lėlių. Jis paėmė kėdę, tą, ant kurios sėdėdavo Mėlynoji dama.

Jas gaubiantis skambesys buvo didesnis už kambarį, skliautuotas it katedra. Jis jau buvo girdėjęs, kad persipynęs tėvų ir vaikų skambesys gali įgauti tokią formą, jei jie myli vieni kitus. Ir jei motina ir vaikas primena graikų mitologijos herojus.

Jo paties skambesys nederėjo šiame garsų paveiksle. Kasparui jame nebuvo vietos. Jis neatitiko kriterijų. Ir niekada nebus įleistas vidun. Buvo jau per vėlu.

– Gerai, kad atėjai, – pasakė mergaitė. – Turėsi skaityti man pasakėles prieš miegą. O paskui groti. Ir smuiku, ir fortepijonu. To Bacho kūrinius. Kas vakarą.

Ji pasislinko arčiau.

– Aš sėdėsiu tau ant kelių. O tu turėsi mane myluoti. Kas vakarą. Aš labai meili.

Ji ėmė niūniuoti. *Bona Nox.*

Jam ėmė drėkti pažastys.

– Reikės daug laiko, – tarė ji. – Daug daug laiko. Kol atsiskaitysi už tai, kad nebuvai šalia, kai buvau maža.

Ji trinktelėjo į lėlių kalną.

– Du šimtai lėlių *Bratz.* Jie buvo pažadėję man penkis šimtus. Jie buvo man pažadėję!

Ji atsistojo.

– Atia, – atsisveikino ji. – Einu į lauką pažaisti.

Žengusi arčiau jo stabtelėjo. Pirštų galiukais perbraukė jam per žandikaulį. Lyg suaugusi moteris.

– Ji mano, – tarė ji. – Mano mamytė. Tik mano.

Jis linktelėjo.

– Manau, kad neturėtum sakyti jai nieko, – tęsė ji, – ko negalėčiau girdėti ir aš.

Jis dar kartą linktelėjo. Ji skleidė neatsispiriamą energiją. Kaip dirigentas Karajanas. Niekas negalėjo paprieštarauti Karajanui. Negalėjo Richteris. Negalėjo net Bergmanas.

Mergaitė išėjo.

Jis laukė, kol pasigirs asmeninis Stinės skambesys. Šis taip pat priminė kambarį. Šiek tiek kitokios formos nei ta erdvė, kurią formavo bendras jos ir mergaitės skambesys. Kasparas tąjį kambarį išgirdo jau per pirmąjį jų susitikimą. Pajūryje. Jį tarsi kas įtraukė vidun. Ir jis jau niekada neberado iš ten išėjimo. Niekada ir nenorėjo išeiti.

Tame kambaryje galėjai judėti visiškai laisvai. Čia nebuvo baldų, į kuriuos galėtum atsitrenkti. Nebuvo spąstų. Nebuvo jokių išlygų. Ir vis dėlto. Kažkur jame visą laiką slypėjo durys, pro kurias įeiti buvo draudžiama. Tačiau dabar jis nebeturėjo ko prarasti.

– Tu dvejus metus sėdėjai Horsenso kalėjime, – tarė jis. – Prieš sutikdama mane. Už žmogžudystę.

Per gyvenimą Kasparas buvo susidūręs su įvairiausio plauko nusikaltėliais. Toks jau tas cirkas. Ištisas pasaulis. Žmogžudystės skambesys buvo išskirtinis. Jis priminė ultimatumą. Dabar tas skambesys pasigirdo juos supusioje erdvėje. Tuo ir ypatingi žodžiai. Vos suskambę jie pažadina tą tikrovės dalelę, kurią įvardija.

– Tai buvo mano gerbėjas, – atsakė ji. – Jis mane išprievartavo. Tai atsitiko, kai jis užpuolė mane antrą kartą.

Jis įsiklausė į jos vidų.

– Tada, – tarė jis, – tikrai norėčiau nebeturėti nieko bendra su prievarta.

Ji pakilo nuo lovos ir priėjusi atsistojo jam už nugaros.

– Man džiugu tai girdėti, – pasakė ji. – Man velniškai džiugu tai girdėti.

Ji ėmė glostyti jo sprandą. Išsijungė visi jo jungikliai. Nustojo veikti smegenys. Sinapsės liovėsi perdavinėjusios nervinius impulsus. Jis atsidavė jai be jokių išlygų. Nusimetęs visus šarvus. Išgirdo lauke juokiantis vaikus.

– Kiek laiko jie dar čia bus? – paklausė jis. – Tie vaikai.

– Jie išskrenda rytoj. Visi, išskyrus KlaraMariją.

– O tai, kad jie numatė žemės drebėjimą?

– Turėjau kažką sugalvoti. Kad galėčiau kaip nors paaiškinti, kas mus sieja.

Kažkur giliai giliai jo viduje suskambo pavojaus signalas. Bet jis buvo pernelyg tolimas. Jis juto jos delnų karštį. Kone svilinantį. Jo klausa išsijungė.

4

Pabudo žinodamas, kad moteris su mergaite jį paliko.

Jo miegas buvo sunkus. Pilnas vizijų, lyg apsisvaiginus opijumi. Kūnas buvo išsekęs, akys sulipusios nuo aguoninių miego klijų. Jis įsiklausė į pastatą, moters ir mergaitės jame nebebuvo. Išsvirduliavęs į koridorių, atidarė jų celės duris. Lovoje jų nebuvo miegota. Lėlės buvo dingusios. Drabužiai – taip pat.

Jis apsišlakstė veidą šaltu vandeniu. Veidas veidrodyje prašėsi nebe vietos moterų žurnaluose, o plastikos chirurgo paslaugų. Kopenhagos universitetinės ligoninės nepagydomų ligonių slaugos skyriuje.

Girdėjo rytmetinių mišių skambesį. Sklindantį iš bažnyčios. Prasisunkiantį kiaurai mūro sieną. Šešiasdešimt moterų, patiriančių ekstazę. Kai jis vos pastovi ant kojų.

Vaikystėje, kai visi cirko savininkai buvo vyrai, o visos motinos – moterys, jis norėjo, kad pasaulį valdytų moteriškasis pradas. Dabar, kai šis jo noras ėmė pildytis, jį ėmė kankinti abejonės.

Kasparas nukrapinėjo per baltus koridorius. Jausdamasis

taip, lyg ropotų į priekį visomis keturiomis. Priėjęs galinį kambarį sustojo ir įsiklausė.

Viduje kalbėjo afrikietė.

– Tai dėžė, – tarė ji. – Su trimis šimtais lėlių. Iš *Fætter BR* parduotuvės. Ji negalėjo pasimesti. Turbūt tebestovi kur nors pas jus.

Mistikams ir klounams kiekviena netikėta situacija sužaižaruoja tarytum užlieta saulės šviesos. Lyg regos ir klausos brangakmenis. Kasparas atidarė duris.

Ji sėdėjo prie Mėlynosios damos rašomojo stalo. Moters koja buvo sugipsuota. Tamsiame jos veide švytėjo rožinės jau gyjančios įpjovos.

Kasparas girdėjo, kad ji buvo nemiegojusi mažiausiai parą. Ir kad jos organizmas tai puikiai atlaikė.

– Kur jos? – paklausė jis.

Jo balsas skambėjo taip, lyg būtų apsinešęs dulkėmis ir sakais.

– Jos tau parašys. Ne vėliau nei per mėnesį.

Jei čia būtų buvusi ne ji, o bet kuris kitas žmogus, Kasparas būtų privertęs jį prabilti. Tačiau dabar buvo ne pats tinkamiausias metas save luošinti.

Viduje gimė malda. Kasparas juto savo kvėpavimą. Jo organizmas rengėsi paskutiniam numeriui. Moteris nenuleido nuo jo akių. Jis žinojo, kad pakaktų vieno klaidingo žingsnio, ir ji pašalintų jį iš žaidimo.

Jis paguldė priešais ją automobilio raktelius.

– Vakar susirengęs pas jus turėjau pavogti automobilį. Jis stovi prie buvusio Niubro dvaro. Sodriai mėlynos spalvos BMW. Bijau, kad jį radus kaltė gali kristi jums. Aš paleistas tik remiantis jūsų išduota medicinos pažyma. Automobilį reikėtų palikti

Belahojaus stovyklavietėje. Kaip manot, ar galėtume paprašyti vienos iš jaunųjų vienuolyno naujokių jį ten nulakdinti?

Ji įbedė į jį tiriamą žvilgsnį. Kasparas nustūmė savo skambesį ir dėmesį žemyn į kulnus. Būtent taip jis siaubdavo Europos pokerio lošimo salonus. Ne bandydamas psichologiškai paveikti priešininką. Ne apsimetinėdamas. O tiesiog leisdamas savo dėmesiui nugrimzti žemyn į kulnus.

Ji atsistojo.

– Tu jas pamatysi, – tarė ji. – Stinę ir KlaraMariją. Iki to laiko gali praeiti ir metai. Viskam reikia laiko. Tačiau tu jas pamatysi.

– Dėl to esu visiškai ramus, – atsakė jis.

Ji ėjo tik su vienu ramentu. Visiškai lengvai. Kurį laiką jis sėdėjo ir grožėjosi vaizdu. Bachas irgi būtų taip pasielgęs. Net jei tuo metu būtų įpusėjęs paskutinę *Fugos meno* dalį.

Atsigręžęs į telefoną įsiklausė į viduje skambančią maldą. Dabar jam paskutinį kartą teks prasibrauti pro vartus sergstinčią moterį. Paskutinį kartą apgaule prasmukti pro priimamojo stalą. Paskutinį kartą nepasiklysti dideliame mele. Jis jautė, kad turėjo atlikti tai ne vien dėl savęs. Jautė, kad per jį veikia aukštesnė jėga. Galbūt PoniaViešpats? Tikėkimės. Tačiau ar kada galime būti visiškai tikri?

Jis paskambino į *Fætter BR* pagrindinį padalinį Roskildės plente. Atsiliepė jauna moteris. Nespėjęs iš anksto pasiruošti jokios kalbos, jis leidosi vedamas nuojautos, kurią sukėlė išgirstas atviras balsas. Iki trisdešimties žmonės dar nebūna praradę tikėjimo, kad bet kurią akimirką gali nutikti kas nors išties įspūdinga.

– Skambinu iš Rūmų sekretoriato, – tarė jis. – Norėtume užsisakyti penkis šimtus *Bratz* lėlių. Su automobiliais, drabužiais

ir visais kitais priedais. Supakuotas į dėžę. Ar galėtumėte pristatyti per valandą? Tai diplomatinė dovana. Siuntinį reikėtų pristatyti už ministro pirmininko rezidencijos, tarp Bagsverdo ir Liungbiu ežero. Ten yra atkampus ūkinis įvažiavimas.

– Bus dvi dėžės, – atsakė ji. – Ant vieno padėklo. Krovinį pristatys *Pakketrans*. Visi mūsų pačių automobiliai šiuo metu užimti. Tiesa, tiek lėlių sandėlyje neturime – užtruks šiek tiek laiko, kol vairuotojas surinks jas iš parduotuvių.

– Tinka, – tarė Kasparas. – Lauksime apsišarvavę karališka kantrybe.

– Kam turėčiau siųsti sąskaitą?

Kasparo siela tupėjo kulnuose. Malda skambėjo nepaliaujamai.

– Siųskite tiesiai į Amalienborgo rūmus. Pašto kodo nurodyti nebūtina. Beje, paprastai gauname dvidešimties procentų nuolaidą.

Jis laukė furgono prie ežero kranto. Pavasaris veržėsi vasaros link.

Automobilis pasirodė po valandos. Jis buvo didelis it pats tikriausias furgonas baldams vežti. Jį vairavo Kasparui pažįstamas skambesys. Iš tolimos praeities. Jis pažino vairuotojo veidą. Tai buvo vieno iš jaunųjų peiliais ginkluotų nusikaltėlių, padėjusių jam prasmukti į *Kononą*, veidas. Šalia jo sėdėjo ir tamsiaplaukis keturiolikmetis.

Kasparas išgirdo, kaip nuo patirto sukrėtimo sustiprėjo jų skambesys. Tačiau veidai neišdavė jokių emocijų.

Pasiskolinęs iš jų pjaustymo peiliuką, jis atplėšė vieną dėžę. Pavertęs ją iššėrė ant furgono grindų pusę lėlių pakuočių. Peiliuku išpjovė kartone tris skylutes.

– Aš įlįsiu vidun, – tarė jis. – Jūs uždarysite ir lipnia juosta užklijuosite dangtį.

Nuo furgono grindų Kasparas paėmė du padangų montuoklius. Esame vedami, sakė šv. Augustinas, o vėliau ir Ramana Maharši. Ir vis dėlto atsargumo priemonės niekada nekenkia.

– Čia kaip toj pasakoj, – pasakė jaunėlis. – Kurią girdėjau mokykloj. Daniškoj pasakoj. Turėsime įmesti tave į upę.

– Oi ne, apsaugok Viešpatie.

Jis nupasakojo jiems kelią iki vienuolyno.

– Raštinėje sėdi afrikietė. Jos akys tokios didelės, kaip vienos iš Korane aprašytų pabaisų. Bet jūs neišsigąskite. Pasakykite, kad atvežėte siuntinį su lėlėmis. Kuris buvo išsiųstas prieš keletą dienų, bet pavėlavo. Ir paklauskite, kur jį reikėtų pristatyti. Ji duos jums adresą. Nuvažiuokite ten. Užkelkite dėžę su manimi ant krovinių vežimėlio. Ir pristatykite vidun.

Kasparas įsiropštė į dėžę. Vaikinukai nejudėjo iš vietos.

– Tu sulysai, – tarė jaunėlis. – Nuo tada, kai matėme tave pastarąjį kartą. Nieko keista. Kai taip gyveni.

Kasparas įsitaisė guolį. Tarp lėlių pakuočių.

– Bet tavo finansiniai reikalai turbūt nepablogėjo? – paklausė vaikinukas.

Kasparas ištuštino kišenes. Rado jose paskutinius penkis tūkstančius kronų. Ištiesė jas vaikinukams.

– Tu pasiryžęs bet kam, – tarė jaunėlis. – Galima bandyti smarkiau tave paspausti. Mums reiktų dar šiek tiek už padangų montuoklius.

Kasparas išvertė kišenes, šios buvo tuščios.

– Dar turi parkerį.

Jis ištiesė vaikinukams parkerį. Jie uždarė ir lipnia juosta užklijavo dėžės dangtį.

– Būsi pristatytas pačiam gavėjui, – pažadėjo jaunesnysis balsas. – Net jei tą vietą saugotų velniai. Prisiekiu Koranu. Aš visada įvykdau savąją susitarimo dalį.

5

Kasparas juto, kaip dėžė buvo perkelta ant krovinių vežimėlio. Girdėjo vaikinukų pūškavimą kylant laiptais. Pagrindines eismo arterijas. Atvirų aikščių ir parkų aidą. Vėjo šlamesį bananmedžiuose. Jie buvo prie Botanikos sodo. Prie Geologijos muziejaus. Kilo laiptais į Kopenhagos observatoriją.

Jie tikriausiai buvo pasiėmę užvažiavimo takus, pervežę vežimėlį per slenkstį, įstūmė jį į liftą. Kasparas jau nebeprisiminė, kiek liftų būta per pastaruosius mėnesius. Visa begalė. Žinojo, kad šis liftas tam tikru atžvilgiu bus paskutinis.

Jis pervežė jį koridoriumi ir įstūmė pro duris, Kasparas girdėjo jį supančią erdvę įgaunant kupolo formą, nors gal tai tebuvo pokytis jo paties viduje. Dėžė buvo nukelta nuo krovinių vežimėlio. Vaikinų žingsniai nutolo, aplink jį stojo tyla.

Ne paprasta tyla. O toji tyla, kurią ėmėsi formuoti Ponia-Viešpats, kai pravėrė burną ir tarė *Tebūnie šviesa*.

Kasparas sukaupė paskutines jėgas ir įsirėžęs į dėžės šonus ją perplėšė.

Patalpa buvo kupolo formos. Tai buvo pati observatorija,

jos vario plokščių lubos buvo išlinkusios tobulu pusrutuliu. Milžiniško teleskopo iš poliruoto žalvario ir bronzos vamzdis prasidėjo ties siena ir buvo privirtintas prie stovo taip, kad galėjo apsukti visą ratą išilgai sienos. Prie okuliaro buvo palinkęs Jozefas Kainas.

Po anga kupole, aplink jo dėžę, ratu sėdėjo dvylika vaikų. Stinė, Mėlynoji dama. Andrėja Fink. Dafis. Plaukiojantis burokėlis. Visi sukryžiavę po savimi kojas. Lyg kokie grupinės terapijos seanse dalyvaujantys kvaišeliai. Lyg Rytų vienuolės per pudžos ritualą.

Neįmanoma praleisti trisdešimties metų pramogų versle nepatyrus bent keleto tų gardžių akimirkų, kai gali pasimėgauti iš torto iššokančiomis nuogomis merginomis. Tačiau Kasparas niekada neturėjo galimybės iki galo įsiklausyti į tai, kaip jaučiasi tos merginos. O dabar galėjo.

Jis juto didžiulį pasitenkinimą. Akimirką jį supantys veidai buvo apstulbę iš nuostabos. Akimirką nenugalimas moteris ir nepaprastus vaikus gaubusią tylą išsklaidė visu garsu skambanti bejėgiška nuostaba. Tai akimirkai apibūdinti būtų puikiai tikusi frazė *dangus griūva*. Net ir kalbant apie Mėlynąją damą.

Tą akimirką Kasparas ir visi kiti po observatorijos kupolu esantys žmonės suprato, kad PoniaViešpats, net ir vykstant švenčiausioms sueigoms, paskutinei akimirkai, lyg pergalingą kortą rankovėje, pasilieka klouno pasirodymą.

Po akimirkos vėl grįžo tyla.

Mėlynoji dama atsistojo, paėmė kėdę, vaikai pasislinko padarydami vietos. Moteris pastatė kėdę tarp kitų rato dalyvių.

– Kasparai Krone, – kreipėsi ji. – *Avanti*. Nuoširdžiai sveikiname prisijungus.

Palei sienas buvo išrikiuoti kelioniniai krepšiai, jau pažymėti

dvylikos skirtingų oro linijų etiketėmis. Jis pateko į atsisveikinimo ceremoniją.

– Vaikai visai nebuvo pagrobti, – tarė jis. – Jie dalyvavo savo noru. Tarpusavio konfliktų neišvengta. Bet viskas vyko laisva valia. Jie su Kainu buvo sudarę sandorį. Kokia jo esmė?

Žodis *gėda* Kasparui atrodė sunkiai suderinamas su priešais jį sėdinčiais vaikais. Tačiau dabar pasigirdo būtent šis jausmas. Įspūdingai disharmoningas. Lyg Bethoveno *Devintosios simfonijos* paskutinės dalies pradžia. Vaikai visi kaip vienas priminė seksualinius nusikaltėlius nuo dešimties iki keturiolikos, pagautus nusikaltimo vietoje ir dabar, kaip ir mes visi, mėginančius suvokti, kaip gyventi toliau išsaugant orumą ir tikėjimą laisva valia, kai supratai, kad mes visi esame lyg šoniplaukos, gyvenančios jūros dumbliuose ant mums nepavaldžių povandeninių jėgų banginio nugaros.

– Jie norėjo susirinkti, – tarė Mėlynoji dama. – Čia, Kopenhagoje. Norėjo vėl susitikti. Surinkti visus dvylika vaikų sunku ir daug kainuoja. Tai darome tik kartą per metus. Su dideliais vargais. Jie privertė Kainą tai atlikti.

Kasparas žvelgė į prie teleskopo stovintį vyrą.

– Tu, – tarė jis, – tu net devyniasdešimtmetės senutės nepervestum per gatvę prieš tai neįvertinęs jos mokumo. Kokia tau buvo iš to nauda?

Kasparas išgirdo moterį apsvarstant savo žodžius.

– Jis manė, kad vaikai gali kažkaip paveikti. Fizinį pasaulį. Manė, kad pasiekusi būvį, kuriame tikrovė dar nėra susiformavusi, sąmonė gali paveikti fizinę tikrovę. Tai, be abejo, buvo naivu.

– Be abejo, – tarė Kasparas.

Nutylėjimai mums bendraujant kaupiasi pačiuose paribiuo-

se, lyg nešvarus garsas užkaboriuose. Juos supanti erdvė virpėjo nuo neišsakytų dalykų. Kasparas žinojo, kad PoniaViešpats parodys į kurį nors pirštu ir lieps atnarplioti užsimezgusį mazgą. Tikėjosi, kad tai bus ne jis.

Tuo žmogumi tapo tylioji mergaitė.

KlaraMarija atsistojo.

– Jozefai, – tarė. – Motina Marija. Dafi. Andrėja. Suensonai. Norėčiau pasikalbėti su jumis už durų. Akis į akį. Trumpai.

Žodžiai buvo ištarti labai rimtai. Su nepaprastu, naiviu iškilmingumu. Kai kuriais atvejais vaiko primygtinumas būna toks įtaigus, kad jam tiesiog neįmanoma atsispirti, kaip kad berniukui iš *Naujų karaliaus drabužių* ar paaugliui Jėzui šventykloje. Mėlynoji dama pakilo eiti. Taip pat Kainas. Dafis. Andrėja Fink. Jūrų karininkas.

Jie galėjo likti sėdėti. Tačiau kai tik atsistojo, nebeturėjo jokių glimybių.

Mergaitė praleido juos pro duris. Jie išėjo laukan. Mergaitė uždarė duris iš vidaus. Ir užrakino.

Durys atrodė užsilikusios iš observatorijos statybos laikų. Iš masyvaus ąžuolo. Sunkios it bažnyčios durys.

Mergaitė atsisuko į vaikus ir Kasparą. Nusišypsojo.

Pamatęs tą šypseną, Kasparas užsimanė ropštis atgal į kartono dėžę. Tačiau buvo jau per vėlu. Būtent todėl reikia gerai pagalvoti prieš leidžiantis į kelionę tolyn nuo savo asmenybės. Kartą išėjęs paprastai neberasi nė vieno lengvo kelio atgal.

– Nežinau, ką manai apie karą, – tarė mergaitė.

Kasparas tylėjo.

– Mes pamanėme, kad parodžius pasauliui kažką, kažką tiesiog neįtikima, galbūt pavyktų priversti jį suprasti. Priversti suaugusiuosius suprasti. Priversti liautis kariauti.

Kasparui išdžiūvo burna. Ir kartu sudrėko akys.

– Labai graži mintis, – pasakė jis. – Ir ką tokio norėjote parodyti pasauliui?

– Jei būtų įvykę kažkas nepaprasta, – tarė ji. – Apie ką išgirstų visas pasaulis. Jei kas nors nutiktų mieste. Kur niekas nebūtų sužeistas. Tačiau visi pamatytų, kiek nuostolių gali patirti. Jei nesiliaus elgęsi taip, kaip elgiasi. Tai vienintelis dalykas, kurio žmonės iš tiesų bijo. Prarasti pinigus. Galbūt tada pavyktų iš tiesų atkreipti jų dėmesį.

– Ir už tai gauti penkis šimtus lėlių barbių, – tarė Kasparas.

Ji nusišypsojo. Visai ne dukros šypsena tėvui:

– Juk šie du dalykai neprieštarauja vienas kitam, ar ne?

Kasparas linktelėjo. Jo sprandas buvo sustingęs. Lyg staiga jam būtų pasireiškęs ūmus meningitas.

– Bachas irgi būtų taip pasakęs, – tarė jis.

Ji priėjo prie jo.

– Mudu su tavim, – pasakė ji, – dar pasilinksminsime.

Jis atšlijo nuo jos. Jos skambesys tapo baisiai rimtas.

– Manėme. Kad jei reikalas ganėtinai svarbus, nėra dalykų, kurių negalėtum padaryti.

– Tavo tėtis visada vadovavosi tokiomis pačiomis nuostatomis, – tarė jis. – Padarytum viską, kad tik pasiektum žmonių širdis.

Ji užėmė savo vietą rate.

– Ar jūs nusmukdėte žemę? – paklausė jis. – Ar pasitelkus sąmonę galima keisti fizinį pasaulį?

Ji turbūt jo neišgirdo. Turbūt nutildė jo garso kanalą, iš pykčio jam net užgniaužė kvapą.

– Prisimeni mano norą tapti pilote? – pasiteiravo mergaitė.

Ji žvelgė Kasparui į akis.

– Prieš paleidžiant variklius, – tarė, – patikrinami prietaisai. Aukščiamatis. Elektros sistema. Degalų sistema. Navigacijos sistema. Įvedamas maršrutas. Nustatomas radijo švyturio dažnis. Skaičiau apie tai. Tinkamose knygose. Ar, kai užaugsiu, padėsi man tapti pilote?

Kasparas nejudėjo.

– Jungiame variklius, – tarė ji.

Dvylikos vaikų veidai buvo atviri. Budrūs. Raumenys atsipalaidavę lyg miegant. Tačiau akys plačiai atmerktos.

– Ar tai jūsų darbas? – paklausė Kasparas. – Ar jūs sukėlėte įgriuvą?

Ji žvelgė į Kasparą.

– Galbūt tai įvyko savaime, – atsakė ji. – Atsitiktinai. O mes tiesiog numatėme tai iš anksto. Kaip tau atrodo?

Jis pajuto patalpoje susitelkusią energiją. Jam ant galvos pasišiaušė plaukai. Lyg atsidūrus elektrostatinėje mašinoje.

– Kai kas buvo parašyta angliškai, – tarė ji. – *Cabin ready. Doors released**.

Ji nužvelgė visus vaikus. Vienas po kito jie linktelėjo galva. Kasparas būtų sprukęs iš čia. Bet žinojo, kad jau per vėlu. Smegenys jo kūno nebevaldė.

– *Ready for pushback*, – tarė mergaitė. – Kopenhagos observatorija su Kasparu Krone, Stine, jų dukra ir draugais *cleared for pushback***.

Ji iškėlė į viršų nykščius.

Pastatas suvibravo. Nesmarkiai, bet visiškai aiškiai. O gal drebėjo pats Kasparas.

---

* Kabina parengta. Liukas atidarytas (*angl.*).

** Pasirengę startui (*angl.*).

Tada pastatas virto šviesos sfera. O gal Kasparą tiesiog apgaudinėjo rega.

Jis pajuto observatoriją kylant ir įveikiant garso barjerą. Jis pažvelgė mergaitei į akis. Šios buvo visiškai ramios.

Jie, rodos, kilo statmenai aukštyn. Jis žvelgė kiaurai šviesos sienas, kurios galėjo būti tikros, galėjo būti jo haliucinacija arba naujai įgyto matymo padarinys. Jam rodėsi, kad Kopenhaga sparčiai tolsta nuo jų, lyg smegtų į bedugnę. Bet ar kada galime būti visiškai tikri?

Jis pajuto kylantį šleikštulį. Visada manė, kad yra susitaikęs su mirtimi. Tačiau dabar, kai ji vaiko pavidalu sėdėjo priešais jį, suprato klydęs. Mirti jis visai nenorėjo.

– Grąžink mus atgal, – tarė jis. – Nuleisk žemyn.

Jo balsas buvo pasišiaušęs lyg šepetėlis pypkei valyti.

Mergaitė vėl nusišypsojo. Jai buvo iškritęs – arba išmuštas – vienas priekinis dantis. Ji šypsojosi bedante šypsena. Kaip kad didžiosios raganos.

– Ar būtų įmanoma tave įkalbėti, – paklausė ji. – Pamėginti dar kartą? Su mano mama?

Jo veidą dengė prakaito kaukė. Švytinčio prakaito kaukė.

– Tai šantažas, – tarė jis. – Dvasinis šantažas.

– Toks šantažas pats geriausias, – atsakė ji.

Jis iškėlė rankas.

– Gerai, – tarė.

– Prisiek. PoniaViešpačiu.

– Tai būtų šventvagystė. Dievo vardo minėjimas be reikalo.

– Ar manai, kad gali brangintis?

Jis iškėlė ranką prisiekti.

Tą akimirką kažkas išspyrė duris.

Tai buvo Kainas.

Kasparą užpūdo savotiška pagarba vyriškiui. Gal durys ir neatrodė taip, kaip prieš minutę, dabar jos mirgėjo lyg akvarelė ir skleidė virpančią šviesą. Bet, šiaip ar taip, jos tebebuvo iš ąžuolo.

Tarpduryje stovėjo Mėlynoji dama. Didžioji jos dalis buvo virtusi vaivorykštine šviesa. Tačiau dalis liko tokia, kokia buvo. Ir toji dalis buvo įsiutusi.

Jos pyktis buvo neįtikimas. Kasparas iš karto susiprato įvertinti girdimą skambesį. Žinojo, kad progų išgirsti jį bus ne tiek jau ir daug.

– KlaraMarija, – paliepė ji. – Sustabdyk tai!

Tokios intonacijos Kasparas dar nebuvo girdėjęs. Balsas buvo autoritetingas, lyg skelbtų teisingą pranašystę apie Paskutinio teismo dieną. Jis nereikalavo. Jis tiesiog kūrė naują realybę.

Nebuvo jokio nusileidimo. Vieną akimirką rodėsi, jog švytinti kolba kybo keturių šimtų metrų aukštyje virš miesto ir kartu anapus laiko ir erdvės, visiškoje tyloje, skleisdama šviesą, perregimomis sienomis. Kita akimirka grąžino tikrovę. Visa kaip buvo. Lyg nieko nebūtų nutikę. Ir nieko daugiau nei buvo.

Kol visa tai dėjosi, Kasparo galva buvo visiškai tuščia. Dabar mintys staiga užplūdo jį lyg trumpam užlaikyta didžiulė banga. Pirmoji mintis: *o kad taip tapus šių vaikų impresarijumi!*

Ar ne to visi trokštame? Kad vaikai išlaikytų mus, o mes sėdėtume susikėlę aukštyn kojas, mėgaudamiesi vakarinės marihuanos suktinės tuoktuvėmis su *Sundowner* kokteiliu ir suvokdami, jog mums dirbantys žmonės pasirūpins, kad mūsų santaupos uždirbtų didžiausias įmanomas palūkanas?

Paskui prasiveržė malda. Jis susivokė, kad jei važinėdamasis su PoniaViešpačiu keturių šimtų kilometrų per valandą greičiu

bandysi sugriebti pakelės medžio šaką, kad nusiskintum vaisių, labiausiai tikėtina, jog liksi be rankos.

Jo ir Mėlynosios damos žvilgsniai susitiko. Moters skambesys sustiprėjo. Atrodė, lyg žvelgtum į vandens gelmes, dzingsinčias nuo brangenybių.

– Tai, – tarė ji, – telieka mūsų paslaptimi. Dar kurį laiką.

Kainas stovėjo visai šalia jos. Ji apkabino jo juosmenį.

Tam tikru atžvilgiu Kasparą tai sukrėtė dar labiau nei ankstesnis įvykis. Jis griuvo į maldos rankas. Nėra nieko, ko neatlaikytų dieviškoji esybė.

– Norėdama išlikti gyvuoti, – pasakė ji, – krikščionybė turi smarkiai pasikeisti.

Ji būtų galėjusi gauti kurį panorėjusi. Galėjo gauti vieną iš tų keturiolikmečių. Šiek tiek kitokiomis aplinkybėmis ji turbūt būtų galėjusi gauti net jį, Kasparą Kronę.

– Galėjote gauti kurį panorėjusi, – tarė Kasparas. – Tai kodėl išsirinkote šlubą velnią?

Jozefas Kainas pasitempė.

– Aš smarkiai atgailauju, – atsakė jis. – Aš apsivalysiu. Tapsiu nauju žmogumi. Kalbėjau su Marija apie galimybę atlikti viso gyvenimo išpažintį.

– Ji užtruks porą metų, – tarė Kasparas. – Tau be perstojo šnekant dvidešimt keturias valandas per parą.

Kainas susirietė šuoliui. Kasparas pamojavo padangų montuokliais. Švelniai, kviesdamas, tarsi kiniškomis vėduoklėmis.

Kažkas prie jo prisilietė, tai buvo Stinė. Prisilietimas padėjo atsitokėti.

Ji stovėjo už jo nugaros. Kaip tais laikais, kai jis valydavosi grimą. Praeityje, kuri jau nebeegzistavo. Kuri niekada nebegalės pasikartoti. Ir kurios jis nesiilgėjo. Tačiau kuri, šiaip ar taip, gerai atrodys jo iškarpų albume.

– Iš tiesų, – tarė Kasparas, – niekada netikėjau, kad kokia nors moteris galėtų mane pamilti.

Jo odą liečiantys jos delnai įkaito, tapo kone svilinantys.

– Visiškai tave suprantu, – pasakė ji, – aš ir pati nė už ką nebūčiau tuo patikėjusi. Tačiau nepaisant menkų galimybių ir visų gamtos dėsnių, ko gero, vis tiek atsirado viena, kuri pamilo.

Jis užsimerkė.

Stojusi akimirka buvo kažkuo panaši į *BWV 565, Tokatos ir fugos d-moll,* pabaigą, didžiuliai pragaištingi muzikos stulpai, laikinai sustingstantys, iki vėl pakils scenos uždanga.

Kita vertus, ji šiek tiek linko į romantiką. O Kasparas žinojo, kad visata nėra itin romantiška. Romantika – tai kraštutinumas, o tarp visų kraštutinumų ieškoma aukso vidurio.

Jis pajuto kažką priglundant. Tai buvo tylioji mergaitė. Ji įsispraudė tarp jo ir Stinės. Nusišypsojo jam. Vilko šypsena.

Apnuoginęs iltis jis irgi nusišypsojo jai. Įsiklausė į ateitį. Girdėjo ją kąsneliais, fragmentiškai, pabirai.

Tai, ką girdėjo, buvo neabejotinai gražu. Neabejotinai priminė įspūdingą šventinį pasirodymą. Ir kartu skambėjo labai labai sudėtingai.

Dėkoju Jesui Bertelsenui, Erikui Høegui, Karenai Høeg,
Nelly Jane, Jakobui Mallingui Lambertui ir
Otto von Moltke-Lethui.

Høeg, Peter

Ho-54 Tylioji mergaitė : romanas / Peter Høeg ; iš danų kalbos vertė Rasa Gražulytė. – Vilnius : Tyto alba, 2009. – 542, [2] p.

ISBN 978-9986-16-677-1

Peteris Høegas (g. 1957 m. Kopenhagoje) – žymiausias šiuolaikinis danų rašytojas, visame pasaulyje išgarsėjęs romanu „Panelės Smilos sniego jausmas". Sukėlęs furorą, rašytojas dešimčiai metų „apsigaubė" tyla. Dingo. Tam, kad grįžtų su nauju romanu „Tylioji mergaitė" – knygoje, kurioje vėl, tik kitaip, galima išgirsti panelės Smilos atbalsį. Ieškodamas paslaptingos tyliosios mergaitės, unikalia muzikine klausa pasižymintis klounas Kasparas užkerta kelią gamtos kataklizmams, sužino tiesą apie save patį ir prisiliečia prie paslapčių, prieinamų tik išrinktiesiems. Tai išminties, gyvenimo prasmės bei dvasingumo paieška per muziką ir mistiką, šaltą sarkazmą ir... meilę. Daugiau nei po dešimties metų Peteris Høegas vėl parašė fantastinį trilerį, populiarioji kultūra jame sumišusi su elitine, o sąmojis bei ironija išlieka net tuomet, kai keliami rimčiausi žmogiškosios būties klausimai.

UDK 839.8-3

PETER HØEG

TYLIOJI MERGAITĖ

Romanas

Iš danų kalbos vertė *Rasa Gražulytė*

Viršelio dailininkė *Ilona Kukenytė*

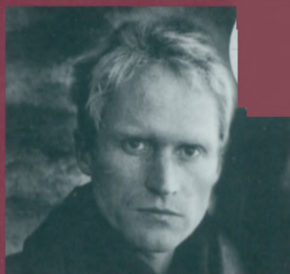
Tiražas 2000 egz.

SL 1686. 2009 01 07. 17,89 apsk. l. l.

Išleido „Tyto alba", J. Jasinskio g. 10, LT-01112 Vilnius,

tel. 2497598, info@tytoalba.lt

Spausdino UAB „Logotipas", Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

Mergaitė šnairomis žvelgė aukštyn į jį.
– Jei kada nors man kils problemų, –
tarė ji, – jei pateksiu į bėdą,
ar tu man padėsi?
Ji kalbėjo greitai ir atsainiai, tačiau
Kasparas išgirdo už tariamų žodžių
skambančią tonaciją. Tai buvo rimčiausi
kada nors jo iš vaiko girdėti žodžiai.

Peteris Høegas (g. 1957 m. Kopenhagoje) – žymiausias šiuolaikinis danų rašytojas. Spalvingos biografijos autorius – buvęs šokėjas, jūreivis, aktorius, alpinistas ir fechtuotojas – visame pasaulyje išgarsėjo romanu „Panelės Smilos sniego jausmas" (1996 m.). Pagal šį stulbinamai populiarų milijoniniais tiražais išleistą romaną režisierius Bille Augustas sukūrė to paties pavadinimo filmą.

Sukėlęs furorą visame pasaulyje, rašytojas dešimčiai metų „apsigaubė" tyla. Dingo. Tam, kad grįžtų su nauju romanu „Tylioji mergaitė". Šioje knygoje vėl, tik kitaip, galima išgirsti panelės Smilos atbalsį.

Kasparas Kronė, žymiausias Europos klounas, turi unikalią klausą – gali nustatyti, kur yra jo pašnekovas telefonu, ir girdėti muzikinę tonaciją, būdingą kiekvienam jo sutiktam žmogui ir netgi konkrečiai vietai. Nesutaria su mokesčių inspekcija, turi sunkiai sergantį tėvą ir dirba muzikos terapeutu. Ciniškas ir sarkastiškas.

KlaraMarija, „tylioji mergaitė" – nepaprastas vaikas, gaubiamas absoliučios tylos. Tokios tylos Kasparas bergždžiai ieškojo visą gyvenimą. Jų keliai netikėtai susikerta, tačiau mergaitė paslaptingai dingsta. Kas pagrobė KlaraMariją?

Ieškodamas tyliosios mergaitės, Kasparas užkerta kelią gamtos kataklizmams, sužino tiesą apie save patį ir prisiliečia prie paslapčių, prieinamų tik išrinktiesiems.

Tai išminties, gyvenimo prasmės bei dvasingumo paieška per muziką ir mistiką, šaltą sarkazmą ir… meilę. Daugiau nei po dešimties metų Peteris Høegas vėl parašė fantastinį trilerį, populiarioji kultūra jame sumišusi su elitine, o sąmojis bei ironija išlieka net tuomet, kai keliami rimčiausi žmogiškosios būties klausimai.

ISBN 978-9986-16-677-1

www.tytoalba.lt